MARINA STEPNOVA

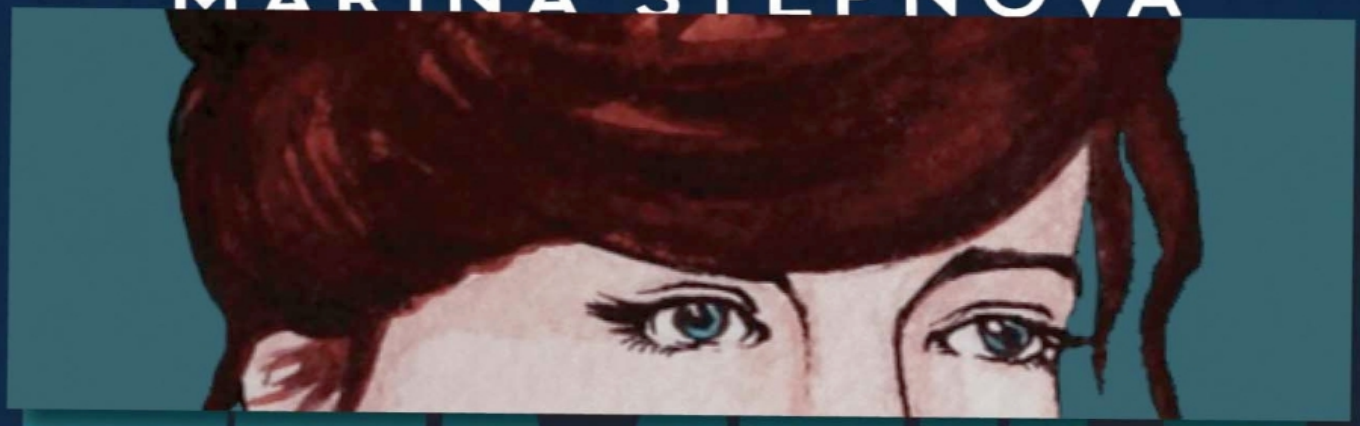

FEMEILE *lui* LAZAR

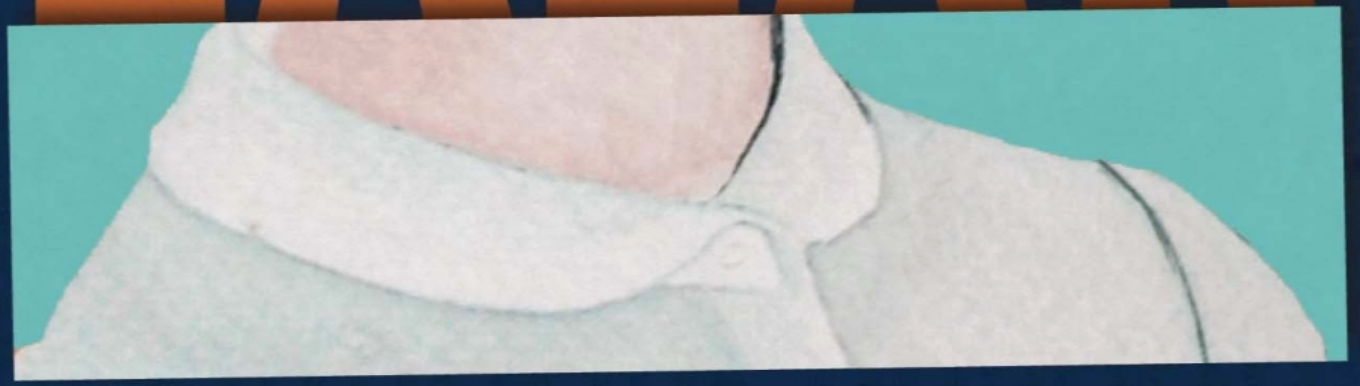

MARINA STEPNOVA

Femeile lui Lazăr

Traducere din limba rusă și note de
ANTOANETA OLTEANU

Capitolul 1

Bombonica

În anul 1985, Lidocika împlini cinci ani şi viaţa ei începu s-o ia razna. Nu s-au mai întâlnit niciodată, Lidocika şi viaţa ei, şi tocmai de aceea amândouă şi-au amintit, tare, tare, până la larma de atunci, cele mai line, sărate, umede detalii ale ultimei sale veri fericite.

Marea Neagră (e neagră pentru că nu se spală niciodată pe mâini, nu?), pensiunea ce semăna cu nişte cutiuţe de chibrituri risipite, plaja presărată cu păhărele de carton umede de la îngheţata de fructe de pădure (tata spunea că fructele sunt bune pentru sănătate) şi cu trupuri uriaşe, înfierbântate. Traversarea de dimineaţă spre locşorul pe care puseseră ochii, ocolirea cu grijă a picioarelor pentru a nu agăţa cu talpa sau cu prosopul pielea străină, impetuoasă, care se odihnea. Lidocika îşi pierdea repede răbdarea şi era suficient ca mămica să se întoarcă pentru o clipă către vecina de la măsuţa din cantină sau către un negustor ambulant cu vată de zahăr interzisă, ca Lidocika să se smulgă din frâul vizual sever şi, călcând apăsat pe unde se nimerea, cu tălpile sale groase, cu un piuit pătrunzător, se năpustea spre mare.

Vilegiaturiştii neliniştiţi, ca nişte lei de mare, se ridicau puţin, scuturau din adânciturile lor umede şi din cutele sintetice nisipul de dimineaţă – mare, de parcă era arpacaş – şi zâmbeau ca răspuns la scuzele pline de lamentaţie ale părinţilor: Nu-i nimic, las’ să se bucure şi copilul! Ia uite ce a mai sărit, zvârluga! Înţelegeţi, am venit cu ea pentru prima dată la mare... Dar dumneavoastră de unde sunteţi? Din Ensk. O, veniţi de departe. Iar noi suntem din Krivorojie, uite, am primit nişte bilete

de la uzină, nu-i aşa, Man'? Mania, bucuroasă, făcea un semn aprobator cu gura frumoasă, umplută din belşug cu minereu de aur, şi strângea grămadă ţoalele, ca tatălui să-i fie mai comod să aşeze prosopul. Dumneavoastră sunteţi cazat la Solnecinoe? Da, da. Mămica se descotorosea repede de sarafan, făcând să pârâie cusăturile mătăsii artificiale şi să-i pocnească. Iar noi stăm la Krasnoe Znamia. Îmi pare bine.

Erau gata să-i dea drumul unei prietenii de mulţi ani, cu vederi şi sărbători calendaristice şi vizite reciproce, traversând toată ţara, dar ea era împiedicată de arşiţă şi de Lidocika, aurie, asurzitoare, simplă, sclipind în bătaia valurilor, alături de mulţimea de oameni. Mămica nu se putea dezlipi deloc de ea – nici măcar pentru un pepene roşu asudat, care pârâia dulce sub briceagul prădător al proletarului paşnic din Krivorojie, nici pentru eternul „popa prostul" de pe plajă (Daţi-mi voie, dar ce avem în mână? Atuuri? Nu, am avut cupă data trecută!), nici pentru nişte monologuri interminabil de complicate, dintr-o viaţă aşa de ademenitoare a unui străin. Şi atunci Petrovici, fratele meu, zice: cică, Lariska, ia copilul şi mută-te la mine, am loc destul, şi chiar aşa era, primise de la conducere o cameră – doisprezece metri, poţi să faci şi nuntă acolo, poţi să te plimbi cât vrei cu scuterul! Linia întreruptă, romantică a destinului lui Petrovici, necunoscut de nimeni, ameninţa să se transforme într-o linie continuă de fericire omenească, dar mămica se mulţumea numai să zâmbească distrată.

Altădată ar fi probat cu plăcere soarta altuia, străină, imposibilă, numai pentru a se convinge ce bine şi ce potrivită este propria ei soartă. Dar era suficient să facă un alt viraj al subiectului, plin de sărăcia vieţii în comun şi de pruncii născuţi în păcat (nu se ştie de ce, modul de viaţă sărăcăcios, sovietic, provoca mereu nişte pasiuni nemaivăzute, chiar byroniene), că Lidocika, hohotind, sărea în

sus din cauza valului de râs şi firul istoriei aluneca ireversibil. Orizontul, licărind, tremurând din cauza căldurii ce creştea din ce în ce mai mult, îţi orbea ochii, mămica se încrunta speriată, nereuşind să distingă pălăriuţa fetiţei printre umerii goi, fundurile titanice şi ţipetele vesele. Slavă Domnului, uite-o! Lidocika îi răspunse cu un semn din mână şi, fără să-şi dea jos colacul roş-albastru de salvare, se aşeza pe vine – să modeleze din nisip o căsuţă apetisantă în formă de cozonac cu nişte turnuleţe în formă de muşuroaie de termite, tasate cu pumnişorul ei fierbinte.

Pălăriuţa din împletitură albă arunca o umbră vie, plină de găurele, pe obrajii bronzaţi ai Lidocikăi, dar umbra genelor ei era şi mai transparentă şi mai lungă – vai, ce frumuşică fetiţă mai aveţi, ptiu, ptiu, ptiu, să n-o deochi. Mămica, recunoscătoare, primea lauda – cu două mâini, ca pe o pâine –, dar pe ascuns, avea nu senzaţia, ci siguranţa plină de bucurie, clocotitoare, de a şti că Lidocika nu e frumuşică, ci Irepetabilă. Cel mai frumos copil din lume, cu cel mai frumos, ireproşabil, fericit destin. Cu un zâmbet liniştit, uimit, mămica se uita la fetiţă, iar mai apoi la propria sa burtică – micuţă, suplă, deloc mutilată de naşterea timpurie – şi nici ei nu-i venea să creadă că Lidocika – cu ochii rotunzi, ca un căţeluş, cu omoplaţii mătăsoşi, fierbinţi, şi cu buclele imponderale, de adult, pe gâtul grăsuţ, oacheş – cândva încăpuse toată, toată acolo, înăuntru, iar şi mai înainte, de fapt, nici nu existase. În momentul acesta gândurile mămicii, ajungând la marginea tangibilului, începeau să se învârtă periculos în gol, ca un camion care atârna deasupra unei prăpăstii – urletul încordat al motorului ce agonizează, două roţi care învăluie în zadar, pe cauciucurile netede, aerul din ce în ce mai des, în timp ce celelalte două aruncă mâini întregi de pietriş mărunt, care parcă explodează din cauza încordării. Încă o secundă înainte de cădere,

încă o secundă, o secundă, ţâşneşte în faţa ochilor un drăcuşor transparent din plastic, de jucărie, pe care Vovka îl făcuse dintr-o perfuzie, îmi e dator trei ruble, al dracului, acum uite, în mod sigur n-o să mi-i mai dea, aşa că uite, deci, cum este treaba, uite cum se moare, uite despre ce n-o să pot povesti niciodată, nimănui... Ei, de ce nefiinţa dinainte de naştere mă sperie mai mult decât neantul de după moarte? De ce nu e aşa de groaznic să mori, Doamne iartă-ne şi ne fereşte?

— Ninuşa, nu ştiu ce e, eşti palidă, spunea tata neliniştit şi o săruta pe mămica pe umăr. Pielea sub buze şi limbă era fierbinte şi uscată, de parcă era uşor apretată. Nu cumva ai făcut insolaţie?

Mămica zâmbea vinovată. Arătarea îi trecea, iar sufletul ei, făcându-şi o cruce mititică, o cotea spre drumul principal – transpirat de groază, salvat, epuizat, dar tânjind, cu o mică părticică a sa, că totuşi nu a aflat ce e acolo – după ultima secundă după care există numai zborul rostogolit ce se lua la întrecere cu bucăţelele silenţioase de fier, şi pârâitul muşchilor ce se rup, şi... şi... şi... Mămica încerca să-şi imagineze pierdută ceea ce e imposibil să-ţi imaginezi, îşi freca fruntea de mâna salvatoare a soţului – puternică, plină de pistrui şi aluniţe roşcate, catifelate. Da, nu ştiu de ce, tare cald mai e, dragul meu. M-a luat ameţeala.

Lidocika, la cei cinci ani ai săi, încă un animăluţ adevărat, simţind un curent deloc plăcut dinspre lumea cealaltă, alerga imediat la mama – fierbinte, abilă, cu nişte chiloţei nemaivăzuţi, de import, cu zilele săptămânii. Fiecare zi are o nouă culoare, fiecare zi are o nouă aplicaţie amuzantă. Chiloţeii roz cu căpşuna sunt pentru luni. Cei bleu cu un iepuraş zburlit – marţi. Cei galbeni cu o floarea-soarelui ştirbă – miercuri. Mami, ce ai? Mămica atinse pleoapele fiicei cu buzele ei delicate – un ochişor, apoi celalalt –, totul e în ordine, Bombonico, n-o să mi te arzi, nu? Nu, Bombonica, neliniştită, se smulgea din mâinile

alintătoare, pornea înapoi spre mare, iar noile cunoştinţe de pe plajă rânjeau plăcut. Lida, Lidocika, Acadea, Bombonica – mici porecle de familie, glăsciorul gângurit al pasiunii părinţilor. Niciodată, nimeni nu a iubit-o aşa de tare. Nimeni şi niciodată.

— Ia nu mai fugi aşa, partizano! strigă tata şi o apucă pe Lidocika de mâini, o întoarse cu pricepere, astfel încât Lidocika murea de râs: cerul şi marea îşi schimbaseră locurile, uite, uite, acum o să se verse în nori vaporaşele de la orizont, peştii carnivori, căluţii-de-mare, totul plutea, se topea, atârnau de nişte aţe nevăzute pescăruşii asurzitori, Lidocika însăşi plutea între cer şi mare.

Asta era fericirea – mâinile fierbinţi ale părinţilor care niciodată n-o să-ţi dea drumul, n-o să te scape, chiar dacă s-ar întoarce cu susul în jos lumea toată. Mai târziu a înţeles asta. Mai târziu a înţeles asta foarte tare.

— Ia mai stai puţin cu tanti Mania şi cu nenea Kolia, îi porunci tata, lăsând-o pe Lidocika pe nisip şi marea se afla din nou jos, iar cerul sus. Ca de obicei. Stai puţin? Iar eu şi mămica o să înotăm, că uite, s-a fiert de tot mămica noastră.

— Mergeţi, mergeţi liniştiţi, murmura dulce tanti Mania, eu i-am pus pe picioare pe cei doi băieţi ai mei, iar nepoţica a urmat şi ea după aceea, n-o s-o scap din ochi pe frumoasa voastră. Înotaţi liniştiţi.

— N-o să stăm mult, promise vinovată mămica şi-şi lipi de Lidocika obrazul moale, de foc. Să asculţi de tanti Mania. Te iubesc foarte, foarte tare.

Lidocika dădu din cap neatentă, iar tanti Mania, cu o privire conspirativă, făcea nişte săpături energice în geanta sa şi era clar că va scoate ceva foarte, foarte interesant. Nenea Kolia arăta şi el intrigat – se vedea că viaţa lui alături de soţie fusese plină de surprize, la fel de emoţionante ca în tinereţea lor.

— Hop-aşa! exclamă tanti Mania cu o intonaţie de circar şi-i dărui Lidocikăi o piersică uriaşă – delicată, catifelată, fierbinte, de un roz tigrat datorită luminii ce bătea pe ea. Un val împinse cu o labă rece burta mămicii, iar pe spate şi pe umeri i se făcu imediat pielea ca de găină. Lidocika, mijindu-şi ochii, adulmeca piersica gâdilătoare. Hai, cine ajunge mai repede la geamandură, Ninuş? Mămica scutură din cap şi zâmbi încrezătoare. Mănâncă, fetiţă, o încurajă blând tanti Mania. Nenea Kolia deja ciocănea de genunchi un ou fiert scos din aceeaşi geantă, pe un ziar. Una după alta, ca printr-o scamatorie, mai apărură nişte roşii uriaşe, monstruoase, „inimă de bou”, nişte bucăţi ale unei pâini expropriate de la cantină, un salam, nişte struguri de la piaţă, aurii de tot. S-au târguit pentru ei la optzeci de copeici, se lăudase tanti Mania şi, cu aceeaşi delicateţe neprefăcută, mângâie mai întâi căpşorul Lidocikăi, înfierbântat de la soare, iar mai apoi ceafa tunsă, degenerativă, a soţului său proletar – o, Marusika, ce gospodină de aur îmi eşti tu, mă invidiez singur, grozav...

Lidocika mâncă aproape jumătate de piersică, trăgându-şi sufletul şi gemând de plăcere, iar sucul lipicios îi inundă bărbia şi burta grăsuţă, bronzată – fetiţă, nu te mai şterge, o să te spăl după aceea, o să fii curată ca un merişor. Unde lucrează mămica ta? Ia te uită – şi tăticul tot desene face? Şi câte camere aveţi? Auzi, Kolia, doar ţi-am spus că în nord inginerilor imediat le dau apartamente cu trei camere, iar Ghenka – să lase liceul tehnic, să se ducă imediat la uzină! Altfel, o să crape într-un cămin cu familia. Iar mămica şi tăticul au salarii mari? Nu ştii? Ei, mănâncă, fetiţă, mănâncă, să-ţi dea Dumnezeu sănătate, şi mămicăi şi lui tăticu’ la fel...

Strigătul ţâşni imediat, groaznic, pe o singură notă – AAAAAAA! Lidocika tresări, scăpă piersica şi aceasta imediat se acoperi de nisipul

mare, chiar până la bucăţica cea mai frumoasă, la miez – de-acum nu mai poţi s-o speli, e bună de aruncat, ce păcat –, dar strigătul se apropia din ce în ce mai mult, până se înşuruba în nişte înălţimi aşa de mari, că tabloul de pe plajă, parcă pictat pe o sticlă groasă, semitransparentă, se tulbură imediat şi se acoperi rapid de o reţea de crăpături speriate. Vilegiaturiştii, încet, ca nişte somnambuli, se ridicară de pe prosoape şi şezlonguri, unii deja alergau spre mal, împingându-i într-o parte şi în alta pe ceilalţi.

— AAAAAAAA! A-JU-TOOOOOR! A-JU-TOOOOR!

Tanti Mania s-a închinat speriată, Doamne Iisuse, Kolia, ia uită-te ce s-a întâmplat, numai să nu urli, fetiţă, probabil că o fi făcut insolaţie cineva, să mergem şi noi să ne uităm. Lidocika nu înceta să-şi întoarcă privirea spre piersica picată în nisip, pierdută iremediabil. Nici nu-i trecea prin minte să urle. Dimpotrivă, era teribil de interesant.

Tata stătea în genunchi chiar pe malul mării, iar un băiat zdravăn, ud, îl trăgea de mână ca pe un copil – băiatul era unul din membrii detaşamentului de cariatide musculoase, cu rol de salvare, care stăteau de regulă cu zilele în foişorul lor de lemn, mâncând îngheţată şi cochetând cu turistele, dar, în cea mai mare parte a timpului, desigur, murind de plictiseală.

— Sunteţi bine, tovarăşe? îl întrebă băiatul pe tata, expunându-şi compătimitor fundul în slipul de un roşu aprins şi din mulţimea de curioşi cineva îi răspunse cu o voce de bas, plin de reproş:

— Cum e bine? Nu vezi? S-a înecat omul!

— Nu s-a înecat, femeia lui s-a înecat! îl corectară mai mulţi pe cel cu vocea de bas, iar tata, smulgându-şi în sfârşit mâna din cea băiatului, oftă deodată uşor şi surd şi căzu cu faţa în jos, ca o jucărie pe care cineva o lovise din întâmplare cu cotul, din locul în care stătea.

Salvatorul se îndreptă, privind în jur pierdut. Prin lanţul de turişti se strecura deja, strigând din când în când, albă şi agilă ca o şalupă, o doctoriţă – şi, la fel de albă şi de abilă o şalupă adevărată se învârtea în preajma geamandurilor, tăind cercuri agitate, şi din ea, cu un pleoscăit silenţios, săreau în valurile netede alţi salvatori ce se strigau unul pe altul cu voci tinere, care se auzeau departe.

— Ca să vezi, soţia lui s-a înecat, iar el e întreg, spuse o persoană nevăzută – un om ce nu se putea distinge în mulţime – cu o voce despre care nu se putea spune dacă suna a reproş sau a invidie, şi tata, de parcă ar fi auzit aceste cuvinte, se ridică imediat, acoperit tot, ca şi piersica neterminată a Lidocikăi, de acelaşi nisip greu, cenuşiu.

Deodată îşi ridică privirea spre cer şi ameninţă cu pumnii pe cineva de sus – cu gestul unei forţe aşa de vechi şi înfricoşătoare, că nici măcar nu era omenesc. Un val curajos, poznaş, se hotărâse să se strecoare spre el, se lipi de tălpile lui roz, ca de copil, dar deodată se sperie şi porni înapoi, în mare, la ai săi. Tata aruncă asupra turiştilor nişte ochi umezi, goi.

— Nu, spuse el deodată total calm. Nu e adevărat. Trebuie să ne ducem la masă. Acum o să mergem la masă. Unde e fata mea?

Lidocika îşi smulse mânuţa lipicioasă de la sucul de piersică din mâna lui tanti Mania şi fugi de acolo, cufundându-se în nisipul alunecos şi fierbinte, alunecos şi fierbinte. Ceva îi explodase clar în căpşor, ca nişte mici explozii dese, consecutive, ca şi cum începuseră să funcţioneze nişte mici sisteme de protecţie care, nemaisuportând tensiunea, se arseseră, unul după altul, până ce ştergeau tot ce trebuia să fie şters.

(Abia după treisprezece ani, când se uita la BBC la un documentar nonşalant despre o familie de urangutani, Lidocika se blocă interior când un mascul, care abia îşi smulsese puiul din gura unui

aligator, sări pe mal, începu să urle răguşit, ca un om şi deodată ridică spre cer puiul mort, mutilat – nu se ştie de ce: poate pentru a pedepsi, poate pentru a reproşa sau pentru a încerca să priceapă. Lidocika se încruntă, capul începu deodată să-i fie cuprins de o tulbureală unsuroasă, de parcă se uita la lume prin nişte ochelari apucaţi cu nişte degete pline de grăsime, ochelari străini cu dioptriile altuia, luaţi în fugă de pe masa altuia. Nu reuşi să-şi amintească nimic. Nimic.

Iar mai apoi masculul îşi puse cu grijă puiul pe pământ şi toţi urangutanii, rând pe rând, adulmecară trupuşorul mic, inert, mutilat, de parcă şi-ar fi luat adio, şi au plecat de acolo în şir indian, gârboviţi de evoluţie, absurzi, uitând totul instantaneu şi fericiţi, pentru că, pentru ei, a uita însemna a trăi. E jalnic, nu? întrebă Lujbin, clipind des din ochi, şi care, ca toţi oamenii duri în mod conştient, vărsa cu plăcere lacrimi pentru toate fleacurile. Lidocika dădu din cap aprobator. Fusese dezvăţată să plângă de milă încă de la şcoală, de la nouă ani. Vrei o piersică? o întrebă Lujbin care, tulburat, se întinse spre farfuria cu fructe. Uite, drace, am început să lăcrimez ca o muiere. Nu, spuse Lidocika. Iartă-mă. Am alergie la piersici.)

Copiii sunt construiţi tare, foarte tare. Oricât ar fi încercat Lidocika, maturizată, să-şi aducă aminte vara anului 1985, nu înainte, ci după 24 iulie, nu reuşea deloc, cu excepţia unor mici flash-uri dureroase şi fulgerătoare. Cuvertura patului din camera de hotel e alb şi bleu, cu flori. Tata, stând culcat cu zilele în patul vecin, cu faţa la perete, pe ceafă, prin puful roşcovan, are pielea roz, neprotejată. În avion – Lidocika mergea pentru prima oară în viaţă cu avionul! – o tanti foarte frumoasă, îmbrăcată în albastru, aducea pe o tavă dropsuri Vzliotnîe – micuţe, de două ori mai mici decât cele obişnuite, uimitoare. Lidocika luă unul şi, aşa cum o învăţase mămica, spusese încetişor

„Mulţumesc”. Mai ia, fetiţă, îi permise stewardesa şi, prin zâmbetul plăcut, profesionist, prin fondul de ten marca Balet, pus în strat gros, ca pe un sendviş, se conturară nişte riduri total omeneşti, compătimitoare. Mulţumesc, şopti din nou Lidocika şi mai luă o bombonică. În avion era interesant, dar te sufocai şi mirosea a odorizant cu aromă de pin, amestecat cu urma unei vome mai vechi a cuiva. Toate cele şase ore pe care le-au făcut până la Ensk tata a plâns. Fără întrerupere. Şase ore întregi.

Cine îşi luase asupra sa toate grijile imposibile, cine făcuse actele, adusese sicriul, cine ajutase să fie transportat prin toată ţara, cine? Lidocika nu aflase niciodată. La înmormântare nu fusese luată şi ea, rămăsese acasă sub supravegherea unei vecine tăcute, dotate cu nişte andrele, şi se juca aşa cum se cuvine, cu păpuşile. Păpuşile făceau supă şi mergeau în vizită, iar Lelia, din RDG, cu nişte bucle aurii, scârţâitoare, chiar se căsătorise cu un iepure. Lelia asta era puţin mai scundă decât Lidocika, aşa că mămica îi refăcuse una dintre rochiţele Lidocikăi – una albă, de sărbătoare, cu o urmă de arsură groaznică pe piept, din cauza unui fier de călcat neatent. Mămica ascunsese arsura sub o panglică mare şi acum Lelia, în mătase albă, era condamnată etern la vise matrimoniale veşnice. Ce eşti tu, Lelia? Eu? Mireasa!

Când se auzi soneria de la uşă, Lidocika tocmai se gândea pe cine să facă să fie copilul Leliei şi al iepuraşului – pe un căţeluş cu ochii holbaţi sau pe un Hurvinek din plastic, căruia i se mişcau mâinile. Vecina, din patru gesturi (îşi scoase ochelarii, îi puse jos, scăpă ghemul, se frecă pe şale) încercă să se smulgă din fotoliu, dar Lidocika deja zbura spre holul de la intrare, sărind de fericire – mămica, a venit mămica, ştiu eu! Vecina se smulse în cele din urmă din prizonieratul mobilei şi se închină pe furiş. La uşă se afla o femeie – pe care Lidocika nu o cunoştea – într-o

rochie de culoare incredibilă, neliniştitoare, ca noaptea. Era foarte, foarte frumoasă, mai frumoasă decât stewardesa. Aproape la fel de frumoasă ca mămica. Numai că buzele îi erau foarte roşii. Femeia, fără să se uite, o împinse într-o parte pe Lidocika, ca pe un obiect mic şi fără prea mare valoare, şi intră în casă.

— Dar unde e mama? întrebă Lidocika şi întinse anticipat gura, pentru a urla şi mai bine.

— A murit, răspunse femeia foarte liniştit şi vecina se mai închină o dată.

— Dar tata? Lidocika nu ştia ce înseamnă „a murit", dar, pentru orice eventualitate, amânase urletul.

Buzele femeii tresăriră puţin, de parcă se pregătea să sărute aerul, dar mai apoi se răzgândi.

— Tatăl tău o să se întoarcă repede, spuse ea şi în fine se uită la Lidocika.

Ochii femeii se dovediseră a fi albastru-cenuşii, transparenţi, glaciali şi cu un reflex complicat, cenuşiu, chiar în adâncul lor. Iar mămica avea ochii roşcaţi. Roşcaţi şi veseli, ca ai unui câine roşcat şi vesel. Şi după aceea – mai departe, toată viaţa – Lidocika s-a temut cel mai mult din lume să nu uite lucrul acesta.

— Dar dumnevoastră, vă rog, cine sunteţi? se trezi în cele din urmă din adormire vecina, care până atunci privise neîncrezătoare mărgelele duble de perle de la gâtul musafirei necunoscute – mărgelele erau mari, identice, şi stăteau aşezate cu modestia ostentativă a unui lucru foarte scump şi foarte simplu. Sunt sintetice, cum să nu, se linişti vecina, specialist profesionist în ale mărfurilor şi extrem de invidioasă, deoarece ea trăia dintr-o pensie binemeritată. Speranţă deşartă – perlele erau adevărate, de un roz-cenuşiu, perle de mare, crescute cu răbdare în întunericul delicat şi viu din interiorul scoicilor. Galina Petrovna Lindt, de fapt, avea totul adevărat, numai lucrurile cele mai bune

şi mai scumpe. Cu excepţia propriei vieţi, dar despre asta, slavă Domnului, nimeni nu ştia.

— Cine sunt eu? Galina Petrovna îşi ridică sprâncenele compătimitor, de parcă vecina era o nebună şi nu recunoscuse persoana imperială al cărei portret se afla în fiecare casă, la locul de onoare, cu imaginea unduitoare din cauza tămâiei iubirii poporului şi a samovarului care clocoteşte întruna. Cine sunt eu? Vorbiţi serios?

Vecina se înmuie, dădu înapoi, în viaţa sa jalnică, în garsoniera sa strâmtă, unde, pe pereţii acoperiţi cu var alb, fuseseră desenate, la trafalet, nişte ornamente rurale colţuroase.

— Să mergem, spuse Galina Petrovna şi o împinse pe Lidocika spre uşa pe care nimeni nu se gândise să o închidă.

Şi Lidocika, ascultătoare, păşi peste pragul vieţii sale. Nu imediat, dar într-un final, Lidocika înţelesese că fusese moştenită de bunica.

Bunica ei se numea Galina Petrovna, dumneavoastră. Lidocika voi să încerce varianta „Bunica Galia”, dar fusese refuzată: în primul rând, pentru că suna extrem de rural, în al doilea, s-ar putea să se creadă că ai o sută de bunice şi nu ştii căreia i te adresezi. Aşa e: Lidocika nu avea o sută de bunice – şi nici bunici, de fapt. Mai bine zis, ea avea un bunic şi o bunică, trăiau în dormitorul lui tăticu’ şi al mămicii, şi mămica uneori îi dădea jos de pe pereţi şi îşi trecea cu blândeţe degetul peste bărbatul alb-negru, în veston, şi peste femeia cu părul cârlionţat care pusese pe epoletul de căpitan al bărbatului o mână uşoară, plinuţă, care chiar arăta vesel. Femeia avea mărgele lungi şi gropiţe în obraji, iar bărbatul, mustăţi ca o periuţă îmbufnată.

— Uite, Bombonico, spunea mămica, sunt tatăl şi mama mea, iar pentru tine – bunicul şi bunica.

— Dar unde sunt? întreba Lidocika, ştiind dinainte, ca în basm, răspunsul şi bucurându-se

dinainte, aşa cum se bucură orice copil, o dată pentru totdeauna, de mersul lucrurilor.

— Departe, departe de aici, într-un ţinut minunat, de basm, spunea mămica tristă, având în vedere raiul sau o circumscripţie militară din Orientul îndepărtat şi podul acoperit cu zăpadă de pe care se prăbuşise, adormit la volanul unui camion, un soldăţel nepriceput, cu urechi clăpăuge, trăgându-i după el, în ultimele sale vise bizare, şi pe plutonul ce tremura în bena camionului, şi pe căpitanul care fusese de acord cu plecarea din oraşul Bikin, şi pe soţia căpitanului, care stătea în cabină şi care, chiar şi moartă, strângea la piept o veioză cumpărată dintr-un magazin al armatei, încununată de un abajur fierbinte, de culoarea soarelui.

— Dar de ce bunica şi bunicul nu vin la noi în vizită?

Lidocika o trăgea nerăbdătoare de mână pe mămica, de parcă simţea că nu te poţi gândi prea mult la gheaţa care se rupea sub roţi, la apa neagră, silenţioasă din cauza frigului, care-ţi venea în faţă.

— De ce, spune, de ce?

— Pentru că e foarte departe, Bombonico.

— Dar noi o să mergem la ei?

— Neapărat, promitea mămica serioasă. Mai întâi eu şi tata, apoi şi tu. Numai că nu va fi aşa de curând.

— Peste o mie de milioane de ani? Lidocika chiar îşi pierduse răsuflarea de la o cifră aşa de impresionantă.

— Şi chiar mai mult! promitea mămica şi se ridica de pe perna ce părea o căpşună de pluş pe nişte picioare groase. Dar uite ce zic eu! Ia să mergem noi şi să facem nişte gogoşi!

Lidocika începea să lipăie bucuroasă, presimţind agitaţia cu făina, cu borcanul cu dulceaţă proaspăt deschis, iar bunica şi bunicul se întorceau pe perete. La drept vorbind, ei semănau prea puţin cu nişte bunici.

Dar Galina Petrovna – Doamna Galina Petrovna – nu semăna de fapt cu nimeni!

În primul rând, ea trăia complet singură într-un apartament uriaş, care semăna cu imaginea unui castel din cartea mare de basme a lui Charles Perrault, care pârâia atunci când o deschideai.

În al doilea rând, în apartament nu aveai voie să fugi, să sari şi să strigi. Adică, de fapt, asta nu puteai să faci nicăieri, dar în apartament era interzis în mod deosebit.

În al treilea rând, în fiecare dimineaţă venea o anumită femeie, Marivanna, care îşi punea un şorţ şi făcea curăţenie în toate camerele, cu deprinderea atotprezentă şi tăcută a unui mecanism adevărat. Mămica, atunci când făcea curăţenie, se supăra mereu sau cânta. Iar Marivanna mai făcea şi de mâncare – în fiecare zi alta, proaspătă, iar resturile de la masa din ziua anterioară, de la prânz sau cină, erau vărsate în nişte oale speciale care se numeau casolete. Marivanna le lua cu ea atunci când pleca. Ea nu vorbea cu Lidocika, de parcă aceasta nici nu ar fi existat.

— Dar ce face Marivanna cu mâncarea? Lidocika nu putuse să se abţină şi o întrebase, totuşi, pe Galina Petrovna, deşi ştia foarte bine şi de Varvara cea curioasă, şi de nasul ei rupt.

Mămica şi tăticu' nu-i permiteau niciodată să pună întrebări oamenilor necunoscuţi. Dar dacă nu existau alţi adulţi, în afară de străini, atunci probabil că puteai să-i întrebi.

— Ce mâncare? se minună distrată Galina Petrovna, ridicându-şi privirea de la televizor. Aaa... aia. Nu ştiu, probabil o ia pentru nepoţi.

— Dar Marivanna este bunica noastră? A mea şi a ta?

Galina Petrovna se smulse definitiv din filmul artistic *Brăţara-2*. Vorbesc despre nu ştiu ce cal stupid. Nu mai ştiu deloc să facă filme în vremurile astea.

— De unde ai scos-o că Maria Ivanovna e bunica noastră? Şi nu mai zgândări fotoliul. O să-l strici.

Lidocika încetă ascultătoare să mai mângâie tapiseria de catifea. Marivanna venea în fiecare zi – făcea mâncare, făcea curat, făcea paturile, spăla. Avea grijă de Lidocika şi de Galina Petrovna aşa cum se cuvenea să facă o bunică. Mai mult, aşa cum se văzuse clar, avea nepoţi cărora le ducea ceea ce nu mâncaseră Lidocika şi Galina Petrovna. Prin urmare, Galina Petrovna şi Lidocika erau tot nepoate ale Marivannei – şi cele mai iubite. Lidocika nu vedea în şirul logic al gândurilor sale nicio fisură. Totul era corect. Nu era aşa?

Galina Petrovna ridică iritată din umeri.

— De câte prostii e plin capul tău! Marivanna, Maria Ivanovna, e menajera mea. Mai bine du-te şi citeşte ceva sau desenează. Măcar ştii să citeşti?

Lidocika, supărată, se lăsă să alunece de pe fotoliu. Ştia să citească. Şi de mult. De fapt, citea chiar în gând!

Altceva era ciudat: înainte, Lidocika habar nu avea că Galina Petrovna exista de fapt. Asta era de neînţeles. Pentru că ori ai o bunică – chiar şi una pe perete –, ori nu mai ai. Desigur, putea să ceară explicaţii de la tata, dar tata – deşi Galina Petrovna îi promisese că va veni repede –, nu se ştie de ce, nu mai venea. Lidocika îşi aducea vag aminte că în prima noapte pe care a petrecut-o la Galina Petrovna (i s-a făcut patul pe o canapea de piele, vie şi care semăna cu un elefant la pipăit), tata era. El, legănându-se, stătea lângă canapea, în genunchi şi scâncea subţirel, ca un căţeluş, iar Lidocika, chiar prin straturile groase de somn, îi simţea mirosul cunoscut, cald – un amestec minunat de tutun şi apă de colonie, despre care mămica spunea că miroase a frunză de dafin din supă şi chiar uneori îi spunea lui tata aşa, Lavruşka[1].

— Lavruşka, bolborosi Lidocika, învârtindu-se de pe o parte pe alta – perna era neobişnuită. Mult prea moale. Mămica spunea că nu face bine dacă dormi pe o pernă moale. Tata tăcea speriat.

— Dormi, fetiţă, dormi, iepuraşul meu, şoptea el, încercând s-o pipăie pe Lidocika cu mâinile lui oarbe, printre denivelările canapelei. Vezi, nimeni nu ţi-a despletit cozile noaptea, bunica nu s-a gândit, dar tu să nu te superi pe ea, ea o să înveţe tot, o să vezi...

Lidocika încercă să-şi dezlipească pleoapele grele, dar nu putu.

— Dar unde e mama? întrebă ea cu o voce nemulţumită, ciufulită, din cauza somnului. Cheam-o pe mama...

Tata tăcea, parcă îşi aduna forţele, iar mai apoi îşi băgă faţa uriaşă, aprinsă, în Lidocika, astfel încât ea, chiar prin ţesătura subţire a pijamalei, simţea cum tremura şi-i clănţăneau dinţii.

— Gata cu isteria, Boris, porunci Galina Petrovna care apăruse de undeva în cadrul uşii, purtând o cămaşă de noapte transparentă, albă, şi un halat ţesut cu nişte dragoni de mătase. Te porţi ca o muiere.

Tata ridică privirea, iar pijamaua Lidocikăi, într-o parte, era umedă de la lacrimile lui.

— Mereu ai urât-o, spuse tata în şoaptă. Mereu.

Galina Petrovna ridică din umeri şi dispăru, iar mai apoi dispăru şi tata, se topi în aerul blând al nopţii, când Lidocika se întoarse pe partea cealaltă, nemaifiind în stare să se opună agresiunii suave, din toate părţile, a somnului ce o invada...

A doua zi dimineaţă tata nu mai era şi Lidocika hoinări mult prin apartamentul necunoscut, lipăind din tălpile goale, până dădu de Galina Petrovna care stătea la fereastră, într-un nimb fierbinte de tutun – mămica nu fuma niciodată. Tata fuma, dar mămica nu.

— Dar unde e tata? întrebă Lidocika posacă.

Galina Petrovna se întoarse – ţigara dintre degetele ei era uimitoare. Lungă.

— A plecat, spuse ea.

— Dar mama?

— Mama a murit.

Lidocika tăcu puţin, probând această soartă imposibilă.

— Vreau acasă, spuse ea.

— Acum casa ta e aici.

Nu era aşa şi amândouă – şi Lidocika, şi Galina Petrovna – ştiau foarte bine lucrul acesta. Dar nu aveau de ales. Iar Lidocika şi Galina Petrovna au început să trăiască împreună.

În primul rând, Galina Petrovna o duse pe Lidocika la medic. Cu o maşină lungă, albă, având o denumire unduioasă, Volga. Şi Galina Petrovna se aşezase chiar ea la volan: şi lucrul acesta era uimitor, pentru că, în viaţa anterioară a Lidocikăi, maşinile erau conduse numai de nişte nenea blânzi cu nişte mâini uriaşe, grosolane – taximetriştii. Iar mămica ridica mereu sprâncenele, în semn de indignare, atunci când le vedea unghiile, pentru a-i demonstra Lidocikăi ce se întâmplă dacă nu-ţi speli mâinile înainte de masă. Unghiile celor din mediile inculte erau negre, pline de crăpături. Iar autobuzele, de fapt, mergeau singure. Dar în autobuze puteai să-ţi bagi nasul, pe ascuns, în poalele unei haine lungi de mouton-doré sau să atingi puţin poala strălucitoare, scârţâitoare, a unei fuste de gală a cuiva. Lidocika iubea autobuzele. Galina Petrovna o pusese pe Lidocika, proaspătă şi gătită ca o păpuşă, pe scaunul din faţă şi o încinsese strâns cu centura de siguranţă – de parcă legase cu o panglică un buchet sărbătoresc.

— Nu te mai agita, îi porunci ea sever, şi strada le porni în întâmpinare bucuroasă, ca un căţeluş – uşoară, netedă, plină de umbre lungi şi de pătrate orbitoare de soare şi verdeaţă.

Din cauza unei alternanţe rapide a stâlpilor cu trunchiurile copacilor, a trunchiurilor copacilor cu ferestrele lucitoare ca oglinda, care se perindau prin faţa ochilor, Lidocika începu aproape imediat să fie ameţită. Mai ales că în Volga mirosea puternic şi dulce a benzină şi a parfumul Galinei Petrovna – insuportabil, dens, ca o dulceaţă de coacăze ce explodase în aerul fierbinte, ţâşnind obraznic din borcan. Era Poison de la Dior, o aromă căreia îi era scris să ajungă legendară, dar care, deocamdată, era numai o noutate a acestui an, incredibilă chiar şi pentru Paris – producţie 1985 – chiar anul în care Volga aluneca pe străzile din Ensk – şi Lidocika, legată de spătar, dând din picioruşe, încerca să pipăie cu sandala podeaua huruitoare. În zadar. Ordonat. Stâlp, trunchi, fereastră, curbă. Stâlp, fereastră, curbă, stâlp.

Galina Petrovna plătise pentru Poison trei sute de ruble – trei sute! –, mai mult, mult mai mult decât salariul lunar al multor cetăţeni din uriaşa ţară sovietică. Dar, cu cât cheltui mai mult, cu atât ai bani mai mulţi – doar este o regulă foarte simplă şi foarte clară. Şi apoi, cine va stabili cât costă o uncie de fericire, în ce unităţi monetare să măsori sunetul cu care pocneşte celofanul transparent, care a alunecat apoi de pe cutiuţa verde, care parcă era făcută din malahit? Flaconul albastru-liliachiu era rotund şi neted, ca sânul tânăr al unei femei. Prisma transparentă a dopului bine fixat. Galina Petrovna trecu gâtul răcoros, umed, al flaconului, pe gâtul său fierbinte, tremurător. Mierea arborelui de portocal, zmeură, ambră, opoponax şi coriandru. Pentru a obţine răşina de opoponax, planta *ferula opoponax* capătă o rană mortală. Lacrimile şi sângele acestei ierburi miros ca o otravă adevărată, aromată. Nu cred ca în Sovdepia[2] să mai fi avut cineva un asemenea parfum, torcea credincioasa Norocika, furnizoarea secretă a elitei din Ensk, un mic şobolan al marilor drumuri speculant-diplomatice. Strecură cele trei sute de

ruble primite de la Galina Petrovna în gura roz, întredeschisă, a poşetuţei elegante ca şi cum le-ar fi strecurat într-un sutien, cu o mişcare rapidă şi abilă de hoaţă măruntă, care nu se potrivea nici cu hainele ei cu o croială extrem de sofisticată şi cochetă, nici cu comportamentul ei detaşat, leneş, faţă de doamna bogată, obişnuită cu orice.

Maşina sări pe un capac de canal deplasat trădător şi Lidocika abia îşi înghiţi ghemul uriaş, de blană, al vomei ce i se ridicase în gât. Miroase urât, se plânse ea sieşi, privind drept înainte. Se plânsese pur şi simplu aşa, fără nicio speranţă deosebită de a obţine ceva. Galina Petrovna se aplecă, întinse mâna impunătoare (mirosul greu de benzină şi Poison devenise palpabil, de parcă Lidocika fusese băgată cu capul în nişte muci dulci, de culoarea cernelii şi negri) şi aerul proaspăt de afară se strecură abil înăuntru, pe geamul maşinii – ca un motan care îşi strecoară laba răcoroasă – şi o lovi pe Lidocika pe buze şi pe fruntea rotundă, asudată. Imediat putu să respire mai uşor. Dar numărătoarea periculoasă şi monotonă – stâlp, trunchi, fereastră, curbă – se umplu imediat de un urlet groaznic, gâlgâitor. Toate zgomotele oraşului ce trecea pe lângă ele, gonindu-se grăbite unul pe celălalt, încercau să pătrundă deodată prin crăpătura ferestrei, dar, evident, rămâneau blocate şi, din cauza aceasta, începeau să urle pe o notă mai puţin furioasă, insuportabilă.

Pentru a-şi abate cât de cât atenţia, Lidocika îşi îndreptă ochii spre Galina Petrovna, dar şi ea, ca un făcut, era tot într-o mişcare neîntreruptă, aproape mecanică. Sub fusta de un bej delicat, de culoarea laptelui bătut, proaspăt, i se mişcau repede genunchii puternici – de parcă Galina Petrovna frământa, cu nişte tălpi nevăzute, ceva încăpăţânat, ce se împotrivea cu tărie. Mâna dreaptă (cu un cabochon mare, dintr-un rubin copt, pe deget) o punea mereu pe maneta ce ieşea chiar

din podea – maneta se zbuciuma cu un trosnet de prădător, ca şi cum se rupea un os invizibil, dar important, maşina, ca răspuns, mugea jalnic şi mâna Galinei Petrovna revenea pe volan, definitivând mişcarea lui lină de rotire. Semăna cu un dans ciudat, mecanic, insuportabil pentru spectatori şi pentru dansator. Mişcarea capului, pe care o făcea Galina Petrovna, privind pe rând în trei oglinzi – de sus, din stânga, din dreapta –, era extrem de chinuitoare şi, de fiecare dată, bucla şaten-arămiu de pe fruntea ei tresărea, pentru o fracţiune de secundă, ieşind de pe traiectoria ei fixă.

La un moment dat, acest ritm complicat, alambicat, intră în rezonanţă cu zgomotele şi cu perpetua mişcare de afară, mirosul din maşină se intensifică, deveni aproape solemn, coral şi de o intensitate ameţitoare. Lidocika, dându-şi deja seama că, desigur, e prea târziu, încercă totuşi să-şi elibereze mâinile de sub centură sau măcar să închidă ochii.

— Nu te mai agita, îţi spun, îi porunci supărată Galina Petrovna, frânând şi făcând să şuiere cauciucurile şi – hopa! – Lidocika vomită.

Rochia ei (bleu, nouă, cu un cordon de atlaz şi cu un volan plisat mărunt pe poale) aproape că nu avu de suferit, dar, bocind, sub supravegherea Galinei Petrovna, Lidocika trebui să îşi spele ciorăpeii albi cu ciucurei, în toaleta policlinicii. Doamne, ce mai copil! Clăteşte-i mai bine. Acum stoarce-i cum trebuie. Nu trebuie să ţii aşa mâinile. Nu aşa! Galina Petrovna smulse din mâinile Lidocikăi ciorăpeii blestemaţi şi abil – un, doi! – îi stoarse deasupra chiuvetei. Inelul de pe degetul ei prinse şuvoiul ce năvălea din robinet şi sclipi eliberat în toată toaleta lumina sa umedă, purpurie. Pe pereţii cu faianţă alunecară iute nişte străluciri roz, netede – apoi dispărură.

— Clăteşte-ţi gura, porunci Galina Petrovna.

Iar Lidocika, ascultătoare, rostogoli prin gură globul de apă răcoros, mirosind a clor. Îi dădu drumul în libertate. Îşi şterse de pe bărbie firişorul de salivă amară, lipicioasă. Nu-i mai era rău, poate simţea numai o mică tulburare în stomac. Mai mult din cauza ruşinii, Galina Petrovna strânse ghem şosetele spălate – un ghem umed – pe care îl aruncă abil în geantă.

— Să mergem, porunci ea. Şi s-au dus.

Doctoriţa semăna cu o bezea – rotundă, albă şi parcă făcută din două jumătăţi uşoare, crocante, de zahăr.

— Ia uite ce păpuşică a venit la mine! spuse ea lung, cu o voce dulce, de bezea, de pediatru cu experienţă, aşezându-se în genunchi în faţa Lidocikăi.

Din precauţie, Lidocika se trase înapoi, aşteptându-se la ceva îngrozitor, cum ar fi o spatulă sau o seringă – era clar că, de la un om cu o asemenea voce, nu te puteai aştepta la ceva bun. Dar doctoriţa o palpă abil pe fetiţă, cu degetele ei netede, fără să-i facă rău. Iar acum spune „aaaa”: uite ce deşteaptă, ridică mâinile, bine, ia hai acum să te ascultăm. Placa stetoscopului era aşa de rece, încât părea că era fierbinte, iar mişcarea ei părea un tropăit grăbit al unor furnici neliniştite, ce te gâdilau. Lidocika îşi apropie omoplaţii pe care i se făcu pielea de găină şi chicoti.

— Nu mai respira! îi porunci serioasă doctoriţa. Acum respiră.

Lidocika mai chicoti o dată şi Galina Petrovna o ameninţă iritată cu degetul.

— E o fetiţă foarte sănătoasă, decise într-un final doctoriţa de zahăr şi o ajută pe Lidocika să-şi pună rochiţa. Dar ce frumoasă mai e, parcă e o copie a dumneavoastră, Galina Petrovna. Dar pe dumneavoastră vă deranjează ceva concret? Poate că Lida mănâncă prost? Sau nu doarme bine? Se prea poate, după un asemenea stres. Dar

dumneavoastră, cum vă simţiţi? o întrebă doctoriţa, coborându-şi delicat vocea, ca şi cum o invita pe Galina Petrovna la un tur de vals liniştitor al cuvintelor. Ea, ca mulţi medici ce lucrau în acest gen de instituţii, era buimacă în cea mai mare parte a zilei din cauza entuziasmului insuportabil şi bine plătit pe care îl manifesta în faţa pacienţilor sus-puşi şi se salva numai prin vehicularea bârfelor.

Galina Petrovna ridică supărată un umăr. Nu avea intenţia să bârfească, mai ales despre sine.

— Eu sunt absolut în ordine, i-o tăie ea, staţi liniştită. Iar pe copil consultaţi-l cum trebuie. Poate că are viermişori?

— Ei, ce spuneţi, ce viermişori, Galina Petrovna! Doctoriţa parcă se supără puţin în locul Lidocikăi, care stătea tot acolo, pe un scaun, legănându-şi picioarele cu săndăluţe. Pe volanul rochiţei bleu se vedea, trădătoare, pata vomei spălate, iar piciorul stâng era puţin julit. Fetiţa, slavă Domnului, e sănătoasă tun. Desigur, dacă doriţi, putem să-i facem analize, dar...

De parcă fusese readusă la viaţă de cuvântul „analize”, din spatele paravanului apăru o soră medicală, deloc tânără, cu o faţă împietrită.

— Olga Valerievna, scrieţi trimiterea. Analiza fecalelor, pentru paraziţi. Lidia Borisovna Lindt. Dar pe tatăl tău, Lidocika, îl cheamă Boris, nu?

Lidocika nici nu apucă să dea din cap, că Galina Petrovna se ridică şi, fără să-şi ia la revedere, ieşi din cabinet.

— Uite ce mai mizerabilă, spuse sora medicală cu o răutate neaşteptată, când se închise uşa. Paraziţi. Parcă ar fi adus în casă un pisicuţ de la gunoi.

Volga, plină de vomă, pe care Galina Petrovna o lăsase lângă ghereta celor de la pază, le aştepta – înfierbântată în soare, dar curată pe dinăuntru. Paznicul făcuse multe eforturi – un nene gras, vesel, pus să păzească policlinica rezervată elitelor

de cetăţenii de rând, cu bolile şi cu hemoroizii lor, care nu interesau pe nimeni. Ia uită-te, ai vomitat, gâzo, o compătimi pe Lidocika nenea acesta şi-i puse în mânuţa moale o caramea cu fructe care, din cauza şederii îndelungate în pantalonii uniformei, îşi pierduse practic forma iniţială. Lidocika, ameţită, stupefiată de noua întâlnire cu Volga şi de auzirea cuvântului enigmatic „paraziţi", bâigui ascultătoare un „mulţumesc", scos din tainiţele pedagogice umplute pentru vecie de mămica.

— E nepoţica lui Lazariosici? întrebă vioi paznicul, încercând s-o mângâie pe Lidocika pe creştetul fierbinte, dar Galina Petrovna o scoase cu abilitate de sub mâna mângâietoare şi puse în ea, în schimb, hârtia de trei ruble câştigată – pentru a-şi ţine gura şi a nu mai face pe familiarul.

Se trânti o portieră, apoi cealaltă şi Lidocika se afla din nou în pântecele insuportabil al automobilului, în mijlocul mirosului greu deja cunoscut, care se amesteca acut cu cel de plastic fierbinte, clor şi vomă proaspătă.

— Dar cine este Lazariosici? întrebă ea, încercând să respire pe gură şi să nu se mişte, pentru a nu tulbura din nou ghemul viu de vomă ce începuse să se mişte înăuntru.

Galina Petrovna ridică puţin din sprâncene şi se uită la fetiţă cu un respect neaşteptat, ca la o persoană foarte adultă şi foarte curajoasă.

— Lazăr Iosifovici Lindt, academician, spuse ea încet, neînţeles şi aproape apăsat şi asta nu era o explicaţie pentru un copil de cinci ani, desigur – de fapt, nici nu era o explicaţie, ci aşa, fie o incantaţie care să liniştească memoria, fie o rugăciune care alunga demonii. Lidocika întredeschise gura fără să înţeleagă nimic. E bunicul tău.

Capitolul 2

Marusia

El apăruse la Moscova de nicăieri, de parcă fusese întrupat de către Dumnezeu chiar în pragul celui de-al doilea MGU[3], într-o dimineaţă de noiembrie, scârţâind de ger, a anului 1918. Imaginaţia servilă probabil că desfăşoară în faţa cititorului evantaiul unor dagherotipuri întunecate, tulburi din cauza timpului: frig, foamete, ruină, canibalism sălbatic, groază, crime fratricide, tifos.

Totuşi, în realitate, în Moscova lucrurile nu stăteau chiar aşa de rău. Din martie 1918, Moscova fusese proclamată din nou capitală – e adevărat, nu era prea clar al cărui stat era ea capitala – dar mutarea grăbită a guvernului din Petrograd garanta lipsa de pe străzi a ciorilor care benchetuiau peste cadavre. La teatrul Komissarjevskaia, la *Lisistrata* lui Aristofan, venea un public care nu avea deloc de-a face cu oamenii puhavi din cauza foamei, echipa de fotbal Clubul Sportiv Zamoskvorecie câştigase campionatul orăşenesc, iar pe terenurile de sport de la Petrovka domnea Vsevolod Verbiţki, actor la MHAT, un om foarte drăguţ, frumuşel, care, în acel an, 1918, ocupase locul întâi la primul campionat de tenis din Moscova revoluţionară. La ideea lui Sverdlov, erau la modă, pentru ambele sexe, hainele de piele, ce foşneau plăcut; puteai face rost de orice doreai, iar brunetele cu pometi accentuaţi îşi arătau ochii şi genunchii la fel de jucăuş ca în timpurile de odinioară – paşnice şi, mă rog, chiar puţin plicticoase. Problemele de aprovizionare cu alimente, apropierea germanilor şi mulţimile de soldaţi mai mult sau mai puţin beţi nu păreau nişte vestitori siguri ai Apocalipsei. Cel mai probabil erau un tribut inevitabil al marii

schimbări: ceva legat la fel de trist şi strâns cum erau legate o seară minunată la casa de vacanţă şi ţânţarii, înamorarea şi căsătoria, lăsatul de sec şi arsura serioasă instalată în capul pieptului.

De fapt, în Moscova apăruseră din belşug fărâme de destine şi pleavă omenească deloc sofisticată: revoluţia înfăptuită de sus smulsese din loc nu numai categorii întregi, ci popoare. Îndeosebi erau mulţi evrei – uite deci cui îi dăduse puterea sovietică mai întâi, la repezeală, chiar totul. Înnebuniţi, ridicoli, bulversaţi de lipsa fostei linii de demarcaţie, ei porniseră spre capitală – care în goană după fericirea sa iudaică imposibilă, care pentru a se convinge personal că e sigur că i s-au sfârşit chinurile. Acum, deja cu siguranţă. Cei mai tenace şi mai abili deja se aranjaseră, se adaptaseră, se deprinseseră – care cu un negoţ mic, care cu nişte bănişori ce se devalorizau, care cu nişte funcţii nemaivăzute până atunci – încetişor, puţin câte puţin, cum spunea un antisemit zoologic şi, în acelaşi timp, un mare scriitor rus: „pe neobservate, domnule!”[4].

De fapt, unii nu aveau nici cel mai mic interes să se aranjeze, pentru că cei mai buni fii ai poporului evreu erau chiar ei participanţi şi instigatori ai revoltei ruse şi, trebuie să spunem, nişte participanţi fără rost şi nişte instigatori nemiloşi. Apropo, tocmai ei deveniseră şi primele victime ale demonilor eliberaţi, când, peste câţiva ani străluciţi, cu întrerupere, porcul uriaş al imperiului şi-a ridicat botul din băltoaca seculară şi s-a apucat să-şi înfulece, indiferent, propriii purcei, fără să aleagă măcar care dintre ei sunt cuşer şi care nu prea. Dar în primii ani sovietici – ah!, ce luptători sacri şi neobosiţi erau aceşti tineri comisari, aceşti vechi fii ai lui Avraam! Incoruptibili, fanatici, nemiloşi, minunaţi în eroismul lor idiot, chiar ei îi conferiseră Revoluţiei ruse acel gust clar, iudaic, din cauza căruia, peste decenii, chiar evreii aveau să scuipe cu mânie –

care otravă, care chiar sânge adevărat. Asta, cum spunea academicianul Lindt, depinde din ce parte priveşti.

În realitate, Lindt însuşi nu făcea parte nici din pătura negustorilor, nici din cea a comisarilor şi, de fapt, trebuie să recunoaştem, nu avea prea mare însemnătate şi prea mult folos din partea evreităţii sale. Pe evrei îi considera un mic popor sperios şi paşnic, cu un destin istoric extrem de nefericit. Ei, spuneţi şi dumneavoastră – să faci de secole negoţ de doi bani şi să te umileşti la fel de mărunt, să trăieşti pe boccele, noaptea să tremuri şi să te zgribuleşti, ştiind că, oricât te-ai străduit, la prima tulburare oricum o să te arunce cu toate zdrenţele afară din casă. Şi o să-ţi mai dea şi una după ceafă. Pur şi simplu aşa, ca să nu mai stai în calea lor şi să nu mai puţi a usturoi.

— Ştii, Lazăr, un evreu antisemit este mai rău decât o călugăriţă curvă! se încruntă Cealdonov, unul dintre întemeietorii hidro- şi aerodinamicii moderne, academician, un stâlp de nădejde al ştiinţei sovietice şi un rusnac aşa de adevărat, că nici nu mai avea nevoie de buletin. Era suficient să-i priveşti nasul destul de alb, sprâncenele incolore şi aspectul general, fizionomia simpluţă, colţuroasă, şi imediat, ca într-o derulare rapidă, aveai să vezi istoria extrem de simplă a unor pălmaşi ruşi, cu icnetele şi fluieratul lor, cu munca de ocnaş şi cu veselia parcă silnică, tot ca de ocnaş.

— Ei, Serghei Aleksandrovici, lăsaţi, ce antisemit sunt eu? rânji Lindt, arătându-şi dinţii mari, albi. Pur şi simplu sunt de partea dreptăţii. Cum poţi să numeşti mare şi ales de Dumnezeu un popor care a pierdut tot pe lumea asta, inclusiv propriul Templu, şi apoi s-a hrănit mii de ani exclusiv cu amintiri lacrimogene? Nici măcar nu au putut să creeze o moştenire culturală!

— Lazăr, Doamne Dumnezeule, dar Biblia? se sperie Cealdonov. Deşi se născuse doar în anul

1869, harul educativ şi pumnii tari ai unui diacon care-i băgaseră în capul tâmp, de oiţă de la ţară, teologia şi iubirea de Dumnezeu nu-şi pierduseră pentru Cealdonov forţa de convingere nici măcar în anul 1934. Dar Biblia ce mai e?

— Ce Biblie, Serghei Aleksandrovici, vă rog! Lindt deja râdea deschis. Păi cine nu a scris la ea, o să ziceţi Upanişadele sau Tora! Eu vă vorbesc de o moştenire culturală, nu despre nişte aiureli religioase. Unde e marea literatură a iudeilor dumneavoastră? Unde e pictura? Şi unde e arhitectura?

Cealdonov îşi făcu cruce în sinea sa şi, tot mental, bâigui ceva despre pâinea noastră cea de toate zilele dă-ne-o nouă azi – cuvinte dragi, liniştitoare, care aproape că nu mai aveau sens, dar parcă ungeau, asemenea unui mir, cele mai rugoase dureri şi răni ale sufletului. Şi simţea cum se rugau la unison, neauzit şi nevăzut, chiar dacă într-o altă limbă, dar tot la Dumnezeu, generaţii de strămoşi ai lui Lindt, nişte jidovi rătăcitori, disperaţi, veşnici, care într-adevăr nu creaseră nici palate sofisticate, nici tablouri de mare inspiraţie, nici sculpturi cu fundul lat – nimic ce ţi-ar fi părut rău să părăseşti, când porneai într-un alt surghiun. Dar tocmai acest lucru, năzuinţa de a se ruga, neîntrerupt şi amar, pătrunsese aşa de profund în toată cultura mondială, în general, că din fiecare colţ ieşeau ba nişte ochi melancolici de evreu, ba nişte nasuri la fel de melancolice. Ei – adică, ptiu, Doamne, voi, ei, desigur, voi sunteţi motivul divin primar şi sursa dintâi a spiritualităţii pentru tot ce este raţional şi civilizat. Ai digerat asta, Lazăr?

Lazăr ridică din umeri – mizerii, mai ales religioase, el nu digera de felul său.

Lui Cealdonov i se părea uneori că pur şi simplu Creatorul s-a grăbit să îndese esenţa genială a lui Lindt în primul trup pământesc venit la nimereală – ca şi cum el însuşi nu ar fi fost în stare să ţină în mâini chiar această esenţă. Ei, ca un cartof copt,

fierbinte, plin de cenuşă, crăpat pe o parte, cu miezul zaharat, pe care mai întâi îl arunci serios dintr-o mână în alta, încercând să-l răceşti, iar mai apoi oricum îl scapi jos în iarba nopţii, invizibilă, du-te naibii, ce fierbinte mai eşti – nu mai ai putere, ei, bine măcar că n-ai nimerit într-un bălegar de vacă, tot e bine.

Trupul nimerit se dovedise a fi umilitor de mic, fragil şi vânos, astfel că soldăţelul clăpăug, îngheţat de frig, care păzea intrarea la cea de-a doua MGU, în noiembrie 1918, îl luă mai întâi pe Lindt drept un copil fără căpătâi – chiar dacă zdrenţele purtate erau dintre cele mai remarcabile, parcă de la Teatrul Mic Imperial. A venit cu cerşitul, îşi spuse ostaşul Armatei Roşii şi îi ordonă aproape blând:

— Valea de aici, ovreiaşule, n-ai ce învârti pe aici. Sunt numai oameni învăţaţi. Nici ei n-au ce hali.

— Eu am venit la Cealdonov Serghei Aleksandrovici, explică politicos ovreiaşul, ca un om mare.

Şi ceru ferm:

— Raportaţi, vă rog.

La Cealdonov, Lindt a fost condus de secretarul Facultăţii de Fizică şi Matematică (facultate ce avea secţii de ştiinţe ale naturii, matematică şi chimie-farmacie). De fapt, facultatea şi secretarul parcă nici nu existau, pentru că toată facultatea, în întregimea sa, cu toate secţiile ei, încă se aflau în viitor, iar secretarul, dimpotrivă, pentru a nu se scrânti, stătea cronic în fosta sa funcţie călduţă de *privat dozent*, cu un salariu credincios şi nişte năzuinţe spiritual-morale cuviincioase pentru titlul său. Totuşi Lindt, care nu ştia circumstanţele acestea, nu simţea în această situaţie chiar nimic nebunesc sau hofmannian. De fapt, el era în general străin de orice fel de meditaţie la inutilitatea a tot ce este neînsemnat şi la mofturile

isterico-ezoterice. În acest sens el nu era rus şi, desigur, nici intelectual. Pur şi simplu un geniu ce stătea bine înfipt pe pământ – şi un geniu în cel mai biologic sens al cuvântului. Patologie clasică a creierului. Pe bune. Probabil, un fel de mutaţie rară. Cine e de vină că aşa s-a nimerit.

Când a auzit în spatele uşii zgomotele deranjante şi stilul de portar cu care secretarul catedrei îşi anticipa, de regulă, apariţia sa posacă, Serghei Aleksandrovici începu să scrâşnească involuntar.

Serghei Aleksandrovici Cealdonov era mereu ocupat.

De fapt, el era mereu ocupat de aproape treizeci de ani – cam din anul 1905, când el, un matematician strălucit, acceptase – de fapt, în defavoarea sa – să devină director al Cursurilor Superioare pentru Fete. Şi a început: lemne, protectori, extindere, rapoarte, eleve cuprinse de furtuni hormonale – să se mărite, proastele, voiau să se mărite cât mai repede! Dar acum, agitaţia de atunci i se părea lui Cealdonov o moţăială plăcută, de după masa de prânz. Pentru că directorul Cursurilor Superioare pentru Fete, în timpul tăicuţului ţar, înseamnă una, dar uite, ia să încerci, dragă domnule, să transformi într-o lună chiar aceste Cursuri pentru Fete în a doua MGU, şi cu un nou guvern, revoluţionar, care, din cauza lipsei de experienţă, nici el nu ştie ce vrea, dar cere o grămadă. Cu ajutorul naganului.

Zgâriind delicat cu lăbuţa uşa, secretarul îşi bagă în cabinet capul pleşuv. Cealdonov lăsă melancolic la o parte procesul-verbal nr. 77/113 al şedinţei Colegiului Comisariatului Poporului pentru educaţie. Procesul-verbal prevedea „transformarea Cursurilor Superioare pentru Fete în cea de-a doua Universitate de Stat din Moscova, făcând-o instituţie de învăţământ mixtă, dar fără a o considera o instituţie de învăţământ superior creată din nou”.

În hârtia asta totul era extrem de respingător – culoarea gălbuie, asperitatea, tonul oficial-plebeu respingător pentru urmaşul unui ţăran („să se aloce pentru întreţinerea cursurilor sub formă de avans 1/12 din suma pe care o presupuneau ele”). Dar lucrul cel mai îngrozitor era lista unor oameni absolut necunoscuţi lui Cealdonov, prezenţi în colegiu. D.N. Artemiev, B.l. Kalinin, M.N. Pokrovski, V.M. Pozner şi D.B. Kalinin erau cât de cât suportabili. Dar numele Lengniks, care-ţi producea concomitent atât durere de măsele, cât şi houyhnhnm-ul imposibil de pronunţat al lui Swift, îi producea lui Serghei Aleksandrovici chiar nişte chinuri fizice. Din fericire, grijuliul înger-păzitor îl ferise pe Cealdonov, care avea o lipsă cronică de somn, de nişte detalii total insuportabile – numele lui Lengniks (Friedrichs Wilhelminovici) şi poreclele lui de partid (Kurz şi Kohl). Altfel, viitorul academician şi laureat s-ar fi rostogolit pe parchetul cabinetului său directorial neîncălzit, cu ţeasta împuşcată chiar cu mâna sa.

— Dar ce tot faceţi acolo, Pavel Nikolaevici? Intraţi. Ce-i acolo? O altă sarcină de sus?

— Nu, Serghei Aleksandrovici. Nu e o sarcină. A venit cineva la dumneavoastră, îi comunică secretarul, stând ca mai înainte între coridor (cu spatele) şi cabinetul lui Cealdonov (cu capul), într-un anumit sens era tot o poziţie obişnuită a lui, între trecut şi viitor.

— Şi cine mai e, dracu’ să-l ia? nu putu să se abţină Cealdonov, căruia, desigur, omeneşte, îi părea foarte rău de secretarul care atârna între cele două lumi, dar la serviciu, domnilor, totuşi, trebuie să munceşti. Da, domnule! Să munceşti! Cu orice preţ!

Secretarul se tulbură, nedorind să-l clasifice în vreun fel pe adolescentul zdrenţăros care, în ciuda mirosului său evident şi a nespălării sale, avea un calm vesel, minunat, specific unui om născut bogat şi liber.

— Transmiteţi-i lui Serghei Aleksandrovici că am nişte întrebări referitoare la dinamica sistemelor nonholonomice, îi şopti încet Lindt. Găurile din încălţăminte se lăfăiau aşa de frumos, că la picioare era mai bine nici să nu te mai gândeşti.

— Eeeee, răspunse secretarul, lucru care decise definitiv destinul ştiinţei sovietice, pentru că Lindt, plictisit, împinse cu abilitate dosul privat-dozentului care-i bara drumul spre viitorul luminos şi, fără a mai raporta, intră în cabinetul uriaş al lui Cealdonov. Asta semăna cel mai mult cu un complot. Sau cu un joc de copii ale cărui reguli se schimbă şi se inventează din mers, aşa că în minte îţi rămâne numai senzaţia unei fericiri capricioase, care este accesibilă numai în copilăria timpurie, încă neconştientizată.

El şi Cealdonov stăteau la masa pentru şedinţe şi abil, ca nişte jucători de cărţi, îşi aruncau unul altuia un caieţel aşa de unsuros, că devenise chiar comestibil, pe care Lindt îl scosese de undeva de sub mormanul de zdrenţe cu care era îmbrăcat. Cealdonov scria repede pe foile goale nişte litere, cifre şi cuvinte imposibile pentru un om obişnuit, iar Lindt, care prindea pasa, scria deasupra acestor litere şi cifre altele, ale lui, proprii, şi ambii jucători chiar scrâşneau uneori din cauza unei plăceri aproape trupeşti, de parcă ar fi încins o partidă de volei, icnind, încordându-şi muşchii sonori, sănătoşi, ideali, şi trimiţându-şi unul altuia o minge la fel de sonoră, sănătoasă şi ideală.

Iar după aceea Lindt, în fine, se opri câteva minute asupra unei formule nemaiauzite, care semăna mai mult cu o insectă complicată ce-şi zburlise zecile de pedipalpi şi chelicere răpitoare. Cealdonov începu să bată scurt darabana pe masă, plin de nerăbdare.

— Ei, domnule?

— Nu ştiu, recunoscu Lindt şi acoperi formula cu mâna, de parcă se temea să nu se strecoare de

acolo, de sub degetele lui umflate de frig şi, cu un foşnet încet, sec, să nu dispară în aerul crepuscular al lumii înserate.

— Păi tocmai de asta e vorba, colega! rezumă cu plăcere Cealdonov, iar el şi Lindt începură deodată să râdă de bucurie, de parcă nu era luna noiembrie, pârâind în noroiul lui îngheţat, al anului 1918, ci luna iunie a paşnicului şi însoritului an 1903, şi în faţa lor nu se afla un caieţel, ci un prunc desfăşat, cu funduleţul roz, mulţumit, care-şi răsucea picioruşele grase, pe care ei, amândoi, tocmai îl salvaseră de la un pericol iminent. Poate chiar de la moarte.

— Mă luaţi să învăţ, Serghei Aleksandrovici? întrebă încet Lindt şi, cumva, deodată, deveni clar că petele şi dungile de pe faţa lui osoasă, de copil, nu sunt din cauza murdăriei, nu sunt din cauza foamei şi nici măcar din cauza oboselii de mii de kilometri, pentru că, ştiţi, în cea mai mare parte fusese nevoit să meargă pur şi simplu pe jos... Era amurgul destinului, umbra unui dar mare, foarte mare şi tare îndepărtat, sub umbra căruia Lindt fusese nevoit să trăiască deja optsprezece ani din viaţa sa uriaşă şi solemnă şi trebuia să mai trăiască încă cel puţin şaizeci şi trei.

— Să înveţi? întrebă la rândul lui Cealdonov, ameninţător. Ciuciu! Ia te uită, să-i dai să înveţe, ia uitaţi-l pe gâscanul ăsta! O să munciţi la mine, o să munciţi, şi încă cum!

Cealdonov ieşi cu greutate din spatele mesei, deschise larg uşa cabinetului său şi începu să urle din toţi rărunchii undeva, în adâncul lui, departe, în viitorul nedefinit:

— Pavel Nikolaevici, Pavel Nikolaevici, angajaţi-l imediat pe noul nostru salariat! Cum vă cheamă, colega? Cealdonov, blocat, se întoarse spre nou-venitul nemaivăzut.

— Lazăr. Lazăr Iosifovici Lindt.

Cealdonov dădu din cap – fie încercând să memoreze, fie dându-i onorul şi, fără să mai

aştepte răspunsul din viitor, porni chiar el în căutarea privat-dozentului pierdut. Când se întoarse, peste o oră, plin de fişe, adeverinţe şi chestionare, Lazăr Iosifovici Lindt dormea tun, cu capul plin de păduchi, nepieptănat, pus direct pe caietul deschis şi pe faţa lui – în fine! – pluteau deja nu umbrele unor aripi demonice, ci licărul grăbit al unor vise scurte şi, se pare, complet copilăreşti.

Seara, Cealdonov îl duse pe Lindt acasă la el, pe Ostojenka, în apartamentul uriaş al profesorului, cuprins de lumina amurgului, scârţâind uşor, mirosind apetisant a cărţi în coperte bune şi a mese domestice serioase – pentru cinci musafiri şi cu patru feluri de mâncare. În faţa uşii, Cealdonov tresări interior pentru un moment şi Lindt îl atinse imediat uşor pe braţ.

— Sunteţi convins că e bine aşa, Serghei Aleksandrovici? De fapt, am unde să înnoptez.

— Ei, ia te uită, ce mai ceremonii prosteşti, colega, bufni Cealdonov luat pe nepregătite, trăgând de soneria de la uşă, ce dracu', ăsta îţi citeşte gândurile, dar ce, cu asemenea calităţi şi dacă mai e să şi presupunem natura electromagnetică a radiaţiei... Ei, o să văd eu de la Marusia, Doamne, iartă-mă şi păzeşte-mă. O să văd eu, asta este clar ca lumina zilei!

Uşa de la intrare se deschise larg (fără întrebări suplimentare şi zăngănit de ivăre, pe deplin scuzabil într-un oraş în care nu de mult avusese loc Marea Revoluţie Socialistă din Octombrie) şi în prag apăru o femeie şi, odată cu ea, o lumină aşa de puternică şi de compactă, încât Lazăr Lindt îşi miji ochii pentru o clipă. Lumina era mult prea vie şi prea puternică pentru a o putea pune pe seama lămpii banale cu gaz pe care Maria Nikiticina Cealdonova (Marusia, cum îi spuneau cei ai casei) o ţinea în mână, astfel că Lindt multă, multă vreme mai apoi, peste mulţi ani, o asocia pe soţia lui

Cealdonov şi pe toată familia lui tocmai cu lumina asta.

Maria Nikiticina avea o faţă delicată, neobişnuit de vie, acel tip puţin grosolan şi parţial ţărănesc, care a ieşit din modă încă din anii zece ai secolului XX şi care acum se întâlneşte exclusiv în fotografiile de dinainte de revoluţie. În tinereţe, ea, fără îndoială, era frumuşică – în aceeaşi manieră aproape uitată azi, când frumuseţea feminină rima cu o frumuseţe deloc evidentă – şi o fată de familie bună trebuia neapărat să plângă mult pentru tot felul de fleacuri, să aibă pielea proaspătă, de culoarea laptelui răcoros, iar la menstruaţie să stea cu zilele în pat, îmbrăcată cu nişte fuste destinate special acestui lucru. La soţia lui Cealdonov toate aceste cerinţe delicate şi aceste lucruri convenţionale treceau în plan secund, învinse de lumina pe care o radia ea însăşi, chiar parcă în pofida propriei voinţe.

Mai apoi, toată viaţa sa, Lindt a căutat asemenea reflexe pe chipurile multor femei – extrem de multor femei. Totuşi, el nu a înţeles că femeia, ca atare, nici nu există. Ea este trup şi lumină reflectată. Dar uite, tu ai absorbit lumina mea şi ai plecat. Şi toată lumina mea m-a părăsit[5]. Citat. O mie nouă sute treizeci şi opt. Nabokov ar fi confirmat că un cititor atent poate să pună chiar el ghilimelele.

— Uite, Marusia, ia priveşte pe cine am găsit! spuse Cealdonov vioi şi puţin speriat, de parcă era copil, iar Lindt – un căţeluş tremurător, plin de purici, dar incredibil de iubitor – şi numai mama putea hotărî dacă o să rămână sau nu amândoi să locuiască în casă, sau să plece amândoi înapoi la gunoi, mama care uite, puţin probabil ar fi putut să uite „unul” de ieri de la purtare. Maria Nikiticina se uită întrebătoare spre soţ. Este Lazăr Iosifovici Lindt, noul meu coleg, încercă Cealdonov să-l prezinte pe musafir. Pozna cu aducerea acasă a pripăşitului i se părea, odată cu trecerea timpului,

din ce în ce mai potrivită. Marusia, ca toţi oamenii bine educaţi, dispunea de un temperament minunat, ţinut în frâu, şi de aceea ştia să explodeze cu o iuţeală remarcabilă. Cealdonov ştia asta foarte bine. Mai bine nici să nu se întâmple aşa ceva. Lindt încercă să facă politicos o plecăciune şi scara, uşa şi lampa imediat se învârtiră moale şi repede în jurul unui ax ameţitor. Era incredibil cât de tare voia să mănânce. Marusia mai tăcu un minut lung.

— Păduchios? îl întrebă ea pricepută pe Lindt, de parcă l-ar fi preţăluit la piaţă. Lindt dădu din cap resemnat. La drept vorbind, în afara caietului şi a păduchilor, nu mai avea nimic. Atunci mai răbdaţi puţin, până vă aranjez. Şi abia după aceea o să cinăm, bine?

Puţin peste o oră, toţi se aflau deja în sufragerie, la masa servită după nişte reguli care, cu o viteză uimitoare, chiar sub ochii lor, deveneau nişte reminiscenţe din vechiul regim. Şervetele foşneau, argintul zăngănea greu, iar din gulerul larg al cămăşii lui Cealdonov, ca un ochi de apă rămasă neînghеţată, ieşea Lindt, aruncând sclipiri pline de bucurie, ras de tot (Cealdonov îşi jertfise un brici remarcabil produs şi vândut de întreprinderea lui Aron Bieber, Varşovia, un lux de dinainte de revoluţie, numai bun pentru desişurile dumneavoastră impracticabile, colega), în porţelanurile Kuzneţov lumina un ceai adevărat, din morcovi, cu zaharină adevărată, iar Maria Nikiticina îi punea musafirului în farfurie un al treilea cartof (cu unt topit!) şi-l îmbia blândă:

— Mâncaţi, Liosik, că mi-e groază să mă uit la dumneavoastră, numai capul şi picioarele, atât e de dumneavoastră.

— Dar ce cap, Marusia, ce cap! îl lăuda mulţumit Cealdonov, ridicând cuţitul şi furculiţa spre cer. Tânărul acesta este un geniu, poţi să mă crezi. Şi eu nu arunc aşa cu cuvintele, doar mă ştii!

— Poate e geniu, dar uite, e unul subnutrit, râdea Marusia.

Lindt se încrunta tulburat şi sătul, încercând din toate puterile să nu moţăie. Geniu – mai auzise asta – şi nu o dată. Dar nimeni încă nu-i mai spusese Liosik, nici înainte, nici după asta. Niciodată. Refuză bărbăteşte al patrulea cartof:

— O să primesc şi eu cartele de alimente, Maria Nikiticina, şi o să vi-i dau imediat înapoi. Cealdonovii imediat au ridicat spre el nişte mâini ce protestau. Era un bilet fericit, desigur. Nemeritat, neaşteptat. Mergea pe stradă, a găsit cheiţa de aur, a dat drumul în libertate destinului ferecat. Şi Lindt ştia că nu se întâmplă aşa ceva. Că doar ia mai du-te dracului. Ochii i se lipesc, totul tremură şi dispare în strălucirea umedă a fericirii omeneşti simple. Maria Nikiticina s-a ridicat ca să strângă vesela de pe masă şi imediat a sărit s-o ajute Cealdonov, obosit şi el peste puteri, desigur, dar Marusia îi spuse:

— Ei, Doamne fereşte, stai jos, o să fac totul singură.

Şi din adoraţia lacomă cu care-şi privea soţia, din felul în care ea, în trecere, îi netezi pe frunte o buclă urâtă de păr alburiu, era clar că şi cei treizeci de ani de căsătorie îi pot fi, nu se ştie de ce, necesari lui Dumnezeu, mai ales dacă şi crezi că El într-adevăr există. Lindt îşi înghiţi un nod amar care apăruse nu se ştie de unde. Aşa o să am şi eu, se linişti el în sinea sa. Chiar aşa, în niciun caz altfel. Uite, tot aşa o iubire, tot aşa o Marusia, tot aşa o familie.

Maria Nikiticina Cealdonova era cel mai mare succes din viaţa lui Cealdonov şi faptul că amândoi ştiau foarte bine acest lucru îi conferea întregului edificiu al vieţii de familie acel gust necesar de aventură minunată, fără de care căsătoria se transformă repede în felul de mâncare cel mai plicticos şi abia digerabil, ca nişte cartofi prăjiţi încălziţi de trei ori. Marusia era şi mai

inteligentă, şi mai puternică, şi mai presus din punct de vedere moral decât Cealdonov, dar, lucrul cel mai important, ea era o specie umană de un alt fel, mult mai bună. Şi toată familia ei era minunată – veche, plină de sfinţenie, cu rădăcinile coborând în creştinismul timpuriu, în vremurile primilor apostoli, că imediat era clar de ce în casa lor se simt aşa de bine şi adulţii, şi copiii, şi pisicile, şi canarul din colivie, şi toţi oamenii rătăciţi, săraci, oameni ai lui Dumnezeu, în trecere, fără de care nu poate fi deloc închipuită nici viaţa rusească, nici slujirea unui Dumnezeu rus.

De fapt, familia Marusiei avea relaţiile ei, deosebite, cu Dumnezeu. Şi numele lor, uimitor, apetisant, de seminar, era total dumnezeiesc – Pitovranov. Cealdonov şi acum, la patruzeci şi nouă de ani, ţinea minte cu ce înfăţişare serioasă tânăra Marusia îi explicase lui, unui tălâmb de douăzeci de ani, că Pitovranovii sunt numiţi aşa în cinstea proorocului Ilie, pe care îl hrăniseră corbii[6]. Înţelegeţi? Cealdonov dădea din buclele lui albicioase, dar reţinuse numai gropiţa din obrazul Marusiei şi picăţelele cenuşii de pe rochia ei strâmtă, iscusită, de stambă, la care era insuportabil de ruşinos chiar să te gândeşti, dar nu reuşea deloc să n-o facă.

— Şi Dumnezeu a spus, continuă cu importanţă Marusia: „Du-te şi ascunde-te lângă cursul de apă Horaf, din apropiere de Iordan, o să bei din apele lui şi Eu o să le poruncesc corbilor să te hrănească.” Corbii, corbii. Oare nu mai ţineţi minte?

— Ţin minte chiar foarte bine, recunoscu Cealdonov, simţind extrem de acut, mult mai acut decât de obicei, că este un prost făcut grămadă de la ţară. Iar faptul că el, peste un an, ar fi trebuit să termine Facultatea de Fizică şi Matematică la Universitatea din Moscova, cu specialitatea „matematică aplicată”, nu se ştie de ce, îi accentua şi mai mult durerea chinuitoare a cămăşii asudate

la subsuoară şi toată stângăcia sa generală, trupească, pe care Cealdonov o simţea numai pentru că era prezent lângă această fată care abia de-i ajungea cu creştetul până la butoniera reverului sacoului.

— Păi dacă ţineţi minte asta, continuaţi atunci! îi ceru Marusia, dar Cealdonov, ca răspuns, numai deschise mut, implorator, mâinile, dându-şi seama că picase cel mai important examen al vieţii sale – în mod ruşinos, patetic, pentru totdeauna, fără dreptul de a-l mai da o dată.

— Păi tata a spus că sunteţi un om cu o minte extraordinară, spuse lung, dezamăgită, Marusia şi, fără cea mai mică emfază religioasă, simplu, ca pe nişte versuri, termină citatul: „Ilie îndeplini ceea ce i se poruncise şi a trăit în preajma cursului de apă şi corbii îi aduceau seara şi dimineaţa hrană, căci Domnul poate, chiar într-un mod miraculos, să-i păzească pe cei care-L slujesc cu credinţă şi care se bazează pe El.”

Cealdonov mai dădu o dată din cap, supus, şi plecă după Marusia în camera vecină, unde familia mare a Pitovranovilor deja se aşezase la masa de prânz, huruind din scaune şi certându-se vesel: Alioşka iar se pune mai aproape de plăcinte, tată, spune-i odată lui Mamona ăsta cel nesătul! Pitovranov cel bătrân, profesor de teologie la Academia Teologică din Moscova, ca răspuns, îşi apăsa doar ironic barba îngrijită, total laică, parfumată. Iubitor de copii şi de soţie, iubitor al plăcerilor vieţii, spiritual şi inteligent, în ciuda tuturor reprezentărilor despre înapoierea educaţiei teologice, ştia nouă limbi (dintre care cinci erau, de fapt, moarte fără drept de apel), susţinuse o disertaţie strălucită pe tema cultelor precreştine (ocazie cu care polemizase furibund cu duşmanul său etern, colegul Vvedenski) şi, în ciuda acestui lucru, reuşise să rămână un om credincios, la modul sincer şi simplu. Şi cum era să nu creadă, dacă în fiecare zi, în fiecare oră, în larma

tacâmurilor de la masă, în plânsul copiilor mici, în scârţâitul duşumelei, în fiecare notă a casei numeroase a Pitovranovilor trăia şi respira chiar Dumnezeu, un Domn simplu, confortabil, singurul posibil, irecuperabil antropomorf, cu nişte călcâie puternice de ţăran şi cu o barbă ondulată, ce semăna cu un nor cârlionţat, care-i ţinea foarte bine Lui şi de canapea, şi de fotoliu, şi de temei al lumii.

Familia era uriaşă, gălăgioasă şi unită, dar chiar şi pentru un musafir întâmplător era clar că prietenia asta se bazează nu pe o relaţie de rudenie goală şi întâmplătoare, ci pe o prietenie conştientă, inteligentă, umană, aşa că fiecare copil care se năştea în casa Pitovranovilor, fiecare pisică rătăcită sau musafir invitat la masă trebuia să facă eforturi pentru a câştiga iubirea şi prietenia celorlalţi, dar, în schimb, odată intrat în această simfonie paşnică, pe mai multe voci, a unei fericiri omeneşti uriaşe, fiecare primea atâta confort trupesc uimitor şi atâta căldură, că-i ajungea din plin şi pentru viaţa pământească de aici, şi pentru cea de apoi.

Cealdonov fusese adus în casă de bătrânul Pitovranov. Prinzător avid şi selectiv şi colecţionar de suflete omeneşti, el descoperise repede în studentul lungan – să recunoaştem, cu o înfăţişare plebee şi aiurea – nu, nu pe viitorul academician, nu pe luceafărul ştiinţei fundamentale, ci un om de o asemenea calitate morală, aşa de înaltă şi de rară, pe care o căutase la oameni, aşa de multă vreme şi atât de frenetic, contele Lev Tolstoi – el însuşi care, din voinţa lui Dumnezeu, înzestrat cu acel organ fin, fără nume, cu un fel de aparat vestibular al sufletului, care permite fără greş, chiar şi unui copil mic sau unui câine, să distingă ce e bun de ce e prost, binele de rău, iar păcatul de fapta sau gândul bun. Pentru prima dată, bătrânul Pitovranov vedea aievea o dovadă aşa de convingătoare şi de originală a axiomei lui Tertulian despre faptul că fiecare suflet este creştin prin natura sa – şi aceasta

în condiţiile în care Cealdonov, pe calea religiei sale, puţin probabil că ar fi trecut mai departe de *Simbolul credinţei* şi de *Tatăl Nostru.* Totuşi, inteligentul Pitovranov, spre deosebire de mulţi teologi, era perfect capabil să distingă Biserica de Dumnezeu şi de aceea, după două discuţii lungi cu studentul dezgheţat, îl invitase la masă – Piatniţkaia 46 –, în casa sa. Vă rog mult, dragul meu Serghei Aleksandrovici, nu accept niciun protest. O să faceţi cunoştinţă cu pruncii mei şi cu ai casei, şi, în acelaşi timp, o să şi mâncaţi ceva de casă. La mine mereu totul e gustos, asta e regula noastră, este respectată fără cârtire, iar dumneavoastră, mă rog, v-aţi tot chinuit prin birturi.

Şi Cealdonov, care în realitate, la modul chinuitor, se ruşina de tot ce e în lumea asta, cu excepţia matematicii sale, pe neaşteptate nu numai că a acceptat invitaţia, dar a şi venit – elegant, pomădat, schimonosit de emoţie, cu nişte vişine glazurate de la Einem, la modă, iar cutia de la vişinele astea, tapisată cu mătase, elegantă, fusese golită şi mutată în camera fetelor Pitovranov, unde devenise adăpost pentru nasturi, panglicuţe de mătase, mărgeluţe de sticlă şi tot felul de lucruşoare disparate, inutile, dar extrem de dragi fiecărei inimi de fată.

Pitovranovii aveau şase copii, dar Cealdonov, se pare, nu ar fi ţinut niciodată minte cum îi cheamă, pentru că imediat ce a intrat în holul îngust, a văzut-o pe Marusia, care ţinea de ceafa pufoasă o pisică uriaşă de Angora, cenuşie.

— Nu vă daţi jos galoşii, îi porunci supărată Marusia lui Cealdonov. Sarah Bernhardt, afurisita, iar a început să facă mizerie!

Marusia scutură pisica vinovată care-şi miji ochii albaştri obraznici, prefăcându-se şi mai tare că e o păcătoasă ce se căieşte. Îi ieşi, la drept vorbind, nu prea convingător, şi Marusia, pentru a

o speria şi mai tare, mai scutură o dată pisica moale.

— Dar, daţi-mi voie, bâigui pierit Cealdonov, înroşindu-se şi neştiind unde să pună bomboanele. Cum să intru aşa în casă, cu galoşii? Oare se poate aşa ceva?

— Aşa e, acceptă Marusia, mama cu siguranţă se va supăra. Descălţaţi-vă. Mai bine o dau afară pe Sarah. Las' să se mai aerisească. Iar dumneavoastră sunteţi Cealdonov, da? Serghei Aleksandrovici?

Ea-i întinse lui Cealdonov mâna cu pisica strânsă ghem. Cealdonov îi întinse în schimb, stângaci, cutia cu bomboane.

— Chiar aşa, domnule, bâigui el, blestemându-se pentru cuvinţelele acestea care-i ţâşniseră nu se ştie de unde. Chiar aşa, domnule! Ca un valet, ca un băiat de prăvălie! Doamne, ce mai ruşine! Sunt mort, în mod clar sunt mort!

— Iar eu sunt Marusia, adică Maria Nikiticina, desigur. Marusia zâmbi uşor, bucuroasă – deasupra buzei de sus se afla o aluniţă mică, maronie.

Pisica, folosindu-se de tulburarea generală, greu, ca o bucată de aluat, bufni pe podea şi imediat dispăru prevenitor.

— Ei, uite, iar am scăpat-o! se necăji Marusia. Acum probabil o să sfâşie şi perdelele. Ei, dar nu vă jenaţi, să mergem, toţi vă aşteaptă de multă vreme. Tata numai de dumneavoastră vorbeşte – toţi credem că s-a îndrăgostit în mod clar de dumneavoastră.

Astea erau cuvintele preferate ale Marusiei – *în mod clar*. Ea îi mai întinse încă o dată mânuţa fierbinte lui Cealdonov, acum eliberată deja, şi el o ţinu puţin, cu grijă, în pumnul său transpirat.

Era 28 noiembrie 1888, iar pe 9 aprilie 1889, de Paşte, Serghei Aleksandrovici, palid, mai să-l ia leşinul, abia îngăimând cuvintele, deja o cerea în căsătorie pe Marusia. Sufocant, în toată camera,

miroseau nişte zambile care chiar arătau umede, grele, sărbătoreşti.

— Sunteţi de acord, Maria Nikiticina? întrebă Cealdonov care, în caz de refuz, se decisese ferm că se va sinucide, sau, cel puţin, să abandoneze tot, să se ducă la ţară, într-un schit şi să se cufunde în băutură.

Marusia se apropie mult de el, îl privi de jos în ochi şi mirosul ei, foarte simplu, domestic şi aducând puţin a mere, alungă imediat mirosul zambilelor, umplând cu el lumea întreagă.

— Ei, se înţelege că sunt de acord! spuse ea veselă. Mai ales că din cauza dumneavoastră am pus pariu cu tata pe o rublă şi am pierdut! El a spus că neapărat o să mă cereţi în căsătorie în Săptămâna Luminată. Iar eu am spus că înainte de Sfânta Treime nu veţi îndrăzni să faceţi nimic. Aveţi o rublă?

Pe Cealdonov îl luă ameţeala, îşi înfipse degetele albe în marginea mesei – lovitura fericirii se dovedise aşa de puternică, încât totul o luă din loc în faţa ochilor lui, prinzând repejor viteză şi trosnind pe la încheieturi.

— Dar de ce sunteţi aşa de palid? Vă e foame?

Cealdonov dădea din cap ca o mârţoagă. Încă nu putea să vorbească. Încă nu putea să creadă.

— Şi de ce nu sunteţi deloc bucuros? continuă să insiste Marusia. Şi nici nu vreţi să mă sărutaţi? Acum, probabil, se poate.

Ea se ridică pe vârfuri, îşi întinse buzele netede – simplu, de parcă făcuse asta de o mie de ori. Cealdonov îşi închise ochii îndureraţi şi în cameră pătrunse imediat, brăzdând duşumeaua, Grişa, fratele mai mic al Marusiei.

— Nu mai terminaţi odată cu „Hristos a înviat”? [7] întrebă el veninos. Că dincolo sunt lăcustele – şi dădu din cap spre uşa din spatele căreia lărmuia, năpustindu-se în sufragerie, familia Pitovranov, care flămânzise în perioada Postului Mare –, iar purcelul o să dispară imediat până veniţi voi!

— Ia mai cară-te de aici! începu să râdă Marusia, apoi îl luă pe Cealdonov de braţ şi porniră spre masă – abil, în ritm, frumos, cum ar trebui să meargă toată viaţa, iar în faţa lor, cu strigăte bucuroase: „Păi ei s-au sărutat, chiar eu i-am văzut, s-au sărutat!”, alerga, chinuit de hormonii timpurii, Grişka, şi în sufragerie toţi se aşezaseră deja în jurul mesei aranjate de sărbătoare, cu chibzuinţă, în mijlocul căreia se afla, într-adevăr, pe un taler, un purcel de lapte, mic şi foarte copilăros, mijindu-şi speriat pleoapele umflate, ca un nou-născut – şi Marusia, o clipă, fu frământată de o presimţire rea, dar numai pentru o clipă. Pentru că era un an mare, binecuvântat, pentru toată planeta – anul descoperirii giulgiului de la Torino, minunea nefăcută de mână omenească, despre care se vorbea aşa de mult şi pătimaş în familia Pitovranov – şi, desigur, într-un asemenea an nu se putea întâmpla nimic rău. Nu se putea şi nici nu s-a întâmplat. Pentru că, spre sfârşitul primăverii, Cealdonov absolvi cu calificativul „excelent” Universitatea din Moscova şi, la recomandarea profesorului său, marele Jukovski, a fost păstrat la catedră – pentru a fi pregătit pentru titlul de profesor.

Iar la începutul verii s-a căsătorit cu Marusia.

Imediat după cununie, tinerii s-au dus în călătoria de nuntă pe Volga – o idee a Marusiei, care s-a dovedit mai apoi, ca toate celelalte idei ale ei, singura variantă posibilă şi fericită – nu puteai să te gândeşti la ceva mai bun. Nebunia nunţii şi călătoria pe calea ferată până la Nijni-Novgorod amânară câteva zile acel lucru important de care Cealdonov se temea aşa de mult şi pe care îl dorea aşa de naiv şi neobosit. Toată povara fericirii sale nemeritate, imposibile, o resimţi numai în cabina scârţâitoare a vaporului – chiar în prima seară, când el şi Marusia rămaseră în fine singuri. Mirosea a umezeală delicată de râu, pe tavan

pluteau nişte umbre lungi, line, legănate, iar după aceea, în acelaşi ritm lin, de leagăn, a început să se mişte deodată toată lumea din jur: şi lumina legănătoare a becului, şi clipocitul blând, slab, al Volgăi, şi mişcările de răspuns ale Marusiei, de la care inima îndrăgostită a lui Cealdonov când se oprea, când se încorda cu putere...

A fost luna cea mai de miere din toate posibile – lungă şi deloc grăbită, ca şi vaporul lor, „Ţareviciul Nikolai", refăcut de societatea Kavkaz i Merkurii special pentru navigaţie, în 1890. Având acum două punţi şi fiind dotat cu o maşină americană nouă Compound, „Ţareviciul" nu-ţi pierduse nimic din lentoarea sa provincială. Erau la modă dejunurile îndelungate pe punte, sub un cort de pânză – cu nişte icre cenuşii pe care trebuia să le ungi pe textura ajurată a unui colac fierbinte, cu o linguriţă specială de fildeş, şi cu băutul nesfârşit al ceaiului dintr-un samovar mic, pântecos, despre care chiar în prima dimineaţă Marusia spusese că seamănă cu un arhiereu – e la fel de important şi pufăie la fel. Cu ochii umezi de nişte lacrimi pe care nu i le ceruse nimeni, Cealdonov se uita la apa iute, însorită, din spatele cârmei, la pescăruşii ţipători cărora publicul onorabil le arunca bucăţi generoase din chiflele încă aburinde, la buzele Marusiei, care se umflaseră vizibil, şi la vânătaia delicată, abia vizibilă, de pe gâtul ei tânăr, aurit uşor de soare. Ce ai spus, draga mea? Iartă-mă, nu am auzit. Am spus că semeni cu un Saint-Bernard din Alpi. Eşti la fel de lăţos şi sentimental. Uite, nu ştiam că o să mă mărit cu un plângăcios.

Marusia se ridică de la masă, îşi îndreptă prima ei rochie cu adevărat de adult, de femeie (cu o turnură incomodă cu care nu se putea obişnui deloc) şi în cele din urmă, după ce-i arătă repede limba lui Cealdonov, se duse să se plimbe pe punte. Iar Cealdonov, printr-un curcubeu ce-i iriza în continuare pe gene, se uita cum mergea ea pe

scândurile spălate lună, repede, zâmbitoare, formată în totalitate din linii line şi umbre mătăsoase, şi se temea numai de un singur lucru – că va muri de fericire, fără să mai apuce noaptea următoare.

În timpul acostărilor lungi, femei gălăgioase şi gătite vindeau liliac ieftin şi primele căpşune – şi Marusia, privind de pe punte înghesuiala de pe cheiul de lemn şi straiele de gală extrem de sofisticate ale damelor din provincie, îi explica veselă lui Cealdonov de ce pictorii itineranţi nu au pictat artă, ci pur şi simplu o imitaţie jalnică a ceea ce era un păcat să imiţi. Înţelegi – chiar aşa, un păcat! Uite, uite, priveşte-o pe tanti aia cu plăcintele, e o minunăţie, nu-i aşa? Fruntea numai bună să se împungă purceii în ea. Dar ochii, ce mai ochi mari are! O minune! Oare poţi reda aşa ceva în culori sau pur şi simplu în cuvinte? Marusia căzu pe gânduri o clipă. Poate numai s-o interpretezi? Ca pe o fugă? În opinia mea, muierea asta este chiar mai grandioasă decât o fugă! Şi Marusia, muzicală ca toţi Pitovranovii, se apucă să cânte încetişor ceva dens şi titanic, care chiar că semăna cu negustoreasa de pe chei, care ţinea aşa de uşor în aer un coş uriaş cu nişte plăcinte focoase, abia născute, înfofolite în cârpe. Plăcintele erau groase, săţioase, cu ficat, ceapă şi arpacaş. Groaznice! râdea Marusia, aşezându-se pe vine şi împărţind din bunătatea ţărănească unei căţeluşe vagabonde cu pieptul atârnând, care se tot învârtea adulatoare în jurul picioarelor ei. Ei, hai, uite, mamă, serveşte-te. Ia zi, ai mulţi pui, a? Recunoaşte!

Căţeaua înfuleca lacom aluatul aromat, fără să uite în acelaşi timp să semnalizeze, cu toată partea din spate, ataşamentul cel mai fierbinte faţă de proaspăta doamnă Cealdonova. Căţeaua avusese şapte puişori şi în urmă cu vreo două ore fuseseră înecaţi toţi, într-o groapă, de prăvăliaş – un om deloc rău şi nici măcar lacom, ci pur şi simplu

chibzuit şi socotit, aşa cum i se cuvine unui samaritean adevărat. El îi putea da de mâncare uşor căţelei şi unui pui al ei, dar pur şi simplu, nu avea ce face cu opt câini, iar căţeaua trebuia să afle acest lucru. Dar deocamdată totul era bine: şi soarele, şi umplutura prăjită cu ceapă, şi mâna blândă cu mănuşă albă care o mângâia când după ureche, când pe ceafă, şi fiecare răsuflare îl slăvea pe Dumnezeu şi chiar se părea că Lui nu-i sunt indiferente toate acestea.

Marusia mângâie pentru ultima dată căţeluşa ce aproape că se topise de fericire şi-l luă pe soţ la plimbare prin Plios – un oraş parcă pentru păpuşi, micuţ, minunat, semănând cu un mărgăritar ce alunecase în iarbă din acul cuiva – un mărgăritar uşor prăfuit, deloc ideal de neted, dar oricum, o perlă adevărată. În piaţă, oamenii urlau, o armonică era smulsă, se îndesau în feţele curioşilor covrigi, ţesături mirositoare şi celebrele fire de tort locale – pentru amândoi, şi pentru Cealdonov, şi pentru Marusia, era clar că ea nu greşise şi că abia acum începuse călătoria minunată, îndelungată – şi se părea că totul avea să fie chiar aşa cum li se promisese şi că-i aşteaptă o viaţă paşnică, o viaţă lungă şi fericită, iubirea unuia faţă de celălalt în alianţa lumii, şi că vor primi daruri atât de la roua cerească de sus, cât şi de la pâinea pământească, iar casa lor va fi plină de grâne, vinuri şi ulei şi de orice fel de binecuvântare, astfel încât să împartă surplusul cu cei în nevoie. Iar dacă era să fie aşa, atunci, mai târziu, nici nu-ţi mai era frică să mori cândva, într-o bună zi. Şi toate cele promise s-au împlinit, literalmente pe puncte. În afară de un singur lucru.

La un an de căsătorie fericită, Marusia încă mai glumea când o tot întrebau rudele, care doreau cu orice preţ să legene pe genunchii lor nepoţei; peste încă un an, a început să se neliniştească chiar ea. Câţiva ani – fără îndoială, cei mai urâţi din viaţa Cealdonovilor – fură petrecuţi într-o luptă

disperată, nevăzută de nimeni. Marusia suporta foarte greu medicii, fiind neobişnuit de sensibilă şi, din cauza aceasta, şi mai ruşinoasă. Treceţi în spatele paravanului, dezbrăcaţi-vă, vă rog! Nişte mâini hotărâte de bărbat, instrumente de tortură, batistuţa transpirată strânsă în pumn, care nu scotea niciun sunet, umilinţă, groază, speranţa umilitoare, iar şi iar, una după alta. În mod clar trecuse prin toate cercurile iadului – călătorii pentru ape minerale şi noroi, somităţi universitare cu diplomă, doctori particulari scumpi, medici necunoscuţi care „uite, cu Anna Nikeevna au făcut pur şi simplu o minune", iar Anna Nikeevna asta, cunoştinţa cunoştinţelor unor cunoştinţe, era totalmente impersonală şi anonimă, ca o bancnotă – numai că, spre deosebire de bancnote, cu ajutorul ei nu puteai cumpăra nici măcar o bucăţică de fericire. Apelaseră chiar şi la homeopaţi, care începuseră să fie din ce în ce mai mult la modă, iar de mersul la babe, fermecătoare şi vrăjitoare pe Marusia o salvă numai dispreţul ei înnăscut. Şi nici măcar nu era vorba de păcat, ci de faptul că escrocii ademenitori metafizici (mulţi dintre ei, apropo, luau pentru o vizită cât ar fi făcut să se ruşineze chiar cel mai lacom esculap) promiteau prin invocaţiile lor grăbite, laolaltă cu ştergarele brodate şi lumânările rupte, să schimbe chiar voinţa lui Dumnezeu, iar Marusia, ca nimeni alta, prin toată esenţa sa, simţea că este tocmai voinţa Lui să nu le dea copii ei şi lui Serioja. Nu avea niciun rost să te împotriveşti acestei voinţe, puteai numai să-L rogi, aşa cum îi rogi pe părinţi să-ţi dăruiască la ziua onomastică o păpuşă produsă de fabrica Simon şi Halbig, dar în locul unei frumoase păpuşi de ceară, cu straie la modă, rişti mereu să primeşti o altă cărţulie de două parale despre urs, sau chiar o scatoalcă de la tata. Dar Marusia nu se temea de scatoalce, ea voia numai să ştie de ce şi pentru ce este refuzată. De ce şi pentru ce, tocmai ea?

Mersul pe la medici, pentru care insista Cealdonov, era, pentru ea, un fel de lanţuri purtate de un suferind întru Hristos – încă o încercare ce-i epuiza trupul, dar, în schimb, îi călea întruna spiritul. Altceva era mai important: icoana Maicii Domnului „Pedepsitoarea celor morţi”, icoana părinţilor Maicii Domnului, a cuvioşilor Ioachim şi Ana, icoana cuvioasei Elizaveta, mama lui Ioan Botezătorul, moaştele sfântului mucenic prunc Ioan de la mănăstirea Kievo-Pecerskaia, icoana făcătoare de minuni de la Tolga, de la mănăstirea Tolgski, alături de ea, pe balustradă, icoana Maicii Domnului Panaghia, sub care trebuia să te târăşti de trei ori şi să te rogi cu lacrimi în ochi la Preasfânta Maică a Domnului. Marusia se târâse şi plânsese aşa de tare, că fusese scoasă din biserică pe braţe.

Şi au mai fost şi mănăstirea Zaciatievski, şi icoana făcătoare de minuni cea Milostivă, şi moaştele preacuvioasei Sofia din Suzdal. Duhovnicul Marusiei, părintele Vladimir, un bătrânel uscat, cărunt, cu o barbă vicleană, care botezase şi împărtăşise, se pare, tot neamul Pitovranovilor, o sfătui să scrie la sfânta mănăstire de la Athos, Hilandar, şi peste trei luni de aşteptare neobservată de nimeni, Marusia primi de la călugării de la Athos un pacheţel cu o bucăţică de viţă-de-vie de la sfântul Simeon Izvorâtorul de mir, care era roditoare deja de o mie de ani. În afară de crenguţa uscată, în pacheţel mai era o iconiţă a sfântului Simeon şi trei boabe de stafide. Trebuia să fie mâncate de soţii infertili – două de către soţie, una de către soţ, după ce înainte petrecuseră patruzeci de zile de post sever – fără vin, mâncare fiartă şi ulei. În practică, asta însemna pâine, apă şi nişte legume crude. Părintele Vladimir a spus că viţa-de-vie a lui Simeon este remediul cel mai sigur. Cealdonov nu a putut ţine postul, după o săptămână a renunţat, s-a dus, ca un câine flămând, după mirosul de ciorbă aromată de

varză şi şi-a revenit abia într-o cârciumă, printre birjari urât mirositori şi oameni de toată mâna. Farfuria din faţa lui era goală de strălucea, ospătarul, cu o mână strânsă abil la spate, aducea deja o tavă cu carne de vită fiartă, cu hrean lăcrimos şi castraveţi muraţi. Cealdonov, murind de ruşine, dădu din mână a lehamite şi, pentru a-şi adânci oroarea decăderii, mai ceru şi nişte vodcă la carnea de vită.

Dar Marusia nu a cedat, numai că, din cauza slăbiciunii, încetase să mai apară în lume şi, ducând dorul fetei, bătrânul Pitovranov trecea chiar el pe la tineri – pe atunci Cealdonovii închiriaseră jumătate de casă pe Povarskaia (Serghei Aleksandrovici avea o poziţie bună şi, dacă ţinem cont şi de lecţiile lui private, câştiga foarte, foarte bine). Pitovranov se uită tăcut la faţa Marusiei, schimonosită de chinuri şi foame, şi-l trase pe Cealdonov de mânecă, în spatele uşii.

— V-am încredinţat-o pe fiica mea, Serghei Aleksandrovici, nu pentru a se scrânti, spuse el încet, dar aşa de înfricoşător că Cealdonov, ca un băiat ce făcuse o poznă, îşi ascunse imediat mâinile asudate la spate. Îşi iubea socrul şi după nuntă se împrietenise cu el şi mai mult decât înainte – fără convenţionalisme, fără obligaţii. De fapt, niciunul nu ştia să fie prieten altfel.

— Eu am încercat să o fac să se răzgândească, Nikita Spiridonovici. Dar părintele Vladimir a binecuvântat-o să ţină postul, a spus că se poate face numai prin abţinere şi fapta eroică a rugăciunii.

Bătrânul Pitovranov îşi frământa în pumn barba bogată, apoi trase de ea, de parcă voia s-o smulgă.

— Părintelui Vladimir, prost bătrân, o să-i dau eu una peste bot, promise el. Dar tu, Serioja, doar eşti matematician, eşti om învăţat, cum ai putut să dai drumul în casă unor oameni aşa de sălbatici, unor superstiţii aşa de primitive?

Cealdonov tăcea aiurit – era incredibil să audă de la un profesor de teologie aşa ceva, chiar i se făcuse frică, dar îi era şi mai frică de Marusia, care nu-şi schimbase deloc tonul vesel, egal, exterior, de odinioară şi era toată chircită, dar deloc mutilată pe dinăuntru.

În aceeaşi seară a venit la ei părintele Vladimir, neliniştit – să-i bage minţile în cap copilului spiritual care mersese mult prea departe – şi Cealdonov, după ce-l tratã pe bătrânul preot cu ceai şi dulceaţă, căutã întruna urme de lovituri pe faţa lui brăzdată de înduioşările zilnice. Pumnii bătrânului Pitovranov, în pofida învăţăturii sale arhiereşti, erau aşa de puternici, încât orice negustor l-ar fi invidiat. Dar Marusia nu ascultă de nimeni, continuă să ţină un post singuratic, nimănui necesar, şi Cealdonov, în genunchi, implorând-o cu lacrimi în ochi pe soţie să nu se distrugă şi să nu-i distrugă pe amândoi, îşi dădea seama că totul e în zadar, totul e degeaba, lacrimile şi rugăminţile acestea nu vor schimba nimic. Marusia era încăpăţânată – şi prin moştenire, şi în felul său – şi în încăpăţânarea aceasta nu era nimic înapoiat, sălbatic şi bolnav. Ea pur şi simplu voia să ştie. Pur şi simplu voia să ştie de ce şi pentru ce.

Peste patruzeci de zile, stafidele trimise de la Athos au fost mâncate – cu rugăciune, cu fior, cu o speranţă incredibilă, vizibilă cu ochiul liber. În zadar. Uşa nu se deschise. Nu ieşise nici măcar portarul ca să-i transmită că nu va fi niciun răspuns. Marusia mai aşteptă încă puţin şi-şi reveni încet.

Spre bucuria plină de teamă a lui Cealdonov, totul devenise parcă la fel ca înainte, se terminase cu păstorii şi doctorii, cu veghea infinită – până la amorţirea genunchilor – în faţa icoanelor. Cealdonovii stăteau la masa de duminică, era din nou vară şi dimineaţă, draperiile albe din sufragerie se umflau şi se retrăgeau, se umfla şi se dezumfla după ele şi rochia verde şi aurie, din

batist, a Marusiei, răcoroasă pe deasupra şi fierbinte şi netedă pe dinăuntru.

— O să intre Agaşa şi o să fie mai mare ruşinea, îi reproşa Marusia lui Cealdonov, care o pocni blând pe frunte cu linguriţa de ceai, şi ea fierbinte şi netedă.

— N-o să intre, bâigui Cealdonov, luptându-se cu nasturii mici, alunecoşi şi cu panglicile de mătase. Am trimis-o după samovar, acum vreo două ore. Poţi să stai liniştită.

Marusia îi îndepărta din ce în ce mai moale mâinile, dar el auzea, simţea cum i se tulbura respiraţia şi ştia că peste o clipă totul va fi altfel – gustul, fierbinţeala, aroma. Ea era uimitor, incredibil de receptivă, puteai numai să visezi o asemenea iubită, dacă, desigur, Cealdonov ar fi îndrăznit să viseze la ceva de felul acesta...

— Stai puţin, Serioja, spuse Marusia, iar buza ei de sus se umfla mereu instantaneu de la sărutări – şi ăsta era farmecul deosebit al Marusiei, din cauza căruia lui Cealdonov îi tremurau şi mai mult mâinile şi i se învârtea capul. Trebuie să mă duc la Kostroma, la Maica Domnului Fiodorovskaia.

Cealdonov se retrase cutremurat, fără să înţeleagă cum de ea, aşa de sensibilă, putea să strice deodată totul: şi dimineaţa aceasta, şi petele de soare de afară, şi urmele translucide, arămii de pe cuţitul de pe masă, şi gustul propriilor buze.

— Va fi pentru ultima oară, Serioja, spuse Marusia, mângâindu-l uşor pe soţ pe obraz. Pe cuvânt de onoare, e pentru ultima oară. Promit.

S-au dus împreună la Kostroma – şi, deşi amândoi s-au străduit din toate puterile să se comporte ca de obicei, călătoria aceasta era doar o umbră, deloc veselă, a călătoriei lor minunate din luna de miere. Icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului Fiodorovskaia, pictată chiar de către evanghelistul Luca, îşi făcea veacul la mănăstirea Sfânta Treime Ipatievski – extrem de bogată, din

piatră albă, care semăna cu un tort cu cremă învechit.

În catedrala Sf. Treime, Cealdonov nu intră, rămăsese afară – din teama delicată ţărănească de a nu deranja, de a nu strica ceva prin prezenţa sa nepotrivită. Marusia, care se gârbovise şi mai mult, legată până sub ochi cu o băsmăluţă simplă, cenuşie şi în picăţele, se uită la soţ din prag, de parcă se temea sau nu se decidea să facă ultimul, chiar ultimul pas. Buzele ei se mişcau fără oprire şi Cealdonov ştia că Marusia se roagă mamei Maicii Domnului, Ana: „Dă rod pântecelui celor care te cheamă, uşurând întunericul lipsei lor de rod şi, ca o uşurare a lipsei de rod, pe femeile fără de copii să le faci să aibă copii, iar ele îţi vor mulţumi ţie şi-L vor slăvi pe Dumnezeu-Omul, Nepotul tău şi Creatorul şi Domnul”. E uimitoare lumea în care chiar şi Dumnezeu are o bunică, şi la bunica asta poţi să te plângi nu numai că ţi-ai făcut praf genunchii, dar chiar şi inima.

Cealdonov oftă şi se aşeză pe o băncuţă modestă, ascunsă chiar în mijlocul unor tufe pufoase; mănăstirea era îngrijită, verde, însemnată – păstrătoare a rânduielilor Romanovilor. Şi deşi toţi se obişnuiseră de mult cu vizitele regulate ale familiei ţarului, totuşi, eleganţa exterioară era păstrată invariabil. Puteai doar să invidiezi livezile mănăstireşti şi curăţenia, ca din armată, a mănăstirii. Cealdonov se aşeză, se lovi din obişnuinţă peste buzunare – voia aşa de mult să fumeze, că începu să saliveze din belşug, dar nu se hotărî să-şi scoată ţigările. Mirosea a frunziş însorit, suculent, udat nu de mult, a cernoziom gras, sătul, şi turuia asurzitor o pasăre în crengile încurcate – îl muştruluia pe Cealdonov că-i tulburase cuibul.

Într-un du-te-vino continuu, prin mănăstire mergeau pelerini pe care, cu abilitate, ca pe nişte oi, îi goneau în locurile potrivite nişte călugări negri, cerniţi; mergeau solemni la rugăciune nişte

mireni gătiţi, dar, în marea lor majoritate, se îngrămădeau nişte oameni urâţi, frânţi, loviţi de viaţă, umiliţi, care se adăpostiseră aici în căutarea ultimului adăpost, în căutarea unei speranţe care nu mai exista nici măcar în sufletul lor. Cealdonov se încruntă – pe jerpeliţii pe care veşnic îi aduna în jurul ei Biserica ortodoxă rusă îi dispreţuia pe ascuns şi era dureros, pentru el, să se gândească că printre aceşti oameni disperaţi, orfani şi amărâţi, care se târau către intrare spre promisa împărăţie a cerurilor, se afla şi Marusia lui: vie, minunată, adevărată de la un capăt la altul. El respecta orice fel de credinţă, şi mai ales pe a Marusiei, dar, vă rog, ce treabă are aici instituţia Bisericii – monstruozitatea asta uriaşă, ca un stat, capabilă să facă fărâme chiar cel mai bun material uman.

Ca pentru a le răspunde parcă gândurilor lui Cealdonov, în piaţa din faţa catedralei Sf. Treime apăru un călugăr, nu un novice al lui Nesterov, ci un adevărat luptător al lui Hristos, un câine al Domnului – numai că în veşminte ortodoxe. Înalt, lat în umeri, incredibil de frumos, care aproape te speria – părea a nu fi de aici, neomenesc şi, desigur, nu de o frumuseţe divină, mergea cu aripile rasei desfăcute larg şi se uita cu un asemenea dispreţ plin de furie pe deasupra capetelor oamenilor, de parcă se temea să nu se pângărească. Mulţimea, lăsându-se pe vine şi făcându-şi cruce, se dădea în lături din faţa călugărului, năucită din cauza acestei făpturi din altă lume – o specie nemaivăzută.

— Ia uită-te, ce frumuşel! exclamă entuziasmată o femeiuşcă, şi ea frumoasă, ca o ceapă decojită, iar faţa călugărului se strâmbă instantaneu de ură, ca şi cum izbucnise în sinea lui un foc puternic, negru – şi imediat căpătă în exterior aceeaşi grimasă dispreţuitoare.

Cealdonov începu să nu se simtă în apele sale, de parcă urca pe o înălţime şi numai în ultima clipă se apucase cu mâna de o balustradă şubredă. Lui

Dumnezeu puţin îi păsa de oameni, asta era clar. El umplea fără să aleagă vasele ce i se întindeau, fără să se gândească, fără să observe lacrimile, fără să asculte rugăciunile. De ce acest Lucifer grosolan de Kostroma primise atâta frumuseţe trupească şi putere? De ce Marusia se afla din nou în genunchi în faţa unei alte icoane – în întuneric, plină de frică, de disperare – şi nu vedea nimic în afara sclipirilor gălbui, uleioase, de pe o scândură mare, veche? De ce Dumnezeu nu i-a considerat demni să-i vadă pe copiii copiilor lor, oare asta era drept?

Pasărea, care-şi pierduse speranţa să-l sperie pe Cealdonov cu cârâitul său, se hotărâse să-şi schimbe tactica şi, ieşind din crengi, începu să meargă şontâcăind pe iarbă, târând o aripă şi căzând, din naivitate, când pe un picioruş, când pe celălalt, prefăcându-se rănită, neajutorată. Îşi salva puişorii.

— Nu te teme, prostuţo, bolborosi Cealdonov, ştergându-şi ochii umezi. Are dreptate Marusia, sunt un plângăcios adevărat şi smiorcăit. N-o să le fac nimic puilor tăi.

Pasărea se opri, se uită la Cealdonov cu un ochi rotund, impenetrabil. Lui Cealdonov îi plăceau graurii pentru că erau inteligenţi, veseli şi nu erau leneşi, iar în satul lui erau o mulţime de grauri. O să plec. Auzi? Plec deja. Cât se mai poate aşa? Cât să mai mergem aşa? Oare multă vreme vom mai trece prin chinul ăsta? Până la moarte, măicuţă! Până la moarte...

Aştepta aşa de mult ca Marusia să iasă în sfârşit, că, se înţelege, ratã momentul când se deschisese uşa uriaşă a catedralei. Pur şi simplu, la un moment dat aerul din jur deveni altfel şi se dovedi că Marusia deja merge prin curte, cu capul plecat jos, merge încet, încet, de parcă în catedrală, în locul unei palme liniştitoare puse pe umărul ei, i se mai pusese încă o cruce. De data aceasta peste măsură de grea. Gata, şi-a dat seama. Până la moarte, măicuţă! Până la moarte... Gata, nu a

ajutat nimic. Până şi ultima speranţă i-au frânt-o. I-au mutilat-o. Au pus-o jos. Pe Marusia mea. Ar fi vrut să strige, chiar să urle; de parcă sub ochii lui era chinuit un copil sau o pisică şi nu putea cu niciun chip să împiedice chinul inutil şi îndelungat al făpturii total nevinovate, care nu înţelegea nimic. Marusia mergea întruna, de parcă era adormită şi traversa o apă grea şi, cu fiecare pas al ei, Cealdonov îl ura pe Dumnezeu din ce în ce mai tare. Ura asta îi creştea în interior – în cavitatea pustie, întunecată, a coastelor –, devenea din ce în ce mai mare, aşa că, la început, nici măcar nu mai putea să respire, apoi să creadă şi, în fine, să trăiască.

Marusia se apropie, îşi puse uşor palma caldă pe mâneca soţului.

— Ce e, draga mea? Cum te simţi? Cealdonov o sărută repede pe Marusia pe tâmplă, îşi trase sacoul, îşi îndreptă, nu se ştie de ce, părul, de parcă încerca, prin agitaţia aceasta toată, măruntă, să-l abată pe Dumnezeu de la cuibul său. Nu mai simţea ură, era numai groaza că o coloană de foc inevitabilă s-ar putea năpusti acum asupra capului Marusiei. Din nou strică tot, tulbură tot. E un neterminat. Un prostovan. Cap pătrat. Voia s-o privească în ochi pe soţie şi-i era extrem de frică. Marusia era foarte puternică, dar şi ea putea să fie strivită. De fapt, pe oricine puteai să striveşti, mai ales dacă eşti Dumnezeu.

— Să mergem, Serioja, spuse încet Marusia. Să mergem în sfârşit acasă.

— Păi cum aşa... Cealdonov se înmuie, fără să ştie ce să spună în continuare. Dar cum e cu credinţa? Cum e cu copiii? Ce va fi mai departe? Care e pagina următoare – casa de nebuni? Despărţirea la biserică? Ştreangul legat repede de cârligul lustrei?

— Să mergem acasă, Serioja, repetă Marusia moale. Am căzut la înţelegere despre toate.

Cealdonov îndrăzni în sfârşit să se uite la ea. Ochii Marusiei se arătau a fi exact în ton cu basmaua, luminoşi, cu picăţele, şi foarte liniştiţi. În ei nu era nici durere, nici mânie, nici speranţă. De fapt, nu era nimic. O linişte totală.

Ea chiar ajunsese la o înţelegere.

Nici ea, nici Dumnezeu nu i-au spus până la urmă lui Cealdonov în ce consta această înţelegere, dar ambele părţi s-au ţinut de cuvânt cum se cuvine. Cealdonov era fericit în căsnicie, aşa cum poate fi fericit un bărbat condamnat la moarte, alături de o femeie asemenea. Despre copii nu s-a mai pus problema niciodată, oricare ar fi fost copiii. Marusia, de fapt, se pare că nu mai era deloc tulburată de acest lucru.

Ea începu să se ocupe cu plăcere şi parcă chiar cu bucurie de treburile soţului – de cariera lui impetuoasă, de lucrările lui ştiinţifice şi de treburile universitare. Cealdonov mergea sigur şi constant în sus, iar aliajul de încăpăţânare ţărănească şi mare talent matematic îi permitea să combine forme de activitate combinate, de regulă, extrem de rar, fără chef. Cu toate acestea, Cealdonov se dovedise a fi un om de ştiinţă strălucit şi, în acelaşi timp, un administrator serios. Era apreciat, avansat, invitat – într-un cuvânt, totul mergea pe un drum corect, plin de succese, şi seara, Marusia, stând în genunchi pe un scaun scârţâind din cauza efortului, transcria pe curat viitoarea disertaţie a soţului, scoţând sârguincioasă limba, fără să priceapă chiar nimic. „...Tocmai de aceea rezolvarea problemei corespunzătoare asupra curgerii gazului poate fi scrisă cu ajutorul aceluiaşi şir, în ai cărui termeni vor intra nişte coeficienţi de corecţie exprimaţi prin şirurile hipergeometice ale lui Gauss...” – copia ea cu un scris clar, aplecat puternic, neobişnuit, spre stânga, lucru care, conform explicaţiilor grafologilor, vorbeşte despre un control total al raţiunii asupra

sentimentelor. Cealdonov se apropie din spate şi suflă încetişor spre gâtul Marusiei – drept pe buclele ei mici, pufoase, ce o gâdilau.

— Nu sufla spre mine, se supăra Marusia, nu vezi că lucrez? Doar tu ai spus că îţi trebuie repede!

Cealdonov se îndepărta potolit şi Marusia, fără să se întoarcă, îi dădea sever ordine – să nu golească bufetul, o să vină cina în curând! Nu, ce spui, se jura Cealdonov, încercând să nu scârţâie uşiţa trădătoare.

— „Şirurile hipergeometrice ale lui Gauss...", repeta apăsat Marusia. Foarte frumos! Aşa e, nu înţeleg. Asta măcar înseamnă ceva?

Cealdonov mânca supus, încercând să înghită bucăţica de carne pe care tocmai o furase:

— Ei, cum de nu ţi-e ruşine, se indigna Marusia. Peste o oră se aşază la masă, iar el... Carne de vită! Şi mai e şi rece! Şi ai hăpăit-o pe toată! Nu mi-ai lăsat şi mie nicio bucăţică!

Bucătăreasa, lată în şolduri, venită să pună masa, îi găsea pe soţi mâncând paşnic dulceaţă chiar din borcan, în timp ce Cealdonov îi expunea cu patimă Marusiei bazele dinamicii gazelor, fără să observe că tânăra lui soţie se tot luptă cu lingura, nerespectând cu neruşinare rândul. Lucrarea *Despre şuvoaiele gazoase*, prezentată de el ca teză de doctorat la Facultatea de Matematică-Fizică a Universităţii din Moscova, a fost susţinută cu succes în februarie 1894 şi, în acelaşi an, Cealdonovii au aniversat cinci ani de la nunta lor.

În ciuda logicii căsniciilor fericite, Marusia nu se transformase în umbra entuziasmată a propriului soţ. Poate şi pentru că Cealdonov îşi dădea seama foarte bine că gospodăria pe care o conducea soţia sa – uneori încăpăţânată şi capricioasă, ca o fiinţă vie – este şi ea o lucrare, este şi ea o creaţie de care lumea are nevoie la fel de mult ca şi de cercetările lui ştiinţifice sau, să spunem, de torsul unei pisici

care-şi linge pisicuţii sătui, adormiţi. Mai mult, Cealdonov era sincer convins că viaţa cotidiană a Marusiei are mai mult sens decât viaţa lui. În croiala unei noi rochii, întinsă pe masa mare, în aranjarea fericirii personale a cameristei (menajerele Cealdonovilor erau, nu se ştie de ce, înclinate în mod deosebit spre pasiuni romantice şi Marusia mărita o altă fată plânsă), până şi în faptul că Marusia, scărpinându-şi cu creionul gâtul delicat, se gândea la prânzul de a doua zi, croind din aceeaşi bucată de carne de vită şi friptură, şi ciorbă de varză, şi umplutură pentru nişte plăcinte din foitaj – în toate acestea era o logică uimitoare, impresionantă, înţeleasă imediat, a micilor evenimente din care se poate forma o fericire mai mare. Nopţile, Cealdonovii dormeau împreună îmbrăţişaţi şi, fără să se trezească, se întorceau amândoi concomitent pe partea cealaltă – era suficient ca unul să-şi îndrepte mâna amorţită, plină de ace aprinse, neascultătoare.

Pitovranovii – care deveniseră între timp şi mai gălăgioşi şi mai prietenoşi – veneau adesea în vizită la Cealdonovi. Nepoţi şi nepoate care se năşteau anual într-o progresie ce te speria, aproape geometrică, o adorau pe mătuşa Marusia, care dispunea de darul feminin înnăscut de a legăna, înfăşa, de a le da de mâncare caşă lichidă, de a muştrului pentru o farfurie spartă (şi de a ascunde cu abilitate cioburile, să nu vadă ceilalţi adulţi), de a speria cu poveşti înfricoşătoare şi de a explica geografia. Şi toate, astfel încât nici cel mai capricios copil să nu simtă nicio clipă că e obligat să facă ceva ce nu dorea sau nu putea să facă singur. Cealdonov chiar era gelos pe soţie în faţa acestei cete gălăgioase mici, care se agăţa mereu de fustele Marusiei – mai ales că ea nu şuguia cu copiii şi că, dacă era nevoie, putea lăsa o urmă însemnată, aprinsă, pe popoul vinovat.

Părinţii odată vorbiseră cu ea că ar putea să ia un orfan de la o casă de copii, dar Marusia a ridicat

uimită din sprâncene.

— De ce? spusese ea simplu. O să am şi eu un copil. Ştiu asta. Neapărat o să am. Eu cred în asta, înţelegeţi?

Mama nu mai putu să se abţină şi începu să plângă. Ea născuse de paisprezece ori, crescuse şase, ceilalţi opt îi fuseseră luaţi de Atotţiitorul, pentru a avea cine să se joace la piciorul tronului Lui strălucitor.

— Ce spui, Marusia, dacă Domnul nu a dat, poţi să te pui împotrivă?

— Dar eu nu mă pun împotrivă, mamă, repetă încăpăţânată Marusia. Eu ştiu pur şi simplu.

Era anul 1899, începutul unui nou secol, al unei ere noi. În fiecare seară, Rusia se cufunda în nişte amurguri însângerate, pe jumătate înăbuşite, despre care scria oricine putea să scrie şi care-i neliniştea chiar şi pe cei care nici măcar nu aveau de ce să se neliniştească. Marusia împlinise treizeci de ani şi asta deja se simţea, sânii îi deveniseră puţin mai moi, pometii puţin mai tăioşi, dimineaţa nu-l mai striga aşa de bucuroasă pe soţ, deşi ştia că lui îi plac cel mai mult aceste momente când ea era pe jumătate adormită, caldă, parcă uşor încetinită de nefiinţa îndelungată, blajină, deloc înfricoşătoare. Viaţa trecea prin Marusia şi pe lângă ea, dar ea ştia oricum că Dumnezeu îşi va îndeplini promisiunea dată, aşa cum îşi ţinuse şi ea în schimb cuvântul dat Lui. Şi Dumnezeu s-a arătat drept.

Copilul Marusiei apăru la patruzeci şi nouă de ani.

Şi nu a fost nimic că s-a dovedit a fi un evreiaş anemic, cu ochi fierbinţi şi veseli, în ciuda ascendentului naţional. Nu e nimic că avea optsprezece ani şi că, în afară de păduchi, adusese în casă şi un scărpinat rău, disperat. Acesta era copilul ei, al Marusiei. Singurul ei băiat. Aurul ei. Liosik al ei.

Ea îşi dădu imediat seama de asta, de îndată ce deschise uşa.

Capitolul 3

Lazăr

Lazăr Lindt avea un an de naştere comod – nouă sute –, care-i uşura dinainte vreunui eventual gură-cască de la cimitir toate complicaţiile unui calcul dificil. Ceilalţi răposaţi parcă-şi dădeau lor şi martorilor o şansă: de parcă cifrele complicate de pe plăcile de mormânt ar fi promis o viaţă extrem de lungă şi extrem de interesantă sau chiar nemurirea – care, de fapt, dura exact atât cât îi lua unui trecător să scadă, mental, un număr din patru cifre din celălalt. Iar aici nu e nicio încordare a minţii, nicio mişcare a buzelor: tot destinul se reduce la o operaţiune aritmetică elementară – minus o sută. Să mergem, ce ai înţepenit lângă gardul ăsta? Da, da, draga mea, desigur, acum.

Pentru Lindt, asemenea prostii, precum propria moarte, nu însemnau nimic – el era un ateu simplu, un râvnitor convins la brusturele lui Bazarov. Şi, oricât de ciudat ar fi, tocmai senzaţia mortalităţii necondiţionate, senzaţia finitudinii existenţei pământeşti i-au dat aceeaşi neînfricare, egală şi plină de bucurie, care-i făcea să ardă şi pe primii mucenici creştini, sfâşiaţi în arenă de lei. De fapt, la bătrâneţe, ateismul lui Lazăr începuse să se amărască puţin şi să se stingă, de parcă se uscaseră inelele de cauciuc ce înfăşurau dopul – acel dop mic de la nişte iod puternic – şi Lindt nu că încetase să creadă, ci, mai degrabă, obosise pur şi simplu de atâtea îndoieli. El trăise o viaţă incredibil de lungă şi extrem de norocoasă din orice punct de vedere: prăbuşiri, arestări, execuţii, oponenţi ideologici şi invidioşi la ordinea zilei – toate acestea se întâmplaseră cu oricine, dar nu cu el. El fusese idolatrizat de prieteni, respectat şi

temut de către oponenţi, adorat de femei. De toate femeile – în afară de una. Şi nici nu era o greşeală – în afară de una. Pur şi simplu o eroare de o miime după virgulă.

— Tu, Lazăr, parcă nu trăieşti în timpurile noastre: nici dracu' nu te ia, nici puterea sovietică, mârâia Cealdonov, aruncându-şi sub limba uscată o tabletă mentolată de Validol, care-i dădea senzaţia de gheaţă.

— Pentru că nici nu sunt, Serghei Aleksandrovici. De aceea nu mă iau.

— Cine nu este, Lazăr? Ce tot îndrugi acolo?

— Păi nu e nimeni, nici draci, nici puterea sovietică, Serghei Aleksandrovici. Oamenii sunt la fel dintotdeauna. De la facerea lui Adam. Pur şi simplu ştiu să mă înţeleg cu ei.

Lindt începuse să se mişte, aşezându-şi mai bine în fotoliu fundul slab, care-l durea, şi se uită în jur cu plăcere. Adora biroul de acasă al lui Cealdonov – biblioteca, biroul uriaş, mormanele apetisante de gunoi inteligent de hârtie, penumbra. Pe cuvânt de onoare că un secol nu ar mai fi ieşit de aici.

Cealdonov dădu din cap. Oricât ai cădea la pace, dar vremurile erau canibale cum nu se mai poate. Era anul 1937, la Facultatea de Fizică a MGU erau lichidaţi cu patimă troţkiştii – şi, deşi minţile inteligente nu intraseră în belea mare, totuşi fuseseră smotocite multe pene. De fapt, cercetările erau exclusiv interne – Patria, ca să-i dăm cezarului ce-i al cezarului, nu-i prea luase la bani mărunţi pe fizicieni – îşi dădea seama, prin urmare care era rostul lor şi pe cine mai puteau să nască muierile şi de cine era mai bine să nu se atingă, pentru că o să iasă la fel, o să le iasă pe nas. După aia n-ai decât să aştepţi o sută cincizeci de ani de combinaţie necesară a genelor şi să furi de pe la vecini tehnologii învechite pentru tot felul de mărunţişuri. Dar Cealdonov, om cuviincios şi cinstit din punct de vedere clinic, lua fiecare bătălie verbală de la şedinţa consiliului ştiinţific ca

pe o luptă adevărată şi mai mult, total în spiritul lui Dostoievski: diavolul se luptă cu Dumnezeu, iar câmpul de luptă sunt inimile oamenilor.

La aceste sabaturi, Lindt se aşeza în mod demonstrativ mai aproape de orator şi începea repede să scrie ceva în caiet. Că era procesul-verbal, că lucra, pentru puţini era lizibil scrisul său monstruos, încârligat, chiar ca de păianjen. De fapt, esenţa însemnărilor nu o înţelegea aproape nimeni, dar vreo douăzeci de oameni de ştiinţă de pe toată planeta, numai la auzul numelui – Lazăr Lindt – dădeau ochii peste cap, cu veneraţie. Asta suna banal, dar nu era mai puţin semnificativ. Lindt lucra la graniţa fizicii, chimiei şi, se pare, şi matematicii – la acea înălţime incredibilă unde dispar ultimele îndoieli omeneşti şi prin ţesătura roasă a marii ştiinţe începe să se întrevadă esenţa reală a Unicului Dumnezeu. Lindt era cel mai obişnuit geniu – şi lucrul acesta era înţeles chiar de către cei care, de fapt, nu pricepeau nimic. Mai ales în ştiinţă.

Dar, în pofida genialităţii sale, evidentă pentru toţi, la cei treizeci şi şapte de ani ai săi Lindt încă mai era considerat copil-minune – o denumire stupidă şi strâmtă, ca nişte pantalonaşi scurţi pe un lungan mare de ani, dar cum putea el oare să fie numit în lumea în care vârsta medie a recunoaşterii era considerată aniversarea de şaptezeci de ani? Cel mai tânăr profesor, cel mai tânăr autor al celei mai discutate monografii, cel mai rodnic cercetător, care adunase în jurul său cel mai strâns nucleu de tineri cutezători. Fără îndoială, el îi irita pe mulţi. Pe foarte mulţi. Conform acestei logici, Lindt trebuia să conducă de mult o secţie întreagă, iar după minte, chiar şi propriul institut, pentru că toate ideile pe care le genera – adesea din mers, printre altele – nu era în stare nici să le pună în practică, nici chiar să le reţină cum se cuvine. Ca orice parvenit uman, întâmplător, neluminat de

sus, Lazăr prefera să se ocupe numai cu ceea ce-l interesa numai pe el – şi acest „interesa” includea nu numai ştiinţa, ci şi, de exemplu, sexul frumos, de care Lindt, fermecător, ca toţi micii monştri, era mare amator şi pasionat. Şi-i mai plăceau şi cărţile bune, iar acest calificativ pentru cărţi era stabilit nu numai prin autor şi conţinutul lor, dar şi prin anul apariţiei. O producţie poligrafică editată după anul 1917 nu era recunoscută din principiu de către Lindt, iar anticarii moscoviţi îl adorau şi pentru acest snobism minunat, şi pentru simţul umorului, şi pentru generozitate, şi pentru simţul uimitor, dar, lucrul cel mai important, pentru tandreţea cu care lua în mână un alt volum jerpelit. De parcă atingea genunchii unei femei frumoase pe jumătate învinsă, tremurând de nerăbdare. Era un amant minunat, adică, desigur, cititor generos, priceput, recunoscător, curajos. Niciuna nu pleca supărată de la el – pentru că era plăcut şi avantajos să fii prieten cu femeile şi cu cărţile. Lindt era răutăcios şi ironic numai cu bărbaţii. De fapt, cu ei era plăcut şi avantajos să nu aibă de-a face deloc. Din păcate, asta nu se întâmpla aproape niciodată.

Se înţelege, Patria îl adaptase extrem de repede pe Lindt la război, aşa cum adapta pentru el tot ce considera că este cât de cât folositor. Lindt nu protestase – ce importanţă avea la ce erau folosite concluziile lui – la întărirea apărării ţării sau la creşterea cantităţii de lapte muls. Asta nu era o incapacitate de selecţie, nicio obtuzitate spirituală, ci un calcul ferm şi conştient. În primul rând, Lindt era lipsit de tot de sentimente omeneşti lipsite de logică, în al doilea rând, procesul de rezolvare a unei alte probleme ştiinţifice îl interesa mult mai mult decât rezultatul final, în al treilea rând, era un om matur şi foarte inteligent – spre deosebire de mulţi dintre continuatorii săi, care mai întâi au inventat pătimaş bomba cu hidrogen, iar după aceea, la fel de pătimaş, au început să se căiască de acest lucru. Fizica însă, în opinia lui Lindt, era cea

mai nepotrivită ocupaţie pentru fricoşi. Ori eşti fizician şi mergi până la capăt, ori eşti pur şi simplu un semiînvăţat fricos şi mincinos. Lindt nu-i suporta pe farisei.

E greu de spus de ce nu fusese folosit sau măcar închis. Poate pentru că era incredibil, aproape anecdotic, lipsit de simţ practic şi deloc orgolios, iar în toate dosarele staliniste, cum pui degetul, ies la lumină nişte mici patimi banale, omeneşti – bani, onoruri, glorie care nu ajung niciodată pentru toţi doritorii. Poate că era vorba de simţul umorului – totuşi, să te lupţi cu un om care râde tot timpul nu e numai lipsit de sens, dar este şi umilitor pentru atacator. Dar poate că secretul se ascundea în renumita lui genialitate – Lindt arăta în întregime precum ceilalţi, dar, după nişte semne abia vizibile, după toate abaterile neobservate, dar extrem de puternice, de la toate regulile obişnuite, el se deosebea, pur şi simplu, nu numai de specia sa biologică, ci, probabil, şi de formele albuminice de existenţă a vieţii în general. Viteza cu care gândea. Râsul evident, puţin mecanic. Dispreţul minunat pentru orice norme ale moralei umane obişnuite. Modalitatea de a-şi scărpina repede, ca o maimuţă, organele genitale bombate. Lindt era în mod clar altfel, făcut dintr-un alt aluat – se prea poate să fi fost diferit chiar şi la nivel celular, biochimic. Era extrem de clar şi foarte înfricoşător. Cu adevărat înfricoşător. Se înţelege, pentru cei care puteau să priceapă asta.

Desigur, o mare importanţă avea şi protecţia lui Cealdonov, care, cu o încăpăţânare grea, de fontă, de locomotivă, îl trăgea pe Lindt după el, acoperindu-l cu trupul său călit de cea mai mică adiere deloc blândă din afară. Lindt, fără îndoială, s-ar fi descurcat şi singur. Poate cu un deceniu mai târziu, poate cu alt preţ, dar s-ar fi descurcat. Dar Cealdonovii...

În 1918, Lindt a locuit la Cealdonovi aproape trei luni – cu două mai mult decât era nevoie –

pentru că totul (cartelele, raţiile, ordinul, camera) fusese gata aproape imediat (desigur, prin eforturile lui Cealdonov); aproape imediat au dispărut păduchii; aproape imediat au început însă disputele. El şi Cealdonov urlau unul la altul, umflându-şi vinele gâtului, se certau extrem de pătimaş, din cauza teoriei mişcării corpurilor cu relaţii neintegrate.

— Eşti un copil, urla Serghei Aleksandrovici, un analfabet, un mucos, eu pentru toate aceste concluzii am primit medalia de aur a Academiei de Ştiinţe!

— A Academiei de Ştiinţe Imperiale, zâmbea acru Lindt. Iar asta, recunoaşteţi, în situaţia de azi schimbă total lucrurile. Uitaţi, dacă la Academie chiar s-ar fi interesat de ştiinţă, neapărat v-ar fi atras atenţia pentru această lipsă fermecătoare de logică...

Lindt se apuca să scrie drept pe marginea unui decret sau ordin – puterea îl dota serios pe Serghei Aleksandrovici cu nenumărate enciclice şi circulare şi, dacă nu ar fi fost această dărnicie tipografic-administrativă, probabil că ar fi trebuit să renunţe la fumat.

— Nişte ceai, băieţi? întreba Marusia, privindu-l curioasă pe Lindt peste umăr. Peste celălalt umăr pufnea Cealdonov, iţit, care bolborosea neinteligibil, dar în mod clar înjurând. Lindt sărea imediat în sus, fără să termine de scris.

— Se înţelege că vrem nişte ceai, Maria Nikiticina. Haideţi să vă ajut.

— Păi nu ai terminat de scris! Nu ai terminat de scris! Pentru că nu ai ce scrie şi aici nu e deloc lipsă de logică! urla Cealdonov, pe ascuns extrem de mulţumit şi de pătimaş (ei, exact ca atunci, cu Jukovski!) de aceste dispute şi de cutezanţa veselă a lui Lindt, şi chiar de mirosul cam sălbatic, amar, în mod clar de blană, pe care acesta îl adusese în casă. De parcă el şi soţia lui îmblânziseră o tânără nevăstuică ce nu se lăsase pe mâinile nimănui.

— Nu mai face gălăgie, Serioja, îi reproşa Marusia. Liosik, să nu-l ascultaţi, nu lui i-au dat medalia asta de aur, ci mie, şi anume pentru scrisul excepţional. De câte ori am transcris eu teoria asta a ta a mişcării unor corpuri de care nimeni nu are nevoie? Uite, chiar de şase ori! Apropo, Liosik, n-o să vă vină să credeţi – azi am schimbat pe zece ouă şase linguriţe de argint! Ca să vezi, în 1914 aceste linguriţe costau zece ruble, iar zece ouă – douăzeci şi cinci de copeici!

— Oricum nu le puteai suporta, Marusia, o linişti Cealdonov.

— Linguriţele? râdea Maria Nikiticina. Sau ouăle? Ia hai mai bine să udăm această afacere grandioasă – în afară de ouă am reuşit să fac rost şi de puţină făină, şi am copt nişte plăcinţele chiar ca înainte de revoluţie – e adevărat, fără zahăr şi fără unt, dar arată în mod clar a fi gustoase. De fapt, pentru un pud[8] de făină de secară îţi cer trei funturi[9] de mahorcă, ca să vedeţi! Un pud întreg!

Lindt şi Cealdonov îşi manifestau indignarea aprobativă – oare cum putea să-i treacă prin minte Marusiei să târască de la Hitrovka[10] un pud întreg de făină! Când în casă sunt nu unul, ci doi bărbaţi puternici şi rezistenţi!

— Cei mai puternici şi cei mai rezistenţi, recunoscu veselă Marusia, aranjând cu grijă masa şi acoperind cu cotul farfuria cu plăcinte de tentativele soţului. Dar extrem de căpoşi. Gândiţi-vă şi dumneavoastră, de unde să iau eu trei funturi de mahorcă, dacă unii nici măcar nu-şi scot din gură ţigările artizanale? Liosik, să nu fumaţi niciodată. E un obicei respingător! Oare nu cumva începeţi să fumaţi? Promiteţi-mi!

Lindt dădu din cap cu o seriozitate pe care nimeni nu o remarcă şi nimeni nu o aprecie. Se lăsă de fumat chiar în aceeaşi seară – ieşi în curtea moscovită îngheţată şi scoase din buzunar nu mahorcă, pur şi simplu firimiturile, resturile de tutun obţinute Dumnezeu ştie cu ce preţ,

Dumnezeu ştie de unde, şi mirosind aşa de puturos, că Lindt, care fuma cu plăcere de vreo zece ani, nu ar fi îndrăznit niciodată să-şi răsucească o ţigară în casa Cealdonovilor. Nu mai trase în viaţa lui niciun fum de atunci, iar dacă Marusia ar fi vrut să facă din el funie de mătase, atunci funiile obţinute ar fi ajuns cu vârf şi îndesat pentru toată Rusia, sau poate chiar pentru tot universul locuit şi nelocuit. Dar ea nu voia asta. Nu voia să-l chinuie pe băiatul său. Aşa de sensibilă, nu vedea şi nu observa nimic. Lindt, gemând, trase în piept aerul strâns, îngheţat de tot, şi se duse înapoi, în casă. La căldură. Puţin îi păsa de mahorcă. Poţi renunţa la orice, dacă de fapt nu mai ai ce să faci.

Chiar după ce se mută în camera şi mai apoi în apartamentul său (bunăstarea lui Lindt creştea direct proporţional cu dispoziţia autorităţilor şi invers proporţional cu nevoile lui personale), el nu încetă să se ducă la Cealdonovi. Mai întâi aproape în fiecare zi, apoi săptămânal – o perioadă chinuitoare de delicateţe inutilă, pe care Marusia, care-şi dăduse seama despre ce era vorba, o curmă repede şi hotărât, apoi din nou zilnic, astfel că la Cealdonovi apăru repede cana lui Lioşka, locul lui preferat la masă, canapeaua pe care el, rămas până târziu, înnopta acolo – un privilegiu de care se folosea într-adevăr în situaţii excepţionale.

De exemplu, în 1923, când Marusia era cât pe ce să moară de tifos. Nici nu vrea să-şi aducă aminte. N-o s-o facă. E mult prea îngrozitor. Sau în 1929, când Cealdonovii aniversaseră patruzeci de ani de căsătorie şi era cât pe ce să moară Serghei Aleksandrovici, care, de bucurie, luase la bord cam prea multă *rîkovka*[11], de treizeci de grade, mizerabilă, dar care umpluse imediat vistieria tânărului stat sovietic.

Trebuie să recunoaştem că, dintre toate acţiunile Sovietului Comisarilor Poporului, cea mai de succes şi mai importantă a fost tocmai cea a

decretului referitor la permisiunea de a vinde vodcă, dat la sfârşitul anului 1924. Venitul din produsele alcoolice crescuse de multe ori – de la 15,6 milioane de ruble în 1922-1923, până la tulburătoarele 130 de milioane de ruble în anii 1924 şi 1925. Nu e rău, dacă ţinem cont că o sticlă costa o rublă şaptezeci şi cinci. De fapt, poporul ăsta nerecunoscător avea năravul să boteze vodca *semirîkovka* şi afirma invidios că adevărata *rîkovka* – de şaizeci de grade – e consumată chiar de preşedintele Sovnarkomului, tovarăşul Rîkov. Trebuie să presupunem, singur, singurel. Şi cum de nu crapă, porcu' dracului!

De fapt, lui Serghei Aleksandrovici, prea puţin băutor şi ameţit de aniversarea iubirii sale, îi fusese suficientă şi *semirîkovka*, băută fără măsură şi tact, astfel că Marusia, ocărând şi râzând, îl rugă pe Lindt să rămână, pentru că singură nu mă descurc, Liosik, şi apoi el vomită întruna. Nu, nu, nu strângeţi! În niciun caz să nu strângeţi! Las' să se trezească mâine-dimineaţă şi să vadă ce a făcut! Cealdonov, pe care, cu mare greutate reunită, reuşiră să-l potolească şi să-l trimită în pat, se odihnea liniştit, revărsându-şi pe pernă nimbul părului său cărunt, nobil şi puţin murdar de vomă. La el acasă, la Cealdonovi, Lindt îşi dădu seama deodată că se afla pentru prima dată în dormitorul stăpânilor – mic, acoperit cu umbre nocturne, semănând cu o cutiuţă deloc modestă, care se închisese pe dinăuntru. Era aproape insuportabil de sufocant – de la mirosul de vomă, perdelele purpurii, de la plapuma roşie, pufoasă, nu se ştie de ce, încă nestrânsă, deşi era vară, de la rumeneala venoasă ce alerga pe obrajii lui Cealdonov. Până şi puful imponderabil al plopilor de iunie, care se mişca abia vizibil în colţurile în penumbră – chiar şi el părea sufocant şi groaznic, ca într-un coşmar. Şi numai Marusia era răcoroasă, într-o rochie răcoroasă, şi năstureii ei netezi,

sidefii, de pe spate, erau şi ei răcoroşi şi descoperiţi ca nişte vertebre.

Unsprezece ani de întâlniri aproape zilnice. Niciun cuvânt lipsit de prudenţă. Treizeci şi unu de ani diferenţă. În anul când s-a născut Lindt, ea remarcase pentru prima oară la ochi nişte riduri grosolane care nu dispărură oricât ar fi mişcat Marusia lampa, încercând să păcălească reflexia înşelătoare. Ea se întristase extrem de tare, pentru o femeie care, aşa cum se considera ea, era raţională şi, atunci când îşi alegea botinele, mereu prefera unele zdravene, practice, în detrimentul modei fără rost. Găsindu-şi soţia plină de lacrimi şi cuvinte de neînţeles, Cealdonov dădu fuga la farmacie şi aduse în ciocul iubitor un pacheţel al cărui conţinut trebuia, din convingerea lui simplistă, s-o transforme ca prin vrajă pe Marusia într-o prinţesă din poveste, aşa cum ea, fără îndoială, chiar era, dar numai să nu plângi, Marusenka, ei, de ce plângi, ia uită-te ce ţi-am cumpărat!

După ce descoperi pe măsuţa de toaletă un săpun antimătreaţă de la furnizorul A.M. Ostroumov (o bucată – 30 de copeici dar se vând peste tot două bucăţi – 50 de copeici, chibzuitul Cealdonov, se înţelege, cumpărase mai ieftin, dar cu rezervă, să ajungă mult timp, două bucăţi) şi depilatorul doctorului Thomson, sub formă de praf (cel mai bun şi complet sigur mijloc de îndepărtare a părului din locurile în care nu este dorit, preţul unei cutii este de 1 rublă şi 50 de copeici), Marusia încetase într-adevăr instantaneu să mai plângă şi-i trăsese lui Cealdonov o săpuneală minunată, răcoritoare, tânără, după care mai întâi voise să divorţeze, iar după aceea începuse să râdă în hohote, multă vreme, până nu mai putuse, ascultând explicaţiile absurde ale soţului speriat, că el voise să facă aşa cum era mai bine, iar la farmacie s-au jurat că sunt remedii patentate, cele

mai bune şi, în acelaşi timp, cele mai sigure pentru piele.

Depilatorul şi săpunul antimătreaţă, total inofensive, fuseseră înmânate în mod solemn, la cea mai apropiată sărbătoare, portarului, un fante de două parale şi mare cavaler, care, judecând după înfăţişarea mulţumită, folosi remediile patentate şi cele mai bune cu un folos incontestabil pentru sine – deşi fără rezultate vizibile pentru cei din jur. Marusia, care pusese pătimaşă un pariu că portarul va rămâne fără mustaţa minunată, pierdu, fiind nevoită să-i ofere lui Cealdonov o plimbare în parcul Neskucinîi şi patru sărutări, după care încetase să se mai tulbure, o dată pentru totdeauna, din cauza unor lucruri aşa de simple şi clare, precum viaţa, ofilirea, moartea.

Se înţelege, Lindt nu ştia toate aceste lucruri şi nici nu avea cum să le ştie. Cea mai mare parte a vieţii Marusiei trecuse nu pe lângă el –, ci înaintea şi în afara vieţii sale. În amintirea lui ea numai îmbătrânea – uşor, vesel, cu abnegaţie, fără chinuri. Ei i se potrivea vârsta pe care o avea, soţul bătrân, îndrăgostit pentru vecie, i se potriveau acest amurg sufocant, impregnat cu vomă, lapte şi miere. Lampa, acoperită cu grijă cu un şal, lumina slab, ca o pasăre de foc care arsese de tot şi lumina ei, moale, arămie, cu nişte ciucuri de mătase, juca pe faţa vie a Marusiei, atenuând cărunţeala, netezind delicat ridurile. *Animula vagula blandula*... Bucuria mea neaşteptată.

Hai, nimicnicie, adună-te. Acum sau niciodată.

— Vă iubesc, Maria Nikiticina, spuse încet Lindt, privind într-o parte, într-un colţ ce respira încetişor, în celălalt, lumea adevărată.

— Şi eu vă iubesc foarte mult, Liosik, răspunse uşor şi neatent Marusia, îndreptând perna ca soţului să-i fie mai comod să stea. Şi Serghei Aleksandrovici vă iubeşte. Ştiţi, Dumnezeu nu ne-a dat copii, dar...

Lindt deodată începu să tuşească răguşit, de parcă ştia, şi repede, aproape în fugă, ieşi din cameră.

— Liosik, v-aţi înecat? porni repede după el Marusia, speriată. Trebuie să luaţi nişte apă, beţi mai repede nişte apă, dar atunci Cealdonov sforăi tare, cu nişte triluri chiar aristocratice şi începu să se mişte în pat, iar Marusia, ezitând o clipă, îl alese pe soţ. Ea îl alesese pe soţ.

— Şşşttt, dragul meu, sunt aici. Întinde-te mai bine. Uite-aşa!

Când literalmente peste un minut ea intră grăbită în bucătărie, totul era în deplină ordine. Lindt, după ce respirase în voie, spăla un pahar sub şuvoiul şerpuit. Nu acela din care băuse el, ci un altul, murdărit pe buza lui cu un ruj gras, viu colorat. Vasele rămase de la musafiri erau cât turnul Babel.

— Totul e în ordine, Liosik? întrebă Marusia neliniştită.

— În perfectă ordine, Maria Nikiticina, răspunse politicos Lindt. A intrat ceva pe partea cealaltă. Vă rog să mă scuzaţi. Avea ochii roşii, umezi, dar de-acum total liniştiţi. Mergeţi la Serghei Aleksandrovici, deocamdată eu mai adun pe aici.

— Vă mulţumesc, dragul meu! îi mulţumi din suflet Marusia şi Lindt îşi scoase abil, pe neobservate, ceafa din degetele ei mângâietoare. Degeaba sperase el, degeaba visase să prindă ceea ce nu-i aparţinuse şi nu putea să-i aparţină. Îi era de ajuns că ea exista pur şi simplu. Pur şi simplu exista – alţii nu aveau nici măcar aşa ceva. Înţelepţii, Lazăr, se mulţumesc cu puţin; se vede că venise vremea să devină înţelept. Lindt luă o altă farfurie murdară, turnă bicarbonat din cutia de carton, iar sub degete bicarbonatul începu să scârţâie, să şuiere, să răsune.

Da, el are douăzeci şi nouă de ani şi e îndrăgostit de o femeie care are şaizeci. Nu, nu e îndrăgostit, el o iubeşte pe o femeie care are

şaizeci de ani şi a iubit-o de când avea patruzeci şi nouă. Şi cincizeci şi cinci. Şi o va iubi şi la optzeci de ani şi, deja este perfect clar, şi când va avea el optzeci de ani. Las' să arunce cu piatra în el cel care consideră anormal acest sentiment – Lindt îi va rupe, în schimb, beregata acelui ticălos. Pentru că nu era pe lume nimic mai normal, mai clar şi mai simplu decât iubirea lui, şi toată iubirea asta era lumină, şi fidelitate, şi dorinţa de a proteja şi de a avea grijă de cineva. Pur şi simplu să-i fie alături. Să admire. Să asculte. Să urmărească totul cu ochi entuziasmaţi. Să se enerveze. Să se certe. Să adore. Să adoarmă, strângând-o din toate puterile la sine. Să se trezească împreună. Să n-o dea nimănui, niciodată. De ce toate acestea sunt posibile pentru Cealdonov, dar nu şi pentru Lindt? Ce treabă are aici vârsta? Ce importanţă au aceşti jalnici treizeci de ani?

Da, Lazăr Lindt avea amante şi soţii fără număr, ce treabă avea aici regele Solomon, el era tulburat de femei, le tulbura pe femei, dar o iubea numai pe Marusia. Celelalte erau pur şi simplu nişte vase goale, întunecoase, vuinde, în care încerca să se ascundă, pentru că o iubea pe Marusia, iar ea nu-l iubea pe el. El se întâlnea şi se despărţea repede de amantele sale, abia distingând-o pe una de cealaltă, fără să reţină mirosuri, fără să fie atent la cuvinte, fără să bage în seamă gesturi. În cazul lui nu avea nici cel mai mic sens să ţină post – celibatul nu schimba nimic, aşa că nu avea niciun rost să-şi chinuie degeaba trupul, el, sărmanul, chiar nu era vinovat de nimic. El primea multă plăcere vie, animalică, fierbinte, de la femei şi dădea şi mai multă, dar Marusia... Marusia... Maria Nikiticina, vă iubesc. Sunt un idiot. O creatură neînsemnată, jalnică. Din moment ce aceşti treizeci de ani sunt ireparabili, Doamne, atunci fă astfel să mă fi născut cu jumătate de secol mai devreme, chiar dacă aş fi cretin, un analfabet, un jerpelit de cerşetor care nu ştie nici să citească, nici să

socotească. Aş găsi o modalitate de a da de ea. Ea oricum m-ar fi iubit. Fă astfel, Doamne, ca Tu să fii...

Farfuria mai piui o dată sub degetele lui Lindt şi se sparse în părţi tăioase, inegale. Ce semn minunat, Doamne! Nici nu mă îndoiesc că Ţie puţin îţi pasă că Tu nu exişti. Şi nu trebuie să vorbim despre Freud, păstrează pentru tine ridicolele teorii sexuale de evreu ce se masturbează, de fumător disperat, de locuitor al unui mic apartament burghez în centrul Vienei respectabile şi deloc grăbite. Linişteşte-te: mama mea aici nu are în mod clar nimic de-a face – ea a fost, cel mai probabil, numai o proastă fertilă, un automat fără cuvinte care ştanţa nişte evreiaşi de care nimeni nu avea nevoie, se prea poate să fi fost şi sfântă, dar tăticul meu în mod clar nu a ajuns să fie dulgher. Măcar din punctul ăsta de vedere am avut noroc. În dormitorul Cealdonovilor era linişte – se vedea că Marusia adormise, se întinsese alături de marele ei soţ. Dacă nu ar fi fost profesorul meu şi soţul ei, l-aş fi omorât. Nu, nu aşa. L-aş fi omorât în orice caz, dacă asta ar fi putut schimba ceva.

Lindt îşi aruncă privirile spre bastionul de vase murdare. Din găleata de gunoi puteau fierbinte nişte resturi de mâncare acrite. Gâsca pregătită de Marusia fusese mai presus de orice laudă. În Moscova anului 1929 se trăia sătul, alene, şi numai în zorii care, asemenea unei gelatine încete, palide, inundau fereastra, se simţea o nelinişte neclară, viitoare. Veneau nişte vremuri noi, altele la rând şi din nou îngrozitoare. Lindt ieşi în holul de la intrare, îşi luă sacoul din cuier şi încuie încet uşa după el. La capătul străzii pustii se ridica un soare uriaş, indiferent. În faţă se afla o viaţă lungă. Foarte lungă.

Şi Lazăr Lindt porni onest în direcţia ultimei pagini.

Era de fel dintr-o localitate neînsemnată, adormită – ori de undeva din sudul guberniei Cherson, ori din altă parte; în primul rând nimeni nu se chinuise să afle precis nici de la Lindt, nici de pe hartă, iar în al doilea rând, atunci când a venit vremea formularelor minuţioase şi categorice, de Lindt aveau nevoie, o, ce mai nevoie aveau de el! Aşa că a fost nevoit să se mulţumească cu un toponim greu de pronunţat – Malaia Seidemenuha – şi cu verificarea cea mai superficială. Spuneţi că toţi ai dumneavoastră au murit în timpul războiului civil, Lazăr Iosifovici? Că au fost împuşcaţi de cei din garda albă? O telegramă de la tovarăşii din Malaia Seidemenuha a confirmat laconic că familia Lindt într-adevăr a fost împuşcată în anul cutare. E adevărat, în acel an aşezarea nefericită fusese distrusă şi de roşii, şi de albi, şi de verzi, şi Dumnezeu mai ştie de care alţi tătuci animalici, care deja nu mai puteau fi clasificaţi după linie partinică sau politică, dar, cu toate acestea, care ştiau de minune să dea foc, să spânzure, să violeze şi să omoare. În orice caz, nu se apucară să precizeze cine ştersese de pe faţa pământului neamul lui Lindt – ar fi putut ieşi o confuzie serioasă şi total inutilă. Nici Lindt, la rândul lui, nu povestise niciodată nici despre copilărie, nici despre adolescenţă. Nu e vorba că ascunsese – pur şi simplu, în glumă, dispărea, dând abil din coadă, într-o vâltoare total inaccesibilă interlocutorului, de parcă acolo, în trecut, ar fi rămas vreun buboi care nu se vindecase, unul aşa de îngrozitor şi de umflat, că nici mental nu puteai să-l atingi.

Cealdonov, din curiozitate, săpă puţin în datele statistice de dinainte de revoluţie – deloc liniştitoare pentru Lindt – şi află că în anul 1897, cu trei ani înainte de naşterea lui Lindt, în localitatea Malaia Seidemenuha trăiau 520 de oameni, dintre care 96,5% evrei. Cea mai mare parte ducea cu greu o existenţă de agricultor – unei

familii îi reveneau în medie puţin peste unsprezece desiatine[12] de pământ, o vacă şi jumătate şi treizeci şi opt de găini. Pentru a nu muri de efort, mulţi se răsfăţau cu o meserie, extrem de mulţi erau sticlari pe-acolo. De fapt, sticlăria se bucura la evrei, nu se ştie de ce, de o mare popularitate. În localitatea lor, în afară de lucrurile menţionate mai sus, se mai afla o casă de rugăciune (pentru a avea o sinagogă adevărată locuitorii din Malaia Seidemenuha au fost nevoiţi să aştepte până la începutul secolului XX), heder şi o şcoală primară privată a lui Abram-Traitel Leibovici Şaikin – un sfânt evreu cu mintea slabă, care răsădise în Malaia Seidemenuha lucruri chibzuite, bune şi eterne – dacă despre altele mai era cum mai era, dar evreilor eternitatea nu le lipsea.

Şaikin, provenit dintr-o familie de cerşetori nomazi, prin anii treizeci nu numai că învăţase carte, dar şi smulsese de la Ministerul Educaţiei din Rusia (obtuz şi retrograd, ca orice minister) o diplomă de învăţător sătesc – deja acesta era un fapt de eroism suficient, dar pentru Şaikin sfinţenia era puţin lucru, el insista să fie şi mucenic. Coroana mea de spini! După ce a ajuns, în fine, învăţător, Abram Leibovici, în loc să se potolească aşa, a deschis în casa tatălui său o şcoală – atenţie! particulară şi laică! – şi în şcoala aceasta anual, în trei schimburi, învăţau câte patruzeci-cincizeci de copilaşi mucoşi şi ochioşi de ţăran – nişte evreiaşi mici, minunaţi. Şi Şaikin îi învăţa (de fapt, era şi tăticul a opt plozi veşnic flămânzi) aritmetică şi geografie, precum şi alte lucruri înţelepte, extrem de necesare în acest fund grosolan şi împietrit de lume. Se înţelege, Malaia Seidemenuha îl socotea fără excepţie pe Şaikin un idiot patentat şi, se înţelege, în pofida tuturor eforturilor lui titanice, cei alfabetizaţi şi semialfabetizaţi din comună depăşeau şaptezeci de procente. Nu e aşa de uşor să tulburi armonia universală, chiar dacă eşti nu

numai evreu, dar şi sfânt, pe deasupra. Mai ales dacă eşti evreu. Şi mai eşti şi sfânt.

— Liosik, şi dumneavoastră aţi învăţat cu Şaikin?

— De fapt, nu am învăţat, Maria Nikiticina, răspunse foarte serios Lindt. Nu aveam când s-o fac.

— Dar aţi avut părinţi, nu? De ce nu povestiţi niciodată despre mamă sau despre tată? continuă să-l interogheze curioasă Marusia, fără să ia în seamă grimasele imploratoare ale lui Cealdonov, a cărui delicateţe suferea în cazul oricărei imixtiuni în viaţa altuia – viaţă, astfel, extrem de preţioasă.

— Se înţelege că am avut. Deşi aş fi preferat să fi fost găsit în varză – de dorit, pregătită de dumneavoastră. Lindt zâmbea şi trăgea spre el o farfurie cu nişte plăcinţele pufoase, crocante, astfel că era destul de clar că nu va urma o continuare a discuţiei. În umplutura de varză, Marusia punea neapărat un ou fiert tare, piper negru măcinat şi ciuperci. Sunt albe, nu, Maria Nikiticina? Sunt foarte gustoase.

După acea declaraţie memorabilă dinainte de venirea zorilor, Lindt câteva luni a discutat cu Marusia cu precauţia anemică, ezitantă a unui complice sau a unuia ce mergea pe sfoară – de parcă într-adevăr depindea ceva de fiecare cuvânt sau gest al său, de parcă Marusia într-adevăr îl auzise sau îl înţelesese. După aceea el se sătură şi de acest joc, de următoarea amăgire jalnică – mersul pe tălpile ca o rană deschisă, pe o sfoară imaginată, parcă la modul ironic, întinsă deasupra pieţii iarmarocului, plină de gură-cască cărora puţin le pasă de el, pentru că nici ei nu există în realitate. În calitate de exerciţiu de întreţinere a creierului desigur, ăsta era un lucru bun, dar pentru viaţă avea prea puţină importanţă. Şi Lindt se împăcă pentru multă vreme cu starea existentă a lucrurilor, aşa cum te împaci, mai devreme sau mai târziu, cu gravitaţia care nu-ţi permite să zbori, în

pofida faptului că e greu să-ţi imaginezi ceva mai firesc, pentru trupul omenesc, decât zborul.

Totul intrase în albia lui, poate chiar era mai bine. La urma urmelor, Lindt mai avea şi lucrul, pe care îl aprecia. Nu serviciul, care zilnic îi smulsese din viaţă un fragment de la nouă la şapte, aşa că pentru bucuria existenţei libere mai rămâneau numai câteva ore, din care cea mai mare parte era obligat să o petreacă cu somnul şi mâncarea, ci tocmai lucrul – şi mai ales, unul extrem de bine organizat, din toate punctele de vedere. Şi, de dragul dreptăţii, trebuia să spunem că lucrul acesta – ca, de altfel, şi restul lucrurilor – Lindt i-l datora lui Cealdonov.

Cealdonov, la drept vorbind, s-a chinuit destul de puţin, deservind MGU – deja la sfârşitul anului 1918, sătul până-n gât de o birocraţie bolşevică tânără, el se dusese cu plecăciunile la Jukovski, da, da, chiar la acela, la profesorul său din universitate, protectorul şi, practic, părintele său.

Jukovski, care-l remarcase cândva, printre studenţii săi, pe băieţaşul dezgheţat de la ţară, nu numai că l-a introdus în lumea ştiinţei mari, dar a şi făcut multe eforturi pentru ca ştiinţa cea mare să-i fie favorabilă lui Cealdonov. Căsătoria protejatului său cu Marusia fusese încuviinţată extrem de mult de el şi la nuntă îşi îndeplinise cu cinste obligaţiile obositoare de cavaler de onoare, inclusiv ţinerea cununii (pe vârfuri) deasupra lui Cealdonov cel uriaş şi ascultarea discursurilor extrem de lungi şi de plicticoase de care, pe rând, se molipsiseră toţi colegii oameni de ştiinţă ai mirelui pierdut de fericire. Jukovski o fermecă de tot pe Marusia – prin faptul că, din cauza neatenţiei sale groaznice, anecdotice, luă drept femeie pe bătrânul prieten al familiei Pitovranov, ieromonahul Serafim, deloc tulburat de prezenţa, la cel din urmă, a unei bărbi roşcate impresionante. De fapt, veşmintele de sărbătoare, alb-azurii şi fundul generos al părintelui Serafim puteau induce

în eroare pe oricine, aşa că Marusia, moartă de râs, abia apucă să salveze faţa bisericească pe care Jukovski, cu orice preţ, dorea s-o invite la paso-doble, fără a pricepe prea mult, e adevărat, ce mai este şi asta şi, la drept vorbind, cum se cuvine să fie dansat.

Dar în anul 1910, după mulţi ani de prietenie remarcabilă, Jukovski şi Cealdonov s-au certat deodată, dur – şi cu atât mai stupid – pentru că era dintr-un motiv de două parale şi strigător la cer de antiştiinţific. Lucrul cel mai obişnuit era că tocmai acest motiv dispăruse aproape instantaneu din memoria ambilor – aşa dispare praful de puşcă după ce explodează şi-i dă proiectilului posibilitatea de a porni în drumul său aducător de moarte. Dar, în ciuda acestui lucru, toate eforturile Marusiei şi ale fiicei lui Jukovski de ai împăca pe cei doi căpoşi se dovediseră a fi zadarnice. Jukovski şi Cealdonov încetară nu numai să se întâlnească, ci şi să vorbească, şi asta a durat – staţi puţin, staţi puţin... Doamne fereşte! Opt ani şi ceva!

Şi iată, Cealdonov, împurpurându-se de tot, nu numai la nivelul urechilor, dar nu se ştie de ce, chiar şi la cel al nasului, stătea din nou în faţa bătrânului său profesor – acum chiar foarte bătrân, în sensul propriu, matusalemic al acestui cuvânt. Se înţelege, amândoi lăcrimară ca înainte de revoluţie şi, la fel ca înainte de revoluţie, se îmbrăţişară cu putere. Cealdonov scoase din sân nişte alcool obţinut de Marusia cea grijulie – un „ticălos”[13] mic, microscopic, tulbure, care îi topi definitiv inima profesorului, şi aşa dezgheţată. După ce au discutat în voie şi noua putere, şi vechile cunoştinţe, luând la bani mărunţi preţurile strigătoare la cer şi la fel de strigătoarea la cer impoliteţe a oponenţilor ştiinţifici comuni, Cealdonov şi Jukovski au descoperit din nou echilibrul sufletesc şi pe ei înşişi. Amândoi s-au chinuit aşa de mult să-şi aducă aminte din ce motiv

se supăraseră aşa de tare şi au găsit în asta un umor cu adevărat gogolian, care, dacă cei doi nu s-ar fi împăcat acum, ar fi putut căpăta o tristeţe pe deplin hoffmanniană.

— Ca să vedeţi, Serioja, dar eu, un bătrân, puteam să mor fără să vă spun ce drag îmi sunteţi!

Toate acestea ar fi fost insuportabil de banale dacă nu ar fi fost capul tremurător al lui Jukovski şi rănile vizibile din rafturile bibliotecii. Nu avea cu ce face focul, nu avea ce vinde, şi Jukovski, care rămăsese văduv de mulţi ani, nu avusese norocul să aibă o Marusia abilă, care ştia să schimbe două buturugi minunate pe o pereche la fel de minunată de cercei de aur şi după aceea să nu-i pară rău niciodată de aceşti cercei. Doar fiica mea seamănă complet cu mine, Serioja, e şi ea tot o proastă care nu e bună de nimic... Numai că, în plus, nici nu ştie matematică. Habar nu am cum să trăiesc. Şi oare mai trebuie? Poate că într-adevăr nu mai suntem folositori?

Cealdonov dădu din mâini indignat – ce spuneţi, Nikolai Egorovici, despre ce vorbiţi, mai bine ascultaţi la ce m-am gândit şi de ce mi-am permis, de fapt, să vin la dumneavoastră. Mai ţineţi minte că am discutat amândoi rezistenţa ondulară a proiectilelor de artilerie? Jukovski, tot scuturând din cap, începu să zâmbească. Ţinea minte, cum să nu ţină?

— Uitaţi deci, spuse repede Cealdonov, imaginaţi-vă că putem să nu discutăm, ci să punem totul pe o bază strict ştiinţifică şi chiar una industrială, să obţinem, cum să spun, o direcţie distinctă, a noastră – cu o finanţare separată, dar nu de asta este vorba. Lucrul cel mai important e să ne apucăm din nou de treabă, nu de asta... Cealdonov tresări, când îşi aminti de chinurile apăsătoare cu MGU.

— Şi de ce nu vă apucaţi chiar dumneavoastră de asta, Serioja? spuse curios Jukovski.

— Pe mine n-o să mă lase, Nikolai Egorovici, răspunse simplu Cealdonov. Nu am suficientă autoritate. În opinia lor, trebuie să mai dădăcesc o mulţime de analfabeţi, dar uitaţi, până la război se prea poate să nu-mi dea voie. Trebuie să mergeţi dumneavoastră – în dumneavoastră neapărat o să aibă încredere, sunteţi singurul specialist care... Cealdonov se înmuie şi Jukovski termină ferm în locul lui:

— Care încă nu a murit şi nu a tulit-o în străinătate.

Amândoi tăcură posaci, comparând mental toate variantele menţionate. Iarna nu era deloc simplă şi nici alegerea nu era simplă. În aerul îngheţat respiraţia lui Jukovski semăna cu nişte hieroglife slabe, cărunte, care se topeau mai repede decât apuca să le descifreze cineva. Era bătrân, bătrân de tot, îţi părea tare rău de el. Dar în mâinile lui Cealdonov se aflau Marusia şi Lindt. Şi nu avea de gând să se predea.

A doua zi de dimineaţă, Cealdonov îl conduse personal pe Jukovski la Kremlin. Bătrânul a ajuns cu greutate – minuscul, uscat, pierdut de tot în paltonul uriaş, acoperit de promoroacă, alunecând mereu, şi Cealdonov abia mai apuca să-i prindă trupuşorul uşor, care aparţinea aproape în totalitate lumii celeilalte. Audienţa a durat mult şi Serghei Aleksandrovici îngheţase de tot, plimbându-se în apropierea porţii Borovitkaia. Era o lume superioară în care Cealdonov nu avea acces deocamdată, în pofida acceptării necondiţionate a revoluţiei. Dacă ar fi ştiut ei că la baza acestei acceptări necondiţionate se afla numai încăpăţânarea exclusivă a Marusiei, care nu dorea să părăsească mormintele părinţilor şi castraveţii muraţi, castraveţii din butoi cu bubuliţe tari şi cu funduleţe albe, pârâitoare.

— Şi unde ai de gând să te duci? În Anglia? De unde să fac eu rost, în opinia ta, de hrean în Anglia? Dar de frunze de coacăz? Dar de coajă de

stejar, ca să nu mai vorbim deja de butoiaşul nostru de stejar? Nu, nu şi nu! Marusia răsfoi supărată *Darul tinerelor gospodine sau Modalitate de reducere a cheltuielilor din gospodărie* (ediţia a douăzeci şi doua, îndreptată şi completată, Sankt-Petersburg, 1901, Tipografia N.N. Klobukov, Priajka nr. 3) şi-i arătă soţului pagina necesară. Vezi, uite, aici: castraveţi muraţi, varianta a cincea, se pregătesc exclusiv cu coajă de stejar.

Cealdonov încercă să protesteze că, dacă în natură există cel puţin patru variante de murare a castraveţilor, atunci probabil că nu merită să te legi neapărat de cea de-a cincea şi că în Anglia probabil e hrean cât cuprinde şi se prea poate să fie şi coacăze, dar uite, Elena Molohoveţ este cu siguranţă un sfetnic prost în problemele legate de viaţă şi moarte.

— Ce treabă are aici Molohoveţ? se indignă Marusia. Pentru mine, castraveţii muraţi sunt o problemă de viaţă şi de moarte!

Şi, desigur, nu au plecat nicăieri.

Peste două ore, Cealdonov se împăcase deja cu ideea că Jukovski, cel mai probabil, fusese arestat sau că fusese împuşcat, chiar acolo, la Kremlin, – despre împuşcături se povesteau lucruri înfricoşătoare, cu-adevărat în spiritul de basm, îngrozitor al lui Afanasiev[14]. Numai că ascultătorii nu aveau cinci ani, şi nici măcar o încercare de a-ţi miji ochii şi/sau de a te trezi nu schimba nimic. Dar, peste încă un sfert de oră, Jukovski apăru deodată, însoţit de un soldăţel tânăr, extrem de atent – viu şi nevătămat, extrem de mulţumit – şi chiar barba lui, împărţită în două, strălucea argintie, de parcă era un guler adevărat de castor, demult, demult dat jos şi schimbat pe nişte unt care, de fapt, se dovedise a fi rânced.

Peste încă vreo câteva luni, la începutul anului 1919, special pentru Jukovski, a fost deschis un mic institut cu o abreviere zăngănitoare, ŢAGI[15], în

loc de denumire – un institut extrem de mic, dar cu nişte puteri extrem de mari. Grupul care se adunase acolo, sub conducerea lui Jukovski, se mutase, odată cu trecerea timpului, în întregime în enciclopedii şi ghiduri, şi nu numai în cele sovietice, dar şi în cele mondiale, cum se spune – minţi de importanţă planetară se adunaseră acolo, domnilor, iar asta înseamnă că şi rezultatele noastre trebuie să fie de importanţă planetară. Cealdonov se afla ca mâna dreaptă a profesorului – pe poziţia de adjunct şi autor al ideii. El îşi păstrase preventiv şi catedra de la MGU, dar, se înţelege, toate celelalte împuterniciri i le dăduse lui Jukovski, care, în pofida ramolismentului său aparent, se dovedise a fi pur şi simplu o rezervă de forţe nemaivăzută, aproape nefirească. Institutul de sub conducerea sa gâfâia ca un ceainic clocotitor, se construia activ, emana idei strălucite, îndeplinea comenzi guvernamentale, călca în picioare, deschidea înălţimi strălucitoare, contesta neobosit.

În luna februarie 1921, Jukovski a făcut pneumonie – asta era mai mult decât suficient pentru a-l trimite la cimitir – dar a reuşit să scape, deşi, cât timp plutea el în febra bătrâneţii, se stinsese de oftică fiica lui, nici măcar să nu îndrăzniţi să mă compătimiţi, le-o tăia el şi nimeni nu îndrăznise – şi nici nu ar fi ajutat, la drept vorbind, nicio compătimire. În iunie, Jukovski a făcut un atac cerebral, din care din nou a reuşit să scape, de parcă în timpul acelei audienţe de odinioară de la Kremlin chiar şi-ar fi vândut sufletul diavolului proletar, altfel nu se putea explica în ce fel bătrânul, deşi paralizat parţial, putea să dicteze un curs de mecanică teoretică unui stol de stenografe vioaie care nu pricepeau nimic. El îşi făcuse propria autobiografie, seacă, mică, modestă ca şi el, şi lăsase moştenire resturile bibliotecii sale – cândva generoase – tinerei republici sovietice, după care s-a îmbolnăvit imediat de tifos şi a avut un al doilea atac cerebral,

care, din nou, nu l-a pus jos, deşi l-a împiedicat să aniverseze furtunos cele cinci decenii de activitate ştiinţifică şi pedagogică. Nici măcar diavolul nu ar fi avut putere să creadă cu adevărat aşa ceva. Treaba s-a încheiat numai în acel martie stătut din anul 1921. Jukovski a fost îngropat la mănăstirea Donskoi şi ŢAGI a fost moştenit de către Cealdonov. Se înţelege, din ziua inaugurării lui în institut a lucrat şi Lazăr Lindt.

— Serioja, înţeleg, e un autodidact talentat, un talent înnăscut, iar asta e al dracului de atrăgător...

— E un geniu, Nikolai Egorovici, precizează încet Cealdonov. Nu e un talent înnăscut, ci un geniu.

Jukovski, ca orice pedagog care nu suferea să fie întrerupt – chiar dacă era şi la obiect – bătea supărat cu degetele pe masă. Cabinetul alocat lui la ŢAGI era şi mai mare şi mai rece decât lăcaşul uriaş al lui Cealdonov la MGU, de aceea Jukovski prefera să lucreze acasă. Cum se spune: acolo şi pereţii îl ajutau.

— Bine, o fi el geniu, dar asta e o chestiune extrem de controversată. Dar, vă rog, nu are suflet deloc. Este cumva frânt, înţepător, întors pe dos – dar nu pe faţă, ci în interior. Nici cel mai mic respect faţă de ceva, faţă de vreo autoritate, e aproape impertinent.

— Nikolai Egorovici, îşi permise din nou Cealdonov să-l întrerupă, băiatul abia a împlinit nouăsprezece ani. Dumnezeu ştie de unde a venit aici pe jos – dintr-o aşezare groaznică, toată familia lui a fost împuşcată, el s-a salvat printr-o minune. Dumneavoastră aţi auzit de coloniştii evrei? La ei, în vremurile celelalte, pline de slăbiciune, era foamete, epoca de piatră. Dar vă imaginaţi ce se întâmplă acolo? Lazăr, după toate legile divine şi cele ale statisticii, trebuia, de fapt, să fie analfabet – dar ce să vezi? Nu numai pe mine, ci şi pe dumneavoastră poate să vă pună în încurcătură. Iar respectul în ştiinţă – ştiţi şi

dumneavoastră, duce numai la stagnare şi la o respectare măruntă a cinurilor...

— Nu ştiu, nu ştiu, Serioja. Ştiţi ce, pe dumneavoastră vă ţin minte când aveaţi nouăsprezece ani, nici dumneavoastră nu aţi venit dintr-un palat, dar mi-aţi produs o cu totul altă impresie, aşa că nu trebuie să punem prea mare preţ pe vârstă şi pe mediul social. Da, nu trebuie, domnule!

— Eu nu am fost niciodată geniu, Nikolai Egorovici, recunoscu încet Cealdonov şi tăcu puţin, dându-i lui Jukovski posibilitatea să cugete la această afirmaţie. Nu-l durea nimic, totul era adevărul adevărat şi trist. De aceea vă rog mult, mult, cât mai plecat...

— Lăsaţi ceremoniile astea stupide, Serioja! se supăra în cele din urmă Jukovski, lucru care mereu era la el semnul capitulării definitive. Vreţi să-l dădăciţi pe evreiaşul dumneavoastră rătăcitor, pentru Dumnezeu! Ce vreţi de la mine? Să-l fac academician?

— O singură semnătură, spuse repede Cealdonov, bucuros. O să ajungă şi singur Lazăr academician, uitaţi, o să vedeţi, dar pentru început are nevoie de o hârtie despre nivelul studiilor. Doar că el nu are nimic, numai certificatul de naştere, se pare că şi ăla fals. Acum poţi să-i dai o secţie întreagă să o conducă la institut, dar la noi, conform tuturor cerinţelor oficiale, este zero. Iar cu semnătura dumneavoastră i se poate elibera şi un atestat complet de studii superioare!

— Bine, mârâi Jukovski. Aduceţi-l pe copilul dumneavoastră minune săptămâna viitoare. Dar vă previn imediat, nicio îngăduinţă.

Într-adevăr, nu a fost nicio îngăduinţă. Lazăr Lindt, cu un surtuc vechi al lui Cealdonov, pe care Marusia îl potrivi cu abilitate pe silueta lui (ia uitaţi ce camelot minunat, Liosik, angora cu mătase – ştiam mereu că nu se va uza niciodată!), parcă simţea ostilitatea lui Jukovski şi se purta cu

o modestie remarcabilă, care i se potrivea foarte bine. Deja îi crescuse părul după prima deparazitare, nu mai purta nişte bucle de sălbatic, capul mare era încadrat de nişte cârlionţi mici, netezi, ca de astrahan, şi, de fapt, nici nu mai arăta ca un copil fără de adăpost, jerpelit. O să spunem drept, la întrebările deloc simple ale examinatorilor săi însemnaţi, răspundea repede, corect şi uimitor de monoton, astfel că Cealdonov simţi de vreo două ori asupra lui privirea ironică a lui Jukovski. Ce mai geniu, n-am ce zice! A tocit trei manuale şi se laudă acum.

Cealdonov, tulburat, se simţea un antreprenor fără noroc care adusese sub un cort mare, pentru demonstraţie, un câine dresat ce ştia cele patru operaţii aritmetice fundamentale şi deodată şi-a dat seama că în arenă, cu o înfăţişare importantă, se afla un câine vagabond tare grozav, dar total nepriceput.

— Nu aţi dori să vorbiţi despre ecuaţia lui Maxwell pentru câmpul electromagnetic, Lazăr Iosifovici? spuse el, încercând să salveze cât de cât situaţia. Nu de mult am discutat extrem de interesant despre acest lucru.

— Nu, refuză Lazăr politicos, dar ferm. Nu vreau.

— Nu aveţi o opinie, colega? se interesă acid Jukovski, foarte mulţumit de reprezentaţia întreruptă.

— Am, Nikolai Egorovici, recunoscu Lindt. Dar probabil că opinia mea vi se va părea neliniştitoare.

— Şi de ce, mă rog? se precipită Jukovski, fără să simtă capcana.

— Pentru că, spuse apăsat Lindt, pentru că niciuna din problemele câmpului electromagnetic – şi mai ales vitezele luminii – nu se poate rezolva pe baza ecuaţiei lui Maxwell pomenită de dumneavoastră şi a mecanicii clasice. Iar dumneavoastră afirmaţi contrariul. Atunci de ce să

vorbesc în contradictoriu cu un oponent necompetent?

Cealdonov exclamă şi se încruntă, de parcă un tramvai l-ar fi călcat în faţa lui pe un provincial neatent şi nepăsător, iar Jukovski, tăcut, deschise gura, fapt pentru care dintr-odată începuse să semene cu Moş Gerilă dintr-o carte pentru copii, numai că extrem de descurajat de faptul că fusese demascat. Lindt făcu uşor o plecăciune spre amândoi – lucrul acesta putea fi luat şi ca o scuză, şi ca o luare peste picior.

— Dar, dddaţi-mi voie, stimabile, bolborosi Jukovski, venindu-şi în fire. Adică vreţi să spuneţi că... Se înţelege, niciun om sănătos la cap nu va începe să polemizeze cu faptul că, odată cu creşterea vitezei şi cu apropierea ei de mărimea luminii, dimensiunea se apropie de zero şi, prin urmare, masa corpului creşte la infinit. Totul este extrem de curios pentru radiologie, dar de ce să intrăm în metafizica lui Einstein, dacă putem să evităm foarte bine şi mecanica obişnuită. Max Abraham a făcut de mult o ecuaţie a mişcării electronilor cu ajutorul ecuaţiei lui Maxwell...

— Max Abraham al vostru e pur şi simplu un analfabet! i-o tăie Lindt şi atunci Cealdonov nu se mai putu abţine şi începu să râdă în hohote, gemând şi pufăind ca un om simplu. Jukovski se uită o vreme uimit la el, dar după aceea începu şi el să râdă brusc, cu un râs mărunt, minunat, de bătrân – plăcut şi uscat, ca nişte pesmeţi ce se rostogoleau.

— Ei, căcăciosul! şuieră el entuziasmat, arătând spre Lindt cu lăbuţa lui gălbuie, la drept vorbind, care semăna foarte mult cu una de pui. Un căcăcios uimitor! Serioja, la ce groapă de gunoi l-aţi găsit? Abia iese de după masă, dar cum o face, imediat începe să-şi arate colţii!

Încă o oră toţi trei au polemizat pătimaş până ce, în sfârşit, s-au obosit unul pe altul. Jukovski a tras

spre el atestatul nefericit şi a ridicat tocul cu reflexe multicolore.

— Dar, daţi-mi voie, spuse el deodată lung, nemulţumit. În afară de fizică şi matematică, în atestat mai sunt şi alte obiecte. Geografie, de exemplu. Sau asta... cum îi zice, mă... limbă şi literatură!

— De toate acestea se ocupă Marusia, Nikolai Egorovici, turui Cealdonov răspunsul în mod clar pregătit de dinainte.

— Ce Marusia? O să dea ea examenul în locul geniului nostru?

— Nu, ce spuneţi, Doamne fereşte! Marusia a făcut personal lecţii cu băiatul şi puteţi să credeţi...

— Nici nu mă îndoiesc că a făcut lecţii, mârâi Jukovski. Mă rog, i-o fi citit basme cu voce tare netotului ăstuia. Afanasi Nikitin. *Călătorie peste trei mări*. Mă rog, amândoi or fi fost înnebuniţi de plăcere.

Puse repede semnătura elegantă, de pedagog bătrân, în locul necesar – o semnătură înşelătoare, arătând simplu şi rotundă, dar dotată cu o codiţă tare încârligată, că orice posibilitate de a o contraface era exclusă în principiu.

— Da, şi să nu ridicaţi nasul, căcăciosule! spuse autoritar el spre Lindt. Semnătura asta o dau pentru respectul purtat lui Serghei Aleksandrovici şi e un mare avans acordat dumneavoastră. Golurile din pregătirea dumneavoastră sunt comparabile numai cu golurile din educaţia dumneavoastră. Va trebui să învăţaţi mult. Foarte mult. De exemplu, limbi străine. Sunt convins că nu ştiţi nici engleză, nici germană. Iar fără germană nu se poate! Este limba marii ştiinţe!

Lindt dădu din cap. Germana într-adevăr era un instrument util. Măcar pentru că, în apropiere de Malaia Seidemenuha, îşi mâncau amarul coloniştii germani – şi lor le era la fel de greu ca şi evreilor, dar, spre deosebire de cei din urmă, germanii erau prieteni nu numai cu capul, ci şi cu mâinile. Când

e vorba de supunerea împreuna a pământului uscat din Cherson, idişul şi germana devin foarte asemănătoare. Sângele şi sudoarea diferitelor popoare nu se deosebesc la gust. Şi mai ales lacrimile. Mă rog. Şi lacrimile. De aceea Lindt nu intenţiona să-l contrazică referitor la germană şi, stând, în primele zile din august patruzeci şi unu, la coada nesfârşită de la comisariatul militar, repeta mental, amplu, din *Faust*, versurile preferate:

Ja, was man so erkennen heißt!
Wer darf das Kind beim Namen nennen?
Die wenigen, die was davon erkannt,
Die töricht ganug ihr volles Herz nicht wahrten,
Dem Pöbel ihr Gefühl, ihr Schauen offenbarten,
Hat man von je gekreuzigt und verbrannt...[16]

Desigur, nu putea să recite cu voce tare – pentru germană acum puteai să iei una peste bot, dar la comisariatul militar pronunţia lui probabil ar fi fost apreciată. Doar acolo nu sunt nişte proşti, la urma urmelor. Şi chiar dacă sunt proşti – cunoaşterea limbii duşmanului este considerată un avantaj după legile oricărui timp de război. El trebuie să fie luat. Pur şi simplu sunt obligaţi. La urma urmelor, are numai patruzeci şi unu de ani! Lindt se uită în jur – în jurul lui nu erau aşa de mulţi băieţi sinceri. Uite acela, de exemplu, cu cămaşă în carouri, cu o faţă slabă, chinuită de nu ştiu ce afecţiune, el nu are mai puţin de patruzeci şi cinci de ani. Simţind privirea lui asupra sa, bărbatul se întoarse, se uită la Lindt cu nişte ochi îndureraţi, prăbuşiţi în beznă. De ce soartă fugi tu pe front, sărmanule? De unde ai scos-o că de data asta o să ai noroc? Bărbatul fu împins de un băiat zdravăn cu gura mare, îl împunse cu un rucsac plin şi, fără să-l bage în seamă, îl împinse într-o parte.

Coada se mişca neliniştită, şerpuia, când se întindea ca o strună întinsă, când blocând haotic o

parte a străzii. Ici, colo, din loc în loc, ţiuia o armonică şi cineva se apuca să danseze pătimaş, de parcă şi-ar fi călcat în picioare frica pe pietrele caldarâmului. Ca răspuns la armonică începu să ţipe, fără să se mai abţină, o muiere, se apucă să bocească, plângându-l pe Vovka sau pe Kolka al său, pe toţi, pe toţi, cât mai sunt întregi, cât mai sunt puternici, asudaţi, mişcându-se de pe un picior pe altul, gălăgioşi. Pe cei dragi. Femeia fu oprită imediat şi ea, scâncind, se lipi de umărul soţului sau al fiului, încercând disperată să inspire mirosul drag, pentru a-l păstra pe toată durata războiului. Nu te las să pleci nicăieri, nicăieri, îţi spun, pentru cine mă părăseşti tu pe mine, draguleeeee! Ia mai pleacă de-aici, proasto! Nu mă face de ruşine în faţa băieţilor, îţi spun!

Lindt era singur – aşa cum se cuvine, ca întotdeauna. Nimeni nu se putea gândi că se afla la coada aceasta şi, din această cauză, nu se ştie de ce, se simţea vesel şi bucuros, de parcă era înainte de... Lindt începu să râdă. El nu mai ţinea minte când şi de ce fusese bucuros ultima oară. Poate că dacă, în copilărie, în casa lor ar fi fost serbat ceva, ar fi fost făcut bradul, ar fi foşnit în spatele uşii pachetele ademenitoare cu cadouri... El zâmbi. O să zicem că se simţea vesel şi bucuros, aşa cum trebuie să fii înainte de război.

Lindt inspiră adânc izul cald, de scorţişoară, aproape aromat al caldarâmului din Moscova. Spre toamnă, oraşul acesta îşi aduce aminte de originea sa rurală şi începe să miroasă a mere, chifle, a stambă nouă ce pârâie, a frunziş tare, care se răceşte încet. Nu e nimic mai frumos decât Moscova în septembrie şi nu e nici cea mai mică speranţă ca războiul să se termine spre luna noiembrie, deşi la coadă numai despre asta se vorbea. Lindt îşi dădea seama că spre noiembrie totul abia o să înceapă – pentru această analiză era suficient să fie nişte creiere şi de trei ori mai mici decât ale lui, dar în flecăreala animată generală şi

isterică nu se amestecă. Lasă-i în pace. Sunt numai nişte oameni. Oameni sărmani. Un exemplu de tautologie. Lucrul cel mai important este să nu fie dat înapoi la comisariatul militar.

De după colţ coti un automobil rapid, cu ochii holbaţi, frână lângă trotuar, orbindu-i pe viitorii soldăţei cu strălucirile lui lăcuite.

— Mamă, mamă, ăsta e Horch-853 din 1935! aproape gemu un băietan din spatele lui Lindt, de parcă, urcat pe vreo zece lăzi şi ţinându-şi cu greu echilibrul, ajunsese în cele din urmă la crăpătura visată din perete şi văzuse o fată goală. O fată goală adevărată. Delicată, catifelată, mată, lunară, abia vizibilă în penumbra aburoasă a băii.

Din Horch, trântind cu abilitate portiera alb-negru, coborî un adolescent nemaivăzut – un lungan, capul rotund, zâmbitor, cu un costumaş de tweed, care nu era de prin părţile locului. Mulţimea, ameţită, fără să-şi creadă ochilor, urmărea micul geamantan elegant din piele naturală, pantalonii scurţi ce-i cuprindeau abili pulpele pline, pe care erau traşi – ei, nu, aşa ceva nu se poate! – ciorapi trei sferturi strâmţi. Să fiu al dracului, un burjui![17] înjură entuziasmat cineva în spatele lui Lindt. Şi ce mai burjui! Pur şi simplu un burjui mare! Băi, bagă-ţi minţile în cap, îl corectară nemulţumiţi. Nu e un burjui, ci un străin. Un corespondent străin. O să scrie un articol despre noi.

Între timp, cu un gest măreţ, corespondentul străin lăsă maşina incredibilă să plece şi porni spre grosul cozii – cu acelaşi zâmbet strălucitor, cam prostuţ, de om foarte tânăr şi foarte sănătos, care în fiecare dimineaţă mănâncă pâine albă cu unt şi şuncă roz. Plus lapte cald, se înţelege. Într-un pahar subţire, albăstrui, înalt. Ce sătul este, parcă e un bou! fu invidiat el de coadă, cu sinceritate.

Adolescentul ezită o secundă nehotărât, iar după aceea, după ce căută în mulţime cu o siguranţă fără greş, se apropie de Lindt.

— Bună ziua! spuse el prietenos în cea mai curată, minunată şi suculentă limbă rusă. Vă rog să mă iertaţi că mă adresez dumneavoastră. Aş vrea să mă înrolez, dar nu ştiu de unde să încep...

Lindt vru să răspundă, dar nu mai apucă – pentru că băiatul nemaivăzut fu imediat cuprins de un val de iubire populară. El fu literalmente luat pe sus – era bătut pe umerii lui de tweed, era înjurat prieteneşte, împins ca un căţeluş inteligent, oamenii urlau spre el în cor, încercând să-şi explice de unde apăruse minunea asta incredibilă. Cum aşa, drace, rezultă deci că eşti de-al nostru? Păi de unde ai apărut aici? Ce mai, fiu de general eşti, nu mai puţin! Nu, oameni buni, sigur o să învingem – ia uitaţi-vă, cu o asemenea mutră nu scapi de tanc! Sigur, la tanchişti cu el! Nea, mai bine aviator. O să-i bombardăm şi n-o să mai rămână niciun friţ. Toţi o să se cace pe ei de frică. Ei, dar nu mai urlaţi aşa! Drăguţule, cum te cheamă? Şi unde ţi-ai pierdut pantalonii? Nu i-a pierdut, i-au rămas mici! Şi mămica nu are cu ce să-i cumpere alţii!!!

Era aproape o explozie – o explozie de uşurare generală. Câteva ore mulţimea parcă pufnise – vineţiu-purpurie, moartă de frică, dureros de încordată. Apariţia băietanului ridicol, îmbrăcat ca Băiatul-de-doi-bani[18], dar cu adevărat Kibalciş în restul privinţelor, de parcă ar fi scos din oameni tensiunea care se adunase chinuitor: puroi, groază, limfă lipicioasă – totul ţâşnise la suprafaţă împreună cu o veselie isterică. Nici în 1918 nu fusese aşa de groaznic. Lindt îşi amintea bine acest lucru. În 1918 era, în felul lui, vesel.

Adolescentul, care-şi găsise nume – mă cheamă Saşka, Saşka Behrenson! –, strălucind, ca un posterior gol, rumen, în ger, răspunse deodată la toate întrebările, încercând concomitent să-şi deschidă valijoara de fante. În valijoară se afla un aparat de ras masca Solingen, de import, şi două pacheţele de bomboane Griliaj. Serviţi-vă! Sunt

bomboanele mele preferate! Aşa ceva nici la Berlin nu găseşti! De unde ştiu? Am stat la Berlin cinci ani.

Astfel secretul Horch-ului, al şosetelor trei sferturi şi al pantalonaşilor scurţi s-a lămurit.

Saşka – alias Aleksandr Davidovici Behrenson – se dovedise a fi numai fiul unui funcţionar diplomatic, un prostovan tânăr de treabă, plin de porniri patriotice de esenţa cea mai naivă. Cât timp tăticul lui era chemat, din cauza războiului, să învârtă afaceri de stat undeva la Kremlin, Saşka se hotărâse să plece voluntar pe front, lucru pe care îl făcuse imediat. Oamenii, cu gurile căscate, ascultau povestirile lui despre străzile din Berlin şi despre cafenele, iar Saşa, din cauza vârstei lui fragede, tot vorbea despre îngheţată, în timp ce publicul simplu cerea poveşti despre muieri.

— E adevărat că merg fără chiloţi cu picior şi rochile sunt transparente?

— Nu ştiu nimic despre chiloţii cu picior, recunoscu ruşinat Saşka. Oamenii începură să vuiască dezamăgiţi. Dar! Dar! Dar l-am văzut pe Hitler! turui Saşka, încercând să salveze situaţia care se deteriora. Toţi tăcură. Hitler – era ceva serios.

— Ei, şi cum e el? întrebă serios un bărbat vânjos de vreo treizeci şi cinci de ani, având înfăţişare de meseriaş din tată-n fiu.

— Ei, nu e deloc deosebit! răspunse Saşka. Un mucos, cu o mustăcioară sub nas! L-aş pune la pământ numai cu stânga.

— Mucos, zici? răspunse omul. Numai cu stânga? Păi uite, tocmai mucosul ăsta ne goneşte de la graniţă, ca pe nişte căţeluşi...

— E un provocator! începu să ţipe imediat o tanti.

— Tovarăşi! Printre noi este un provocator! Să nu-i permitem duşmanului să frângă spiritul nostru de luptă!

Mulţimea, uitând de Saşka, se strânse în jurul meseriaşului. Toţi urlau, demonstrându-şi unul altuia şi, mai mult, pentru sine că:

— Noi îi punem jos pe fascişti numai cu stânga, aruncăm cu căciulile după ei.

Din nou începu să fie groaznic totul.

Saşka, pierdut, încă mai întindea pacheţelul cu resturile de Griliaj, dar nimeni nu-l mai băga în seamă.

— Ce credeţi, îl întrebă el sfios pe Lindt, o să mă primească? Să nu credeţi altceva! Sunt foarte puternic! În fiecare dimineaţă fac gimnastică.

Lindt ridică incert din umeri – dacă ar fi fost după el, nu l-ar fi lăsat pe mucosul ăsta grozav nici lângă o puşcă de jucărie.

Peste două ore au intrat amândoi pe scara comisariatului militar. Alb de umilinţă, Lindt nu ştia unde să se mai uite. Un comisar militar, rău, îngust, semănând cu o lanţetă frecată cu spirt, revărsă asupra lui o înjurătură liniştită, plicticoasă şi de aceea extrem de neplăcută. Ce-i, tovarăşe om de ştiinţă, ţi-a trecut prin minte să te joci cu focul? Ai vrut să suferi? Să lupţi puţin pentru Patrie? Tu ştii măcar ce protecţie ai tu, profesore? Ca la un tanc KV-2! Tu nu trebuie să mergi pe front, tu trebuie să fii pus sub pază! Erou căcăcios, ai vrut să mă trimiţi la tribunal, da? Tu nu mai ai chef de viaţă şi ai zis să mai tragi şi pe altcineva după tine! Hai, ia ascultă comanda la mine: stânga-mprejur şi pleacă fuga marş de-aici în pizda mă-tii! Imediat!

Saşka, după ce primise trimitere la cursul de comisari inferiori, radia şi turuia ca o petardă de sărbătoare. Lindt îi strânse mâna cu putere, simţindu-se pentru prima oară în viaţă bătrân şi de niciun folos nimănui. Nici Marusia, nici Patria nu aveau nevoie de jertfa lui voluntară. Nimeni. Toţi voluntarii din jurul lui vuiau, împingeau, dădeau din mâini şi urlau. Nouăzeci la sută dintre ei, când aveau să ajungă pe front, aveau să moară în

primele zile şi luni de luptă. Iar Saşka – Aleksandr Davidovici Behrenson – va rămâne în viaţă.

(Profesor, doctor în ştiinţe juridice, şeful catedrei de drept penal a Institutului Juridic Internaţional, un favorit al damelor, gurmand şi om de lume, a murit abia anul trecut. Şi chiar la optzeci şi opt de ani încă mai semăna cu un burjui lungan, cu obrajii umflaţi, răsfăţat.

Dacă nu credeţi, căutaţi pe Yandex[19].)

De la comisariatul militar, Lindt, apăsat, gârbovit instantaneu, se duse la Cealdonovi – picioarele îl duseseră singure la Marusia, aşa cum şi mâinile puseseră singure banii pe tejgheaua de la Eliseevski[20].

— Aş vrea nişte buşeuri, vă rog, bezele, tarte – câte două din fiecare. Nu, daţi-mi mai bine câte cinci.

Vânzătoarea, frumuşică, rumenă, semănând şi ea cu un cozonac fierbinte, aromat, acoperit cu glazură, cu degetul cel mic, grăsuţ întins, împachetă cu abilitate prăjiturile într-o cutie mare.

— Nu vreţi şi cartof? Avem pudrat şi cu glazură, spuse ea cu o voce cântătoare, tandră, de complotist, de parcă i-ar fi propus lui Lindt Dumnezeu ştie ce servicii picante şi interzise.

Clientul era interesant – palid, mic, nervos. Desigur, un evreiaş, dar se vede imediat că are o poziţie serioasă şi bani. E îmbrăcat minunat. Că nu e tânăr, nu-i nimic, doar nu-l pui la fiert. Lindt, cu o plăcere mecanică, aprecie şi gropiţele emoţionante din coatele vânzătoarei, şi forţa puternică, delicată, care făcea să-i pocnească halatul alb, apretat excelent. Probabil e nepricepută, dar e pătimaşă şi fierbinte, aşa că ajunge pentru zece. Nu acum, draga mea, scuză-mă. Nu, nu, cornete nu vreau, mulţumesc.

Marusia nu putea suporta cornetele.

La Cealdonovi – pentru prima oară de când îşi aducea aminte Lindt – se vedeau urmele unei

tornade pustiitoare. Marusia, care umplea concomitent trei geamantane, la vederea cutiuţei de la Eliseevski, îşi lovi mâinile şi scăpă un halat tricotat al lui Cealdonov, pe care încerca fără succes să-l bage printre pantofiorii săi şi arhiva soţului. Aţi înnebunit, Liosik! Prăjituri! Pe o vreme ca asta! Lindt luă halatul de jos, îl răsuci abil, strâns. Aşa o să încapă. Şi despre ce vreme vorbiţi, Maria Nikiticina? Nu numai iarna o să fie foamete, aşa că de ce să ne înfrânăm acum? Vreţi să vă mutaţi? Sau pur şi simplu sunteţi nervoasă?

Marusia îl privi neîncrezătoare pe Lindt drept în ochi – el era mare maestru să se prefacă, să joace teatru, să se prostească. O alcătuire paradoxală a minţii, un sentiment paradoxal al umorului, o neînfricare totală. La graniţa cu idiotismul. Şi la ŢAGI, şi la MGU circulau legende despre glumiţele pe care le făcea Lindt, neţinând cont nici de ierarhii, nici de ranguri. Când era un băiat de douăzeci şi cinci de ani era cât pe ce s-o facă pe Lidia Borisovna Ilienko să aibă o criză de apoplexie – era secretara consiliului ştiinţific, o femeie care era renumită prin caracterul său monumental în toate domeniile, inclusiv în cel al prostiei omeneşti. Se spunea că ea e stăpână peste disertaţii, luceferii ştiinţei şi chiar peste comete. Că tremuratul celei de-a doua bărbii a ei este un semn mare. Că ea doarme cu cineva din nişte sfere de partid aşa de înalte, că acest lucru îi conferea un fel de asexualitate automată, cum să spunem, profesionistă. De fapt, prea puţini credeau că în sferele înalte s-ar fi găsit cineva amator de nurii ofiliţi ai lui Ilienko – dar comuniştii adevăraţi, aşa cum se ştie, sunt capabili de mari fapte eroice.

Totuşi legendele sunt legende, dar Ilienko într-adevăr dădea de pământ cu academicienii ca şi cum ar fi dat cu nişte coroniţe, aşa că şi cei mai onorabili şi mai cărunţi preoţi ai ştiinţei se gudurau în faţa ei ca nişte căţeluşi care făcuseră nişte pozne. Toţi, cu excepţia lui Lindt, care prefera pur

şi simplu să n-o bage în seamă pe Lidia Borisovna. De fapt, odată ea îl oprise în pragul amfiteatrului în care era programat un alt sabat ştiinţific.

— Dar dumneavoastră ia staţi aşa, unde vă duceţi, tinere? spuse ea pe un ton cântător, care nu prevestea nimic bun. Mi se pare că nici nu sunteţi membru al consiliului ştiinţific.

— Perfect adevărat, Lidia Borisovna, recunoscu amabil Lindt. Nu sunt membru al consiliului ştiinţific. Eu sunt creierul lui.

Şi ce credeţi? Cu Lindt chiar că nu se petrecu nimic îngrozitor, dacă, desigur, nu luăm în seamă faptul că Ilienko, îndopată cu valeriană şi total demoralizată, îi învăţă o dată pentru totdeauna numele şi patronimicul. O dată şi pentru totdeauna.

Dar nu, de data aceasta Lindt chiar nu râdea, altcineva se putea înşela, dar Marusia nu putea greşi. Ce spuneţi, chiar că nu ştiţi că noi toţi suntem trimişi în evacuare? De dimineaţă a venit ordinul la institut. Serghei Aleksandrovici a sunat, a poruncit să se strângă tot. Ce s-a întâmplat, nu aţi fost chemat la institut? De ce tăceţi, Liosik? Pe unde aţi umblat o jumătate de zi? Lindt ridică neclar din umeri, punând pe o farfuriuţă bezelele fragile, care pârâiau uşor. Din moment ce Marusia nu-l va petrece pe front pe el, măcar să aranjeze liniştită lucrurile soţului.

— Liosik, recunoaşteţi, aveţi din nou o aventură? interpretă Marusia în felul ei tăcerea lui Lindt. Şi ce se întâmplă, de data aceasta? În fine, e ceva serios?

Lindt tăcu din nou şi Marusia, uitând imediat şi de evacuare, şi chiar de război, o porni repede pe drumul fermecat, acoperit cu cărămizi galbene, în întâmpinarea fericirii fermecătoare a celuilalt. Ca orice femeie fără copii, ea adora să peţească, să boteze, să-i facă pe oameni să se înţeleagă, să-i ducă la altar şi să ţină cu grijă în braţe prunci grei, ce scânceau – într-un cuvânt, să pună în practică propriile visuri neîmplinite în condiţiile deloc faste

ale vieţii reale. Era una din puţinele modalităţi de a transforma în brocart de sărbătoare cea mai ordinară stambă, iar Marusia se pricepea doar la ţesăturile scumpe.

— Şi nici măcar nu aţi invitat-o la ceai! Cum de nu vă e ruşine! Şi doar eu şi Serghei Aleksandrovici, mi se pare, avem oarece drepturi! îi reproşă ea lui Lindt, luându-i repede cutiuţa goală, ştergând de pe masă nişte firimituri invizibile, nedemne de o vecinătate cu ceştile din cel mai ordinar porţelan sovietic, care în mâinile ei părea unul scump, chinezesc, de fildeş... Marusia se mişca moale, uşoară, mătăsoasă la încheieturi, minunată, chiar aşa, minunată, şi nicio vreme nu punea stăpânire pe această minune, pe aceste buze delicate, pe această căruntеţe care se potrivea aşa de bine cu manşetele de dantelă ale rochiei ei şi cu perlele albăstrui din urechile ei. Chiar el îi dăruise aceşti cercei – din primul onorariu serios pentru prima monografie serioasă. Cum spune Goethe?

Ihn treibt die Gärung in die Ferne,
Er ist sich seiner Tollheit halb bewußt;
Vom Himmel fordert er die schönsten
Sterne Und von der Erde jede höchste Lust,
Und alle Näh und alle Ferne
Befriedigt nicht die tiefbewegte Brust...[21]

— Liosik, dar văd că nu mă ascultaţi! se indignă Marusia. Şi eu deja visez la nepoţei. Când o să binevoiţi în sfârşit să vă însuraţi? Nu vreau să mor şi să nu-i văd pe copiii dumneavoastră.

— Păi n-o să muriţi, Maria Nikiticina, spuse liniştit Lindt. Numai dumneavoastră nu o să muriţi. Promit.

El îi prinse uşor mâna mică, fierbinte, o duse la buze – a nu se ştie câta oară fu uimit de aromă: o amiază plină de paie însorite şi de mere coapte, podul adormit, aprins, cam sufocant, nişte sărutări smulse pe furiş, coapte. Totul se va aranja. Totul se

va aranja chiar în viaţa asta, pentru că nu mai există o altă viaţă.

Cealdonov, venit peste două ore, asudat după atâta alergătură neobosită impusă de rolul de şef, îi găsi pe soţie şi pe Lindt bând paşnic ceai. Într-un colţ se înălţa un morman ordonat de cutii şi geamantane, iar Marusia tot încerca să-l convingă pe Lindt că buşeurile făcute de ea nu sunt cu nimic mai prejos decât cele de la Eliseevski, iar în multe privinţe sunt chiar mai bune. Lindt o contrazicea vesel, iar pe farfuria pusă prevenitor chiar în cel mai îndepărtat colţ al mesei, se uscau prăjiturile lăsate onorant lui Cealdonov. Printre ele nu era niciun buşeu, pentru că Marusia – tot căutând argumente potrivite – le mâncase pe toate cinci.

La sfârşitul lui august 1941, ŢAGI, practic în componenţă deplină, fusese evacuat la Ensk. Şi chiar Lindt, legănându-se în compartiment, moţăind, cu tâmpla lipită de fereastra vagonului ce vibra şi numărând mecanic verstele[22] ruseşti nesfârşite, nu avea idee că acest drum avea să fie pentru totdeauna.

Până la destinaţie au călătorit aproape o lună – viteză nemaiauzită pentru vremurile acelea, când la fiecare staţie nod de cale ferată se pregăteau zeci de trenuri şi trebuia să stai cu orele, chiar şi cu zilele. Trase pe linii moarte, moţăiau, întinzându-şi rădăcinile şi lenjeria spălată, sute de vagoane de marfă care semănau mai degrabă cu nişte case. Pe peron evacuaţii hoinăreau, copiii mici urlau, se certau femei al căror comportament devenise animalic din cauza vieţii insuportabile pe care o duceau, băietanii mai mari se jucau cu patimă de-a războiul, iar bărbaţii, epuizaţi de aşteptare, fumau, scuipând pe criblură saliva amară. Din când în când dădeau fuga, înjurând, lucrători de la căile ferate, asudaţi, furioşi, care uitaseră pentru multă vreme de odihnă, somn, familie, plăcintă. Era inutil să te ţii de capul lor cu întrebări şi reclamaţii

– pui ai lui Lazar Moiseevici Kaganovici, ei ştiau foarte bine firea dură a comisarului poporului pentru căile de comunicaţii. Comisarului de fier nu-i plăcea să glumească şi repeta destul de des că fiecare catastrofă are un nume, prenume şi patronimic. Aşa a fost înainte de război, dar acum nu trebuia în niciun caz să contezi pe bunăvoinţă. Toţi îşi dădeau seama că nu vor mai fi închişi pentru neglijenţă – ci vor fi împuşcaţi aici, pe loc, lângă traverse, în şanţul cu iarbă necosită. Chiar în spatele eşalonului care nu fusese trimis la timp pe front.

Pentru trenul care trebuia să fie trimis în evacuare pentru ŢAGI se făcuseră, de fapt, toate excepţiile posibile – la Ensk, pentru asigurarea armatei cu toate cele necesare, era planificat să se creeze cel mai mare complex militar-industrial, iar pe atunci puterea sovietică punea în practică extrem de serios cele planificate.

În mica gară de provincie (Ensk a devenit centru raional abia în 1937 – în ciuda manualelor moderne de istorie, în anul respectiv avuseseră loc şi evenimente festive) trenul, plin de creierele selecţionate ale capitalei, fusese întâmpinat de o mare şi foarte pricepută delegaţie. Oamenii de ştiinţă, nepricepuţi, au fost repartizaţi repejor în camioane şi trimişi la locul noului domiciliu, iar Cealdonov şi restul şefilor au fost duşi la comitetul orăşenesc – la consfătuire, iar Cealdonov în ultimul moment l-a luat şi pe Lindt, şoptindu-i la ureche nişte cuvinte principalului lider de partid care-i întâmpinase, imediat după care sărmanul grăsun a fost cuprins de transpiraţie şi chiar s-a aşezat niţel din cauza respectului care i s-a arătat învăluitor, în mod subit. Lindt se încăpăţâna ca un copil care era trimis la culcare tocmai când la masă se adunau toţi musafirii, dar degeaba – fu înghesuit amabil într-un „GAZ-MI”. Pe ferestruica ovală din spatele lui apăru pentru o clipă Marusia, rămasă pe peron în mulţimea de femei disperate, de copii ce

plângeau şi de boccele burduşite. Familiile, ca de obicei, aveau să fie luate abia în ultimul rând.

— Ei, nu te mai împotrivi aşa, pentru Dumnezeu, Lazăre, îl rugă obosit Cealdonov, clănţănind din dinţi – în „GAZ” erau zgâlţâiţi fără milă, drumurile din Ensk fiind mereu cele mai mizerabile. În primul rând, sunt convins că nu vom sta aici multă vreme. În al doilea rând, crede-mă, Marusia se va descurca de minune şi singură.

— Nici să nu vă îndoiţi, spuse iute grăsunul lider de partid, aplecat spre ei de pe scaunul din faţă. Toţi vor fi repartizaţi şi instalaţi în decurs de douăzeci şi patru de ore. În deplină conformitate. Conform tuturor normelor. E ordin de la Comisariatul Poporului!

Chiar aşa a fost – soţiile de la ŢAGI nici nu apucaseră să se neliniştească aşa cum se cuvine, că fuseseră luate pe sus de un batalion de zbor format din militari veseli care visau neobosiţi la front, dar care erau obligaţi, mama voastră, dracu’ mai ştie, să facă tot felul de lucruri în spatele frontului. Ei s-au împărţit câte doi şi au apucat să le înghesuie prin maşini pe damele astea din capitală (printre ele se nimereau a fi şi unele extrem de frumoase). Marusia fu luată în primire de un ofiţeraş rotund la faţă, rumen, încins cu nişte curele scârţâitoare, ca un buchet de sărbătoare. Cât timp un soldat a pus bagajele Cealdonovilor în camionul personal (la noi academicienii sunt mereu respectaţi!) şi musafira preţioasă a fost condusă la noul domiciliu, micul locotenent guraliv apucase să-i povestească de două ori Marusiei viaţa sa deloc sofisticată, dar plină de fapte eroice. În pofida unităţii timpului, ascultătoarei şi locului, versiunile se deosebeau clar unele de celelalte, dar şi în una, şi în cealaltă eroul principal depăşea în mod clar toate obstacolele şi primea o jumătate de împărăţie (o cameră separată de opt metri) şi o regină frumoasă (Natalia mea, dacă aţi vedea-o, vai! Mă

ridică doar cu o singură mână!) şi Dumnezeu ştie ce alte elemente de basm.

În cele din urmă, Marusia, fermecată, ratã oraşul Ensk ce trecea pe lângă ei şi îşi veni în fire numai când camionul se opri în preajma unei clădiri posace cu două etaje. Răsplătit cu o punguţă cu pliculeţe de zahăr (o să i le duc Nataliei, ce bucuroasă o să fie, tare îi mai plac dulciurile!), ofiţeraşul o ajută abil să se grăbească. Uite, aicişa o să locuiţi dumneavoastră. Du-le la etajul unu, Lihonin. Ei, Irodule, nu le târî aşa, o să spargi toate lucrurile! Marusia urcă pe scara de marmură care odinioară îşi strălucea măreţia negustorească şi intră curioasă în apartament.

Un coridor lung, în semiîntuneric. O cameră în stânga, două în dreapta, acolo probabil trebuie să fie bucătăria. Chiar aşa e, bucătăria!

— Vi s-a pus la dispoziţie o reşedinţă imperială, Maria Nikiticina! raportă ofiţeraşul, deschizând una după alta uşile şi mândrindu-se în mod clar cu ospitalitatea din Ensk. Toate facilităţile sunt în cămară, după colţ, aveţi chiar şi o cămăruţă mică, dacă doriţi să angajaţi pe cineva în gospodărie... Aveţi grijă, să nu vă împiedicaţi – aici e o sanie de copil, mai întâi am vrut să scoatem tot, dar mai apoi am zis că cine ştie, poate că tovarăşul Cealdonov are nepoţi şi, de fapt, sunt nişte lucruri bune, de ce să le aruncăm, dacă de la Moscova aţi venit practic cu mâinile goale. Aşa că de ce să vă pierdeţi timpul cu gospodăria, mai bine să aveţi totul deodată, de-a gata, ca să vă puteţi apuca de treabă cu toate forţele. Pentru front şi pentru victorie! Nu-i aşa?

Marusia, care, în mod ciudat, amuţise, dădu din cap, după ce aruncă o privire prin casa cuiva în mod clar dragă, iubită, dar părăsită pe fugă, în cine ştie ce condiţii groaznice, despre carcera clar – nu numai că pur şi simplu nu putea să întrebe, pentru că atunci va trebui să recunoască faţă de sine că băiatul ăsta de treabă, cu ochii senini, cu epoleţi de

locotenent, este şi el vinovat de faptul că aceste draperii au rămas orfane, cusute fiind de mâinile abile, blânde ale cuiva, aceste dulapuri speriate pentru totdeauna, pline de veselă plictisită de atâta inactivitate, aceste... Dar ce să mai spunem. Şi ea, Marusia, e la fel de vinovată. Sigur că e vinovată. Şi cine oare mai e vinovat de toate acestea?

Marusia se duse spre masa acoperită de o faţă de masă brodată, îşi trecu degetele peste ea, de parcă era oarbă. Trandafiraşii în relief alternau cu nişte margarete la fel de bombate şi cu nişte lănţişoare netede, iar pe margine era decupaj, o muncă migăloasă de o iarnă întreagă, seara, şi ea broda de minune, foşnetul silenţios al pânzei împunse, jocul strălucitor al firelor de aţă, bătătura pe degetul arătător chinuit, degetarele sunt numai pentru leneşe, gospodina de aici în mod clar nu era aşa. Câţi ani să fi avut? Unde e acum? Unde sunt copiii ei? Vor putea supravieţui oare? Sau măcar vor ierta?

— Ori v-aţi îmbolnăvit, Maria Nikiticina? Poate să trimit după doctor? Mă duc într-o clipită! întrebă atent ofiţeraşul. Marusia, cenuşiu-albăstruie, golită dintr-odată, dădu din cap că nu e nevoie.

— Mergeţi, Kolia. Totul e în ordine. Mulţumesc. Mergeţi, aveţi o mulţime de treabă, iar eu o să mă descurc singură aici, bine? Transmiteţi-i neapărat salutările mele Nataliei.

Locotenentul Kolia salută ascultător.

— O să-i transmit. Dar sigur sunteţi în ordine?

Marusia, cu ultimele puteri, zâmbi.

— Atunci bine, spuse grăbit, uşurat, ofiţeraşul. Aranjaţi-vă cât mai comod şi dacă ceva nu e în ordine, ne cerem iertare. Lihonin, plecarea!

Lihonin, care nu scosese niciun sunet, îşi întrerupse agitaţia chinuitoare cu geamantanele şi se târî în urma comandantului său, spre ieşire. Uşa se trânti. Apoi încă o dată – cea de la intrare, de jos. Marusia mai cuprinse o dată din priviri

camera, da, exact. Uite – în colţul cel frumos este un raft, acum este ocupat de un difuzor tăcut, dar e incontestabil. Farfuria radioului putea păcăli pe altcineva, dar nu şi pe Marusia – ea descoperi imediat locul gol al icoanelor, această treaptă pentru îngeri, băncuţa liniştită pe care Dumnezeu, când dă roată caselor, se poate aşeza puţin, ca să-şi tragă sufletul şi să se uite în jur. Probabil rămăsese de la primii stăpâni, negustori, cei care, probabil, fuseseră şi ei duşi de aici pe fugă, în negura de dinaintea răsăritului, prin lacrimi, înjurături urâte şi blesteme, şi gospodina, aceea, prima, răsturnând totul cu fundul în sus, urlând, şi probabil că regretase ceva total insignifiant – cum ar fi nişte gânduri neterminate sau nişte suporturi de argint pentru pahare, care erau păstrate pentru musafiri, nu fuseseră folosite şi au stat aşa, toată viaţa, în vitrină, aşteptându-şi zadarnic ora lor de sărbătoare... Marusia îşi imagina foarte clar cum pe ea, ciufulită, noaptea, înfricoşată, o despart de soţul ei – ea chiar vedea cum el încearcă să zâmbească la despărţire şi cum, ca unui bătrân, îi tremura bărbia căruntă, prost rasă.

Doamne, când se vor termina toate astea? Când se va termina cavalcada asta groaznică?

Dumnezeu tăcea, de parcă se ascunsese în spatele farfuriei-difuzor prăfuite (înăuntru nici El nu ar fi găsit loc – era mult prea puternică vocea lui Levitan[23], mult prea înfricoşătoare erau notele buletinului de informaţii sovietic) şi atunci Marusia, lăsându-se cu greu în genunchi, se apucă să se roage la difuzorul închis – pătimaş, fierbinte, aşa cum nu se rugase niciodată, nimănui în viaţa asta.

Când Enskul de afară, cam tulbure, începu să devină albăstrui (se întuneca repede, nu ca la Moscova, şi era frig, nu ca la Moscova, şi era doar sfârşit de septembrie), Marusia simţi că genunchii începură s-o doară, că o durere fierbinte îi cuprinse mijlocul care se tot aplecase în timpul rugăciunilor.

Era timpul să se ridice, să pregătească ceva pentru cină, să caute în boccele şi geamantane crupele pe care reuşise să le cumpere într-o staţie. Niciodată nu-şi lăsase soţul flămând, nici măcar în timpul războiului civil, n-o să-l lase nici acum, aşa că, iartă-mă, Doamne, că mă întrerup, oricum ai pe cine să asculţi, oricum Tu nu mă remarci, de mult, de mult.

Ei, iartă-mă, dragul meu, că am început să cârtesc.

Iartă-mă. Mă auzi?

Iartă-mă.

Marusia se ridică şi, zgribulită, porni spre bucătărie, tot apăsând pe drum întrerupătoarele – la Ensk nu era niciun camuflaj, dar din Moscova plecaseră în timpul unui camuflaj total, şi Marusia, cât timp maşina cotise, se tot întorsese, tot căutând din ochi ferestrele dragi pe care cu mâna ei le acoperise cu cruci din hârtie. Îşi lua rămas-bun.

La bucătărie era pustiu, linişte şi înfricoşător. Şi aşa cum Marusia se temea de toate aceste lucruri străine, şi ele se temeau de mâinile ei necunoscute, tremurau, se dădeau la o parte, făceau mofturi de parcă erau vii, se tot trăgeau într-un ungher întunecat, în umbra salvatoare. Trebuia să stea de vorbă cu fiecare ceaşcă, s-o mângâie pe marginea tremurătoare, de parcă ar fi fost un căţeluş părăsit, suferind, s-o domesticească, şi Marusia le tot amesteca, le tot schimba locul, bolborosind, le acoperea cu ştergarul şi le acoperea cu grijă cu un capac. Astea nu erau în niciun caz rugăciuni, ci vrăjitorie curată, cunoscută fiecărei femei ale cărei rădăcini duceau într-o vechime imposibilă, când nici măcar Dumnezeu nu exista, şi nici Cuvântul nu existase, ci era numai o iubire curată, nepângărită de nimic. Şi Marusia vrăjea din toate puterile, trăgând cu urechea să vadă dacă nu se aude cumva deschizându-se uşa de la intrare, ei i se părea că numai întoarcerea soţului va reda sens şi ordine tuturor lucrurilor, va alunga spaimele, va

îmblânzi negura densă, aproape în metri cubi. Apartamentul avea nevoie de un stăpân, chiar şi de unul aşa de împrăştiat precum Serioja, dar el tot nu venea şi nu venea, şi, în cele din urmă, Marusia fu nevoită să se predea, să închidă aragazul şi toată noaptea să stea lângă fereastra impenetrabilă, într-o poză eternă, feminină, de aşteptare – mereu aceeaşi, oricâte secole ar fi trecut. Şi apartamentul îşi ţinea răsuflarea şi numai din când în când mai ofta, parcă adaptându-se la Marusia, şi din când în când ceva se aşeza afară pe pervaz, zgâria cu nişte gheare clare tabla asurzitoare a nopţii, iar Marusia încerca să se convingă că sunt nişte porumbei, nişte porumbei obişnuiţi, dar nu era niciun porumbel, desigur, şi când, în antreu, cu o umbră liniştită, apăru o pisică mare, inexistentă, Marusia nu mai rezistă şi începu să plângă.

Pentru că nu mai avea deloc putere.

Nici Cealdonov, care se întorsese abia în zori, neras, aproape beat de oboseală, nici măcar Lindt nu observară nimic. Uneori, Marusiei i se părea că ei, absorbiţi de jucăriile lor ştiinţifice, nu băgau în seamă nici măcar războiul, aşa că toţi cei patru ani de groază, note şi cozi infinite au căzut numai pe umerii ei. Lindt primise o cameră minunată în apropiere, dar, oricât ar fi încercat Marusia să-l convingă să se mute la ei, el nu acceptase, se încăpăţânase, şi Marusia se gândea cu tristeţe că, uite, şi Liosik a crescut de tot şi că ea nu-i mai este de folos, dar cu el era aşa de uşor; bine, nu uşor, ci mult mai uşor, el ar fi îmblânzit orice arătări, lui puţin îi păsa de arătări, el nu credea în nimic, Liosik al ei, şi această lipsă de credinţă veselă, neînfricată, care de regulă o necăjea aşa de tare pe Marusia, acum i-ar fi fost de mare ajutor.

De fapt, uneori Lindt mai rămânea, totuşi, la ei peste noapte – şi atunci totul era aproape ca odinioară, seri vesele la o masă veselă, şi Marusia nu vedea nicio pisică, şi apartamentul i se părea cald, paşnic, inundat în lumină – exact aşa cum

fusese pentru toţi în afară de ea. În afară de ea. Dar a doua zi dimineaţă Lindt pleca, după ce-i săruta repede mâna Marusiei şi, din mers, tot polemiza cu Cealdonov, pe conştiinţa lor erau o sută douăzeci de milioane de proiectile şi de mine, cincisprezece mii şapte sute nouăzeci şi şapte de avioane, un număr incalculabil de morţi, iar pe conştiinţa Marusiei nu era nimic, dar ei se grăbeau jos pe scară, râzând mereu, ca nişte copii, iar ea stătea în prag, privind în urma lor, şi în spatele ei tăcea precaută uriaşa zi singuratică, înfricoşătoare, care era imposibil de umplut cu vreo treabă în gospodărie.

Între timp, Enskul se umflase ameninţător, primind valuri după valuri de evacuaţi ce veneau cu eşaloanele, uzinele, sectoare întregi. Numai din iulie până în noiembrie 1941, în Ensk au fost aduse cincizeci de întreprinderi mari – iar în total în ţară au fost evacuate circa nouă milioane de persoane. Gândiţi-vă numai – circa nouă milioane de persoane! În oraş era înghesuială mare din cauza zecilor de mii de oameni veniţi aici, speriaţi, smulşi din casele lor, înnebuniţi de oboseală şi de acea libertate sălbatică, nimănui necesară, disperată, pe care o adusese după el războiul. Locuinţele erau insuficiente în mod catastrofal, toţi erau înghesuiţi, acolo unde înainte locuiau patru persoane, pur şi simplu se găsea loc pentru încă alte zece.

Marusia dăduse fuga la Comitetul Orăşenesc – patru camere la două persoane, tovarăşe prim-secretar, nu vi se pare că nu e deloc drept? Prim-secretarul nici nu o lăsă să termine, dădu din singura lui mână spre ea, cealaltă, din timpul războiului civil, putrezea pe undeva în apropiere de Verhneudinsk, ei, şi nici măcar nu mai putrezea, ce să zic, rămăseseră numai oscioarele albe. Duceţi-vă la mama dracului, draga mea, cu mofturile dumneavoastră, în ţară e război, iar dumneavoastră nu ştiţi ce vreţi. Ce să zic, are

dumneaei multe camere. Pentru dumneavoastră sunt multe, dar pentru academician sunt exact cât trebuie. De fapt, eu n-o să-l deranjez pe tovarăşul Cealdonov şi vă sfătuiesc ca nici dumneavoastră să n-o faceţi, puţin îmi pasă mie că sunteţi soţia lui, păi noi, la vremea noastră, asemenea femei...!

Sfârşitul frazei, de fapt, se înfipsese deja în uşa ce se închidea. Şi ce-am zis oare, bolborosea Marusia ieşind pe scara Comitetului Orăşenesc, dotată, în loc de coloane, cu două santinele acoperite de promoroacă, şi oare ce e cu mine, niciodată în viaţă nu am cerut nimănui sfatul, nici permisiunea, şi acum – hodoronc, tronc, am dat fuga, ah, stăpâne, boierule, daţi-mi voie să fac o faptă bună şi să vă sărut mâna. Oare să fie adevărat că am îmbătrânit? Ei, ce să mai zic?

Marusia repede, abil, exact ca odinioară, se înfofoli în şal – un şal aşa de cenuşiu, delicat, că nu era deloc clar unde se termină puful şi unde începe cerul – şi grăbită, uşor, mergea repede pe stradă, lăsând pe trotuar nişte urme înstelate de la tocurile cu flecuri puternice. Uite, staţi puţin, acum o să vă... – îşi spuse ea febril, dar nici ea nu-şi dădea seama cine sunt ei şi ce poate să facă ea. Doamne, ce să facă?

Marusia coti o dată, apoi încă o dată şi deodată îşi dădu seama că nu are nicio idee unde se află. Era un cartier din Ensk încă nestrăbătut şi nestăpânit de ea. O stradă lungă, pustie de tot, îngheţată, de-a lungul căreia plutea un soare sângeros, parcă dens la înfăţişare. Şi niciun firişor de fum, niciun ciocănit, niciun foşnet... Pentru o clipă, Marusiei i se păru că totul murise deja şi rămăsese numai ea – şi acum va trebui să bântuie veşnic prin acest oraş tăcut, golit de sânge, fără nici cea mai mică speranţă de ajutor şi salvare.

Era îngrozitor de frig şi de linişte, numai din când în când scârţâia sub picioare zăpada cea mai curată, nepângărită de nimeni, aşa că Marusia îşi dădu seama destul de târziu că zăpada nu scârţâie

deloc în ritmul picioarelor ei, de parcă era un copil care continuă să plângă chiar şi atunci când e lăsat în pace, chiar şi atunci când nu-l mai doare... Ea se opri şi zăpada tăcu imediat şi ea, dar uite, glăsciorul acela de copil, dimpotrivă, deveni mai clar. M-am scrântit, îşi spuse Marusia cu o uşurare oarecum veselă şi, după ce-şi scoase mănuşa, se ciupi cu toate puterile de încheietura mâinii – în acel loc sensibil sub care trăia mărgeaua delicată, tare a pulsului.

Plânsetul nu dispăru deloc – plutea la fel undeva, în zona picioarelor, slăbuţ, insistent, care-ţi întorcea stomacul pe dos, de parcă era un animăluţ rătăcit, epuizat, pe care nu poţi să-l abandonezi, dar nici să-l iei în braţe – ţi-e mult prea silă de el. Nu era nicio îndoială – plângea un copil, un copil viu, care făcea ceva pe strada din Ensk, împietrită de ger, în luna februarie a anului 1942. Marusia se mai uită o dată în jurul ei şi porni repede în direcţia piuitului slab, aplecându-se, nu se ştie de ce, de parcă adulmeca, fără să observe că-şi scăpase mănuşa în zăpadă – o mănuşă mică, roşie, care semăna cu o floare abia desfăcută sau cu un mugurar mort.

Se spune că soldaţii şi îndrăgostiţii nu sunt bolnavi – şi oamenii mint extrem de clar. Pentru că, cel puţin o jumătate din luna februarie 1942, Lazăr Lindt a petrecut-o într-o răceală umilitor de grea, care nu era uşurată deloc nici de iubire, nici de război. Şi ar fi fost bine dacă ar fi stat împreună cu femeile şi adolescenţii la strung – în atelierele proaspăt construite începuseră să facă focul abia în 1943 – şi era nevoit să lucreze cu orele într-un frig uriaş, vuind, supraomenesc, nu, chiar într-unul cosmic, astfel încât spre sfârşitul turei i se părea că nu mai există nimic – nici viaţă, nici oboseală, nici chiar aerul propriu-zis. Numai un spaţiu pustiu de tot, îngheţat – ca dinainte de prima zi a creaţiei, ca înainte de primul impuls, poate, chiar înainte de

Dumnezeu. Şi tare mai voia să mănânce. Foarte. Trebuia să se dea de mâncare întregului front, aşa că, de foame, nici măcar la victorie nu-ţi mai venea să te gândeşti.

Dar Lindt nu a îngheţat totuşi, poate pentru că mergea deocamdată numai de la scară până la maşină, şi mai şi mânca, trebuie să recunoaştem, deşi nu murături, dar pe săturate – ei aveau nişte raţii minunate, aproape ca pentru front, pentru că nu se făcea niciodată economie – era, slavă Domnului, de unde să se fure, pentru a fi hrăniţi cum se cuvine cei mai buni oameni de ştiinţă. De fapt, ţara se comporta sever şi uimitor de raţional, ca un organism uriaş muribund – supunându-se legilor biologice, ea închidea, unul după altul, sistemele de care se putea dispensa, s-o mai ducă măcar puţin, numai să se păstreze lucrul cel mai important – inima şi creierul. Creierul, apropo, era ultimul hotar. Până şi el fusese nevoit să aducă jertfe pentru a salva inima. Desigur, lucrul acesta era uimitor. Uimitor, înfricoşător şi foarte armonios. Mai ales dacă ţinem cont că inimă voiau să se considere foarte, foarte mulţi.

Păcat că guturaiul nu scăzuse în urma unor asemenea concluzii filosofice – guturaiul se împăca foarte bine cu nasul larg al lui Lindt, plin de cotloane mici, ascunse şi goluri răsunătoare, se împăca aşa de bine, că Lindt, scrâşnind din cauza umilinţei, mai întâi scosese toate batistele pe care le avea, iar după aceea, după ce aprecie amploarea catastrofei, începu să folosească un cearşaf întreg, sfâşiind din el, cu un pârâit răcoros, bucăţică după bucăţică. Şi se părea că în curând o să treacă la al doilea. Capul îl durea pur şi simplu fără cuviinţă, dar ceaiul nu ajuta, nici aspirina, astfel că doctoriţa care primise sarcina de a-l trata pe Lindt, temându-se teribil de pneumonie, chiar începuse să se agite să facă rost de un bacteriofag deficitar, pentru a nu permite să se stingă raţiunea renumitei celebrităţi. Lindt reuşi cu mare dificultate să o

calmeze pe doctoriţă şi chiar îi interzise să treacă prea des pe la el, numai o dată pe zi, pentru că îmi dau seama, Nina Sergheevna, vă place să staţi tristă lângă patul unui muribund, dar eu, vă rog să mă iertaţi, nu intenţionez deloc să-mi dau duhul.

Doctoriţa, după ce se mai agită puţin, se potoli, dar oricum avea obiceiul de a trece pe la Lindt şi dimineaţa, şi seara. Apropo, era extrem de frumuşică – slăbuţă, cu un năsuc abil şi delicat, cu nişte adâncituri ale ochilor frumos tăiate. Din Petersburg. Îi plăcu lui Lindt de ea – mai ales mâinile ei neaşteptat de mari, aproape masculine, care, spre deosebire de doctoriţa însăşi, nu se jenau niciodată.

— Ia haideţi să vă mai consult o dată, Lazăr Iosifovici.

Lindt îşi trăgea supus lenjeria, descoperind pântecele supt cu un firişor negru, creţ, alergând spre vintre – sub degetele inteligente, căutătoare ale acestei femei se simţea extrem de fierbinte şi de viu. Păcat că blestemata asta de gripă îl lipsise total de miros, pentru că doctoriţa cu siguranţă mirosea foarte bine. Mai ales venind din ger. Probabil a ceva răcoros, roz şi neted. Ca buzele Marusiei.

Iată de ce nu se însănătoşea el. Pentru că nu era Marusia. Ea nu venise niciodată pe la el în aceste două săptămâni de boală. Niciodată.

Era aşa de ciudat, că nici nu avea rost să caute explicaţii – în orice caz, unele logice, că nelogice, pentru Lindt, pur şi simplu nu existau. Înainte, orice mică afecţiune a lui Lindt – şi, ca să fim cinstiţi, nu numai a lui – îi stârnea Marusiei crize de tandreţe şi compătimire. Nu, ea nu se agita, nu compătimea, nu-şi frângea mâinile, nici măcar nu stătea cu orele lângă patul ce se topea de fierbinţeală. Pur şi simplu intra repede în cameră, mergând pe vârful picioarelor, deschidea cu un trosnet ferestruica şi:

— Ce noutăţi mai aveţi, Liosik? Ce staţi aşa în pat, ia ridicaţi-vă, acum o să bem supă cu bârfe, pentru că nici nu puteţi să vă imaginaţi: Kurnakov are o nouă pasiune – şi ce mai pasiune! O blondă feerică, bustul e numai bun să întinzi pe el o masă de douăzeci şi două de persoane.

— E doctorandă? întrebă Lindt, înviorându-se vizibil.

— Mai mult, mai mult – chelneriţă! se bucură Marusia, punând cu generozitate, precum zahărul, nişte piper negru măcinat în supa adusă şi amestecând energic cu linguriţa. Landau e gata să-şi smulgă cravata de invidie.

— Dar nu poartă cravate, Maria Nikiticina.

— Atunci sandalele, acceptă supusă Marusia. Sandalele lui groaznice, jerpelite. Şi cum de-şi permite, Liosik? Uitaţi, şi dumneavoastră sunteţi geniu, dar, cu toate acestea, aveţi mereu nişte ghete minunate, curate. Şi nu vă mai uitaţi aşa la mine cu ochii unei căprioare care trebuie să plece repede de-acasă. Mai bine beţi, că o să se răcească.

Lindt zâmbea, înghiţea supa şi mai fierbinte din cauza piperului şi grasă precum glicerina şi simţea, fizic, că mercurul din termometru, cu nişte salturi ferme, revine la normal. Alături de Marusia putea suporta orice – amputarea, tortura, chiar şi moartea. Dar de data aceasta, când el bolea pentru prima dată în viaţă cu adevărat, ea, nu se ştie de ce, nu venise. Numai o dată în două – două! – săptămâni dăduse telefon, deşi ştia foarte bine că el e răcit. Exclamase puţin, întrebase dacă are nevoie de ceva, dar cumva în treacăt, şi cu o voce aşa de rapidă şi de veselă, de parcă Lindt era un admirator de care se săturase, de care voia să scape cât mai repede pentru a da fuga la musafiri – la muzică, larma animată şi la aroma de mandarine a bradului de sărbătoare.

Lindt îl sună la serviciu pe Cealdonov, dar acela îngăimă doar ceva neinteligibil printre pârâitul şi foşnetul legăturii telefonice militare, nesigure.

Ei, cum puteai să te faci bine în condiţiile astea?

În niciun fel!

Dar, în primele zile din martie – la Ensk atunci era punctul culminant al gerurilor înverşunate – Lindt puse totuşi piciorul în prag şi se înzdrăveni. Mai bine zis, începu să facă mofturi, să se prefacă şi s-o sperie pe doctoriţa cea frumoasă cu nişte simptome pe care le pescuise la întâmplare din *Îndreptarul de patologie şi terapie a bolilor de nas, gură, faringe şi laringe şi ale aparatului respirator* (Dr. Maximilian Bresgen, Sankt-Petersburg, ediţie a revistei *Prakticeskaia mediţina*, Kazanskaia nr. 44, anul 1897, cu numeroase ilustraţii în text), cumpărat de la un anticar local. Pasiunea pentru cărţile vechi, în pofida războiului, nu-i dispăruse deloc, aşa cum nu-i dispăruse nici iubirea pentru Marusia.

De fapt, Lindt îşi dăduse seama de multă vreme, cu durere, că e o iubire unilaterală.

Totuşi, să stea aşa culcat pe canapea şi să bage în el ceai, de care era sătul nu până-n gât, ci până la sprâncene, nu se mai putea – la urma urmelor, Lindt dispunea de o sănătate minunată, încă din copilărie, trecând peste încercările selecţiei cu adevărat naturale: în Malaia Seidemenuha statistica era respectată, pentru că, în cel mai bun caz, al doilea copil apuca un an de viaţă. Şi era şi multă muncă. Şi Lindt, cu un efort de voinţă, îşi curmase gripa. Marusia, judecând după cum stăteau lucrurile, nu observase lucrul acesta.

El aşteptă din principiu încă o săptămână şi îi fu greu. Foarte greu. Iar după aceea se duse chiar el la Cealdonovi.

Nimeni nu răspunse, nici la sonerie, nici la bătaia în uşă şi Lindt, după ce îşi spuse că ratase întâlnirea cu Marusia, în trecere şi foarte tinereşte îi păru rău că totul o să se piardă degeaba – şi tunsoarea proaspătă, şi pantalonii călcaţi cu dunga extrem de ascuţită, şi surpriza ascunsă sub palton: flori adevărate în februarie, în anul 1942. Să faci

rost de aşa ceva la Ensk, iarna, era imposibil şi pe timp de pace, dar laboranţii aveau mereu pe pervaz o muşcată minunată de la care fusese ciupit un bucheţel microscopic, extrem de bogat, aproape cât unul pentru butonieră, dar erau flori. Flori adevărate, naturale. Acum o să moară total fără glorie.

Mai ciocăni o dată – în speranţa teoriei probabilităţii, şi uşa deodată se deschise larg ascultătoare, punându-l pe musafir în faţa larmei şi a mirosului greu, atât de imposibile în casa Marusiei, că Lindt îşi spuse că greşise fie apartamentul, fie etajul.

În prag stătea un băieţel slăbuţ, respingător, de vreo nouă ani, tuns zero – se vede, în scopuri igienice care păreau total zadarnice, pentru că băieţelul oricum era murdar, mai bine zis, de o murdărie ce nu putea fi scoasă – şi până şi bluza de damă în care fusese îmbrăcat era murdară la coate şi pe burtă de lucea, şi doar asta era bluza Marusiei – una bleu pal, dintr-un jerseu fin, tare, pe care Lindt o recunoscu imediat. El, spre deosebire de milioane de bărbaţi, se pricepea foarte bine la gătelile feminine, iar la cele ale Marusiei era extrem de precis. Putea să enumere cu uşurinţă cu ce fusese ea îmbrăcată încă din prima zi a cunoştinţei lor – încă de atunci, din noiembrie 1918. Era bluziţa Marusiei şi ea n-avea ce căuta pe acest obraznic urecheat, care se uita la musafir cu nişte ochi transparenţi, insolenţi, de huligan inveterat. În sud asemenea inşi erau numiţi *baistruci* şi erau snopiţi în fiecare sâmbătă, pur şi simplu pentru profilaxie, deşi ar fi trebuit să li se aplice asta şi luni.

— Ce vrei? întrebă băieţelul cu o grimasă leneşă şi dispreţuitoare, care-l copia aşa de bine pe vreun adult periculos, rău, că, pentru o clipă, îngrozit, Lindt îşi imagină cine mai ştie ce – arest, deportare, Marusia mergând cu nişte ghete de exilat pe un drum dezgheţat, zăngănitul zăvoarelor

trase, salturile câinilor ciobăneşti plutind din cauza furiei vesele, aborigeni plebei obraznici, mutaţi în casa minunată aranjată de Marusia.

Lindt simţi că i se strânse de furie mai întâi scrotul, iar după aceea şi pielea de pe pomeţi şi tâmple, dar imediat se scutură. Ce prostie. Aiureli de muiere. Aş fi ştiut cu siguranţă, aş fi aflat într-o clipită, dar cine ar fi îndrăznit? S-o atingă pe Marusia. Să-l atingă personal pe EL! Asta era total imposibil. Desigur, acolo, sus, e plin de capete-pătrate, la fel ca şi jos, Lindt, dacă e să vorbim cinstit, de fapt aproape că nu întâlnise oameni inteligenţi, iar ca să stea de vorbă pur şi simplu fără să se plece, să se adapteze, să se egalizeze – pe unii ca ăştia nici nu-i poate număra. Dar ei nu l-au deranjat niciodată. Nimeni şi niciodată nu a îndrăznit să-l deranjeze – asta era o axiomă la fel de clară şi pentru Lindt, şi pentru orice idiot clinic, la fel de clară ca şi diferenţa dintre Lindt însuşi şi un idiot clinic.

De asta toţi îşi dădeau seama.

Lindt era singur.

Talentaţi erau câţi vrei, capabili, pricepuţi, cu cap. Oameni care promiteau, care lăsau speranţa că vor ieşi din ou. Dar nu genii. Nu.

Nu mai erau genii.

În general.

Lindt, care trăia cu sentimentul acesta încă din copilărie, deodată simţi umbra uriaşă, sumbră a harului său, ca fiind ceva îndepărtat, monstruos de greu, lipsit de viaţă. Carevasăzică el nu se obişnuise, nu. Pur şi simplu nu avea de ales.

— Unde e Maria Nikiticina Cealdonova? îl întrebă el dur, ca pe un adult, pe băiatul care amuţi imediat, bătu în retragere şi, cu gura deschisă ca un portofel, deodată începu să urle să se audă în tot apartamentul cu o pronunţie ucraineană suculentă:

— Lele Musia! Lele Musia! Întreabă aici de dumneavoastră un nene!

Şi atunci, de undeva, din adâncurile apartamentului, se auzi o voce veselă, tânără. A Marusiei.

— Liosik, dumneavoastră sunteţi? Ştiu că dumneavoastră sunteţi. Pentru Dumnezeu, Pavluşa, condu-l pe Lazăr Iosifovici la bucătărie şi trage uşa, e curent!

Lindt îşi eliberă imediat victima care se zbătea fără a scoate un sunet şi, ca fermecat, porni spre vocea Marusiei, împiedicându-se de nişte boccele, lemne, dracu' ştie ce se mai întâmplase aici.

La bucătăria plină de un abur albăstrui, noros, aproape comestibil, se afla Marusia – roz, ciufulită, umedă – şi spăla într-o albie uriaşă zincată un copilaş tăcut de un sex pe care Lindt nu-l vedea. Un alt copilaş – care arăta mai mare – stătea într-un colţ, pe o oală emailată, ţinându-se cu putere de toarte, şi se uita cu o încăpăţânare aşa de concentrată chiar înainte, că până şi pentru Lindt era extrem de clar că procesul este destul de complicat şi cere un control multilateral.

— Bună ziua, Liosik! spuse bucuroasă Marusia. Ce bucuroasă sunt că v-aţi înzdrăvenit în sfârşit! Nu, nu, nu vă apropiaţi, veniţi din frig, iar Katiuşa are plămânii slabi.

Lindt, care pentru nimic nu în lume nu ar fi acceptat să se apropie de feţişoara aceea vie, goală şi totuşi omenească, se opri în prag şi, după ce privi haosul de baie-spălătorie, întrebă:

— Aţi jefuit o grădiniţă, Maria Nikiticina?

În acest moment copilul care stătea pe oală se întunecă la faţă ameninţător, se încordă şi deodată începu să urle victorios. Marusia îi întinse buretele fetiţei indiferente şi care semăna cu un zeu budist gol şi, cu un cotcodăcit pe care Lindt nu-l cunoştea, dădu fuga să-l salveze pe micul căcăcios. După ce-i ridică puţin fundul greu, ea, cu o bucurie radioasă, la fel, care nu-i era cunoscută lui Lindt, se convinse că totul e în ordine (Lindt, după ce simţi norişorul de miros greu, aburind, strânse

dispreţuitor din nas) şi se apucă de treaba igienică respectivă cu ziare şi muncă de convingere.

— Ei, şi de ce plângi, Koliuşa, ia uite ce curajos eşti, uite, acum o să ştergem tot, o terminăm de spălat pe Katiuşa, iar după aceea te spălăm şi pe tine la fund. Şi o să ai funduleţul roz, curat, parfumat, o să respire şi o să se bucure...

Koliuşka, după cum se vede, ademenit de viitoarele metamorfoze ale funduleţului, îşi închise gura ascultător, dar începu să urle Katiuşa, uitată, şi nu urla pur şi simplu, ci aruncă buretele ud şi începu să se agite în albie de parcă era cuprinsă de crize, împroşcând totul în jur cu nişte stropi albi, acri, de săpun.

Marusia se îndreptă, îşi plesni îndurerată mâinile, neputând să se rupă în două şi dorind disperată să facă acest lucru.

— Liosik, nu o luaţi dumneavoastră pe Katiuşa? Prosopul e acolo, pe scaun!

— Uitaţi, vă rog, răspunse ferm Lindt. N-o s-o iau şi vă sfătuiesc ca nici dumneavoastră să n-o faceţi. Ea e în mod clar atinsă şi probabil e contagioasă. De fapt nu înţeleg, ce se întâmplă aici? Ce idioţi v-au băgat pe gât? Cum de a permis Serghei Aleksandrovici! Imediat o să dau telefon şi...

— Nu ne-au băgat pe nimeni pe gât, i-o tăie Marusia. Eu i-am adus la noi. Oamenii trăiesc în bordeie, mai că nu nasc pe stradă, iar noi aici... Şi dumneavoastră aici... Ea îl măsură pe Lindt cu o privire furioasă. Nu mă aşteptam la aşa ceva din partea dumneavoastră! Şi, de fapt, Katiuşa nu e contagioasă, dar dumneavoastră foarte probabil sunteţi. Aşa că plecaţi şi să nu văd picior de-al dumneavoastră pe aici. Să vă întoarceţi când o să învăţaţi să vă purtaţi frumos.

Lindt zâmbi cumva, cu colţul gurii sale schimonosite.

— Mă tem că va trebui să aşteptaţi mult prea mult, Maria Nikiticina. Dar, cum doriţi. Sper că în

fine sunteţi fericită. Păcat numai că sfinţenia este singurul lucru care nu vi se potriveşte dumneavoastră.

El ieşi, tremurând de furie şi umilinţă şi dând pe drum un picior unei pisici lăţoase, silenţioase ce gonea repede. Uite ce mai porcărie, a apucat să aducă şi o pisică! Iar Marusia, tânără, nearanjată, cu pete roşii pe obraz, se apucă energic s-o săpunească pe Katiuşa care urla, de fapt, deja curată de tot şi având imaginea extrem de clară a unei caşe care se aburea tot aici, pe aragaz, înfofolită în ziare şi într-un pled de finet.

— Uite ticălosul, bolborosi Marusia, înghiţindu-şi lacrimile de săpun sau ale sale proprii, ca să vezi, ce mai ticălos, nu, Katia? Cum să nu, să ne spună nouă că suntem contagioase... Mai bine să se fi uitat la el!

Bucheţelul de muşcată, aproape ofilit, Marusia îl găsi pe coridor abia peste două ore şi îl reanimă multă vreme, până îl readuse definitiv în simţiri şi-l puse într-un pahar, pe un raft. Mai sus, să nu ajungă copiii la el.

Iar peste trei zile, Lindt veni să-şi ceară iertare şi să se căiască, învins.

De fapt, aceasta a fost prima şi în mod clar ultima lor ceartă.

Numărul mare de copii – de vârste diferite şi de grade diferite de degradare – se lămuri încă dinainte ca Lindt să se împace cu Marusia. Cealdonov, prins la înghesuială, şi el extrem de cutremurat de noua situaţie familială, îi recunoscu imediat lui Lindt că Marusia mai întâi a luat literalmente de pe stradă o femeie evacuată cu doi copii, apoi încă una – şi, n-o să vă vină să credeţi, tot cu doi plozi – şi, în fine, a organizat ceva în genul unei grădiniţe în casă, şi acum în fiecare zi adună de pe stradă o grămadă de copilandri şi se chinuie cu ei cât timp mămicile lor asigură frontul cu toate cele necesare. Şi pentru că uzinele trudeau neobosite în trei schimburi, numărul de copii din

apartamentul Cealdonovilor nu scădea niciodată, şi Lazăr, asta e pur şi simplă o casă de nebuni. Un balamuc, Sodoma şi Gomora. Scutece, urlete, căcat – şi asta zi şi noapte. Dar oare poţi să stai în calea încăpăţânării Marusiei?

Lindt dădu din cap, pentru prima oară în viaţă încercând pentru Cealdonov ceva în genul unei compătimiri – în sfârşit erau în aceeaşi barcă, amândoi în sfârşit erau părăsiţi şi erau geloşi la unison şi acest lucru îi dădea lui Lindt sentimentul ciudat, aproape necunoscut, de căldură dragă. Ceva îmblănit, sufocant, care abia putea fi comparat cu un ţap, era totuşi cald. Lindt chiar îl mângâie în treacăt pe Cealdonov pe sacoul său antebelic, uşor jerpelit şi imediat îi păru rău de acest lucru. Academicianul, care, pe nemeritat şi subit îşi pierduse soţia, liniştea şi cămăşile curate, începu să scâncească şi Lindt fusese nevoit să asculte plângerile scârţâitoare şi total bătrâneşti pentru a doua oară.

— Lazăr, să nu faci bine nimănui, chiar tu o s-o păţeşti.

Dar Marusia era fericită cu adevărat. Adică ea mereu, în toată viaţa ei, chiar în momentele cele mai disperate, era fericită – pentru că avusese norocul să se nască aşa. Să fie fericită însemna mereu pentru ea să iubească, numai că acum, la şaptezeci şi trei de ani, în evacuare, în timpul războiului, ea îşi dăduse în sfârşit seama că a iubi nu înseamnă deloc să-i iubească pe ai săi. Poţi să-i iubeşti şi pe străini, adică numai pe străini trebuie să-i iubeşti, pentru că numai aşa devin ai tăi.

Totul a început cu acea stradă din Ensk, necunoscută, acoperită de zăpadă, şi Marusia după aceea, râzând, spunea adesea că, pentru a găsi ceea ce cauţi toată viaţa, e suficient pur şi simplu să te rătăceşti. Ea nici nu-şi mai aducea aminte la ce se gândea atunci când mergea grăbită de-a lungul caselor parcă moarte, aplecată şi ţinându-se cu putere după urma plânsetului dureros de copil. Pe

cine credea că va găsi? Un copil abandonat? Cățelușul unui muribund? Un alt copil nenăscut – doar Liosik crescuse de mult, Doamne, şi ce repede a mai crescut, ce iute a dispărut totul, toată viaţa – şi nici nu mai poţi vedea totul în detaliu, nu te mai poţi întoarce la toate amănuntele interesante.

Marusia îşi găsi sensul final al vieţii ei numai pe a cincea străduţă. E adevărat, văzu că erau trei copii abandonaţi, dar pur şi simplu doi tăceau – se vedea că nici nu voiau şi nici nu mai puteau să se plângă şi să ceară. Se lupta pentru viaţă numai un pachet de cârpe, o păpuşă invizibilă, dar care în mod categoric nu voia să moară, care stătea pe genunchii unei femei care, foarte drept, de parcă era din piatră, stătea pe scara unei prăvălii paradite, reci. Alături de femeie, la fel de drept şi ţeapăn, se afla un copil înfăşurat într-un şal jerpelit, Marusia îşi dădu imediat seama că e un băiat după ochi, după cum o ţinea tare pe mama de mâna roşie, umflată de frig – nu ca să fie protejat, nu. Ca să protejeze.

— Ce faceţi aici? întrebă Marusia, uimită chiar ea de stupiditatea întrebării sale, pentru că în acest război toţi fie supravieţuiau, fie mureau, nimeni nu făcea nimic altceva şi aceşti doi oameni în mod clar se pregăteau să moară, în ciuda protestelor celui de-al treilea, uite, numai al treilea, cel cu capul înfofolit într-o cârpă, fără îndoială el era cel mai inteligent, pentru că voia să trăiască. Şi pentru că o simţi pe Marusia, încetă imediat să mai plângă, ca şi cum îşi îndeplinise misiunea de salvare, ca şi cum obţinuse, într-un final, ceea ce dorea.

Marusia nu-şi dădea nici ea seama cum îi dusese pe toţi trei acasă, ţinea minte numai că urlase tot timpul, tot drumul, groaznic, bocind, aşa cum nu mai urlase niciodată în viaţa ei, nici măcar atunci când îşi îngropase părinţii, nici măcar atunci când îşi dăduse în sfârşit seama că nu va putea avea

copii, nici măcar atunci când, în copilărie, pierduse o biluţă de sticlă, netedă, ca de foc, aşa de strălucitoare, că părea uşor lichidă în interior, şi toţi, toţi ceilalţi copii aveau biluţe de sticlă, iar ea nu avea, pentru că mama îi spusese: dacă nu ştii să o păstrezi, aşa-ţi trebuie.

Probabil că Anele ţinea minte bine toate detaliile acestui drum, dar ea abia de vorbea ruseşte şi din fire mai era tăcută, de nici nu ziceai că e vie. Deşi, poate, nu era aşa din fire, ci din cauza destinului, pentru că nici Marusia nu putea să priceapă dacă Anele cea tăcută e pusă la încercare de Dumnezeul ei din Vechiul Testament, sau dacă pur şi simplu o chinuie pe mica evreică din Basarabia, aşa cum, de plictiseală, nişte copii chinuie o pisică vie, care suferă, cu sânge cald.

Anele avusese noroc de o mie de ori. Poate chiar şi de mai multe. Se născuse într-o localitate moldovenească-evreiască, cu un nume amuzant, Făleşti, din Basarabia, pe care, oricine voia, o putea considera a sa, iar pe atunci toţi doreau asta. E adevărat, părinţii lui Anele erau oameni paşnici, înstăriţi şi nu prea religioşi, aşa că fetiţa isteaţă a fost dată la carte în gimnaziul local – şi în română vorbea minunat Anele, acasă trecând uşor la idiş, asta a fost o perioadă scurtă, când, în principiu vorbea, chiar trăncănea şi râdea, dar Dumnezeu şi-a dat seama că asta nu e bine şi părinţii lui Anele au murit unul după altul – mai întâi tatăl a fost omorât de moldoveni pentru nu se ştie ce păcate, iar mai târziu a murit mama, ori din cauza unei boli, ori pentru că îşi iubise cu adevărat soţul aşa de tare, că nu mai vedea niciun sens să stea despărţită de el.

Anele a fost luată în familia unui unchi, evreii de fapt nu şi-i părăsesc pe ai lor, nici la bucurie, nici la durere, de aceea nici nu sunt iubiţi, mai bine zis, mulţi nu-i iubesc pentru o grămadă de lucruri, lista e aşa de lungă, că debitul nu se potriveşte niciodată cu creditul, pentru că socotelile îţi sunt

prezentate cu aşa de mare viteză, că, mă rog, nici nu mai are rost să plăteşti. Oricum o să te alunge de acolo, o să-ţi dea foc sau o să te împuşte. Unchiul era cârciumar, avea un han şi o crâşmă, cap de evreu ăsta dădea de băut populaţiei locale, aşa că avea de lucru până peste cap, şi Anele fusese nevoită să abandoneze gimnaziul, pentru că genocidul avea nevoie de mâini de muncitor – trebuia să măture, să spele vasele, să dea de mâncare găinilor gălăgioase şi curcilor, dar oricum era o familie bună şi iubitoare, aşa că Anele niciodată nu se ducea la culcare flămândă, slavă Domnului, fiecare copil din casa aia era sătul şi îmbrăcat, şi era aşa de mare bunăstare, că hainele vechi nu erau purtate până se găureau de tot, ci erau date unui telal, pentru a mai face rost de vreo câţiva bănuţi pe care îi jertfeau mai apoi sinagogii.

E greu de spus cum puteau să se lege ei – telalul orfan Jankel şi Anele, nepoata cârciumarului şi fostă elevă de gimnaziu, dar se legaseră, se înţeleseseră fără să schimbe nici zece cuvinte, îşi dăduseră seama că se iubesc, că a venit vremea să se trimită peţitori, căci aşa porunceşte Tora şi aşa s-a spus: „O, Doamne, Dumnezeul domnului meu Avraam, fă astfel ca să se întâmple azi, şi fie-ţi milă de domnul meu Avraam: iată, stau lângă un izvor şi fiicele locuitorilor oraşului vin după apă. Fie ca fata căreia o să-i spun: «Apleacă ulciorul tău şi o să beau pe săturate» să-mi răspundă: «Bea, o să le dau de băut pe săturate şi cămilelor tale», ea să fie servitoare sortită a Itzakului Tău şi aşa o să aflu că Te-ai îndurat de domnul meu.”

Dar Dumnezeul lui Avraam avea din nou motivele sale – la urma urmelor, El poate fi chiar de înţeles, era un teatru curat, nişte Romeo şi Julieta locali, numai că fără familiile ostile, pentru că nu avea niciun rost ca familia celui mai respectabil cârciumar din Făleşti să se asocieze cu telalul fără nicio familie, ei erau din nişte universuri ce nu se puteau întâlni, din caste

diferite, da, da, şi evreii au castele lor, intangibile, la ei e totul ca la restul oamenilor, pentru că evreii – n-o să vă vină să credeţi – sunt şi ei oameni.

Anele şi Jankele au primit interdicţie de a se întâlni, deşi ei nici nu se întâlneau – poate numai din priviri, aşa cum se cuvine unor buni tineri evrei – pentru că tinerii ne-evrei şi-ar fi adus aminte de mult că trăiesc în adevăratul secol XX, lor puţin le-ar fi păsat de prejudecăţile prosteşti şi de rudele conservatoare şi ar fi plecat de acolo, fie şi la Odessa extrem de veselă sau, în cel mai rău caz, către Chişinăul plăcut, alb ca zahărul. Dar Anele şi Jankele au rămas şi ea ieşea zilnic în curte, la amiază – să clătească halbele uriaşe, iar el, tot atunci, se apropia de poartă şi se uita, pur şi simplu se uita cu ochii lui uriaşi, prosteşti, neajutoraţi, minunaţi. Şi aşa, zece ani la rând, în fiecare zi de la Dumnezeu, fără sărbători şi zile libere – o revoltă, doar şi ea e de mai multe feluri – aşa că, peste zece ani, Dumnezeu şi cârciumarul s-au săturat într-un final de acest film mut interminabil, pentru că Anele împlinise douăzeci şi cinci de ani şi nimeni nu voia s-o ia de nevastă pe proasta asta slăbănoagă şi încăpăţânată – nimeni în afară de Jankel.

Şi li s-a dat voie să se căsătorească.

Erau săraci de tot – era groaznic cât de săraci erau, şi la fel de fericiţi, pentru că Jankel nu era numai un telal, dar şi un om neîndemânatic, iar Anele a rămas imediat grea şi, la termenul cuvenit, a dat naştere primului copil, Isaak, *bubele*, *kapele* al meu, un secol nu te-aş lua de la pieptul meu. Ea a început să râdă din nou, Anele, şi a început să vorbească din nou, şi desigur, aceasta era o anomalie de formă.

De aceea, pe 28 iunie 1940, în urma soluţionării paşnice a conflictului sovieto-român, Basarabia i-a fost înapoiată URSS şi deja pe 2 august, la a şaptea sesiune a Sovietului Suprem, a apărut Legea de formare a RSS Moldovenească. Nu era deloc rău,

numai că era total nepotrivit, vedeţi şi dumneavoastră datele, aritmetica e o ştiinţă precisă, ea nu cunoaşte sentimente, de aceea Anele nici n-a apucat să se bucure aşa cum trebuie că ei, nişte sărăntoci, sunt acum oameni respectabili tocmai pentru că sunt nişte sărăntoci (lumea lui Anele de fapt era plină de paradoxuri), că a venit ziua de 22 iunie 1941. Şi n-au trecut nici două zile, că Basarabia a început să fie bombardată, iar Jankel a fost luat pe front, iar Anele, cu ochii plini de lacrimi, a stat aşa agăţată de gâtul lui, încercând să se lipească cât mai mult de soţ cu burta uriaşă, ea avea sub inima sa o altă inimă şi voia ca pruncul nenăscut să-şi poată îmbrăţişa şi el tatăl la despărţire, sărută-l şi tu pe tata, Isaak, sărută-l mai tare.

Peste încă trei zile Anele, cu o mână ţinându-l lângă ea pe fiu, cu cealaltă cuprinzându-şi pântecele extrem de greu, se urcă într-un vagon de marfă împreună cu alţi evacuaţi. Puterea sovietică făcea totul repede, pedepsea repede şi ierta repede. Rudele sunt nenumărate – dar în localitatea lor mică toţi sunt, într-un fel sau altul, rude – făceau cu mâna de pe peron celor care plecau, of, şi proasta asta de Anele, cu adevărat *şeilem mazal'*, ce piază rea mai e, şi soţul ei e la fel, el măcar a fost trimis cu forţa pe front, dar ea acceptă să plece de bunăvoie în Siberia!

Anele făcea şi ea slab cu mâna, vagonul se legăna şi pârâia pe la încheieturi, îl legăna şi-l scutura pe pruncul din pântecele ei, şi ea nici nu plângea, aşa de frică îi era. Iar pe 26 iulie al aceluiaşi an, 1941, Basarabia a fost ocupată de trupele româneşti cărora, deoarece le cunoşteau dinainte, nici nu cutezaseră să li se opună – dimpotrivă: toţi se bucuraseră, tocmai pentru că românii au început să cureţe, rând pe rând, aşezare după aşezare, pământul pângărit de Soviete. Toţi evreii care rămăseseră în Făleşti au fost goniţi la Bălţi şi epuraţi şi ei acolo, au fost împuşcaţi într-o

râpă – fără grijă, fără răutate, în fugă. Şi unchiul lui Anele, cârciumarul, şi părinţii lui Iankel, şi Rivka cea strâmbă cu copiii, şi grasul şi nebunul Şmulik. Trei sute unsprezece persoane. Toţi, toţi. Aşa că nu a mai rămas nimeni.

Între timp, Anele, pe drum, undeva în apropiere de Celeabinsk, a dat naştere unei fetiţe micuţe, supărate, şi din nou a încetat să mai vorbească, astfel încât Isaak, de şapte ani, singurul bărbat matur din familie, i-a spus singur fetiţei Klara şi a început să se ocupe de ea în locul mamei pentru că amândouă erau total neajutorate şi puteau să uite că trebuie să mănânce, mai bine zis, mama putea să uite asta, deoarece Klara, când voia să mănânce, striga foarte zdravăn. Tare. Nici în Ensk nu ar fi pierit pentru nimic în lume Isaak, numai că mama lor mai întâi a uitat unde trebuie să meargă, iar apoi s-a rătăcit de tot. Bine, mamă Maşa, că ne-aţi găsit. El aşa îi spunea Marusiei – mama Maşa. Iar ea, lui, Isocika sau Isa. El era un băiat isteţ, prindea tot din zbor, numai că foarte serios. Dar uite, Anele tot nu vorbea. Şi, la drept vorbind, despre ce să fi vorbit?

Valia a apărut la Cealdonovi la câteva zile după Anele – o adusese Isaak, care, imediat ce a început să ia în primire casa, şi-a luat asupra sa imediat, de bunăvoie, o mulţime de obligaţii, poate că era o chestiune de supravieţuire, dar poate că într-adevăr simţea nevoia să facă ceva, să fie util, altfel dispărea nu numai stimulul, dar şi sensul existenţei. Klarocika trebuia să mănânce, dar Anele, tăcută şi flămândă, nu prea avea lapte deloc, era un lapte transparent, albăstrui, care arăta a fi amar. Klara, indignată, urla şi Marusia, disperată, îl trimitea pe Isaak la piaţă, după ce tăiase înainte mânecile hainei de blană a lui Cealdonov şi-i meşterise noului ei fiu nişte ghetuţe de blană. N-au moarte şi o să-ţi ţină cald – se lăuda ea şi băga cât mai adânc banii în mănuşa lui Isaak. Erau mănuşile ei, şi banii, desigur, tot ai ei. Isaak

înţelegea asta; de fapt, se pricepea la bani mult mai bine decât orice alt adult, mult mai bine chiar decât Marusia, de fapt, săracii sunt cei mai buni finanţişti din lume, pentru că ei trebuie să numere tot timpul şi, foarte des, în grade negative.

Isaak reveni după o oră, scoase cu grijă pe masă două discuri îngheţate – laptele la Ensk era vândut îngheţat, în căni – îşi scoase mănuşile şi-i întinse Marusiei un ghem de bancnote – restul – deşi i se dăduseră bani exacţi. Cât pentru un litru de lapte.

— Nu am furat, m-am târguit, spuse el încet, dar ferm, deşi Marusiei nici nu-i trecuse prin minte să bănuiască ceva sau măcar să întrebe, ea ar fi furat dacă ar fi trebuit, Doamne, păi ar fi şi omorât, probabil fără să stea pe gânduri, dacă ea, în viaţa ei, ar fi pătimit aşa ceva. Dar cu viaţa ei se întâmplase cu totul în alt fel.

De aceea pur şi simplu luă banii de la Isaak şi-i puse în caseta care se afla mai înainte pe raftul de sus al bufetului, iar acum, vezi, o pun uite aici, că tu nu ajungi până sus, aşa că, atunci când te duci la piaţă data viitoare, pur şi simplu ia cât îţi trebuie. Numai să nu cari nimic greu, bine? De ce? nu înţelese Isaak. Şi Marusia îi explică serioasă – o să ţi se desfacă buricul şi eu nu mă pricep să-l leg la loc.

Amândoi începură să râdă şi obţinerea de merinde căzu pentru totdeauna pe umerii lui Isaac şi el nu-i înşelă aşteptările: ştia foarte bine nu numai conjunctura, dar şi toate negustoresele pe nume şi se târguia aşa de pătimaş şi de fierbinte, că până şi cele mai încăpăţânate ţărănci cedau, se retrăgeau ameţite, pentru ca uitaţi, priviţi şi dumneavoastră, tanti Olia, dacă laptele este două sute şaptezeci litrul, iar mie îmi trebuie un litru şi jumătate, atunci rezultă două sute şaptezeci împărţit la doi şi se mai adaugă două sute şaptezeci, dar uitaţi, mai iau şi carton, dar ce spuneţi, de unde o sută şaizeci kilogramul, dacă uitaţi, Agaşa îl dă cu o sută cincizeci şi mai pune şi

în plus, dar la ea laptele nu e gustos, în timp ce al dumneavoastră e cel mai bun, nu, nu, am spus doar că-mi trebuie un litru şi jumătate de lapte. Asta înseamnă două căni şi jumătate. Iar dumneavoastră puneţi trei.

Apropo, vorbea ruseşte minunat, fără cel mai mic accent ciudat – doar umblaseră ei mult prea mult, dar şi pentru că, de fapt, copiii au înclinaţie spre limbi străine. Liosik, nu vreţi să vă ocupaţi puţin de băiat? Are un talent clar, eu pe hârtie fac socoteli mai încet decât le face el în minte, sunt sigură că şi dumneavoastră le faceţi la fel. Dar Lindt nu, nu voia şi nu voia să vorbească idiş cu Anele. De unde aţi scos-o, Maria Nikiticina, că ştiu limba asta barbară? Ce înseamnă cum am vorbit eu în copilărie? În copilărie de fapt nici nu am vorbit, dacă vreţi să ştiţi, pentru că nu aveam despre ce şi nici cu cine. Şi nu trebuie să mi-l băgaţi pe gât pe Isocika ăsta al dumneavoastră, să-l ia naiba, nu are nicio calitate şi nici nu are cum să aibă, o să crească şi o să fie prăvăliaş, aşa cum i s-a scris de la naştere, asta e tot. (Dar Lindt greşea. Isocika a crescut şi a devenit maior în Armata sovietică, un minunat ofiţer la controlul zborurilor, pentru că la naştere i se scrisese de atâtea ori că va muri, că Dumnezeu însuşi s-a încurcat, nu mai ştia ce să facă, şi a lăsat viaţa lui Isocika să curgă în voie şi, din cauza aceasta, ea a început să fie extrem de bună şi de frumoasă.)

Aşa că, în a patra zi a vieţii sale la Cealdonovi, Isaak a adus-o de la piaţă pe Valia. Mai bine zis, Valia a venit singură, după fetiţa pe care o ţinea tare de mână Isaak, foarte serios, foarte responsabil, foarte adult.

— Mamă Maşa, spuse el când Marusia deschise uşa. Aceasta este Elia Tuliaeva, ea nu crede că aveţi o pianină. Spune că nu există aşa ceva şi că mint. Dar eu nu mint. Pot să i-o arăt?

Marusia, cu o privire măsurătoare, o cântări pe fetiţa de şase ani cu un palton cusut foarte frumos,

cu nasturi mari, de parcă era de adult. Faţa fetiţei era ca a unei păpuşi – minunată, rotundă şi foarte capricioasă. Pentru Isaak asta nu prevestea nimic bun.

În urma copiilor se afla o femeie – epuizată, fără să-ţi dai seama ce vârstă avea, toate arătau bătrâne ca de patruzeci de ani, din cauza acestui război.

— Vă rog să mă scuzaţi, îi spuse ea Marusiei. Pentru Dumnezeu, vă rog să mă scuzaţi, dar să-i arate băiatul ce vrea, că altfel ea – femeia dădu din cap spre fetiţă – nu se va potoli deloc. E încăpăţânată de nu se mai poate. Aş pocni-o, dar ştiu că nu are niciun rost.

— Şi de ce s-o pocniţi? se minună Marusia. E mai simplu, într-adevăr, să-i arătaţi. Intraţi – se dădu ea la o parte, lăsându-i să treacă – şi nici nu vreau să aud niciun „pentru o clipă” şi „o să aştept pe scară”. Pe scară e frig, iar în bucătărie e ceai. Iar pianina nu se poate pentru o clipă. Este mereu o poveste lungă. Aşa că, vă rog.

Femeia zâmbi recunoscătoare şi deodată se dovedi a fi foarte tânără, cel mult douăzeci şi trei de ani. Vârful nasului ei era ca o răţuşcă, iar între dinţii din faţă avea o spărtură amuzantă, foarte drăguţă.

— Mă cheamă Valia, spuse ea tulburată. Valentina Tuliaeva. Iar aceasta este fetiţa mea, Elvira. Suntem din Voronej, evacuaţi. Locuim aici, dincolo de râu.

Marusia dădu din cap, observând cum Isaak, stând în genunchi, o ajută pe micuţa musafiră să se descalţe. Numele de cristal şi neobişnuit de Elvira i se potrivea de minune – era numele corect, el rima cu gura pronunţată, strălucitoare, şi cu sprâncenele minuscule, albicioase şi mai ales cu indiferenţa veselă cu care fetiţa îi permitea lui Isaak să aibă grijă de ea. Ei, uite, cine o învăţase să fie educată, delicată, adultă? Nimeni. Cealdonov nici până acum nu ştie să o ajute pe o doamnă să se descurce cu paltonul, iar acest băieţaş de la ţară,

priviţi, o dezbrăcase deja pe păpuşa lui de şase ani, o desfăcuse ca pe un buchet – cu abilitate, cu grijă, delicat, fără să-i strice nicio petală. De unde ştie să facă el asta? E de neînţeles...

Valia prinse privirea Marusiei şi îndreptă pe fetiţă rochiţa de lână – şi ea, ca şi paltonul, uimitor de mature, cu buzunare, cordon, chiar, se pare, şi cu nişte fronseuri.

— Chiar eu am cusut-o, explică ea. Mai am şi un fiu, Slavik. Ei, şi mai fac puţin şi pentru vânzare, desigur, că altfel cu alimentele, ştiţi şi dumneavoastră, e foarte greu. Nu aveţi nevoie de cusut ceva, apropo? Nu iau mult.

— Poate ceva pentru Isocika, spuse Marusia gânditoare. O să mă gândesc, bine?

Isaak o luă din nou pe Elia de mână şi o duse să-i arate pianina, care-şi aştepta tăcută, într-una din camere, foştii stăpâni, dar Marusia încă nu ştia dacă putea vorbi despre asta cu noua cunoştinţă sau nu. Viaţa o să-i arate.

Şi i-a arătat – literalmente peste câteva zile, când deveni clar că Elecika pleacă de la Cealdonovi numai noaptea şi că Valia, pentru a-şi lua fetiţa, trebuia să-şi scârţâie paşii pe străzile înfricoşătoare, noaptea, iar, lucrul cel mai important, Isaak avea nişte ochi când o lua pe Elecika...

De fapt, când întorcându-se de la serviciu, Cealdonov descoperi că viaţa încă nu-i demonstrase toate minunile ei şi acum, slavă Domnului, nu mai are un cabinet, dar are, în afară de Anele, Isaak şi Klara, încă trei copii de prisos – Valia, Elecika şi Slavik, de un an, iar ziua mai veneau încă alţi cinci, şase copilaşi, iar dacă mamele lor mergeau în schimburile doi şi trei, mulţi rămâneau şi peste noapte...

Aşa că se poate spune că viaţa îi reuşise din plin. Da, domnule. Îi reuşise.

Dar, oricât de ciudat ar putea părea, peste câteva zile tuturor locuitorilor din casa Cealdonovilor li

se părea deja că au trăit mereu împreună – necazurile comune, războiul ăsta blestemat, şi când se va încheia el oare în sfârşit, parcă le cimentase destinele, îi amestecase împreună, într-o clipită, într-o soluţie închegată şi extrem de rezistentă. Elecika şi Isaak parcă se jucaseră mereu cu o minge pe holul lung, plin de boarfe, atingându-şi capetele – de stambă şi postav, deschis la culoare şi întunecat, neted ca untul şi unduitor ca lâna.

— Ei, unde te bagi aşa, nu vezi că o să cadă? se indigna Elecika. Ea era abilă, iute şi nu era deloc răutăcioasă şi nici capricioasă, aşa cum i se păruse mai întâi Marusiei; pur şi simplu era foarte încăpăţânată. Extrem de autoritară. Când turnuleţul era dărâmat într-adevăr cu mingea prin simţul ingineresc al Elecikăi, Isaak ofta vinovat şi, cu nişte mâini stângace, din cauza prezenţei Elecikăi, se apuca să ridice din nou turnul Babel, ar fi avut răbdare pentru un milion de ani, numai ca în toţi aceşti ani să se afle alături de el, pe podea, fetiţa aceasta cu sprâncene mici incolore şi cu o coadă deloc bogată, în care, în loc de panglică, fusese împletită o bucată de pansament vopsit albastru cu sineală. (A avut chiar un milion de ani răbdarea asta, pentru că Elecika şi Isaak, mama şi tatăl meu, sunt până acum împreună şi până acum el o ţine de mână când se întorc acasă, şi până acum ea e nemulţumită de felul cum conduce el gospodăria...)

Şi, se pare, veşnic se certa cu Anele Valia cea nemulţumită – mai bine zis, Anele stătea mereu întinsă în locul ei, în spatele unui paravan, uscată, extrem de uşoară, cufundată într-un monolog asurzitor, fără sunet, ştiut numai de Dumnezeu, iar Valia trântea la bucătărie lemnele, bolborosind că, uite, a ştiut să facă doi copii, aşa că să ştie şi să-i şteargă la fund, eu am la fel, atunci de ce dracu' trebuie eu să adun rahatul după alţii? Elia, ia hai, ad-o aici pe aia mică, Klarka deja s-a căcat pe ea,

acum vrea să bage-n ea, e timpul să mănânce şi Slavka.

Isaak şi Elecika au apărut în uşă: el cu fratele ei în braţe, ea cu sora lui, ei nu separau povara în a lui şi a iei, şi nici Valia, dacă e să fim cinstiţi, nici ea nu o făcea, pur şi simplu era război şi Valia i se împotrivea cu voce tare, iar Anele prefera să i se opună în tăcere.

Marusia observa cu atenţie cum Valia le toarnă copiilor laptele încălzit – şi puteai să nu te îndoieşti că fiul ei nu va primi nicio picătură mai mult decât fetiţa plângăcioasă a alteia, fiecare cartof pentru Elecika şi Isaak îl tăia pe din două şi fiecare primea exact la fel cât şi celălalt, dumnezeul Valiei era dreptatea, marea dreptate, şi arhangheli ai acestei dreptăţi erau furia, forţa şi mânia. Maria Nikiticina, Anele asta a dumneavoastră nu e bolnavă, pur şi simplu nu vrea să muncească! Păi ce? Tot să stai aşa culcat. Soţul meu spune că se găsesc mereu proşti să muncească...

Valia se întuneca la faţă pentru o clipă, căutându-l mental, printre păduchioşii din tranşee, pe al său, cel drag, dar imediat îşi revenea – Marusia nu întâlnise în viaţa ei un om aşa de lipsit de compromis, aşa de lipsit chiar de cea mai mică idee de credinţă, dar, cu toate acestea, dacă binele ar avea pumni, atunci ar fi pumnii Valiei, roşii, zgâriaţi, mâinile ei abile, care ştiau să facă totul pe lume mai bine ca oricine: şi să coasă din obiele soldăţeşti o rochie de sărbătoare, şi să coacă nişte gogoşi rotunde, groase, din ghindă, şi să-i dea o scatoalcă unui copil căscat. Problema era că Valia cerea aceeaşi abilitate şi cinste neapărat şi de la ceilalţi, iar ceilalţi, nişte oameni neglijenţi, deloc concentraţi, se ştie, nu apucau să facă nimic, scăpau tot, refuzau să vadă, şi cu faţa, şi cu spatele, dacă e să fim cinstiţi, nu observau nici jumătate din ceea ce trebuia, din punctul de vedere al Valiei,

să vadă neapărat. Să vadă şi să tragă concluziile cuvenite.

Dar ea reuşea să facă tot, Valia, tot şi pentru toţi ceilalţi – şi să muncească la fabrică, şi să facă mâncare, şi să coasă, şi să împletească, pentru a le vinde, nişte „modele" minunate – dantele pentru cămăşuţe subţiri pe care tinerele neveste care duceau dorul soţilor se încăpăţânau să le poarte pe dedesubtul hainelor lor monstruoase, cârpe care îmbătrâneau împreună cu ele. Valia, spre marea oroare a Marusiei, plătea cum se cuvine pentru cameră – aşa cum spunea chiar ea, „pentru mas" – dar, dându-şi seama ca plata primită este cheltuită tot pentru ea şi copiii ei, se apucă să cârpească şi să spele pentru toată familia Cealdonovilor, inclusiv pentru membrii nou-veniţi, aşa că Marusia, la bătrâneţe, mai că ajunsese să nu facă nimic, pentru că Isaak se ocupa de aprovizionare şi de alimente, Elecika se ocupa de copiii mici, Cealdonov inventa bombe şi aducea acasă cartele şi raţii, iar Anele cea liniştită se ruga în tăcere pentru ei toţi sau poate, în tăcere, suferea singură pentru toţi.

Dar, în fiecare seară, la masă se aşezau cel puţin şapte oameni – fără să-o mai socotim pe Klara, nou-născuta, care pufăia liniştită lângă masă, în coş, tot încercând să-şi dea seama cum trecuse ziua, Valia era extrem de atentă ca toţi copiii să primească mâncare în porţii egale, dar Marusia, cu nişte ochi umezi de înduioşare, vedea cum Isocika îi strecoară pe ascuns Elei cele mai apetisante bucăţi din farfuria sa şi deasupra ceainicului fumega un abur blând, iar Cealdonov, citind ziarul, îl mângâia mecanic pe cap pe Slavik care mâncase pe săturate, acum moleşit, adormit... Aceasta era fericirea, o fericire la care nimeni nu vrea să viseze, pentru că nimeni nu crede că ea e aşa de domestică şi de simplă.

Uneori, venea în vizită Liosik şi atunci fericirea devenea perfectă, aproape sferică, şi toţi îl ascultau

numai pe Liosik, până şi micuţa Klara înceta să mai urle în prezenţa lui, el era aşa de artistic, aşa de mare, totul era aşa de bine când se adunau toţi, păcat că el venea aşa de rar, păcat că se uita numai la ea, numai la ea.

Cealdonov se scula de la masă, îl preda pe Slavik, relaxat, îngreunat, Marusiei şi în mod ceremonios îl invita pe Liosik în „salonul de fumat" – adică pe scară, pentru că nici vorbă să fumeze în casă, unde sunt atâţia copii... Marusia nici nu-i propunea, dar după sprâncenele ei era clar că orice persoană aflată în dezacord referitor la acest postulat avea să fie dată în şuturi afară, ca un motan pedepsit, de aceea Cealdonov nici măcar nu încerca să protesteze, ci dimpotrivă, încerca, emoţionant, să găsească în noua sa poziţie tot felul de avantaje.

— Nu, Lazăr, acum văd că în harem nu era cine ştie ce scofală, uite, judecă şi tu, acum în casa mea sunt aşa de multe femei minunate, aşa că aş putea să nu-mi mai fac deloc griji nici în legătură cu spălatul vaselor, nici în legătură cu lemnele, fetele fac totul singure şi aşa de bine!

De fapt, el se plictisea groaznic, sărmanul bătrân, tocmai în legătură cu lemnele care trebuia să fie aduse pentru ca Marusia să nu-şi strice mâinile, şi în legătură cu vasele care se ştergeau aşa de frumos cu ştergarul, stând alături de soţie şi asta era aşa de minunat, că până şi farfuriile goale gemeau de satisfacţie în mâinile lui. Oare el şi Marusia nu vor mai petrece niciodată serile în doi – în linişte, cu nişte conversaţii plăcute, cu amintiri, dragi şi de înţeles numai pentru ei doi?

— Noi ne vom culca la unu şi ne vom scula la trei, eu cu o carte, tu cu brodatul, iar în zori pe neobservate vom înceta să ne mai sărutăm, se gândea şi Lindt, în acord cu Cealdonov, şi imediat dădea drumul unor cuvinte străine, pentru că *Toamna*[24] va fi scrisă numai în anul 1949, pentru că abia în 1949 se vor întâmpla toate cele la care

încerca el să se gândească de la optsprezece ani, din 1918, şi la care nu înceta să se gândească zilnic, cu ochii închişi, alunecând în somn, nu, nu, asta nu se va întâmpla niciodată, niciodată, tocmai asta, niciodată... Marusia nu va muri, totul va rămâne ca de obicei, astăzi, şi mâine, şi în vecii vecilor, pentru totdeauna.

Dar mai întâi a venit iulie 1944. Vara la Ensk se dovedise a fi nemaivăzut de caldă, coaptă prea mult, plină de fructe, şi aproape zilnic plecau din oraş înapoi, acasă, slavă Domnului, acasă, sute de evacuaţi, iar cei care rămâneau seara hoinăreau pe străzile animate, gătite, ca nişte oameni beţi, din cauza căldurii neobişnuite, a mirosului de praf şi a victoriei apropiate, din cauza faptului că pâinea devenise foarte bună şi chiar mai bună, iar din fiecare fereastră larg deschisă o voce de bariton catifelată, cavernoasă, raporta că în ziua de 3 iulie, ca urmare a ofensivei victorioase a trupelor din fronturile al Treilea şi al Patrulea Bielorus a fost eliberat în întregime oraşul Minsk, iar pe 13 iulie – oraşul Vilnius.

Bubuielile guvernamentale erau asurzite de *Rita-Rio, Rio-Rita, iar răsună foxtrotul, cât de mult vreau ca seara asta să ţină un an!* Sub conducerea lui Marek Weber, în celebrul paso-doble care se transformase în foxtrot, dansau, languroase, cupluri – fete cu fete, desigur – dar dacă era să-ţi mijeşti ochii, era aşa de uşor să-ţi imaginezi că dansezi nu cu prietena ta, ci cu unicul, dragul, iubitul, mult-aşteptatul. Şi ele se învârteau, se învârteau – îmbătrânite, chinuite, fericite – fără să-şi deschidă ochii.

În locul scrisorilor ce anunţau moartea veneau tot mai des scrisori şi telegrame despre faptul că să mă aştepţi pe patru, te iubesc, te sărut, şi aşa mai departe – mai bine zis, scrisorile care anunţau moartea nu deveniseră mai puţine, ci, pur şi simplu, înainte nu existaseră deloc veşti bune, iar

acum existau, iar la femeile acestea fericite veneau mulţi să se uite, să le pipăie, de parcă erau făcătoare de minuni, ca nişte icoane izvorâtoare de bucurie. Dar, lucrul cel mai important este că şi lui Anele, şi lui Anele i se adusese o asemenea scrisorică, şi Iankel promitea să vină după ea şi copii la sfârşitul lui iulie, grav rănit, lăsat la vatră complet, dar întreg, Doamne. Cu mâini şi picioare. Viu.

Marusia, Valia şi Anele, care se trezise din nefiinţa mută, mai întâi bociră multă vreme asupra scrisorii dragi, iar după aceea – la fel de serios şi împreună – se apucară să se pregătească de marea zi cu o înflăcărare de care nu era demn nici măcar un triumf imperial. Totul în casă, inclusiv copiii, fusese spălat şi curăţat, Marusia se tot gândise să facă din cinci pâini şi doi peştişori un prânz nemaivăzut, iar Valia, după ce scoase din nişte magazii secrete o bucată de catifea subţire, albastră, de dinainte de război, îi cususe urgent lui Anele o rochie nouă, pe talie, cu nişte pliuri la spate, hei, dar nu te mai învârti aşa, se supără ea cu gura plină de ace, din care nu mai ieşea niciun cuvânt de înţeles. Acum o să-ţi mai fac o cută şi pe piept. Trebuie să-ţi aranjez cumva faţa, că o să spună ăsta al tău că aici nu ţi-am dat de mâncare. Valia scâncea încetişor şi Anele, căreia deodată i se vedeau ochii uriaşi, albastru-cenuşiu, exact de culoarea catifelei, o mângâia uşor pe umăr, drept pentru care amândouă femeile se îmbrăţişară deodată şi din nou începură să urle, iertându-şi în gând toate lucrurile de care nici nu erau vinovate una faţa de alta.

Erau lacrimi bune – ultimele lacrimi bune pentru multe zile ce urmau să vină.

Micul Slavik a murit pe 20 iulie. Iankel era aşteptat pe 27, Marusia pregătise dulceaţă şi, logic, plăcinta care venea după ea, de aceea Elecika şi Isaak fuseseră trimişi în pădurea care avea, pe la

marginile ei, o mulţime de tufe de zmeură de nepătruns, care se scuturau repede. Slavik cel de trei ani fusese dat în grija lor tocmai în ultima clipă – pentru a nu se încurca în picioarele adulţilor, cu porunca de a fi foarte atenţi la el, şi Elecika şi Isaak fuseseră atenţi cum se cuvine, pentru că Slavik apucase să rupă dintr-un tufiş şi să bage în gură numai un singur fruct. Numai unul. Dar asta fusese suficient.

A doua zi îl cuprinseseră frigurile şi Valia, care îl certase pe fiul enervant, plin de mofturi, pentru că la tine, cap-sec, totul e atunci când nu trebuie, nu eşti ca toţi oamenii, nu-şi iertase ocara asta până la moarte. Spre seară, lui Slavik i se făcu rău de tot, iar peste cinci zile Marusia deja stătea în genunchi lângă patul spitalului, împingând cu o mişcare mecanică, îngrozitoare, pledul mic, sub trupuşorul ca de plastilină, ce se răcea încet. Valia stătea într-un colţ, legănându-se ca un derviş şi, cu fiecare respiraţie, scoţând un strigăt pătrunzător, cumva de pescăruş – în niciun caz feminin şi în mod sigur deloc uman – dar ea plângea, Doamne, plângea. Îi era uşor.

De undeva, veni o soră medicală, deloc tânără, care văzuse multe la viaţa ei, care trecuse prin multe, o, ho, ho, prin câte mai trecuse, nu numai că muriseră în prezenţa ei mulţi bărbaţi, dar şi copii fusese nevoită să îngroape. Sora o cuprinse de umeri pe Marusia – să mergem, draga mea, la doctor, trebuie semnate hârtiile, ei, nu te nelinişti aşa, n-o să-i mai fie frig, dragul de el, a terminat cu suferinţa, ia uite, parcă a fost măcinat de dizenterie, l-a uscat de tot, sărmanul. Cuvântul *dizenterie* fusese rostit de soră cu o indiferenţă plină de eleganţă, tipică unui om neştiutor de carte care petrecuse aşa de mulţi ani printre oameni inteligenţi, cu carte, încât le copiase toate grimasele exterioare, deloc obligatorii.

— Să mergem, zise. Las-o şi pe mămica lui să-şi ia rămas-bun de la el.

Marusia se ridică supusă, fără să-şi dea seama că încă mai strânge şi desface degetele, încercând să-l acopere pe Slavik, încercând să-i mai păstreze încă puţin trupul. Era aşa de mic, Doamne, aşa de amuzant, cu gropiţe în obraji, aşa de viu. Chiar şi prin voma lui înspumată, plină de sânge şi diaree, el mirosea a pâine proaspătă, a lapte roz călduţ şi foarte puţin a flori, nişte flori aşa de cunoscute, aşa de mititele, puţin liliachii, care creşteau pe la marginea drumului, dar Marusia nu putea să-şi amintească deloc numele lor, nu putea să-şi amintească deloc, deloc nu putea. Nu putea.

— *Baruh Ata Adonai Eloheinu Meleh ha-Olam, Daian ha-Emet*[25], spuse cineva în salon cu o voce frumoasă, joasă, cu o respiraţie ce nu părea de aici şi dinspre care venea o adiere de regate vechi şi de nisip încins. Marusia se uită în jur – Anele, care în toate cele cinci zile în care fusese pe moarte Slavik, se sculase şi-şi sfâşiase pârâind la piept rochia nouă de catifea în care se învârtise fără nicio grijă în faţa oglinzii, când venise vestea cea îngrozitoare. *Baruh Ata Adonai Eloheinu Meleh ha-Olam, Daian ha-Emet*, repeta ea ferm, astfel încât şi Valia, care încetase să mai ţipe, şi Marusia, chiar şi sora înţeleseseră că Anele vorbeşte cu Dumnezeu.

Şi se ridică regele David.

Şi-şi sfâşie hainele sale.

Şi nu-i fu de niciun folos nimănui acest lucru.

Pe negândite, fără să se aştepte nimeni, Iankel, care se întorsese, îşi luă familia în primele zile ale lui august. Anele, îmbătrânită deodată, cu aceeaşi rochie sfâşiată la piept, care putea să fie cusută la loc, intenţionat strâmb, monstruos, numai la treizeci de zile de la înmormântare, le îmbrăţişă cu putere pe Marusia, pe Valia, îşi lipi buzele de fruntea Elecikăi, care plângea. Împietrit de durere, Isaak strângea la piept trusa de geometrie dăruită

de Lindt – un cadou regesc, al cărei lux îl putu aprecia numai la liceul militar, peste mulţi ani.

— Anele, numai să scrii, şi tu, Isocika, pentru Dumnezeu, să ne scrieţi, îi rugă Marusia, înăbuşindu-şi lacrimile uscate, chinuitoare. Şi Anele scrise, până la moartea sa, în anul 1975, scrisori lungi, pline de incredibile greşeli de ortografie, pe care poştaşul, până în 1949, le aducea cu grijă, o dată pe lună, acasă la Cealdonovi, iar după aceea a început să le ducă acasă la Lindt; iar acesta, la fel de plin de grijă, le ducea la cimitir şi, fără să le desfacă, le punea lângă crucea de piatră, cenuşie, a Marusiei, în umbra înaripată a căreia îşi făcuseră loc comod şi bustul urât al lui Cealdonov, care nu semăna deloc cu el, şi placa de mormânt a micuţului Slavik.

Nimeni nu atingea scrisorile, nici măcar cerşetorii de la cimitir care adunau simplu de la mormintele altora turta dulce şi bomboanele aduse de pomană – de fapt, o gustare minunată şi nu era păcat, ci pentru pomenirea sufletelor, de aceea misivele lui Anele la început se îngălbeneau treptat, apoi, adăpate de ploile din Ensk şi de zăpada din acelaşi loc, se umflaseră, se topiseră, se transformaseră în pământ, în ţărâna ce se întorcea în ţărână şi prin această ţărână creştea iarbă nouă pe care erau puse alte scrisori, şi conversaţia nu înceta niciodată – o discuţie liniştită, neauzită, între două femei, din care una tăcuse aproape toată viaţa, iar cealaltă murise de mult, de mult.

La o săptămână după ce Iankel îşi luă familia, Valia primi scrisoarea ce anunţa moartea – nici măcar o scrisoare nu era, ci aşa, o notă, cică a dispărut fără urmă al dumneavoastră Mihail Tuliaev, eliberând eroic nu se ştie ce acolo – Valia trecuse peste asta cu privirile, dar nu reţinu, nu înţelese, îi dădu foaia Marusiei. Ea scoase o exclamaţie, îşi acoperi speriată gura cu mâinile.

— Dar ce înseamnă asta, Valia? Dar cum se poate aşa ceva? Stai puţin, nu te frământa, poate au

făcut o greşeală! Şi după aceea – *a dispărut fără urmă* – asta înseamnă că e o speranţă, nu e aşa?

— Ei, ce să mă frământ, Maria Nikiticina, răspunse simplu Valia, care în acele zile se uscase aşa de mult, pentru totdeauna, pe dinăuntru, că nu-şi mai reveni niciodată – şi nici nepoţii nu au ajutat, nici celălalt fiu născut de la un alt soţ, nici soţul însuşi (şi doar o iubea el groaznic de mult, ţi-e şi frică să spui, numai că uite, el şi bea groaznic de mult, dar asta, ce să zic, cui nu i se întâmplă?) – asta e soarta. Ce să te frământi dacă e deja mort? Trebuie să ne strângem lucrurile şi să plecăm – Voronejul de aproape un an e ca şi eliberat, aşa se scrie în ziare – se reface economia. Şi apoi bătrânii lui Mişa au rămas acolo, nu au plecat în evacuare. Poate o fi vii, mă gândesc? Aşa că o să le fie mai uşor cu mine, măcar puţin, o să-i ajut şi eu.

Şi Marusia înţelese imediat tot, nu încercă s-o convingă să se răzgândească, nici s-o invite să rămână, pur şi simplu spuse aflându-se pe peron:

— Du-te, nu-ţi fie frică, o să am eu grijă de Slavik.

De parcă el se juca aici, mititel, cald, adevărat, plin de praful transparent din gară. Şi nu minţise – spre groaza lui Cealdonov, ea se ducea aproape în fiecare zi la cimitir, fără zbucium, fără lacrimi, fără jucării, aşa de aiuritoare pe alte morminte de copii. Pur şi simplu era cu el cât se putea de des, ca lui Slavik să nu-i fie frică.

Cealdonov, cunoscându-i firea soţiei, răbdă compătimitor, blestemându-se din toate puterile pentru bucuria ascunsă, neruşinată – războiul o pornise iute spre finalul lui, grădiniţa din casa lui se absorbise de la sine şi el şi Marusia o să fie din nou împreună, o să fie din nou nedespărţiţi şi din nou singuri. Dar când astrele ştiinţei începură să se întoarcă încetişor acasă, la Moscova, Marusia refuză categoric să se supună.

— Nu plec nicăieri, nici să nu te gândeşti la asta, spuse ea cu acelaşi ton pătimaş, tineresc, cu care în anul 1917 refuzase să plece în Anglia. Dacă vrei poţi să pleci. Dar eu o să rămân aici.

Şi Cealdonov, se înţelege, rămase şi el, se duse, scrâşnind din cauza umilinţei, să se plece în faţa academicianului Skocinski care conducea nou-înfiinţata filială Siberia de Vest a Academiei de Ştiinţe a URSS şi, după audienţă, primi tot ce i se cuvenea unui om de ştiinţă de rangul lui, care, la bătrâneţe, se scrântise şi decisese de bunăvoie să-şi trăiască zilele la dracu'-n praznic, chiar la marginea geografiei.

— Nu mai mârâi, îl ameninţă Marusia. Uite ce i-a mai trecut prin minte. O să ne aranjăm şi aici de minune, uite, o să vezi.

Au cumpărat o casă veche la marginea aproape ţărănească a Enskului – o casă mare, neastâmpărată, cu nişte sobe ce afumau mereu, dar fără stafii şi amintiri amare – ale lor şi ale altora. Marusia – a câta oară? – îşi ţesea pricepută cuibul, seara venea Lazăr Lindt, se înţelege, rămăsese şi el la Ensk – la Moscova numai cârâiră, dar nu începură să protesteze, nu riscaseră, doar ăştia doi se ocupau de o problematică extrem de serioasă. Mai bine zis, Lindt se ocupa, dar în marea ştiinţă există nişte reguli, aici la pensie ies oamenii numai cu picioarele înainte şi numele omului de ştiinţă, în ciuda şi a logicii, şi a alfabetului, şi a ruşinii omeneşti obişnuite, stă mereu alături de numele elevului, dar lui Lindt chiar că îi păsa puţin de asta. El ştia şi valoarea sa, şi pe cea a lui Cealdonov, şi pe cea a marii ştiinţe. Şi era extrem de clar cine, în ultimă instanţă, are valoare mai mare.

Cumva, pe neaşteptate, se încheiase şi războiul – Marusia nici măcar nu făcuse o cină festivă, pur şi simplu schimbase faţa de masă şi scosese pe masă un coferaş cu vodcă. Cele trei păhărele se ciocniră cu un zgomot încetişor, cam trist, deasupra farfuriilor; Marusia îşi şterse pe furiş

ochii, bărbaţii, scrâşnind din dinţi, întinseră mâna după pâine şi totul se termină – patru ani de durere, ca să vezi numai, patru ani! Şi exact tot atât mai e înainte.

După război totul a decurs în linişte, plăcut. Marusia făcea de mâncare, Cealdonov tot scria la o carte mare şi nimănui necesară, dându-şi seama cu tristeţe că-şi tot rumegă ideile vechi, care de mult, de mult îşi pierduseră dinţii, iar Lindt, pe neaşteptate, fusese acaparat de întruparea materială a reprezentărilor sale despre lume. Lui îi plăceau testele din poligon, delegaţiile lungi, hârtiile cu ştampile, accesul, emisarii tăcuţi. Se dovedise deodată că concluziile lui, ireproşabile pe hârtie, în practică sunt acoperite de o materialitate veselă, pestriţă, chiar sărbătorească: stepa cenuşie, soldaţii mici care sapă pricepuţi, punctul de control înghesuit, pătruns de un spirit deosebit, de cazarmă – un amestec gustos de aburi de la alcool, de sudoare fierbinte şi piele frecată de centiron, care ea însăşi mirosea a toate atributele vieţii militare – a tutun, praf de puşcă şi a acea vioiciune idioată specifică, de care sunt pătrunşi toţi cei care sunt gata să-şi dea singura viaţă concretă pentru o noţiune aşa de abstractă şi de vagă precum patria.

La teste, lui Lindt îi plăcea tot – şi caşa cu carne de la cutie, fierbinte până la pierderea totală a gustului şi de aceea incredibil de săţioasă, şi spirtul din cănile de jumătate de litru (la gustare se cuvenea să se mănânce lămâia ofiţerească – o căpăţână de ceapă proaspăt decojită, zaharată în secţiune) şi ofiţeraşii înşişi – nişte căluţi cenuşii ai războiului, care îndurau orice, prietenoşi, plini de viaţă, toţi de-a valma, unul şi unul, nişte sangvini cu gâturile roşii. Dacă omorau, dacă beau – făceau totul uşor, cu plăcere, cu zâmbetul pe buze. Pe Lindt îl iubeau – de fapt, la poligoane îi iubeau pe toţi „meşterii” – toţi producătorii care veneau personal să controleze cum bubuie copilaşul lor iubit, pentru că atunci când veneau ei se dădea

alcool suplimentar, care era supt de toţi participanţii la test cu un entuziasm sincer, şi numai după aceea se trecea propriu-zis la bubuială.

Nişte copii – ce să zici. Nişte copii şi nişte proşti.

De fapt, „meşterii" erau de tot felul – unii se dădeau mari, alţii se ţineau deoparte de closetul de scânduri de afară, alţii borau numai de la o sută de grame, ca o studentă din anul întâi, sau, scuzându-se că au ulcer, le plăcea să se ţină cât mai departe de sărbătoarea generală. Dar Lindt nu se dădea mare, nu făcea fasoane că este doctor în ştiinţe, râdea cu plăcere, în hohote, la masa comună şi nu uita niciodată să pună la dispoziţia tuturor nişte sticle aduse cu el cu ceva rar şi scump – cum ar fi coniac armenesc sau vreun şnaps, captură de război, nemaivăzut până atunci.

De fapt, prietenia tuturor, încălzită puternic de alcool, era aşa de mare, că un locotenenţel care odată, complet justificat şi fără nici cea mai mică dorinţă de a jigni pe cineva, recunoscu în Lazăr Lindt un „jidan", luă nişte scatoalce după ceafă. Ca să se înveţe deci să se priceapă mai bine la oameni, fătălăul. Lazăr Lindt nici nu află despre precedent – şi era păcat, căci lui îi plăceau situaţiile amuzante, îi plăcea să se convingă încă o dată că sistemul de identificare „noi – celălalt" este o chestiune extraetnică şi supraconfesională. El se convinsese nu o dată că simţul umorului, aplecarea morală a personalităţii, modalitatea de a bea sau chiar mirosul natural aveau nişte semnificaţii mult mai principiale decât cetăţenia comună sau chiar setul cromozomial comun. Acest lucru era logic şi corect. Just. Şi, conform acestei logici şi acestei justeţi, în lume nu erau şi nu puteau să fie oameni singuri. Erau numai cei care nu-i recunoscuseră pe ai lor şi de aceea erau obligaţi să se chinuie cu alţii.

De aceea i se încălzea inima lui Lindt.

Războiul îi plăcea din ce în ce mai mult – acest lucru era extrem de ciudat, mai ales dacă ţinem cont că el abia se încheiase, dar asta niciodată nu te împiedică să te pregăteşti cum trebuie de următorul, nu e aşa? Mai mult, era şi ceva extrem de just în faptul că în fine el se ocupa de ceva cu adevărat real şi se afla în mijlocul unor oameni cu adevărat reali. Lindt începuse să se întoarcă din ce în ce mai rar şi mai fără chef, încetase să-şi mai aleagă dimineaţa cămăşile cu aceeaşi plăcere gânditoare (şi gândindu-se care ar fi fost opinia Marusiei) şi să-şi mai cureţe ghetele. Se mai lipiseră de el şi nişte înjurături vioaie cu care însoţea la poligon orice comandă sau frază – acolo înjurătura grijulie îndulceşte mixtura neplăcută, pentru a-l convinge pe un copil plângăcios, temperamental, să bea din linguriţă. Ei, o linguriţă, dragule. Numai una.

— Acum miroşi ca un vahmistru[26], Lazăre, se minună Lara, una din multele lui iubite nelăsate grele.

— Cum vine asta? întrebă alene Lindt, slab, cu şoldurile acoperite biblic cu cearşaful mototolit, extrem de alb pe fundalul culorii sale oacheşe, aproape măslinii, care, alteori, căpăta reflexe de bronz solemn.

— Se ştie cum. A curea şi a sulă. Lara se ridică din pat şi pipăi cu mâna roz, rotundă, cămaşa la fel de roz, aruncată în grabă pe jos. Lindt începu să râdă. Numai Dumnezeu ştia ce singur era el. De ce tot timpul îl recunoşteau ca fiind de-al lor cei pe care ei nu îi considera de-ai lui?

A doua jumătate a lui iulie şi întreaga lună august a anului 1949, Lindt o petrecuse în cea mai pasionantă delegaţie din Semipalatinsk – erau o grămadă de treburi legate de prima bombă atomică rusească. Cealdonov, din cauza vârstei şi a altor considerente pe deplin înţelese, rămas în Ensk, era nervos şi aşa de gelos, că nici măcar nu încerca să ascundă acest lucru.

— Ce tot te frământi aşa, îi reproşă moale Marusia, oricum nu te-au luat. Poate numai să presari nisip în faţa bombei. Şi e vorba de nisipul tău, care cade din tine. Şi nu te mai îmbufna aşa, niciun „ah, dacă ar fi fost acum douăzeci de ani", nu are aici niciun rost. Acum douăzeci de ani aveai un hemoroid mai mare minunea, care nu te lăsa să faci nimic în tranşee. Şi lasă imediat ţigara – ai fumat acum o clipă! O să se descurce şi fără tine bolşevicii! Mai bine să mergem, hai să mă ajuţi să leg omagul[27].

Cealdonov strivi supus în scrumieră chiştocul suculent, abia început, şi porni târşâindu-şi picioarele în urma soţiei, în grădiniţă – ete ca să vezi, astea se cheamă omag? Şi eu credeam că sunt, cum le zice, crini! Marusia râdea – crini la Ensk, Serioja! De fapt, tu ai băgat de seamă că suntem în Siberia? Şi planeta, îţi spun pentru orice eventualitate, se cheamă Pământ. Că cine ştie în ce iluzii te afli tu acum? Cealdonov dădu din cap neîncrezător – în privinţa Pământului era practic convins, dar uite, că astea se cheamă omag... Sigur nu sunt crini? Marusia râdea şi mai tare, de fapt, ea ar fi putut să pună şi crini, la ea totul înflorea, ţâşnea ca o masă plină de sevă, abundentă, din grădiniţă, aşa că trecătorii îşi întorceau capetele, iar vecinii o rugau invidioşi – numai un lăstăraş, Maria Nikiticina, numai unul, vă rog, sădiţi-l chiar dumneavoastră, tare mână bună mai aveţi. Şi Marusia îl sădea, îl lega, scormonea cu degetele în pământul sărac din Ensk, mai spunând încetişor ceva, de parcă le dădea mlădiţelor anemice nişte puteri suplimentare.

Toţi o iubeau, absolut toţi, până şi florile.

Pe 26 august, ea se trezi de dimineaţă, parcă tulburată de o împunsătură subită şi dureroasă – alături, fără sunet, ca un copil, dormea Cealdonov, şi faţa lui era aşa de supărată şi de dragă, că Marusiei, din cauza tandreţei şi a iubirii i se

strânse inima, care începu să bată nebuneşte. Afară se vedea albul lăptos, umed, de dinaintea zorilor, era aşa de incredibil de linişte, aşa cum se întâmplă numai dimineaţa şi numai în afara oraşului, aşa că Marusia, fără cea mai mică greutate, auzi cum pe scară începură să păşească nişte tălpi mici, desculţe. De cinci ani nu mai e Slavik. De cinci ani. Acum deja ar fi mers la şcoală. Tropăitul mărunt al paşilor de copil se stinse, de parcă cineva acolo, afară, stătea lângă uşă, indecis să ciocănească.

„Du-te, dragul meu, vin în curând", promise în gând Marusia şi picioarele mici ascultară, plecară, şi imediat începură să prindă glas alături păsările ce se treziseră. Începu să se mişte şi Cealdonov în abureala păturii, şi ziua, prinzând viteză, luând viraje, făcând din ce în ce mai multă larmă, o porni o dată pentru totdeauna pe traseul grozav, cuvenit – micul dejun, laptele, agitaţia cu aluatul dur, ce ofta, cimitirul, livada, cana de ceai tare, de parcă apărea cu de la sine putere lângă cotul soţului ce se apleca deasupra manuscrisului. Mulţumesc, draga mea, că mi-ai adus-o, aş fi luat-o foarte bine chiar eu. Marusia îşi lipea gura delicată de creştetul capului lui bătrân, de-acum chel de tot. E ruşine, e atâta durere în jur, toată viaţa, iar eu sunt toată viaţa fericită. Mulţumesc, Doamne. Pentru clipa asta, pentru soţ, pentru faptul că nu l-ai lăsat, că l-ai ţinut aţâţi ani, ca o cloşcă, sub aripa ta generoasă.

Cinaseră amândoi pe terasa acoperită de scânduri, ce scârţâia, pe care Cealdonov toată vara se pregătea s-o închidă, dar niciodată nu-l găsise treaz pe meşter, Marusia, vorbeşte tu cu el, de tine ascultă, că vremea se îndreaptă spre toamnă, uite deja, şi acum e frig, nu, nici nu vreau să aud, asta mai lipseşte, să mai şi răceşti.

El îi adusese soţiei un şal pufos, bătrân, care trecuse alături de ei prin multe, că aproape era animat, şi Marusia se înfăşură în el recunoscătoare,

se lipi cu obrazul de umărul soţului şi ei au mai stat aşa multă, multă vreme şi au discutat despre nimic, despre ce păcat că Liosik nu a fost deloc aici toată vara, că plăcinta de data aceasta a crescut mult mai bine decât data trecută, şi asta numai pentru că nu trebuie să mai pui nimic de la tine, dacă se spune două ouă, atunci două trebuie să pui, nu patru, că în septembrie pot începe să pună varza la murat – gândeşte-te numai, la Moscova în septembrie oamenii încă mai merg în sandale, iar aici, uite, e iarnă deja.

Nu ţi-e dor de Moscova?

Nu, cu tine nu mi-e niciodată dor de nimic.

Nişte fluturi păroşi, silenţioşi, începură să vină pe terasă, atraşi de lumina plină a abajurului roz şi, cu un foşnet încet al aripilor, cădeau pe faţa de masă, pârliţi, fericiţi, pierzându-şi minţile de durere şi de iubire, iar discuţia tot continua, fără încetare, plăcută, ca un tors de pisică, până ce în fine, se termină apa clocotită din micul samovar şi amurgul liliachiu, de vară, din Ensk începu să se îndesească şi să capete consistenţa întunericului de nepătruns, răcoros, plin de sunete campestre.

Ei, pe pipăite, pentru a nu strica minunea preţioasă a acestei seri cu lumina electrică, s-au strecurat până în dormitor şi s-au culcat, îmbrăţişaţi, aşa cum s-au tot culcat şaizeci de ani în căsnicia lor, şi nu numai că nu a fost vreo zi, dar nici măcar o clipă în care Marusia să nu fi dorit ca alături de ea să fie tocmai acest om.

— Te iubesc, bolborosi Cealdonov, furat încet de somn, deschizând nişte uşi tainice, balansând deloc abil în pragul moţăielii, pentru că nu putea să adoarmă dacă nu auzea a doua parte a invocaţiei, răspunsul la parola cunoscută, şi Marusia răspunse supusă:

— Te iubesc.

Uite ce auzeau unul de la altul în fiecare seară şi în fiecare dimineaţă în toţi aceşti şaizeci de ani, chiar din prima lor noapte de miere pe vaporul

„Ţareviciul Nicolae”, şi în fiecare noapte apa plescăia la fel de delicat, şi pluteau pe tavan umbre aeriene, dantelate, vii...

Cealdonov se trezise în toiul nopţii la fel cum se trezea şi Marusia dimineaţa – ca parcă în urma unui impuls – şi-şi dădu imediat seama de ceea ce se întâmplase. Era întuneric beznă, ticăia sonor pe noptieră deşteptătorul invizibil cu căciuliţa lui metalică, cu urechi, mâna lui Cealdonov încă mai era culcată pe pieptul Marusiei, el simţea la fel, cu obrazul, aroma catifelată a cămăşii ei de noapte, dar Marusia nu mai era.

Deloc.

Cealdonov nu scoase niciun cuvânt, nu putu, pur şi simplu, până dimineaţa, până ce începu să se lumineze, stătu aşa culcat, temându-se să nu foşnească, să n-o tulbure pe soţie – micuţă, strânsă ghem, caldă încă, multă, multă vreme caldă, pentru că, pentru prima oară în viaţă, el o hrănea cu căldura sa. El, nu ea. Şi numai în zori, când mâna, care îi amorţise de încordare, începuse să-l doară pur şi simplu insuportabil, Cealdonov îşi permise să se mişte.

— Te iubesc, spuse el încet. Te iubesc, mă auzi?

Marusia tăcu şi Cealdonov, cu fruntea băgată în spatele ei nemişcat, începu în cele din urmă să plângă.

Capitolul 4

Galocika

Până la şaptesprezece ani, Galina Petrovna a fost extraordinar, neruşinat, ameţitor de fericită. Nişte zâne rumene cu cravate purpurii la gâturile lor tinere, zgâriate, configuraseră la leagănul ei toate atributele unei copilării sovietice de aur – strălucitoare, puţin kitsch, din celuloid, ca nişte jucării, pe care părinţii grijulii le lasă să plutească pentru amuzament în cădiţa pentru bebeluşi, pentru a-i uşura copilului chinurile pline de lacrimi ale maturităţii igienice.

Tatăl Galocikăi (Batalov Piotr Alekseevici) îşi făcea de lucru pe la comitetul raional ca un mic drăcuşor de partid – un omuleţ burtos, amuzant, cu un pufuşor drăguţ pe ceafa plăcută, grasă şi cu o şuviţă de păr lungă, îngrijită, care mărginea chelia ca oglinda, de la o ureche la alta. El era mult prea prost şi bonom pentru a face măcar una, măcar o singură faptă eroică, chiar şi cea mai simplă, administrativă, pentru a se strecura în tabăra înflăcărată a adevăraţilor arhistrategi comunişti. Şi, de aceea, zile întregi se macera răbdător într-un cabinet mic, tot adunând într-un colţ al mesei teancuri de hârtiuţe fără rost şi fix la ora optsprezece şi cincisprezece deja se afla acasă, la masa de seară – schimbat într-o bluză de pijama călcată, prostuţ, roz, proaspăt, inocent.

Deasupra farfuriei de borş fumega un abur uşor roşu, de la sfeclă, şi Piotr Alekseevici, cu furculiţa pregătită, încununată cu o bucată groasă, suculentă de scrumbie, ducea spre guriţa moale un păhărel ce-şi arăta strălucirea grea, de plumb şi cristal. Vodca, venită de la rece şi care se topea, gâlgâia în interiorul gâtului lui, şi Galocika, hohotind

cristalin, cerea mereu: tată, mai fă, mai fă! Piotr Alekseevici, după ce mirosea delicat carnea scrumbiei, înghiţea la fel de uşor şi de asurzitor al doilea păhărel şi, după ce-i făcea cu ochiul fetiţei mulţumite, băga lingura în măruntaiele fierbinţi ale borşului. Mama Galocikăi (Batalova Elizaveta Vasilievna), cu un reproş prefăcut, legăna uşor capul pieptănat neted şi lua demonstrativ de pe masă coferaşul rotund – un al treilea păhărel Piotr Alekseevici nu-l bea niciodată. Şi, de fapt, ei trăiau foarte frumos.

Parazitarea neobservată pe trupul înecat în grăsime al partidului mare (şi unic) nu-i adusese lui Piotr Alekseevici nici onoruri, nici strălucire, nici slavă – de fapt, total inutile în gospodăria lor. Dar el îşi binemeritase protecţia solidă, raţia pe săturate şi un mic apartament cuviincios, într-un bloc de cărămidă, destul de spaţios ca Galocika să crească aşa cum se cuvine şi să se dezvolte în camera ei, separată – cu o aloe rămuroasă pe pervaz, o etajeră fragilă şi un ursuleţ de pluş maroniu, care ziua stătea răbdător pe pat, desfăcându-şi braţele moi, de jucărie, într-o îmbrăţişare, iar noaptea, lipit de obrazul fierbinte al Galocikăi, sufla uşurel în buclele ei ciufulite, umede: îi alunga pe monştrii silenţioşi, cu buze roşii, lipsiţi de trup, care veneau în zbor după miezul nopţii şi, care, foşnind din aripile lor negre, invizibile, se aşază la căpătâi – să ia aminte de visele copilului, semitransparente, vesele, cam lipicioase, ca nişte acadele de cinci copeici, din cele pe care le vând, lângă magazinele de pâine, nişte ţigănci arţăgoase, multicolore, cu fuste multe.

Galocika crescu o fetiţă mare, inteligentă, nu se răsfăţa în pauze şi aducea de la şcoală carnete pline de multe note mari, strălucitoare, de cinci. Toate acestea (la care se mai adăuga şi mama, care lucra la şcoala vecină, ca director pentru probleme educative) îi asigurau un statut solid de cea mai frumoasă fată din clasă – funcţie care, până la o

anumită vârstă, nu era deloc legată nici de lungimea picioarelor, nici de calitatea epidermei. Dar, pe la şaisprezece ani, Galocika îşi scutură grăsimea amuzantă, ca de căţeluş, şi-şi elaboră o siluetă uşoară, rotunjită – parcă şlefuită la un strung dintr-un aliaj auriu, dens, nemaivăzut. Roşcovană, cu o strălucire uşor arămie a cozii (al cărui vârf împletit, ca de leu, Galocika îl rodea tot timpul cu nişte incisivi ireproşabili, deloc sovietici), nişte ochi transparenţi, de un cenuşiu deschis, ca de furtună, un năsuc cârn cum se cuvine şi gropiţe în obrajii oacheşi, uşor aspri din cauza soarelui şi a tinereţii... La scara Batalovilor roiau tot felul de băieţi tulburaţi, cu urechi mari, ce visau nu numai cum să copieze cât mai bine de la Gal'ka la matematică.

În plus, Galocika, ce din copilărie tot gângurea ceva pe la activităţile de la şcoală, concomitent cu pieptul rotund, tânăr, îşi dezvoltase şi o voce frumoasă: grea, tulburătoare, pătimaşă, care, în notele cele mai joase, revărsa o căldură preţioasă, periculoasă, ca de rubin. A fost promovată imediat ca solistă şi când, la concertele ce însoţeau şedinţele de dare de seamă, ea, cu o fustiţă strâmtă, din postav, care-i dezgolea naiv pulpele minunate, ieşea pe scenă şi, cu o sârguinţă de copil, după ce-şi întindea gâtul, se apuca să cânte cu o voce plină de suferinţă, răguşită, de contralto, cântecele idioate despre o locomotivă zburătoare şi „tovarăşi, ţineţi ritmul cu curaj", în sala cea mai corectă din punct de vedere politic începea o agitaţie absolut necuviincioasă, chiar de crâşmă.

Dar cu adevărat cartea de vizită a Galocikăi o constituiau *Viforele duşmănoase.* Cum începea să scoată primele sunete ale recitativului revoluţionar, la al cărui nivel inferior se rostogoleau amplu bilele încinse ale unui „rrrr" ferm al Galocikăi, persoanele de răspundere din prezidiu îşi împietreau instantaneu prohaburile şi-şi reveneau din febra dulce criminală abia spre finalul

concertului – lăsând în afara inimii lor orbite, tulburate, şi montajul de versuri, şi dansul marinăresc, şi exerciţiile de gimnastică ale unor pionieri slăbuţi care-şi încordau, în lupta pentru cauza lui Lenin, viitorii muşchi invincibili.

Zvonul despre fata promiţătoare ajunsese până la comitetul raional al Komsomolului[28] şi de acolo a sunat imediat un cap-sec tânăr, servil, care dorea în scopuri personale să delecteze conducerea obosită, a sunat chiar acasă, un idiot patentat, cu propunerea sa pe care nu era deloc înţelept s-o refuzi. Din fericire, la telefon a răspuns tatăl Galocikăi, care se învârtea numai bine în compania plăcută a *Ogoniok*-urilor[29] vechi, jerpelite, şi a unui ceai tare cu zmeură. După ce l-a ascultat cu atenţie pe conducătorul începător de la Komsomol, Piotr Alekseevici a schimbat cu el vreo două fraze, complet goale şi inocente pentru un neofit – aşa, un fel de parolă, un semn invizibil verbal după care un agent secret sub acoperire îl recunoaşte pe un altul, şi mai ascuns.

Tânărul, care-şi dăduse imediat seama că dăduse pe neaşteptate de unul de-al său (şi încă şi de la comitetul raional de partid, şi încă de unul şi mai mare, conform tabelului rangurilor!), bâigui rapid ceva neclar şi aruncă nepoliticos receptorul transpirat, din care deodată începu să miroasă a un fel de ură, groaznică, vie, animalică, de parcă în lume nu mai exista nici partid, nici Ţara Sovietelor, nici vodcă de douăzeci şi cinci douăzeci, ci numai cerul infernal al celei de-a cincea zi a creaţiei, arhicontinentul acoperit de nişte coada-calului foşnitoare şi un mascul cu dinţi ca de sabie ce rânjea de deasupra vizuinii cu pui goi, alunecoşi, abia născuţi.

Piotr Alekseevici puse cu grijă telefonul pe măsuţa şubredă cu trei picioare şi câteva minute, cu nişte ochi goi de furie, privi „Necunoscuta” lui Kramksoi agăţată pe perete – până prefiră în minte tot arsenalul de torturi monstruoase destinate

ofensatorului neruşinat. Când ticălosul – castrat, mutilat, cu extremităţile rupte şi gura urlătoare sfâşiată de tot –, schimonosindu-se, îşi dădu ultima răsuflare, Piotr Alekseevici se duse la bucătărie, termină de băut ceaiul răcit, acoperit cu o peliculă uleioasă şi luă loc acolo, cocoşându-se şi bătând iute, mărunt, darabana pe faţa de masă curăţică, din stambă, până ce, prin fereastra întredeschisă, începu să se strecoare amurgul tremurător din Ensk şi în holul de la intrare se auzi scârţâitul cheii în uşă făcut de soţia lui care se întorcea de la serviciu.

Galocika, ce se întorsese seara de la corul său – tropăitul apăsat al ghetelor aruncate, haina de blană rotundă, de mouton, rotocolul de abur de contrabandă, adus în apartament, de aer devenit roz de la ger, tati, am venit! –, îi găsi pe părinţi în aceeaşi bucătărie. Amândoi stăteau, unul lângă altul, la masă, liniştiţi, parcă nişte pustnici, parcă la pomană, când toţi încă mai ţin minte pentru ce s-au adunat, iar văduvioarei umflate de durere îi toarnă pentru prima oară în vodcă nişte valeriană tulbure, învălătucită. Dar cel mai tare Galocika fu speriată nu de linişte şi nici de feţele părinţilor frământate de o durere necunoscută, ci de aerul din bucătărie, în care, în ciuda faptului că era momentul cinei, nu pluteau zânele calde, obişnuite, ale vetrei casnice, învăluite în aburul fierbinte, ca de apret, al cartofilor ce clocoteau şi în aroma cărnii de conservă ce bolborosea în cazan. Aerul era steril şi pustiu, ca într-o sală de operaţii făcută scrum cu o lampă bactericidă sfârâitoare. Şi pe masă se afla, tăcută, numai o farfurie cu nişte mere nemaivăzute în Ensk, nici măcar vara – de un roşu strălucitor, anormal de lucioase, crescute departe, într-o lume de import, unde nu sunt nici omizi, nici putreziciuni negre, nici geruri crunte ce fac să plesnească, gemând, trunchiurile chinuite ale copacilor.

— S-a întâmplat ceva? întrebă sau parcă afirmă Galocika, simţind cum o labă moale, necunoscută, îi strânge inima şi, după ce i-o presează puţin în pumnul ei blănos, o trage în jos, spre plex, acolo unde, în întunericul roşiatic, se ascundea sufletul, minuscul, zburlit, neclar, ca o răsuflare pe o sticlă rece, dar, totuşi, viu.

— Galina, începu Elizaveta Vasilievna, zăngănindu-şi obişnuit, ca un profesor, corzile vocale. Eşti o fată mare, komsomolistă...

Galocika îşi Iovi genele grele fără să priceapă nimic şi Piotr Alekseevici se încruntă nemulţumit.

— Stai puţin, mamă, nu spui ce trebuie. Uite, fetiţă...

El luă de pe farfurie un măr şi, după ce-şi trosni puternic maxilarul, muşcă din el o bucată frumoasă, stropindu-le instantaneu pe soţie şi pe fiică cu sucul sfârâitor, parfumat. Apoi puse mărul pe faţa de masă – măruntaiele descoperite, mutilate, pline de salivă, sfâşiate, de un verde-auriu – şi imediat puse lângă el un altul – întreg, lăcuit, purpuriu, ce arunca supus pe masă o strălucire rotunjită, roz.

— Tu pe care îl alegi, fata mea?

Galocika, făcând eforturi să priceapă, îşi formă pe fruntea netedă o cută moale (urma viitorului rid adult, o aluzie la viaţa viitoare, muritoare, lipsită de bucurie), întinse mecanic mâna spre mărul întreg şi deodată îşi dădu seama, scoase o exclamaţie şi, urât, tare, începu să plângă, se duse fuga în camera ei – la ursuleţul îmbătrânit, care, în încleştările cu demonii îşi pierduse o ureche moale, dar încă foarte serios, încă gata să facă orice pentru Galocika.

Peste vreo douăzeci de minute, în fosta cameră a copilului se strecură cu grijă mirosul liniştit al pelmenilor[30] ce se fierbeau, minusculi, făcuţi în casă, care îngheţaseră în congelator până ce căpătaseră consistenţa sticlei, iar apoi încet, în chinuri clocotitoare, căpătau textura de aluat,

translucidă, zdrenţuită. După pelmeni, în camera albastră ca iarna, practic nocturnă, intră Elizaveta Vasilievna, se aşează lângă Galocika, ce stătea cu faţa în jos pe pat, şi mângâie spatele cald al fiicei care încă mai tremura din cauza plânsetelor profunde, tectonice. Să mergem să mâncăm, Galiunia.

Galocika, băgată cu toată faţa în burta salvatoare a ursuleţului, dădu din cap că nu vrea şi, încă o dată, pentru a fi şi mai clară, îşi trase nasul. Să mergem, Galiunia, tata a aşteptat deja o grămadă, repetă blând Elizaveta Vasilievna. Şi Galocika, ca magnetizată din cauza acestei blândeţi, se târî de pe burta umedă a ursuleţului pe genunchii mamei şi începu din nou să plângă, dar de data aceasta cu nişte lacrimi extrem de uşoare, de cristal, de domnişoară, din cauza cărora deja nu se mai înroşeşte nasul şi nu se mai umflă pleoapele, dimpotrivă – transformă în mod fermecat toată faţa, făcând să se aprindă acolo, înăuntru, acea lumină cam tristă, nu prea strălucitoare, uimitor de feminină, pentru care, la drept vorbind, trăiesc bărbaţii din toată lumea, pierzându-şi minţile ca nişte sclavi, pierzându-şi averea şi provocând războaie de sute de ani.

Elizaveta Vasilievna o sărută pe Galocika pe creştetul rotund, încrezător, al cărui miros natural nu-l putuse schimba nici săpunul familial, nici mirosul de animal al şalului pufos de Orenburg pe care Galocika îl purta iarna în loc de căciulă, şi amândouă – mama şi fiica – plecară la bucătărie împăcate definitiv cu lumea şi una cu cealaltă. Şi multă vreme, multă vreme, dacă nu chiar până la miezul nopţii, la bucătărie a ars becul, a şuierat printre dinţi a nu ştiu câta oară ceainicul clocotitor şi au zăngănit încet farfuriuţele pline ochi cu dulceaţă de zmeură zaharisită. Iar Batalovii tot discutau, întorceau totul pe faţă şi pe dos, întrerupându-se unul pe celălalt şi bucurându-se de viitorul care venise deja, care, cu nişte vălătuci

mari, translucizi, aerieni, plutea chiar aici, chiar deasupra mesei, prefăcându-se în mod naiv a fi un abur tare, domestic, de ceai.

Şi numai ursuleţul, cu labele groase desfăcute, rămase tot aşa, culcat, în camera întunecată a copilului, singur cuc, trăgând cu urechea la vuietul indescifrabil al discuţiei din bucătărie şi simţind cum îl părăseşte încet, fără grabă, picătură cu picătură, copilăria Galocikăi. Lacrimile de pe burta moale s-au uscat încetişor, lăsând pe pluşul vechi, lucios, nişte degradeuri abia vizibile, sărăturoase, dar când, spre miezul nopţii, Galocika, fericită, agitată (dar cu dinţii spălaţi cu mare grijă, pentru noapte – ordinea şi igiena înainte de toate!), a venit în cameră şi, torcând, s-a apucat să se dezbrace, ursuleţul era încă viu.

El mai trăi aproape până dimineaţa – tot aştepta, îşi aduna ultimele puteri, poate mai vin totuşi în zbor demonii. Se pregătea să dea ultima bătălie. Dar ei nu au mai venit, iar ursuleţul a stat mult, mult timp pe spate, temându-se să nu foşnească, să nu deranjeze palma Galocikăi, insuportabil de grea, fierbinte, puţin umedă pe dos. Aşa de dragă. Iar după aceea cele două tavane dreptunghiulare din ochii lui sticloşi începură să se lumineze încet şi când Galocika, învârtindu-se, îl aruncă pe jos cu cotul ei neliniştit, el încă mai putu să scoată un sunet scurt, ciudat, aproape plângător, total omenesc.

La şapte dimineaţa, când pe noptieră a început să strige tare deşteptătorul, totul se încheiase.

— Galiunia, te-ai sculat? întrebă din spatele uşii Elizaveta Vasilievna şi Galocika, dându-şi jos din pat picioarele tinere, netede, dădu cu călcâiul de trupuşorul nemişcat, umplut cu rumeguş.

— M-am sculat, m-am sculat! răspunse ea cu o voce catifelată, veselă, adormită şi, păşind peste ursuleţul mort, porni ţopăind să se spele.

După marele consiliu al merelor, corului (şi altor activităţi de la şcoală) i se pusese cruce şi în

sfânta familie începuse să domnească pacea. Mai ales că erau o mulţime de griji şi fără concertele date la adunările de dare de seamă şi fără *Viforele duşmănoase* – doar la primăvară Galocika trebuia să primească certificatul de maturitate şi, aruncând învelitoarea de chitină şi găoacea, să se transforme dintr-o păpuşică, într-o absolventă minunată. Toate instituţiile de învăţământ superior din oraşul Ensk au fost puse rând pe rând pe o balanţă invizibilă. Pe unul din talere se afla viitorul luminos cu o scară a carierei puternice, spălată lună, cu avans pe cinci şi leafă pe douăzeci şi – o, încununare a Creaţiei! – cu un bilet de odihnă garantat de la comitetul sindical local la Gagra, vara (vara!). Pe celălalt taler se afla chiar Galocika, dând din picioruşele ei uşoare care nu puteau să fie schilodite nici măcar de ciorapii simpluţi, tricotaţi din bumbac. Iar echilibrul balanţei era înfipt chiar în inima părinţilor. Ah, ce însemnau suferinţele lui Danko, din crestomaţie, în comparaţie cu chinurile cu vărsare de sânge ale Batalovilor, care-şi conduceau singurul lor copil spre calea viitoarei fericiri?

Galocika ar fi vrut să se năpustească spre facultatea de fete bătrâne – pedagogică – dar Elizaveta Vasilievna dădu numai nemulţumită din aripile sale, jumulite în luptele profesorale, dar încă aripi de lebădă. Să-ţi strici nervii pentru nişte idioţi străini? Nu-ţi dau voie! Piotr Alekseevici se consultase cu tovarăşii mai bătrâni cu privire la nişte perspective mai serioase şi deciseseră să o dea pe Galocika la institutul local de politehnică, dar nu la specializările militare (o să stea toată viaţa într-o „cutie poştală” şi n-o să meargă nici în Bulgaria!), ci la o facultate paşnică, de apă şi canal. Pentru că multe alte lucruri nu sunt, dar căcat, fata mea, în ţara asta e aşa de mult, că îţi ajunge şi pentru două vieţi. Şi tu nu te încrunta, acolo munca e cu adevărat curată, o să stai la un institut de proiectare cu un halat alb, sau uite, San

Sanîci o să te ia el la alimentarea cu apă. Drăguţa mea, numai să intri acolo, că mai departe totul o să meargă de la sine, ca pe roate.

Galocika îşi îngusta visătoare pleoapele cu aripi cenuşii şi, prin vârfurile grele ale genelor ce i se încurcau, vedea o cameră ce-i apăruse, ca un miraj, cu o fereastră uriaşă, plină până la orizont cu un luciu strălucitor de apă, în care, ca un punct strălucitor, microscopic, se topea un catarg singuratic şi neobişnuit de fermecător, prefăcut într-un halat alb. Nişte oameni uimitori, curajoşi şi cinstiţi, cu nişte frunţi netede ca nişte afişe, pline de inspiraţie, se aplecau deasupra unor pupitre de schiţe care, la drept vorbind, în fanteziile Galocikăi semănau mai mult cu nişte şevalete ale unor pictori, dar asta nu avea nicio importanţă, nicio importanţă, pentru că în cameră deodată – ah! – pătrunse cel mai important, cel cu fruntea cea mai înaltă, cea mai inspirată. Curbura infernală a sprâncenelor tânărului Strijenov[31], mersul săltăreţ al înflăcăratului şi celui pus la pământ abia a doua oară revoluţionar Arthur Rivares[32], poreclit Tăunul... În momentul acela năzuinţele neclare ale Galocikăi se mutau definitiv în domeniul cinematografiei pure: Kriucikov, Merkuriev, Kadocinikov – Galocika nu ratase nicio premieră şi patima delicată cu care adora fiecare umbră cenuşie a ecranului ameninţa să se transforme în viitor într-o iubire vie, omenească.

Desigur, deocamdată Galocika vedea această iubire în simboluri abstracte, aproape cubiste, de fecioară tânără şi în acelaşi timp komsomolistă sovietică: şoapte, respiraţie timidă, priviri înflăcărate, muncă creatoare comună şi contopirea asexuată şi, de aceea extrem de solemnă, a două personalităţi înalt morale de constructori ai comunismului. Dar mai jos de esenţa animalică, feminină a sa, Galocika era deja complet pregătită de luptele umede de pe patul cu arcuri care gemea, şi de certurile pătimaşe din cauza salariului, şi de

groaza plină de fericire a naşterii repetate – într-un cuvânt, de tot ceea ce face ca femeile din toate epocile şi sistemele sociale să fie cu adevărat nemuritoare.

Totuşi, în calea celulei depline a societăţii şi a viitorului fericit se aflau, într-un şir posac, matematica, fizica şi limba rusă – zburlite, sumbre, ca un hoţ mărunt dintr-un gând bătut de vânt, gata, de plictiseală, să bage şişul şi într-un respectabil cap de familie cu o căciulă de blană, şi în fratele său, aproape vagabond, care venise pe acolo din întâmplare dintr-un cartier ostil, necontrolat. Şi dacă în privinţa limbii ruse şi a matematicii erau nişte şanse minuscule de a cădea la pace, de a o da pe milă, de a se descurca în vreun fel, în cel mai rău caz, să se strecoare, să se târască pe străduţa vecină, strângând cu spatele tremurător pânzele de păianjen şi varul de pe casele din apropiere, fizica era mută, inflexibilă, de neînţeles şi, de aceea, extrem de îngrozitoare.

Imediat ce Batalovii şi-au dat seama de gradul monstruos de naivitate al Galocikăi în domeniul forţelor de greutate şi de rotaţie a corpurilor, pentru fizică a fost angajat neîntârziat un meditator, doctorand la universitatea din Ensk – celebră, cunoscută, care rivalizase cu curaj şi cu succes cu cele mai bune universităţi din capitală. Se înţelege, la universitate Batalovii nici nu visau, mulţumindu-se cu zicătoarea blândă a tuturor oamenilor miopi, care se mulţumesc cu puţin, despre găinuşa care ciuguleşte câte o boabă de porumb, mai ales că Galocika, devenită şi mai frumoasă în urma grijilor cu examenele de maturitate şi absolvirea, ea chiar semăna cu o găinuşă – prin agitaţia ei delicată, fără rost, şi mai ales prin mişcarea rapidă cu care-şi apleca deasupra manualului căpşorul frumuşel (cu un reflex roşcat).

Doctorandul, un băiat lungan cu nişte ochi tragici de demon iudeu flămând, venea la Batalovi

de două ori pe săptămână – lunea şi joia – şi (sub supravegherea invizibilă a Elizavetei Vasilievna, care domnea la bucătărie), o împingea pe viitoarea ingineră spre viitoare fapte eroice în domeniul canalizării. Elizaveta Vasilievna se temea că între profesor şi elevă poate să izbucnească vreo pasiune neprevăzută, nepotrivită, şi tot venea în camera Galocikăi sub pretexte închipuite şi absurde. De fapt, Elizaveta Vasilievna se neliniştea degeaba – doctorandul o dispreţuia pe sărmana Galocika aşa de tare, că situaţia nu era salvată nici de cele zece ruble de dinainte de reformă, numărate pentru fiecare oră de chinuri academice reciproce, nici de pieptul rotund pe care eleva îl revărsa supusă peste marginea biroului, încercând măcar aşa, printr-un efort fizic, să facă legea neascultătoare a lui Hooke să se mişte din punctul mort.

Mai mult, din cauza prezenţei unui bărbat tânăr, abia cunoscut, Galocika se pierdea de tot, uitând chiar şi ceea ce tocise cu sârguinţă, cu voce tare, la şcoală. Doctorandul se lua cu mâinile de cap, măsura cu nişte paşi mari, ca de compas, răi, camera copilului, care de mult o strângea pe Galocika, ce se lăţise apetisant şi la cusături, şi la piept. Ei, dar cum de nu puteţi înţelege? Doar este absolut elementar! Valoarea deformării absolute este proporţională cu valoarea forţei de deformare cu coeficientul de proporţionalitate, egală cu rigiditatea modelului deformat! Galocika nota repede cuvintele fără sens, ameninţătoare, pe furiş, cu coada ochiului, privind mâinile mari ale pedagogului său neobosit, care se ţeau din puloverul tricotat din timpuri imemoriale. Puloverul, fără îndoială, avea nevoie de un spălat urgent, dar venele care se umflau pe antebraţele puternice ale bărbatului, nu se ştie de ce, o împiedicau pe Galocika nu numai să se concentreze, ci şi să ofteze cum trebuie. Ea îşi frământa lângă gât bluziţa sufocantă de finet,

aruncând din când în când spre doctorand genele imploratoare, uriaşe, umede de sârguinţă. Doctorandul se lua disperat cu mâinile de capul căruia nu i-ar fi stricat, la fel, un spălat serios, şi trăgea pârâind din Belomor[33] – fuma disperat, ca un puşcăriaş, şi scotea ţigara muşcată din gură numai când filtrul de carton era pătruns de tot de saliva amară. Degetele lui erau pline de pete galbene de nicotină şi acest lucru era de asemenea, pentru Galocika, un motiv de tulburare extraordinară.

Minunea a avut loc într-o clipită. Elizaveta Vasilievna, care i-a mai dăruit încă o dată tânărului profesor rublişoarele şi un zâmbet acru, a închis uşa în spatele lui şi i-a poruncit imediat Galocikăi să aerisească apartamentul, pentru că dracu' ştie ce mai este, doar trăim în vremuri sovietice, nu?, a făcut studii superioare, dar pute ca o grădină zoologică ambulantă. Galocika se întinse dispreţuitoare, ferestruica mică pârâi şi sări de pe taburet vindecată de tot. Pentru că doctorandul pur şi simplu încetase să mai existe – mai întâi ca reprezentant al sexului opus, neliniştitor, apoi şi de tot, ca om.

După ce s-a convins că Galocika a învăţat serios, ca un seminarist, pe de rost, manualul de fizică, doctorandul s-a întors uşurat la universitatea sa şi i-a mai bucurat încă patruzeci de ani pe colegi cu povestirile despre proasta incredibilă care nu e în stare să distingă greutatea unui corp de masa lui. Iar Galocika... Iar Galocika deja a doua zi uitase şi emve-pătrat-împărţit la doi, şi numele deloc simplu al meditatorului său (Gherman Kirillovici), şi acele sentimente complexe, tulburi pe care le încercase pentru el.

Ea era într-adevăr gata – dacă nu pentru admitere, atunci foarte clar pentru iubire.

E greu de spus cu ce anume cuplul Batalovilor îl mâniase pe Creator, dar la facultatea lui de veceuri Galocika nu intră. Nu a ajutat nimic, în mod clar nimic. Totul s-a dovedit în zadar: şi telefoanele

extrem de servile, ca ale unui iezuit, ale lui Batalov senior, care-şi tulburase toate cunoştinţele, deloc puţine, şi eforturile morale ale Elizavetei Vasilievna, care, înnebunită de emoţie, amesteca mistica împreună cu pedagogia şi fie o trezea în zori pe fata adormită, pentru a o mai pune să se uite o dată pe întrebări, fie stătea cu orele în genunchi, în toaletă, la miezul nopţii, rostind rugăciuni chinuitoare şi mute spre grătarul prăfuit al gurii de aerisire. Nu a ajutat nici faptul că Galocika era destul de bine pregătită – doctorandul, care o şcolise dur câteva luni la rând, obţinuse rezultate aproape nemaivăzute, dar absolut ca de circ. Aşa că Galocika, ce nu pricepea nimic la fizică, rezolva totuşi repede, abil şi total fără să se gândească, orice problemă mică propusă de programa şcolară, ca un iepure din pălăria lui Durov[34], care, cu aceeaşi osârdie mecanică, bate darabana aşa cum trebuie fie pe o tobă de jucărie, fie pe o căldare cu fundul în sus, fie pe ultimul volum din *Război şi pace.*

Se pare că totul fusese prevăzut. La examenele de admitere, Galocika se îmbrăcase cu cea mai modestă dintre toate rochiţele sale modeste sovietice, ascunzând sub stamba pestriţă şi cea mai mică aluzie la existenţa trupească – întruparea însăşi a inocenţei pline de râvnă şi active. Coada, răsucită neted la ceafă (nu te speli pe cap înainte de examen!), până şi cele mai uşoare buclişoare de la tâmple şi de pe frunte au fost prinse fără milă cu nişte agrafe grosolane negre, genele plecate, palmele asudate de frică, sub călcâiul stâng o monedă de cinci copeici, rotundă, galbenă, şi ea asudată, pusă pentru a avea noroc. Dar fericirea cumpărată pe o monedă de cinci copeici s-a dovedit a fi insuficientă.

Galocika, fără a cădea la niciun obiect, fără să iasă în evidenţă, dar cu un pas egal, a trecut toate examenele, totuşi nu a obţinut punctul cuvenit – ca să vedeţi, numai un punct! Când nu şi-a descoperit

numele în rândurile celor care au intrat (poate e o greşeală de tipar? Ei, dar nu vă mai împingeţi aşa, ce naiba!), ea a încercat pentru prima oară în viaţă sentimentul complicat şi umilitor al slabei sale pregătiri, cunoscut numai poate de sportivii profesionişti care sunt despărţiţi uneori de record numai de un centimetru amărât, care anulează toate antrenamentele nesfârşite, chinuitoare. Şi, lucrul cel mai dureros şi mai supărător era că nu fusese vorba de o râvnă insuficientă, ci de faptul că extremităţile contracandidatului erau în mod elementar mai lungi cu acel centimetru fatidic, şi care fusese dat fără nimic, pur şi simplu aşa, degeaba. Un dar de la Dumnezeu. Un dar divin. Cel mai crud şi mai nedrept lucru din lume.

Batalovii fuseseră cuprinşi de o disperare în totală discordanţă cu motivul care o produsese – la urma urmelor, Galocika nu se îmbolnăvise, nu murise, nu făcuse un copil din flori. Nici măcar nu trebuia să meargă în armată – aşa că anul pierdut nu putea să fie considerat pierdut nici măcar teoretic. Cu toate acestea, Piotr Alekseevici suferi cel mai adevărat preinfarct, cu aritmie, sudoare îngheţată şi groază de moarte care, nu se ştie de ce, este legată de cea mai uşoară durere de inimă – ca şi cum sufletul chiar trăieşte undeva în zona aortei. Elizaveta Vasilievna, plânsă, umflată, i-a petrecut până la uşă pe medicii de la salvare, Galocika, scâncind, stătea pe marginea patului şi-l ţinea de mână pe tatăl proaspăt injectat, ca şi cum ea avea din nou cinci ani, numai că acum era şi mai groaznic să-i dea drumul mâinii tatălui. Nu-i nimic, fetiţa mea, nu mai plânge, totul o să fie bine, şoptea Piotr Alekseevici, şi el gata să plângă din cauza milei dulci, cultivate pentru propria persoană – tăticul o să se gândească la ceva, uite, o să vezi. Galocika dădea din cap şi credea, tatăl nu o amăgise niciodată, au fost ultimele luni când au fost împreună, când au fost o familie, când pur şi simplu au fost.

Peste cincisprezece ani, ros de cancer rectal, pensionarul Batalov murea în uriaşul şi plicticosul institut oncologic singur de tot – Elizaveta Vasilievna murise cu un an mai devreme. Poate că nu fuseseră un cuplu ideal, dar nu au putut să trăiască unul fără altul în viaţa aceasta şi, se vede treaba, nici în cealaltă. Degeaba Piotr Alekseevici le apuca de mâneci pe cadrele medicale sovietice, încete şi indiferente ca nişte zei păgâni – chemaţi-o pe fetiţa mea, soră, vă implor, pe Galocika mea, măcar să-mi iau rămas bun de la ea. Surorile medicale băgau în buzunar rublele jalnice ale lui Batalov, dădeau din cap aprobator şi poate-i schimbau încă o dată lenjeria de pat uncheşului enervant. Nu se găsise niciun doritor s-o sune pe fata lui, Galocika – proctologul stimabil, îndesat, şef de secţie, fusese umplut de ea cu nişte invective aşa de reci, că sărmanul profesor fusese după aceea îmbuibat în cabinetul medicilor cu alcool amestecat cu ceai. Şi ţine minte: eu nu am niciun tată, nu am avut niciodată. Şi dacă mai suni o dată, o să te fac praf, rahat cu ochi. Sper că înţelegi despre ce vorbesc, da?

Proctologul înţelesese, toţi înţeleseseră, de aceea Batalov muri în salonul său în chinuri tăcute şi groaznice – şi într-o singurătate tăcută şi groaznică. Se înţelege, nimeni nu a luat cadavrul, aşa că trupul fostului instructor de la comitetul raional de partid a fost făcut bucăţele şi folosit ca preparate – spre bucuria studenţilor tinerei şi curioşi –, embrioane medicale ce visau să învingă cancerul, infarctul şi să dăruiască omenirii nemurirea sănătoasă, vioaie, comunistă.

Dumnezeu ştie unde s-a dus astfel sufletul lui Piotr Alekseevici, poate că, scheunând, s-a instalat într-un colţişor din apartamentul uriaş al fiicei, ca, din când în când, în toiul nopţii, să se strecoare spre patul ei şi să arunce o privire spre faţa iubită, imperturbabilă. A fost mereu frumuşică, Galocika, iar la cei treizeci şi doi de ani ai săi a devenit o

adevărată frumuseţe – puţin adormită, mare, minunată. Ei o făcuseră târziu, pe Galocika, singura lor fiică, şi Piotr Alekseevici avea exact treizeci şi doi de ani când o luase de la maternitate pe soţia sa, care strângea la piept pachetul scump, înfăşat strâns. Şi Elizaveta Vasilievna avea treizeci şi doi de ani, o primipară în vârstă, s-au chinuit cu ea la naştere – ţi-e şi frică să mai spui. Slavă Domnului, nu s-a întâmplat nimic cu Galocika. Dormi, fetiţa mea, dormi, draga mea. Dormi. Tăticul o să se gândească la ceva, uite, o să vezi.

— Iar s-a vărsat singură sarea la bucătărie, se plânse a doua zi menajera, mişcând cu abilitate mătura. Vă spun, parcă în apartamentul nostru s-a instalat un duh al casei. Trebuie să aducem nişte aghiazmă şi să stropim.

— Ce duh al casei, proastă nepricepută, răspunse alene Galina Petrovna, testând cu grijă, ca un copil, cafeaua cu buzele, să vadă dacă nu e prea fierbinte. Şi farfuriuţa aceea de porţelan Kuzneţov, ce, tot duhul casei a spart-o?

Menajera tăcu ofensată, mare scârbă mai era Galina Petrovna, ce să mai vorbim, scârbă şi scroafă, dar plătea bine. Toţi spun că au murit părinţii ei, dar ea nu a vărsat nici măcar o lacrimă, nici nu s-a dus la înmormântare. Nu are inimă, ci o piatră în locul ei. Galina Petrovna dădu la o parte ceaşca, se încruntă, se duse în dormitor, îşi atinse cu degetele calde faţa frumoasă, masa uşor în piele crema delicată, ce se topea. Nu ştia să aibă vreo vina şi nici nu voia să audă de aşa ceva. Nimeni nu şi-ar fi iertat părinţii, să fi fost în locul ei. Nimeni şi niciodată.

Din fericire, Batalovii se descurcaseră destul de repede cu picarea ruşinoasă a fetei. Când a ieşit din concediul medical, Piotr Alekseevici i-a sunat din nou pe toţi cei care trebuiau şi, după ce a ascultat şi a spus o mulţime de cuvinte inutile şi goale – ca să vezi, dragul meu, numai un singur punct! – a

obţinut ca Galocika să fie totuşi admisă la politehnică. Nu ca studentă, desigur, ci ca laborant la catedra de chimie – şi chiar la facultatea de care avea nevoie, cea râvnită, de alimentare cu apă şi canalizare. Dacă o să munceşti bine, Galiunia, o să fii de-a lor şi anul viitor neapărat o să intri. Numai să ştii cui să-i intri în graţii, să nu pierzi vremea degeaba... Elizaveta Vasilievna i-a îndreptat fetei guleraşul alb, care mirosea a şcoala ce nu se terminase de mult. Amândouă erau nervoase, era prima zi de lucru – asta nu era, mă rog, o glumă, Galocika nici măcar nu putuse să mănânce cum se cuvine la micul dejun, aşa că blinelele, dantelate pe margini, rumene, au rămas aşa pe masă, într-un teanc care se răcise, degeaba mama se sculase cu o oră mai devreme şi învârtise pe aragaz în acelaşi timp două tigăi din fontă. Ei, bea măcar puţin ceiuc, Galiunia. Nu pot, mamă, o să întârzii. Galocika o pupă repede pe obraz pe Elizaveta Vasilievna şi, după ce-şi netezi fusta plisată, fugi.

Era un august extrem de cald, deloc specific Enskului, iar către octombrie Galocika era la catedră aşa de familiară, că-şi permitea să strige la studenţii din anii mai mari care apreciaseră repede toate meritele plate ale laborantei noi-nouţe. Du-te singur la filmul tău, Svetlov, iar îmi lipsesc trei retorte în grupa ta, şi nu mai face mutra asta, de parcă eu nu ştiu că la cămin faceţi samogon[35]. Uite, o să mă plâng lui Nikolai Ivanovici! Svetlov, umilit de refuzul nemeritat (şi demn de suspiciune), plecă, luând cu el reputaţia ruşinată a unui mâncător de inimi renumit. Galocika îl privea deloc atentă cum se îndepărta şi buzele ei – calde, netede, strălucitoare ca nişte acadele de rubarbă – încă mai păstrau forma numelui minunat. Nikolai Ivanovici. Nikolenka. Koliuşka. Koşa. Galocika ofta din cauza plenitudinii fericirii şi pe coridoarele posomorâte ale institutului politehnic trecea un vântişor delicat, cu miros de mere. Ea era îndrăgostită, în sfârşit.

În sfârşit era fericită.

Şi fericirii ei mari îi fuseseră menite patru luni şi trei zile.

Nikolai Ivanovici Maşkov era numai şi numai un asistent lungan şi ruşinos de la catedra de chimie – ceea ce, conform tabelului rangurilor, la drept vorbind, era cu puţin mai sus chiar decât Galocika Batalova, căreia i se încredinţase numai să pregătească reactivi pentru cursuri şi să spele, în urma studenţilor, vasele murdare de laborator. Dar, pentru Galocika, Maşkov era un zeu – infinit de matur (cei douăzeci şi cinci de ani ai lui faţă de cei şaptesprezece ai ei) şi infinit de inteligent – Nikolai Ivanovici se ocupa de activităţile practice, iar uneori chiar îi ţinea locul la cursuri conducătorului său ştiinţific, profesorul Leşcinski, gras, respirând greu, şi studenţii, gălăgioşii ăştia, îl ascultau pe Maşkov atent şi cu interes. Galocika ştia asta foarte bine, pentru că urmărea cu gelozie, pe gaura cheii, ceea ce se întâmpla. Şi nici nu este ruşinos, chiar se poate, dacă este cu treabă, na!

Şi Nikolai Ivanovici mai era şi neobişnuit de frumos, pur şi simplu incredibil de frumos – cu ochi strălucitori, păr auriu, zâmbitor, i se părea Galocikăi un fel de Lel'[36] sărbătoresc, întrupare la un loc a tuturor basmelor populare ruseşti cu care adormea în copilărie, înconjurată de hora ceţoasă a duhurilor pădurii, zburătorilor, Vasiliselor muncitoare şi a minunaţilor Ivani-ţarevici. Chiar ţarevici, în niciun caz mai puţin.

De fapt, în Maşkov nici măcar nu sălăşluia vreun fel de ţarevici şi ceea ce ochii îndrăgostiţi ai Galocikăi luau drept aur şi azur era, în realitate, o culoare şaten-deschis, specifică Rusiei meridionale, care uneori avea reflexe de cenuşiu şobolaniu. Nikolai Maşkov provenea dintr-o familie de muncitori extrem de banali, purta costume ieftine, mereu boţite, avea urme de acnee juvenilă pe obrajii supţi şi promitea ca peste vreo cinci ani să înceapă să chelească, iar peste zece –

să devină în fine docent. Dar Galocikăi până şi strălucirea unsuroasă de pe nasul lui i se părea un semn dumnezeiesc, un simbol al celei mai înalte şi mai secrete puteri pe care Maşkov o căpătă aşa de repede şi de minunat asupra inimii ei lipsite de experienţă, neprotejate. Galocika zâmbea tulburată, răsucindu-şi vârful cozii în jurul degetului subţire şi Maşkov îi zâmbea ca răspuns – el ştia să zâmbească minunat, cu adevărat pur şi simplu minunat – larg, plin de bucurie, puţin huliganic, ca un băiat de zece ani, şi avea dinţii albi, albi, iar cel din faţă puţin într-o parte, şi acest dinte amuzant, puţin copilăros, era iubit de Galocika în mod deosebit.

Ei nu schimbaseră unul cu altul nici douăzeci de fraze în afara serviciului, dar, desigur, şi Maşkov o iubea. Galocika nu numai că ştia acest lucru – simţea, aşa cum simt oamenii, închizând ochii pe plajă, asaltul blând, mătăsos al soarelui invizibil. Dar ce să mai vorbim de soare, Galocika, când îşi punea în dulap inventarul său chimic, fără să se întoarcă, simţea că intrase în catedră Maşkov: pur şi simplu aerul din jur devenea deodată altfel – fragil, tremurând din cauza unei tandreţi ca de cristal, strălucitoare.

Mai întâi pur şi simplu îşi zâmbeau unul altuia – cu grijă, de la distanţă, abia atingându-se. Apoi Maşkov o ajută odată pe Galocika să adune cărţile împrăştiate (ea repetase acasă cel puţin o oră un gest extrem de uşor, o mişcare abia vizibilă a şoldului, care trimitea la podea imediat un morman de Talmuduri ce arătau extrem de rezistente), apoi rămânea o jumătate de oră în plus după lucrul în laborator – chiar acea jumătate de oră în care Galocika punea în ordine mesele şi retortele. Şi cumva, firesc, era de presupus că el, aşa de matur şi de puternic, îi va propune ei, aşa de tânără şi de neajutorată, să meargă împreună până la staţia de autobuz – dar ce importanţă mai avea care staţie?

A fost cea mai frumoasă dintre întâlnirile ei – cum să nu, dacă imediat doi îngeri păzitori făcuseră toate eforturile ca totul, chiar totul să fie aranjat aşa cum se cuvine, frumos. Autobuzele, ca prin minune, au dispărut de pe străzile pustii şi adormite din Ensk, seara de toamnă pârâia din cauza unui ger uşor, ca o foaie de hârtie velină, albăstruie, netedă, împăturită, Galocika îi zâmbea lui Maşkov printre gene, printre crengile goale, printre felinarele ce aruncau raze de lumină. Ei, nu, vă rog, o să vă duc eu servieta, nu şi nu – fetele nu pot să ducă o asemenea greutate. Maşkov avea nişte degete roşiatice, aspre, rugoase. Numai o secundă, o singură atingere şi servieta cucerită – care părea o jucărie în mâinile lui – începu din nou să plutească deasupra asfaltului, şi până şi flegmele îngheţate de pe trotuar i se păreau nişte pietre semipreţioase – opal lunar, onix verzui, hematit de un cenuşiu tuberculos. Maşkov, uitând de sine, turui tot drumul, că era cât pe ce să se încurce în numeroasele monologuri din viaţa sa ştiinţifică, din care Galocika nu înţelesese nici jumătate, dar... Dar ce receptivă tăcea ea, cum ştia ea să-şi aşeze la timp o şuviţă de păr, ce plină de o lumină roşiatică era pătrunsă până la margini!

— Aici e casa mea, Nikolai Ivanovici. Mulţumesc că m-aţi condus.

Maşkov se opri, încercând să reţină cele trei scări şi patru etaje care de azi trebuiau să devină centrul universului lui.

— Aşa de repede! Adică a fost foarte plăcut, bâigui el.

Galocika zâmbi din nou şi-şi luă servieta de la Maşkov. În scară, ea scoase repede din buzunar oglinjoara şi se convinse cu plăcere că gerul uşor fusese aşa de milos, încât îi ciupise numai obrajii, cruţând nasul – nu e deloc, deloc roşu. Buzele erau delicate, nu se crăpaseră, iar coşul mizerabil de pe frunte fusese acoperit foarte reuşit cu bascul.

Galocika băgă oglinjoara, chicoti mulţumită şi alergă repede pe scară – sus, sus, sus.

A doua zi Maşkov o conduse din nou pe Galocika şi a treia zi, şi săptămâna următoare De fiecare dată ei, fără să se înţeleagă, găseau un nou traseu, din ce în ce mai complicat şi mai încurcat, hoinărind din ce în ce mai mult şi îndepărtându-se de punctul terminus al destinaţiei – ca şi cum aruncau pe harta Enskului nişte volute aeriene, dantelate, invizibile. Cele cincisprezece minute de mers agale se transformaseră mai întâi în jumătate de oră, iar apoi într-o oră – felinarele rare din Ensk se aprindeau unul după altul, marcând cu o linie punctată tremurătoare această plimbare plină de beatitudine din fiecare seară. Maşkov slăbise din cauza efortului neobişnuit de a merge pe jos şi la seminar, din când în când, vocea începea să-l trădeze, devenind ascuţită. Iar Galocika... Galocika radia o lumină aşa de naivă, de amiază, că era aproape neplăcut să te uiţi la ea, ca la o tânără căsătorită.

Tantile prezente pe la orice catedră începură să vorbească în şoaptă despre idila care să stârnească indignare şi despre relaţiile nepermise, dar chiar ele îşi băgară repede la loc acele veninoase. Nu era nimic care să stârnească indignare şi inadmisibil în felul în care cei doi se priveau, mai mult, era perfect clar că totul se îndrepta spre căsătorie, spre o căsătorie civilă, cum să spunem, socialistă, şi era totuna dacă îi împiedicai pe aceşti năuci tineri, înnebuniţi de iubire, sau dacă îi povesteai unui copil nu prea isteţ că nu există niciun fel de Moş Gerilă, iar cadourile din sac sunt aduse de un vecin care băuse la greu şi care, din cauza asta, se legăna destul de tare, nenea Mişa, lăcătuş-instalator de categoria a doua, un burlac înrăit. Tantile mai mârâiră puţin pentru ochii lumii, îşi mai aduceau aminte din când în când, la repezeală, de tinereţea care zburase şi pătimaş, cu toată turma, îşi mutaseră atenţia spre o femeie divorţată, vioaie, de

la sindicat, încercând a nu ştiu câta oară să-i propună acesteia pe cineva din familie. Maşkov şi Galocika, chiar nebăgând de seamă că în jurul lor începuseră să se îndesească furtunile sociale, rămăseseră din nou singuri. În ciuda bârfelor şi temerilor tuturor, între ei totul era aşa de corect şi de adevărat – până acum nu se sărutaseră niciodată.

Era un sentiment minunat – absurd şi înduioşător, ca un căţeluş de două săptămâni cu lăbuţe groase şi burtica roz goală. Nici Galocika, nici Maşkov nu ştiau ce să facă mai departe – Galocika pentru că într-adevăr nu ştia, iar Maşkov pur şi simplu nu se grăbea. El era matur, extrem de ordonat şi, aşa cum se spune, avea intenţii serioase, şi de aceea dorea, fără să se grăbească deloc, să parcurgă cum se cuvine drumul ce ducea perechea îndrăgostită la oficiul stării civile – şi să nu rateze nimic, nimic, niciun colţ de stradă, nicio privire, niciun colţişor liniştit.

El spera să trăiască cu Galocika o viaţă lungă şi fericită, Maşkov ăsta naiv, şi de aceea dinainte, ca un gospodar bun, încerca să facă o rezervă de amintiri şi de evenimente care îi vor ajuta mai apoi să depăşească monotonia inevitabilă a coexistenţei cotidiene şi să dea motive infinite de povestiri nesfârşite pentru copii şi chiar pentru nepoţi – şi uite, aici eu şi bunica ta ne-am sărutat pentru prima oară, iar uite, din maternitatea asta te-am adus pe tine, vai, ce mai urlai în prima săptămână, îţi spun – eu şi mama ta nu mai ştiam deloc ce să facem cu tine! Ce a mai urlat atunci, sărmana... iar după aceea totul a fost mai uşor, iar uite, când s-a născut Maşunia, mama se purta cu ea precum cu o păpuşă, pur şi simplu de plăcere. Ei, e clar, la al treilea copil le ştii pe toate...

Maşkov voia tot, tot, tot, ca toţi oamenii, şi chiar mai mult – şi nuntă, şi voal pentru Galocika, şi o masă zgomotoasă, şi sărutări cu strigăte de „Amar! Amar!” – nişte săruturi ruşinoase, mirosind a

fericire, vinegretă şi piftie. El voia copii, cât mai mulţi, pentru a se scula noaptea pentru ei, pentru a-i duce pe umeri şi a cânta cu ei cântece despre locomotive. El voia să se culce cu Galocika sub aceeaşi plapumă, iar dimineaţa să ia împreună micul dejun, şi să primească împreună prieteni, şi să facă împreună borş – Maşkov era extrem de pregătit să-şi asume curăţarea cepei şi a cartofilor, iar gunoiul Galocika nu l-ar fi dus niciodată, şi vasele tot el le-ar fi spălat aşa, pur şi simplu, mai ales că după armată tot aia era câte farfurii trebuia să spele – cinci sau cinci sute. Aşa puternic o iubea el pe Galocika, aşa de puternic, încât, fără să spună nimănui nimic, fără să-i facă declaraţia de dragoste, fără să o prezinte părinţilor, deja începuse asediul tăcut şi plin de furie al comitetului local în problema locuinţei. Şi, în acelaşi timp, se apucase să adune recomandări pentru a intra în rândurile PCUS. Era un băiat sovietic bun, Maşkov – şi credea onest că patria şi partidul o să facă aşa încât el şi Galocika să aibă un apartament separat. Desigur, nu imediat, poate peste vreo zece ani, dar unul separat. Dar deocamdată o să vedem noi. Puteau să-şi închirieze colţişorul lor, la urma urmelor. Sau să stea o vreme la părinţi. Lucrul cel mai important era să fie împreună.

Desigur, Maşkov dorea o Galocika incredibilă – şi cum să n-o vrei, aşa abilă, rotundă, aurie, plină ochi de o viaţă suculentă, însorită? Dar tocmai de aceea nu se grăbea el, îşi permitea să savureze, stătea politicos la masa pusă de sărbătoare, aşa cum stau oamenii educaţi, inteligenţi. Mai ales că morala sovietică, insuflată copiilor chiar din copilărie, dicta un mod de comportament foarte special faţă de femeia iubită – unul sever şi minunat în asceza sa aproape cavalerească. Până la nuntă, viitoarea soţie putea să fie numai respectată – era un test, cea mai importantă etapă a iniţierii, şi numai un învingător, cel care făcuse faţă tuturor

ispitelor, primea în dar şi calul, şi jumătate de împărăţie, şi dreptul sfânt de a-i deschide sutienul fiicei ţarului – unul simpluţ, din bumbac aşa de groaznic – şi de aceea anormal, aproape dureros de sexy.

Galocika, habar neavând de toate aceste suferinţe sexuale ale tânărului Werther sovietic, simţea totuşi în sinea sa că Maşkov se află în pragul a ceva foarte important şi chiar îşi împărtăşise îndoielile cu nişte prietene mai experimentate – care, în realitate, erau nişte proaste la fel de remarcabil de naive ca şi ea. În opinia lor, băieţii, fără nicio excepţie, visează s-o înghesuie pe fată într-un colţ întunecos şi de fapt numai la asta se şi gândesc, sunt nişte câini. Galocika ridica din umeri – acesta era încă o dovadă incontestabil în favoarea faptului că Nikolenka al ei era mai bun decât toţi.

În aceeaşi seară, înainte de a se culca, intră în camera ei Elizaveta Vasilievna. Galocika, în cămaşă de noapte, se afla în faţa oglinzii şi încerca să facă dintr-o faţă de pernă dantelată un fel de voal. Faţa de pernă făcea fasoane, nu voia să facă nişte cute corecte şi Galocika, cu obrajii aprinşi, o punea când aşa, când altfel. Elizaveta Vasilievna oftă ca o femeie şi, apropiindu-se de fată, o ajută să-şi strângă coada grea, ciufulită. Uite-aşa, o s-o prindem cu ace de păr şi imediat o să stea aşa cum trebuie, o sfătui ea încet, Galocika dădea din cap tulburată, şi ea şi mama câteva secunde au stat aşa în faţa oglinzii – reflectându-se amândouă concomitent în trei oglinzi, amplificate ba de o iluzie optică, ba de evoluţie, ba de soartă. Oare nu e totuna? Dantela grosolană, albă a feţei de pernă îi conferea frumuseţii Galocikăi o tentă imperceptibilă spaniolă, puţin tragică – complet de pe alte meleaguri, şi Elizaveta Vasilievna se mai minună încet a nu ştiu câta oară: oare cu cine semăna fata, de era aşa de frumoasă? Doar uite, seamănă şi cu părinţii, uite, are sprâncenele tatălui,

nasul este exact ca al bunicii, fie-i ţărâna uşoară, dar oricum se vede imediat că toate acestea sunt numai un gunoi genetic, o prostie, o producţie curentă. Iar Galocika, Galocika este cu adevărat o piesă unică, făcută manual. Bună de împachetat în foiţă foşnitoare de ţigară, de băgat într-o cutiuţă răcoroasă, de scos numai la sărbători mari. Nu poţi s-o atingi decât dacă te speli pe mâini. Bună de admirat cu răsuflarea tăiată. Bună de adorat plin de entuziasm.

— Măcar e un om bun, Galiunia? întrebă încet Elizaveta Vasilievna şi Galocika, muşcându-şi buza, dădu din cap cu o convingere aşa de pătimaşă, că voalul improvizat zbură de pe capul ei şi încet, ca un înger, ateriză pe podea. Ei, să dea Dumnezeu! bolborosi Elizaveta Vasilievna şi se întoarse la bucătărie, la soţul care-şi bea ceaiul de seară tot privind într-o *Pravda* nouă.

— Petia, ia spune, zise ea trist. Cât avem noi acolo pe cec? Ajunge pentru nuntă?

— Ce spui? Pentru care nuntă?! Piotr Alekseevici, năucit, încercă să-şi iasă din fire, dar Elizaveta Vasilievna dădu numai din mână.

— Pentru o nuntă obişnuită. Cu acordeon, cu martori. Totul aşa cum se cuvine. A crescut fata noastră, tată. Şi noi nu am observat.

S-a stabilit să facă cunoştinţă cu viitorul ginere peste o săptămână – şi astea au fost şapte zile care au zguduit lumea. În orice caz, lumea Batalovilor cu siguranţă. Pentru ora X, Elizaveta Vasilievna reuşise să reaşeze mobila şi să văruiască tavanele din tot apartamentul, să pregătească mâncare pentru o companie de motorizate extrem de flămândă şi chiar să-şi facă la coafor nişte bucle aiurea, care în lista de preţuri figurau ca „permanent”. (În acest scop fusese nevoită să stea o grămadă de timp sub o construcţie complicată, susţinând cu mare greutate pe umeri capul înarmat din greu cu bigudiuri – şi fiecare bigudiu fusese conectat la cablul său electric!) Pentru Galocika

fusese comandată la croitoreasă o rochie nouă – nu una refăcută, ci nouă, dintr-un crepdeşin albastru cu picăţele, pe talie, fusta clopot, mânecile felinar. Croitoreasa jurase pe toţi sfinţii că până sâmbătă totul va fi gata şi, după ce o privi în ochi pe Elizaveta Vasilievna, îşi ţinu prevenitor jurământul.

Piotr Alekseevici încercase o vreme să se împotrivească isteriei generale, dar pe miercuri cedă şi, pentru prima oară în viaţă, a venit acasă nu numai cu o întârziere de trei ore, dar şi cherchelit serios.

— Acum o să te mai ia şi mahmureala, s-o faci de ruşine pe singura ta fiică! bubui Elizaveta Vasilievna cât timp Batalov, neobişnuit, îşi vărsa maţele în closet.

— Doar am făcut-o cu rost, mamă, se justifica Piotr Alekseevici înmuiat, am fost la Grigorici, înţelegi şi tu. Am luat informaţii.

Grigorici era un prieten vechi al lui Batalov, un cekist de frunte, dar, când nu era de frunte, era un mare beţivan şi un burlac posac. Elizaveta Vasilievna dădu instantaneu înapoi şi-l trase pe soţul slăbit la bucătărie – să se spovedească. De fapt, se tulburase ea degeaba – conform informaţiilor veridice ale KGB (fostul MGB, înainte NKVD, OGPU, CeKa şi aşa mai departe), alesul Galocikăi, Nikolai Ivanovici Maşkov, era cel mai remarcabil model de rasă umană sovietică. Fie şi numai pentru rasă, fie şi numai pentru sămânţă, fie şi numai pentru PCUS. Elizaveta Vasilievna începu să plângă uşurată şi scormoni în bufet după coferaşul cu vodcă. Piotr Alekseevici, sughiţând febril, o porni înapoi la toaletă, pentru a termina procedurile de purificare, iar Elizaveta Vasilievna, cu nişte mâini tremurătoare, de parcă era valeriană, îşi turnă în păhărel, parcă strecurând-o, vlaga revigorantă, o dădu pe gât şi începu să miroasă prosopul de bucătărie.

Ca urmare, sâmbăta care îi tulburase aşa de mult în mod clar pe toţi se încheie cum se cuvine. Şi luni, Galocika plecă la serviciu în calitate de cea mai autentică logodnică cerută cu adevărat. Ura, tovarăşi! Şi era într-adevăr un ura. Desigur, Batalovii nu aveau deloc intenţia s-o împingă să se căsătorească pe fiica lor minoră – şi, slavă Domnului, nici nu era niciun fel de motiv ruşinos pentru a se grăbi. De aceea nunta au decis s-o facă în toamna următoare, după ce vor serba mai întâi majoratul Galocikăi (în martie), iar la începutul verii... Piotr Alekseevici ridică în sus degetul arătător şi prevenitor părintesc şi Maşkov dădu pătimaş din cap. Se înţelege, Galocika trebuie mai întâi să intre la institut. Se înţelege, studiile superioare sunt pur şi simplu necesare. La urma urmelor, chiar el, personal, se obligă să vorbească cu oamenii necesari şi, desigur, să se ocupe puţin de Galocika, deşi nu are nici cea mai mică îndoială că ea va intra, nici nu se poate altfel. Când spuse „se va ocupa”, Elizaveta Vasilievna îşi strânse buzele, iar Galocika se făcu roz. Fantoma neobosită a doctorandului evreu apăru pentru o clipă într-un colţ şi imediat se prăbuşi în negura infernală a fizicii. De fapt, nimeni nici n-o remarcă – asta e soarta tuturor predecesorilor, a tuturor plugarilor a căror soartă este numai să pregătească ogorul pentru viitoarele recolte, că neapărat altul va fi cel care va culege ceea ce e gustos.

Toată luna decembrie au fost nişte geruri remarcabile – în niciun caz cum erau cele din Ensk, deloc rele, şi îndrăgostiţii, care primiseră binecuvântarea părintească, se roteau ca de obicei seara pe străzile albastre, care scârţâiau, şi, Doamne Dumnezeule, cine putea şti cum adora Maşkov până şi mănuşile albe ale Galocikăi, mai ales pe cea stângă, găurită, prin care ieşea degetul mic roz, ca de nou-născut, care putea fi astfel sărutat în voie. Dar mai departe de degetul mic, încăpăţânatul Maşkov nu merse deloc, de parcă

statutul de logodnică oficială o făcuse pe Galocika şi mai curată şi mai inaccesibilă.

Totul era zadarnic – şi genele deschise, şi răsuflarea uşoară, şi trilurile de privighetoare. Galocika chiar luase de la mama ei Krasnaia Moskva[37], sperând cu naivitate că parfumul lui Brocard, Buchetul preferat al împărătesei, care fusese transformat cu abilitate într-un produs sovietic onorabil, îl va scoate definitiv pe logodnic de pe drumul bătut de constructor al celulei comuniste, dar degeaba. Din cauza mirosului greu şi prăfos ca o draperie, Maşkov doar strănută de vreo trei ori şi tot de trei ori se scuză vinovat, dar Piotr Alekseevici, mirosind la fată notele insuportabile de garoafă, iris şi ylang-ylang, îi făcu criminalei minore o scenă serioasă – ia uite ce i-a trecut prin cap, mucoasa! Să-l ia aşa din geanta propriei mame! Nu e al tău, aşa că nu pune mâna pe el. Uite, o să te măriţi, să câştige soţul tău şi pentru Krasnaia Moskva, atunci n-ai decât să te dai cu el cu vedrele. Galocika începu să plângă nervos, trânti uşa, dar, de fapt, peste o oră se împacă definitiv cu tatăl ei.

De fapt, era incredibil de fericită. Toţi erau fericiţi pe atunci.

A venit repede anul nou, 1959. Maşkov, la cursuri, tot uita mereu cu ce începuse fraza, se încurca în explicaţii elementare şi studenţii schimbau priviri invidioase şi binevoitoare. Toţi ştiau că mimoza şi frumoasa Galocika fusese peţită. Batalovii, umăr la umăr, seara, discutau cu încântare despre zestre – prosoape (de bucătărie), cearşafuri (de in, de scurtat şi de însemnat), cupoane (de lână), precum şi realizarea unui pardesiu nou pentru Galocika. Atunci începeau certuri disperate, pentru că Galocika insista să aibă glugă şi să fie în carouri, Piotr Alekseevici spunea că este antisovietic, iar Elizaveta Vasilievna socotea în minte păhărelele de tot felul şi se

gândea care dintre rude merită să fie invitate la nuntă şi care pot numai să-ţi facă scandal.

Într-un cuvânt, toţi erau cufundaţi în gelatina cea mai densă, caldă, a celui mai strigător la cer şi antisovietic spirit mic-burghez şi a unor nevoi care nu aveau nici cea mai mică legătură cu munca. Erau aşteptate sărbători lungi, musafiri, brazi, dansuri la Casa de Cultură şi o viaţă infinită, plină de bucurii infinite, foarte umane. Galocika se bucura chiar de faptul că, pe 25 decembrie, la Institutul Politehnic ţinea un curs deschis un academician foarte cunoscut (Galocika nu putea deloc să-i reţină numele) şi Nikolenka încerca s-o convingă că trebuie să meargă neapărat, pentru că e o mare minte, un geniu adevărat, pur şi simplu e uimitor că e contemporanul nostru. Oare tu nu ai vrea să ajungi la un curs al lui Einstein?

— Păi ce, nu a murit? întrebă speriată Galocika. Parcă ni s-a spus asta la şcoală... Sau nu este Einstein?

— Fericirea mea, spuse încântat Maşkov, băgându-şi buzele în părul Galocikăi. Dacă ai şti ce mare fericire eşti pentru mine!

— Pst! îl atenţionă veselă Galocika. Eşti nebun! O să ne vadă! Bine, o să mergem la Einstein ăsta al tău. Neapărat o să mergem. Numai, ai grijă, să stai lângă mine şi să-mi traduci tot ce va spune academicianul tău, în limba rusă. Că altfel o să adorm. Şi o să-ţi fie ruşine.

— N-o să-mi fie, spuse cinstit Maşkov.

— Şi dacă o să încep să sforăi?

— Oricum, nu-mi va fi.

— Atunci du-te, îi porunci sever Galocika. Că altfel o să întârzii şi studenţii o să plece.

— Păi foarte bine, răspunse Maşkov. N-au decât să plece. Atunci o să plecăm şi noi. Şi o să mergem la film. Vrei să mergem la film?

— Vreau, spuse Galocika. Vreau să merg oriunde cu tine. Până şi la cursul lui Einstein.

Maşkov dădu din cap, susţinând cu greu pe umeri lumea ce dansa, fericită, ameţitoare, şi se grăbi să se ducă la curs, iar Galocika rămase la ea în cămăruţă – să aranjeze inventarul fragil care voia mereu să-i alunece din degetele visătoare şi, cu un sunet minunat, să se spargă în nişte cioburi pârâitoare, de culoarea curcubeului. Galocika ofta şi, abil, cu o mătură, punea pe făraş o altă stafie de cristal a unei retorte ucise. Câte vase fuseseră sparte în aceste zile – şi toate ca un semn de fericire. De fericire, de fericire, de fericire.

Dar pe 25 decembrie 1958, chiar de dimineaţă, totul porni pe o pantă cumva neobişnuită. În primul rând, Galocika dormise prea mult şi, în modul cel mai ruşinos cu putinţă, întârziase la serviciu. În al doilea rând, cursul mult-aşteptatului academician fu mutat de la unu la două jumătate, aşa că Galocika nu putea să se ducă nicăieri, pentru că trebuia să pregătească laboratorul pentru cei de la seral – ei, spuneţi, cine fixează laboratoare chiar în ajunul Anului Nou? Şi acum, în loc să stea în sala de festivităţi cu logodnicul, să-l simtă cu umărul, cu genunchiul, cu cotul – uite ce interesant e, iar în timpul cursului se stinge lumina, ca la film, sau nu? Aşa că uite, în loc să stea alături – şi doar Nikolenka, deştept, a stat peste două ore la coadă la bilete şi a făcut rost de nişte locuri minunate la premiera *Omului meu drag*, chiar în ultimul rând, aşa că, dacă de data aceasta el nu se va hotărî, o s-o facă neapărat chiar ea. Pur şi simplu neapărat. Imediat ce o va lua el de mână, se poate întoarce, aşa, ca din întâmplare, şi să întrebe – ei, uite, măcar despre film, ce importanţă are, dacă va fi întuneric, lucrul cel mai important este să se întoarcă...

Ei, ce mai e! Iar! Galocika scoase întristată o exclamaţie şi se aşeză pe vine deasupra sticlei care nu avea nicio vină. Cineva ciocăni încetişor la uşă şi ea, fără să ridice capul, spuse supărată:

— Am un experiment.

— Fiul greşelilor grele?[38] începu să râdă Maşkov, aşezându-se alături de Galocika. Ai grijă, o să te înţepi în deget, ai grijă.

Galocika dădu din cap şi o şuviţă lungă de păr, care nu-şi găsea niciodată loc, îi gâdilă obrazul pufos, oacheş. Pe vine, ea şi Maşkov aveau deodată aceeaşi înălţime, aşa că Galocika pentru prima oară văzu extrem de aproape buzele lui. Nu se ştie de ce el rămase mut, de parcă ratase cursul de măsuri de securitate pentru lucrul cu cioburile. Mai mult, toate planurile curajoase de cucerire ale Galocikăi îi dispărură imediat din cap. Şi se făcu foarte cald.

— Sigur nu te-ai rănit? întrebă neliniştit Maşkov şi încercă s-o ia de mână pe Galocika, dar, pierzându-şi echilibrul, ratã şi se propti cu palma în pieptul ei.

S-au ridicat amândoi, fără să se înţeleagă, roşii de tulburare, şi deodată şi-au lovit umerii, puternic şi stângaci, astfel încât Galocika a scos un strigăt de exclamare, muşcându-şi de emoţie buza de jos, umflată, netedă, care arăta exact ca o acadea şi peste o clipă, deveni clar că şi la gust. Şi imediat totul în jur începu să se mişte în salturi rapide, fierbinţi, de parcă cineva sfâşia lumea – bucuros, inegal, astfel încât Galocika văzu imediat şi plafonul prăfuit deasupra capului, şi peretele cu Lavoisier în ramă, care, ea îşi amintea precis asta, tocmai se plictisea în spatele ei, şi câteva fire de păr pe obrazul lui Maşkov care scăpaseră prin minune de brici, şi îşi aduse aminte că, atunci când te săruţi, se cuvine să închizi ochii, pentru că te săruţi cu ochii deschişi numai dacă nu iubeşti. Ea-şi miji ochii speriată, dar lumea continua să se rupă gălăgios în bucăţi, să se smulgă, să pulseze în ritmul inimii ei care, nu se ştie de ce, coborî în cea mai de jos parte a pântecelui, nu – în niciun caz nu în ritm, mult mai repede, mai repede, şi mai repede, puternic şi pătimaş, astfel încât Galocika gândi că îşi va pierde cunoştinţa şi imediat simţi

acut ceva tare şi, după ce-l împinse brutal pe Maşkov, deschise ochii. Cămăruţa se opri ascultătoare din rotirea sa nefirească. Acel ceva tare se dovedi a fi masa pe care stătea ea (cum?, când?, de ce?), iar Maşkov, roşu, aproape de nerecunoscut, cu mâini tremurătoare, îi deschidea nasturii halatului. Pe buzunar ardea învolburată o pată de fenolftaleină, care semăna cu un fruct de pădure strivit – e foarte sigur, aşa ceva nu iese la spălat. Mama o s-o certe.

— Galia, spuse Maşkov vinovat, privind deodată în toate părţile, parcă prins asupra a ceva îngrozitor, cu adevărat ruşinos. Iartă-mă. Nu trebuia, dar... Galocikăi i se păru că acum el o să înceapă să plângă. Am intrat numai pentru o clipă, voiam să nu pleci, să mă aştepţi după curs... El se întinse să încheie nasturii de la pieptul ei, dar imediat trase înapoi mâna şi roşi şi mai mult.

Galocika sări de pe masă. Îşi puse repede în ordine halatul. Se întoarse, se uită la Lavoisier care, pentru prima oară de când îl ştia, se uita puţin animat.

— Vine în curând academicianul ăsta? întrebă ea sec.

— Peste vreo cincisprezece minute, răspunse Maşkov. Te-ai supărat, da? Aşa e, nu am vrut, dar... Te iubesc, nici nu-ţi poţi imagina cum. Te iubesc foarte mult. Ştiu şi eu că nu trebuie să ne grăbim...

— Şi de ce? răspunse sec ca mai înainte Galocika. Chiar trebuie să ne grăbim foarte mult. Doar tu ai spus că sunt numai cincisprezece minute...

Ea nu se mai putu abţinu, izbucni în râs, aplecându-se mult. Maşkov, care nu pricepea nimic, începu şi el să râdă – mai întâi nesigur, apoi mai tare, de parcă se conectase la Galocika prin intermediul unei prize invizibile şi, când amândoi terminaseră în fine de râs, totul devenise clar, şi simplu, şi bine, şi până la clopoţel mai rămăsese încă o grămadă de timp, aşa că puteau să se sărute.

Acum deja cu grijă, cu toate precauţiile, cu toate detaliile complicate, delicate, care sunt avute în vedere numai când te săruţi pentru prima oară.

Şi s-au sărutat. Toate cele cincisprezece minute. Şi chiar puţin mai mult.

Când Maşkov a plecat în cele din urmă – de la a treia încercare, dar cine ar fi putut să se rupă imediat? justificându-se că nu este pentru mult timp, aşa e, numai să nu pleci, s-o ia dracu' de prelegere, dar nu pot să mă strecor, chiar eu m-am oferit să-l întâmpin pe Lazăr Iosifovici jos, dacă aş fi ştiut, niciodată în viaţa mea...

— Hai, du-te odată, începu să râdă Galocika. Du-te. Eu nu plec nicăieri, pe cuvânt.

Uşa se închise în spatele lui Maşkov. Galocika îşi îndreptă repede coada ciufulită, vru să pună din nou mâna pe mătură pentru a strânge în sfârşit retorta spartă, parcă? Sau un balon? A, dar ce importanţă mai are acum? Peria alunecă de parcă era vie, dar Galocika, atentă la cât de încet se evaporă de pe buze şi de pe gât amprentele săruturilor, nici nu remarcă acest ciocănit, numai îl auzi – de departe, ca prin vată, rotund, din lemn. Şi încă unul. Şi încă unul. Ea nu-şi dădu seama imediat că peria stă de mult nemişcată pe podea, iar la uşă bate cineva.

— Uite ce ridicol, bolborosi ea. Iar s-a întors. Ce prostuţ e!

Şi Galocika, veselă, strigă cu vocea ei plină, preţioasă:

— E deschis, dragul meu!

Capitolul 5

Galina Petrovna

Toată perioada sarcinii, Galina Petrovna (deja nu mai este, pentru totdeauna, Galocika, nu mai e o fetiţă, nu mai e Galiunia) a petrecut-o apatică, umflată din cauza lacrimilor ce-i veneau în ochi, care o invadau chiar până la adâncitura moale dintre clavicule. Dar mai sus lacrimile, nu se ştie de ce, nu urcau – de parcă se împotmoleau într-o peliculă invizibilă, rezistentă – şi Galina Petrovna încerca din când în când fie să tuşească, fie să izbucnească în plâns, speriindu-i pe medicii de la Direcţia Generală nr. 4, puşi să supravegheze şi să păzească creşterea seminţei preţioase a genialului Lindt.

De fapt, toate temerile medicale se dovediseră a fi zadarnice. Galina Petrovna, de nouăsprezece ani, era minunat, strigător la cer de sănătoasă – şi nu-i putea răsfăţa pe medici nici cu chinurile produse de voma unei toxicoze timpurii, nici cu tensiune, nici cu dorinţa nestăvilită de a pofti tencuială proaspătă sau conţinutul mirositor al containerului de gunoi stătut. Plămânii ei erau feciorelnic de curaţi, iar laringele, ireproşabil de roz şi boltit ca un templu, putea fi arătat studenţilor ca fiind exemplar. De aceea tusea ciudată, după ce se neliniştiră puţin, se deciseră s-o lase nebăgată în seamă, prescriindu-i pentru orice eventualitate Galinei Petrovna să bea suc de ridiche cu zahăr (câte o linguriţă de trei ori pe zi).

Şi nimeni, nimeni nu bănui că ea pur şi simplu nu putea să plângă.

De fapt, asta nu-i trecuse prin gând nici măcar Galinei Petrovna, care-şi ducea burta, din ce în ce mai umflată, cu o groază supusă – o burtă

groaznică, mătăsoasă, oacheş-aurie. Vie. Galina Petrovna se temea chiar să o atingă cu mâinile – dar ce spun s-o atingă! – când se schimba, închidea tare ochii, numai să nu-i cadă privirea pe pântecele umflat, care ascundea – Galina Petrovna nu se îndoia de acest lucru – ceva şi mai monstruos, şi mai păros şi mai multimembru decât Lindt însuşi.

Cu vreo trei săptămâni înainte de a naşte, Galina Petrovna chiar visă că din burta ei iese o panglică de hârtie nesfârşită (Lindt ar fi spus – a lui Moebius), toată scrisă cu scrisul sofisticat, imposibil, al lui Lindt, şi când mâzgălelile astea, ţârâind uşor, se apucară să se târască de pe hârtie pe picioarele ei goale, desfăcute larg şi groaznic, Galina Petrovna se trezi într-un asemenea ţipăt, că sperie aproape toată stimabila clădire oficială. Lindt, care şi adormit îşi dădea seama mai bine ca oricine de cum se comportă ceilalţi muritori obtuzi, verifică cu abilitate cearşafurile sub Galina Petrovna care sughiţa şi hohotea, iar după aceea îi pipăi şi pântecele umflat – repede, cu atenţie şi precauţie, de parcă nici nu era un pântece, ci un animăluţ rănit, speriat, disperat, şi de aceea capabil să muşte serios.

Nu era nicăieri umed sau dureros şi, de fapt, Galina Petrovna, care stătea pe pat în mormanul de perne umflate şi boţite, chiar sughiţând, chiar adormită, chiar în incredibila puţin peste a opta lună de sarcină, arăta uimitor de sănătoasă şi de ademenitoare: pieptul mare în decolteul rotund al cămăşii boţite, genunchii albi, tineri, ce străluceau în lumina lămpii de veghe, gura umflată, puţin uscată din cauza febrei şi a groazei. Până şi pântecele uriaş, bombat, se încadra armonios în această sărbătoare a fertilităţii ce mirosea din belşug a sudoare, mere şi a viitor lapte. Totuşi doctoriţa, care auzise de la Galina Petrovna de apetitul amoros al lui Lindt, încă de acum două luni îi interzisese categoric orice glumiţe sexuale, de aceea Lindt numai scrâşni şi-şi frână mâinile

care deja nu mai cercetau, ci o mângâiau deschis, se duse cu greu s-o sune chiar pe doctoriţa asta – da, Olga Ivanna, vă rog să mă scuzaţi că e aşa de târziu, nu, cred că nu a început, pur şi simplu... ce spuneţi? Ei, cum doriţi, cum doriţi, zic, e voinţa dumneavoastră şi parohia dumneavoastră, faceţi ce consideraţi necesar.

Giga Ivanna, după ce luă cea mai mare viteză, ajunse iute peste jumătate de oră şi, după ce spulberă apartamentul academicianului – dar de ce sunteţi aşa de tristă? Dar unde este gentuţa noastră pentru maternitate? Dar ia hai să vedem ce tensiune avem noi? A, dar avem o tensiune ca a unui pilot de încercare! O luă imediat pe Galina Petrovna, care nici nu apucase să mai sughită sau să plângă în hohote, în măruntaiele maternităţii destinate oamenilor de partid şi altor zei utili ai patriei.

Lindt – mic, uscăţiv, semănând cu un leu împăiat ce se ridicase pe labele din spate sau cu un mic zeu egiptean întineritor – rămăsese să se agite lângă fereastra îngheţată în noapte, petrecându-şi soţia cu nişte ochi trişti (nu s-a întors, nu, nici acum nu s-a întors). Salvarea, după ce-şi întoarse fundul gras, cu un ochi roşu, ieşi în fine din curte şi Lindt, după ce calculă mecanic algoritmul alternanţei vârfurilor acoperite de zăpadă ale brazilor şi ale vârfurilor dotate cu săgeţi de fontă ale gardului, reveni în dormitor – singurul spaţiu locuibil, în afară de cabinet, din apartamentul uriaş. Era clar că, de fapt, nu are de ce să se neliniştească, dar inima era oricum neliniştită, fie pentru că, în decurs de un an, Lindt se obişnuise să adoarmă umplându-şi din plin palma cu sânul tânăr de femeie, fie pentru că, spre dimineaţă, Galina Petrovna reuşea mereu să scape din îmbrăţişările forţate şi se se ducă departe, departe, tocmai la marginea patului, aşa că Lindt se trezea oricum singur – cu mâna întinsă, goală, zadarnic, ca un cerşetor din oraş, ca un bătrânel sărac cu

duhul care încerca să apuce viaţa de poalele mereu alunecânde ale fustei.

Era dureros – în fiecare dimineaţă şi o clipă întreagă. Dar Lindt, ca un om matur şi onest, îşi dădea seama că durerea asta e corectă şi că e la fel de matură şi de onestă, pentru că, altfel, nu ar fi putut să plătească pentru fericirea pătrunzătoare a adormirii zilnice, când el şi femeia dorită stăteau întinşi, lipiţi ca două castroane care intrau uşor şi frumos unul în celălalt? Dar aşa durerea de dimineaţă echilibra bucuriile de seara şi chiar le făcea mai acute, aşa că armonia generală a lumii rămânea neschimbată – aceasta era matematica veterotestamentară, regulile divine extrem de clare ale răzbunării şi dreptăţii, un calcul de înţeles şi just, şi numai o sutime după virgulă îi stârnea uneori lui Lindt o oarecare îndoială. După ce murise Marusia, cuvântul „iubire" nu-l mai rostise nici măcar în gând. Niciodată. Acum el era un cuvânt nu din dicţionar, o definiţie imprecisă, iar lui Lindt nu-i plăcea aşa ceva.

Îşi băgă faţa în patul pustiit. Perna încă mai mirosea fin şi puternic a ceva delicat şi auriu, umed şi roz-roşcovan – mirosul trupului Galinei Petrovna şi al sufletului ei, şi toate acestea, în doar puţin peste zece luni au devenit mirosul lui propriu, continuarea esenţei lui. Nu – esenţa lui, căci îşi va lăsa bărbatul tatăl şi mama şi se va lipi de soţia sa şi vor fi ei un singur trup. La aroma tânără şi dragă se mai amestecă, nu se ştie de ce, un miros slab, neliniştitor, de baltă, putregăios, cam murdar, gras – era urma coşmarului nocturn al Galinei Petrovna, mirosul de adrenalină – pentru acest miros şi pentru elaborarea beta-blocanţilor receptorilor adrenergici şi histaminici, James Whyte Black va primi Premiul Nobel şi omenirea îşi va înţelege cu uşurare groaza ei genetică faţă de mlaştini – pur şi simplu mlaştinile miros ca frica noastră concentrată. Dar asta nu se va întâmpla prea curând, asta va fi în anul 1988. Lindt a trecut

în revistă ceea ce nu terminase în cursul zilei – frânturi de formule, întrebări, marginalii fugare pe marginile cărţilor –, încercând să adoarmă şi să alunge, măcar aşa, dorul greu, animalic după soţia sa.

Mamiferele s-au obişnuit să doarmă la un loc, acest lucru este natural şi biologic – îşi explică el, moţăind şi lăsându-şi încetişor sufletul în voie, sufletul nemuritor, neliniştit, sufletul nerecunoscut de el a fi al unui semidiagnostician-semiateu, luptător şi minunat înarmat. Şi sufletul o porni repede, zbură spre punctul atracţiei sale dureroase – moale, neted, care lumina invizibil, dar clar în întuneric. După ce se roti pe coridoarele spitalului, el găsi fără greş salonul în care fusese internată Galina Petrovna, căreia i se dăduse să bea mult ceai de talpa-gâştei şi de valeriană, dar oricum era speriată aşa de tare, că nici nu mai putea sughiţa, ci doar stătea culcată pe spate, cu ochii uriaşi, uscaţi, fixaţi în tavan şi încercând cu ultimele puteri să îndepărteze de ea literele care cârâiau.

Sufletul lui Lindt se aşeză imediat lângă inima Galinei Petrovna, ca o pisică făcută ghem, tămăduitoare, şi începu să toarcă neauzit şi liniştitor, iar arătările şi groaza începură să plece repede, literele începură să se retragă prin colţuri, şuierând neputincios şi rânjindu-şi colţii mici, ca nişte ace. Patul de spital – ultramodern, dotat cu mânere şi manete care într-o clipită puteau transforma patul de suferinţă fie într-un fotoliu comod, fie într-o masă de operaţie – începu să se legene uşor, tavanul, care mai înainte era de un alb ostil şi uscat, deveni umed, rotitor, apropiat, şi Galina Petrovna începu încet să se cufunde în el – strat după strat, pas cu pas – din ce în ce mai aproape de lumina liniştită, de leagăn, care nu aducea altceva decât pace şi iubire, care nu aducea altceva decât pace şi iubire...

Mâna caldă a cuiva îi mângâie fruntea, îi netezi părul umed – cu un gest matern, asexuat, un gest

infinit compătimitor şi imediat ce Galina Petrovna, golită, adormi în sfârşit liniştită, fără vise şi coşmaruri, în celălalt capăt al Enskului începu să plângă silenţios Lazăr Lindt, şi a plâns aşa pană în zori – până ce lacrimile neplânse ale Galinei Petrovna se terminară în sfârşit.

A doua zi de dimineaţă, deşteptătorul repuse totul la locul lui – pe Galina Petrovna, pe Lindt, sufletul lui mirosind a spital şi topit de oboseală şi de veghea nocturnă. Şi totul începu să-şi urmeze şirul său obişnuit, puţin plictisitor, poate numai mâna lui Lindt, întinsă de-a curmezişul patului, i se păru pentru prima oară şi lui a fi zadarnică, şi faţa de pernă era umedă de tot, aşa că Lindt, tulburat, pe când îşi rădea în faţa oglinzii obrajii albaştri, ridaţi, chiar se gândi cu amărăciune la faptul că, la bătrâneţe, începuseră să-i curgă balele în somn.

În loc să se ducă la catedră, dimineaţa porni, se înţelege, la spital, luând, de pe drum, o jumătate din piaţa centrală: mere, brânză dulce de casă, nişte lămâi pline de bubuliţe, poroase, miere – triumfătoare, lentă, care transformase un borcan banal, lipicios, de un litru, într-un sfeşnic dintr-un palat ce lumina înăuntru şi – lucrul cel mai important! – nişte castraveţi proaspeţi, de seră, nemaivăzuţi în decembrie.

— Lazăr Iosifovici, ce faceţi, ne jigniţi, parcă noi lăsăm pacienţii să moară de foame! se indignă sincer şefa Secţiei de Patologie, tot învârtindu-se când de o parte, când de alta a minusculului şi grăbitului Lindt – uitaţi aici, la dreapta, vă rog.

Dar Lindt numai dădu din mână, parcă ştia şi el drumul, o cotitură, o cotitură, o bătaie neregulată a inimii şi imediat la stânga – uşa dorită.

Galina Petrovna stătea pe pat – dormise bine, strălucitoare, plină ochi de o lumină roz.

— Uitaţi-o şi pe frumoasa noastră! începu să spună pe o voce cântătoare şefa de secţie, de parcă o modelase chiar ea, personal, pe tânăra soţie a lui

Lindt din cel mai delicat, mai proaspăt, mai bun unt.

Lindt puse pungile pe noptieră şi o pupă pe Galina Petrovna în adâncitura moale dintre gât şi umăr – de fapt, el voia s-o sărute pe buze, dar, pentru Dumnezeu, cum o fi, important este, draga mea, frumoasa mea, cum te simţi, uite, esculapii se jură în cor că totul e extrem de bine, foarte bine. Galina Petrovna nici măcar nu dădu din cap ca răspuns, fixându-şi în aerul de dinaintea sa ochii împietriţi. Imediat ce Lindt intră în salon, ea parcă se închise instantaneu – lui Lindt chiar i se păru că auzise un păcănit încetişor, dar clar, un zgomot pe care îl face un capac nevăzut care cade, aşa că din nou nu reuşi să arunce înăuntru nicio privire – văzu numai nişte bucăţele de cârpe sufocant de strălucitoare şi nişte mărgele tremurătoare, disparate, care alunecaseră în toate părţile.

Pe ferestruică se strecură neputincios soarele de decembrie, uşor lichid, prăfos, abia viu. Atinse cu laba lui anemică părul Galinei Petrovna, rostogoli pe noptieră sacoşa din care căzură castraveţii – nefiresc de lungi, parcă erau din plastic chiar, dar care miroseau fin şi puternic a o primăvară care nu exista nicăieri. Lindt se uită în jur – în căutarea ajutorului şi sprijinului medicului, dar şefa de secţie dispăruse cu delicateţe undeva, lăsându-l pe vizitatorul de rang înalt singur cu soţia de nouăsprezece ani însărcinată şi cu problemele nesoluţionate ale existenţei.

— Spune, chiar eşti în ordine? mai întrebă Lindt încă o dată – perna de spital, soarele, viaţa, pe el însuşi.

În diferitele răspunsuri lipsea numai vocea Galinei Petrovna. Lindt încercă stângaci să-i mângâie părul: bucla ce-i aluneca de lângă ureche fusese considerată cochetă în tinereţea lui. În tinereţea lui, în tinereţea ei. Aproape o diferenţă de jumătate de secol. Cum putea fi acoperită? Ce sperase el? Pe cine încercase să păcălească?

Galina Petrovna îşi trase capul, de parcă ar fi alungat o muscă insistentă, enervantă, verde.

Degeaba. Şi încă o dată, de-gea-ba.

— Ei, nu mai suferiţi aşa, tovarăşe Lindt, ei, Doamne, îl compătimi şoferul, un băiat tânăr, blând, abia la începutul unei cariere deloc simple, de lucrător personal, şi care de aceea încă nu se dezvăţase de vorbirea omenească. Muierile care sunt grele îşi pierd şi ultima minte, soţia dumneavoastră o să nască un băieţel, totul o să fie bine, o să vedeţi dumneavoastră.

Lindt dădu din cap neîncrezător:

— Credeţi că o să fie băiat?

— Păi ce să fie? se minună aşa de simplu băiatul, că Lindt chiar şi peste jumătate de oră, când intră la catedră, încă mai pufnea din cauza zâmbetului tectonic şi bolborosea, ştergându-şi ochii umezi:

— Ei, ce mai şmecher, uite ce mai şmecher, chiar aşa, ce să fie, nu, Mihail Nikitivi, dragul meu, bună ziua, staţi puţin cu semnăturile dumneavoastră, staţi, o să vă povestesc acum o anecdotă foarte proaspătă...

Şi în râsul acesta, în agitaţia obişnuită de la institut, în mirosul de ozon al dispozitivelor şi al hârtiilor, era o bucurie neaşteptată, de parcă naşterea fiului (păi ce altceva să fie, nu?!) ar putea, cu adevărat, într-un chip miraculos, să schimbe imediat tot, să îndrepte imediat tot, să-l facă să găsească tonul necesar, cel pe care – Lindt îşi dădea seama foarte bine de acest lucru – încă nu reuşise să-l capete pentru prima oară în viaţă. Mereu fusese adorat şi răsfăţat de femei, până şi de Marusia – chiar dacă nu aşa cum ar fi vrut el –, dar ea îl iubise, îl iubise foarte mult, şi niciodată el nu se străduise în mod deosebit pentru acest lucru, dar uite, cu Galina Petrovna s-a străduit – şi degeaba. Poate că trebuie să înceteze să mai alerge după ea, să se târască, să se gudure? Poate că într-adevăr sunt nişte capricii de femeie însărcinată, stăpânită

de hormoni, de măruntaie, şi de aceea extrem de aiurită? Poate că ea o să nască şi îl va vedea în fine din nou – cu privirea veselă, bucuroasă a Marusiei?

Dar se amăgi numai pentru puţin timp – cel mult cât îi luă să bea un pahar de ceai – şi atunci când pe fundul lui rămăsese numai stratul gros de zahăr, un lichid care nu mai era bun de nimic (un obicei prostesc de a pune câte cinci linguri şi de a nu amesteca), Lindt deja îşi dădea seama că totul e zadarnic şi că el e îndrăgostit a doua oară în viaţă – şi a doua oară, parcă ironic, e la fel de nefericit. Nu, lumina era la fel, aici Lindt nu avea cum să greşească, era lumina adevărată a Marusiei, numai că fără Marusia, pentru că Galina Petrovna, şi nici aici nu era nicio greşeală, se dovedise a fi, în esenţă, o fiinţă goală, neînsemnată. Şi asta, tot din păcate, nu mai schimba nimic.

Toate cele trei săptămâni care mai rămaseră până la naştere Galina Petrovna le petrecu la spital. Deciseseră s-o lase la Patologie, în pofida faptului că, se înţelege, nu avea nimic de-a face cu patologia. Pur şi simplu pentru orice eventualitate. Dimineaţa, înainte de a se duce la serviciu, trecea Lindt, încărcat cu delicatese, dulciuri şi lucruşoare mărunte, minunate, dar total inutile, care nici măcar nu erau lucruşoare, ci aşa – un muget jalnic al unei tandreţi umane surdomute. A fost perioada cea mai grea. Dar Galina Petrovna ştia că trebuie să îndure aceste cinci-zece minute chinuitoare pentru amândoi, după care ziua o să treacă uşor, prinzând putere şi ţopăind uşor în locurile cele mai importante: vizita, prânzul, înotul în bazinul albastru, care fumega din cauza clorului şi a căldurii, şi gimnastica medicală, în timpul căreia îşi întindeau încet mâinile spre tavan şi se aplecau cu grijă, până ce sora medicală de la secţia de gimnastică medicală, o persoană iute, cu un nas ascuţit, care semăna cu un căţel ciobănesc pus la

stână să nu se împrăştie oile, le dădea în sfârşit voie să plece în saloanele lor. Unele gravide, de fapt, nu ieşeau deloc din salon – stăteau aşa, culcate, într-o imobilitate periculoasă, pentru a nu tulbura, Doamne fereşte, fătul capricios şi delicat.

Galina Petrovna – datorită tinereţii ei – era la început ruşinoasă şi se speria de orice în lume. Toţi cei de la maternitate se purtau cu ea cu o precauţie la fel de plină de jenă şi de curiozitate – din o mulţime de motive pe care Galina Petrovna nu le înţelegea în întregime. În primul rând, era era cea mai tânără şi mai frumuşică dintre primipare şi mai şi avea cel mai bătrân soţ. În al doilea rând, soţul acesta se afla la nişte înălţimi aşa de incredibil de înalte din punct de vedere ierarhic şi dispunea de o influenţă aşa de apăsătoare, că Galina Petrovna nici măcar nu era aşa de invidiată, nu, pur şi simplu se minunau cu răutate de ce unele trag la jug toată viaţa şi nu primesc nimic, iar unele nu fac nici pe dracu' şi nici măcar nu se sinchisesc şi primesc pe degeaba şi faţa de masă fermecată, şi gusla care cântă singură şi dracu' mai ştie ce, cu glazură de ciocolată, că nici măcar în comenzile speciale nu ţi se oferă aşa ceva. Iar la maternitatea oficială, de elită, toţi erau specialişti în comenzi speciale.

Desigur, aici erau o mulţime de oameni bogaţi şi celebri ai lor: fiice, soţii şi prietene ale nomenclaturii de partid, ale mai-marilor din industrie, ale unor faimoşi inşi din conducere – era crema societăţii sovietice, extrem de proaspătă, galbenă, grasă, aburindă, aşa de densă, că lingura stătea în ea dreaptă, dar toţi aceşti locuitori celeşti, chiar luaţi la un loc, aveau de departe puţine din posibilităţile şi influenţa lui Lazăr Lindt. Pentru că orice boss de partid putea, dacă ştiai cum s-o faci, să fie tras în piept şi să fie înlocuit, orice director roşu să fie prins că a cheltuit banii publici şi băgat la închisoare, la urma urmelor, oricine putea să fie trimis la pensie – chiar şi una personală, dar tot

pensie, care însemna o reducere unilaterală a tuturor bunurilor cu care se obişnuise. Dar uite, cu Lindt nu puteai să faci chiar nimic – el era unic, singurul, cu mersul său mărunt, cu zâmbetul lui neplăcut, cu buclele lui jidoveşti neîngrijite, care încărunţeau, cu titlul academic şi cu trei premii de stat, iar dacă e să vorbim de premii mai mici, de drepturile de autor ale cărţilor, de diurne şi de alte suplimente, nimeni nu le punea la socoteală, nici măcar Lindt.

Auziţi, foşneau pe coridoare muierile burtoase prostite de plictiseală şi mâncare, el e cu patruzeci şi unu de ani mai mare, se spune că a luat-o de la şcoală, dulău bătrân, mai că nu a ochit-o din clasa întâi şi a răbdat cu forţa până o să-i vină sângele de femeie. Chiar aşa!

Dar ce spuneţi? Ea a făcut tot, s-a dus la el acasă şi şi-a ridicat fusta, iar el, se înţelege, doar nu e om tânăr, e singur, nu a putut rezista, şi ea imediat după asta a făcut hârtii unde trebuie şi chiar a făcut o declaraţie la miliţie, o curvă minoră, ei, şi a fost nevoie ca Lazariosici să acopere păcatul şi să se însoare, deşi vă spun, asta, iartă-mă, Doamne, a venit la el deja cu burta la gură, şi nici nu se ştie cu cine, şi nici nu trebuie, eu, spre deosebire de dumneavoastră, ştiu tot la prima mână, soţul meu lucrează cu Lazariosici, aşa că el spune că Lindt literalmente a plâns pe umărul lui când s-au întâmplat toate acestea. Literalmente a plâns!

Din salon a ieşit Galina Petrovna, puţin speriată, cu obrajii aprinşi de emoţie şi tinereţe, şi gravidele s-au risipit imediat prin saloanele lor, şuierând că, cică, deşi e academician, nu i-a adus de acasă haine soţiei, şi umblă aşa, cu haine de spital. Ce proastă! Galina Petrovna le petrecu cu ochii trişti şi-şi strânse mai bine, la pieptul ce i se umflase dureros, halatul de finet ce era alb de la dezinfecţie. Sacoşele aduse de Lindt, cu batist şi mătase, împachetate cu dragoste, rămăseseră grămadă lângă noptieră, nedesfăcute de nimeni,

complet inutile, iar delicatesele zilnice, mulţumindu-i neobosit Domnului Dumnezeu al nostru şi Academiei de Ştiinţe, erau cărate acasă de infirmierele descurcăreţe şi veşnic flămânde, oricât de mult le-ai da. Galina Petrovna le-ar fi servit şi pe vecine, dar ei i se alocase un salon privat, un chin privat, un destin privat.

De fapt, peste o săptămână se cam obişnuiseră cu Galina Petrovna şi ea părea să se fi obişnuit la fel cu maternitatea şi chiar începuse să facă ieşiri precaute, curioase, dincolo de graniţele propriei secţii. Cel mai interesant i s-a părut fumoarul – casa scării, dotată cu vreo două scuipătoare lângă care roiau mereu nişte tanti vesele, vioaie de la avorturi – din 1955 de câte cinci-şase ori pe an susţineau, aşa cum se ştie, anularea dispoziţiei Comitetului Executiv Central şi a Consiliului Comisarilor Poporului al URSS (din 27 iunie 1936) care interzicea avorturile. Amatoare de expresii tari şi de ţigări tari şi scumpe, cele de la avort o atraseră într-o clipită pe Galina Petrovna spre bucuriile lor simple şi deja peste câteva zile ea încetase să mai roşească întruna din cauza înjurăturilor sofisticate şi fără sens, iar mai apoi, trecând peste tuse şi repulsie, îşi însuşise şi diferenţa de fum între Moskva, Troika şi – o, minunea minunilor! – ţigările feminine speciale, Diuşes, cu filtru de vată.

— Mai bine nu te-ai smoli aşa cu burta asta a ta, fetiţă, o sfătui în treacăt pe Galina Petrovna una dintre aceste tanti şi imediat făcu cunoscută societăţii o poveste ce-ţi îngheţa sufletul despre cum o fată uite, fumase şi ea când era însărcinată – şi aici venea o adunătură de cele mai absurde şi mai sălbatice detalii din care Galina Petrovna înţelese numai că bebeluşul, din cauza fumului de ţigară, poate să se sufoce chiar aşa în interior şi va fi scos afară cu nişte cârlige. Din ziua aceea ea a început să fumeze conştient, disciplinat, la ore fixe, ca şi cum lua un medicament, singurul

capabil să-i păstreze viaţa, viaţă care deja, de fapt, nu-i mai era necesară nimănui, totuşi, fiind încă preţioasă. Cârligele nu o înspăimântau, n-au decât. Numai să moară copilul. Să se sufoce, să facă ce vrea, numai să nu mai vină pe lume. Numai să nu fie copilul lui Lindt. Ar fi fost mult prea nedrept.

Îi era ruşine să cerşească mereu ţigări şi Galina Petrovna aranjase să cumpere de fumat de la surorile medicale, gata pentru o sută de ruble de dinainte de reformă să-şi alimenteze pacientele până şi cu cianură de potasiu, până şi cu o funie dată cu săpun. De fapt, ţigările Pamir, care-ţi hârjâiau gâtul şi pe care, după indicele de otrăvire, le numiseră foarte bine „Un cerşetor în munţi”, nu erau mai prejos de cianura de potasiu şi Galinei Petrovna îi plăcea în mod deosebit să le fumeze noaptea, stând în fumoarul gol, ce vuia, plin de curenţi de aer îngheţat şi de stafiile unor bolnavi care gemeau. Pentru a fi şi mai bine, ea lăsa halatul în salon, iar la fumoar îşi dădea imediat jos papucii şi, zgribulită, stătea multă vreme lângă fereastra care trăgea prin toate crăpăturile, inhalând adânc, adânc, fumul puturos şi simţind cu tălpile goale cum se ridică, încet şi autoritar, din ce în ce mai sus, spre copil, frigul lipsit de suflet din Ensk – şi un frig la fel de rece se afla şi în inima ei. Pe ferestruica întredeschisă sufla vântul rătăcit, când aruncând asupra Galinei Petrovna o mână de zăpadă mare, înţepătoare, când încercând jalnic să se gudure pe lângă fiinţa omenească caldă, dar Galina Petrovna nu observa nimic. Precum câinele mutilat al lui Pavlov, căruia îi îndepărtaseră părţile din spate ale creierului, pierdut în spaţiu, lipsit, pentru curiozitatea sadică a cuiva, şi de văz, şi de auz, el se târa cu încăpăţânare într-un cerc invizibil, revenind mereu în acel ultim punct în care se încheiase viaţa lui fericită, normală, omenească.

Ea şi Nikolenka se pregăteau să se căsătorească.

Nu.

Despre Nikolenka nu se poate.

Pur şi simplu nu se poate.

De fapt, erau multe lucruri care nu se puteau – despre ajunul anului trecut, numai despre ajunul Anului Nou trecut, despre cum mirosea în politehnica arhiplină, în ciuda apropierii sărbătorilor – a mastică, a praf şi a cizme de pâslă ce se topeau încet. Atunci toţi se strigau „anormali" şi dădeau năvală la lecţia deschisă pe care o ţinea academicianul al cărui nume Galina Petrovna, nepăsătoare fiind, nu-l reţinuse – şi, pentru a i se întipări în memorie, numele acesta acum este scris pe vecie în buletinul ei, ce să zici, o lecţie minunată pentru o prostuţă frumuşică cu capul sec, nu poţi găsi una mai bună, nu-i aşa? Atunci nu se dusese la lecţie, pentru că trebuia să se strecoare în cămăruţa laborantei, parcă spărsese un balon. Sau o retortă? Pe atunci tot spărgea întruna vasele institutului – şi credea şi ea că e un semn de fericire, pur şi simplu nu ştia că fericirea aceasta nu era pregătită pentru ea.

Apoi a venit Nikolenka şi pentru prima oară s-au săru...

Nu, nu Nikolenka, nu, vă rog, vă implor!

Nici despre părinţi nu se putea, nici despre râvnitul cupon de crepdeşin alb, de care au făcut rost pentru nuntă, dens, mătăsos, semănând cu un calup de săpun – dar era suficient să desfaci din acest calup vreo doi metri diafani şi să-i pui la piept, că în mijlocul camerei apărea imediat arătarea fermecată a viitoare rochii de mireasă. Cuponul a şi rămas, probabil, în şifonierul părinţilor, murind încet şi chinuitor şi, pentru a nu se mai gândi la el şi la o mie de asemenea mărunţişuri dureroase şi chinuitoare, Galina Petrovna, scuturând tare din cap, începu să fumeze o altă Pamir. O noapte, un pachet. Ea ar fi fumat şi două, dar începuse să vomite o spumă amară, plină de fiere, iar bebeluşului nici nu-i trecea prin cap să se sufoce, se agita vioi înăuntru, se aranja mai bine

– mânuţele sub obraz, închidem ochişorii. Se pare că nici nu îngheţase, deşi Galina Petrovna pleca de la fumoar numai spre dimineaţă, pe nişte picioare îngheţate, vineţii, care nu mai simţeau nimic.

Şi ce credeţi? Monstrul dinăuntru era extrem de mulţumit de ea, iar ea nici măcar nu răcise.

Dar, chiar şi după ce se strecura pe lângă sora medicală ce dormea fără ruşine la postul ei şi după ce se urca greoi în patul ei de spital, Galina Petrovna nu înceta să se gândească întruna, lovindu-se iar şi iar de un obstacol, trăgându-şi sufletul şi rânjind, încercând să se târască mai departe. De fapt, tot ce-i mai rămăsese erau ultimele câteva minute din viaţa anterioară, care i se întipăriseră în minte cu asemenea putere, de parcă atunci ea chiar murise: fericită, ciufulită, cu buzele umflate de la sărutări, aşezată pe vine deasupra cioburilor strălucitoare ale vasului de laborator. Ciocănise cineva atunci la uşa ei şi ea strigase: „E deschis, dragul meu!” Chiar ea strigase. Şi chiar ea, sărind repede în sus, deschise larg uşa, convinsă că Nikolenka fugise de la lecţia neinteresantă pentru a nu se mai despărţi niciodată de ea. Pentru a rămâne împreună cu ea până la moarte. Nu, chiar mai mult – pentru totdeauna.

Lindt, care, cu aceleaşi gânduri îndelungate stătea cu orele lângă aceeaşi uşă, dar de partea cealaltă, se gândea cu o tristeţe liniştită că materia, fără îndoială, e înţeleaptă, dar e şi destul de nedreaptă, pentru că în ziua aceea nu primise niciun semn, nu i se sudase nimic, nicio smucitură uşoară a frâului divin – adică pregăteşte-te, împrăştiatule, adună-te, acum o să se întâmple lucrul cel mai important – poate cel mai important din toată viaţa ta. Poate că nu numai din viaţa ta. Dar nu – Universul tăcea, mai mult, Lindt încercase până în ultimul moment să scape de lecţia plicticoasă, inventând fie o stare proastă de sănătate, fie o scuză. El a urât mereu prelegerile publice – deşi vorbea minunat şi fără cel mai mic

efort capta atenţia oricărui public, era chiar acea variantă a genialităţii care e în stare să explice ceva şi unui copil de cinci ani. Numai, la dracu', de ce trebuie eu să pierd timpul cu copiii de cinci ani? Doar ei nu pricep nici pe dracu' – chiar dacă le-aş ţine lecţia asta şi cântând la acordeon. Şi aş mai şi dansa. Ei, vă rugăm, Lazăr Iosifovici, vă implorăm – numai patruzeci şi cinci de minute, iar studenţii o să aibă amintiri pentru toată viaţa. Ce viaţă frumoasă mai este planificată pentru căcăcioşii voştri, dacă o chestie extrem de plicticoasă, din care nu înţeleg nici pe dracu', o să fie pentru ei evenimentul cel mai emoţionant. De fapt, sunt de acord, sunt de acord, numai lăsaţi-mă în pace. Să nu aud niciuna din propunerile voastre idioate „haideţi să marcăm după aceea colegial cu una mică". Eu am treburi până peste cap, aşa că să nu văduviţi degeaba portofelele catedrei. Şi nu trebuie să mă aştepte nimeni la intrare, vă implor. Doar nu am înnebunit şi o să reuşesc cumva să nu mă rătăcesc.

Şi ce credeţi? S-a rătăcit.

De fapt, în ciuda tuturor protestelor academicianului, fusese din timp trimis în întâmpinarea strălucitului Lindt un gonaci, chemat să păzească sosirea marii minţi la intrare, pentru ca mai apoi, cu toate onorurile, s-o conducă în amfiteatrul necesar. Dar Maşkov, care părăsise, în cele din urmă, buzele Galocikăi, se înţelege că pierduse şi noţiunea timpului, şi-şi pierduse şi minţile, de aceea Lindt, după ce tropăi stângaci pe scara pustie a Institutului Politehnic, ridică din umeri şi intră în vestibulul răsunător şi de marmură, ca o criptă. O luă hotărât spre dreapta, apoi o mai luă o dată la dreapta şi se trezi într-o pădure întunecată. Nişte coridoare infinite, uşi infinite, o lipsă infinită a logicii în numerotare – alături de amfiteatrul 15 se afla o cameră fără nume, iar imediat după ea o încăpere cu o tăbliţă misterioasă, „442-M".

— Uite, tâmpiţii, bolborosi Lindt nemulţumit. Nu pot să organizeze nimic, nici măcar un coridor.

Şi, parcă pentru a-i răspunde, în spatele uşii fără nume bufni ceva – ca şi cum soarta pusese la capătul propoziţiei un punct ferm, sonor. Lindt, animat de posibilitatea de a găsi o iscoadă şi de a afla drumul în aceste hăţişuri ale politehnicii, începu să bată darabana politicos în tăblia scorojită a uşii.

— E deschis, dragul meu! îi răspunse o voce de femeie, catifelată, amplă şi cu un tremolo preţios la „r”, şi uşa se deschise larg imediat, ca atunci, în anul 1918. Şi, ca atunci, în anul 1918, Lindt era cât pe ce să-şi piardă cunoştinţa de oboseală, de lumină – chiar de acea lumină în al cărei abur gros se afla, râzând şi îndreptându-şi părul cu mâinile, Marusia cea tânără, nemuritoare, radiind de bucurie.

Negăsind amoniac în gospodăria sa plină de chimicale, Galocika, inimoasă, îl aşeză pur şi simplu pe bătrânelul cenuşiu din cauza palorii pe un scaun şi deschise larg fereastra. Gerul din Ensk îl lovi compact şi greu în faţă pe Lindt – ca un obraznic care se înghesuia la duel, dar ce să spun, care visa să-l omoare. Zăpada densă, măruntă, înţepătoare, strălucind, începu să danseze în aer, răcorind obrajii aprinşi ai Galocikăi şi acoperind cu o cărunţeală ciudată, neliniştitoare, părul lui Maşkov, care se agita neliniştit în faţa institutului, căutându-l pe pierdutul Lindt. Aleea îngheţată, ascunzându-se vicleană sub zăpadă, i se strecură abil sub picioare, îl dădu peste cap, trântindu-l sonor cu fundul de ceva îngheţat şi tare. Maşkov, stângaci, ca toţi oamenii care cad, a încercat să se ridice, şi deodată, parcă din ziua fericirii sale aproape insuportabilă fizic, văzu totul deodată şi cerul imobil, de culoarea dohotului, cu luna minusculă, strâmbă, şi institutul care semăna cu un castel din basme – plin de crenelurile aprinse ale

ferestrelor luminate, şi vechiul felinar pufos din cauza promoroacei, în a cărui rază lăptoasă pluteau fulgi de zăpadă ce se topeau, delicaţi, precum buzele Galocikăi. Toate acestea se transformară într-o secundă într-un tablou al unei claritǎţi şi frumuseţi nemaivăzute, care promitea să dezvăluie nişte taine măreţe – şi de aceea extrem de inutile – şi deodată totul deveni neclar, începu să tremure, se umplu de o umezeală fierbinte, sărată, şi Maşkov descoperi ruşinat că stă chiar pe asfaltul îngheţat şi plânge ca un copil, ca un prost, ştergându-şi nasul ce-i curgea şi zâmbind cu un zâmbet uriaş, prostesc, absolut copilăresc.

— Poate totuşi să chem salvarea? mai întrebă o dată Galocika, grijulie.

Bătrânelul, desigur, era destul de respingător – extrem de slab, plin de riduri, acoperit tot de un păr cenuşiu-cărunt, dar fata sovietică trebuia să respecte tot felul de oameni. La noi, bătrânii sunt respectaţi peste tot.

— Vă mulţumesc, nu, răspunse respectuos Lindt, îndreptându-şi sacoul astfel încât să i se vadă baretele decoraţiilor şi disperat, scrâşnindu-şi pometii, dispreţuindu-se pentru asta. Mai bine spuneţi-mi, vă rog, unde este aici amfiteatrul 4?

— Deci şi dumneavoastră mergeţi la lecţie! începu să zâmbească Galocika şi Lindt îşi luă repede ochii, temându-se să nu orbească sau să înceapă să plângă în hohote – obrajii ăştia delicaţi, buzele acestea cu o dungă parcă de copil, precisă, lăptoasă, curbată. Mierea din faguri va picura din buzele tale, mireasă; miere şi lapte sunt sub limba ta! Să bei o întreagă veşnicie, gemând de plăcere, fără să-ţi crezi ochilor această fericire, până la moarte. Să nu ne gândim la versul următor, la faptul că livada încuiată este sora mea, mireasa mea, o fântână încuiată, un izvor acoperit cu peceţi. Ceea ce încuie un om mereu descuie altul. Dar ce mai seamănă, Doamne! Nu, nu seamănă. E mai frumoasă.

— Totul parcă s-a dat peste cap din cauza academicianului ăstuia, continuă Galocika, fără să observe nimic şi foarte mulţumită că măcar cineva îi colorează pregătirea ei plicticoasă pentru activitatea de laborator. Mai că trebuia să stai la coadă. Parcă a venit MHAT.

Lindt dădu aprobator din cap – agitaţia din jurul numelui său era făcută de nişte oameni strigător la cer de lipsiţi de politeţe şi de aceea extrem de neplăcuţi.

— Probabil că o să vă sufocaţi la lecţia asta, nu vă duceţi, continuă să se agite sârguincioasă Galocika, reproşându-şi în sinea ei dispreţul care îi apăruse de nu se ştie unde, şi mai sunt şi komsomolistă, oare el e de vină că e bătrân şi urât?

— Mă tem că fără mine n-o să înceapă, aşa că totuşi va trebui să mă duc, spuse cu părere de rău Lindt, ridicându-se, şi Galocika, nerecunoscând deloc trimiterea la Andersen, elegantă şi uşoară ca un fluture, îşi spuse că greşise.

Se prea poate ca bătrânelul să fi venit nu să-şi conducă nepoţica (prima versiune) şi să-şi completeze bagajul intelectual sărac (versiunea a doua, apărută din convingerea fermă a fetei sovietice că toţi oamenii care se născuseră înainte de revoluţie erau oameni analfabeţi şi nişte idioţi patentaţi, cărora puterea sovietică le dăruise nişte mărgele de sticlă, lampa lui Ilici şi abecedarul).

— Probabil că sunteţi asistentul academicianului, da? ghici ea bucuroasă. Îl ajutaţi la experimente?

Ea îşi imagină o arenă de circ, un mag abil, fâşneţ într-o pelerină amplă, brodată cu stele şi pe Lindt, uscăţiv, cu paşi mici, turnând o licoare infernală într-un dispozitiv misterios în interiorul căruia, printre două globuri de cristal, bubuia groaznic un arc voltaic ce se încovoiase periculos. Lindt îşi imagină cam acelaşi lucru şi o secundă întreagă amândoi – pentru prima şi ultima dată în viaţă – gândeau la unison. Apoi Lindt începu să

râdă, descoperindu-şi dinţii mari – de parcă cineva răsucea repede o roată dinţată de os şi Galocika începu din nou să se simtă extrem de neplăcut. De parcă ea se afla în aceeaşi cameră cu o insectă gigantică, respingătoare.

— Haideţi să vă conduc eu, spuse ea sec şi în faţa ochilor lui Lindt plutea lin halatul tânăr, strâmt, un nasture rotund, amuzant, pe cordonul din spate, pumnii mici băgaţi în buzunare, pânza severă înălbită şi cuta adâncă, adâncă, ce se forma ba în dreapta, ba în stânga, acolo unde, dinspre talia fină, puternică, grăbea spre pulpe o linie incredibil de curată, orbitor de curată – era mişcarea vieţii înseşi şi Lindt nu mai vedea nimic în afară de viaţa aceasta, nici becurile mate de pe coridoare, nici amfiteatrul arhiplin, nici obrăjorii purpurii ai directorului Institutului Politehnic, servil, care îl tot trăgea pe Lindt de mâneci în direcţia banchetului, organizat totuşi, ca un copil care încearcă să-l convingă pe un adult să se uite la jucăriile lui stupide, nimănui necesare. Asta nu-i dispăru din minte niciodată, şi chiar peste douăzeci şi trei de ani, pe patul de moarte, Lindt, de optzeci şi unu de ani, vedea în faţa sa nu pe mamă, nu pe Dumnezeu, nu viaţa uriaşă care se derula înapoi, şi nici măcar pe Marusia, ci acest halat mic alb, ideal, ce plutea pe coridor, şi coada roşcată aranjată neîngrijit la ceafă, şi gestul rapid cu care Galocika îşi îndrepta poalele, de parcă ar fi dat jos cine ştie ce chestie neplăcută care se lipise de ea – privirea îndrăgostită, fermecată a lui Lindt, viaţa lui, el însuşi.

Ea nu se uitase niciodată în urmă.

El nu o ajunse din urmă niciodată, niciodată.

Seara, ca de obicei, veni Nikolaici – şi, ca de obicei, chipurile, cu o treabă pregătită cu delicateţe dinainte, dar, Doamne fereşte, nu una imposibil de amânat, ca, deci, să nu deranjeze cumva mintea mare, să nu-i tulbure liniştea, uitaţi, de la editură

au trimis contractul acesta pentru reeditare – vor să fie semnat din nou, eu am verificat deja tot, trebuie numai să-l semnaţi. Şi se opri, îşi întrerupse bolborositul simplu – Lindt, cu genunchii ridicaţi la bărbie, stătea într-un colţ al canapelei ca o mumie ridată, minusculă, aţintindu-şi înainte ochii îndureraţi, imobili. Pentru prima dată Nikolaici îl vedea pe stăpân nu la masa de lucru, nu animat – Iisuse, puţin probabil că observase până acum divanul ăsta al dracului!

— S-a întâmplat ceva, Lazariosici?

Nikolaici se minună şi el de cât de neascultătoare îi devenise deodată vocea – aşa, lucrul e sub control, acolo cu siguranţă totul e sub control, deci nu s-a îngrijit cum trebuie de sănătate, ah, fătălăul dracului, trebuia să-l înghiontească să se ducă la controlul periodic, să nu mai audă nicio scuză, dar cum să-l îmboldeşti pe încăpăţânatul ăsta, dacă până acum sare de pe loc cu picioarele pe birou şi hohoteşte numai de sus, că, cică, pot să facă asta în Rusia numai doi oameni – el şi Puşkin, al dracului.

— Nu vrei să încerci şi tu, Nikolaici?

E clar că nu vrea, trebuie să înfulece mai puţini cartofi cu unt topit, şi, slavă Domnului, nu pentru asta e pus aici, ca să sară pe birou ca o maimuţă. Nu pentru asta. Aşa că las' să se bucure singur în sferele sale, iar noi trebuie să mergem pe pământ fără să ne împiedicăm.

Lindt nu răspunse, de parcă nu auzi sau nu înţelese întrebarea, sau poate nici nu observase că venise Nikolaici, că doar îl primea ca pe un apropiat din prima clipă – îl punea la masă alături de el, nu-i spunea niciun cuvânt urât: se şi ridica, şi-l conducea, ba chiar îi dădea cadouri la orice sărbătoare, şi câtă vodcă băuseră împreună, câte discuţii discutaseră – nu se zgârcea niciodată, chiar dacă e academician.

— Lazariosici, dragul meu, ce-i? Inima?

Asta era găselniţa lui, personală – Lazariosici – el putea foarte bine să spună cum trebuie, dar nu voia, aşa cum nu voia nici să-l tutuiască, deşi Lindt îi propuse de o sută de ori, nu, trebuia altceva, ceva în felul lui „minherz” al lui Menşikov, numai pentru ei doi, şi toţi să înţeleagă imediat asta – şi gradul de apropiere, şi căldura, şi respectul, de a cărui povară uriaşă Nikolaici se temea altădată să nu se sufoce. El inventase acest Lazariosici şi prima dată nici nu-l spusese – bolborosise, gata de muştruluială, chiar de a fi trosnit, dar Lindt numai râsese – ce-i mai plăcea lui Nikolaici cum râdea el, nu mai putea de bucurie, era gata chiar să se târască pe burtă, să ţopăie căzăceşte, dar cuvinţelul, ca să vezi, se lipise, sărise şi la alţii, ca o ploşniţă – la fel de abilă, de vioaie, şi poftim, academicianul începuse să fie numit Lazariosici şi la institut, şi la academie, şi în camera personalului, dar, desigur, nu pe faţă. Pe faţă numai Nikolaici putea să-i spună aşa şi respecta privilegiul acesta cu toată furia minunată, plină de râvnă, a celui mai bun prieten şi a unui lacheu din tată-n fiu.

Nikolaici vru să-i atingă fruntea lui Lindt ca unui copil mic, dar în ultimul moment ezită, îl luă pe academician de umăr cu laba sa strâmbă de tandreţe, îl strânse încetişor, de parcă ar fi verificat dacă e întreg, şi Lindt ţâşni din împietrirea sa ciudată, zâmbi aproape vinovat:

— A, Nikolaici, bună ziua, beţivanule. Şi ăsta era tot cuvinţelul lor. Numai al lor. De fapt, ei aveau multe numai ale lor. Ei, nu mor eu, nu te agita. Totul e în ordine. Deşi tu, cu inima, se pare că aproape ai ghicit.

— Înţeapă? Strânge? preciză Nikolaici, încercând să arate că e priceput şi simţind că teama care-l cuprinsese strânge totul în sufletul său, cu un nod umilitor, de gheaţă.

— Şi mă înţeapă, şi mă strânge, şi mă doare, beţivanule. Şi nu mă lasă în pace. M-am

îndrăgostit, se pare, Nikolaici. Îţi imaginezi? Şi asta la bătrâneţe!

Nikolaici se duse tăcut la bucătărie – nelocuită, pentru stăpâni, uriaşă, unde niciodată nimeni nu gătise nimic şi nu se ocupase de gospodărie în afara lui, şi peste vreo două minute de linişte se întoarse, ţinând în mână o tavă de Jostovo adusă de cine ştie lui Lindt, monstruoasă, ca orice făcătură rusească produsă la scară mare. Pe florile mari pictate, se lăfăia un coferaş cu vodcă, nişte păhărele şterse nepriceput de o mână de bărbat şi o cutie de sardeluţe oacheşe, deschisă grosolan chiar de către Nikolaici şi păstrată pentru orice eventualitate, pentru că se scoală noaptea, vrea să ia ceva în gură şi, de fapt, cine ştie ce se mai întâmplă? Nikolaici puse tava pe canapea, se aşează alături, turnă cu abilitate vodca şi băgă aproape cu forţa păhărelul între degetele indiferente ale lui Lindt.

— Iar acum povesteşte, aproape porunci el, tutuindu-l pentru prima oară în viaţă pe stăpânul său.

Acum se putea. Tocmai acum.

A doua zi, aproape de sfârşitul programului, la Galocika, care aranja grăbită dulapul cu accesoriile sale chimice (Nikolenka aştepta, probabil, pe scară, băgându-şi în buzunarul paltonului ca de orfan labele mari, roşietice, mereu uită acasă mănuşile, ei, nu-i nimic, o să facem noi ordine, şi o să facem rost neapărat pentru el de un palton nou, şi de mănuşi!), veni cu nişte paşi neauziţi un om vânjos cu nişte şolduri grase de ţăran mutat la oraş şi cu o privire fixă, inteligentă, furioasă de câine vagabond care, în copilărie, fusese lovit, fără motiv, în coaste, cu cizmele. Şi el nu uită.

— Galina Petrovna Batalova? preciză încet omul, luând-o abil de braţul aflat în halatul apretat.

Galocika dădu din cap, simţind că, fără să ştie de ce, îi slăbesc deodată picioarele şi pe frunte, sub

buclele calde, îi alunecă o picătură de sudoare mare şi la fel de clară ca roua.

— Vă rog să veniţi cu mine.

Şi viaţa Galocikăi Batalova se încheie.

În Volga neagră, în ciuda gerului, aerul era sufocant, ca în mormânt, şi la fel de asurzitor de linişte, dar Galina Petrovna era aşa de îngheţată, că nu putea nici să plângă, deodată încetase să se mai topească în sudoarea sa umilitoare şi începură să-i clănţăne dinţii neascultători, mărunt, ca unui şobolan. Era pur şi simplu sufocată de groază, de acea groază biologică de moarte pe care o cunoaşte orice fiinţă vie care ajunge la hotarul propriei morţi – conştiinţa tulbure, fierbinţeală, frisoane, sudoare, slăbirea involuntară a tuturor sfincterelor. Până şi urşii zdraveni şi masculii umani feroce într-o asemenea situaţie îşi dau drumul instantaneu şi furtunos în pantaloni – şi nu pentru că li s-a făcut frică, ci pentru că organismul încearcă disperat să se elibereze de tot ce-l poate împiedica să se lupte pe viaţă şi pe moarte sau să se scape panicat de moarte. Galina Petrovna nici măcar nu se scăpase pe ea – dar numai pentru că, într-un colţişor al conştiinţei sale salvatoare, credea disperată că totul este un vis, o prostie, o pagină dintr-o carte de copii, unde un canibal groaznic îl trage în vizuina sa pe frumosul şi cârlionţatul Degeţel. În copilărie se temea aşa de tare de acest desen, că nici nu putea să se uite la el în toate detaliile lui monstruoase – se înfunda iute în genunchii salvatori ai tatălui. Dar cum aşa! Doar tata spunea că vremurile de odinioară nu se mai întorc, deci era o greşeală, o neînţelegere! Galina Petrovna era o prostuţă foarte tânără născută în anul 1941 şi despre acele vremuri de odinioară ştia numai nişte fragmente din nişte discuţii auzite, iar după război totul devenise mai puţin îngrozitor, deşi tata mârâia câteodată că degeaba poporului i s-a dat atâta libertate, o, degeaba, iar după aceea

Stalin a murit de tot, şi toţi au plâns îngrozitor. Chiar şi tata. Galina Petrovna a încercat să spună toate acestea, să explice, să afle unde o duc, dar nu-i ieşi decât ceva de două parale, „av-va-va”. Omuleţul care stătea alături de ea pe scaunul din spate aruncă spre Galina Petrovna o privire rapidă, impenetrabilă şi dădu un ordin – ei, ia mai dă nişte căldură. Şoferul tăcut, fără să-şi schimbe expresia cefei roşii, ridate, păcăni ceva şi în maşină se revărsă un nou val de căldură artificială.

S-au oprit lângă o clădire uriaşă, plumburie, cu nişte turnuleţe deloc modeste şi cu tot felul de ornamente, iar Galina Petrovna, gata de orice, descoperi cu uimire că este un bloc: în spatele vârfurilor forjate, dantelate, ale gardului, nişte femei plimbau nişte copilaşi amuzanţi, rotunzi, care modelau cu râvnă un om de zăpadă dolofan, glasurile copiilor sunau tare în aerul îngheţat, felinarele se umpleau cu o lumină paşnică, tulbure, felinare făcute extrem de elegant, nu ca la Ensk, ca şi tot acest bloc şi această curte, temeinic, cu dragoste şi ostentativ nesovietic. Omuleţul, scrâşnind, o ajută pe Galina Petrovna să coboare din Volga şi, însoţiţi de şoferul încărcat cu sacoşe, traversară curtea, iar omuleţul făcea aşa de abil şi prietenos plecăciuni în toate părţile, încât Galina Petrovna, care se hotărâse, cu prima ocazie, să strige după ajutor, să fugă – orice – deodată se linişti de tot şi extrem de nepotrivit. Se pare că într-adevăr e o neînţelegere. Sau o cheamă să filmeze într-un film, păi ce? Se spunea că la Ensk se pregăteşte să vină Serghei Gherasimov, să povestească despre *Donul liniştit* al lui, poate m-a văzut pe stradă sau la politehnică. Sau undeva la un concert. Galina Petrovna se imagina cântând în faţa marelui regizor nişte *Viscole duşmănoase* de firmă şi după aceea imediat să ajungă pe stâlpul cu afişe, cu gura rujată răpitor, fatidic, şi chiar zâmbi când îşi spuse ce simplu şi deloc plin de groază se terminase totul. Omuleţul se mai uită o dată la ea

şi pufni, probabil făcându-şi definitiv o părere despre capacităţile intelectuale ale tinerei komsomoliste Batalova. Galina Petrovna abia se abţinu să nu-i arate limba – şi bine a făcut că s-a abţinut, pentru că liftul confortabil, scârţâind, îi urcă la etajul trei şi începu cu adevărat lucrul îngrozitor.

Omuleţul deschise cu cheia uşa de la intrare a unuia dintre apartamente, îl eliberă cu un semn din cap pe şofer şi o conduse pe Galina Petrovna într-o cameră uriaşă, absolut goală, probabil, destinată pentru a fi sufragerie, dar era clar de la prima privire că la masa spaţioasă, de vreo douăsprezece persoane, nimeni nu mâncase defel, şi puţin probabil că în camera asta locuise cineva – poate numai pentru a arunca într-un colţ un morman de dosare extrem de neîngrijite şi de cărţi. Până şi ferestrele înalte, înguste, erau goale – neglijate, fără perdele, şi prin ele pătrundea cu grijă seara din Ensk ce devenea din ce în ce mai densă şi mai întunecată. Galina Petrovna se aşeză supusă pe un scaun pe care, trebuie să recunoaştem, cu greu îl urni din loc, după ce hârjâi cu picioarele pe parchetul închis la culoare, şi scrâşnetul acesta, scurt, mecanic, lipsit de viaţă, îi răsună multă vreme în urechi, de parcă ar fi fost al ei.

Între timp, omuleţul scosese de undeva o faţă de masă cenuşie, ţeapănă, şi se apucă, tot scormonind ba în plase, ba în bufetul întunecos, priceput, dar fără să se grăbească, să pună masa pentru două persoane şi, în tot acest timp, înfăşurând şerveţelele şi punând pe farfurie nişte delicatese nemaivăzute de Galina Petrovna – vorbea fără oprire şi aproape fără intonaţie, răbdător, foarte încet, de parcă îi explica o problemă grea unui copil neascultător şi, cu fiecare cuvânt al lui, Galina Petrovna, care se temea chiar şi să foşnească, pălea din ce în ce mai mult, până ce, în cele din urmă, căpătă o nuanţă egală, foarte frumoasă, aproape măslinie. În clipa în care masa

era gata în întregime, şampania fusese băgată într-o căldăruşă asudată, iar fructele fuseseră puse în fructieră, ea-şi dădu imediat seama ce se va întâmpla cu ea, cu părinţii ei şi, lucrul cel mai important, cu un oarecare cetăţean Nikolai Ivanovici Maşkov, da, da, chiar aşa, cu Nikolenka, dacă ea îşi va permite să piuie, să scheaune, să manifeste fie şi o umbră de lipsă de respect, şi să încerci numai să-i spui cuiva vreun cuvânt despre discuţia noastră, nimeni n-o să te ajute – nici să nu speri, nici Dumnezeu, nici dracu', nici preşedintele Prezidiului CC al PCUS, pentru că el personal – auzi? – PERSONAL îl felicită anual pe Lazăr Iosifovici Lindt cu ocazia zilei de naştere, şi nu scapă aşa, cu o telegramă, ci dă telefon, formează singur, cu mâna lui imperială, numărul, pentru a-i exprima, cum se spune, şi a-i ura.

— Ai înţeles, căţea vagaboandă? întrebă în cele din urmă omuleţul şi, după ce se gândi puţin, îi trânti Galinei Petrovna o înjurătură neruşinată, sofisticată şi aşa de mizerabilă, că ea nu înţelese nici jumătate din ea, şi chiar dacă ar fi înţeles, tot aia ar fi fost. Singurul lucru pe care nu putea să-l priceapă era cine este Lazăr Iosifovici Lindt ăsta, dar era imposibil să întrebe acest lucru, Galina Petrovna simţea asta cu toată burta sa, cu măruntaiele ei care începuseră din nou să tremure, pentru că în ea nu mai rămăsese nimic neanimalic, omenesc. Deloc.

— Foarte biiine, spuse deodată extrem de vesel omuleţul, scoase din fructieră o portocală mai mare şi o băgă cu abilitate în buzunar. Mănâncă vitamine şi comportă-te frumos, o sfătui el aproape cu blândeţe şi dispăru imediat cu o viteză silenţioasă, care o făcuse să se gândească la un demon mărunt şi, de aceea, aproape groaznic de periculos, lăsând-o pe Galina Petrovna singură în sufrageria uriaşă, la masa gătită de sărbătoare, şi ea a stat aşa aproape două ore, temându-se nu numai să nu foşnească, ci şi să se sprijine de spătarul

scaunului cu spatele ei împietrit de încordare, şi în decursul acestor două ore, prin groază şi starea de vomă care o cuprinsese, visa disperată să ciugulească din ciorchinele uriaş măcar o boabă rotundă, de un roz translucid, de parcă era un sfârc de fecioară. Dar nu îndrăzni. Deşi până atunci nu mai gustase niciodată în viaţa ei struguri. Niciodată. Niciodată.

Când pocni sonor uşa de la intrare, Galinei Petrovna îi era deja aproape indiferent pe cine va vedea şi, la drept vorbind, ce se va întâmpla în continuare. Singurul lucru pentru care avusese putere era să se îndrepte şi mai mult şi aşa a văzut-o Lindt pentru a doua oară: speriată, palidă, stând ţeapănă pe un scaun incomod; cizmuliţele mici de pâslă cu vârfurile uşor întoarse în sus, şalul, pufos, cam vechi, ca al Marusiei, îi căzuse pe ceafă, omuleţul nu-i propuse să se dezbrace şi Galina Petrovna, fără să observe asta, stătuse aşa tot timpul, în hăinuţa de blană, numai se deschisese la nasturi, şi Lindt, năucit, care se nu se aşteptase deloc la întruparea năzuinţelor sale nocturne şi nu prea cuviincioase, multe secunde nu observă nimic în afară de această hăinuţă de blană desfăcută şi de pumnişorii strânşi tare, pe care Galina Petrovna îi lipise de piept. Doamne, şi după aceea ea deodată pur şi simplu începu să radieze o bucurie aşa de delicată, de vie, de parcă la fel ca şi el aşteptase întâlnirea aceasta, de parcă Marusia într-adevăr revenise, de parcă în cele din urmă totul se împlinise.

Lindt păşi în întâmpinarea ei desfăcându-şi mâinile şi Galina Petrovna se năpusti supusă în această îmbrăţişare neîncrezătoare, nerăbdătoare, se lipi de el, îşi băgă nasul undeva în umărul lui – tremurând şi din cauza râsului, şi a lacrimilor, aşa că Lindt, care era cât pe ce să-şi piardă cunoştinţa din cauza poverii ei aromate, fierbinţi, chiar se legănă puţin. Ea începu să bâiguie ceva, el nu auzi şi, ridicându-i numai faţa minunată, plânsă, pentru

a săruta în cele din urmă aceste buze incredibile, aproape transparente, pline, îşi dădu deodată seama că ea spune, repede, sufocându-se, înghiţindu-şi nu numai silabele, dar şi cuvinte întregi:

— Duceţi-mă de aici, salvaţi-mă, vă implor, vă rog, vă implor, ajutaţi-mă! Doamne, ce bine că aţi venit!

Acasă, Galina Petrovna a fost dusă numai peste o oră – foarte liniştită, spălată bine de tot şi pieptănată bine cu pieptănul lui Lindt pe care el, ruşinându-se şi grăbindu-se, îl spălă în baie – uite, drace, ţap bătrân ce sunt, sunt plin tot de mătreaţă, sunt răpănos, ei, dar nu-i nimic, totul o să se aranjeze, dar uite-l şi pe Nikolaici ăsta, nici nu-mi pot imagina cum a convins-o să vină, uite beţivanul, trebuie să-i dau o medalie, nu, mai mare râsul, trebuie să mă agit pentru el.

Galina Petrovna refuzase categoric să mănânce şi să bea, aşa că masa de sărbătoare, neatinsă de nimeni, a rămas aşa în mijlocul camerei, ruşinându-se în mod clar de măreţia ei, la drept vorbind, nepotrivită. Lindt, pierdut în complimente şi scuze, încerca să explice tot – Galina Petrovna, fără să-şi ridice genele lungi, încă nişte săgeţi umede care se lipeau, se scuza şi ea la fel. Nu, nu, nimeni nu a adus-o aici cu forţa şi nu a obligat-o – dimpotrivă, ea e foarte bucuroasă că... Galina Petrovna tăcu, agitându-se în interiorul cutiei sale craniene şi pipăind febril cu mâinile oarbe pereţii de gheaţă, de piatră, parcă chiar uşor lăcrimoşi – nu, nu e ieşirea, pe aici în niciun caz nu se poate, ĂSTA a spus că pe Nikolenka o să-l aresteze, o să-l chinuie, o să-l tortureze, punea pe farfurie strat după strat de nisetru înecat într-o grăsime chihlimbarie şi povestea cu plăcere cum anume va fi.

Galina Petrovna înghiţi în sec, ridică spre Lindt ochii incredibil de cenuşii:

— Pur şi simplu am aşteptat cam mult şi am moţăit din întâmplare, iar când aţi intrat deodată, adormită, ştiţi... Vezi orice. Vă rog să mă scuzaţi că ieri nu v-am recunoscut, îmi este foarte ruşine, să ştiţi. De aceea am şi venit, să-mi cer iertare. Probabil aţi crezut că sunt o prostuţă, nu?

Lindt, ca o moară stricată, dăduse drumul tuturor pietrelor de moară, dădu drumul unui discurs extrem de ciudat în care se încurcă singur – ei, ce spuneţi, Galina Petrovna, cum aţi putut crede aşa ceva, şi câr, şi mâr, şi hâr. Uite, şi pentru ăsta era Galina Petrovna. Iar Nikolenka îi zicea, ca mama, Galiunia, şi buzele lui se strângeau ca pentru a fluiera încetişor şi delicat sau pentru a săruta la fel de încetişor şi delicat. Mama! Galina Petrovna se agăţă deodată de acest gând salvator – ei, desigur, mama! Ea o s-o sfătuiască, o să se gândească ea la ceva, mama o s-o salveze! Speranţă zadarnică, de fapt, oare aţi văzut dumneavoastră nişte speranţe care să nu fie zadarnice?

Când în sufragerie, în locul monstrului aşteptat, a intrat bătrânelul de ieri, de la politehnică, ajutorul magului, Galina Petrovna, care deja se acomodase pe deplin în coşmarul în care nimerise, se bucurase aşa de tare, că fusese cât pe ce să-şi piardă cunoştinţa – era un om cunoscut cu care ea discutase, chiar dacă numai vreo două minute, dar el trebuia s-o ajute, s-o scape de aici, ca un om sovietic pe un alt om sovietic, doar în lumea cealaltă a Galinei Petrovna răul era mereu absolut anonim, iar oamenii care măcar o dată în viaţă au vorbit unul cu celălalt se transformau automat în tovarăşi care, cu preţul propriei vieţi, îl salvau pe celălalt. Şi apoi bătrânelul era ADULT, mai mare, de fapt, el nu putea să-i facă nimic rău – după nicio lege, nici după cea sovietică, nici după cea omenească, nici după cea biologică –, el era obligat s-o scoată din castelul acesta fermecat, să sune la miliţie, să agite opinia publică, să dea

alarma! Dar bătrânelul, în loc să facă asta, deodată se apucă s-o sărute cu gura lui uriaşă, fierbinte, plină de salivă, iar când ea începu, strigând, să se smulgă, bolborosi speriat despre nu ştiu ce neînţelegere şi, după ce-i dădu drumul din braţe, rosti din nou parola groaznică pe care o rostise deja omuleţul – Lazăr Iosifovici Lindt. Bătrânelul o rosti de două ori, până ce Galina Petrovna înţelese că el, pur şi simplu, se prezenta.

Ea îşi veni în fire, evaluă situaţia şi găsi singura soluţie corectă literalmente în câteva secunde – o viteză care i-ar fi făcut cinste şi lui Lindt care, în locul unei fetiţe speriate, care plângea, a descoperit deodată în propriul apartament o frumoasă puţin îngheţată, dar extrem de prietenoasă, desigur, puţin tulburată, dar în mod clar interesată de continuarea cunoştinţei. Era o minune adevărată. Groaza pentru Nikolenka îi pusese pentru prima oară creierul să funcţioneze la turaţie maximă, aşa că ajungea pentru câteva luni această rotire furişă, o înşelătorie precaută, exact ca a unei păsări, am avut undeva o pasăre ca asta, care te îndepărta de cuibul ei, numai că, spre deosebire de graurul viclean, Galina Petrovna era rănită cu adevărat şi era cu adevărat gata de orice, numai să nu sufere Nikolenka, Nikolenka al ei. Doamne, numai să nu se întâmple nimic cu el, numai să nu se întâmple nimic cu el, de ea acum puţin îi mai păsa.

Nimănui nu-i trecuse nimic prin minte, nici unui om, nici lui Lindt, nici mamei. Părinţii de fapt se deziseră de ea imediat, o părăsiră, neajutorată, frântă, să moară. Galina Petrovna, când se întoarse de la Lindt, îşi dăduse seama din prima clipă – din privirile liniştite, pe furiş, din faptul că nimeni, la drept vorbind, nu o întrebase de ce venise aşa de târziu şi unde fusese, şi doar Galina Petrovna, când coborâse din Volga neagră, văzuse foarte bine că mama trăsese repede draperia de la bucătărie, în carouri alb-roşii, foarte veselă, dar puţin strâmbă, pentru că tocmai pe această draperie mama o

învăţase acum câţiva ani să coasă la Singerul cu picior, captură de război, extrem de deficitar, şi Galocika tot nu putea să priceapă, să bage în căpşorul ei mic şi minunat o totalitate complexă de mişcări, în care picioarele legănau lin pedala, iar mâinile, în cu totul altă direcţie, independentă, împingeau ţesătura pe care o găurea cu poftă şi cu un pârâit periculos acul iute şi orbitor. Şi după aceea totul începuse să se aranjeze deodată, să revină la locul său, inclusiv mosorul rotund, strălucitor, şi mama spusese cu plăcere – bravo, fata mea, uite, o să te măriţi, o să coşi pentru toată familia, stai puţin, o să te învăţ şi să croşetezi, o să croşetezi pentru acasă milieuri, poate şi o faţă de masă, dacă ai suficientă răbdare. Şi Galocika credea că are, pentru că mama nu o minţise niciodată. De fapt, adulţii nu mint. Mai ales pe copiii lor. Şi nu-i trădează niciodată. Din păcate, acest lucru, ca şi croşetatul feţei de masă cu igliţa, se dovedise la fel de neadevărat.

Galina Petrovna urcă repede scara, deschise uşa cu cheia ei şi simţi imediat că degeaba sperase şi se grăbise. Omuleţul fusese deja aici – asta era clar după felul în care părinţii îşi plecau privirile, după mirosul tare al picăturilor de valeriană care rămăsese aşa speriat într-un colţ, în bucătărie, unde cineva – probabil tata –, mişcându-şi buzele, numărase în păhărel: treizeci şi una, treizeci şi două, treizeci şi trei, ia, mamă, bea şi nu mai plânge. Nu s-a întâmplat nimic rău. Cum, necum e un om respectabil, emerit, iar că e în vârstă, păi nu trebuie să facem noi supă din el... Galina Petrovna îşi scoase haina de blană şi, fără să spună vreun cuvânt, se duse în camera ei. Ea nu a mai vorbit cu părinţii, niciodată.

A doua zi, Galina Petrovna nu s-a mai dus la serviciu şi, apropo, nu a mai lucrat niciodată, chiar niciodată în noua ei viaţă. Iar seara a venit Lindt, uscat, gătit, parfumat, cu un buchet de trandafiri de ceai – aproape de mărimea lui – pentru viitoarea

soacră şi cu o navetă întreagă de alcool pentru viitorul socru, iar Piotr Alekseevici Batalov, tulburat, descoperi pentru prima dată dopul picurător şi gustul steril, lipsit de viaţă, al vodcii de import, de la care, a doua zi, nu te durea deloc capul, în ciuda faptului că ai tras aşa de mult, că ţi-e şi ruşine să spui – şi un whisky scoţian cu o vechime memorabilă, ale cărui miros şi gust nu se deosebeau deloc de urina de cal, şi un lichior într-o sticlă rotundă, nemaivăzută, care semăna cu nişte lapte condensat diluat cu spirt, ei, nu te jena, mamă, mai dă pe gât un păhărel, doar este dulce. Elizaveta Vasilievna, chicotind tulburată, îl dădu peste cap şi, repede, repede, scuturându-şi mâna în faţa gurii arse puternic, dădu fuga la bucătărie – să vadă se face plăcinta frământată în grabă şi băgată în cuptor.

Galina Petrovna stătea la masă fără să-şi ridice ochii şi numai uneori zâmbea uşor, abia vizibil, şi nimeni nu bănuia că zâmbetul acesta este rezultatul unei încordări total mecanice, aproape involuntare a muşchilor, ca la o broască răstignită pe masa laboratorului şi care lăsa să treacă prin ea, una după alta, nişte descărcări electrice. Lindt îi adusese o cutiuţă catifelată în măruntaiele de nepătruns ale căreia descoperi un ineluş minunat de aur, foarte simplu, foarte mic, cu un singur safir – mic, dar aşa de vechi şi cu nişte ape aşa de curate, că imediat îi fu clar că acest inel costa o avere întreagă. Galina Petrovna îl măsură pe degetul mijlociu – era puţin cam mic şi mama, în şoaptă, îi spuse: pe inelar. Galina Petrovna scânci şi sări de la masă. Lindt o petrecu cu nişte ochi avizi, jalnici şi, tuşind, spuse tot ce se cuvenea a fi spus părinţilor viitoarei soţii, şi despre mână, şi despre inimă, şi despre fericirea fiicei dumneavoastră.

Ţinând cont de vârsta şi de situaţia logodnicului, se hotărâră să nu facă prea multă gălăgie, de aceea, exact peste o săptămână, Galina Petrovna, cu

încuviinţarea generală tăcută, pur şi simplu se mută la Lindt. Micul geamantan de lemn cu hăinuţele ei ridicole de copil îl duse, în locul ei, Nikolaici, care imediat devenise în casa părinţilor la fel de indispensabil şi de familiar ca şi în casa lui Lindt.

A doua zi dimineaţa, când ieşi din dormitor, ciufulită, cu ochii pe jumătate închişi, Galina Petrovna îşi văzu pe masă buletinul – nou, scârţâitor, roşu, cu o ştampilă uşor întinsă ce vorbea despre înregistrarea căsătoriei şi cu numele nou. Galina Petrovna Lindt – citi ea pe prima pagină şi deodată începu să râdă. Îi luaseră tot. Şi numele, şi nunta, şi voalul, şi salata cu vinegretă de sărbătoare, şi primul pas al întâiului născut, şi ultimul oftat al persoanei iubite, care corespundea cu ultimul oftat al ei. Tot. Toată viaţa ei. Galina Petrovna nu mai avea nimic.

Primele câteva săptămâni ale mariajului său neaşteptat şi silit, Galina Petrovna le-a petrecut într-o prostraţie ciudată, bolnăvicioasă şi, deşi toată viaţa ei de după aceea cu Lindt s-a deosebit prea puţin de aceste zile – şi în privinţa numărului tandreţilor maritale, şi a delicateţei din partea lui, şi a repulsiei – din partea ei, tocmai luna de miere s-a dovedit a fi cea mai insuportabilă. Nepieptănată, cu o cămaşă de noapte boţită, ea hoinărea ore întregi prin apartamentul răsunător şi practic gol (Lindt nu avea chef să amenajeze cinci camere inutile, iar ea cu atât mai puţin avea chef), fixându-şi din când în când privirea când în fereastră, când în teancul de cărţi, când în masă, ca o jucărie mecanică rămasă fără baterie. Tremurând de la orice foşnet, ca o adevărată nevrotică clinică. Aştepta.

Lindt, care se lega din ce în ce mai mult de tânăra soţie, lipsea făţiş şi de la serviciu, şi de la cercetările sale ştiinţifice şi-i plăcea să se ducă la institut mai târziu, să treacă pe acasă măcar în pauza de prânz şi să se întoarcă de la serviciu mai

devreme, de aceea principala ocupaţie a Galinei Petrovna era de a trage cu urechea la uşa de la intrare – să vadă dacă nu păcăneşte limba yalei, nu, slavă Domnului, i s-a părut. De data asta a avut noroc. Dar Lindt oricum venea – oricât spera ea, vesel, îngrozitor, viu, el era imediat peste tot –, întindea pe masă tot felul de lucruri gustoase, îşi foşnea pachetele, scrâşnind, îşi arunca în holul de intrare ghetuţele mititele, groaznice, ca de gnom, scrâşnind la fel, îşi băga mâinile sub cămaşa ei, o atingea – mai întâi încet, concentrat, apoi din ce în ce mai cuprins de tulburare. Galina Petrovna, din cauza repulsiei, se acoperea imediat de sudoare şi din cauza mirosului ei uniform de sudoare el era din ce în ce mai poznaş. Destul de des Lindt nici nu mai putea să rabde până în dormitor, astfel încât apartamentul era parcă plin de pete de mucozitate mizerabilă şi, chiar după ce rămânea multă vreme singură, Galina Petrovna nu putea să-şi găsească locul în mijlocul acestor urme invizibile – uite, aici a fost, uite, şi aici, uite şi aici m-a avut. Şi, desigur, şi în dormitor. Patul uriaş. În fiecare zi. Dimineaţa şi seara. Uneori chiar şi noaptea, şi asta era cel mai rău, pentru că ea nici măcar nu apuca să se pregătească, să se adune, că şi intra în anfilada coşmarurilor care treceau din unul în altul, şi ea nu numai că nu putea să facă nimic, dar nici măcar nu putea să strige. Din cauza oricărei atingeri a lui Lindt, Galina Petrovna înţepenea pentru o clipă, ca o omidă, iar mai apoi, tot ca o omidă, se înmuia, dar în loc să moară, devenea extrem de maleabilă, mătăsoasă, moale, şi Lindt, interpretând naiv acest lucru ca un accept plin de ruşine, se apuca să fie şi mai sârguincios. Pentru nicio femeie nu făcuse asemenea eforturi. Nici în viaţă, nici în pat. Pentru niciuna, niciodată. El credea că e mai mult decât suficient pentru ca amândoi să fie fericiţi. Galina Petrovna doar nu scosese niciodată niciun cuvânt, niciodată nu încercase să-l respingă. O justificare jalnică, desigur. Când Lindt şi-a dat seama de acest

lucru, nu se mai putea schimba nimic. Sau aproape nimic.

Vai, genialitatea lui nu se extindea asupra legilor simple, abia observabile ale vieţii omeneşti cotidiene. El trăise mult prea mult singur şi observase mult prea mult mariajul fericit al Cealdonovilor numai dincolo de latura de paradă, pentru a putea repeta acelaşi lucru la el acasă. Mai mult, Galina Petrovna nu numai că se temea de soţ şi nu numai că îl ura. Ea nici măcar nu-l suporta pe Lindt, aşa cum anumite persoane nu suportă şerpii, gândacii sau chiar, în general, nişte lucruri absolut nevinovate, de felul unor pui semitransparenţi goi, care-şi scot din cuib gâturile piţigăiate deschise. Lindt avea fobie de apa curată, iar Galina Petrovna dureri grele de cap, pierdere a poftei de mâncare, greaţă, sudoare, frisoane involuntare pe care Lindt, radios, le lua drept spasme de un cu totul alt fel. Dar era groază. Da, da, chiar aşa – GROAZĂ.

Lindt nu observa nimic.

— *Feighele* a mea, bolborosea el, adormind şi minunându-se singur de limba idiş care-i apăruse nu se ştie de unde – probabil, totuşi, rezerva tandreţei noastre celei mai frenetice se formează în noi încă din pruncie şi limba acestei tandreţi este mereu cea maternă. *Feighele*. Păsărică mea. Galina Petrovna se scula neauzită din pat, se ducea împleticindu-şi picioarele spre baie şi se spăla, se spăla, se spăla, până ce pielea de pe degete devenea albă, ridată, ca a unei înecate, apa caldă unduia, pluteau pe ea şuviţe roşcovane de păr unduitor, acoperindu-i sfârcurile chinuite, ruşinea umflată dureros din cauza sârguinţelor academice. Chiar aşa: ruşinea. Nu poţi alege un cuvânt mai precis.

Când iarna din Ensk se pregătea să plece, slăbise puţin, începuse să se murdărească pe margini, prevestind primăvara, Lindt a dus-o pe soţia sa tânără la mormântul Marusiei. În afara oraşului era un frig pătrunzător, o noapte care te

tăia, şuierând ca un borfaş printre dinţii din faţă paradiţi, şi o şfichiuia pe faţă pe Galina Petrovna, care se înfofolea în haina sa veche de blană, de fată (ceva nou, de la soţ, nu purta în niciun caz, nici nu se uita în pachete), se uita cum Lindt se învârtea în jurul moviliţei ascunse sub nămeţi, călcând în picioare zăpada şi neobservând că păşea pe două morminte – al unui uncheş posac şi al unui copilaş de la care nici măcar fotografia nu mai rămăsese – numai o piatră cenuşie acoperită de promoroacă, pe care Galina Petrovna putu să citească numai prenumele Slavik şi două date ce seceraseră sever, din ambele părţi, viaţa mică. O rudă, probabil, îşi spuse indiferentă Galina Petrovna şi ochii îi erau la fel de cenuşii şi acoperiţi de promoroacă. Lindt încălzea cu palmele faţa de porţelan a Marusiei, bolborosea, ruşinându-se şi străduindu-se să nu-l audă nimeni – uite, draga mea, am adus-o în fine la tine şi pe soţia mea. Mereu visai la asta, mai ţii minte? Marusia râdea numai cu ochii, sprâncenele uşoare, părul uşor, aranjat simplu şi sus, spre urechi – nişte perle micuţe. Perlele lui. Cealdonov a spus – şi au îngropat-o cu ele.

Lindt a mai mângâiat încă o dată ovalul tombal deja dezgheţat. Galina Petrovna îşi trase nasul şi se uită spre Volga ce mârâia departe, în care moţăia, topindu-se la căldură, şoferul, capabil, ca orice angajat cu experienţă, să adoarmă instantaneu până şi în epicentrul unei explozii nucleare – imediat ce a ieşit şeful din maşină. Să mergem, începu să se grăbească Lindt, ai îngheţat de tot. El a încercat să-i atingă obrazul, Galina Petrovna s-a smucit involuntar şi s-a îndepărtat grăbită. Nu-i nimic, bolborosi Lindt, mergând în urma soţiei pe aleea cimitirului şi încercând să nu calce pe urmele ei mici, rotunde, aşa de fermecătoare, că-ţi dădeau lacrimile. Nu-i nimic, totul o să se mai aranjeze, va veni şi ziua, va veni şi mâncarea. Aşa spunea mereu Marusia. Dar nu s-a aranjat nimic. Şi

obrazul Galinei Petrovna sub degetele lui era mai rece decât fotografia de porţelan a Marusiei celei moarte. Peste câteva luni negura începea să se destrame uşor şi Galina Petrovna a început să se acomodeze puţin, aşa cum se acomodează oamenii până şi în lagărele de concentrare şi în barăci, cu torturile zilnice – de la opt la unsprezece – cu trezirea când sună sirena, cu avansul sărăcăcios, cu bătrâneţea, cu faptul că totul (de fapt, totul) se încheie cu ceea ce trebuie, de fapt, să se încheie, cu moartea. Desigur, asta nu era viaţă, nici hal de viaţă. Dar şi în închisoare trăiesc oameni. Iar Galina Petrovna, cel puţin, era sătulă, încălţată şi îmbrăcată. Ea încă era, în mare, sălbatică, tăcea şi nu ieşea nicăieri din casă. Cu părinţii nu vorbea nici la telefon, se retrăgea tăcută, îi dădea receptorul lui Lindt care nu înţelegea nimic, care îşi îndeplinea cinstit toate obligaţiile simple de ginere, până ce Galina Petrovna şi-a intrat integral în rol şi le-a tăiat părinţilor şi acest firicel minuscul de viaţă. Dar asta a fost târziu, mult mai târziu. Deocamdată însă Galina Petrovna învăţa încet, slab, ca după tifos, în primul rând lucruri simple şi chiar obişnuite – să se pieptene, să se spele zilnic pe dinţi, să mănânce la timp, să dea uneori drumul la difuzor pentru a asculta ceva paşnic despre muls şi cosit. Chiar îşi călcase o bluză, descoperind uimită că nasturii de fildeş abia i se mai ţin la piept.

Afară săreau nişte picături albastre chiar primăvăratice şi vrăbiile, deşi slăbiseră pe perioada iernii, erau pline de o gălăgie asurzitoare. Cerul de aprilie abia începea pe ferestruica deschisă larg, în curte o dădacă înceată mergea repede după un copilaş bine hrănit al unui nomenclaturist, care intenţionase să măsoare cu picioarele proprii o baltă nouă, abia apărută. Buf! Dădaca s-a întins pe toată lungimea ei, nu prea mare, şi copilul, hohotind răutăcios, o luă imediat la fugă în balta sa, ridicând valuri îngheţate, ca o barjă mică

îndesată, încărcată cu greutate de bucurie, de carne proaspăt tranşată de la piaţă şi de lapte cald. Se trânti uşa şi Galina Petrovna pentru prima dată nu tresări, nu se strânse, ci se întoarse, încă mai simţind cum se topeşte pe buzele dezobişnuite un zâmbet uşor, dulce la gust. Dar nu era Lindt. Mai rău. În prag, strângând la piept un dosar, se afla Nikolaici, care din acea seară de demult, de tristă amintire, ca un curtean cu experienţă, nu-şi permisese să rămână niciodată singur cu Galina Petrovna. Amândoi nu schimbaseră niciun cuvânt despre ce puteau, dar nu voiau să vorbească.

Galina Petrovna încetă să mai zâmbească şi ieşi repede din cameră. Nikolaici o petrecu cu o privire posacă. Lui, burlac bătrân, îi trebui numai o clipă pentru a-şi da seama de ceea ce avea să înţeleagă Galina Petrovna după multe săptămâni, iar Lindt aşa cum se şi cuvine, abia ultimul. Lumina aceasta, şi înainte tandră, dar care acum se îndesise până ce căpătase o consistenţă vizibilă, aproape de miere, umbrele acestea întunecate, dulci, sub ochi şi în colţurile buzelor uşor ridicate; bluziţa simpluţă care abia îi cuprindea pieptul, pe care o împingea de dedesubt o forţă invizibilă, dar clară, şi care semăna cu cea care spărgea vara un asfalt chiar de câţiva centimetri, pentru a lăsa în libertate un creştet mătăsos, elastic, al unei ciuperci rotunde.

Galina Petrovna era însărcinată.

Toată vara anului 1949 Lindt a petrecut-o în regiunea Semipalatinsk, într-un cocon prăfuit de nervozitate crescută, secrete şi căldură. Se adunaseră o mulţime de oameni – îl aşteptau pe Beria, chiar pe El, sfârşitul lumii, plăgile egiptene, execuţiile pe loc. Nimeni, nici Kurceatov, nu credea că RDS-1[39] asta a dracului va exploda – americanii au fost nevoiţi să se chinuie destul de mult cu a lor, de aceea, pentru orice eventualitate, se pregătiseră pentru tot ce era mai rău, deşi, din punctul de vedere al lui Lindt, lucrul cel mai rău

era chiar explozia atomică. El, tocmai, era convins că va exploda, sută la sută – e matematică curată, colegi, puteţi nici să nu vă îndoiţi. În fizică totul e plin de surprize, în matematică totul e precis – e singurul lucru pe care poţi să te bazezi cum se cuvine.

Din 27 august nimeni nu a mai dormit – pur şi simplu nu puteau. El nu venise, dar venise totuşi Beria – foarte gras, dar cu nişte maniere neaşteptat de uşoare, aproape elegante, proprii unor grăsuni extrem de norocoşi. El îi plăcu lui Lindt, lucru care, de fapt, era şi de aşteptat – Beria asculta foarte frumos, era priceput, inteligent şi fermecător, aşa cum se şi cuvine unui bun executant. El chiar se comporta ca un executant – nu făcea mutre, în cea mai mare parte rezolva problemele, nu le crea, şi făcea mereu eforturi să lase impresia că el, aici, e aşa, stă la o parte, stă în umbră, tovarăşi oameni de ştiinţă, dumneavoastră sunteţi cei mai importanţi.

— Cei mai importanţi aici sunt tovarăşii constructori, îl corectă Lindt, pe hârtie totul e corect, aşa că, dacă nu au greşit ei, totul o să fie foarte bine.

— Aşa credeţi, Lazăr Iosifovici? întrebă politicos Beria, ştergându-şi a suta oară fruntea şi gâtul cu o batistă; suferea din cauza căldurii din Kazahstan incredibil de tare.

— Nu cred, ştiu, e o diferenţă esenţială, mârâi Lindt. Haideţi mai bine să mergem să ne plimbăm, ce ziceţi, tovarăşe ministru? Mâine asta nu va mai fi şi e păcat.

Lindt dădu din cap spre câmpul experimental, uriaş, de vreo trei sute de kilometri pătraţi, acoperit temeinic cu poduri de cale ferată, case, drumuri. Un oraş creat numai pentru a muri. Ca, de altfel, orice oraş. Se întuneca, urlau cămilele condamnate şi alte câteva animale nefericite care, fără niciun fel de matematică, simţeau că noaptea aceasta este ultima. Se strigau în depărtare oameni, cântau vioi

marşuri soldaţii, dinspre bucătăriile de campanie venea un miros plăcut de carne.

— Şi de ce aţi refuzat conducerea ştiinţifică a experimentelor? întrebă deodată Beria.

— Vai, vă rog, Lavrenti Pavlovici! Să alerg, să semnez hârtii, să fac rost de sârmă ghimpată de prin magazii... E aşa de plictisitor ... Până şi Kapiţa, care e un prost, şi el a refuzat. E mai bun Kurceatov, el e tânăr, vanitos.

— Sunteţi numai cu doi ani mai mare, Lazăr Iosifovici, remarcă just Beria. Încercând să ţină pasul cu Lindt cel uşor, el gâfâia disperat. Pfui, dar nu mai alergaţi aşa, îmi sare inima din piept.

— N-o să sară, promise Lindt micşorând pasul şi mergând în ritm cu grăsunul amuzant. E aşa de drăguţ! Ce-or tremura aşa toţi în faţa lui, pe bune? Ei, nu mai spuneţi, doi ani e o mare diferenţă. Eu deja transpiram deasupra manualului lui Kraevici, iar el încă mai sugea ţâţă. Las' să muncească acum.

Amândoi au început să râdă – puţin mai vesel decât se cuvenea într-o asemenea situaţie, într-o asemenea companie, într-un asemenea loc.

A doua zi de dimineaţă, pe 29 august 1949, la ora 7 dimineaţa, prima testare a unei bombe atomice sovietice a avut loc cu succes. Marusia era moartă deja de trei zile, dar lui Lindt pur şi simplu nu i se raportase acest lucru. Nu au riscat să-i distragă atenţia. De aceea el sărea împreună cu ceilalţi în buncăr, se îmbrăţişa, se bucura că totul a bufnit aşa de frumos. Chiar se pare că urlase. Şi nu simţise nimic, nimic. Nici măcar un singur gând, nici cea mai mică presimţire. Aritmometru. Un animal tâmp ce ţine socoteala.

Lindt a revenit în Ensk abia la sfârşitul lui septembrie – florile de pe mormântul Marusiei aproape se prefăcuseră în putregai, ţărână, cădea o ploaie mică, îngheţată, din când în când se transforma într-o măzăriche ce te şfichiuia sec pe obraji. Cealdonov, care îmbătrânise imediat cu o mie de ani, gârbovit, cu capul tremurând, tot

încerca să îndrepte o parte a mormântului care se surpa şi mâinile îi tremurau aşa de încet, aşa de jalnic.

— Serghei Aleksandrovici, lăsaţi, nu se mai putu abţine Lindt, mă ocup eu.

Lutul, alunecos, gras, care umpluse pe vecie gura minunată a Marusiei.

— Lazăr, uitaţi, să mă puneţi şi pe mine uite aici, alături, spuse cu mare greutate Cealdonov şi nu se mai putu abţine, începu din nou să plângă, desfăcându-şi îngrozitor obrajii cărunţi, înţepători, bătrâni.

El a murit abia peste patru ani, în 1952, şi Lindt, care nu-l părăsise până în ultima clipă pe bătrânul care, încet, îşi pierduse minţile, niciodată nu recunoscu faţă de sine că-l dispreţuia şi-l ura pentru asta. Cealdonov era obligat să moară imediat după ea, imediat cu ea, în locul ei. Amândoi erau obligaţi. De fapt, Lindt avusese o şansă – minunată, aproape sigură şi, vede Dumnezeu, el nu avusese intenţia să o refuze. Discuţia cu Beria din ajunul Marii Explozii, care i se păruse lui Lindt aşa de neînsemnată, s-a dovedit că nu fusese o flecăreală de lume a unui funcţionar nervos şi a unui om de ştiinţă ciudat. Lucrul acesta a devenit clar după primul telefon de la Moscova – în noiembrie, la câteva luni de la moartea Marusiei. Suna un profesor de la Academia de Ştiinţe, se pare, cunoscut, dar aşa de îndepărtat, că Lindt nici nu legase măcar vocea lui behăitoare de vreo fizionomie asemănătoare. Telefonul era unul de control, prevenitor, prostului ăstuia servil i se poruncise să raporteze că sunt nemulţumiţi de Lindt. El nu era idiot şi ştia foarte bine despre asta dinainte. Desigur, nu de el personal erau nemulţumiţi – cine ar fi îndrăznit, de fapt, ci de faptul că el se încăpăţâna să nu se întoarcă la Moscova, deşi, de fapt... Lindt trânti nepoliticos receptorul.

Al doilea care a sunat a fost Ioffe. Lindt, care, în adâncul sufletului rămăsese un copil fără căpătâi, jigărit, şi de aceea erau prea puţini cei pe care îi respecta atât în domeniul ştiinţei, cât şi în viaţă, făcea o excepţie pentru Ioffe, e adevărat, una care semăna mai mult cu o greşeală gramaticală. Ioffe era învăţătorul – nu în sensul divin, ci în cel mai simplu, pedagogic sens al acestui cuvânt, şi acesta era singurul motiv de a-l nota cu literă mare. Ioffe nu se dădea în lături de a se ocupa şi de cei mici şi slabi, orfani şi săraci cu duhul, iar în lucrul acesta era ceva foarte evreiesc. Şi foarte în stilul Marusiei. Mai mult, Ioffe era un teoretician remarcabil şi Lindt ţinea minte foarte bine câteva clipe extrem de fericite pe care le petrecuse încă în anul 1922 asupra unei lucrări a lui Ioffe despre rezistenţa reală a cristalelor. De aceea el nu trânti receptorul, dimpotrivă, vorbi multă vreme şi cu plăcere cu bătrânul deasupra căruia se adunau, de asemenea, norii luptei proaspăt organizate cu cosmopolitismul, care s-a descărcat destul de repede, extrem de real, cu un foc de pucioasă. Ioffe a fost dat jos din postul de director al Institutului de Fizică şi Tehnologie al Academiei de Ştiinţe a URSS, pe care, încă din anul 1921 l-a dezvoltat cu mâinile sale, pornind de la o mică secţie. Din nou, de Lindt nu s-au atins, aşa cum nu s-au atins niciodată. Se vede că trebuie să se ducă de vreo două ori la consiliul ştiinţific fără pantaloni, dacă nu e recunoscut, spuse el acru, se pare chiar uşor ofensat de o altă neatenţie de neiertat a autorităţilor.

Dar atunci, la începutul lui septembrie 1949, Ioffe suna nu pentru a se plânge – ci dimpotrivă, Lazăr Iosifovici, vă rog, vă rog insistent să vă întoarceţi la Moscova, şi nu ca să mă aflu în treabă! Lindt ascultă cu atenţie lista anunţată de funcţii şi salarii (total neinteresantă) şi extrem de ademenitoarea enumerare a sarcinilor planificate în viitorul apropiat. Toate acestea sunt extrem de

ademenitoare, Abram Fiodorovici, şi eu sunt măgulit că dumneavoastră personal v-aţi asumat sarcina de a minţi că nu vă descurcaţi fără mine. Dar, pe onoarea mea, de ce aveţi nevoie să vin eu la Moscova? Lucrez foarte bine şi aici – slavă Domnului, poşta încă mai circulă la noi. Desigur, nu e ca în vremea ţarului, dar merge. Şi dacă va fi ceva incredibil de urgent, putem să trimitem şi vreun curier.

Ioffe scrâşni puţin, dar, fără a avea încredere în firele telefonului, nu riscă să se pună în pericol. Numai îl rugă, la despărţire – aveţi grijă de dumneavoastră, Lazăr Iosifovici, şi Lindt ascultă, toată seara îşi pregăti vechiul rucsac din pânză de cort: două perechi de nădragi, o cană, o lingură, şosete de lână, notesuri, o fotografie a Marusiei. Ieşi o selecţie obişnuită – cu aceleaşi boarfe, puse în acelaşi rucsac, se căra de regulă la poligoanele experimentale. Lindt îşi scoase din şifonier nişte pantaloni mai proşti, îi cântări în mână şi deodată începu să râdă. Să vă ia dracu'. Pe-asta n-o s-o vedeţi. El se schimbă repede cu cel mai bun costum al său, păstrat special pentru şedinţe şi decoraţii, bucurându-se cât de bine şi de răcoros îi cuprinde umerii cămaşa albă ca zăpada, cât de bine se aşezase la locul potrivit nodul cravatei elegante. Fotografia Marusiei o mută în buzunarul interior al sacoului, tot acolo pusese şi actele şi împinse cu un picior rucsacul inutil sub pat.

La ora 3 dimineaţa, când au sunat la uşa apartamentului, el deschise uşa deja îmbrăcat, într-un palton minunat, cusut tot la comandă, cu guler din astrahan cenuşiu, care aproape nu se deosebea de buclele lui, netede, la fel de uşor ninse. Mirosul sever de parfum, captură de război, Kölnische Juchten (un flacon geometric de sticlă verde, capac roşu, etichetă albă) plutea în holul de la intrare împreună cu Lindt, de parcă era un aghiotant al Excelenţei Sale, iar mirosul de piele întoarsă umedă, de carne puţin afumată, de talc

dulce şi de încă altceva imperceptibil, rafinat, ofiţeresc, se potrivea cu cei care veniseră, cu portharturile lor scârţâitoare, cu obrajii raşi la modul ideal ai lui Lindt însuşi, cu cămaşa lui albă, cu situaţia însăşi. Nu degeaba „pielea de Köln" era adorată de piloţii Luftwaffe, nu degeaba Lindt păstra acest flacon, numai Dumnezeu ştie prin ce căi însângerate ajuns la el.

Un maior posac, ce semăna cu un closet din bârne, la vederea unui boier aşa de gătit, salută din cauza surprinderii, deşi, de fapt, se pregătea să mai sune încă o dată, iar după aceea să bată în uşă cu pumnii deprinşi şi cu ciocanul, şi cu secera. În spatele lui se agitau nişte soldaţi nedormiţi.

— Percheziţie? îi invită Lindt politicos pe musafiri, făcând o plecăciune uşoară.

— Ei, nu, spuse bubuitor maiorul, nemulţumit ca un copil căruia deodată au început să-i repete pe de rost basmul preferat, şi aşa cunoscut. Ni s-a ordonat să vă ducem.

— Păi atunci duceţi-mă, dădu dispoziţii Lindt, punându-şi mănuşile moi din piele, trimise, încă dinainte de război, de la Londra, de sir James Chadwick, laureatul Premiului Nobel pentru fizică din anul 1935.

Şi ieşi primul uşor, aproape sărind, pe scară în jos.

Pe toată durata drumului lung nocturn, Lindt nu scoase niciun cuvânt – de ce? Când maşina cea neagră, după ce se învârti pe străzi, ieşi din oraş, interogatoriul se anulase de la sine, iar când au început să licărească în faţă luminiţele de pe turnurile de pază ale aerodromului militar, a căzut şi execuţia fără judecată şi ancheta, care nu-l bucura pe Lindt numai pentru că la începutul lui decembrie, lângă Ensk, nu puteai să găseşti nicio râpă nabokoviană năpădită de mălini, fără de care pentru un rus – fie el şi de trei ori evreu – nicio execuţie nu e execuţie. În avionul îngheţat care răgea şi trepida nu aveai nici despre ce să vorbeşti

şi nici nu cine. Din moment ce zburăm, înseamnă că mergem la Moscova. E o logică simplă. Inteligenţa îl face pe om neînfricat. Dar sentimentele îl doboară de minune.

Lindt îşi aduse aminte de Marusia, de mişcarea cu care-şi strângea părul uşor de pe gât, ininteligibilă şi veselă, printre agrafele strânse în dinţi, când îl muştruluia pentru întârziere şi noile cadouri. Dar ce faceţi, Liosik, iar sunteţi încărcat de pachete – parcă sunteţi un bişniţar, pe cuvânt! Nu prea am auzit să se dea somon pe cartelă. Doar suntem în anul 1922! Somonul este recunoscut de mult în mod oficial că este o reminiscenţă a regimului ţarist. De unde l-aţi luat? L-am furat, Maria Nikiticina. Liosik, nu vă mai ponegriţi aşa, sunteţi un băiat bun, scrie pe fruntea dumneavoastră. Lindt îşi desfăcea mâinile tulburat – ce să-i fac, chiar am furat.

De fapt, obţinuse somonul pe un schimb făcut cu un nepman[40] prost, un prăvăliaş gras, nervos, care i l-a dat în schimbul unei schiţe de perpetuum mobile, încropite rapid pe hârtie. Uite, îl faceţi din orice primus. Aici şi un copil se descurcă. Şi o să dea energie electrică fără alimentare? Şi nu se va opri? spunea prăvăliaşul îndoindu-se, ghicind vag că este păcălit groaznic, dar fără să-şi dea seama cum anume. Până la Judecata de Apoi nu se va opri, iar acolo, cum va da Domnul, promise Lindt, băgându-şi în sacoşă peştele gras. Prăvăliaşul, încă îndoindu-se, petrecu somonul cu nişte ochi melancolici. Dacă o să se strice, v-am scris aici adresa de acasă, veniţi şi o să-l repar, îl asigură la despărţire Lindt. Chiar lăsase o adresă de acasă, dar nu a lui, ci a lui Tihon Ivanovici Iudin, profesor de psihiatrie la Institutul de Deficienţe ale Copilului din Moscova. De fapt, era un om extrem de drăguţ, un prieten vechi al Cealdonovilor, un om inteligent, deştept. Nu mai sunt oameni din aceştia, şi e mare păcat.

Marusia a potolit cu agrafa şi ultima buclă şi a început să râdă. „Veniţi, Liosik, o să vă sărut”, spuse ea tandru şi Lindt, de patruzeci şi nouă de ani, de douăzeci şi doi de ani, a simţit că în gât i se zbate nebuneşte inima uriaşă, care nu mai încăpea nicăieri. „A murit!” spuse deodată Cealdonov, tare şi cu reproş şi Lindt, după ce tresări, se trezi. Avionul, huruind, începuse să aterizeze, iar în întunericul de nepătruns de la orizont deja licăreau, ceţoase, tot mărindu-se, nişte lumini. Lindt îşi şterse ochii cu palma uscată, moartă. Era Moscova.

La aerodrom îi aştepta un Mercedes, tot captură – noua distracţie a şoferilor de la GON, garajul cu destinaţie specială. Curierul taciturn îl predă pe Lindt unui golem la fel de tăcut, portierele se trântiră, începură să apară nişte străzi întunecate, pustii, era aproape ora patru dimineaţa, deşi ei decolaseră din Ensk tot la patru şi petrecuseră în zbor cel puţin cinci ore – o glumă rafinată a fizicii, rezultatul diferenţei de fus orar înmulţită cu viteza modestă a aparatelor de zbor de atunci. Lindt îşi frecă puternic obrajii pe care barba crescuse ca o perie – totul e închis, n-ai unde să te razi, degeaba a făcut el tot carnavalul acesta cu schimbarea hainelor. El nu mai fusese la Moscova din anul 1941 şi deodată îşi dădu seama că nu-i lipsise deloc. Fără Marusia totul îşi pierduse sensul.

Mercedesul se opri pe străduţa Vspol’nîi, lângă un conac elegant realizat de un arhitect deloc prost. Lindt scormoni în memorie şi scoase de undeva numele Erihson, care-i ţâşnise de acolo, dar degeaba. Un bărbat tânăr, cu abdomenul plat, într-un costum civil minunat şi cu un mers minunat, aproape de ulan, îl conduse în cabinetul său – o veioză, un birou, nişte dulapuri de bibliotecă, nişte jaluzele grele. Lindt se aşeză în fotoliu şi numai atunci îşi dădu seama cât de mult obosise.

Uşa se deschise încet şi cineva intră.

— Bună ziua, Lavrenti Pavlovici, spuse Lindt, fără să-şi deschidă ochii. Dacă e să punem la socoteală benzina consumată pentru mine şi toate aceste... Lindt îşi roti mâna în aer, căutându-şi cuvântul.... Şi toţi aceşti păzitori căcăcioşi, înarmaţi şi tăcuţi, atunci face cel puţin o mie de ruble de stat. Şi, de fapt, patentul pentru inventarea telefonului a fost primit de Alexander Bell încă în anul 1876, iar ideea însăşi de transmitere la distanţă a vocii omeneşti...

— Mulţi mi-au spus, Lazăr Iosifovici, că sunteţi nebun, îl întrerupse Beria. Dar până şi nebunii se tem de ceva. Vă rog să mă credeţi, ştiu ce spun.

Lindt deschise un ochi, apoi pe al doilea şi căscă.

— Tare mai vreau să mă culc, se plânse el.

Beria, proaspăt, de parcă afară nu era o dimineaţă de decembrie, ci o amiază de iulie, cu cămaşa albă, călcată, scoasă pe dinafară, se uita la el aşteptând. Lindt îşi spuse îndurerat că a lui cămaşă, din păcate, e deja departe de acea perfecţiune orbitoare. Şi, de fapt, ar fi fost bun un duş.

— Sigur că şi eu mă tem, Lavrenti Pavlovici, recunoscu el. Şi, desigur, nu sunt nebun.

— Atunci de ce refuzaţi să vă întoarceţi la Moscova? Este o prostie, la urma urmelor. Suntem gata să creăm toate condiţiile, totuşi, aici e capitala, regiunea cea mai avansată a ştiinţei, cum să spun.

Lindt ridică din umeri.

— Ştiinţa nu e o noţiune geografică, spuse el. Ea nu are regiuni mai avansate sau mai puţin avansate. Totul e limitat la nivelul cutiei craniene. El se lovi cu degetul în frunte şi începu să râdă chiar el, aşa de sonor fusese zgomotul. Ca la un student cam prostuţ din anul al doilea.

— Şi totuşi, de ce?

— Am la Ensk femeia iubită, explică simplu Lindt.

— E o minciună! Beria chiar se înroşi de furie şi imediat încetă să mai fie amabil. E o minciună! La Ensk aveţi o mulţime de muieruşte fără nicio noimă, dintre care jumătate vi le-am oferit chiar eu!

— Vă mulţumesc foarte mult, răspunse Lindt. Aveţi un gust minunat, deşi eu, trebuie să recunosc, nu sunt un consumator foarte capricios. Mănânc ce mi se dă şi nu fac nazuri. Dar numai că nu de muieruşte vă vorbesc eu. Ci despre femeia iubită. Ea e la Ensk. Şi nu plec de la ea.

— Păi atunci luaţi-o cu dumneavoastră la Moscova, ce problemă mai e şi asta? Beria se linişti la fel de repede cum izbucnise.

— Nu pot, răspunse încet Lindt.

— E măritată? preciză cu pricepere Beria. Dar o să aranjez asta.

— Nu se mai poate aranja, Lavrenti Pavlovici, spuse şi mai încet Lindt. Ea e măritată irecuperabil, înţelegeţi? Şi, mai mult, a şi murit.

Lindt se sculă, aruncă o privire febrilă prin cabinet.

— Unde aveţi aici toaleta? întrebă el repede, dându-şi seama îngrozit că o să izbucnească imediat în plâns, o să înceapă să bocească, urlând şi lovind cu pumnii în covor, pentru că era nedrept, la dracu', e nedrept, el le-a dat porcilor ăstora toată viaţa sa, şi-a stors de tot creierii, a inventat pentru ei bomba aia a dracului – şi nu una, un milion de bombe, proiectile, rachete, a băgat dracului în mormânt o grămadă de oameni de dragul comunismului lui nefericit. Şi ei nu au putut s-o învie pe Marusia. Nu au putut, porcii. Dacă pur şi simplu nu ar fi vrut, i-ar fi obligat. Dar nu au putut. Nimeni nu a putut. Deloc. De ce nu m-am făcut doctor? Biolog? Probabil aş fi inventat eu ceva. La urma urmelor, dacă apoptoza celulelor e programată biologic, trebuie să fie şi modalităţi de a declanşa din nou acest proces sau...

— Pe coridor în stânga, îi spuse repede Beria. Şi nu vă tulburaţi aşa de tare, Lazăr Iosifovici. Lăsaţi. O să vedeţi, o să găsim noi ceva.

Desigur, ei nu găsiră nimic, dar i-au dat să mănânce minunat la micul dejun, cu cafea bună şi pâinici calde, pe care Beria le refuză cu mare tristeţe, bătându-se pe burta impresionantă.

— Doctorii mi-au interzis, spuse el nemulţumit. Uitaţi care sunt în ţara noastră adevăraţii sabotori şi călăi!

Lindt începu să râdă, fără să-i treacă prin minte că nu e o glumă, deloc, deloc nu era o glumă.

Spre seară el s-a întors cu acelaşi avion la Ensk, unde nici nu apucase să se lumineze. Lindt nu a mai fost tulburat după aceea – nici cu telefoane, nici cu încercări de convingere, dimpotrivă –, pentru prima dată a simţit din plin ce uşor şi plăcut este să te plimbi într-un vagon confortabil care trage înainte o maşină, chiar aşa, fără suflet, obtuză, dar aşa de impresionant de puternică, precum statul. I se alocă un institut întreg, după ce înghiţiră declaraţia obraznică cum că de treburile administrative trebuie să se ocupe numai idioţii, şi imediat a fost adus şi idiotul respectiv, un director profesionist, sovietic, de o hoţie patologică, aproape nervoasă, dar capabil să facă rost de minune, din aer, de orice lucru necesar institutului – fie că era vorba de hârtie de toaletă sau de un aparat extrem de complicat tocmai produs undeva la New York sau la München. Deşi, desigur, cu hârtia de toaletă era mult mai greu.

Viaţa intrase pe făgaşul normal, devenise pe neaşteptate mai burgheză, de parcă Lindt nu trăia în URSS, ci undeva în apropiere de Stockholm, într-o căsuţă liniştită, ca prieten personal al regelui. Editările, reeditările, noile elaborări, premiile – Lindt primise aproape ultimul premiu „Stalin”, un apartament cu cinci camere înmânat practic cu forţa, deşi el ceruse să i se dea casa Cealdonovilor, ce-i trebuia palatul ăsta, oricum eu

tot mă duc pe la bătrân de două ori pe zi! Sus începu să se audă tropăitul tocurilor şi la Cealdonov apăru imediat o soră medicală care stătea acolo tot timpul, semănând cu o gorilă, care-şi îndeplinea funcţiile de milosârdie cu o deprindere şi pasiune de automat băgat în priză. Lui Cealdonov, cufundat în durerea sa liniştită, total înnebunit, îi era indiferent şi Lindt aproape sincer îşi trase sufletul: fără Marusia, Cealdonov – neajutorat, care saliva întruna – îi devenise total insuportabil.

Noua funcţie prestigioasă avea şi surprizele sale. Împreună cu apartamentul uriaş care în mod sincer îl deprima pe Lindt, apăru şi Nikolaici. Chiar aşa, apăru, ca un duh al casei, şi nici măcar nu apăru – se aciuă, ca şoarecii lui Leeuwenhoek, în nişte cârpe vechi. Pur şi simplu, într-o bună zi, Lindt, când veni acasă de la institutul său, descoperi că toate tavanele din apartament sunt văruite şi, în mijlocul mirosului proaspăt, umed de var se învârte, tot adunând de pe jos ziarele murdare, un băiat vânjos cu cămaşă soldăţească de bumbac – desculţ, cu capul rotund şi gândind foarte temeinic.

— Staţi liniştit, îi raportă el lui Lindt, în loc de „bună ziua”, tot ce avea fotografii cu Iosif Vissarionovici am pus dinainte într-un teanc, să nu le murdăresc, aşa că nu va fi niciun exces. Cuvântul „exces” îl rosti cu importanţa plină de străduinţă a unui copil care învăţase extrem de recent o poezie foarte lungă şi complicată. Lindt zâmbi.

— Păi ce, pot fi şi excese? întrebă el.

— Păi pentru aşa ceva au fost împuşcaţi oameni, tovarăşe Lindt, recunoscu onest băietanul, aşa că imediat deveni clar că el trebuise să ia parte în mod direct la neruşinarea asta, dar ce să faci? Serviciul e serviciu! Îşi frecă mâinile de fundul tare, se puse în poziţie de drepţi şi, pocnindu-şi călcâiele goale, grosolane, raportă – sergent de gardă Samohov Vasili Nikolaevici. Ochii

băietanului era fermi, precum castraveţii muraţi ai Marusiei – şi aveau o culoare la fel de apetisantă, precum verdele unei sticle. Lui Lindt îi plăcu imediat.

De fapt, Vasili Nikolaevici Samohov nu prea avea multe în legătură cu garda – poate numai obrăznicie şi încăpăţânare, fără de care este imposibilă şi cea mai însemnată faptă de eroism din armată. Mai mult, în armata profesionistă, Nikolaici nu slujise şi nu luptase deloc, dacă e să nu punem la socoteală anii pe care îi petrecuse în SMERŞ[41] – se înţelege, în SMERŞ-ul lui Beria, nu al lui Abakumov, mulţi le încurcau, dar mai fusese şi SMERŞ-ul lui Kuzneţov, cel care era la Direcţia de Contrainformaţii a Comisariatului Poporului pentru marină militară, dar în marină Nikolaici nu s-ar fi dus neam. Nici pantalonii largi, cloş, nu-l ademeneau, nici stiletul, nici raţia generoasă, de puteai să crăpi. Pentru că sergentului Samohov îi era frică de apă – pur şi simplu îl cuprindea sudoarea. Şi mai mult decât de apă, îi era frică să iasă în lume.

De fel, Nikolaici era dintr-un sat mic ce se chema Elban' – şi tot ce puteaţi să vă imaginaţi la citirea acestui toponim sonor păleşte în faţa realităţii în care îi fusese scris eroului nostru să se nască – fără minte, fără talent, fără conştiinţă, fără ruşine, chiar şi fără o mamă – ea, după ce i-a dăruit lui Nikolaici viaţa lui aşa de inutilă, se stinsese, fără să lase vreo amintire după ea. Nu din cauza bolii, nu – din cauza unei beţii din care nu s-a mai trezit. La Elban' bea toată lumea, iar cei care nu puteau rămâneau prin curţile lor – satul era mic, crunt, cu nişte muieri extrem de rele, cu câinii cei mai răi şi cu vânturile cele mai rele care tot anul luau la vânturat, urlând, uliţele, dându-i înapoi pe umblăreţii nechibzuiţi şi ridicând până la cer pleava măruntă, prăfuită. Dar familia Samohovilor, mare şi nechibzuită, era renumită până şi în Elban' cu beţivanii şi veneticii ei, şi Nikolaici, în primii

cincisprezece ani de viaţă, a înghiţit atâtea, că Dickens şi Dostoievski ar fi avut material nu numai pentru o singură serie de romane cu mutre cu coarne pe copertele subţiri, ieftine.

Cândva, poate înainte de moartea mamei, dar poate şi mai devreme, Samohovii cunoscuseră, probabil, timpuri mai bune, din care le rămăsese numai casa, făcută din lemn nu se ştie de cine, dar solidă. Probabil fuseseră eforturile vreunui bunic, dar cronicile de familie ale Samohovilor nu se mai ţineau de multă vreme, abia ţinând minte, în aburii samogonului, prezentul în care trăiau chiar ei. Tatăl lui Nikolaici băuse mulţi ani la rând, practic nu-şi venea în fire niciodată, şi probabil, ar fi uimit serios cu ficatul său pe orice medic, dar în Elban' nu era niciun amator să se minuneze de aşa ceva, şi nici medici. Din cei doisprezece copii făcuţi de Samohov-senior (numai rasă pură – doar băieţi) au reuşit să treacă de vârsta prunciei numai şapte, iar cei mai mari erau nişte competitori demni părintelui care i-a făcut, tovarăşi de pahar. Nikolaici era mai mic. Cel mai mic. Născut în anul 1926.

El crescuse în sărăcie – nu într-o sărăcie curat protestantă, unde toţi se dau peste cap pentru o copeică muncită, dar oricum se găseşte şi curaj, şi timp pentru a freca podeaua din bucătărie până se face albă şi pentru a curăţa cu fărâmituri de cărămidă ibricul de aramă pentru cafea, ci chiar în sărăcie – una groaznică, murdară, lipicioasă, o sărăcie rusească lipsită de speranţă, căreia îi place aşa de mult să se plângă gălăgios la Dumnezeu şi la fel de gălăgios să-L implore, expunându-şi, parcă ostentativ, coatele jerpelite şi sufletul la fel de jerpelit, de două parale. Pentru un cartof fiert sau o pereche de cizme de pâslă trebuia să te lupţi cu fraţii tăi de sânge, exact cum spune Darwin – şi cu acelaşi succes ca la Darwin. Dar Nikolaici, care trecuse prin toate bolile prin care poate trece un copil în iad, bolnav de scrofuloză, jigărit, cu mucii

mereu curgându-i pe buza de sus, se dovedise a fi un mutant al unei forţe aşa de uimitoare, că supravieţuise. Ei, şi puterea sovietică l-a ajutat puţin, ce să spunem.

Nikolaici respecta puterea sovietică şi avea pentru ce. La şcoala la care îl înscrisese şi îl dusese învăţătoarea din Elban', care se dezobişnuise de mult şi de compătimire, şi de mirare, dar care, totuşi, din inerţie, îşi îndeplinea datoria cetăţenească, era cald şi ţi se dădea să mănânci gratis. Iar dacă tăiai nişte lemne sau spălai pe jos cu o cârpă roşiatică, mucedă, atunci puteai şi să înnoptezi acolo, după ce obţineai permisiunea paznicului, umflat de la poşirca făcută în casă, dar liniştit, spre deosebire de tatăl care, când se trezea pentru puţin timp, îi altoia pe copii cu furia fără rost a sărăciei stihinice.

Şi în şcoală mai era şi fotografia tovarăşului Stalin şi, privind la mustăţile lui bogate, la fruntea senină şi la ochii blânzi cu raze vesele de lumină în interior, Vas'ka Samohov, numai piele şi os, simţea acelaşi lucru pe care îl încearcă pelerinii obosiţi care au ajuns în cele din urmă la lăcaşul de cult dorit. De la tovarăşul Stalin era şi lumina, şi forţa, şi alintul, şi iubirea pe care Nikolaici nu le cunoscuse neam în viaţa sa, dar de iubirea asta nu aveai cum să te ascunzi şi Nikolaici, ca o limbă a unei busole care puţin probabil că auzise ceva de câmpul magnetic, tremurând tot, se întindea spre această iubire şi credea în ea, şi, de fapt, trăia numai prin ea. Tovarăşul Stalin ştia tot – Nikolaici nici nu se îndoia de acest lucru, şi despre el, un căcăcios mărunt din Elban', ştia la fel, şi-l compătimea din tot sufletul, încât Nikolaici simţea grija aceasta şi durerea de la mii de kilometri şi chiar uneori se ruşina că Iosif Vissarionovici uite, iar nu doarme, se gândeşte la el, dar nu poate să sune, pentru că nu are pe cine să sune la Elban', niciodată nu a fost aici niciun fel de telefon, nici telegrame nu se aduc aici, şi cui să-i fi telegrafiat?

Cine să ştie de ei? Cine, în afară de tovarăşul Stalin, are nevoie de ei?

De dragul tovarăşului Stalin, Nikolaici nu pusese în gură nicio picătură de alcool, de dragul lui, scrâşnind din dinţi, dimineaţa se spăla cu apă de la fântână, de dragul lui îşi chinuia la şcoală căpşorul său slăbuţ, fără minte, de fiu şi nepot de beţivan de la ţară, de dragul lui de la zece ani se tot învârtise pe la colhoz – aduna zile de muncă, făcea rost de un bănuţ, sperând că la un moment dat va reuşi să se smulgă din Elban'-ul ăsta blestemat şi se va duce la Moscova, ca tovarăşul Stalin să vadă că nu degeaba l-a durut inima lui uriaşă şi că pentru Vas'ka Samohov totul e bine şi minunat. Are şi obiele, şi galoşi, şi sacou, şi atestatul în buzunar.

Asta era o iubire, desigur, în cea mai pură formă a manifestării ei – iubirea unui fiu pentru tatăl său, nu, nici măcar a Fiului pentru Tată, şi iubirea omului pentru Dumnezeu, care ea însăşi e Dumnezeu şi lumină şi speranţă. Dacă Nikolaici s-ar fi născut cu vreo cinci sute de ani înainte, lumea ar fi avut parte de un mare rugător, poate chiar un mucenic sau un sfânt, dar nimeni nu-l întreabă pe om ce cruce îi e sortit să ducă mai bine. De aceea Samohov junior a trăit până la cincisprezece ani în Elban'-ul său, fără buletin, fără drepturi, minor, sărac, singur, neiubit de nimeni în afară de tovarăşul Stalin.

Iar, mai apoi, rugăciunile disperate, fără cuvinte, au fost în cele din urmă auzite şi a început războiul.

E clar că Nikolaici nu a fost primit voluntar – era considerat un minor, la marginea societăţii, care nu merita nici măcar să moară pentru Patrie şi pentru Stalin, şi el adună cu grijă, fără furie şi supărare, această umilinţă în grămada celor pe care le îndurase deja, pentru ca, mai apoi, să o strivească cu satisfacţie şi fără grabă – şi să le plătească tuturor, tuturor, tuturor din plin. Abil şi

obişnuit cu supravieţuirea primitivă, el putu să se lipească mai întâi de unul din vagoanele ce transportau soldaţi, apoi de un tren de marfă plin de vaci calde şi, după câteva luni de opriri interminabile, de întârzieri şi transbordări (trebuia totuşi să se deplaseze în contra curentului, având în faţă şuvoiul de multe milioane de oameni care pornise în evacuare), coborî pe peronul gării Kazanski din Moscova – păduchios, maturizat, deprins să cerşească şi, chiar mai bine, să fure, dar încă arzând de acel foc de nestins al sacrificiului. El venise să-l apere pe tovarăşul Stalin, lucru pe care îl îşi transmisese primei patrule pe care o întâlnise. Cei din patrulă schimbară priviri şi-l trimiseră pe băietanul fără buletin şi cu ochi sălbăticiţi direct la NKVD.

A fost primul mare noroc important din viaţa lui Nikolaici. A avut noroc pentru a doua oară atunci când l-a găsit pe academicianul Lindt.

La secţia raională a NKVD, de pelerinul din Elban', o s-o spunem direct, nu s-au bucurat prea mult. Şeful secţiei, tovarăşul Kovalciuk, un ucrainean frumos, bine făcut, cu umeri rotunzi şi fundul mare, ca o statuie a unui tânăr grec care era gătit, nu se ştie de ce, cu nişte pantaloni bleumarin de călărie de la NKVD, făcuţi de comandă, cu o bluză militară, literalmente de-aia nu mai putea – şi de Nikolaici, şi de năzuinţele lui înalte. La NKVD domnea un haos greu de descris, legat în niciun caz de război, ci de o altă trăsnaie administrativă. Pe 20 iulie 1941, printr-un decret al Prezidiului Sovietului Suprem al URSS, NKVD şi NKGB fuseseră unite într-un singur NKVD al URSS – şi asta în condiţiile în care pe 3 februarie acelaşi an, 1941, acelaşi Prezidiu al aceluiaşi Soviet Suprem dăduse un decret cu aceeaşi putere de beton armat despre separarea NKVD al URSS în NKVD al URSS şi NKGB al URSS. Beria, care cedase jumătate de împărăţie în favoarea lui Merkulov, devenise din nou important şi, în

legătură cu acest lucru, prin toată instituţia avea loc o reaşezare paranoică pe care o accentuau informaţiile de pe front şi noile enciclice ale conducerii tulburate.

Decretul referitor la tragerea la răspundere pentru răspândirea, în vreme de război, de zvonuri false, care stârnesc nelinişte în rândurile populaţiei; dispoziţia referitoare la organizarea apărării antiaeriene locale în oraşele şi aşezările din RSFSR; decretul despre organizarea luptei din spatele frontului trupelor germane – şi aşa mai departe, şi aşa mai departe. Era o agitaţie birocratică infernală – şi chiar că era infernală în adevăratul sens al acestui cuvânt, iar tovarăşul Kovalciuk abia mai apuca să se întoarcă, pentru a le face pe plac, în acelaşi timp, tuturor şefilor. Păi mai bine ar fi fost trimis pe front, dracu' să-i ia, decât aşa, mi-au scos sufletul. Dar, se înţelege, Kovalciuk nu era lăsat să se ducă pe front.

Pe Nikolaici îl citi în vreo patruzeci de secunde – imediat îi fusese clar că nu e nimic periculos sau rău în băiatul ăsta.

E pur şi simplu un băiat cam ciudat de la ţară care a suferit atâtea la marginea lumii, poate chiar puţin sărac cu duhul, deşi, cel mai probabil, pur şi simplu este foarte flămând. Nu puteai să-l trimiţi în armată, deşi băietanul jurase de multe ori că are deja optsprezece ani (minţea, dar degeaba), iar dispoziţia Sovietului Comisarilor Poporului al URSS „Despre instituţionalizarea copiilor rămaşi fără părinţi" încă mai rătăcea pe undeva prin subsolurile birocraţiei, aşteptând ziua de 23 ianuarie 1942.

Desigur, cel mai simplu era să apeleze la un alt ordin – şi unul foarte nou, din 17 noiembrie 1941, conform căruia Adunarea Specială a NKVD primise permisul de a ucide nr. 1: dreptul de a lua măsuri de pedepsire în cazurile de crime contrarevoluţionare şi de crime extrem de periculoase împotriva ordinii de stat din URSS. Se

înţelege, mergându-se până la executare. Tovarăşul Kovalciuk îl puse mental pe slăbănogul Nikolaici, care chiar parcă zornăia, pe talerul lui Nemesis şi, scrâşnind, scoase din birou un pachet înfăşurat în ziar. Ia, băiete, de mănâncă, spuse el cu o voce de tenor, catifelată, din care nici Moscova, nici serviciul ăsta al dracului nu putuseră să scoată blândeţea ucraineană. Nikolaici, începând să toarcă, îşi înfipse dinţii în coaja de secară acoperită cu un strat gros, de un deget, de untură de casă. De la Jitomir, mămica a pus-o la sărat, îi explică Kovalciuk. Tu ai o mamă? Nikolaici, fără să se întrerupă din mâncat, dădu din cap că nu – nu avea nicio mamă, numai nişte obiele jerpelite şi umbra genelor lungi, ca de fată, pe pometii înfometaţi, supţi. Kovalciuk oftă ca o femeie – asemenea gene avusese şi băieţaşul lui, un copilaş micuţ, amuzant, care în anul 1936, într-o săptămână, fusese pus la pământ de scarlatină. Soţia, imediat după înmormântare, a plecat la părinţi, în Ucraina, a spus – nu mai pot, Petro, să te văd nici pe tine, nici Moscova asta blestemată. De parcă îl întrebase cineva dacă îi place sau nu Moscova. De parcă el ar fi putut să aleagă.

Nikolaici înghiţi ultimul firişor de untură, îşi linse degetele şi repede, ca un mic animal, se uită în jur.

— Haideţi să vă spăl pe jos pe-aici, propuse el. Şi fereastra. Nikolaici pur şi simplu nu ştia să spună mulţumesc. Nu fusese învăţat. Tovarăşul Kovalciuk se uită la podeaua zgâriată şi faţa i se lumină.

— Păi spal-o! acceptă el vesel. Spal-o. Şi eu mă duc până la magazie. Numai ai grijă, băiete, dacă o ştergi, o să te împuşc.

Nikolaici nu o şterse. Şi a devenit copil al secţiei raionale a NKVD din oraşul Moscova. Cu raţie deplină şi cu haine de-a gata. Ziua Victoriei o întâmpinase deja om adevărat – cu grad de sergent pe lângă Direcţia generală a trupelor de pază a

spatelui frontului Armatei Ruse active, Direcţia Generală a Trupelor de Interne a NKVD. Sergentul Samohov tot nu strălucea în privinţa educaţiei, dar nici nu o făcea pe prostul, de aceea nu se prea mai străduia să-l iubească pe tovarăşul Stalin şi să-l păzească. Iubirea divină pentru părintele tuturor popoarelor dispăruse împreună cu coşurile adolescentine şi cu silueta sa slăbuţă din cauza foamei. Nikolaici se împlinise, se făcuse bărbat, obţinuse un salariu minunat şi învăţase toate jocurile secrete periculoase şi iscusite, fără de care este imposibilă existenţa vreunei structuri ierarhice mari. În ciuda celor nouăsprezece ani ai săi, el avea faima de lucrător operativ excepţional – viclean, insistent, lipsit şi de orice urmă de sentiment. Tovarăşul Kovalciuk nu reuşise, totuşi, să scape de unul dintre decrete, pe atunci fusese executat deja de trei ani.

Nikolaici aproape că nu-şi mai aducea aminte de el.

Lindt, desigur, îşi dădea seama că Samohov Vasili Nikolaevici îi fusese ataşat nu în calitate de ordonanţă, dar, pentru Dumnezeu, de ce nu? Un observator priceput şi descurcăreţ este de o sută de ori mai bun decât orice tovarăş ciung, dar pătimaş. Gospodăria academicianului, aflată în mâinile pricepute ale lui Nikolaici, porni înainte fără niciun scârţâit şi fără ghionturi, ca o căruţă unsă de minune, cu dragoste, de un sătean muncitor. Mai mult, Nikolaici era un om amuzant şi chiar emoţionant în felul său. Lindt simţea faţă de el o înrudire ciudată şi neclară până şi lui, care se explica, poate, prin asemănarea exterioară a destinelor pe care nu şi le împărtăşiseră, şi, poate, şi prin vreun flecuşteţ biochimic – o combinaţie anume de feromoni sau un nivel identic de oxitocină. Doar toate sentimentele pe care le avem faţă de cineva, dacă este să ne gândim, sunt numai o activare a proteinelor legate prin proteinele de

legătură guanin-nucleotide, un fel de potrivire chimică a moleculelor de semnal. Nimic mai mult.

Singurul lucru care-l îndurera puţin pe Lindt era atitudinea lui Nikolaici faţă de Galina Petrovna. Ei, Nikolaici, spune tu, ce ţi-a făcut? încerca el să-l facă să-şi schimbe opinia, fără să observe că vorbeşte pe acelaşi ton cu care ar fi încercat să-l înveţe pe un câine care făcea rău, şi Nikolaici, şi el tot ca un câine, îşi întorcea într-o parte botul bosumflat, fără să se considere obligat să dea un răspuns. Era gelos. Ei, nu te mai zburli aşa, beţivanule, ia mai bine raportează, ce-i acolo la noi? Ai făcut rost de pătuţ? Lindt îi lovea cu mâna, uşor, ceafa ca de ciobănesc şi Nikolaici, înmuindu-se, dădea din cap – sigur că făcuse rost. De cel mai bun, din larice, zece copii tot să creşti în el, n-are moarte.

Păi ce-mi trebuie mie zece, nici cu ăsta nu ştiu ce-o să fac. Şi tu crezi că o să fie băiat, ai, beţivanule? Băiat, răspundea convins Nikolaici. Uitaţi ce burtoi mai are ea, cât de sus stă, parcă a înghiţit un glob, şi pielea e curată. Numai fetele îi mănâncă frumuseţea mamei, dar, de la băieţi, muierile mereu sunt şi mai frumoase. Lindt, abia abţinându-se să nu-i apară pe faţă un zâmbet strâmb, ca de lup, îşi aducea aminte de pielea fierbinte, puţin sărată, de pe pântecele soţiei sale gravide, de felul cum ea îşi închidea ochii când se supunea presiunii lui, de fierbinţeala vie, puternică, umedă a interiorului ei şi – parcă în contrast – de sfârcurile mereu reci, de un roz-palid, cu pielea subţire şi aşa de delicate, că voia să le culeagă abia atingându-le cu buzele, de parcă erau nişte fructe de zmeură timpurie, slabă, care stă să se risipească.

Nikolai, care înţelegea tot, ofta. O să se întoarcă în curând acasă, mai răbdaţi puţin. Medicii au spus că o să nască sigur spre sfârşitul lui ianuarie.

Şi chiar aşa a fost – fix pe 31 ianuarie 1959, Galina Petrovna a născut. A făcut asta, în ciuda

tuturor temerilor celorlalţi, uşor, ca o pisică – de la prima contracţie moale până în momentul în care moaşa, ţinându-l cu pricepere, ca pe o prună, pe prunc de funduleţul ridat, plat, spuse cu o voce groasă: „E băiaaaat!”, trecuseră vreo treizeci de minute, iar zece dintre ele Galina Petrovna le petrecuse venind şontâcăind de la fumoar. Copilul i se păru înfricoşător, dar, slavă Domnului, nu aşa de respingător ca Lindt. E adevărat, peste o zi, când băiatul i-a fost adus pentru prima oară la alăptat, Galina Petrovna făcuse o adevărată scenă de isterie personalului medical – cea mai mică tentativă a fiului de a suge îi stârnea nişte frisoane adevărate. Doctorii se tot agitau, încercând să excludă epilepsia care apăruse nu se ştie de unde, dar, de fapt, Galinei Petrovna pur şi simplu îi era silă. S-a liniştit însă la fel de subit cum a şi început, dar tot a refuzat categoric să alăpteze copilul şi chiar a aruncat în sora medicală cu o cutie de lapte condensat extrem de bun. Era semnalul viitoarelor furtuni feerice despre care mai apoi în Ensk circulau zvonuri înfricoşătoare, precum poveştile lui Bajov, şi nişte legende la fel de frumoase. De fapt, Galina Petrovna acceptase cu plăcere să se mulgă şi nou-născutul, după ce s-au tot sfătuit, a început să fie hrănit cu biberonul. Avea aşa de mult lapte, că ajungea şi pentru alţi doi copii subalimentaţi – nepotul directorului unei întreprinderi uriaşe de apărare (fetiţa directorului se dovedise a fi o prostuţă plângăcioasă, fără prea mult lapte) şi un copil târziu, scump, chinuit, al nu ştiu cărui activist de partid important, care multe decenii a cerut de la zeii săi iertare pentru faptul că – tot din ordinul lor – executase oameni nefericiţi prin temniţe, până ce a primit în cele din urmă pruncul dorit – o fetiţă minusculă, cu faţa ca o lună, cu nişte ochi de chinezoaică şi cu o limbă uriaşă, care nici nu-i intra în gură. Copilaşul cu sindrom Down era compătimit de toţi la maternitate şi chiar încercaseră să-i convingă să-l

dea în grija statului, ca handicapat, dar mama fetiţei, deloc tânără, urâtă, lipsită nemilos nu numai de viitor, dar şi de orice picătură de lapte, îşi legăna cu orele pruncuşorul său înapoiat mintal cu o tandreţe aşa de neobosită, că era clar că o să-l apere cu dinţii, până la moarte. Dar n-o să-l părăsească.

De copilul lui Lindt nu se apropia nimeni în afară de surorile medicale cele iuţi. Până şi numele i-l dăduse Nikolaici, abia după ce Lindt, care murea de nerăbdare (nu e nici ruptură, nici cicatrice! Se poate! Se poate!) a adus-o acasă pe Galina Petrovna şi nu i-a dat drumul din dormitor aproape o zi şi o noapte – poate numai să bea puţină apă şi să se mai mulgă încă o dată. Să fie Borik, ce să zic, medită Nikolaici, legănându-l nepriceput pe băiatul plângăcios, greu, şi amintindu-şi tulbure că la ei, în Elban', Borik erau numiţi ţapii cei mai buni şi de rasă.

Şi aşa, fiul Galinei Petrovna şi al lui Lazăr Lindt a devenit Borik.

E greu să ne imaginăm un copil de care chiar să nu aibă nimeni nevoie.

Lindt se dovedise a fi îngrijorat ridicol de puţin de paternitatea sa. Probabil, provenind de la Avraam, care i-a dat naştere lui Isaac, cel care l-a născut pe Iacob, care i-a dat naştere lui Iuda (şi aşa mai departe, cu toate opririle plicticoase la toate naşterile nenumărate a celor treizeci de neamuri israelite), gena dragostei de copii la iudei slăbise aşa de mult, că ajunsese la Lindt numai o picătură aproape uscată de tot, ca un parfum vechi, care nu mai e bun de nimic. Dar poate că toată pasiunea era consumată integral cu Galina Petrovna, la urma urmelor, de la înălţimea celor şaizeci de ani ai lui, la cei nouăsprezece ani ai ei, ea era tot un copil – numai că mult mai fragil şi mai sensibil decât pruncul nou-născut care de o sută de ori pe zi împuţea scutecele şi cerea de mâncare cu un urlet

aşa de încordat şi de vineţiu, că era clar că nu-i vii de hac cu una, cu două. Puteai nici să nu mai încerci.

Galina Petrovna nu-l iubea pe fiu – asta era extrem de clar şi de explicabil, dar el era viu şi neajutorat şi trebuia să aibă şi de el grijă cineva, aşa cum şi ea ar fi avut grijă de nişte şobolani respingători aflaţi la colţul roşu. Pur şi simplu, pentru că ea era un om sovietic, prin urmare moral, nu vreun fascist oarecare, blestemat, sau un american. Şi Galina Petrovna îl ridica repede pe Borika, îl înfăşa, îi freca spatele pentru a râgâi, dar, când făcea asta, nu încerca nimic cu excepţia unei mirări tâmpe, obosite. Nepriceputã ca orice mamă care a născut prima oară, ea nici nu se descurca deloc cu esenţa cotidiană a noii sale situaţii: trebuia să opărească sticlele, să mulgă laptele, să spele, să clătească şi să calce scutecele şi pantalonaşii de tifon care zăceau în lighean. Galina Petrovna slăbise, se gârbovise, se urâţise. Noaptea dădea fuga în camera copilului şi stătea acolo cu orele, trăgând cu urechea încordată la pufăitul liniştit al lui Borika – de parcă era o mamă normală, numai că ea nu visa ca băiatul să doarmă mai mult, ci să nu se mai trezească. Lindt intra ca o arătare silenţioasă, micuţă, vineţiu în întunericul dinaintea venirii zorilor, aşa de amăgitor de nereal. Nu se mai poate continua aşa, o să te epuizezi. Hai să luăm o doică, la urma urmelor. Nikolaici îi propusese de o sută de ori deja, spunea că are deja în vizor o anumită femeie. Ei, de ce faci aşa mofturi? Galina Petrovna dădea din cap încăpăţânată – nu avea ea nevoie de femeile spioane ale lui Nikolaici, e suficient că el trece pe la ei de o sută de ori pe zi, înfricoşător ca un strigoi, dă dispoziţii priceput, se tot agită şi-i tot prinde una-două privirea Galinei Petrovna şi zâmbeşte fin numai cu colţul gurii – chipurile, mai ţii minte înţelegerea noastră, curvă? Galina Petrovna o ţinea minte.

— Ei, ajunge, nu mai plânge, *feighele*. Lindt venea şi mai aproape, îşi trecea degetele lui uşoare, ridate, pe gâtul ei, apoi pe obraz, de parcă, într-un mod imperceptibil, auzea cum i se ridică lacrimile grele în interiorul soţiei. În curând o să fie mai uşor, uite, o să vezi. Hai mai bine să mergem să facem nani, până nu începe din nou să urle mâncăul ăsta. Galina Petrovna dădea din cap supusă, dar nu se mişca din loc, simţind că degetele soţului, alunecând pe clavicule, se târăsc din ce în ce mai jos – spre sânii grei, ca nişte urcioare, la fel de plini. El nu se limita niciodată numai la alinare. Sau nu vrei să faci nani, a? dacă nu dormim amândoi şi găsim şi noi aşa, un moment? Lindt bolborosea din ce în ce mai tare şi mai incoerent, iar Borik cel adormit, parcă imitându-şi tatăl, îşi mişca mâinile şi scrâşnea din ce în ce mai tare şi mai incoerent, iar Galina Petrovna, simţind cum i se înfige în pulpă zornăitoarea, se pare, scăpată chiar de ea, se uita cum tavanul, care se lumina încet, se smuceşte în salturi şi se gândea, probabil, că nu trebuie să dorească moartea copilului şi a soţului, nu a copilului şi a soţului, nu a copilului şi a soţului, a acestor două fiinţe străine şi neplăcute, nu copilul şi soţul trebuie să dispară din viaţă pentru ca totul să intre în fine pe făgaşul normal. Ci chiar ea.

De la sinucidere (una perfect reală, pentru că Galina Petrovna se tot gândise la ea cu calmul rece al unei gospodine care se tot socoteşte cum e mai bine să taie gâtul găinii alese pentru supă) o salvase sora medicală Zoecika, cea care, săptămânal, trimisă de Ministerul Sănătăţii, vizita rodul pasiunii lui Lindt şi, în acelaşi timp, şi pe mămica acestui rod. Zoecika era o fată cam prostuţă, cârnă, grasă, care începea repede să râdă, dar mai era şi o proastă neobişnuit de activă. Cosiţele anemice, de un blond-deschis, şi le aranja ca un coş în jurul capului, plin cu tot felul de credinţe superstiţioase şi se băga absolut peste tot,

fără s-o poftească nimeni. De fapt, Zoecika îşi făcea treaba foarte bine şi nici cei mai răsfăţaţi copii nu mai urlau în timpul inspecţiei ei, numai îşi răsuceau picioruşele grăsuţe şi uguiau încântaţi. Starea lui Borika Lindt o mulţumea pe Zoecika – el câştigase în greutate şi înălţime, conform instrucţiunilor primite de la Ministerul Sănătăţii, nu se grăbise să i se închidă fontanela înainte de vreme şi chiar ieşea afară cu un meconiu de un miros şi o consistenţă exemplare, dar Galina Petrovna Lindt era cea care o neliniştea pe Zoecika.

Ea tăcea din ce în ce mai mult, se uita în podea cu ochii goi, luminoşi, şi se deplasa cu întârziere mare, de parcă rămăsese în urmă faţă de restul lumii cu vreo zece secunde, ca un scafandru ce păşea pe fundul unui iaz plin cu turbă, într-un costum strâns tare pe el. Fără îndoială, urma să o pună de-o depresie postnatală, care nu era nici pe jumătate aşa de interesantă precum deochiul sau cununa celibatului, care se asociau foarte bine în capul Zoecikăi cu simptomele icterului nou-născutului şi cu principalele vicii ale dezvoltării. De aceea, când a prins un moment, ea a dus-o pe Galina Petrovna la bucătărie şi s-a apucat energic s-o convingă pe nevasta de nouăsprezece ani a academicianului că asupra arborelui ei genealogic a fost trimisă vraja de uscare. Se vede că au tot şoptit împotriva dumneavoastră, începu să pledeze pătimaş Zoecika, holbându-şi tare ochii rotunzi, albaştri, ca nişte bile de porţelan şi apucând-o pe Galina Petrovna când de umăr, când de mână. Oamenii sunt invidioşi, nu iartă nimic – nici frumuseţe, nici bogăţie, puteau şi să pună o lumânare cu capul în jos sau chiar să plătească pentru pomenirea sufletului. Pentru cineva viu!

Zoecika ridică aşa de expresiv sprâncenele, că era cât pe ce să-i ajungă până la ceafă, dar Galina Petrovna era la fel de năucă, de parcă era un peşte

mare, adormit, tocmai scos din apă. Zoecika chiar se supără puţin – la lumânarea aprinsă cu capul în jos reacţionau repede chiar şi cei mai înfocaţi comunişti. Galina Petrovna rămăsese indiferentă la îndemnurile Zoecikăi de a scutura pernele în căutarea vrăjii, dar şi la poveştile ameninţătoare despre cioburi de oglinzi care, fiind puse în boarfele unor cetăţeni creduli, stârneau în viaţa lor neprotejată cele mai groaznice cataclisme energetice. Ea nu voia nici să-l boteze pe copilaş, pentru a nu începe să se însănătoşească şi să doarmă mai bine.

Atunci Zoecika, rănită, scoase din mânecă atuul cel mai sigur, şi Galina Petrovna chiar se ridică, dărâmând taburetul. Buzele începură să-i tremure şi se făcură roz, ca în cazul unui cardiac care a primit în cele din urmă suflul vital din perna cu oxigen, maro, din cauciuc, pudrată cu talcul cel mai fin, mirosind urât.

— Chiar spuneţi adevărul? întrebă ea, înfigându-şi mâinile în Zoecika.

— Păi ce motiv am eu să mint? se indignă Zoecika, care într-adevăr nu primea niciun dividend din activitatea sa fără rost, în afară de o satisfacţie morală.

— Daţi-mi cuvântul de onoare leninist, îi ceru Galina Petrovna, apelând la cel mai îngrozitor dintre jurămintele pe care le ştia ea, unul din copilărie, înfricoşător, originar din curţile ca un puţ ale şcolilor, din nişte jocuri complicate şi zicale pioniereşti.

— Pe cuvânt de onoare leninist, spuse Zoecika şi, pentru a da şi mai multă greutate, se închină.

Galina Petrovna dădu din cap încet. În camera copilului începu să urle insistent Borik, care se plictisise, şi imediat deasupra lui începu să bâzâie ca un tăun Nikolaici, un apărător credincios al bunurilor boierului, care-l considera pe copilul lui Lindt ca un fel de nouă avere, fragilă, de care se săturase, dar care, pentru proprietari, în mod

evident, e de valoare. Galina Petrovna ascultă bâzâiala asta şi, pentru prima oară de când îşi aducea aminte Zoecika, începu să zâmbească – cu un zâmbet de copil, senin, foarte credul.

— Numai că vreau să nu afle nimeni. Se poate aranja asta?

Zoecika scutură înţelegătoare din cap – asta e simplu, numai să veniţi mai aproape... Galina Petrovna îşi apropie urechea supusă la şoapta Zoecikăi, gâdilătoare, făcând puţin baloane din cauza salivei grăbite. Nici nu se va gândi nimeni, să nu vă îndoiţi, încheie Zoecika, foarte mulţumită că reputaţia ei mistică nu avusese de suferit.

Şi nici nu se gândise nimeni. Combinaţia operativă fusese făcută cu o precizie care ar fi făcut cinste oricărui cekist. Peste o săptămână, şoferul i-a condus la policlinică pe Galina Petrovna şi pe Borik – la controlul programat al neuropatologului – şi moţăia ca de obicei lângă intrare, pentru că stăpâna îi spusese că pierderea asta de timp va fi de cel puţin o oră. Galina Petrovna a intrat repede în hol, l-a dat pe fiul său cel greu Zoecikăi, care se uita în jur ca o spioană, şi, traversând toată policlinica, a ieşit pe ieşirea de serviciu la care aştepta un taxi chemat de aceeaşi Zoecika. Fix peste o oră, cu acelaşi taxi, ea s-a întors, l-a luat pe copilul care chiar fusese examinat de neuropatolog şi a ciocănit apoi cu degetele în parbrizul Volgăi personale a lui Lindt. Şoferul, tresărind, şi-a închis gura şi şi-a frecat ochii ameţiţi de somn.

— Acasă!

Galina Petrovna a poruncit scurt, pe acelaşi ton neaşteptat, autoritar, şi şoferul s-a trezit de tot şi tot drumul se tot uita la tânăra stăpână prin oglinda retrovizoare. Totuşi e o femeie frumoasă, orice-ai spune. Şi curul e neted, ca al unei iepe. Nu e prost academicianul ăsta, chiar dacă e jidan. Dar uite, ea e proastă. Îşi pierde toată viaţa cu un bătrân şi nici bănuţii nu o ajută. Galina Petrovna se încruntă, de

parcă putea citi gândurile acestea – lipicioase, ca o pânză de păianjen murdară, lăsată în paragină.

— Aveţi grijă la drum, îi porunci ea sec şi şoferul îşi ridică supus privirea, ghicind vag că pe bancheta din spate duce un om nou, total necunoscut lui.

De fapt chiar aşa şi era. În aprilie 1959, Galocika Batalova a dispărut definitiv. Locul ei a fost luat de Galina Petrovna Lindt.

Peste ani, Galina Petrovna numai zâmbea când îşi aducea aminte în ce groază petrecuse primul an al mariajului său, ce se mai temea atunci, ce mai murea de spaimă, aşteptând să fie spionată, cum mai credea în atotputernicia lui Nikolaici, care i se părea un demon personal, aproape o întrupare a Satanei. Ca să vezi, luni întregi în prezenţa lui ea se temea chiar şi să se gândească la ceva important, presupunând serioasă că acest cap-sec servil şi aproape analfabet e capabil de fapt să-i pătrundă cumva gândurile.

Şi atunci, în taxi, ea era cât pe ce să-şi piardă cunoştinţa de spaimă, convinsă fiind că înşelătoria se va afla în curând, că Zoecika şi Borik o să fie luaţi, demascaţi şi că, acum, acum o să apară după colţ dubiţele trimise după ea. Mai mult, Zoecika, se vede, încurcase ceva cu adresa şi taximetristul bătrân, încet, se învârtise aşa de mult pe la periferia Enskului, mârâind că uite, drace, de douăzeci de ani conduc, dar n-am auzit în viaţa mea de o drăcovenie ca asta, încât Galina Petrovna chiar era gata să se întoarcă. Dar deodată oraşul se termină pe neaşteptate. De tot. Maşina începu să ţopăie pe un drum desfundat, drumul o coti, apoi încă o dată, şi taximetristul frână lângă o casă mică. Se pare că aici e, spuse taximetristul nu prea convins. Nu o recunoşti?

Casa era veche şi cumva parcă din altă parte: cu etaj, cu o terasă spaţioasă, închisă cu geamuri, era ascunsă în fundul unei livezi îngheţate de frig, fără

frunze, ca şi cum se ruşina uşor de lipsa sa de protecţie. Niciun gard înalt, nicio potaie în lanţ care să latre, nicio grădină de legume – numai o potecă făcută din nişte pietre rotunde umede, crengi goale, împletite cu patimă şi schelete ale unor globuri aurii de anul trecut, care înlocuiau foarte bine pentru proprietari îngrăditura. Casa era complet singuratică – oraşul Ensk se retrăgea grăbit spre răsărit, trăgând după sine nişte copăcei aproape paradiţi, de la margine, iar dinspre apus venea înspre ea, impasibilă, pădurea de pini, acum, în aprilie, extrem de severă şi transparentă, de parcă era trasată cu tuş pe cerul umed, extrem de încordat, delicat.

Taximetrisul stinse motorul, ieşi din maşină şi începu să fumeze.

— Du-te, fata mea, nu te teme, o să te aştept, promise el. De aicişa nici cu renii nu mai ieşi. De parcă io nu înţeleg!

Galina Petrovna, călcând pe gheaţa care pârâia, porni grăbită pe potecă spre scara umedă, întunecoasă şi, fără să bage în seamă butonul de porţelan al soneriei, ciocăni. Inima i se zbătea, de parcă se afla în faţa unor examene, de parcă toată viaţa ei era în urmă.

— Dacă nici asta n-o să ajute, îşi spuse hotărâtă, atunci mă spânzur.

— Măi, ce proastă mai e! spuse cineva ironic şi uşa se deschise larg.

În prag se afla o femeie înaltă cu un halat nemaivăzut dintr-o mătase densă, decorată cu nişte dragoni ce radiau, de parcă erau nişte flori nemaivăzute. Dragonii erau de foc, cu un reflex arămiu, şi aceeaşi aramă ardea şi în părul des al femeii, rulat neted, cu grijă, la ceafă.

— Ce? a întrebat speriată Galina Petrovna.

— Spun că eşti o proastă, draga mea, cum nu se mai vede, repetă apăsat femeia şi începu să râdă. Avea nişte dinţi rotunzi, albi, netezi, ca ai unei actriţe dintr-o fotografie, şi un gât la fel de rotund,

alb, pe care aluneca în jos, şerpuind, un lănţişor de aur cu un pandantiv greu, care se scufundase în decolteul lung, spre sânii tari, copţi, plini. La fel de grei, ca nişte ciorchini, erau şi nişte cercei de aur care-i îngreunau puţin lobii mari, delicaţi.

Femeia mirosea frumos a ceva dulce, aproape comestibil şi toată era gătită, aproape sclipitoare, masivă – semăna cu un brad de Anul Nou, împodobit de sărbătoare.

Galina Petrovna parcă se privi pe sine de la distanţă – cu un paltonaş scurt, desfăcut, cam vechi, pe bluză avea o pată trădătoare de la laptele uscat, coada ciufulită era prinsă în fugă cu un elastic negru, de la farmacie – şi pentru o clipă vru tare mult să aibă şi ea un halat la fel de frumos, şi nişte cercei ce semănau cu nişte struguri, şi nişte sprâncene înalte, ce formau un arc ideal deasupra unor ochi ce râdeau.

— Uite, acum gândeşti cum se cuvine, o lăudă femeia. Hai, intră, că altfel o să-mi răceşti leandrii.

Galina Petrovna intră într-un hol spaţios – întunecos, solemn, cu un taburet pufos şi nişte cuiere grele, prinse din priviri o hăinuţă de vulpe albă cochetă, un guler uriaş din vulpe argintie al unui palton lung, roşu, şi se tulbură definitiv.

— Vă rog să mă scuzaţi, probabil am încurcat adresa, bolborosi ea. Eu mă duceam la o fermecătoare.

— Păi eu sunt fermecătoarea, răspunse liniştită femeia şi începu din nou să râdă – sonor, tânăr, clar şi înfricoşător, de parcă cineva lovea cu ciocănelul clapele metalice ale unui xilofon.

E ciudat, dar Lindt era singurul om care nu observase schimbările care se produseseră cu Galina Petrovna. Nici istericalele, nici capriciile, nici lenea rapidă, progresivă, crudă, ca o tumoare canceroasă a tinerei soţii nu putură să-i reducă adoraţia şi, la drept vorbind, celorlalţi nici nu le cerea părerea. Pe la douăzeci de ani Galina

Petrovna devenise o adevărată boieroaică – în toată măreţia frumoasă a acestui cuvânt extrem de vechi, uşor ros pe la încheieturi, catifelat. Ea se înconjurase de servitori adevăraţi, care o urau şi o adorau pe stăpână până la târâtul primitiv, la sărutările puse în minte pe umărul pufos şi adorarea aproape fetişistă a modului de viaţă boieresc şi a boarfelor lor. Şi treaba nu se limita la servitoarea obişnuită în rândurile nomenclaturii şi la şoferul personal – de dispoziţia Galinei Petrovna, de visele şi ciclurile ei menstruale depindeau zeci de oameni: blănari şi bucătari, bijutieri, medici, aspiranţi, profesori – adulţi, familişti, cu copii, care văzuseră şi trăiseră multe la viaţa lor înainte de a ajunge să o servească pe fetişcană.

De fapt, Galina Petrovna nu mai era o fetişcană – orice acces la trupul academicianului Lindt, la telefonul lui, la arhivă sau la suflet se făcea de acum numai prin intermediul ei. La porunca sau la dorinţa ei se publicau noi articole, se alegeau prezidii şi conferinţe, ea stabilea şi anula audienţe, arunca nervi şi bani – Doamne, ce mai bani! Rezerva de aur a lui Lindt, care mai înainte era ca o povară moartă, prinsese viaţă, începuse să se mişte, ca un gheţar care începuse să se topească şi s-o ia la vale, licărindu-şi zerourile rotunde, iuţi. Numai pentru zugrăvit şi mobilarea apartamentului uriaş, Galina Petrovna a cheltuit aproape tot Premiul Stalin al academicianului, dar Lindt, care abia de băga în seamă aceste babilonii de anticariat din stejar băiţuit şi mesteacăn de Karelia, primi din nou Premiul Lenin, iar capitalul, ca la un gest al diavolului, se dublă din nou.

Totul era exact cum promisese fermecătoarea. Cu cât cheltuia mai mult Galina Petrovna, cu atât avea şi mai mulţi bani, cu cât se ocupa mai mult de sine, cu atât mai suportabilă devenea suferinţa produsă de viaţa cotidiană. O afacere ideală, onestă. Sora medicală Zoecika nu minţise – de

aceea Galina Petrovna încercă pentru prima dată condiţiile înţelegerii tocmai cu ea. Când, la o săptămână după călătoria importantă la policlinică, Zoecika veni din nou la familia Lindt în vizita planificată (şi cu un milion de întrebări care o frământau), în locul Galinei Petrovna, îi ieşi în întâmpinare dădaca lui Borika, o doică nu prea tânără, mustăcioasă – prima din şirul numeroaselor sclave pe care Galina Petrovna se învăţase să le angajeze şi să le dea afară cu aceeaşi deprindere cu care ţărăncile sortează cartofii, aruncându-i indiferente în grămada celor putreziţi sau pur şi simplu mici. Zoecika fu aruncată în aceeaşi grămadă a deşeurilor – a fost suficient un singur telefon ca sărmana să fie gonită din raiul prestigios al Direcţiei a patra şi să fie exilată pe vecie la o policlinică raională – să vaccineze împotriva bolilor mortale progeniturile gălăgioase ale proletarilor. Plăcerea pe care o resimţise Galina Petrovna în urma acestui eveniment neînsemnat, la drept vorbind, o uimi în mod plăcut şi pe ea. Minciuna şi răzbunarea sunt un fel de mâncare ce este servit celor flămânzi. Făcut la repezeală, el potoleşte cel mai bine foamea. E şi mai gustos când te răzbuni pur şi simplu aşa – fără sens şi chiar fără răutate, pur şi simplu pentru a te amuza. De parcă chiar tu ai fi Dumnezeu. Fermecătoarea a spus şi asta.

Galina Petrovna puse rapid casa pe picior mare, minunat: ea dovedi a avea un talent neaşteptat pentru lucrurile frumoase, care semăna mai mult cu aversul indiferenţei ei faţă de oameni, dar, în chestiuni de decor, aşa cum se ştie, lucrul cel mai important nu este motivul şi nici măcar cauza, ci rezultatul. Până şi adevăratele vechituri găsite la târg căpătau în mâinile Galinei Petrovna parcă un sens, când stăteau alături de lucruri de anticariat; mai mult, ea nu obosea să se consulte şi nu se jena să întrebe – calitate rară, preţioasă, aproape incredibilă pentru o tânără femeie care nu ştia ce

să mai vrea. În casă începuseră să vină des nişte bătrânei colecţionari care puteau fi comparaţi cu pelerinii săraci cu duhul ai lui Dostoievski, la vederea cărora Nikolaici se lua cu mâinile de cap, iar Galinei Petrovna îi plăcea să stea tolănită cu orele pe canapea, răsfoind cataloage groase şi albume de artă şi legănându-şi călcâiele roz, rotunde, îngrijite ireproşabil. Lindt mai că nu plângea de înduioşare, sărutându-i tălpile netede, unghiuţele minuscule acoperite cu un lac gros, purpuriu – ei, ca nişte fructe, pe cuvânt de onoare. Manichiurista venea o dată pe săptămână, cosmeticiana de două ori pe săptămână, în fiecare zi, de dimineaţă, coafeza, papuceii de casă cu un toc uşor, halatul de mătase decorat cu dragoni. Şapte halate de mătase – câte unul pentru fiecare zi a săptămânii.

Menajera, o tanti cam grosolană de la ţară, care răspundea supusă la numele de Nikiticina (în certificat era de fapt Nikolaevna, mai mult, Natalia Nikolaevna, o aluzie aşa de uşoară, ameţitoare, care aproape că nu promitea nimic – ca o creangă bogată, puşkiniană, văzută pe fereastra aproape acoperită de vopsea a closetului), cu mâini tremurătoare lua la mână lenjeria Galinei Petrovna: că le sorta, că le vrăjea, că aducea o laudă ca o rugăciune vrăjitoarelor care tot contribuiseră la soarta ei şi uite, acum ea, Duplişceva Nataşka, cândva un copil mucos şi rahitic, cu burta goală, o proastă nerespectuoasă, se află în dormitorul spaţios al stăpânilor cu mâinile până la cot în lenjeria interzisă, pătimaşă, delicată şi dantelată.

O, aceste combinezoane alunecoase, de mătase – pe dinafară de gheaţă, electric de fierbinţi în interior, acolo unde mătasea se lipea de pulpe şi mângâia şalele lungi, netede, cu şirul presărat cu pietricele tinere al vertebrelor. Aceşti chiloţei neruşinaţi aproape transparenţi – chiar purtaţi, chiar cu nişte pete gălbui şi o mucozitate alburie pe partea interioară, chiar şi pătrunşi de sperma

bătrânească academică – miroseau a viaţa fină şi misterioasă a unui trup tânăr, răsfăţat, şi această aromă aproape diafană, intermitentă, se întrepătrundea cu mirosul neted, roz al săpunului din străinătate, cu care Galina Petrovna dăduse dispoziţie să fie umplute toate sertarele cu lenjerie ale nenumăratelor ei şifoniere. Dar sutienele? Dantelate, cu nişte breteluţe subţiri, sânii stau în ele de parcă se află într-un coş descoperit, plin, strânşi – de-ţi vine ba să te încrunţi, ba să-i ciupeşti, ba, cu toată puterea, să înfigi în pielea aurie, tare, un ac cu o gămălie strălucitoare şi rotundă, ca o picătură mică de sânge.

Nikiticina-Nikolaevna scutura din cap, alungându-şi un gând rău, şi le întorcea pe dos, le împăturea pe urma cusăturilor şi începea să le spele cu o spumă bogată, şuierătoare, toată ziua, toată ziua – în dormitor se află un ciorap de aţă, în cabinet, pe pervaz, un nasture sidefiu care zburase cumva, un vas plin de urme de grăsime, praf de la cărţi, praf de la haine, praf de pe jos, praf de sub canapea... Şi oricum, asta nu era o muncă, ci o sărbătoare febrilă, care-ţi răscolea partea de jos a pântecelui, pentru că din fiecare rochie aruncată neglijent, din mormanul de lenjerie mototolită (se schimbă în fiecare zi, se calcă pe ambele părţi, se apretează, în niciun caz nu se sineşte – m-aţi înţeles? Repetaţi!) apărea chiar Galina Petrovna, inaccesibilă înţelegerii rigide, plebee şi de aceea extrem de dorită.

A trecut un an, a mai trecut unul – lin, bogat, fără grijă, gol. Lindt a mai primit o medalie, Borik a ieşit pe neobservate din scutecele sale şi s-a transformat într-un băiat gras, durduliu, de al cărui prim dinte şi prim pas nu se bucurase nimeni în afară de dădacă, dar pe care, de fapt, au dat-o imediat afară, au luat alta şi aşa mai departe – după lista capricioasă a stăpânei mereu nemulţumite. Recepţiile Galinei Petrovna au generat o modă, ea

a făcut cunoştinţă cu toţi oamenii necesari din oraş (restul erau fie inutili, fie nu erau oameni), îi plăceau mai întâi diamantele, apoi smaraldele, dar a revenit totuşi la diamante – ele erau, cum se spune, „pentru orice situaţie", că pentru smaralde mai trebuia şi să alegi o dispoziţie sau o rochie potrivită.

Dar, în anul 1964, Galina Petrovna a început din nou să fie melancolică – douăzeci şi trei de ani, cinci ani de căsătorie, soţul are şaizeci şi patru, nu s-a schimbat nimic, timpul stătea pe loc, ea nici nu îmbătrânise, pentru că prăpastia uriaşă dintre ea şi Lindt nu se atenua, şi nici nu avea cum s-o facă. El va fi mereu mai mare cu patruzeci şi unu de ani. Până la moarte. Fermecătoarea a spus – rabdă, o să moară academicianul tău, totul o să fie dintr-odată altfel, dar era insuportabil să rabde, şi nici nu avea ce face (şi cum ar fi făcut asta? să-l sufoce noaptea cu perna?), dar Lindt nici nu avea de gând să moară, el parcă şi încetase să mai îmbătrânească) micuţ, ticălos, sugându-i cu mare plăcere sângele ei tânăr.

De aceea, într-o dimineaţă de primăvară posomorâtă, Galina Petrovna intră în cabinetul academicianului şi, după ce-şi strânse tare pe talie cordonul halatului de mătase, declară că vrea să înveţe. Minunat, se animă Lindt. E o idee minunată. Te-ai gândit foarte bine, *feighele*, să vrei să înveţi. Eu votez cu ambele mâini pentru. La urma urmelor, la noi vorbim de egalitatea sexelor, aşa că e păcat să nu te foloseşti de asta măcar pentru interes. Galina Petrovna nici nu zâmbi şi gluma rămăsese suspendată jalnic în aer, devenind vizibil una stupidă, plată, deloc amuzantă. Şi deci ce vrei tu să studiezi, draga mea? Lindt în mod eroic nu băgă în seamă pauza penibilă: la urma urmei, viaţa de familie nu e o chestie aşa de uşoară, şi Marusia, uneori, îl împungea pe Cealdonov la modul cel mai sălbatic. O justificare jalnică, desigur, dar altele nu avea. De fapt, eu mă

pregăteam să dau la Institutul Politehnic, spuse ofensată Galina Petrovna. A, dădu din cap Lindt mulţumit, deci fizică şi matematică, cele mai bune prietene ale elevilor de nota patru. Imediat o să le facem praf amândoi!

Lindt scoase de undeva un caiet, îl puse pe masă şi se urcă pe scaun cu genunchii, ca un copil. El scrise ceva repede pe o pagină curată şi, cu o mişcare abilă de jucător de cărţi iluzionist, îi aruncă caietul Galinei Petrovna – radios, mulţumit, nu se ştie de ce. Un monstru. Galina Petrovna îşi aruncă privirea pe rânduri şi căzu pe gânduri – ea deja se obişnuise cu scrisul neinteligibil al lui Lindt, dar, din nefericire, uitase chiar tot ce-i băgase în cap aspirantul evreu. Ei, hai, draga mea, o grăbi cu blândeţe Lindt, ca şi cum îl împingea pe un copil în cabinetul unui medic. Exerciţiul e foarte simplu.

Exerciţiul chiar că era copilăresc – şi nu numai din punctul de vedere al lui Lindt, pe care testaseră exerciţiile pentru Olimpiada unională a elevilor la fizică, proaspătă, abia încropită, lansată abia în acelaşi an, în anul 1964. Dacă Lindt se gândea mai mult de un minut la un exerciţiu care trebuia să fie ronţăit de copiii sovietici geniali, el era pur şi simplu exclus din listă ca fiind de nerezolvat. Dar asemenea exerciţii erau puţine – nu era deloc simplu să-l faci pe academician să se gândească la fizica de model şcolar. Lindt, cu coada ochiului, prinse limba ceasului de pe perete, din lemn sumbru, negru. Trei minute şi jumătate pentru un exerciţiu aşa de simplu. Totuşi. Se pare că nu va fi totul aşa ca în anul 1918, când el şi Cealdonov, mai că smulgându-şi caietul unul altuia, rezolvau pe nerăsuflate exerciţii – şi asta era şi cunoştinţa lor, şi bucurie, şi jurământ, şi credinţă, şi promisiunea a tot. Lindt începu să râdă deloc vesel – ce să spun, practic toate promisiunile chiar că se împliniseră, e altă treabă cum anume. Când auzi râsul lui, Galina Petrovna se înroşi puternic şi

deodată începu să înnegrească mâzgălelile lui Lindt şi cu atâta furie, ca rupse hârtia.

— De ce faci asta? îl întrebă ea cu o furie ce-i clocotea în gât, extrem de cunoscută oricăruia dintre argaţii ei. Am spus că vreau să învăţ, nu să mă fac că joc aceste jocuri idioate.

Lindt alunecă pierdut de pe scaun şi încercă să-şi ia soţia de mână. Galina Petrovna se smulse şi plecă, trântind uşa – tare, apăsat, cu zgomot, de parcă i-o trântise în faţă.

Diploma ce atesta studiile superioare (cu conferirea calificării de inginer proiectant în specialitatea „alimentare cu apă şi canalizare") Lindt a reuşit să i-o obţină abia spre toamnă – fusese nevoit să se îndatoreze serios, dar din legitimaţia bleumarin (vă implor, nu trebuie să fie cu calificativul „excelent"!) rezulta că Lindt Galina Petrovna, născută în anul 1941, învăţase la Institutul Politehnic din Ensk exact în cei cinci ani de căsătorie, lucru pe care îl demonstra foaia matricolă – o serie de cifre şi litere autentice incluse în toate registrele. Legitimaţia era beton, nu puteai să te iei de ea.

— Prea mult vă răsfăţaţi soţia, Lazăr Iosifovici, îi spuse cu reproş lui Lindt şeful KGB-ului din regiunea Ensk, generalul Sedlov, fără avizul căruia nici măcar Lindt nu putea rezolva afacerea cu diploma. Din când în când să muşti mâna care te hrăneşte, se poate şi chiar este necesar, dar uite, să o şi scuipi... Lindt era mult prea inteligent pentru asta.

— Ei, dar nu ea m-a rugat, a fost ideea mea, încercă el să se justifice, dar nu ieşi prea convingător.

— E şi mai rău dacă e vorba de dumneavoastră! spuse bubuitor generalul ce semăna cu un cântăreţ de operă, un bărbat frumos cu nişte mustăţi îngrijite, ca din vechiul regim, care-i confereau o înfăţişare uşuratică şi chiar puţin comică. Chiar e degeaba. Sedlov nu era prost (pentru un general

asta era aproape un semn de geniu), ci era extrem de viclean. Nu trebuie să le dai libertate muierilor – ele nu se descurcă cu ea, spuse el moralizator şi, după ce-şi spuse că ajunge cât l-a muştruluit pe Lindt, schimbă tema. Se spune că soţia dumneavoastră e incredibil de frumoasă...

Lindt prinse cu abilitate pauza microscopică şi generalul primi imediat o invitaţie amabilă la cea mai apropiată recepţie, nu, nu, nu este niciun motiv anume, nişte întâlniri obişnuite, amicale, pentru apropiaţi.

La întâlnire, Sedlov veni cu o ladă de coniac armenesc Nairi, de douăzeci de ani, şi se comportă ca un husar adevărat şi suflet al petrecerii: adică bău monstruos de mult, dar fără a-i pica ceva pe uniformă, interpretă cu mare sentiment romanţe clasice potrivite cu înfăţişarea şi le curtă pe rând pe toate doamnele, inclusiv pe menajera care, fiind prinsă între bucătărie şi nicovală, scăpă imediat jos farfuria cu coaste de miel, ce zăngăni pătimaş. Sedlov fusese ireproşabil şi, într-adevăr, în scurt timp deveni un apropiat în casa lui Lindt – şi chiar aşa de mult că, peste şapte ani, în anul 1971, Galina Petrovna totuşi nu se putu abţine şi se decise să-l întrebe despre soarta cetăţeanului Maşkov Nikolai Ivanovici.

E o prostie să crezi că ea îl uitase pe Nikolenka, de parcă aşa ceva ar fi putut uitat! Mai întâi, speriată de Nikolaici, Galina Petrovna nu numai că nu îndrăznise să-l sune pe Maşkov (măcar la catedră) – dar nici măcar să scape un cuvânt că în viaţa ei existase cândva un asemenea om. Galina Petrovna îşi muşcase pumnul ce-i tremura, pentru a nu izbucni în lacrimi, îşi îngheţase din nou lacrimile – poate că părinţii îi vor fi povestit tot? Ei, nu, dar oare o să îndrăznească? Trebuie pur şi simplu să te comporţi bine, atunci Nikolenka nu va fi atins în niciun caz – spaime de copil, convingeri de copil, vise de copil de a împleti o funie din cearşafuri, din părul propriu şi de a fugi din

castelul fermecat. Totul se terminase când rămăsese însărcinată – acum nu mai avea unde să fugă, pângărită, o femeie burtoasă şi care mergea crăcănat, ea nu mai era deloc demnă de prinţul său din basme.

Fermecătoarea a spus – uită, nu te agăţa de trecut, acolo nu mai schimbi nimic, acolo sunt numai cadavre. Probabil era o adeptă a psihoterapiei sistemice.

Dar tocmai cadavrele sunt cel mai greu de uitat.

— Nikolai Ivanovici Maşkov zici, iepuraşule? Generalul Sedlov ridică ochii spre cer, încercând să-şi amintească – aşa cum fac mulţi dintre cei ce lucrează în ministerele militare, el devenise de mult, de mult paranoic şi nu avea încredere nici în hârtie, nici în oameni, nici chiar în el. O boală profesională. Cum este varicoza la coafeze şi la chelneri. Sigur, o să-l găsim. Şi chiar o să-l aducem, dacă e nevoie. Îl vrei viu sau mort? Galina Petrovna începu să râdă şi îl lovi uşurel pe general pe buze, intonând prin intermediul brăţărilor o muzică micuţă, delicată. Avea treizeci de ani – apogeul sănătăţii, al tinereţii şi frumuseţii, căsătoria cu un funcţionar înalt îi adusese atâtea satisfacţii, cât nu poate digera altcineva nici într-un secol întreg, şi o învăţase atâtea tertipuri, că ea putea fi pur şi simplu o podoabă pentru orice serviciu de spionaj. În orice caz, aşa credea ea. Dragule, nu aduci pe nimeni. Pur şi simplu sunt curioasă.

Generalul sărută cu sete mânuţa ce i se întinsese – degeţel cu degeţel, ridicătură cu ridicătură – ianuarie, februarie, martie, aprilie. După ce, la începutul cunoştinţei lor, Galina Petrovna încercase să-l ispitească – de fapt, total fără succes, ei se împrieteniseră aşa de tare, că generalului altă dată chiar îi păruse rău că se comportase ca un Iosif cel Frumos. Serviciul dracului.

— Sunteţi o femeie foarte frumoasă, Galina Petrovna, dar, vă rog, încheiaţi-vă, spusese el

atunci aşa de ferm, că Galina Petrovna se trezi într-o clipită.

Era o seară rece, de octombrie, dar în Volga generalului era cald, chiar sufocant, conducea chiar el, numai el – nu avea încredere în nimeni, toate urechile erau de prisos, taci, te aude duşmanul. Şcoală veche. De la respiraţia cu miros de coniac a Galinei Petrovna geamurile maşinii se aburiră uşor, parcă începuseră să lăcrimeze, în penumbra maşinii se vedea albind, tulbure şi inutil, pieptul ei, mare, rotund, greu, de femeie tânără ce născuse şi alăptase un copil. Şi nu numai pe unul singur, dacă-i avem în vedere şi pe cei de la maternitate. Chiar dacă nu personal, dar îi alăptase. Dinspre sfârcurile roz porneau, ascunzându-se sub pielea fină, nişte vinişoare albăstrui, triste.

— De ce? întrebă ea posac şi începând repede să-şi încheie rochia.

— Pentru că dumneavoastră, Galina Petrovna, sunteţi căsătorită.

— Ei, sunt căsătorită, la dracu', toţi au amanţi! De ce eu nu pot?

Galina Petrovna îşi muşcă o buză pentru a nu începe să plângă – umilinţa se dovedise a fi neaşteptat de puternică.

— Pentru că nu toţi sunt căsătoriţi cu academicianul Lindt. Generalul aprinse două ţigări, îi întinse una Galinei Petrovna – în pofida deprinderii, mâinile îi tremurau trădătoare, în pantaloni se zbătea surdă o umflătură uriaşă, extrem de dureros de mare. Galina Petrovna trase aşa de tare, că ţigara începu să arunce nişte scântei pârâitoare, ca nişte artificii de Crăciun.

— Şi tu, iepuraşule – generalul Sedlov trecu deodată la per tu –, şi chiar eu suntem un rahat cu ochi în comparaţie cu Lindt. Poate că este supărător acest lucru, dar e adevărat. Soţul tău soluţionează asemenea probleme pentru stat, care nu ne pot încăpea în capetele noastre, de aceea n-o să te las să-l tulburi. Şi nici să nu rogi. Nu vei avea

amanţi, chiar eu o să am grijă de asta, să fii liniştită. Şi, de fapt, să ai în vedere că şi înainte ai fost urmărită, dar, după cum se vede, cam de mântuială. Acum o să se aibă grijă de tine cum se cuvine. Chiar eu o să am grijă.

Galina Petrovna mai trase încă o dată şi încet, cu plăcere, înfipse ţigara aprinsă în căptuşeala Volgăi. Începu să miroasă urât a dermatină ce se topea, în căptuşeală apăru o rană îngrozitoare, inegală. Generalul începu să râdă şi deschise fereastra.

— Măi, ce iute la mânie mai eşti tu, iepuraşule! spuse el cu plăcere. Hai mai bine să te învăţ să conduci, bine? Îţi dă o asemenea libertate, cum nici nu-ţi închipui! La o sută douăzeci iese din tine orice tensiune, uite, o să vezi.

Galina Petrovna îşi înghiţi lacrimile şi începu şi ea să râdă.

— Păi hai, spuse ea, trecând şi ea la „tu”. Învaţă-mă. Şi mai spuse ironic: Iepuraşule.

Sedlov îi aduse informaţiile promise peste o săptămână, deşi aflase tot ce-i trebuia într-o oră – nu era mare scofală ăsta, Nikolai Ivanovici Maşkov. Galina Petrovna luă dosarul subţire din carton, zâmbi – aşa cum i se păru, total nepăsătoare.

— O cafea? îi propuse ea. O fac chiar eu.

— Atunci sigur nu vreau, începu să râdă generalul. Ei, nu te mai chinui aşa, citeşte, nu e nimic criminal.

Galina Petrovna mai zâmbi o dată, uitând de zâmbetul de dinainte, aşa că ieşi ceva ce semăna mai mult cu un rânjet chinuit. Va trebui, pentru orice eventualitate, să am grijă şi de căcăciosul ăsta, îşi spuse Sedlov, sărind repede, tinereşte, treptele scării una după alta şi zăngănind în gând din pinteni. Legăturile vechi sunt ca nişte răni vechi. Tac o sută de ani, iar după aceea e suficient numai o dată şi eşti deja pe lumea cealaltă.

Generalul nici nu ieşi din scara blocului, că Galina Petrovna deja ştia că Nikolenka nu

dispăruse nicăieri, nu fusese condamnat, exilat, nici nu plecase nicăieri. În toţi aceşti ani trăise bine-mersi în oraşul Ensk, în micul apartament de două camere (străduţa Trudovaia 2, nr.14/1, ap.2) pe care îl primise de la stat... Galina Petrovna se ridică, începu să meargă prin cameră, se aşeză din nou. Aşa e, în anul 1959, când ea s-a măritat... Nu, când a fost căsătorită cu Lindt. În acelaşi an, 1959, Nikolai Ivanovici Maşkov a susţinut neaşteptat de repede şi cu succes (nicio bilă neagră) lucrarea de doctorat şi a primit un spor corespunzător la salariu şi un loc de adjunct de şef de catedră la Chimie şi Compuşi Naturali, dar nu la Institutul Politehnic, ci la universitate, lucru care era încă un salt colosal înainte, de fapt – o schimbare a statutului social. În prezent, la adresa indicată, alături de cetăţeanul Maşkov locuiesc şi soţia lui – cetăţeana Maşkova Natalia Ivanovna, bibliotecar, şi cele două fiice, Anna, de opt ani, şi Ekaterina, de patru ani.

Rezultă că şi el câştigase de pe urma ei la fel ca şi părinţii, pur şi simplu scăpase de ea. Galina Petrovna închise dosarul şi încercă să şi-o imagineze pe soţia lui Nikolenka, casa lui, fetiţele, dar nu văzu nimic decât o reflexie neclară în geamul bufetului. Nişte cupe de agat ferecate în argint, din Rusia, secolul al XVII-lea. Argint, onix, metal aurit, incrustate. Vasele din epoca lui Petru începuse să le colecţioneze nu de mult, iar loc avea extrem de puţin. Trebuia să mai caute o vitrină pentru veselă, ar fi bine să fie una sculptată, îşi spuse Galina Petrovna şi se minună şi ea că nu simţea nicio durere.

Lindt intră în sufragerie. Eşti ocupată, *feighele*? Uite, mi se oferă nişte bilete la turneul teatrului Bolşoi. *Lacul lebedelor*, desigur, nu e o capodoperă, dar se spune că dansează chiar Pliseţkaia. Vrei la balet? Galina Petrovna dădu din cap şi zâmbi – pe neaşteptate, aproape tandru. Baletul e minunat, spuse ea. Mereu urâse baletul.

Sigur că vreau. Şi, după aceea la *Ţentral'nîi*, nu? Să bem până cădem din picioare!

Lindt era radios, o sărută repede pe soţie de parcă o ciuguli şi imediat, ca un drăcuşor, dispăru. Galina Petrovna îl petrecu pe soţ cu privirea şi involuntar îşi şterse obrazul cu umărul, ştergând urma umedă.

Tot ce-i mai rămăsese era, deci, să aştepte până va muri el.

Dar acum ea, cel puţin, va aştepta asta veselă.

Aşa a şi fost – nouă ani, din 1971 până în 1979, au fost pentru Galina Petrovna dacă nu cei mai fericiţi, atunci sigur cei mai liniştiţi din toată viaţa ei. Uniunea Sovietică, în orice caz, Uniunea Sovietică a Galinei Petrovna era bogată, sigură de sine şi minunată ca niciodată, ca un boier nepăsător care chefuise, fără să bănuiască încă faptul că după colţ un borfaş o să-i înşface haina de blană minunată, din nevăstuică, şi o să-i dea drumul, strigând în urma lui, să o ia la fugă prin ger numai în indispensabili, jalnic, umilit, pătat de firişorul subţire de sânge ce-i curgea din nasul spart. Dar un asemenea sfârşit nu-l putea anticipa nici măcar atotcunoscătorul Lindt.

Din ce în ce mai des, el nu se mai ducea la institutul său, ci rămânea acasă să lucreze şi din ce în ce mai des acest lucru nu o irita pe Galina Petrovna, care, după ce-i trecuse pasiunea materială a veselei, mobilei şi podoabelor de anticariat, ajunsese în cele din urmă şi la cărţi – şi aici un consilier mai bun decât Lindt nu găseai în Ensk. Ei chiar aveau un fel de ritual la amiază: Galina Petrovna aducea în cabinetul soţului ceaiul, într-un suport de sticlă greu, din argint, realizat de Hlebnikov (nu acela, nebunul, care se numise preşedintele globului pământesc, ci un negustor moscovit onest din ghilda 1, Ivan Petrovici Hlebnikov, cunoscut în toată Rusia prin fabrica sa de bijuterii de pe Şvivaia Gorka, din apropiere de

Taganka), şi Lindt, după ce dădea la o parte cu plăcere hârtiile de care se săturase toată viaţa, se apuca de prânz cu tot felul de discuţii, în timpul cărora Galina Petrovna mânca pe neobservate toate fursecurile pe care i le aducea soţului.

— Mănâncă, mănâncă, draga mea. Mă bucur că îţi plac. Dar pe Golubinski trebuie să-l iei, *Istoria bisericii ruse* nici înainte de revoluţie nu puteai s-o găseşti, darmite acum, şi în patru volume! E în stare bună? A, nişte pete – astea sunt fleacuri, se pot repara. Ştii, era profesor la Academia duhovnicească din Moscova, Golubinski ăsta, un bătrân foarte de treabă şi cu un destin foarte nefericit. A luptat toată viaţa lui cu Pobedonoşţev. Şi a mai şi orbit la bătrâneţe. Dar era bun, pur şi simplu neobişnuit de bun. Lindt tăcu puţin, aducându-şi aminte de vocea Marusiei – nişte clopoţei calzi, nu unii de argint, fără suflet, ci unii din pădure, pe firişorul subţire al tulpinii, pufoşi pe dinăuntru, lila şi roz. Povestirile ei despre Golubinski, care fusese în casa Pitovranovilor încă din perioada ei de dinainte de Cealdonov, de fecioară. Doamne, ca să vezi numai, nici eu nu mă născusem pe atunci!

Galina Petrovna aştepta răbdătoare până ce Lindt termina cu spasmele sale mentale lirice – destinul lui Golubinski n-o frământa deloc, altceva era starea copertei lui. Lindt îşi veni în fire, reveni la tema anterioară şi aşa, flecărind, petreceau o oră, poate chiar mai mult, până ce Galina Petrovna îşi aducea aminte, în cele din urmă, că e aşteptată la coafor sau la croitoreasă. Uneori ea chiar îl săruta pe soţ la despărţire. Semăna aşa de mult cu o familie normală, dar nici nu aveai cum să nu greşeşti.

Galina Petrovna devenise mult mai liniştită decât înainte: tiraniza mai puţin servitorii, făcea mai rar crize de isterie – îngrozitoare, plicticoase, seci ca nişte furtuni de vară, cu strigăte şi veselă spartă – de fapt, din cea scumpă nu spărgea

niciodată. Era aproape fericită – şi, practic, încetase şi ea să observe acest „aproape”. Viaţa în general o mulţumea în totalitate, iar cu lucrurile particulare se putea descurca sau împăca – precum cu cercelul preferat care alunecase în canalizare sau cu căsătoria pe nepusă masă a lui Borik.

Borik, pe care părinţii nu-l observaseră mai des ca pe oricare obiect de mobilier – Doamne, de unde avem vaza asta stupidă? A, da, ne-au făcut-o cadou Lîsikovii – în ciuda tuturor legilor pedagogice şi omeneşti, au crescut un băiat de treabă, puţin cam greoi, dar care nu prezenta nici cel mai mic interes pentru un psihoterapeut. Încă un exemplu că un mediu îndestulat mutilează sufletul unui copil mult mai puţin decât sărăcia fără ieşire. Borik era la fel de uimitor de indiferent faţă de tată şi faţă de mamă, aşa cum erau şi ei faţă de el, dar era vorba de o indiferenţă veselă, politicoasă, a unui tânăr frumos educat, obligat să împartă acoperişul cu nişte oameni abia cunoscuţi şi uşor plicticoşi. Roşcovan, cu fundul mare, amuzant, el nu moştenise nici capacităţile lui Lindt, nici frumuseţea Galinei Petrovna, dar luase, nu se ştie de unde, nişte mâini abile, inteligente şi o mare parte a timpului o petrecea în camera sa, lipind modele de vase cu pânze, minunate şi fragile ca nişte fluturi uscaţi.

Uneori, la Borik veneau nişte colegi – la fel ca şi el, nişte băieţi buni, leneşi, bogaţi şi răsfăţaţi. Ei discutau multă vreme, pătimaş, despre viitorul lumii şi Războiul Rece, ascultau discuri americane şi făceau schimb de copii îngrozitoare, abia lizibile, ale unor manuscrise ale unor disidenţi, scrise de cele mai multe ori aşa de mizerabil, că trebuia nu numai să le interzică, dar şi să le ardă. Erau nişte jocuri drăguţe de copii, un vaccin adolescentin cu libertatea de opinie, fără de care mai apoi ar fi fost mult prea greu să tragă după ei viaţa de neinvidiat a unor reprezentanţi comerciali sau ataşaţi sovietici.

Borik terminase şcoala fără note de 6, poate pentru că Galina Petrovna uita mereu în ce clasă învăţa el. Totuşi, diploma modestă era mai mult decât suficientă pentru a intra la universitate, la Facultatea de Construcţii de Maşini: numele lui Borik şi patronimicul împrospătau memoria oricărei comisii de admitere din Ensk. Lindt nici nu a fost nevoit să sune pe nimeni – da, de fapt, el, dacă e să vorbim cinstit, nici nu intenţiona să facă asta.

La sfârşitul anului al doilea, Borik a adus în casă o fetişcană slăbuţă, oacheşă, şi le-a spus părinţilor că intenţionează să se căsătorească imediat. Galina Petrovna o cântări din priviri pe fată – o rochie cam ieftină, clipsuri din plastic, ochii în pământ, o coadă de culoare închisă în vârful capului.

— E însărcinată? întrebă ea frontal.

Fata deschise în cele din urmă ochii – roşcaţi, ca ai unui câine vagabond. Chiar era un câine vagabond. De lângă gard.

— Nu, răspunse ea. Şi, nu se ştie de ce, mai spuse: Vă rog să mă scuzaţi.

— Şi atunci de ce să vă căsătoriţi? spuse pe drept cuvânt Galina Petrovna, simţind cu plăcere că ea, începând cu sprâncenele ideale puţin ridicate, terminând cu ciorapii lucioşi pe pulpele bine făcute, e de o sută de ori mai frumoasă şi mai bună decât fluierarul ăsta care nici măcar de tinereţea sa nu putea să profite cum se cuvine. Unghiile sunt roase, pielea nasului se jupoaie. E de doi bani.

— Cuvântul „iubire”, probabil că nu-ţi spune nimic, mamă, nu? Boris se uită pe sub sprâncene, greu, şi Galina Petrovna îşi dădu seama pentru prima oară că dăduse naştere unui bărbat – adevărat, matur, care spre ziuă avea obrajii năpădiţi de barbă, cu vene puternice pe antebraţe şi, după cum se putea vedea, cu un prohab plin cu ceea ce trebuie. Şi, la acest gând, nu se ştie de ce, se simţi neplăcut.

— Nu mai spune prostii, îl puse ea la loc liniştită pe fiu. O să vorbim după aceea cu tine. Logodnicule. Borik îşi ridică privirea, de parcă ar fi primit o palmă, dar Galina Petrovna deja se întorsese din nou spre fată. Şi, desigur, vă pregătiţi să vă faceţi aici cuibul familial? Sau în apartamentele dumneavoastră? Pentru că la noi, vedeţi şi dumneavoastră, e loc cam puţin.

Fata aruncă o privire în sufragerie şi se înroşi.

— Eu locuiesc la cămin, spuse ea încet. Cu fetele. Dar celor căsătoriţi li se dă o cameră separată. Fata roşi şi mai mult şi se corectă: Li se poate da. Ni s-a promis, Boria a întrebat la decanat.

— Borik al nostru e un om de acţiune, recunoscu Galina Petrovna acru. Un vânător reputat. Aţi avut noroc, ce să spun.

Borik până la urmă nu mai răbdă şi-şi trase câinele vagabond de pe scaun – ca un palton de pe un cuier.

— Să mergem, spuse el. Să mergem, aici nu mai avem ce face. Ea s-a scrântit din cauza boarfelor. Iar tata pur şi simplu s-a scrântit. Doar te-am prevenit.

Fata porni supusă spre ieşire – fără să întrebe, fără să protesteze, Borik o ţinea de mână, de parcă era mică, şi din felul în care li se împletiră tare şi sigur degetele lor, din felul în care, fără să vorbească, porniseră la pas, era clar că asta e iubire, desigur, iubire, fără nici urmă de interes, fără motiv, chiar fără sens. Până şi Galina Petrovna înţelegea asta.

— Nici să nu te gândeşti c-o s-o iau în spaţiu pe şarla asta! strigă ea în urma lor, dar uşa de la intrare deja se trântea. Drum bun şi cale bătută!

Lindt remarcă absenţa fiului abia după trei zile.

— Borik a plecat, ce-i cu el? întrebă el la masa de prânz, când primea farfuria cu supă densă de pui cu tăiţei.

— Nu, s-a însurat, răspunse posac Galina Petrovna.

— Ei, bravo, spuse indiferent Lindt, amestecând cu lingura tăiţeii. Ce mare porcărie, ce fierbinte mai este! Mâncarea trebuie să aibă temperatura egală cu cea a corpului uman, adică exact treizeci şi şase virgulă şase grade Celsius! Atunci ea este asimilată normal de către organism.

Galina Petrovna zâmbi ca o femeie de lume şi-şi deconectă imediat creierul. Discuţiile soţului despre „lucrurile inteligente” nu le suporta.

Borik nu mai apăru – nici peste o săptămână, nici peste două, dar Galina Petrovna, la drept vorbind, nu se nelinişti prea mult. Generalul credincios Sedlov raporta din când în când situaţia de pe câmpul de luptă – s-au căsătorit la oficiul stării civile, au primit o cameră la cămin, au făcut nunta punând mână de la mână, toţi cei din an, ci, la drept vorbind, de ce te-ai împotrivit aşa, iepuraşule? Ea nu e o fată deloc rea, nu e vreo curvă care-şi face de cap. E orfană, părinţii i-au murit, învaţă bine, face activităţi sociale. Împacă-te cu ideea, o să fii mai liniştită. Din cauza unui asemenea căcat nici nu aveam de gând să mă tulbur, spuse cu răutate Galina Petrovna. Gata, nu mai vreau să aud nimic despre uşuratica asta. Generalul ridică din umeri – să le mai pricepi pe femei, îţi rupi capul până pricepi ce e în mintea lor.

Borik şi-a petrecut luna de miere, care a durat toată vara, cu tânăra sa soţie în detaşamentul de construcţii. În septembrie s-au întors, jigăriţi, bronzaţi, fericiţi, câştigând din construcţia de grajduri pentru vaci o sumă fantastică de vreo două mii de ruble. Amândoi. Borik s-a dus la tată la institut şi s-a întors de acolo cu alte cinci sute în buzunar. Tată, o să ţi-i dau înapoi, a promis Borik. O să muncesc şi o să-i dau înapoi. Numai să nu-i spui nimic mamei. Lindt dădu din cap, fie aprobând, fie protestând. I se păru lui Borik bătrân, bătrân de tot şi cumva încetinit.

Banii s-au dus pe un avans la cooperativă. Două mii şi jumătate ajungeau exact pentru un apartament mic, însă cu trei camere. Au primit repartiţia exact de revelion, aşa că a ieşit o sărbătoare gălăgioasă, veselă, dublă. Boris Lazarevici Lindt, student fericit în anul al treilea, aşa cum se cuvine, a trecut-o pe soţia sa tânără, râzând în hohote, în braţe peste pragul noului apartamentul gol de tot, dar al lor. Au făcut gălăgie, trăgând în tavan cu şampanie sovietică, musafirii, tot studenţi ca şi ei, doctoranzi, nişte copii sovietici veseli, nepăsători, copii ai unei ţări mari care intra încet şi solemn în agonia sa măreaţă. „La mulţi ani 1980!" spuse cald televizorul luat numai pentru noaptea de sărbătoare, închiriat. Borik urmărea cu atenţie ca vinegreta şi puiul fiert să ajungă pentru toţi doritorii. Ei de fapt voiau salată Olivier, dar nu găsiseră mazăre verde. Dracu' s-o ia, oricum, erau incredibil, magic, uimitor de fericiţi.

— Hei, burghezilor, ce-o să puneţi în camera mică? Cabinetul? întrebă unul dintre musafirii cam chercheliţi, încercând să scuture scrumul într-o cană de ceai, dar de fiecare dată nimerind pe pantaloni. Borik surprinse privirea soţiei, tulburată, veselă, roşcovană. Ea zâmbea şi dădea din cap – hai, acum se poate.

— În camera cea mică o să avem camera copilului, spuse Borik ferm şi toţi au început să urle şi să ţopăie şi mai tare – cu forţe noi, odată cu venirea anului nou, a noii fericiri. Atunci i s-a dat drumul în cerc unei căciuli modeste, de student şi a fost trimis la taximetrişti, după vodcă caldă, cel mai treaz gonaci, aşa că sărbătoarea, ca o minge, a primit un imbold neaşteptat, a sărit mai departe, spre dimineaţă, cu o forţă nouă. Au cântat din Makarevici, din Vîsoţki, s-au sărutat, au dansat pe muzica de la casetofon, scuturându-şi capetele, smucindu-se, hohotind, şi s-au împrăştiat abia la şase dimineaţa, aproape în zori.

Borik a închis uşa după ultimul musafir şi s-a uitat în camera pe care deja stabiliseră că va fi dormitorul lor. Pe patul pliant, cu mâinile strânse cu grijă pe burta care încă nu se vedea, dormea liniştită soţia lui, fetiţa lui, soarele lui, fericirea lui. Borik îi acoperi picioarele cu paltonul ce alunecase, clipi, mai clipi o dată şi se duse la bucătărie să spele vasele. Curgea o apă rece, ruginită – fochiştii sunt şi ei oameni, şi la ei e revelionul. Dacă va fi băiat, o să-i spunem... Nu, n-o să-i spunem nicicum. Niciun băiat.

Borik ridică impetuos capul spre tavan, de parcă simţea instinctiv că Dumnezeu e chiar acolo. Vreau o fetiţă, îl rugă el, bucurându-se pentru prima oară în viaţă că ştie ce să ceară. Te rog. O fetiţă. O fetiţă, Lidocika. Robinetul pufni şi scuipă un şuvoi răsucit de apă fierbinte. Borik zâmbi şi dădu din cap recunoscător, de parcă într-adevăr primi răspuns.

Şi în iunie 1980 se născu Lidocika Lindt.

Capitolul 6

Lidocika

Se înţelege, Lidocika nu avea viermişori şi Galina Petrovna pierdu orice interes faţă de fetiţă. Mai mult, se văzu repede că fetiţa de cinci ani e o cruce extrem de grea şi, în plus, şi uimitor de incomodă. Nu putea s-o înfăşoare pe Lidocika în foiţă de ţigară şi s-o pună undeva cât mai departe – într-un dulap, iar agitaţia cu dresurile rupte la momentul nepotrivit şi cu întrebările şi mai nepotrivite nu intra deloc în planurile Galinei Petrovna. Iar aceste răzgâieli pline de încântare şi mieroase, cu care Lidocika era răsplătită de toată lumea? Ah, ce păpuşică mai e nepoţica dumneavoastră, ah, Galinocika Petrovna, are chiar ochişorii dumneavoastră!

În primul rând, Galina Petrovna nu avea nevoie de nicio nepoată, ea, la urma urmelor, abia împlinise patruzeci şi trei de ani şi arăta abia de treizeci şi cinci. Iar, în al doilea rând – şi lucrul cel mai important – şi ochişorii, şi comportamentul, şi vai, această întoarcere rapidă a capului şi chiar, Doamne, mişcarea cu care Lidocika trăgea spre ea farfuria... Galina Petrovna, în cei patru ani de văduvie, aproape uitând repulsia animalică, vie pe care i-o stârnea soţul, urmărea acum cu ură cum prin trupuşorul grăsuţ, mobil, al fetiţei frumoase răzbate, ca dintr-un coşmar, Lazăr Lindt. Era privirea lui pe sub sprâncene, zâmbetul lui, mâinile lui, falangele degetelor lui, osul lui colţuros de la încheietură, modalitatea lui de a se lipi repede, parcă pe furiş, de şoldul ei, astfel încât Galina Petrovna tresărea fizic din cauza repulsiei – ca din cauza unei lovituri cu cotul în locul cel mai viu, cel mai neajutorat, mai sensibil.

— Ei, ia nu te mai băga aşa în mine, o să-mi şifonezi rochia!

Lidocika, încercând stângace să se gudure, se strângea speriată, îşi băga capul între umeri, se uita cu ochii ei de culoare închisă, trişti, exact la fel cum făcea Lindt. Doamne, desigur, copilul nu era deloc vinovat, dar Galina Petrovna, ea, la urma urmelor, ea de ce era vinovată?

Să-l crească pe Borik a fost incomparabil mai simplu – dar totul e mai simplu când ai nouăsprezece ani. Mai mult, Borik se mulţumea foarte bine să fie singur, dar Lidocika, care încă nu apucase să se dezveţe de iubirea părintească pe care Borik nu o cunoscuse niciodată, se lipea de Galina Petrovna instinctiv, ca un mic animal care se linişteşte cel mai uşor nu prin cuvânt, ci printr-o lipire de corpul cald, de mirosul cunoscut, de respiraţia care-l încălzeşte – de toate lucrurile pe care Galina Petrovna nu le avea şi care categoric nu pot fi obţinute cu bani. Dădacele, totuşi, la fel de obraznice, proaste şi stângace, ca în timpul copilăriei lui Borik, erau gata, pentru o anumită plată, s-o şteargă la funduleţ pe Lidocika şi să aibă grijă ca ea să mănânce cu gura închisă, dar nu doreau în niciun caz s-o iubească. De fapt, nimeni nu o mai iubea şi Lidocika, treptat, de la o zi la alta, îşi dădea seama din ce în ce mai acut de acest lucru.

Mai bine zis, nu-şi dădea seama, desigur – oare multe putea ea să priceapă la cei cinci ani ai săi? Pur şi simplu se obişnuise, aşa cum se obişnuieşte o floare mutată de pe pervaz, unde era şi lumină, şi un curent slăbuţ, şi stropitoarea albastră cu apa dulce, stătută, în vreun colţ îndepărtat, nu atât de întunecos încât să-şi permită să moară, dar chinuitor de imposibil, în comparaţie cu raiul bogat în care trăise. Şi lucrul cel mai crud era că amintirea acestui rai nu dispărea, ca toate celelalte – dimpotrivă, creştea şi se umplea cu atâta forţă bogată, dureroasă, că Lidocika uneori începea să

plângă fără niciun motiv, chiar să scheaune, urcând până la nişte note înalte ce semănau cu sunetul insuportabil al unui fierăstrău circular. Dar degeaba. Dădaca, obişnuită cu istericalele copiilor, pur şi simplu ieşea din cameră, presupunând pe bună dreptate că nervii ei sunt mai preţioşi şi că nimeni, oricum, nu făcuse hernie din cauza plânsetului, iar Galina Petrovna, care o găsise odată pe Lidocika în punctul culminant al unei crize sonore, pur şi simplu îi trântise o palmă serioasă şi indiferentă. Lidocika clănţăni din dinţi şi tăcu. Înainte nu fusese bătută. Nimeni şi niciodată nu o bătuse.

Cel mai greu era că nimeni nu vorbea cu ea – desigur, dacă nu avem în vedere comunicarea elementară – vino, adu, pune, culcă-te. Termină. Lasă-mă în pace. Nu pune mâna. Mămica povestea multe lucruri interesante. Şi tata la fel. Lidocika îşi aducea aminte ce plăcut era să stea pe canapea între părinţi, să simtă cu obrazul mâna tandră a mamei, răcoroasă precum laptele, şi să tragă încetişor de un fir pestriţ extrem de interesant din puloverul tatălui. Crezi că o să primim biletele? suferea mama. Ei, păi ce să facă altceva, spunea tata, iar dacă n-o să ne dea, atunci o să-l iau ostatic pe liderul sindical. Dar ce înseamnă „ostatic”? se înviora imediat Lidocika, năpustindu-se spre cuvântul nou ca un pisicuţ spre o panglică foşnitoare de ziar. Cei care trag regulat la măsea. Pe cine trag? Lidocika, uimită, rămânea blocată, cu gura căscată şi uitând de fir. Nu pe cine, ci ce. Tot felul de vodcă şi alte băuturi alcoolice. Trag la măsea. Asta înseamnă când oamenii beau mult şi fără rost. Într-un cuvânt, nişte beţivani. Deci la sindicat toţi sunt beţivani? ghici Lidocika şi mămica, murind de râs, căzu pe canapea. Vezi, până şi copilul înţelege tot! N-o să primim niciun bilet! Nu, o să primim! Uite, o să vezi! Tata chiar se ridica, dar, ca un gândac prins de Lidocika prin intermediul firului, revenea imediat şi, deja cu un

bâzâit de gândac, se apuca s-o smotocească pe fetiţa care dădea din picioare. Ah, Bombonico, golancă ce eşti! De ce mi-ai tras firul de la pulover? Ai decis să-ţi laşi tatăl să plece gol în lume? Lidocika, chicotind, dând din picioruşele grăsuţe, încerca să scape. Nu o mai gâdila aşa, n-o să mai doarmă, spunea mămica şi-i părea şi ei rău de puloverul care avusese de suferit. Ia uite ce ai făcut, vezi? Cum de ai putut să tragi firul aşa? Şi ce-ţi trebuia ţie firul ăsta? E frumos, explica Lidocika, încercând să-şi tragă sufletul şi netemându-se deloc. Chiar că e frumos, recunoştea şi mămica. Vezi ce colorat e? Asta se numeşte *melanj*. Şi a fost încă un cuvânt, încă o poveste, şi ele nu se terminau deloc şi nu s-au terminat până ce ostaticii de la sindicat i-au dat în cele din urmă biletele tatălui. Şi au plecat la Marea Neagră.

Lidocika, ce căzuse în visare, încă ştiind prea puţin să distingă între amintiri şi realitate, tremura când auzea bufnetul încet cu care cădea pe jos cartea ce-i alunecase de pe genunchi şi mămica dispărea imediat, de parcă nu ar fi fost niciodată. Lidocika ofta, aluneca în urma cărţii de pe canapea şi se aşeza pe jos alături de ea, încercând să întoarcă paginile fără să facă zgomot. La Galina Petrovna nu putea să facă gălăgie. Şi nu mai avea voie nici să alerge, să sară, să facă o căsuţă sub masă, după ce trăgea faţa de masă astfel încât să formeze o vizuină misterioasă, crepusculară, incredibil de confortabilă, plină de vinişoare însorite printre care pluteau nişte firişoare de praf la fel de aurii şi care semănau cu nişte musculiţe. Lidocika îndoia mental degetele: să se joace cu mingea. Să sară. Să cojească tapiseria şi tapetul. Să murdărească totul cu carioca. Să ceară o prăjitură înainte de a veni vremea mesei. Nici asta nu se poate. Era greu. Foarte greu.

De fapt, Lidocika trăia ca un bichon de rasă. De patru ori pe zi, pe o farfurie aproape translucidă din porţelan, de colecţie, i se dădea mâncarea

corectă, iar după micul dejun (ceai, caşă de ovăz cu dulceaţă, o chiflă caldă, unt, brânză tare) şi la gustarea de seară (lapte, un biscuit crocant, două mere sau banane) – era scoasă la plimbare în curte, în curtea clădirii ce aparţinea instituţiei, liniştită, separată de lumea reală printr-un gard de fier forjat cu ghirlande de fontă şi vârfuri ascuţite. La plimbare putea să alerge puţin sau să se dea într-un leagăn metalic ce scârţâia – sub supraveghere, se înţelege, nu a unei singure dădace, ci a vreo zece, iar fiecare avea grijă cu râvnă de copilul încredinţat: să fie mai gras, mai vioi şi mai arătos decât ceilalţi. Spărgeau seminţe, se lăudau cu bogăţia stăpânilor, cu capriciile şi ieşirile copiilor – dar al meu, al meu, ce-mi mai dă cu căldăruşa asta în cap! „Al meu", rotund, important, plin de haine de import, era prezent nemijlocit, în apropiere şi, pufnind, încerca să smulgă din rădăcină o tufă de păducel cenuşiu. Nu le interziceau nimic copiilor – în orice caz, nimic rău. Lucrurile bune pur şi simplu nici nu erau observate, probabil şi pentru că erau puţine. După ce luau la mână conţinutul dulapurilor boierilor, treceau invariabil la frigidere: cu mare satisfacţie, raportau cu ce şi când se serveau, pe ce puneau mâna, ce dispreţuiau. Bucătăresele şi menajerele erau dispreţuite – oameni de jos, servitori, spălători de podele. Ele nu se umileau niciodată să facă curăţenie. După ce se săturau de poveşti despre haleală, scoteau din sacoşe pacheţele, strigau, chemându-şi fiecare copilul – le băgau în gurile lor murdare, deschise, ca ale unor puişori, sendvişuri cu icre, cozonac delicat, bucăţele de friptură aromată de porc. Înghiţeau repede resturile de mâncare. Nu se serveau niciodată una pe cealaltă. Şi nici copiilor nu le permiteau. Asta e bună! De parcă la ei acasă nu au ce mânca! Progeniturile hrănite ale părinţilor din instituţii, de fapt, nici ele nu se prea grăbeau să facă bine – în casă ei creşteau ca boiernaşi fie obraznici,

răsfăţaţi, botoşi, fie ca urmaşi mutălăi, slăbuţi, progenituri amărâte, bolnăvicioase ale unor familii puternice, răsfăţate chiar mai mult decât boiernaşii lor, dar lipsiţi de natură chiar de cele mai elementare instincte şi deprinderi de supravieţuire.

Lidocikăi nu-i plăcea să se plimbe.

Dar nici să stea acasă.

Îi rămăseseră numai cărţile – ele nu cereau nimic, nu interziceau şi putea să vorbească cu ele. Cât dorea. Chiar şi în gând. După ce s-a convins că Lidocika a depăşit repede toate hotarele neînsemnate ale copilăriei, începând cu bonomul *Au-mă-doare*[42] şi terminând cu minunata, vicleana *Ruslan şi Ludmila*[43], Galina Petrovna, după ce se mai gândi puţin, îşi spuse că, pentru liniştea sa, poate ceda una dintre poziţii. Ea o conduse pe Lidocika la unul din corpurile bibliotecii închise bine, învârti cheia ce scârţâi şi o băgă în buzunar. Uite, aici poţi să cauţi cât vrei – spuse ea milostivă şi arătă spre raftul de jos. Mai sus nici să nu îndrăzneşti. Lidocika, emoţionată de comorile jerpelite ce i se deschideau în faţa ochilor, dădu repede din cap.

Astfel a moştenit ea cărţile bunicului său.

Se înţelege, nu erau cărţile din biblioteca uriaşă, preţioasă, a lui Lazăr Lindt, ci numai gunoiul neînsemnat, de anticariat, pe care Galina Petrovna nu ştiuse cum să-l identifice, dar nu se hotărâse să-l arunce – evident, nu în memoria răposatului soţ, ci pur şi simplu pentru că se temea să nu facă vreo greşeală. Moda cărţilor se schimba aproape la fel de imprevizibil şi des ca şi lungimea fustelor şi lăţimea reverelor, şi toţi cei care vânau cu plăcere ediţiile naive ale lui Ivan Dmitrievici Sîtin se apucau deodată să colecţioneze ediţiile princeps ale futuriştilor, alocând pentru broşurelele alea aiurea, mai că tipărite pe hârtie de tapet, cusute, tot atât cât un cetăţean sovietic obişnuit era gata să dea numai pentru o mult-râvnită bibliotecă românească. De aceea Galina Petrovna pur şi

simplu adunase toate aceste colecţii anuale de *Niva*, copertate încă din secolul al XIX-lea, manuale de aritmetică cu pagini dezlipite şi cărţulii naive de genul *Lecturi feminine pentru inima şi minte* şi le exilase pe unul din rafturi, minunându-se în sinea ei de ce Lindt, aşa de chiţibuşar, avea de fapt nevoie de aceste aiureli bibliografice fără nicio valoare.

Lidocika se aşeză în faţa bibliotecii jos, pe parchet, cu picioruşele goale desfăcute, care, într-un an de viaţă cu Galina Petrovna, îşi pierduseră pentru totdeauna rotunjimile vii, înduioşătoare, de copil. Ea avea şase ani – era deja o fată mare, dacă ţinem cont de toate circumstanţele de timp şi spaţiu.

— Pot, într-adevăr? mai întrebă ea o dată înainte de a întinde mâna, Galina Petrovna putea să se răzgândească în orice moment şi, pentru ceea ce ieri primise permisiunea, a doua zi putea primi o chelfăneală foarte frumoasă. Lidocika ştia acest lucru. De fapt, ea ştia mult mai multe decât i se cuvenea unui copil de vârsta ei.

— Ei, citeşte, Doamne, îi permise Galina Petrovna. Numai să nu le rupi şi să nu le desenezi cu carioca.

Lidocika mai dădu o dată din cap şi scoase cu siguranţă din şirul de cărţi înghesuit, puţin ciufulit, volumul cel mai ciufulit şi chiar parcă puţin cald. Era *Dar pentru tinerele gospodine sau Mijloc de reducere a cheltuielilor în gospodărie*, scrisă de Elena Molohoveţ.

Lidocika se aşeză şi mai comod, iar cartea se deschise singură, supusă, în faţa ei – într-un loc preferat de cineva, citit de multe ori şi chiar puţin murdar. „Îngheţata de frişcă se pregăteşte în felul următor, citi Lidocika de parcă ar fi citit o poveste şi porni repede în urma vocii plăcute, neauzite, care ascundea în ea o mică ironie: se ia smântână foarte proaspătă, nu prea groasă, prin urmare, nici nu prea grasă, iar, dacă nu aveţi, folosiţi şi lapte

integral; se bat gălbenuşurile până se fac albe, cu zahărul pudră, turnat ploaie, se amestecă apoi cu smântână, se pune în castron pe foc, se amestecă până se îngroaşă, dar nu se dă în fiert.” „Dar nu se dă în fiert”, repetă Lidocika până atunci netrecându-i prin minte că îngheţata de fapt este pregătită – şi încă într-un mod aşa de uimitor. Ea credea că îngheţata apare imediat pe lume, în hârtia acoperită de promoroacă sau, în cel mai rău caz, într-un păhărel de vafă care se topeşte extrem de repede şi, datorită acestui lucru, este extrem de gustos. „Se încearcă mai întâi cu lopăţica, preveni vocea şi Lidocika veni imediat înapoi. Dacă nu va curge frumos de pe lopăţică, ci se va lipi de ea, ca un fel de smântână lichidă, înseamnă că a fost fiartă suficient, trebuie lăsată, răcită, tot amestecând; se strecoară prin sită în forma pe care mai întâi trebuie să o ştergeţi bine; se acoperă cu hârtie şi cu capac şi se învârteşte pe gheaţă.” Lidocika, uitând de tot pe lume, îşi imaginează cum se învârteşte pe gheaţă îngheţata de frişcă – parcă este Natalia Bestemianova[44], graţioasă, cu picioarele rotunde, cu o căciulă bogată de păr rulat strâns, parcă şi el antrenat. Şi vocea îi tot explica – o voce plăcută, incredibil de familiară – cum să şteargă capacul formei, cum să scoată masa obţinută cu lopăţica, până ce îngheţata se va transforma într-o masă densă şi dulce, asemănătoare cu untul ciuhon, şi cuvântul *ciuhon* era aşa de fabulos, că nici nu mai cerea nicio explicaţie, şi Lidocika – pentru prima oară în multe, multe luni – nu-şi mai aduse aminte nici de mămica şi pentru prima oară era complet fericită. „Cu cât îngheţata va fi amestecată mai des cu lopăţica, cu atât va fi mai bine, aici este tot secretul unei îngheţate bune”, termină în cele din urmă Marusia şi începu să râdă încetişor. Era raftul ei de cărţi, cărţile ei, pe care Lindt le luase când murise şi Cealdonov, când, de fapt, nu mai rămăsese nimic în afara amintirii, în afara vocii, în afara râsului care nu putuse să

moară, în afara acestei cărticele. Poate cea mai dragă, chiar din lume. Acum era şi cartea preferată a Lidocikăi. Elena Molohoveţ.

Următoarea jumătate de an, Lidocika lăsa din mână *Darul tinerelor gospodine* numai când se spăla sau se culca, dar şi atunci Molohoveţ se afla în imediata ei apropiere, la doi paşi, pe noptieră – Galina Petrovna nu-i dădea voie s-o pună sub pernă. Fusese o jumătate de an liniştită, în orice caz, pentru Galina Petrovna, pentru că Lidocika, ce stătea cu zilele în fotoliu cu volumul jerpelit pe genunchi, nu se vedea şi nu se auzea. Galina Petrovna uneori chiar uita că este un copil în casă – dar ce să mai vorbim, până şi un ficus vechi capricios, care reprezenta, într-un colţ al sufrageriei, oranjeria, şi el cerea mai multă atenţie şi îngrijire.

Idila s-a încheiat, aşa cum se şi cuvine, cu o duminică sângeroasă[45], şi sângeroasă chiar în sensul propriu al acestui cuvânt. Era o zi minunată, sonoră, uşor rece, seara Galina Petrovna planifica să se ducă într-o vizită extrem de plăcută şi de aceea se grăbea să-şi încheie toate treburile de peste zi, pământeşti.

— Hai, spală-te repede pe mâini şi la masă! îi porunci ea Lidocikăi care, ca de obicei, era aproape cufundată în fotoliu.

Lidocika îşi ridică feţişoara palidă, dădu din cap ascultătoare şi pe pagina gălbuie – chiar pe reţeta de vafe cu smântână (se coc ca nişte tuburi, se servesc la ceai sau cafea) – pleoscăi o pată grea, densă, aproape neagră. Lidocika o întinse speriată cu degetul, alunecă din fotoliu şi, după ce făcu câţiva paşi nesiguri, îşi pierdu cunoştinţa, murdărind cu sângele din nas covorul, bluziţa ei, puloverul Galinei Petrovna – alb ca zăpada, nou, din caşmir curat, acum nu mai scoţi pata pentru nimic în lume, nici vorbă de vizită, desigur, nici vorbă de seară plăcută, cum ştie fetiţa asta să strice aşa totul! Pur şi simplu e incredibil!

Salvarea a venit peste vreo zece minute, dar Lidocika, deşi la vremea aceea, îşi venise foarte bine în fire şi era spălată, fu dusă totuşi la spital. Doctoriţa, când a auzit de pierderea cunoştinţei, nu a vrut să audă nimic – o ducem fără nicio discuţie, cine ştie ce are copilul, ce spuneţi? Galina Petrovna începu să alerge prin apartament, adunând lucrurile Lidocikăi şi dându-şi seama cu groază că nu ştie unde se află ele, s-o ia dracu' de dădacă, mâine o s-o dau afară, e o debandadă aici, scârbă puturoasă!

— Unde sunt dresurile tale? o întrebă ea pe Lidocika şi doctoriţa se uită uimită, ei, puţin îmi pasă de ea, nu e treaba ei, la urma urmelor, ce-şi dă atâtea aere, nu are nas să mă critice. Galina Petrovna scăpă geanta, o ridică, iar o scăpă. Şi abia atunci îşi dădu seama cât de mult se speriase.

Pentru că era duminică, la neurologie pediatrică era numai medicul de gardă, un băiat slab, tăios, cu nişte pomeţi ascuţiţi, obosit după o zi de activitate până la pierderea aproape totală a respectului – caz aproape incredibil pentru Direcţia a patra, aici lucrul cel mai important era să fii servil în faţa pacienţilor, era chiar mai important decât rezultatul tratamentului, şi, la drept vorbind, nu era aşa de important să tratezi, era mult mai important să faci pe plac. Dar medicul de gardă avea în grijă treizeci de paturi pline şi un salon în care se topea încet, în iadul encefalitei, un băieţel de zece ani, lipsit de orice speranţă, de orice speranţă, şi medicul de gardă stătuse toată noaptea lângă patul lui, verificând din când în când, neputincios, perfuzia inutilă şi visând un singur lucru: să înceapă în fine agonia şi să fie luat băiatul – la reanimare, în rai, oriunde, numai să nu mai vadă gura asta uscată, orbitele înfundate, frisoanele acestea grele care-i schimonoseau trupuşorul ofilit, de copil. Bine ai venit la pediatrie, băiete. Că doar puteai să te duci şi la stomatologie. Mama spunea că omul inteligent mereu caută locul cel mai călduros.

Medicul de gardă o examină pe Lidocika întinsă pe pat, excluzând treptat rigiditatea musculară, simptomul piciorului lipit, ia hai să vedem acum ochişorii, ia uită-te la degete, uite aşa, ei, hai, ia scoate limba, zâmbeşte, bine, acum scoală-te, întinde mâinile. Aşa, stai nemişcată în poziţia Romberg. Bravo. Numai că e palidă, nici măcar nu vorbim de vineţeală, e şi mai rău, e palidă ca un mugure de cartof ce a crescut în beci, nu într-o casă bogată, plină de belşug. Medicul de gardă se uită cu ură la Galina Petrovna, mare, frumoasă, care stătea picior peste picior, ghetuţele de lac îi strângeau pulpele rotunde, tocuri cui subţiri, înalte – iarna nu mergi cu aşa ceva nicăieri, poate numai cinci paşi, de la maşină până la scară. Boieroaică. Şi copilul parcă e dintr-un lagăr de concentrare. Uite ce jigodie! Toate sunt nişte jigodii, se gândesc numai la ele.

Medicul de gardă se sperie o clipă că spusese asta cu voce tare, dar nu, camera de consultaţii, după ce se legănă puţin, reveni la locul ei, lucindu-şi nichelul şi sticla. Acum ar fi bună o cafeluţă – trei linguri la pahar, cu vârf. Şi să fumez.

— Deci ce e cu ea, doctore? întrebă Galina Petrovna nerăbdătoare; groaza pentru Lidocika, isterică, ruşinoasă, aproape îi trecuse şi acum se simţea doar neplăcut, voia tare mult să se ducă acasă, la căldură, la lumină, cât mai departe de băiatul ăsta slăbuţ cu nişte ochi total anormali.

— Colaps ortostatic, spuse sec medicul de gardă. Plus mobilitate redusă, tensiune emoţională. Masa corpului e redusă, de fapt, îi daţi vreodată de mâncare? Şi o scoateţi afară?

În cele din urmă el nu se mai abţinu, izbucni, simţind cum îi bubuie în urechi inima ce i se zbuciuma din cauza oboselii şi a furiei. Obrajii Galinei Petrovna se umplură de pete strălucitoare, aproape abstracte, ca în tablourile lui Juan Miró.

— Cum vă permiteţi asta? întrebă ea liniştită şi se ridică. Păi o să fac o plângere pe numele dumneavoastră. În doi timpi şi trei mişcări o să zburaţi de la serviciu.

— Scrieţi, se bucură deodată medicul de gardă şi sări şi el în sus. Scrieţi, fiţi amabilă. Numai să nu uitaţi să scrieţi şi că nu aţi putut răspunde la nicio întrebare de-a mea. Nu ştiţi de ce suferă copilul, pentru ce şi când a fost vaccinat – ah, eu nu sunt la curent, traume craniene – păi de unde să ştiu eu? Trebuie să fiţi decăzută din drepturile părinteşti, şi chiar mai bine, să fiţi trimisă în judecată. Jigodie! Cuvântul îi scăpă în cele din urmă, se învârti prin salon ca un titirez furios şi medicul de gardă simţi o uşurare subită, de parcă aruncase din spinare un sac extrem de greu, cu ceva viu, care se mişca slab, mirosind urât.

Galina Petrovna, năucită din cauza unei asemenea obrăznicii nemaiauzite, se uita la el cu ochii mari şi tăcea.

Intră sora medicală:

— Trebuie să mergeţi imediat în salonul 3, Nikolai Ivanovici, spuse ea.

— A început? întrebă medicul de gardă.

Sora medicală dădu din cap.

— Sunaţi la reanimare, o să vin într-un minut.

Sora medicală mai dădu o dată din cap şi dispăru, răsunau numai pe coridor tălpile ei iuţi – un semn clar că totul o pornise pe panta îngrozitoare. În secţie, oamenii aleargă numai dacă moare cineva. Cei vii pot să mai aştepte. Medicul de gardă îşi şterse faţa cu palmele, îşi îndreptă halatul şi o mângâie pe cap pe Lidocika, care în tot acest timp stătuse în picioare lângă pat, cu mâinile atârnându-i fără voinţă şi cu gura întredeschisă.

— Pentru orice eventualitate duceţi-o la orelist, recomandă el liniştit, de parcă nu se întâmplase nimic. Şi duceţi-o pe fetiţă la o sală de sport. Că n-o să mai ştie să meargă. Toate cele bune!

— Toate cele bune, repetă mecanic Galina Petrovna. Şi Lidocika, cu gura deschisă, începu deodată să plângă disperată şi fără niciun zgomot.

Oricât de ciudat ar fi, Galina Petrovna nu făcu nicio reclamaţie împotriva nimănui, înghiţi pilula care se dovedise a fi, apropo, extrem de vindecătoare: Galinei Petrovna i se făcuse ruşine – oricum ai fi luat-o, Lidocika chiar era nepoţica ei, chiar dacă enervantă, abia cunoscută, nesuferită, dar a ei. Detaliile selecţiei ei cromozomiale, umbra sângelui ei în venele mici, străine. Desigur, era imposibil să-i porunceşti inimii – Lidocika ştia lucrul acesta, dar putea să se obişnuiască, să se împace cu ideea, să se adapteze, şi ea ştia foarte bine, şi, mă rog, poate mai bine ca mulţi alţii. În orice caz, să părăsească aşa, demonstrativ, fetiţa de şase ani era o ticăloşie, şi Galina Petrovna era o femeie plină de toate, răsfăţată, singură, crudă, nefericită, dar nu era ticăloasă. Numai ticăloasă nu era. Ea o duse pe Lidocika la orelist, la neuropatolog, chiar şi (cu mari pile) la un medic particular, un homeopat aproape ilegal şi incredibil de scump, şi toţi doctorii au confirmat în cor diagnosticul şi recomandarea medicului de gardă furios. Să facă mai multă mişcare şi atunci o să-i vină şi pofta de mâncare, să comunice mai mult şi atunci o să-i treacă şi tensiunea emoţională. Şi niciun fel de lectură pasionantă!

Galina Petrovna încuie din nou cu cheia biblioteca, dar pe Molohoveţ Lidocika o strângea la piept cu aşa de mare disperare, cu un gest deloc copilăresc, că Galina Petrovna dădu numai din mână, bine, bine, hai, numai să nu citeşti mai mult de o oră pe zi şi ai grijă – o să verific chiar eu. Lidocika dădu din cap, zâmbi recunoscătoare printre lacrimile uriaşe, gata să curgă, şi Galina Petrovna văzu pentru prima oară la ea pe obraz gropiţa ei – ca şi cum, pentru o clipă, aruncase o privire în urmă, în copilăria ei acoperită de mult, de mult, de praf şi pânză de păianjen.

— Dar nu vrei să mergem împreună la circ? întrebă ea şi se minună singură, şi o trase pe fetiţă spre ea, pentru prima oară, dacă nu cu blândeţe, măcar fără repulsie.

Lidocika trase în piept aroma sufocantă a iasomiei şi tuberozelor – un buchet uriaş, uriaş, chiar un coş pe fundul căruia îşi aşteptau răbdătoare cercetătorul, răsădite cu coaja umedă, lemnoasă, nişte afine negre mari, abia rupte din tufiş – şi strănută amuzant, ca un şoricel. Parfumul BEAUTIFUL apărut în anul 1986, de la Estée Lauder – Galina Petrovna nu rata, niciodată, nicio noutate.

La circ nu s-au dus, desigur. Dar plăcerea şi căldura promisiunii făcute hrăni încă multă, multă vreme inima flămândă a Lidocikăi.

Secţiile de sport căzură imediat – Galina Petrovna era categoric împotriva oricăror fete cu vâsla şi a altor cariatide monstruoase. Fetiţa trebuia să fie o fetiţă. De aceea, pentru a-i asigura mişcarea lipsă, a decis s-o dea pe Lidocika la cercul de dansuri – se înţelege, la cel mai bun, la Palatul Central al Pionierilor: snobismul Galinei Petrovna nu îndura asemenea neconcordanţe nici măcar în lucrurile mărunte. La prima şedinţă a dus-o personal pe Lidocika, cu Volga – nu era un sacrificiu mult prea mare, dacă e să ţinem cont de faptul că haina de blană nouă (tocmai primită de la atelierul special) cerea insistent să fie scoasă la plimbare. E adevărat, se nimerise o croitoreasă grea de cap – tot încerca să lase pe poale nişte cozi negustoreşti, mitocăneşti, dar Galina Petrovna o ţinuse pe-a ei şi haina de blană s-a făcut, nici nu era o haină de blană – un pardesiu subţire, uşor, dintr-un astrahan negru, ce făcea ape, cu nişte reflexii de moar, acolo unde mieii nenăscuţi trebuia să aibă mai târziu buclişoarele mici, încă neformate. Pentru căptuşeală se folosi mătasea cea mai naturală, de o nuanţă incredibilă, aproape imperială. Păi o să se taie, o să se murdărească, nu

e deloc practică! profeţi croitoreasa, o proastă, o proastă făcută grămadă, de la ţară, pentru că era suficient ca Galina Petrovna să ridice mâna spre păr sau să-şi desfacă poalele, că haina, închisă, impenetrabilă, severă ca o călugăriţă, expunea vederii deodată căptuşeala ei misterioasă, neliniştitoare, incendiară, şi, din cauza acestui lucru, devenea extrem de neajutorată, rănită şi incredibilă – aproape vie.

Cu gulerul uriaş din vulpe neagră uşor argintată de ger, mânecile ample, şirul de nasturi mici pe pieptul înalt, strâns – Galina Petrovna coborî din maşină, trosnind zăpada nouă, netedă. Mirosea a amurgul ce se apropia, a un dezgheţ apropiat şi foarte puţin a castravete abia tăiat, aburos. Mămicile sovietice cu haine scurte, care-şi aşteptau progeniturile la Palatul Pionierilor, când au văzut-o pe boieroaica nemaivăzută, au şi început să-şi ţuguie buzele, iar Galina Petrovna se simţi ba o eroină a unui roman de la bibliotecă, uitat pe o bancă, ba un abţibild alunecos, umed, minunat – aşa de neclar, că era imposibil să-ţi aduci aminte în ce moment al memoriei ţi-a licărit pe fereastră prima dată. Galina Petrovna îşi ascunse buzele în blana ce o gâdila, inspiră aerul delicat, uşor îngheţat, şi deodată se simţi o femeie foarte proastă, foarte tânără şi foarte fericită.

— Mergem? îi propuse ea Lidocikăi care începu să meargă cu paşi mici, ascultătoare, alături de ea, stângace, într-un paltonaş matlasat, în carouri, şi cu o căciuliţă de Buratino, cu pampon galben, care semăna cu o lămâie lăţoasă răsucită.

— Trebuie neapărat să-i comand o glugă cu panglici şi o hăinuţă de mouton, îşi spuse în treacăt Galina Petrovna şi Lidocika, de parcă presimţise gândurile acestea, se împiedică tulburată, îşi scăpă o mănuşă şi alunecă şi ea în urma ei – moale, cu tot trupul, aşa cum ştiu să alunece numai copiii mici. Galina Petrovna se opri oftând – hai, ridică-te singură, singură – şi abia atunci îşi dădu

seama ce o deranjase aşa de mult în tot acest timp – nu musculiţele de zăpadă, nu trotuarul acoperit de gheaţă, în care tocurile se înfigeau cu un pârâit plăcut, ca de zahăr, ci un băiat înalt într-o scurtă ţipătoare de fâş sovietic, care stătea pe scara Palatului Pionierilor. Era ceva cunoscut şi de aceea neliniştitor în el – mâinile roşietice, îngheţate, fără mănuşi, trupul uşor gârbovit, părul de culoare deschisă ciufulit, căciuliţa tricotată stupidă ce-i ieşea în mod trădător din buzunar – uite ce mai fante, aşteaptă o fată, ce să spun. Fetiţa apăru imediat, sări pe scară – rumenă, râzând în hohote, cu un tricou negru, de balet, şi o fustiţă scurtă din atlaz care abia îi acoperea funduleţul rotund, aproape nepionieresc – judecând după toate aparenţele, sub bolţile din partea locului oamenii mai iubeau şi altceva în afară de ştiinţă. În ger, dinspre fetiţă se ridică imediat un abur, ca dinspre un cal înfierbântat, înspumat, şi ea, cu un râs tot ca de cal, auriu, se aruncă de gâtul acestui Romeo caraghios, iar el o strânse grăbit la piept, îşi desfăcu scurta ieftină încercând să-şi acopere integral comoara, o să îngheţi, prostuţo, ce te mai iubesc, nici măcar nu-ţi poţi imagina! Fetiţa începu să râdă în hohote şi mai tare, dând din picioruşele îndesate, ieşi de sub scurtă şi-l trase cu abilitate pe băiatul tulburat în hol, dar pe scară mai străluci încă vreo câteva secunde o lumină densă, vizibilă pentru toţi – urmele vii ale unei iubiri omeneşti vii. Şi abia când lumina se stinse în cele din urmă, Galina Petrovna îşi dădu seama că băiatul semăna cu Nikolenka. „El m-a adus în casa banchetului şi flamura lui deasupra mea e iubire”, îşi spuse ea cu nişte cuvinte străine, incredibil de îndepărtate, şi imediat din depărtare, din trecutul uitat cu atâta râvnă, veni un val puternic, o oboseală îngrozitoare, care mai că o făcu să leşine, să amestece culorile, să dilueze forţele, astfel că şi haina de blană, şi bucuria, şi seara – totul dispăru

într-o clipită şi rămase numai viaţa obişnuită, infinită şi, de aceea, abia suportabilă.

Galina Petrovna îşi dădu seama că o să înceapă să plângă sau o să-şi piardă cunoştinţa. Gata, mai departe mergi singură. Camera 28, primul etaj, porunci cu efort ea, împingând-o pe Lidocika, care deja urcase şi pe care mai că o împinsese spre poarta lăcaşului copilăriei de aur. Peste o oră o să te ia dădaca. Să aştepţi pe loc, să nu ieşi afară. Lidocika se uită speriată, îşi trase nasul, dar se stăpâni şi porni împleticindu-se spre uşa uriaşă, de trei staturi de om. Cum îşi mai trage picioarele, Doamne, ei, cum să danseze ea, ia să vezi, nu are nici auz muzical, of, ce mai pedeapsă e pe capul meu, ei, să-mi deschei dracului haina asta sau – poc! – un nasture neascultător sări şi, după ce se lovi de parbriz, zbură undeva sub scaunul de alături.

Reuşi să scape de tot de haina de astrahan ce devenise de un pud abia în lift – menajera, care intenţiona, cu ocazia debutului în dans, să facă o prăjitură, sări din bucătărie, ridicând spre cer mâinile pline de făină.

— Nu au primit-o? oftă ea tulburată, căutând-o din ochi pe Lidocika.

— Păi acolo primesc şi copii cu sindromul Down şi fără picioare, răcni Galina Petrovna şi aruncă iritată haina de blană pe jos, întoarsă pe dos, spintecată şi acum moartă definitiv şi iremediabil. Spuneţi-i Liusiei să se ducă la şase să o ia de acolo. Şi nu mai urlaţi aşa, pentru Dumnezeu. Am migrenă.

Menajera mai vru să mai spună ceva, dar Galina Petrovna dădu numai din cap – gata, am spus! – şi, în faţa nasului servitoarei, trânti cu putere uşa la una dintre camere, încă o uşă, Dumnezeu mai ştie a câta, închisă în această istorie de familie.

Galina Petrovna nu ştia nici ea de ce se dusese în cabinetul lui Lindt: biroul mare, dosarele cu hârtii, etuiul vechi pentru ochelari la care el ţinea

foarte mult, maşina de scris acoperită, pe care el nu o suporta, totul se afla la locul lui, ca înainte – chiar ea dăduse dispoziţii să nu îndrăznească cineva să schimbe ceva, aşa că rezultatul era un mic muzeu, steril de curat şi în mod clar nimănui necesar, pentru că, după ce Lazăr Lindt a murit, chiar aici, apropo, uite, chiar pe această canapea mult prea mare, în agonie, în cabinet practic nu mai intra nimeni. Cu atât mai mult el.

Galina Petrovna se apropie de birou, îşi trecu degetul peste faţa ei într-o ramă de lemn, în fotografie avea vreo şaisprezece ani, o fată frumuşică, naivă, care râdea în hohote, fotografia preferată a lui Lindt, poate pentru că ea nu râsese aşa niciodată cu el, alături, în aceeaşi ramă – o bătrână căruntă, o rudă sau o cunoştinţă, în cei douăzeci şi trei de ani de căsătorie Galina Petrovna nu se învrednicise să întrebe cine este. Acum deja e târziu. Şi slavă Domnului.

— Doar totul trebuia să fie altfel, spuse ea încet. Totul, absolut totul. Oare aşa am fost eu? Lindt tăcea, culcat, zgribulit, pe canapeaua uriaşă, cu genunchii ridicaţi spre gura goală, ridată – în aceeaşi poză în care şi murise, în aceeaşi pe care o avusese şi înainte de a se naşte. Tu mi-ai mutilat toată viaţa. Mi-au stricat de tot viaţa.

Galina Petrovna simţi că de departe, aproape din copilărie, se apropie, bubuind, nişte lacrimi, dar Lindt tot stătea culcat, fără să se întoarcă, şi ea îşi dădu seama deodată că el nu tace, ci, abia perceptibil, la limita sensibilităţii nervului auditiv, bolboroseşte ceva cântător, ininteligibil şi incoerent, ca în somn, când fiecare cuvânt separat, cu adevărat viu, rotund, ca o mărgică, se leagă de celălalt, la fel de ininteligibil, dar la un loc se învălmăşesc într-un ghem încurcat, complicat, lipsit de orice sens şi, de aceea, extrem de înfricoşător.

— Acum nu a mai rămas mult, Galina Petrovna, spuse compătimitor medicul şi, judecând după ochi, vru s-o mângâie pe umăr, dar nu îndrăzni. Mergeţi, dormiţi măcar puţin. O să schimb dimineaţă sora medicală.

Galina Petrovna dădu din cap ascultătoare, dar nu se mişcă din loc, de parcă nu putea să se smulgă din agonia aceasta înceată, vrăjită, aproape solemnă. Încet şi clar păcăneau andrelele de plastic în mâinile sorei medicale tăcute, în vârstă, încet şi clar ticăia ceasul vechi, de perete, al firmei Lenzkirch, de stejar, cu bronz turnat şi limbi aurite şi, în ritmul lui, răsuflând scurt şi înfricoşător, bolborosea Lindt. *Amol iz gheven a maise. Un di maise iz gornit freileh.* Şi iar: *amol iz gheven a maise.*

— Ce spune? întrebă Galina Petrovna. Ce spune? Înţelegeţi?

— Nu, spuse medicul. Puţin probabil că are de fapt vreun sens. Creierul, cel mai probabil, e mort peste jumătate. Mergeţi. Nu trebuie să vedeţi toate acestea.

Galina Petrovna se ridică şi abia acum simţi cât de tare i-au amorţit picioarele şi spatele din cauza statului jos mai multe ore. Trebuie să doarmă puţin. Aşa este. Sau măcar să stea puţin întinsă. În prag se opri deodată şi întrebă cu o intonaţie ciudată – chiar nu-şi mai revine? Medicul îşi desfăcu vinovat mâinile. Galina Petrovna ieşi şi de pe coridor se auziră nişte sunete reţinute, mai mult nişte icnete.

— Uite, sărmana, spuse medicul surorii medicale indiferente ca un sfinx. Bine măcar că a început să plângă, că altfel credeam că o să ajungem la relanium[46].

Galina Petrovna îşi şterse ochii umezi, oftă mai adânc pentru a se linişti, dar nu se putu abţine şi fără să se poată abţine, acoperindu-şi gura cu ambele mâini, începu din nou să râdă în hohote.

Asta a început în anul 1979. Mai bine zis, Galina Petrovna a remarcat pentru prima dată în anul 1979 – Dumnezeu ştie cât timp trăise Lindt cu asta şi poate că nici Dumnezeu nu ştia cât de frică îi era. Lindt avea deja aproape optzeci de ani, din punct de vedere formal el era de mult considerat a fi pensionar – respectabil, emerit, dracu' mai ştie ce fel – dar în realitate se ducea la institutul său, e adevărat, nu în fiecare zi, ci de câteva ori pe săptămână, dar în aceste vizite încă nu era nimic formal. Veninos de spiritual ca mai înainte, ca mai înainte raţionând cu o viteză paradoxală, el, ca mai înainte patrona o mulţime de proiecte, îi păstorea (mai bine zis, îi asuprea sadic) pe nenumăraţii doctoranzi şi tineri oameni de ştiinţă şi termina cu pasiune o altă monografie.

Ei erau căsătoriţi de douăzeci de ani, dar Galina Petrovna până acum încercase să nu-i spună lui Lindt pe nume. Era mai simplu să parcurgă câteva zeci de metri, simţind că noua rochie de catifea îi cade frumos peste şolduri, să deschidă o uşă, a doua, a treia, să ridice cu reproş sprâncenele. Lindt stătea în centrul dormitorului – mic, gârbovit – numai într-o cămaşă albă ca zăpada, de sub care, ca şi de sub cămaşa de noapte, îi ieşeau picioarele uscate, îndoite – de dimensiuni copilăreşti, dar pline de vinişoare liliachii, deloc copilăreşti, şi de locuri lipsite de păr. Pe pat, în faţa lui, se afla întins un costum ce-şi desfăcea bonom braţele deschise, călcat, de o nuanţă minunată de prună, cu şirul modest al medaliilor de laureat pe partea dreaptă şi cu baretele grele ale decoraţiilor în stânga.

— Ce se întâmplă? Întârziem! spuse nemulţumită Galina Petrovna.

Lindt tresări, deschise gura fără să înţeleagă despre ce este vorba, se uită la Galina Petrovna şi-şi fixă privirea din nou spre costum. Capul îi tremura mărunt, abia vizibil, ca un mecanism uzat ce făcea eforturi să o ia din loc.

— Întârziem! repetă Galina Petrovna.

— Unde? întrebă Lindt pierdut şi Galina Petrovna, pentru prima oară în viaţă, auzi în vocea lui ceva ce semăna cu spaima. Deodată îşi dădu seama, cu o groază clară, liniştită, că soţul, probabil, nu pricepe nimic. Nici ceea ce se află în faţa lui, nici motivele nemulţumirii ei. Maxilarul acesta bătrân, lăsat, ochii nevăzători, roşii, acoperiţi de o gălbeneală tulbure... se prea poate să n-o recunoască nici pe ea. Doamne, ei, desigur, doar are aproape de optzeci de ani! Trebuie să sune la Nikitskie, Lialia a spus că au un neuropatolog cunoscut. Deşi ce treabă au aici nervii? Lindt, probabil, de mult îşi pierduse mintea măreaţă, iar ea nici nu a observat asta.

— Ce, nu-ţi mai aduci aminte? întrebă Galina Petrovna cu precauţie, de parcă vorbea cu un nebun furios care putea în orice clipă să înşface un brici periculos, iute şi cu reflexe liliachii. Suntem invitaţi la Andrikov, doar e aniversarea lui. Maşina e deja de jumătate de oră jos. Sau nu te simţi bine? Poate ar trebui să rămânem acasă?

— Ei, ce prostie mai e şi asta! răspunse deodată Lindt vioi şi abil, cu plăcere, şi sări în pantalonii de la costum. Asta e bună, acasă! La Andrikovi se mănâncă bine, e păcat să nu ciugulim şi noi, dacă ne dau. El începu să râdă cu un râs total anormal, care semăna mai mult cu un urlet, şi Galina Petrovna se sperie deodată, pentru o clipă – groaznic, până o apucă slăbiciunea, transpiraţia – de parcă era o fetiţă, un copil chiar, pe care, fără milă, chiar cu veselie, îl aruncase în pădure singurul adult pe care îl cunoştea.

— Ei, mamă, ce te-ai pudrat aşa, eşti albă toată, ca un om de zăpadă, spuse nemulţumit Lindt încercând să se descurce cu prohabul – şi lucrul acesta era la fel de anormal, el nu-i spunea niciodată aşa, mamă, şi niciodată nu o critica, nici în privinţa ideilor, Galina Petrovna ştia precis acest lucru, chiar dacă ea ar fi căzut în funingine, în puf,

chiar în rahat. Şi nici cu prohabul nu avusese niciodată probleme. În privinţa asta pentru Lindt lucrurile stăteau extrem de bine mereu.

Cu toate acestea, seara de la Andrikovi a trecut cu bine – Lindt strălucise chiar mai mult decât de obicei, debitase cuvinte spirituale paradoxale şi dansase toate doamnele – şi aşa de tare, că Galina Petrovna nu o dată îşi spuse în sinea sa că e o psihopată şi o isterică. Pentru multe luni lungi totul fusese ca înainte, obişnuit, normal, dar ea totuşi nu se putea linişti şi pe ascuns îl observa pe Lindt cu un sentiment de teamă, încordat, de parcă urmărea o insectă nemaivăzută care se mişca la distanţă pe o traiectorie deocamdată deloc periculoasă, dar Dumnezeu ştie ce-o să-i mai treacă prin cap în momentul următor, şi dacă de fapt există ceva în acest cap – monstruos, uriaş, acoperit de pete maronii de bătrâneţe?

Dar totul era ca de obicei – poate numai Lindt devenise iritabil mai des şi începuse să mănânce neobişnuit de mult şi era plin de capricii şi mofturi pe care înainte nu le avea. Sau le avea? Galina Petrovna petrecea cu ochii o bucată de batog de morun pe care Lindt o înmuia mai întâi în hrean, iar după aceea în gem de coarne, meditând la activarea inteligentă a receptorilor gustului. Sau aşa mânca el mereu? Doamne, ce proastă, douăzeci de ani a trăit alături de el, umăr la umăr, şi nu a observat nimic!

Dar ciudăţeniile cu mâncarea, mai întâi abia observabile, au continuat – Lindt începuse să scape bucăţi, de fapt, chiar el râdea de neputinţa sa bătrânească, ia uite, *feighele*, în curând va trebui să-mi dai să mănânc cu linguriţa, apoi refuzase cuţitul, iar după aceea şi furculiţa care devenise neascultătoare, şi linguriţa se dovedise deloc simplă de folosit, e adevărat, cu ea Lindt se descurca deocamdată minunat, scormonind şi amestecând în farfuria adâncă de supă totul dintr-odată – ciorba de carne cu măsline şi lămâie,

cartofii noi, carnea de vită fiartă tăiată preventiv, mărunt, de către menajeră... Tot acest amestec puţin apetisant era încălzit la temperatura de treizeci şi şase virgulă şase grade şi apoi trimis în gură, sorbind-o şi plescăind – conform celei mai noi teorii a lui Lindt, aceasta era modalitatea cea mai bună de a asimila din mâncare toate substanţele utile pe care le conţinea.

Ziua când Lindt a băut din farfurie – în compania gulaşului unguresc, a verzei călite şi a unei chiftele fierte de pui – un pahar de ceai dulce a devenit pentru Galina Petrovna ziua în care s-a convins definitiv. Lindt învârtea cu lingura amestecul semilichid scârbos, se gândea şi, cu un zâmbet viclean, se apucă să fărâmiţeze acolo şi un palmier din aluat. Menajera îşi făcu cruce pe neobservate şi se duse la bucătărie. Galina Petrovna înghiţi un ghem ce-o făcea să vomite – nu de repulsie, nu. De groază.

Nu mai era nicio îndoială. Lazăr Iosifovici Lindt, academician al Academiei de Ştiinţe a URSS, laureat, membru şi honoris causa a tot ce se putea, se scrântise definitiv şi iremediabil.

Totuşi lucrul acesta mai trebuia şi demonstrat. Lindt, care niciodată nu suferise medicii, acum devenise total incontrolabil – nici nu putea fi vorba de vreun consult, ei, doar Galina Petrovna nu era să cheme maşina de la spitalul de nebuni? Pentru prima oară îi viaţă îi păru rău că ea însăşi îl dăduse cu larmă afară din casă pe Nikolaici, acum mulţi ani, că doar Nikolaici, mă rog, putea, dacă nu să-l oblige pe stăpân, măcar să încerce să-l convingă. Dar e târziu, e târziu, a trecut atâta timp, că nici nu-l mai găseşti, generalul Sedlov încă de acum vreo zece ani a spus în treacăt că majordomul ăla al vostru, care a lucrat la organe, şi-a dat demisia, bea, zice, la greu, dar îşi ţine bine gura. Uite ce înseamnă o şcoală bună. Nikolaici, care, de mult, de mult se spânzurase, când fusese cuprins de sevraj, în cămăruţa sa singuratică, dădea din cap

tinereşte, mândrindu-se că nu-şi trădase vechii tovarăşi, îşi trăise viaţa mizerabil, dar onest. Ca un adevărat cekist.

De disperare, Galina Petrovna chemase în vizită un psihiatru, găsise, prin intermediul prietenilor, un profesor adevărat, gras, rotund, care semăna cu un ou de Paşte plin de viaţă. Profesorul acceptă cu plăcere invitaţia şi vreo două ore a luat ceaiul cu academicianul, băgându-l pe Lindt, abil şi pe neobservate, ca un motan, prin cele mai variate fundături logice, dar Lindt, ca un făcut, era ireproşabil, nu-şi mai amestecase mâncarea şi parase toate pasele verbale ale interlocutorului cu o uşurinţă demnă numai de el. Profesorul, care ceruse pentru vizită o sută de ruble, sărută mâna Galinei Petrovna şi, la despărţire, o asigură că Lazăr Iosifovici este perfect sănătos din punct de vedere psihic şi, de fapt, un geniu adevărat are dreptul la anumite ciudăţenii, mai ales că are o vârstă respectabilă, dar, pentru o asemenea vârstă respectabilă, vă rog să credeţi în experienţa mea, totul este mai mult decât în ordine. Galina Petrovna îşi şterse mâna demonstrativ de poale şi-i dădu profesorului cincizeci de ruble în locul sutei promise. Ca să ştie, fătălăul.

Dar au mai trecut câteva luni şi intervalele normale de genul celui în care nimerise psihiatrul deveniseră mai rare. Lindt începuse să doarmă prost şi adesea se oprea în mijlocul cuvântului, cu faţa împietrită îndreptată undeva în timpul şi spaţiul cunoscute numai de el. Odată, pe când privea pe fereastră, spuse uimit – măi, ce mai coadă, mama mea dragă! El deschise pârâind toate ramele ferestrelor şi strigă vesel – hei, băieţi, nici nu mai staţi la coadă, oricum nu mai ajung pentru toţi cartofii! Galina Petrovna trase la o parte tulul fin, de culoarea smântânii – curtea era goală de tot, numai omul de serviciu, deloc tânăr, dădea cu mătura, iar de-a lungul unor tufe se prelingea o pisică pufoasă, de un roşu aprins.

Semăna cu o cufundare înceată. Lindt parcă se ducea într-o apă neagră, stătătoare, încet, pas cu pas, pierzând acele puţine trăsături umane pe care le avea de fapt şi nimeni nu-l oprea, nu plângea, nimeni nu-l implora să se întoarcă. Chiar nimeni. E uimitor, dar el încă muncea incredibil de mult, petrecând zilnic la masa de scris nu mai puţin de patru ore şi discutând uneori încet, uneori extrem de violent. Odată, când academicianul discuta extrem de furtunos cu nu ştiu care Serghei Aleksandrovici, pe care-l ocăra cu nişte înjurături urâte, chiar de lagăr, Galina Petrovna nu se mai abţinuse şi se dusese în cabinet. Lindt discuta cu ceasul.

De fiecare dată când îi dădea unui doctorand un teanc de foi pline de mâzgălelile specifice ale academicianului, care acum deveniseră şi mai monstruoase şi mai mari, Galina Petrovna aştepta telefonul cu întrebări speriate, de unde luase nebunia asta, şi, desigur, telefoanele erau cu totul altfel – ah, este pur şi simplu genial, sunt nişte calcule extrem de uimitoare, transmiteţi-i lui Lazăr Iosifovici că de la *Physics and Plasmas* au trimis o telegramă de mulţumire, ei sunt pur şi simplu entuziasmaţi de ultimul lui articol şi, ştiţi, vreau să vă spun în secret, stimată Galina Petrovna, treaba asta miroase poate a Nobel!

Galina Petrovna punea receptorul în furcă şi-l petrecea din priviri pe viitorul laureat Nobel care păşea pe hol cu paşi mici, uscat, minuscul, înfofolit într-un halat murdar, pătat de nu puteai să-l mai recunoşti. Înainte de a intra în cabinetul său, el sări puţin, îşi agită aripile imaginare şi cântă cu sete cucurigu. Telefonul mai sună o dată. Galina Petrovna luă receptorul încă fierbinte şi spuse obosită:

— Du-te-n pizda mă-tii, idiotule. Şi nu mai suna, m-am săturat.

Borik se făcu roşu la faţă şi, aiurit, sări din cabina telefonică.

— Să mergem, îi spuse el soţiei care legăna căruciorul în care dormea Lidocika, abia născută, înfăşată strâns şi semănând cu o sardeluţă frumoasă. Nu e nimeni acasă. O să sun mai târziu. Altă dată.

Dar, se înţelege, nu a mai fost o altă dată. Peste câteva săptămâni, Lazăr Lindt s-a îmbolnăvit de o gripă extrem de grea care nu se ştie de unde venise. Salvarea, care venise când avea o temperatură de patruzeci de grade, a propus spitalizarea, dar Galina Petrovna a refuzat. Bine, a spus înţelegătoare doctoriţa fâşneaţă, şcolită. Ţinând cont de starea pacientului şi de vârsta lui, cred că putem să organizăm uşor o supraveghere non-stop şi acasă.

Direcţia a patra se puse pe picioare în sensul propriu al cuvântului şi peste vreo zece zile Lindt începuse să se înzdrăvenească. Mai bine zis, gripa, încet, ca după o inundaţie, începu să se retragă, lăsând în urma sa nişte cioburi, resturi, cadavre umflate de animale domestice şi mirosuri groaznice de umezeală, moarte şi putrefacţie. Internistul care-l vizita zilnic pe pacientul sus-pus (se înţelege, de cea mai înaltă categorie) o trase pe Galina Petrovna într-o parte şi o întrebă delicat dacă nu a observat în comportamentul soţului nişte ciudăţenii.

— Doar e geniu, spuse Galina Petrovna cu răutate. Mereu a avut ceva de spus. Ce vreţi de la mine?

— În primul rând, curaj, spuse internistul şi o fracţiune de secundă se admiră ca de la distanţă. Trebuie să vă spun că Lazăr Lindt, după cum se vede, are boala Alzheimer.

Lindt a murit pe 25 decembrie 1981, la două luni de la pronunţarea sentinţei şi ultimele trei săptămâni le-a petrecut într-o stare de inconştientă totală, într-o bolboroseală pe care nimeni nu o înţelegea, neclară. Încă era în viaţă, dar la atelierul

special al cooperativei centrale „Ritual” se încheia realizarea pentru el a unor coroane uriaşe, înţepătoare, se păstrau în camere frigorifice speciale mii de garoafe delicate, catifelate, se întindeau, pierzându-le numărul, perne de catifea pentru decoraţii şi, într-un colţ, deja gata, se afla sicriul cu mânere de bronz – luminos, lăcuit, aproape bucuros şi mult prea mare pentru cel căruia îi era destinat.

În casa lui Lindt era larmă, mulţi oameni, chiar puţină animaţie – aşa cum se întâmplă în ajunul unei solemnităţi mari şi de mult aşteptate. Menajera alerga în toate părţile, aducând sendvişuri de tot felul, iar Galina Petrovna, care slăbise şi se făcuse şi mai frumoasă, îi primea cu demnitate, unul după altul, pe vizitatori. Directorul institutului lui Lindt discuta cu ea delicat şi cu mii de scuze scenariile înmormântării – doar era o manifestare de nivel naţional, fusese creată chiar şi o comisie specială, înţelegeţi şi dumneavoastră! Galina Petrovna înţelegea şi nu protesta nici împotriva ceremoniei de rămas-bun de la Casa Centrală a Armatei sovietice, nici împotriva primului secretar al Comitetului regional din Ensk al PCUS, care să fie prezent în garda de onoare. I se tot sărutau mâinile, i se prezentau condoleanţe, oamenii se retrăgeau cu spatele în faţa ei, ştergându-şi ochii cu batistele. Dar Lindt tot nu murea – stătea în poziţia fătului, bolborosindu-şi cuvintele lui neclare, de parcă rămăsese suspendat între cele două lumi, prins de nişte aţe invizibile, dar încă rezistente, şi lucrul acesta a durat aşa de mult, că toţi, în cele din urmă, obosiseră să mai aştepte. Toţi, inclusiv el.

Pe 25 decembrie, la ora patru după-amiaza, Galina Petrovna a intrat în cabinetul lui Lindt – aşa cum intra în fiecare oră, şi, cu un semn din cap, a eliberat-o pe sora medicală ce-l păzea, ce-şi ronţăia delicată într-un colţ un biscuite. Mergeţi, mâncaţi ceva cald, o să rămân eu. Sora medicală a mormăit

recunoscătoare şi a dispărut, iar Galina Petrovna a rămas în camera albastră, crepusculară, între patru ochi cu soţul său, zgribulit, aproape dispărut. *Amol iz gheven a meileh* – bolborosea el încet, fără să se oprească. *Der meihel ghot gheghat a malke...* Galina Petrovna se duse la fereastră, trase puţin de draperia de brocard – cădea o ninsoare mare, silenţioasă, solemnă, aşa cum se întâmplă numai la Crăciun şi toată curtea, tot oraşul, toată lumea erau pline de zăpada şi lumina asta, palidă, vie, adevărată, aşa cum se întâmplă numai o dată pe an, la Crăciun. Deodată bolboroseala se stinse şi Galina Petrovna se uită în spate speriată. Era aproape întuneric, era aer închis şi mirosea greu a nu ştiu ce medicamente, a durere şi a trup de bătrân chinuit. Toate obiectele din cabinet parcă îşi mijiseră ochii şi se strânseseră prin colţuri. Şi numai din pat o privea Lazăr Lindt, cel de odinioară, viu, obosit, cu nişte ochi cu totul umani.

— *Feighele*, spuse el blând. Tu eşti. Dar mie mi se pare mereu că e mama care cântă.

Şi el, încet şi foarte precis, cântă în idiş un cântec de leagăn vechi, mai vechi chiar decât el: *Nani, nani, main feighele, nani, nani, main kind*. Chiar acel cântec pe care îl repetase cu o limbă nesigură, stângace, timp de trei săptămâni lungi.

Galina Petrovna nu înţelegea nici ea cum de a ajuns lângă canapea, în genunchi.

— Tu, bolborosea ea cutremurată. Tu... Oare tu...

— Mă doare capul, se plânse Lindt şi-şi lipi mâna fierbinte, mare, a soţiei, de fruntea sa uriaşă. Am căzut, ce e? Nu mai ţin minte nimic.

El se uită în jur în cabinet, încercă să se ridice, dar nu putu. Galina Petrovna, pe neaşteptate şi pentru ea, începu să bocească – tare, ca la ţară, şi-şi muşcă buza de jos, care începuse să-i tremure.

— Ce se întâmplă cu mine? întrebă Lindt insistent şi deodată ochii i se lărgiră şi se opriră aşa

pentru o clipă, de parcă văzuseră ceva ce nu-i era destinat nici lui, nici unui alt om.

Înţelese. Deci despre asta e vorba, spuse el răguşit. Iar eu credeam că am căzut.

Îi strânse speriat degetele Galinei Petrovna, ca un copil, de parcă ea putea să-l ajute, de parcă se mai putea face ceva, dar imediat se stăpâni şi-i dădu drumul mâinii. Nu-i nimic, bolborosi el. Nu-i nimic, *feighele*, nu te teme. Dacă ne gândim, nu e decât un experiment, şi chiar unul foarte interesant.

Galina Petrovna vru să răspundă, vru să spună ceva, dar toate cuvintele pe care le avea pregătite îi zburaseră din cap – şi doar atâţia ani aşteptase, se pregătise, de mii de ori îşi imaginase cum îl va blestema înainte de a muri, cum îi va spune tot ce-i stătea ca un ghem scârbos în gât în timpul celor douăzeci şi trei de ani lungi ai căsătoriei ei de coşmar. Ea îşi sprijini fruntea de marginea canapelei şi chinuitor, de parcă îi venea să vomite, începu să plângă în hohote.

Lindt ridică cu greutate mâna, o mângâie pe soţie pe părul cald, viu.

— Nu mai plânge, *feighele*, îi ceru el încet, fără să spere nimic, aşa cum îi ceruse toată viaţa – pâine, o privire, iubire, compătimire. Eu pentru tot... îţi sunt recunoscător. El tăcu puţin, adunându-şi gândurile. Nu a fost nimic mai bun ca tine. În toată viaţa.

Galina Petrovna îşi ridică faţa umedă cu urma aprinsă a canapelei pe frunte şi Lindt îi zâmbi – recunoscător, tandru, din toate puterile.

— Eu aş vrea... să mă întorc, draga mea, o rugă el, şi Galina Petrovna sări în sus, agitându-se, se apucă să-l aşeze cât mai comod pe soţul ei cu nişte mâini stângace, în cabinet deja venise repede sora, care se săturase de mâncare – vai, dar ce faceţi, nu trebuie, Galina Petrovna, mă ocup cu. Amândouă femeile, lovindu-se una de alta, îi întoarseră trupul academicianului, aşa de uscat, că se închisese la

culoare, Galina Petrovna îi luă mâna alunecoasă, uscăţivă, pergamentoasă şi pentru o clipă totul căpătă o forţă şi o simplitate biblică.

Ea puse pe pernă capul cărunt, uriaş, al soţului, îl privi în ochi şi se clătină.

Lazăr Iosifovici Lindt nu mai exista.

Când pachetul, acoperit până peste cap, a fost dus pe targa, Galina Petrovna i-a alungat pe toţi – medicii care veniseră să constate moartea, kaghebiştii care veniseră să-şi arate respectul, surorile medicale, menajera care plângea şi, pentru prima oară în multe luni, a rămas singură. Ea dădu roată uriaşului apartament cu cinci camere, uitându-se, nu se ştie de ce, în toate colţurile, de parcă ar fi sperat să găsească sau să înţeleagă ceva, dar nu găsi, şi deodată începu să urle, jos şi groaznic, ca un animal care-şi dădea sufletul, ca un câine care fusese călcat de o roată insensibilă (tot ce se afla mai jos de mijlocul strivit murise deja, dar sufletul încă nu se poate smulge din cavitatea toracică ruptă, spre a se duce în calmul liniştit de dinainte de venirea zorilor). Ea urla, legănându-se, şi nu-şi dădea nici ea seama ce face, până ce vecinii de jos, un cuplu liniştit, familie de general, de vârstă foarte înaintată, au început să bată surd în caloriferele de fontă, urlă până ce, cu zeci de pumni, bubuiau în uşa de la intrare şi până ce, cu două topoare, o mutilară chinuitor şi o sparseră. Apoi din nou începură să-şi facă apariţia nişte oameni foarte puţin cunoscuţi, salvarea începu să ragă precum un măgar sub fereastră, alungând cu raze scurte, albastre, sufletele temătoare, crepusculare, ale răposaţilor care veniseră să-l salute pe novice. Galina Petrovna a fost scuturată de umeri, i-au ridicat spre faţă un pahar cu nişte valeriană ce mirosea foarte acru, dar ea tot urla şi urla, până ce medicul nu i-a înfipt în antebraţul ei plin o seringă strălucitoare – parcă o înţepă ceva. Şi camera imediat a început să se rotească uşor în jurul lustrei grandioase cu ţurţuri şlefuiţi de cristal

de Boemia, ducând-o pe Galina Petrovna într-o stare de uitare singuratică în care oricum continuă să urle, jalnic, îngrozitor, pe aceeaşi notă.

Pur şi simplu nimeni nu o auzea.

Ea s-a trezit peste vreo două ore pentru că răposatul Lindt o striga uşor la ureche, cu o voce şoptită, tânără, blândă: *Feighele*. Galina Petrovna stătu culcată un minut întreg, cu ochii mijiţi, asudată de groază, cu gura uscată din cauza somniferului, amară, până ce-şi dădu seama că este numai un vis, pur şi simplu un vis, nici măcar nu mai e un coşmar. Pentru că toate coşmarurile din viaţa ei deja se încheiaseră, plecaseră împreună cu Lindt care acum, probabil, deja se afla undeva în anticamera cancelariei cereşti: îşi netezea coama căruntă, leonină, sufla în pieptănul de buzunar, plin de mătreaţă, rânjind şi anticipând cu plăcere încheierea unei dispute extrem de atrăgătoare – dar uitaţi, în problema aceasta, stimabile, voi fi obligat să vă contrez chiar şi acum. Galina Petrovna îşi imagină cu efort masa metalică de la morga instituţiei, trupuşorul minuscul, uscat de bătrâneţe şi pasiune al soţului ei răposat şi al patologului indiferent – nu se ştie de ce, cu nişte foarfeci de bucătărie mari, cu care menajera de regulă tranşa pentru masa de prânz o găină, spintecând cu uşurinţă cu tăişurile dinţate carnea palidă, fără sânge.

Şi abia atunci se decise să-şi deschidă ochii.

Ea stătea întinsă în sufrageria liniştită, aflată în penumbră, pe canapeaua uriaşă din piele care fusese aşa de cutremurată de atenţia nemaivăzută până atunci a stăpânei, că nici nu îndrăznea să se mişte. O vreme Galina Petrovna examină fără să se gândească lustra, imobilă, întunecoasă, cu labele de bronz desfăcute ca un păianjen gigantic, gata, uite, uite, să ţâşnească în jos, spre prada paralizată de groază. Chiar mâine o să înlocuiesc grozăvenia asta, îşi spuse, şi cuvântul „mâine” răsună în cap cu un sunet trist, neclar – de parcă undeva, departe,

poate în copilărie, un pionier mic şi infinit de obosit din cauza faptelor de eroism scăpă goarna, el însuşi semănând fie cu o jucărioară chinuită căreia în fine i se terminase bateria, fie cu un înger care se maturizase timpuriu.

Galina Petrovna încercă stângaci să se aşeze pe pat – lumea, din cauza somniferului, devenise moale şi încurcată, ca un fular ce se tricota scăpat din vârfurile andrelelor, şi abia acum observă că nu e singură în sufragerie. La masă, într-o baltă mică de lumină, abia vizibilă de sub abajurul micii veioze, cu capul neascultător plecat pe mâinile mari, moţăia un felcer, am putea spune chiar un felcer mic, de vreo douăzeci de ani, lăsat probabil pentru ca văduva însemnată să nu facă, de bucurie, cine ştie ce poznă. Încheieturile felcerului erau late, ca ale unui căţeluş de rasă, iar pe ciorap, chiar lângă degetul mare, strălucea o gaură mică, înduioşătoare, precum buricul unui nou născut. Un băiat educat. Nu a riscat să murdărească parchetul boierului cu ghetele lui murdare.

— Hei! spuse Galina Petrovna încet.

Micul felcer tresări, îşi înălţă capul şi, fie din cauza surprizei, fie din cauza tinereţii, zâmbi – cam prostuţ şi bucuros, exact aşa cum zâmbea Borik, sculat din somn, când era mic. Şi doar el e mai mic decât Borika. Şi mama lui, probabil, e mai tânără decât mine. Micul felcer se şterse cu putere la ochi şi o întrebă nelinişti pe Galina Petrovna – totul e în ordine?

— Totul e în ordine, răspunse Galina Petrovna şi-şi desfăcu halatul, luminând uşor camera cu trupul său gol albăstrui. Ia vino încoa'.

Micul felcer înghiţi în sec şi se uită speriat în jur, de parcă cineva – mai mare şi cu mai multă experienţă – ar fi putut să-i spună ce să facă.

— Vino, vino, nu te teme, repetă ironic Galina Petrovna, simţind că faţa şi sânii îi sunt inundaţi de o bucurie ciudată, stupidă, că în sfârşit s-a

întâmplat tot ce dorea, totul s-a terminat, în sfârşit a ajuns să trăiască şi asta.

Şi într-adevăr totul s-a încheiat – peste cinci minute, inclusiv bucuria şi, după ce închise uşa după băiatul pierdut, extrem de tulburat, Galina Petrovna nu mai simţi nimic decât dorinţa acută de a se spăla, aşa cum făcea şi cu Lindt, numai că acum era resimţită de o mie de ori mai acut.

În prima jumătate de an de văduvie ea schimbase nu mai puţin de zece amanţi – tineri şi nu prea, obraznici, încrezători în sine şi liniştiţi, care se sfiau de toate din lume –, dar cu niciunul dintre ei nu se întâmplase nimic, cu excepţia unei agitaţii umede, scârboase, trupeşti, în care nu era nici urmă de acea iubire şi tandreţe de care se dovedea că fusese plină fiecare clipă a vieţii ei alături de Lindt. Cu el totul fusese altfel. Absolut totul.

Şi acum, când povestea pe care ea o considerase aşa de groaznică se încheiase, Galina Petrovna descoperi deodată că fetiţa răsfăţată, tânără, iubită, aşa cum obişnuise să se simtă douăzeci şi trei de ani, se transformase într-un dovleac – o văduvă obişnuită, de patruzeci de ani, fără probleme materiale, dar cu o bărbie dublă ce începea să i se contureze. Era o mulţime de doritori care doreau să se culce cu ea şi să mănânce ceva, dar nimeni nu-i spunea noaptea, fără să o trezească, „soarele meu”, nimeni nu ţinea minte că îi plac merele tari, care să pârâie, iar perele, dimpotrivă, extrem de coapte, şi nimeni nu se înduioşa când, murdărindu-se cu aceste pere, îşi lingea degetele lipicioase, ca un copil. Şi, de fapt, nimeni nu o mai considera un copil.

Galina Petrovna îi alungă pe amanţi şi se certă chiar cu acele puţine prietene care ar fi putut să-i tolereze ieşirile şi diamantele. Fiu, spuneţi? Păi porcuşorul ăsta nici nu a găsit de cuviinţă să vină la înmormântarea tatălui său! Ea a schimbat garderoba, mobila din dormitor, a cumpărat o

maşină nouă şi şi-a dat seama că ea, la drept vorbind, nici nu avea de ce să iasă din casă.

Acest lucru era monstruos. Dar tocmai asta era libertatea.

Până la camera 28 de la etajul unu, Lidocika a ajuns fără aventuri. Pe uşa întredeschisă se vedea o sală de dimensiuni ciclopice cu un perete din oglindă în care se reflecta parchetul lustruit şi el ca oglinda, reflectând în mod ciudat oglinda ce se reflecta în el. În toate direcţiile şirul de reflexii se sprijinea în infinitul periculos şi în centrul fiecărui infinit, ca o pată galbenă de unsoare, plutea lustra din ce în ce mai mică. E o problemă foarte simplă, răspunse Lazăr Lindt. Dacă luăm în considerare viteza luminii şi presupunem că distanţa dintre suprafeţele lucioase este de doi metri, atunci, continuând experimentul pe durata unui minut, putem vedea zece miliarde de reflexii ale lustrei. Lidocika începu să numere cu gura întredeschisă. O condiţie importantă, continuă Lindt – şi din nou era imposibil să-ţi dai seama dacă el glumeşte sau murise de mult –, ca observatorul să fie translucid de tot, pentru a nu acoperi cu prezenţa sa o serie de reflexii.

— Eşti nouă? întrebă cineva tăios din spate, astfel încât Lidocika tresări şi pierdu numărătoarea. Cum te cheamă?

— Lindt. Lidia Lindt, recunoscu Lidocika, fără să se întoarcă şi încercând să vorbească cât mai clar, aşa cum o învăţase Galina Petrovna – ai un nume cu care trebuie să te mândreşti, aşa că obişnuieşte-te să rosteşti toate consoanele: Li-di-a-Li-n-d-t.

— Nepoţica lui Lazăr Iosifovici? Vocea din spatele ei se încălzi sensibil. Şi de ce vorbeşti cu spatele la mine?

Lidocika a respirat adânc, s-a întors – nu-i nimic groaznic, nu-i nimic groaznic, pur şi simplu o fată în vârstă, plină de vene, cu nişte oase parcă de pui,

roase, în loc de clavicule şi nişte pulpe întoarse ciudat, ca nişte sticluţe.

— Anna Nikolaevna, conducătorul artistic al cercului de dans „Clopoţeii”, se prezentă ceremonios fata şi întrebă cu o nelinişte vizibilă: Îţi place să dansezi?

Lidocika se tulbură, fără să ştie ce să răspundă – de fapt, ea nu dansase niciodată, poate făcuse numai cu mămica nişte hore scurte în jurul bradului de Anul Nou, până ce tata începea să râdă şi să spună: gata, fetelor, acum o să mă ia ameţeala, haideţi mai bine să ne ocupăm cum se cuvine de tort! Şi la Galina Petrovna nu era niciun brad, şi nimeni nu făcea nicio horă, nu cânta şi nu dansa. La ea nici să vorbeşti tare nu se putea.

— Bine, se milostivi Anna Nikolaevna şi o luă tare de mână pe Lidocika. Acum o să aflăm tot. Să mergem.

Şi uşa uriaşă de la camera 28 se deschise larg.

Puţin peste un an, Lidocika, de şapte ani, dansa la „Clopoţeii” tot ce se putea – şi mazurcă, şi dans rusesc, şi un ceardaş extrem de piperat. I se descoperise şi auzul muzical absolut (nu e nimic uimitor, în copilărie eu cântam foarte bine, ridică invidioasă din umeri Galina Petrovna), şi o înzestrare corporală extrem de rară, acea abilitate fericită a muşchilor care-i permite unui trup omenesc muritor să se mişte după sunetele dintr-o altă dimensiune şi, poate, chiar ale unui alt timp. Anna Nikolaevna nu ştia ce să mai facă pentru fetiţa isteaţă care, spre deosebire de ceilalţi copii stângaci, nu avea nevoie să i se arate ceva de două ori – Lidocika nu ieşea niciodată din ritm, nu încurca rândurile şi orice pas, fie şi cel mai complicat, îl repeta cu acea uşurinţă înşelătoare care presupune prezenţa unor mari disponibilităţi, poate şi a talentului.

Paloarea şi pierderile de cunoştinţă au fost uitate – acum Lidocika avea atâta activitate motorie, că putea să dea şi altora. Ea se înălţase şi slăbise şi

mai mult, dar acum slăbiciunea ei nu avea nimic bolnăvicios, chiar dimpotrivă – Lidocika, abilă, subţirică, cu părul bogat şi ochii mari, promitea să devină odată cu trecerea timpului o frumoasă adevărată, şi promisiunea ameninţa să se împlinească literalmente peste câţiva ani. Ea începuse să semene şi mai mult cu Lindt, dar în ipostază feminină, numai că ceea ce Galina Petrovna considera că era monstruos la răposatul soţ, în Lidocika, în mod ciudat, devenise minunat, şi lucrul acesta o irita şi mai mult, aproape insuportabil. Aproape că nu vorbeau – atât cât se putea lucrul acesta, locuind în acelaşi apartament. De fapt, obligaţiile oficiale de bunică ale Galinei Petrovna erau îndeplinite de ea cum se cuvine: Lidocika mânca (în fine, cu poftă) acelaşi lucru ca şi ea, adică numai ce e mai bun şi mai proaspăt, era îmbrăcată minunat, scump şi cu gust, numai cu lucruri de import, trăia într-o cameră separată, a sa, şi, slavă Domnului, era perfect sănătoasă. Restul nu avea importanţă, cel puţin pentru Galina Petrovna. Opinia Lidocikăi nu era cerută de nimeni, aşa cum, la drept vorbind, nimeni nu o mai întrebase dacă îi place sau nu să danseze. Ei nu-i plăcea. Şi, cu toate acestea, frecventa cum se cuvine, fără absenţe, de trei ori pe săptămână, cercul „Clopoţeii”.

În numai câteva luni, tot avansând din rândurile din spate, în care, ca nişte iezi, săreau novicii lipsiţi de experienţă, ea ajunse în cel din faţă, aproape în linia de front a dansului, de la care nu-şi luau ochii nici spectatorii pricepuţi, nici pedagogii exigenţi. Anna Nikolaevna chiar montase special pentru Lidocika un dans solo – unul ţigănesc, şi în felul în care fetiţa mică, oacheşă, frumuşică, şerpuieşte languros, în care îşi mişca umerii slăbuţi şi-şi arunca peste cap norul de fuste pestriţe, apretate, era ceva extrem de anormal, chiar tragic, numai că nimeni nu observase asta. Chiar nimeni.

— Zâmbeşte, şuieră din culise Anna Nikolaevna, te implor, zâmbeşte! dar Lidocika îşi ridica şi mai tare sprâncenele subţiri, închise la culoare, privind repede, sumbru şi chiar ţigăneşte publicul ce aplauda naiv. Şi nici la liceu nu zâmbi multă vreme atunci când dansa, dar la liceu, pentru acest lucru, dar nu numai pentru acesta, desigur, o băteau. Încă un salt, picioruşul mic, îndoit aproape atinge ceafa, zornăie mărgelele mult prea repede, răsună mult prea tare, parcă e beată, muzica. Gata. În sfârşit e gata.

— La plecăciuni, Lida, şi bis, bis, cât ţi se cere! Anna Nikolaevna, care-şi scosese, odată cu Lidocika, toate complexele de dansatoare ratată, încercă din nou să o împingă pe scenă pe fetiţa transpirată.

— O să întârzii, se încăpăţână Lidocika, dar se află din nou în pătratul de lumină lemnoasă, sări din nou, îşi învârti provocator şoldurile şi încheieturile, ţinând ritmul şi privind sumbru în sală. Ea chiar întârzie, cercul de gospodărie începe la şase, o să o ia la şase treizeci, acum e aproape şapte fără un sfert, deja îi luaseră cincisprezece minute întregi, oricum furate!

În fine, Lidocika fu lăsată să plece şi ea, fără să se schimbe. După ce îşi strânse fustele de scenă, alergă pe scara uriaşă, asemenea unei Cenuşărese din film, numai că pantofiorii de dans, cu baretă puternică, nu poţi să-i pierzi aşa uşor, nu găseşti aşa uşor nici prinţul, nici destinul. Cercul de gospodărie se ţine mereu în camera 5, broasca ei veche e stricată de mult, de mult, şi gaura a fost acoperită cu o cârpă obişnuită, murdară. Lidocika se aşază direct pe jos şi scoate încetişor cârpa. „Trebuie să se spele pe jos cel puţin o dată, de două ori pe săptămână, fără să se ocolească vreun colţ, se aude până la ea vocea groasă, plăcută a lui tanti Alecika, care le insufla fetelor ce se plictiseau bazele viitoarei fericiri familiale. Podeaua spălată se usucă cel mai repede cu ferestruica deschisă.”

Lidocika închide ochii şi zâmbeşte, imaginându-şi o ferestruică deschisă, soarele ce pluteşte în căldare, urma umedă pe scândurile proaspăt spălate. O casă! Casa ei proprie! În sfârşit.

Încă cinci minute şi va trebui să se scoale, să se întoarcă la garderobă, să se schimbe, să vină dădaca, slavă Domnului, ea întârzie mereu, dar aceste cinci minute sunt numai ale Lidocikăi, nu sunt ale altcuiva. În aceste cinci minute este acasă.

— De ce te-ai aşezat aşa pe jos, fetiţo, o să răceşti! spuse nemulţumită o femeie necunoscută – dintre cele care se băgau în mod clar peste tot. Lidocika se ridică supusă..

Ea creştea ca un copil ascultător şi plin de viaţă – calităţi care merg mână în mână mult mai des decât credem.

„Mâncarea şi alimentele se recomandă să se păstreze închise, iar pentru resturi trebuie să ai o căldare specială cu capac", spune povăţuitor în urma ei tanti Alecika, fără să bănuiască faptul că eleva ei fidelă stă de trei ori pe săptămână în spatele uşii şi nu a reuşit niciodată să asculte până la capăt nicio lecţie. Se poate spune că Lidocika se duce la dansuri numai de dragul gospodăriei.

Ea a încercat să deschidă gura că mai este un cerc, dar Galina Petrovna nici nu a vrut să audă. Păi ce, eu o să fac lecţiile în locul tău? Lidocika pleacă vinovată capul – are deja opt ani, de un an merge la şcoală – se înţelege, în cea mai bună şcoală din Ensk, care pune accent în acelaşi timp pe toate lucrurile – şi pe engleză, şi pe matematică, şi pe muzică, are numai note de opt cenuşii, ca să vezi, chiar nepoata lui Lazăr Iosifovici şi nu poţi face un exerciţiu aşa de simplu! Nici şcoala nu-i place Lidocikăi. Încă din primul întâi septembrie din viaţa ei, la care toţi au venit cu părinţii, cu bunicile, bunicii, aparatele de fotografiat şi chiar cu aparatele de filmat. Iar Lidocika, palidă de emoţie, dotată cu un buchet uriaş de gladiole roz, umede, a fost adusă de bonă, care a predat-o în

mâinile învăţătoarei şi imediat a dispărut la treburile ei. Şi cu tine ce-i, eşti de la casa de copii, da? a întrebat-o pe Lidocika un băiat cu obraji mari şi cu ochi obraznici de viitor ticălos, şi porecla „orfana Hasia”, rece şi lipicioasă, ca o gumă de mestecat, s-a lipit multă vreme de viaţa Lidocikăi, şi aşa lipsită de bucuriile copilăreşti obligatorii. Ea a răbdat cât a putut, dar odată, noaptea, nu a mai rezistat, s-a sculat şi, lipăind cu tălpile goale, s-a dus în căutarea dreptăţii.

A găsit-o pe Galina Petrovna la bucătărie. Despletită, nemachiată, ea stătea la masa din bucătărie şi completa repede, repede nişte chitanţe, trăgând cu putere din când în când din ţigară, după care o sprijinea din nou de marginea scrumierei arhipline.

— De ce nu dormi, că e târziu, spuse ea nemulţumită, alungând cu mâna fumul gros, şi Lidocika a văzut cu uimire pe nasul Galinei Petrovna nişte ochelari – chiar că de om în vârstă, de om, cu ramă neagră. Ca ai unei bunici adevărate.

— Eu sunt orfană? întrebă Lidocika. Galina Petrovna tăcu. Mama a murit, nu? îi şopti Lidocika şi Galina Petrovna confirmă.

— Da. A murit.

— Dar tata unde e? nu se lăsă Lidocika.

— Tatăl tău a plecat. M-ai întrebat deja de o sută de ori. Cât mai poţi întreba?

— El m-a părăsit? Lidocika simţea că în nas, adânc, fremătau nişte lacrimi care aşteptau să cadă – gâdilicioase, ca nişte bule de la apa gazoasă.

— Vino aici, o chemă Galina Petrovna. Uite, priveşte. Ea împinse într-o parte chitanţele şi scoase de sub ele o cărticică de carton. Acesta este carnetul tău de economii. Vezi? Scrie Lidia Borisovna Lindt. În fiecare lună tata îţi trimite câte o sută de ruble. Chiar în acest carnet de economii. Şi imediat ce o să faci optsprezece ani, o să poţi să

faci ce vrei cu banii aceştia. Şi tu spui că te-a părăsit.

Lidocika se uită neatentă la carnetul de economii. Suta de ruble nu însemna pentru ea nimic, nici chiar dacă ar fi fost şi mai mult. Ea voia să ştie lucrul cel mai important.

— Şi de ce nu vine? întrebă ea. Nu mă mai iubeşte, nu?

Galina Petrovna îşi scoase ochelarii şi-şi şterse adâncitura roşie de pe şaua nasului, care semăna cu o rană. Ochii i s-au făcut deodată umezi şi neajutoraţi.

— Du-te la culcare, bine? Mâine o să-ţi spun tot, tot.

Dar a doua zi Galina Petrovna machiată, inaccesibilă, nu mai semăna cu cea de noaptea, liniştită, cu ochelari, astfel încât Lidocika nu mai riscă să pună întrebări şi totul devenise ca înainte, ca de obicei – şcoală, cercul de dansuri, cursul de gospodărie pe furate, din nou dansuri.

Lidocika termină clasa a doua, apoi a treia – de fapt, jalonul important, nu numai pentru ea, ci şi pentru ţară, era anul 1989, şi statul uriaş aluneca la vale, prinzând viteză, astfel încât oamenii cei mai inteligenţi şi sensibili deja începuseră să fie frământaţi şi chinuiţi de schimbările viitoare. Anna Nikolaevna mai montă pentru Lidocika un dans solo – o compoziţie neclară de creaţie proprie, în a cărei interpretare Lidocika fusese nevoită să îngheţe multă vreme în poziţii aiurea şi incomode, dar Anna Nikolaevna era foarte mulţumită, aşa de mulţumită, încât chiar se anunţă într-o vizită la Galina Petrovna şi multă vreme, încurcat, îi explică acesteia despre înalta chemare şi lumea dansului.

— Ce doriţi de la mine? întrebă iritată Galina Petrovna.

— Fetiţa trebuie să fie dată neapărat la liceul de coregrafie, are talent, un mare talent, spuse pătimaşă Anna Nikolaevna şi-şi lipi de pieptul plat

mâinile la fel de plate şi uriaşe, de parcă erau labele unui animal marin preistoric.

— Talent, spuneţi? zise lung Galina Petrovna şi râse neplăcut. Numai asta îmi mai lipsea.

Anna Nikolaevna se uită implorator, ca un câine.

— Nu înţelegeţi, spuse ea. Nu înţelegeţi. Baletul este o viaţă întreagă.

— Urăsc baletul, repetă Galina Petrovna cuvintele spuse deja cândva şi istoria, supusă lui Hegel, făcu o altă buclă, depăşind stadiul tragediei şi ridicându-se în fine la cel al ironiei.

Lidocika, care tocmai terminase clasa a treia, reuşi să facă faţă cu uşurinţă unui concurs monstruos – de o sută cincizeci de candidaţi pe loc – şi intră la celebrul liceu de coregrafie din Ensk, cunoscut în întreaga ţară. Ea era cu un an mai mică decât se cuvenea – la balet se primeau copii numai de la zece ani, dar pentru o fetiţă cu o perspectivă incredibilă s-a făcut o excepţie – pentru prima oară fără niciun fel de Lindt şi pile. Anna Nikolaevna, care radia aşa de tare, de parcă chiar ea fusese primită la liceu (bucurii zadarnice, ea fusese dată afară de mult, de mult din liceu, o întreagă viaţă tristă e în urmă), ca răsplată a dus-o pe Lidocika la primul spectacol de balet din viaţa ei.

Se juca *Giselle*, Lidocika era stingherită de emoţie, de gulerul mult prea strâns al rochiei noi şi de respiraţia cu miros de oţet a Annei Nikolaevna, care, aplecându-se jos spre urechea Lidocikăi şi cu ochii strălucind nebuneşte în întuneric, îi şoptea ceva despre slujirea înaltă şi despre faptul că totul în viaţa Lidocikăi o să fie altfel. Era adevărul adevărat. Uşa de carton de pe scenă s-a deschis larg şi din decorul din stânga a ţâşnit o mică balerină încolăcită toată de nişte vine rigide, cu o faţă rânjită, încordată, de om care e nevoit să ţină pe umeri o povară extrem de mare, imposibil de dus. Publicul începu să aplaude moale şi mica balerină, ţinându-şi fustiţa din moar, începu să

ţopăie, aruncându-şi picioarele slabe, musculoase şi aterizând pe podeaua de lemn cu un bufnet clar, înfricoşător. Din rândul opt se vedea foarte bine cât de întinse erau tendoanele de la gât şi de pe abdomen, cum îi tremură de sârguinţă genele uriaşe, aplecate, ca ale unei păpuşi.

Lidocika, începând să scâncească, îşi muşcă buza. Orarul cursurilor, pe care Anna Nikolaevna îl copiase cu grijă pentru ea, nu lăsa nici cea mai mică speranţă că, în următorii opt ani, Lidocika va găsi timp pentru gospodărie, chiar dacă una pe furate, la care trăgea cu urechea, stând jos în spatele uşii închise care, mai mult, se afla şi în celălalt capăt al oraşului. Ştiam, ştiam că o să înţelegi tot, începu să bocească Anna Nikolaevna şi începu şi ea să plângă, strângând-o greoi pe Lidocika la pieptul său osos. Amândouă îşi plângeau durerea proprie, neîmplinită, imposibilă şi în ritmul lor începu să plângă, neauzit, în sinea sa, şi Giselle cea obosită, care se încurcase totuşi la *balloté*, a trei mia douăzeci şi una oară, vacă fără creier, lipsită de talent, lipsită de talent, o mârţoagă care nu e bună de nimic!

De la casa Galinei Petrovna până la liceu erau patruzeci şi cinci de minute de mers cu maşina, orele începeau la opt şi se terminau uneori aproape de seară. Era de înţeles, doar în afară de obiectele de cultură generală viitorul specialist cu calificarea „artist balerin” era obligat să cânte la pian şi să cunoască tot felul de discipline speciale. Dans clasic, dans duet clasic, dans popular scenic, dans istoric obişnuit, coregrafie contemporană, măiestrie artistică, gimnastică, machiaj. Galina Petrovna suporta vreo două luni neobrăzarea cu sculatul la şase dimineaţa şi exerciţiile obligatorii acasă, în zilele libere, după care se dusese în audienţă la directorul liceului de coregrafie. Nu ştiu cum era în alte privinţe, dar scandaluri ştia să facă. În ciuda faptului că nu erau locuri la cămin şi că avea locuinţă şi viză de şedere în Ensk, eleva

din clasa întâi Lidia Borisovna Lindt a fost primită cu pensiune completă în internatul pentru elevii din alte localităţi, care se afla la cincizeci de metri de clădirea liceului. Mâncare de cinci ori pe zi, serviciu non-stop din partea pedagogilor educatori, cabinet medical cu fizioterapie şi izolator. Dotarea completă a cabinetului de fizioterapie cu aparatura cea mai nouă, plus renovarea unităţilor sanitare şi le asumase Galina Petrovna, ea deschizând nu de mult, cu ajutorul generalului Sedlov, un al doilea salon de anticariat.

— În opinia mea, spuse ea sec, este o afacere bună. Mai mult, din două în două săptămâni în weekend intenţionez să iau fata la mine. Şi puteţi să va folosiţi de patul ei cum credeţi de cuviinţă.

Lidocika intră în camera îngustă, ca un sicriu – două paturi, un covoraş cu nişte ursuleţi călcaţi în picioare, o fereastră plină de crăpături şi straturi culturale de vopsea în ulei. Mirosi îndurerată aerul mort, de cămin – iar nu e acasă. Din nou. La fereastră se agita o fetiţă incoloră, nici măcar nu era o fetiţă – ci un copilaş, părul şobolaniu era strâns într-un coc mic, slăbuţ, de balet, feţişoara făcu o grimasă de politeţe precaută. Ochii uriaşi, ca ai unei bufniţe mici epuizate. Buchenwald.

— Cum te cheamă?

— Lida.

— Iar pe mine Liusia.

Peste o jumătate de an aşa le şi spuneau în liceu – LiuLi. Au venit LiuLi. Lida şi Liusia. Lindt şi Jukova. Îngâmfata şi coada ei. Prinţesa şi bobul de mazăre. LiuLi, ne daţi să copiem la rusă? Lidocika se uită la Liusia, Liusia la Lidocika. Apoi amândouă dau din cap aprobator, din capetele lor rotunde, netede, de balet – firişoarele cărărilor, nodurile părului strâns ca al unui adult, deasupra gâturilor lor slăbuţe, de copii, omoplaţii ascuţiţi, şorţuleţele, tendoanele ca de cal, îmbinarea vertebrelor chinuite. Vă dăm! Caietul Liusiei este

trimis în zbor spre celelalte bănci, Lidocika deja copiase totul în cameră – ea nu se împăca nici cu rusa, nici cu matematica. Dar se împăca cu Liusia Jukova şi cu Elena Molohoveţ.

Seara, când ele, în fine, se adună împreună – în trei, nu le mai trebuie nimeni, Liusia stă culcată direct pe jos, cu şoldurile mici aplatizate, un genunchi e băgat sub caloriferul de fontă, pe celălalt, balansându-se uşor, stă Lidocika, ţinând în mâini volumul uriaş al lui Molohoveţ. Exerciţiul se numeşte „broasca”.

— Un ficat de vită se taie în bucăţele subţiri, o optime de funt de bacon, o ceapă se taie mărunt, se pun în castron, se adaugă piper negru, foaie de dafin, sare, se pune sub capac la foc mare, aveţi grijă să nu se ardă – citeşte turuind Lidocika şi în pauze se aude că îngerul păzitor al Liusiei îşi înghite încetişor saliva flămândă. Când ficatul va fi gata, adică atunci când se rumeneşte, se scurge grăsimea, se pune pe masă, se taie mărunt, să pisează totul la un loc în pivă, să adaugă o lingură de unt frecat, un sfert de chiflă franţuzească înmuiată şi stoarsă, se mai pisează încă o dată, se freacă prin sită, se toarnă un păhărel de vin de Madeira...

— Mai e mult? geme Liusia, părul de pe tâmple i s-a lipit din cauza lacrimilor, venele încordate de pe abdomen scârţâie silenţios, Liusia nici nu observă că plânge, ea se uită în tavan din ziua durerii sale – nu are o mobilitate foarte bună, trebuie să lucreze, va trebui să lucreze, la balet totul e dureros, de orice te-ai atinge. Totul e numai o durere.

— Nu mă întrerupe! se supără Lidocika. Încă zece minute. O să spun. Deci, se adaugă un păhărel de vin de Madeira, o linguriţă din romul cel mai bun, se presară nucşoară, sare, se umplu nişte pateuri din aluat fraged în formă de corn al abundenţei, se pun la cuptor cam cinci minute...

Liusia închide ochii epuizată, încercând să-şi imagineze plăcinţelele în formă de corn al abundenţei sau măcar nişte plăcinţele ca la bunica, coapte, grase, pline de nişte bubuliţe maroniu-aurii de la copt. Cu varză. Sau cu mere. Sau – preferatele Liusiei – cu ciuperci şi ouă fierte tăiate mare. Poate să nu fie din ale bunicii, poate să fie şi unele obişnuite, de la cantină, de cauciuc, din butoiul de aluminiu cu inscripţie mare „Alimentaţie publică". Dacă muşti o asemenea plăcinţică de marginea ei strânsă, şi cerul flămând scoate un oftat călduţ, gol – iar la bucătărie s-au zgârcit la umplutură, paraziţii.

De fapt, la bucătăria liceului de coregrafie tocmai că la umplutură nu se zgârceau, numai că fetele de la balet, luându-şi ochii de la ele, trăgeau aproape goale tăvile murdare, din plastic – pe lângă, cititorule, pe lângă. Femeile grăsuţe care dădeau mâncarea cufundau degeaba polonicele în oalele gigantice cu proteine, grăsimi şi carbohidraţi fumegând ademenitor – în ciuda raţiei prescrise de nutriţionişti şi de sarcinile infernale, viitoarele balerine la modul isteric, de leşinau de foame, se temeau să nu ia în greutate vreun gram şi să piardă pentru totdeauna dispoziţia zeului lor atotputernic.

Cântărirea obligatorie de două ori pe an era ziua judecăţii: când soarele, luna şi plafonierele păleau şi cădeau de pe tavanul ce se legăna, şi tavanul însuşi se răsucea ca un pachet. Palide – mai palide decât cel mai palid cal, asurzite de îngeri şi de vocea cavernoasă a intestinelor, fetele de la balet se înghesuiau pe coridorul din faţa cabinetului medical, îşi lipeau de perete omoplaţii tremurători, îşi sugeau cu ultimele puteri pântecele inexistente. Norma minus o sută cincisprezece – asta însemna că la o înălţime de o sută patruzeci de centimetri fetiţa nu avea dreptul să cântărească mai mult de douăzeci şi şapte de kilograme. Mai bine e douăzeci şi cinci. E bine de tot douăzeci şi trei. În

clasele mari, minus o sută cincisprezece se transforma în adevăratele minus o sută douăzeci. Un metru şi jumătate înălţime şi treizeci şi cinci de kilograme? Păi cine o să te ridice, vacă grasă? În loc să bagi în tine, mai bine du-te şi fumează!

Începeau să fumeze de pe la treisprezece ani şi fumau cu binecuvântarea şi încuviinţarea pedagogilor, disperate, până la uitare de sine, cu sete. Înghiţeau fumul sătul, salvator – asta este pentru mama, pentru tata, pentru Galina Sergheevna Ulanova, îşi roteau privirile pline de gelozie, de invidie, pe şoldurile şi coastele colegelor – uită-te la Tanika ce cur groaznic are, deja au scos-o din prima treime, drumul ei e direct sub pian, Doamne, măcar pe ea s-o dea afară, măcar pe ea, ei, mă rog, numai pe mine nu! Tanika, strivită de feminitatea sa ce se manifesta iremediabil, cu nişte ochi albi de disperare, se uita la cabinetul medical înfricoşător. Ea îşi dădea singură seama că e condamnată, ce să mai zicem de fund – ca să vezi, ce mai mizerie, Doamne fereşte, ptiu, ptiu! – deja i se observă şi nişte sâni, o umflătură slabă, o încercare jalnică a naturii să smulgă de la balet o fâşie milimetrică de grăsime plină de viaţă.

Înainte de cântărire sau de examen fetele chinuite, aflate la vârsta pubertăţii, stăteau numai pe arpacaş şi chefir: în trei luni numai aşa puteai da jos până la cincisprezece kilograme şi să-ţi iei adio pentru vecie de la pancreas, cel mai bun prieten al fetelor de la balet este furosemidul, operaţia cea mai la modă – îndepărtarea vezicii biliare, adesea se rup legăturile, dar fără vezica biliară o să fii şi mai uşoară, silfidă, şi mai dantelată şi mai aeriană. Cu o săptămână înainte de a se cântări – niciun fel de fibre, în ultimele două zile – o foame tămăduitoare, dacă ai apucat să mănânci ceva, neapărat îţi bagi două degete pe gâtul care se împotriveşte, caloriile şi speranţele

sunt aruncate în gura vasului de toaletă cu un urlet răguşit şi stropi.

Da, fetelor, lucrul cel mai important e să nu beţi nimic, niciun fel de lichid, uscăm muşchii, dăm afară balastul, clismă dimineaţă, clismă seara, leşin, din nou closet. În dimineaţa de dinaintea Golgotei – un mic pătrăţel de ciocolata, pentru a nu te prăbuşi chiar sub picioarele doctorului imperturbabil. Greutatea e în normă, dar uite, înălţimea – nu e bună de nimic, mai trebuie doi centimetri, draga mea, şi o să fii dată afară. În ochii deloc de copil, deloc de om ai drăguţei, imediat încep să joace vârtejurile fantastice ale unui rug de jertfă sau de pedeapsă: până la următoarea cântărire e gata, dacă trebuie, să-şi taie jumătate de cap, poate chiar tot capul, orice, în afară de tălpile îndoite abrupt şi rotund – îndoim ridicăm, îndoim ridicăm, cloştilor, nu ne cruţăm. Şi ele nu se cruţă.

Tanika, aruncată la gunoi cu curul ei ce nu era pentru balet, e mângâiată pe coridor de colegele care mor de uşurare – nu eu, nu pe mine! – fericite, gălăgioase. Tanika nici nu plânge – ea ar fi murit dacă ar fi putut să-şi oprească inima cu un efort de voinţă, dar numai în clasele mari se ajunge la asemenea culmi de antrenare a caracterului, iar Tanika a fost cernută mai devreme, mult mai devreme, şi de aceea ea pur şi simplu îşi muşcă pumnii mici – din toate puterile, astfel încât rămân amprentele albe, egale ale dinţilor, care se umplu repede mai întâi cu un foc roşiatic, apoi vineţiu, dens, solemn. Vezica ei biliară e salvată, viaţa ei e terminată, dar chiar şi peste douăzeci de ani, când va vedea la televizor patru lebede ce plutesc pe scenă cu căpşoarele acoperite de pene pe care le mişcă chinuite, ea va simţi în sinea sa vuietul şi şuieratul unui vânt negru care smulge afişul pe care numele ei nu a mai fost tipărit. Telecomanda păcăneşte, întrerupând scena albă a *Lacului lebedelor* în mijlocul frazei, Tanika iese din

cameră – îmbătrânită, încărunţită, moartă fără speranţă de la cei paisprezece ani ai săi. Mamă, unde te duci? strigă în urma ei fiul cel mic (slavă Domnului, sunt băieţi amândoi, oricum ar fi dat fata la coregrafie, cu mâinile ei ar fi dus-o şi ar fi aruncat-o pe altar), dar Tanika nu răspunde. Spatele ei până acum e extrem de drept, omoplaţii sunt strânşi tare, într-un nod, de muşchii de fier care nu mai pot să se relaxeze. Un spate aşa de drept, format pentru vecie, este numit la fetele de la balet *aplomb*. De un alt aplomb nici nu mai au parte.

Fiindcă veni vorba, liceul de coregrafie din Ensk era cunoscut datorită războiului care, la rândul său, adusese aici baletul din Leningrad practic în întreaga sa componenţă. Pe lângă balerinele rebegite de la Kirov a mai fost trimis în evacuare la Ensk şi cel mai bun liceu de coregrafie din URSS, cel care azi poartă numele Agrippinei Iakovlevna Vaganova. Desigur, atunci, în 1941, Vaganova încă nu era o placă memorială, ci o tanti vie, autoritară, dar avea deja toate titlurile enumerate prin enciclopedii – remarcabilă balerină rusă, pedagog, maestru de balet, păstrător al tradiţiilor seculare ale baletului imperial rus, artist al poporului al RSFSR şi bla, bla, bla. Altceva era important – când s-au întors din evacuare, balerinele au lăsat la Ensk nu numai o amintire frumoasă, dar şi jumătate din corpul de profesori, precum şi o clasă întreagă de copilaşi proaspăt selectaţi, slăbuţi şi posedaţi de balet – baza viitorului teatru din Ensk şi a viitorului liceu de coregrafie care a devenit repede renumit în toată Uniunea Sovietică, prin instructajul sever şi prin componenţa ideală a corpului de profesori. Cum se vede imediat, la şcoala din Ensk gemeau iubitorii de balet, încântaţi de balerinele mici ce zburau pe scenă – *glissade, glissade, preparation* – ah! Ce *ballon*, vă rog! Ce *ballon*!

Sunt lucruri la care e mai bine să nu te gândeşti. Poate chiar e mai bine nici să nu le ştii.

Încercaţi să intraţi de pe stradă într-o cazarmă, într-o baracă de lagăr, într-un beci de tortură sau la adunarea unei secte totalitare. Pur şi simplu nu vi se dă drumul – aşa cum nu i se dă drumul niciunui om obişnuit, curios, în liceul de coregrafie, pentru că simplii muritori care duc o viaţă uşoară, deşartă, cotidiană, nu pot înţelege niciodată groaza solemnă de care este pătrunsă esenţa comunităţilor cu adevărat închise. Paralelipipedul ideal al cazărmii sau al barăcii. Sala de dans inundată de lumină şi sudoare. Ritualurile extrem de complicate, instrucţia plină de plăcere, necesare numai pentru a deconecta definitiv raţiunea – să nu te gândeşti niciodată, să nu te nelinişteşti de nimic, să nu iei nicio decizie, să te supui mişcării generale, să te dizolvi, să încetezi să mai fii tu, să te întrupezi la cel mai înalt nivel – la numărul plural, beatific. Durere, umilinţă, batjocură animalică, foamete, fericirea unei supuneri absolute. Din nou durere.

Şi acum imaginaţi-vă nişte soldăţei deveniţi de plumb din cauza râvnei, care sunt îndrăgostiţi fanatic de instrucţia lor. Nişte deţinuţi care cu multă vreme înainte de interogatoriul lor zilnic încep să-şi pregătească trupul chinuit pentru torturi, se întind de bunăvoie pe roată şi-şi rup metodic câte o articulaţie. Ascultaţi, ţepene, întinse pe poante, lecţia despre lipsa voastră de talent, aflaţi că nu există nicio speranţă în privinţa voastră, că sunteţi nişte monştri buni de nimic – nu stăm pe băţ, nu vă lăsaţi în jos, nu vă lăsaţi în jos, ţinem călcâiul, călcâiul, cu cine vorbesc! Primiţi câte o cravaşă peste pulpe, o palmă peste obraji, intraţi în ritm, sugeţi-vă în acelaşi timp şi burta, şi fundul, încercaţi să simţiţi tot ce simt copiii care aleargă într-un stol minunat şi gălăgios pe treptele liceului, puneţi în balanţă faptul că au alungat de bunăvoie din viaţa lor plăcinte, poveşti spuse

seara, prietenie, prima iubire, cartofi prăjiţi cu chiftele făcute în casă, încrederea în adulţi, în cei de-o vârstă cu ei, în sine. Puneţi în celălalt taler al balanţei numai posibilitatea de a alerga pe scenă, pentru a face în faţa publicului o plecăciune prefăcută şi ţeapănă.

Faceţi-vă alegerea.

Acum ştiţi ce înseamnă baletul.

La liceul de coregrafie, Lidocika, obişnuită din şcoala normală cu note de opt neobservate, a ajuns aproape imediat în rândurile reginelor recunoscute. Încă de la admitere, din primul tur de selecţie, ea a uimit comisia, care văzuse multe la viaţa ei, prin nişte date practic ideale. La drept vorbind, regulile selecţiei semănau cel mai mult cu descrierea unor semne de rasă la nişte câini sau la nişte cai, într-o expoziţie, şi respingerea se făcea dur, chiar cu cruzime.

„Semne negative sunt: un cap mare, neproporţional, un cap de formă ascuţită, o mandibulă mare, o bărbie mare, colţurile maxilarului care ies în relief, o formă incorectă sau urâtă a nasului, a urechilor, deformarea dinţilor din faţă, îmbinare anormală (incorectă) a dinţilor. Este contraindicată acceptarea copiilor cu gât scurt şi lat. Copiii cu un gât mult prea mare, cu un măr al lui Adam proeminent nu sunt nici ei scenici.” Şi aşa mai departe – pe zeci de pagini seci, dactilografiate, capabile să bucure numai un nazist înnebunit de eugenie.

Dar Lidocika se dovedise a fi perfecţiunea: proporţia dintre statura în picioare şi cea şezând, lungimea gâtului, fineţea gleznelor şi a încheieturilor – la ea totul fusese creat pentru baletul care nu suportă lipsa de perfecţiune nici măcar în detalii. Lidocika se îndoia minunat din toate părţile, ridica uşor picioruşul înainte, în spate şi lateral, demonstrând un pas minunat, bătea vioi ritmul de polcă, fără să calce în picioare şi să strice

nicio notă uşoară. Muzicalitate, spiritul dansului, ritm, sănătate fizică – totul era la maximum.

Singurul lucru care-i tulbura puţin pe pedagogi era faptul că fetiţa slăbuţă, oacheşă, cu nişte chiloţei de un alb strălucitor, nu încerca să le facă pe plac. Toate celelalte erau servile, se târau pe burtă, îşi rânjeau boturile mici, ca de şacal, imitând nişte zâmbete încântate. Îi priveau în ochi ca nişte sclave, dinainte gata să facă orice pentru balet, chiar mai mult – gata de orice e nevoie. Iar Lidocika numai se uita posac într-o parte şi se părea că nici nu se prea bucura în mod deosebit de succesul său incontestabil. Se vede că e pur şi simplu o proastă, îşi spuse comisia, după ce-şi apropie capetele acoperite de laurii coregrafiei şi după ce se sfătuise. E o proastă – în balet acest lucru este foarte potrivit.

E o proastă – asta era bine.

Pe la paisprezece ani, Lidocika dobândise definitiv statutul de cea mai bună elevă a liceului şi învăţase să reacţioneze mecanic la orice durere, chiar cea mai puternică, prin zâmbet. Se cuvenea să zâmbească – o balerină e obligată să facă faţă, să facă frumos în faţa publicului, astfel încât şi cel mai miop provincial din rândul al treilea de la balcon să-şi dea seama de contactul dulce şi fericit cu frumosul. Cam pe la aceeaşi vârstă devenise clar că Lidocika, în afară de un har neîndoielnic şi chiar de o constituţie ce te speria, mai dispunea de încă un talent rar – ea se dovedise a fi o victimă ideală.

Despre natura de victimă discută mult şi aiurea şi psihologii, şi psihiatrii, şi criminaliştii, turuind, aşa cum se obişnuieşte, multe lucruri aiurea şi multe prostii şi punând în aceeaşi oală şi fustele scurte, şi moravurile uşoare, şi educaţia mizeră, şi slăbiciunea înnăscută a caracterului. Toate acestea nu i se potriveau deloc Lidocikăi, o fată voluntară şi extrem de şcolită, ca un pudel de expoziţie care are dreptul să ridice coada tăiată foarte scurt şi

să-şi pipăie glandele anale. Lidocika avea muşchi de oţel şi nervi aşijderea, ea nu purta nişte cârpe jalnice, transparente sau scurte care stârneau o dorinţă jalnică şi, când se afla pe stradă, nu arunca în toate părţile priviri chemătoare de fată la pubertate, înnebunită de propriii hormoni. Ea abia dacă ridica ochii, preferând să privească atent asfaltul acoperit de flegme care era călcat repede şi neted de tălpile mici, dar deja întoarse, ca la un profesionist. Şi, cu toate acestea, dacă în zonă se afla măcar un om anormal, beat sau pur şi simplu distrus de durere, el era atras de Lidocika printr-o forţă ciudată, sumbră, imposibil de depăşit atât pentru el, cât mai ales pentru Lidocika. Trişti, jalnici, lipicioşi, ei îşi bâiguiau poveştile insuportabile, cereau agresiv atenţie, compătimire, cerşeau: banii aproape că nu zăboveau prea mult niciodată în portofelul Lidocikăi, deşi nici ea nu-şi dădea seama că nu le dă bani din compasiune, ci de groază.

Desigur, caracterul de victimă al Lidocikăi era format parţial dintr-o combinaţie originală de atractivitate externă şi de moliciune internă, un fel de refuz neconştientizat al evoluţiei, când, în loc să fugă sau să omoare, o făptură vie alege de bunăvoie moartea. Dar nici acest lucru nu era cel mai important – de fapt, nepoata în vârstă de paisprezece ani a lui Lazăr Lindt dispunea de capacitatea înnăscută şi rară de a vedea latura ascunsă a lumii, acea latură sumbră, de fier, care, de regulă, este văzută numai de preoţi şi medici, şi asta numai după ani mulţi şi lungi de muncă. E adevărat, de regulă preoţii şi medicii sunt capabili să facă măcar ceva pentru nefericiţii cu care se ciocnesc mereu în viaţa lor, dar Lidocika era obligată pur şi simplu să se uite. Pur şi simplu să se uite. Nu întorcea ochii, nu-i acoperea, nu se împotrivea. Nu putea să ajute pe nimeni, dar ea VEDEA durerea altuia, nu se încrunta, nu se strâmba şi nici nu încerca să o îndepărteze. Aşa

cum i se cuvine unei victime adevărate, Lidocika se considera obligată să facă tot ce era neplăcut şi chiar respingător pentru sine, dar necesar pentru cei din jur. Baletul a învăţat-o acest lucru. Chiar asta şi însemna balet. Baletul Lidocikăi Lindt. Menirea ei personală.

Îi era foarte greu să vadă bătrâni cărora, după cum se părea, nimeni în afară de Lidocika nu le acorda nici cea mai mică atenţie – bătrânii din Ensk din anul 1996, sărăciţi, aproape înnebuniţi, singuri, care construiseră cândva o ţară mare şi uite, acum tot scormoneau în ruinele ei, ca Iov în puroi. Supunându-se darului său bolnăvicios, Lidocika nu observa nici abundenţa de vitrine strălucitoare care umpluseră Enskul, nici maşinile străine care mai de care mai rapide, nici cârpele pestriţe, străine, care-i împodobeau pe orăşeni, pe care capitalismul rus tânăr îi transformase deodată într-o mulţime de ticăloşi întreprinzători, aparent binevoitori şi capabili de orice. În jur înflorea lumea celor tineri, sănătoşi şi obraznici, dar Lidocika, şi ea sănătoasă şi tânără, alimentată mai presus de orice nevoi de către bogata în orice putere Galina Petrovna, remarca numai ridurile şi zdrenţele. Un pardesiu vechi, croit încă din anii şaptezeci, ai unei bătrâne ce scormonea în coşul de gunoi, un bătrân acoperit numai de barete de decoraţii ce stăteau ca pe un par, care alerga după nişte mărunţişuri neînsemnate, cu palma-i tremurătoare, care tot socotea ceva – nu, nu ajunge, ah... Ei, hai, valea de-aici, tataie, ce stai aşa în drum? Lidocika băga în buzunarul uncheşului o bancnotă ce nu schimba nimic şi-i petrecea din priviri spatele gârbovit, amărât, neajutorat. Ochii împăcaţi, acoperiţi de o tulbureală albicioasă, adânciturile gurilor fără de dinţi, şireturile strânse cu nişte degete neascultătoare, peticele cam strâmbe, pline de ruşine – cea mai groaznică sărăcie, cea mai groaznică din lume, cea a bătrânilor, de care

nimeni nu are nevoie. Doamne Dumnezeule, ce se mai temea Lidocika de aceşti bătrâni, ce se mai temea de bătrâneţea însăşi – ireversibilă, îngrozitoare, chiar mai îngrozitoare decât moartea care, în această neputinţă umilită, jalnică, părea o uşurare mult aşteptată şi binemeritată! Era cea mai ciudată şi mai greu explicabilă groază – doar Lidocika nu ştia niciun bătrân, în afară de cei absolut străini pentru ea, de pe stradă, sărmani cu duhul. Galina Petrovna, colegele de liceu, pedagogii, până şi mămica şi tata, până şi mama mămicii şi tata, şi Lazăr Iosifovici Lindt din fotografia din cabinet, negru precum cărbunele, alb fosforescent – toţi din jurul ei erau tineri, puternici, nemuritori, toţi, chiar şi morţii de demult erau parcă pentru totdeauna. Şi, totuşi, groaza nu-i trecea, dimpotrivă, devenea şi mai puternică, mai acută, groaza insuportabilă a bătrâneţii de care, ca şi de lecţiile de dans clasic, nu avea scăpare.

Poate, îşi spunea Lidocika meditând sfioasă, poate că dacă ar fi avut o casă... Casa ei, plină de căldură şi de copii. Poate că atunci ar fi fost puţin mai uşor? Să scape de bătrâneţe, să o facă locuibilă, să dădăcească nepoţi, scrâşnind din dinţi, să ducă gunoiul, să ajute, să fie utilă până în ultima secundă măcar cuiva. Să facă măcar ceva. Să amăgească măcar pe cineva. Ei îi plăcea să meargă într-un părculeţ în apropierea liceului – un lăcaş al maternităţii nepăsătoare împodobit cu o groapă de nisip şi un tobogan de lemn. Mămici solide care-i plimbau pe copilaşii gălăgioşi, porumbei agitaţi, Lidocika stătea cu orele pe o bancă, umplându-şi văzul şi auzul şi încercând mental să vadă cum i s-ar potrivi sarcina plină, lentă a cuiva, sau un bebeluş frumuşel, sau, tot mental, împrumutând de la vreuna din mămicile care căscau gura maniera de a chema copilul, pentru ca, fără a întrerupe flecăreala cu altă mămică, repede şi abil să-i şteargă năsucul uscat sau să-i tragă haina – pur şi simplu pentru a le arăta tuturor, dar şi propriei

persoane, că e copilul ei, proprietatea ei, obiectul ei drag, chiar dacă se săturase de el de moarte. Şi Lidocika voia să aibă măcar ceva al ei. Asta era salvarea. Ea ştia foarte bine. Nu, ea credea că era mult mai puternică.

Până şi bătrânii din părculeţ nu erau chiar aşa de îngrozitori – nişte paşnici bunici şi bunice înconjuraţi de o iubire salvatoare, dar totul se încheiase, aşa cum se încheia mereu totul în viaţa Lidocikăi – iremediabil, fără milă, într-o clipită. Un moşneag, străin, urât, inutil, din trei mişcări, s-a aşezat cu greu lângă ea pe bancă şi s-a tot străduit să scoată aşa de mult şi chinuitor ceva din buzunar, că Lidocika vru să sară să-l ajute, dar el reuşise singur, slavă Domnului, scosese lucrul acela singur. Întinse o hârtie, o îndreptă cu degetele lui încovoiate, unghiile rupte, un miros uşor stătut de carne neîngrijită, neiubită, bătrână. Uncheşul citi hârtia – probabil una oficială (licări o ştampilă liliachie, o semnătură amplă indiferentă, nişte litere egale, ca de computer, una lângă alta) şi stătu aşa multă vreme, zgribulit, ca un porumbel, numai că de sub pleoapele roşii, ridate, îi curgeau nişte lacrimi tulburi, fără zgomot. Apoi el oftă, îşi şterse tare cu palmele faţa şi amar, îşi spuse – uite ce le fac copiii părinţilor lor. Bătrânul plecase deja, dar Lidocika încă se mai uita în urma lui, încercând să ghicească ce-i făcuseră sărmanului copiii lui?

Îi luaseră apartamentul? Îl trimiseseră la un azil? Plecaseră pentru totdeauna în America? Poate că pur şi simplu muriseră – fără ruşine, subit, lăsându-l singur, singur cuc?

În părculeţ nu se mai duse – se temea că o să-l vadă iar pe bătrân, se temea să recunoască faţă de ea că şi copiii, şi nepoţii la care visa aşa de disperată şi în detaliu nu sunt deloc obligaţi să iubească la schimb. Copiii aceia amuzanţi, rotunzi, care se jucau în parc, nu erau o garanţie nici pentru bătrâneţea singură, nici pentru moarte. Ei nu erau

niciun fond de pensie, niciun depozit pe mulţi ani, cu posibilitate de suplimentare, cu o dobândă bună. Erau pur şi simplu nişte copii – de sine stătători, fără niciun alt rost. Acesta era adevărul, dar dacă s-ar fi împăcat cu el, ar fi însemnat, de fapt, să piardă tot. Lidocika nu era pregătită pentru asta. În anul 1997 oricum fusese nevoită să piardă mult prea multe.

Liusia Jukova fusese dată afară la sfârşitul anului şcolar – nici măcar n-au lăsat-o să treacă în celălalt, în ultima clasă, să simtă măcar pentru puţin timp că este absolventă. Nu, au aruncat-o de acolo, fără să mai aştepte nici măcar examenele, pentru că, draga mea, n-are rost să stai în lazaret[47] o lună şi jumătate cu pneumonie, dacă vrei să dansezi. Balerinele nu sunt bolnave, iar dacă sunt bolnave, atunci nu lipsesc de la ore, şi dacă lipsesc, atunci se antrenează singure, ah, doctorii au interzis orice efort?! Draga mea, sunt problemele dumneavoastră. La liceu, când te scoteau din lista celor vii, mereu ţi se adresau cu „dumneavoastră”. Liusia, palidă, ca un vierme, urâţită din cauza disperării şi a slăbiciunii produse de pneumonia care încă o stăpânea, nici nu încercă să se opună. De ce? Nu interesa pe nimeni că făcuse pneumonie în clasa îngheţată din cauza curentului, repetând cu orele *grand pas de chat* care nu-i reuşea deloc, marele salt al pisicii. Picioarele sar peste 90 de grade, mâinile se deschid în poziţia a treia, corpul se apleacă înapoi – bum, domnilor. Din nou patru.

Lidocika, ce executase onest alături de cea mai bună prietenă pedeapsa pisicii, care se dusese onest la ea la lazaret – să citească din Molohoveţ, pur şi simplu să stea puţin, legănându-şi liniştitor picioarele, pe pătura oficială din finet, dădea fuga la pedagogi, îi implora, promitea să o ia pe Liusia în grijă (chiar dacă e o povară!), dar totul fusese în zadar. Directoarea, la care Lidocika, întocmai ca o adultă, se înscrisese în audienţă, fusese şi ea implacabilă – nu au nevoie în liceu de cele fără

talent. Iar tu, Lindt, decât să piezi timpul cu tot felul de balast, mai bine te-ai duce şi ai repeta. Sau tu nu îţi dai seama ce răspundere atârnă pe umerii tăi? Lidocika îşi dădea seama. Imediat după ce a intrat în ultima clasă, cea de şaptesprezece ani, trebuia să danseze prima Giselle din viaţa ei la teatrul din Ensk, pe o scenă adevărată, de oameni mari – o posibilitate nemaiauzită, rară, de care sunt demne numai viitoarele prim-balerine. Giselle era o onoare. Du-te şi munceşte, rezumă directoarea, şi Lidocika, ascultătoare şi răbdătoare, ca un soldăţel de plumb, se întoarse şi plecă.

Liusia a fost dusă acasă de mama ei, o femeie grasă de la ţară, de undeva din Sudul Uralilor, dintr-un oraş-fabrică groaznic, unde oamenii, de la naştere şi până la moarte, nu aveau o bucurie mai mare decât a băga în ei până la uitare de sine.

— Numai să nu urli. O să termin o şcoală normală, o să te aranjez eu la con-ta-bi-li-ta-te, spuse ea turuind, luându-i lucruşoarele Liusiei şi căutând din priviri prin cameră, să nu uite ceva important, util în gospodărie. Ce dai aşa din picioare! Doar e o meserie, nu o ruşine.

Liusia, dreaptă ca un băţ, stând pe marginea scaunului, nu urla, numai îşi agita mecanic, din obişnuinţă, tălpile de care nu mai avea nimeni nevoie acum. Lidocika se aşează alături, se frecă cu nasul de umărul slăbuţ al prietenei, aşa cum făcea mereu când voia să se alinte – de câte ori plânseseră împreună, câte secrete îşi spuseseră una alteia – amuzante, copilăreşti şi de aceea extrem de înfricoşătoare, cât nu râseseră ele pe înfundate după ce se dădea stingerea, cât visaseră, de câte ori adormiseră împreună, în acelaşi pat, lihnite de foame, înfrigurate, mici, găsind numai una la alta puţină compătimire şi căldură. O să vin la tine în fiecare vacanţă. Şi să scrii, în fiecare zi, în fiecare zi! promise Lidocika pătimaş şi amar, de parcă făcea un legământ.

Liusia tresări, de parcă fusese trezită, şi se uită la Lidocika fix, cu nişte ochi uscaţi, parcă fierbinţi chiar.

— Du-te dracului cu scrisorile tale! începu ea deodată să strige aşa de tare, că tanti scăpă jos bocceaua ce pocnea. Te urăsc, mereu te-am urât! Proasto! Viperă! Monstru cu picioare strâmbe! Putoare!

Tanti se închină, scuipă şi concluzionă posacă – fată, nu-ţi consuma nervii. Ea nu merită asta. Scuipă şi hai acasă.

După plecarea Liusiei, Lidocika rămase singură de tot. În amintirea celei mai bune prietene, primise numai dreptul de a folosi singură camera (un tribut al reginei plus o altă tranşă financiară de la Galina Petrovna), şi un nou obicei, de a face duş cu orice ocazie, un duş fierbinte, răguşit, lung. Precum cuvântul „putoare", aşa de imponderabil, invizibil pentru ceilalţi, cu excepţia Lidocikăi, mirosul nesimţit de sudoare rămăsese – la balet toţi miroseau urât. Absolut toţi.

Vacanţa de vară dinaintea ultimei clase i se păru Lidocikăi extrem de lungă. Ea rămăsese în cămin – cu încuviinţarea tăcută a Galinei Petrovna, cu care se vedea din ce în ce mai rar şi, oricât de ciudat ar fi, datorită acestui lucru aproape se împăcaseră una cu alta. Lidocika, la două săptămâni, în weekend, venea în apartamentul lui Lindt în vizită şi de fiecare dată găsea în camera sa vreun flecuşteţ plăcut – o bluziţă nouă, pufoasă, într-o sacoşă foşnitoare, lucioasă, un player ce semăna cu un pietroi portativ mângâiat de mare sub chiar nişte poante deficitare, comandate de la New York, „Grishko" – relaţiile marfă-bani îi ieşeau cel mai bine Galinei Petrovna. O dată pe lună ea o alimenta cu bani de buzunar pe Lidocika (nu cerea niciodată socoteală pentru ei) şi îi arăta extrasul precis de la bancă unde se arăta starea ireproşabilă a conturilor Lidocikăi. Banca, de puţin timp, era proprietatea Galinei Petrovna şi de aceea lunara

sută de ruble de la tată era convertită în unităţi convenţionale – la fel de convenţionale ca şi telegramele de felicitare de la tată, care deveniseră rare de tot, la fel de rare ca şi întrebările referitoare la el.

Pe la şaptesprezece ani, Lidocika se împăcase cu faptul că era o orfană absolută.

De fapt, ea ştia să fie recunoscătoare: Galina Petrovna nu avea nicio grijă cu Lidocika şi, când dorea, putea chiar să se mândrească cu ea. Dar se pare că nu dorea acest lucru – Galina Petrovna, absorbită de afaceri la fel de dureros şi pătimaş, aşa cum fusese odinioară şi de ediţiile de colecţie şi anticariat, nu venea la liceu nici la concertele de sfârşit de an, la care Lidocika dansa mereu solo cu aceeaşi strălucire egală, indiferentă, plină de măreţie, care deosebeşte un diamant autentic de un cristal şlefuit obişnuit.

Săptămânile nesfârşite de vară Lidocika şi le petrecea în repetiţii nesfârşite şi plimbări nesfârşite prin oraş: în vacanţa asta cunoscuse pentru prima dată Enskul în cele mai mici detalii, uite, după colţul acela se află o bancă pe care poţi să te odihneşti, iar acolo, în mijlocul unor tufe rupte, acoperite de urină, de physocarpus, tânjeşte exilat un bust mic de gips al lui Lenin, pictat şi mutilat de adolescenţi de nu-l mai recunoşteai deloc şi de aceea devenit iar uman, viu. Mai întâi Lidocika hoinărea pe străzi total fără niciun ţel, dar după aceea găsi la marginea oraşului o grădiniţă veche de flori cu un gard curajos, vopsit nu ca în nord, în culoarea lămâiei, şi trase mental în ea o alee pavată dintr-un alt cartier şi mai adăugă şi un arţar purpuriu, aşa cum văzuse nu de mult într-o fotografie de revistă.

Jocul se dovedise uimitor de interesant şi Lidocika începu să se plimbe conştient. Acum îşi aduna şi-şi imagina casa ideală.

Absolut tot era important – culoarea, lumina, forma pietrei, forma acoperişului, până şi

mirosurile. Mai ales mirosurile! În căutarea mirosului potrivit pentru holul de intrare (mastică, lemn şi puţină vanilie) Lidocika dăduse odată, într-un crâng mic, peste nişte construcţii postsovietice ce semănau cu nişte macaroane rupte şi deodată se opri în mijlocul curţii. Un leagăn pentru copii, într-o rână, scârţâi jalnic şi ruginit, şi mestecenii, deşi năpădiţi de lăstari, formau o singură amestecătură – tot o apă şi-un pământ, cum spunea mama. Lidocika se aşeză pe o bancă, pipăi pe piept cheia inexistentă pe pănglicuţa aruncată de mult şi repede, ca în copilărie, bolborosi cuvintele întipărite, aşa cum se vede, pe vecie – Usievicea 14, ap.128. Era vechea ei curte. Casa în care rămăsese apartamentul mămicii şi al lui tata. Pur şi simplu era imposibil de crezut că nu-i trecuse prin minte să vină singură aici.

Lidocika intră în scara pe care o ţinea minte când avea cinci ani, ţup, ţup, picioruşele mici, liftul era stricat destul de des, treptele i se păreau şi nesfârşite şi prea înalte, resturi neuitate de vopsea pe balustradă, un miros de neuitat şi lumină. Doar e etajul cinci, oboseşti. Vrei să te iau în spate? Tata se aşeză binevoitor pe vine, îşi întinse gâtul, dar Lidocika, neatrasă de posibilitatea de a-l trage de urechi (volanul la stânga! Iar acum – volanul la dreapta!), o luă repede în sus, singură. Mămica mereu spunea – trebuie să faci totul singură. Parcă ar fi ghicit. În apa Mării Negre.

Lidocika se opri în faţa uşii – cândva abia ajungea până la clanţă, dar acum, uite, e la îndemână; şi butonul soneriei la care tata o ridica şi ea râdea în hohote, dădea din picioruşe, se dovedeşte că nici el nu e prea sus. Lidocika ridică mâna, pregătindu-se să sune, dar alături bubui liftul, din muşchii lui metalici, şi ea o luă la fugă în jos, repede, repede, sărind câte două trepte deodată.

Ea se întoarse a doua zi, fără să ştie nici ea de ce, dar după aceea şi în ziua următoare, şi în

cealaltă. Stătea multă vreme pe scară, pe o treaptă, îmbrăţişându-şi genunchii şi, fără să se gândească la ceva, pur şi simplu simţind că, chiar dacă nu sunt părinţii, măcar apartamentul lor e aici, alături. Era un sentiment plăcut, chiar confortabil, pe care îl încearcă adesea, la cimitir, oamenii care s-au împăcat de mult timp cu pierderea, oricât de mare ar fi fost – probabil tot aşa se împacă şi cu amputarea sau cu infertilitatea lipsită de speranţă, începând să găsească, în lipsa piciorului sau a copiilor, o mulţumire liniştită, prea puţin înţeleasă de altcineva. Dar Galina Petrovna nu se ducea deloc la cimitir şi nu o ducea nici pe Lidocika, de aceea senzaţia, pentru Lidocika, era nouă şi aşa de ciudată, că ea nici nu se miră când, într-o bună zi, uşa de la apartamentul părinţilor se întredeschise deodată încetişor şi, după ce scârţâi clar, se închise la loc. I s-a părut, se linişti Lidocika, dar peste câteva minute de aşteptare încordată reciprocă, uşa se întredeschise din nou şi în deschizătura ei, în locul unor arătări din trecut, apărură două feţişoare de copii nedumerite – una de băiat şi alta de fetiţă.

— Cine sunteţi, tanti? întrebă băiatul, judecând după voce şi nas, de vreo zece ani, nu mai mult. Lidocika sări de pe treaptă fără să ştie ce să spună.

— Eu... eu..., spuse ea pierdută. Eu locuiesc aici. Adică am locuit aici. Foarte de mult.

Băiatul şi fata se uitară unul la altul şi fetiţa concluzionă cu siguranţă:

— Noi locuim aici, tanti. Şi tu pleacă. Că altfel o să chemăm miliţia.

— Uite ce proastă mai eşti, se supără băiatul şi, judecând după agitaţia din spatele uşii, îi dădu fetiţei una după ceafă. Cu cei mari trebuie să vorbeşti cu „dumneavoastră”. Şi apoi, ce tanti e ea pentru tine? Tanti a noastră este Alia. Ea locuieşte la Biisk. Am fost astă-vară la ea.

Ultima frază invita în mod clar la dialog şi Lidocika fu nevoită să recunoască faptul că la Biisk nu fusese şi că nu are nicio mătuşă (nici Alia,

nici alta). Băiatul – aşa cum i se cuvine unui bărbat – după ce-şi dovedi supremaţia, se îmbună imediat şi deveni dispreţuitor. El deschise uşa mai mult şi, după ce păcăni lanţul de protecţie, se lăudă:

— Şi tatăl nostru este doctor în ştiinţe! Şi mama se pregăteşte să fie şi ea. Na!

— Mama mea a murit, recunoscu pe neaşteptate Lidocika, ca răspuns şi, ciudat, pentru prima oară în viaţă nu simţi aproape nicio durere. Era pur şi simplu un fapt. Un fapt din biografia ei. Copiii s-au uitat din nou unul la altul.

— Şi tata? întrebă fetiţa foarte serioasă.

— Tata...

Lidocika se gândi o clipă, dar îşi dădu seama că nu poate explica povestea cu vederile şi telegramele nici măcar pentru sine.

— Nici tată nu am, spuse ea. De foarte multă vreme. Aproape că nu-i mai ţin minte, pe el şi pe mama.

Băiatul trânti uşa cu putere, de parcă o lovi pe Lidocika în faţă, şi, desigur, era un lucru normal. Se găsise despre ce să vorbească şi ea cu copiii, idioata. Lidocika, aşa cum făcea de obicei, de nu ştiu câte mii de ori, îşi luă asupra sa toată vina pentru cele întâmplate şi, după ce-şi scutură blugii, porni agale, în jos, pe scară. Se oprise puţin în trecut, dar ajunge. E timpul să repete, să facă lecţii, să-şi dezmorţească muşchii, să repete de sute de ori aceeaşi mişcare. Paradoxul este că poţi deveni un mare om de ştiinţă, un compozitor cutremurător, un mare scriitor. Dar nu poţi deveni o mare balerină. Aşa ceva poţi doar să fii, epuizându-te singur cu aceleaşi exerciţii, lucru pe care îl fac şi cele mai stângace şi mai neghioabe începătoare. Numai că Lidocika nu voia deloc să devină, nici să fie o balerină. Nici mare, nici obişnuită. Ea voia să aibă o casă. O casă şi copii. Şi nimic mai mult.

Băiatul o ajunse abia la etajul doi – avea părul închis la culoare, era slăbuţ, cu nişte umeri foarte

drepţi, de viitor ofiţer.

— Uitaţi, spuse el, gâfâind, şi-i întinse Lidocikăi o jumătate de franzelă. Luaţi. Probabil vă e foame, din moment ce mama... El vru să spună „a murit”, dar nu putu, şi mai spuse vinovat: Avem şi cartofi, dar sunt cruzi.

Lidocika luă franzela şi mirosi aroma delicată a miezului.

— Mulţumesc, spuse ea. Chiar că mulţumesc. Dar cartofii sunt roşii sau albi?

— Nu ştiu, se minună băiatul. Dar ce importanţă are?

— Are o importanţă foarte mare, spuse Lidocika. Dacă sunt roşii, poţi să-i pregăteşti cu smântână în două feluri. Dar dacă sunt albi, sunt buni pentru găluşte. Ai mâncat găluşte de cartofi?

Cartofii se dovediseră a fi nici roz, nici albi, pur şi simplu mişte mizerii, crescuţi toţi, având muguri palizi, mai mult, în casă nu era nici smântână, nici făină, nici chiar ouă, dar găsiseră câţiva morcovi şi o grămadă de condimente expirate, în nişte pacheţele de hârtie, de modă veche.

— Nu iese nimic, nu? întrebă întristată fetiţa, care se dovedise a fi extrem de vioaie şi foarte frumoasă. Dar, desigur, ieşise tot.

Ţariovii, când au venit de la institutul lor de cercetare la ora şase seara, au găsit acasă o bruschetă italienească aproape adevărată, cu rozmarin, un ceai minunat, cartofi fierţi de o culoare portocalie uimitoare care semănau la gust cu o plăcintă adevărată, şi pe Lidocika, care, în două ore, se îndrăgostise fără drept de apel de Romka, de zece ani, şi de Veronicika, de şase ani.

— Este ceva inimaginabil! mugi Ţariov, care, când băgă în gură imediat un cartof întreg, îşi desfăcu mâinile de încântare. Cum aţi făcut asta, Lida?

— Este foarte simplu, răspunse Lidocika tulburată, trebuie să fie fierţi în coajă, iar în apă se

pune neapărat un morcov, o ceapă, două bobiţe de piper aromat şi...

Ţariova puse repede mâna pe pix: câte boabe de piper? Şi când se sărează? Adică de tot? Da? Nu, Volodia, nu, ce faci, parcă eşti copil! Să le lăsăm şi copiilor măcar puţin!

A doua zi Lidocika se duse la Ţariovi cu două sacoşe uriaşe pline de alimente pe care le-ar fi invidiat chiar şi Molohoveţ. Până la sfârşitul vacanţei, din *Darul pentru tinerele gospodine*, învăţat pe de rost, aproape că nu mai rămăsese nicio reţetă nepusă în practică. Mâinile Lidocikăi se dovediseră a fi la fel de talentate ca şi picioarele – şi bucătăreasa din ea o punea din ce în ce mai tare în umbră pe balerină. Ţariovii, neglijenţi şi săraci, aşa cum se cuvine să fie nişte mucenici ai ştiinţei, se îngrăşaseră, se făcuseră roz în obraji şi chiar căpătaseră un luciu, ca nişte clătite făcute cu drojdie. Dar Lidocika, ce visase pe ascuns la eliminarea salvatoare din liceu, nu pusese un gram în plus – avea metabolismul nebunesc al lui Lindt, care pur şi simplu ardea în cuptorul lacom al celulelor şi câte o sută de pelmeni deodată. În pauzele dintre căutările culinare ea, cu Veronicika şi Romka învăţaseră pasionaţi să facă macrameuri şi să brodeze, folosindu-se de recomandările bonome şi încurcate din vechile reviste Femeia. Ţariovii cei mari nu ştiau cum să se mai bucure – de fapt, ei, călîţi de educaţia sovietică şi de optimismul înnăscut, se bucurau de orice nu-i omora. Şi nu era deloc simplu să-i omori – nişte oameni aşa de prietenoşi, plini de viaţă, nepretenţioşi, aşa cum nu e simplu să-i omori cu adevărat pe oamenii care cred din toată inima.

Ţariovii toată viaţa au crezut în puterea sovietică. Desigur, nu în cea adevărată, ci în cea ideală, din cărţi, puterea sovietică corectă, care, după ce a supt toate persoanele capabile, trebuia, cel puţin, să le dea tuturor după munca prestată. Ţariovii îşi îndepliniseră cu onestitate partea lor de

contract, fără să-şi cruţe nici mâinile, nici creierele, de aceea cozile umilitoare şi lipsa a orice, începând cu dresurile pentru copii şi terminând cu precomenzile pentru Dostoievski, i-au împins spre o dezamăgire cruntă. Ei dispreţuiau puterea adevărată-adevărată, cotidiană, reală, sovietică, aşa cum dispreţuieşti o mamă care bea din greu şi se dă tânără, dar e imposibilă, jalnică – şi totuşi, e mama ta. Se înţelege, mai era şi o altă varietate de iubire.

Ţariovilor li se părea că, dacă poporul sovietic va face nişte eforturi suplimentare – îl va îngropa pe Lenin, îl va uita pe Stalin sau îl va primi înapoi pe Soljeniţîn – atunci totul, în mod miraculos, se va schimba, vor începe să curgă lacrimile de cristal ale fericirii generale. Ei voiau să îmbunătăţească, nu să ruineze, să lase tot ce e vechi şi bun şi să adauge în plus ceva nou, mai bun. Ei credeau că puterea sovietică e total compatibilă cu democraţia, abundenţa de tancuri – cu surplusul de hârtie igienică, iar libertatea cuvântului – vă rog să mă scuzaţi, dar asta e scris până şi în Constituţia noastră! Ţariovii înghiţeau temeinic toate manuscrisele disidenţilor şi cărţile interzise pe care puteau să le obţină, se minunau şi mai serios – de ce fuseseră interzise aceste cărţi, ascultau nişte voci care tuşeau şi hârâiau – ale Americii, Stockholmului, Londrei, criticau în şoaptă şi la un pahar de vodcă partidul şi guvernul, dar, cu toate acestea, de fapt, rămâneau nişte oameni sovietici fideli.

Erau minunaţi, Ţariovii ăştia, oneşti, muncitori, buni şi foarte obişnuiţi. Asemenea Ţariovi erau milioane şi ei erau lucrul cel mai bun din ceea ce reuşise să facă puterea sovietică în toţi aceşti ani de existenţă a sa – restul, inclusiv rachetele, strungurile şi baletul, se stricase, se învechise moral, se desfăcea în bucăţi, nu îndreptăţise aşteptările care se puseseră în ele, dar oamenii rămăseseră la fel, oameni. Când izbucni în cele din

urmă perestroika, Ţariovii s-au bucurat ca toţi ceilalţi, ca nişte copii care sar lângă uşa în spatele căreia se află sărbătoarea şi bradul, ei, ca nişte narcomani care se injectau, stăteau şi citeau *Ogoniok*-ul lui Korotici, mergeau pe la mitinguri şi baricade, votau, se rugau pentru Elţîn, îl aplaudau pe Saharov şi chiar seara, când se duceau la culcare şi se lipeau unul de altul, discutau multă vreme, într-o şoaptă pătimaşă, că uite, mâine, mâine deja...

A doua zi se dovedea că puterea sovietică pe care Ţariovii voiau aşa de neobosit s-o schimbe fusese cu adevărat singurul lucru cu adevărat fericit şi stabil din viaţa lor. Copilăria liniştită şi educaţia gratuită, lampa albastră de cuarţ din policlinica nouă şi filmul despre Ceapaev la matinal. Cântecele din detaşamentele de construcţii, plăcintele de 22 de copeici şi vin de Porto de 2,20 (sticla goală putea fi dată înapoi pentru 17 copeici!), avansul şi lichidarea, al treisprezecelea salariu, credinţa în egalitate şi frăţie, viaţa fericită care se întindea înaintea lor ca un covor de mătase, plină de jaloane minunate şi ritualuri familiare, fără de care este imposibilă orice fericire omenească. Demonstraţia de 1 Mai, de care toţi se săturaseră, dar după care beau şi mâncau aşa de uimitor de mult la vreunul dintre musafirii gălăgioşi, procesiunea la Focul veşnic – pe 9 Mai, Parada Victoriei, seara, la televizor – Kobzon şi concertul care se îmbinau de minune cu „Beatles”-ii şi „Rolling-Stone”-ii ce trăiau în magnetofon, *Pavilionul canceroşilor*, ilegal, şi un Druon de maculatură, obţinute cu aceleaşi eforturi şi citite cu aceeaşi plăcere. O armată puternică, o miliţie bună, mâini reci, inimă fierbinte, cap treaz. Păcat că toate astea s-au prăbuşit. Păcat că niciodată, niciodată n-o să mai fim tineri.

La urma urmelor, puterea sovietică i-a dăruit pe Ţariovi fiecare cu jumătatea sa – ei s-au cunoscut încă de la institut şi, la sfârşitul anului întâi s-au

căsătorit, tineri ingineri, certuri tinere, sex tânăr, stângaci, cămin, nuntă, doctorantură, în fiecare vară plimbări cu caiacul, ţânţari, ceaiul cel mai gustos, băut în cutiile de la conservele de carne, plin de conifere şi pete de grăsime aurie, doi copii. Erau extrem de fericiţi împreună, Ţariovii ăştia – Elenocika Romanovna, o femeiuşcă rotunjoară, ce râdea mereu în hohote, şi Vladimir Sergheevici, slab, vesel, blănos ca un yeti, dar cu o chelie uriaşă, timpurie, deasupra frunţii mobile, ridate. Numai mămicile dezordonate şi vai de capul lor au nişte copii aşa de reuşiţi. Puterea sovietică era dezordonată. Chiar şi când i-a părăsit pe Ţariovi, în mod neruşinat, fără să se întoarcă, pentru totdeauna, ei nu au încetat să fie nişte oameni buni. Şi nu au încetat să creadă că lucrul acesta este corect.

Pe Lidocika au acceptat-o cu aceeaşi bucurie veselă cu care acceptau tot ce le trimitea viaţa sau le aduceau copiii – rude din provincie, musafiri întârziaţi, vărsat de vânt sau un porumbel cu piciorul rupt. Mai întâi ea se hotărâse să ţină secrete vizitele sale la Ţariovi – nu pentru că era o fire ascunsă, ci pur şi simplu pentru că o mare parte a vieţii ei pur şi simplu nu o interesa pe Galina Petrovna. Totuşi, avuseseră loc mult prea multe descoperiri şi apăruseră cam prea multe întrebări, şi Lidocika, după ce ratã de bunăvoie o plimbare cu Romka şi Veronicika, se duse la împărăteasa văduvă într-o vizită neplanificată.

— Eşti însărcinată? Te-ai îmbolnăvit? întrebă repede Galina Petrovna care se ruja în faţa oglinzii: în ultima vreme ea se grăbea mereu, nu avea timp să trăiască, totul era extrem de interesant, afacerile îi cereau decizii rapide, deciziile rapide – bani frumoşi, una atrăgea după sine pe cealaltă, ca într-o jucărie pentru copii cu un ţăran din lemn şi un ursuleţ din lemn care loveau pe rând, cu topoarele lor mici, pe o nicovală la fel de mică.

Lidocika nici nu avea probleme cu sănătatea şi nici nu era însărcinată. Şi, aşa cum se spune, slavă Domnului. Şi atunci ce mai e? Ai nevoie de bani? Uite, ia de acolo, de pe masă.

— Voiam să te întreb despre apartament, spuse încet Lidocika, care, în prezenţa Galinei Petrovna se obişnuise să vorbească încet.

— Despre care apartament?

— Ei, despre cel în care am locuit cu mama şi tata. Cât ei au fost, cât eu... Lidocika se blocă de parcă era un infirm care nu ştia cum să-şi numească mai corect infirmitatea. Să spună totul pe faţă, cinstit, sau aşa, ca pentru ceilalţi să nu fie greu de auzit.

— E întreg, e tot acolo, răspunse Galina Petrovna băgându-şi în lobul urechii, care nu îmbătrânise deloc, un cercel cu un diamant periculos, ca un ac, foarte rar, de culoarea coniacului. Dar de ce întrebi?

Lidocika se tulbură din nou – în prezenţa Galinei Petrovna ea se simţea mereu extrem de proastă şi de stângace, era chiar locul în care iubirea şi groaza se îmbină aşa de strâns, că ele sunt aproape imposibil de deosebit una de alta.

— Am fost acolo, ei, pur şi simplu m-am dus în vizită şi...

— A, ai făcut cunoştinţă cu chiriaşii. Cum le zice oare? Nu mai ţin minte. Nişte idioţi patentaţi. Dar plătesc deocamdată banii cum se cuvine. Ce, au fost obraznici cu tine? Păi spune aşa. O să găsim alţii.

Lidocika scutură din cap.

— Nu. Nu au fost obraznici. Dar apartamentul al cui e?

Galina Petrovna începu să râdă:

— Păi ţi-a venit şi ţie mintea la cap? Bravo! Păi e apartamentul tău, al tău. Nu te nelinişti. E privatizat, e trecut pe numele tău, banii care sunt plătiţi pentru el sunt tot ai tăi, totul intră în contul tău, cum o să faci optsprezece ani o să te poţi

folosi de ei. Şi atunci o să te şi muţi. Sau intenţionezi să stai toată viaţa pe grumazul meu? Că n-am deloc nevoie de aşa ceva.

Lidocika dădu din cap – grumazul Galinei Petrovna, încă frumos, împodobit cu un şirag de perle tahitiene selecţionate, nu i se părea nici ei un loc confortabil de locuit. Audienţa se încheiase, nu mai avea niciun rost să ceară o uşurare financiară pentru Ţariovi. Ca răzbunare, Lidocika încetă să se mai ducă la bunică din două în două săptămâni – un efort zadarnic, pe care nimeni nu-l observase. Galina Petrovna ştia foarte bine că veştile rele sunt primite repede, aşa că, dacă s-ar fi întâmplat ceva neplăcut, i s-ar fi comunicat imediat, iar dacă totul era în ordine, atunci nu avea de ce să se frământe. Dacă nu vrea, n-are decât să nu vină. Şi Lidocika nu voia. Se simţea bine la Ţariovi şi, oricât de paradoxal ar părea, se simţea bine tocmai pentru că ei, nişte oameni nepăsători şi veseli, alungaseră din casă toate stafiile. Nimeni şi nimic din vechiul apartament nu-i mai amintea Lidocikăi de părinţi. Acest lucru a fost uimitor şi uşor.

Dar altceva se dovedise a fi mai important – copiii. Romka şi Veronicika. Ei făceau mizerie şi se certau, puneau întrebări imposibile şi nu ascultau, dădeau pe jos făină, îşi murdăreau hainele, îşi juleau genunchii, ascultau cu gura căscată şi te întrerupeau la fiecare cuvânt. Nu era deloc uşor cu ei, dar fără ei se dovedea a fi total imposibil. De fiecare dată când Lidocika apărea în prag, botişorul urât al Veronicikăi şi faţa subţire, parcă ironizându-şi surioara, incredibil de dreaptă a lui Romka, radiau o bucurie aşa de dezinteresată şi de contagioasă, că Lidocika nu putea să creadă că tocmai ea era motivul acestei bucurii.

De la începutul noului an şcolar totul, începând cu vremea, se stricase şi se complicase. Lidocika era din nou ocupată de dimineaţă până seara, de cădea din picioare, plus repetiţiile pentru *Giselle*, camera goală de la cămin şi toamna din Ensk,

îngheţată, umedă, plină de guturaiuri de lungă durată şi de trecători supăraţi. Şi Romka şi Veronika fuseseră închişi la şcoală şi viaţa de luni până vineri şi-ar fi pierdut orice sens dacă nu ar fi fost visul la casă, care-i ocupa Lidocikăi toate puterile mentale şi morale. Weekendul şi-l petrecea, ca de obicei, la Ţariovi. Şi nici nu remarcă faptul că nu o văzuse pe Galina Petrovna de cel puţin două luni. Înainte de dansul clasic, Lidocika se mişca greu pe coridorul iadului de pe stradă. Dacă închideai ochii, auzeai larma obişnuită a şcolii, aceleaşi voci de copii, gălăgioase şi bucuroase, dar Lidocika, împietrită lângă pervaz (afară se vedea cerul cam acru şi arţarul mutilat, rupt şi ud de tot, ca o cerşetoare din oraş, luna septembrie la Ensk este şi mai lipsită de speranţă decât noiembrie din zona meridională), Lidocika, care-şi aruncase pe umeri bluza caldă, pentru repetiţii, nu putea fi păcălită. Ea ştie: e suficient să se întoarcă şi larma o să dispară, o să se topească în tăcerea cruntă a baletului – uite, lângă pereţi, chiar pe podea, într-un şpagat transversal, se vede o fată cu urechi mari, din clasa a doua – întinzându-şi una câte una venele mici, iar ea strânge în mâini manualul de geometrie, îşi tot mişcă buzele care nu scot un sunet: poţi să fii dată afară nu numai pentru un pas ce nu e făcut bine.

Şi uite, se chinuie cu învârtelile sale Ksiuşa, cam imobilă, cu gambe mari, musculoasă, o s-o dea afară înainte să devină evident că adâncitura şoldului nu poate fi obţinută cu niciun fel de tortură – o să fie dată afară pur şi simplu pentru că ea o să crească până la nişte dimensiuni greu de ridicat: niciun dansator nu va putea lucra cu o asemenea lungană nici măcar cel mai simplu sprijin. La Lidocika, adâncitura de la şold este ireproşabilă – articulaţia şoldului, la Lidocika, se învârte de parcă sub piele nu sunt nişte ligamente omeneşti, ci o carcasă de gutapercă a unui elf din

pădure. Nu, şi pe Lidocika o doare, ca pe toate muritoarele de la balet, dar durerea ei, cel puţin, are un rezultat vizibil. Date fizice fenomenale – dau din cap profesorii, o raritate valoroasă, e o viitoare primă, fără îndoială! Lidocika nu va fi dată niciodată afară. N-o să-i dea niciodată drumul.

Ea are un har de la Dumnezeu.

Ea în viaţa ei nu l-a rugat pe Dumnezeu să-i dăruiască ceva.

Lidocika se uită cum vântul, când trage grosolan arţarul de mână, când îi trage o scatoalcă, de parcă îi face morală unui adolescent neascultător pe care l-a strâns între genunchii puternici. Să-mi dai acum un răspuns complet! Arţarul se eschivează din faţa următorului ghiont, se uită hăituit într-o parte, în căutarea unui colţ în spatele căruia să se ascundă – nu poţi să te ascunzi nicăieri, îi şopteşte compătimitor Lidocika, încordându-şi mecanic sub jambierele de lână câte un muşchi al pulpelor – se încălzeşte înaintea orei de dans clasic. Câte asemenea lecţii au mai rămas?

Lidocika a încercat să le numere cum se cuvine, dar, când s-a apropiat de o sută, s-a încurcat, a grăbit pasul şi, în fine, a fugit, strângând cu o mână la piept bluza de repetiţii, iar cu cealaltă îndepărtând de la faţă crengile strânse ale unor tufe neinventate încă, negândite, cu frunze palide.

Casa nu pleca nicăieri, se afla pe un deal şi de data aceasta era dintr-o cărămidă roşie-maronie coaptă foarte gustos. Lidocika se mai gândi puţin, muşcându-şi ca o gospodină buza de jos, şi cărămida se lumină ascultătoare, iar după aceea chiar se transformă de tot într-un calcar tăiat mare, cu nări mari şi bucuros, ca un zahăr rafinat. Lidocika se apropie de uşă – deschisă la culoare? Închisă? Deschisă? – bine, hai să fie din nuc de culoare închisă, şi două felinare curbate, cu căciuliţe din fontă, şi clopoţel la uşă, ce-şi umfla

spre musafiri butonul binevoitor, cam prostuţ, sidefiu.

Prin hol – deocamdată nu-i era încă deloc clar dacă era mare sau mic – Lidocika sări, mijindu-şi ochii (mai târziu, mai târziu, neapărat o să mă gândesc la el data viitoare!), şi deschise ochii numai în bucătăria adorată, uriaşă, mobilată practic, strălucind lună până la cele mai mici mărunţişuri şi la ţevile din aramă. Lidocika numără repede cănile din lut – data trecută uitase totul pe masă! – trei, patru, şase, alături se află şi un cofer de ceramică de culoare grosolană, de teracotă, aproape monstruos, minunat de tot, care păstra pe marginile lui denivelate amprentele degetelor olarului anonim. Într-un asemenea vas laptele va fi mereu rece, chiar şi când e arşiţa cea mai cruntă.

Slavă Domnului, la bucătărie totul a rămas ca înainte. Draperiile însorite, gemând. Aragazul uriaş. Sub picioare e podeaua de lemn, inundată de vară, plină de asperităţi, de ţară – şi uite, din crăpătura aceea de sub plintă noaptea o să iasă un şoricel, uşor, fantomatic, ca o umbră a unui duh al casei, şi Lidocika nu va uita niciodată să-i lase lângă piciorul mesei o cină mică dar corect servită – două bucăţele de caşcaval şi o coajă de pâine pe un şerveţel fin de hârtie. În casă neapărat trebuie să trăiască şi şoareci, fără foşnetul lor încetişor, de pesmet, o să doarmă prost şi copiii, şi pisicile – o droaie întreagă de pisici pestriţe, independente, silenţioase, care-şi încurcaseră, într-un ghem ce pierduse urmele rasei, toate firele legăturilor de rudenie uitate.

Şi neapărat o să fie şi un câine – mare, mare, de curte, şi la cină, pe ploaie sau pe ninsoare, toţi o să încerce să se convingă unul pe altul că în cuşca lui spaţioasă, plină de fân, îi este foarte cald şi comod. Şi mai târziu, când în toate camerele, rând pe rând, o să se stingă lămpile de veghe şi veiozele, Lidocika va pune în dulap ultima farfurie, ştearsă până ce începe să scârţâie, şi se va duce la uşă

pentru a-i da drumul încetişor câinelui în casă. Şi va zâmbi când va auzi în penumbră bocănitul emoţionat şi bucuros al cozii – cineva fusese neliniştit înainte de ea, când în casă sunt multe animale, inima copiilor va creşte mai repede decât ei, dar, vai, copii, copii, unde vă grăbiţi aşa? Din nou, spre primăvară, trebuie să le cumpere tuturor încălţăminte nouă, din nou vor fi certuri pline de bucurie deasupra cutiilor de carton, strigătele nemulţumite ale celor mici şi foşnetul de hârtie moale, boţită, care se amesteca discret cu mirosul puternic de piele încă nepurtată şi de tocuri negre de cauciuc. Lidocika vedea fiecare umflătură de pe talpă, simţea trupul de pâslă al fiecărui branţ, dar feţele copiilor se vedeau ceţoase, neclare, copiii erau numai nişte voci amestecate ca ale unor păsări, un uguit apropiat, blând, iar soţul chiar rămânea total invizibil şi, oricât de mult se grăbea Lidocika trecând prin camere, oricum nu reuşea să prindă decât mişcarea caldă a aerului tulburat. De parcă cineva trăsese o draperie invizibilă şi o acoperise pe Lidocika pe faţă cu un şuvoi greu, curgător, ţesut din miros, din miros... Lidocika se pierdea, fără să ştie cum va mirosi soţul, fără să înţeleagă cum îl putea striga. „Dragul meu?” se întreba ea, stând tulburată în pragul unei camere pustii, plutitoare, mişcătoare, iar în faţa ei se unduia o anfiladă întreagă de spaţii la fel de neclare – de parcă cineva scăpase pe fundul unui pârâiaş şiragul unor mărgele tremurătoare, revărsate. Casa, aşa de sigură şi de adevărată, începea să devină mai tulbure, pierzând trăsăturile trupeşti, şi Lidocika, mijindu-şi ochii vinovată, se întorcea în bucătăria la care visa cel mai mult şi cel mai des – de parcă era sensul şi lumina vieţii sale viitoare.

La bucătărie îşi trăgea sufletul şi, după ce aranja masa pentru ceai (linguriţele în sertarul din dreapta sus, farfuriuţele pentru dulceaţă în bufet, pe partea stângă), îşi promitea încetişor să nu se mai

grăbească, să nu mai alerge după fantome, să nu le mai grăbească să se arate aievea. De fapt, nici nu se putea grăbi – forţa ei consta în capacitatea de a se consacra lucrurilor particulare, dar viaţa, viaţa e făcută din lucruri mărunte. Şi numai după ce aduna toate aceste lucruri mărunte într-un desen continuu, numai după ce potrivea perfect fiecare detaliu unul cu celălalt putea spera că această casă, cândva, se va transforma, dintr-o visare nesfârşit de lungă, în adevărul cel mai adevărat.

Tocmai de aceea era aşa de important să nu greşească la detalii. Lidocika, de exemplu, ştia foarte bine că, la ceai, neapărat va servi o prăjitură de casă – *petit choux* cu cocă fiartă, fursecuri subţiri de migdale sau, în cel mai rău caz, *mazurek*, cea căreia Molohoveţ îi spunea simplu – „fooarte gustoasă". Lidocika, ce învăţase de mult pe de rost volumul sacru, repede, ca pe o rugăciune, rosti reţeta – jumătate de funt de unt se freacă până se face alb, amestecând întruna, se pune o jumătate de funt de zahăr, şase gălbenuşuri, un sfert de cană de migdale amare pisate şi un sfert de cană de migdale dulci, şase albuşuri bătute şi jumătate de fund de făină, se toarnă într-o formă plată cu hârtie unsă cu unt şi se pune la cuptor.

„Nu se ia *mazurek*-ul de pe hârtie decât când se răceşte, o atenţionă Marusia sever pe Lidocika şi imediat, pe un ton mai blând, o sfătui: pe deasupra poţi să-i pui glazură sau s-o decorezi cum doreşti, sau să presari scorţişoară, zahăr, migdale."

Lidocika dădea din cap ascultătoare – ea habar nu avea prin ce se deosebesc migdalele amare de cele dulci, şi oricum asta nu avea nicio importanţă – important era numai mirosul cald, de aluat, ce invada bucătăria, şi agitaţia copiilor pe lângă masă – vijelioasă şi veselă – pentru dreptul de a lua primul prăjitura de sub ştergar. Dar copiii din nou aveau o imagine neclară – semănau când cu Romka, când cu Veronicika, când cu alţii – foarte frumoşi, totuşi, copiii altora – şi Lidocika, oftând,

îşi dădu seama că astăzi, nu se ştie de ce, lucrurile nu se leagă şi, deci, e timpul să plece înapoi, în viaţa reală care, spre deosebire de casa aceasta, i se părea Lidocikăi din zi în zi tot mai neadevărată.

— Dar uite, tu eşti adevărată pentru mine, îi spuse ea căţeluşei, înţelegi, nu, Naida?

Şi Naida lovi încă o dată cu coada sa tare, lânoasă, pe podea şi începu să se gudure fericită. Lidocika se aplecă să mângâie câinele în spatele urechii moi, fierbinţi, şi primi un ghiont aşa de greu sub coaste, că zbură din visul său fără să mai apuce să bea pe ultima sută de metri ceaiul sau să treacă prin camere, sau să verifice dacă va veni bine, pe veranda închisă, abajurul mare, roz, din mătase de modă veche, cu nişte franjuri imposibili, emoţionanţi, uimitor de burghezi.

Liceul nu dispăruse nicăieri. Ba chiar mai rămăseseră vreo două minute ce tremurau de încordare până când suna de intrare – pentru a înţelege acest lucru, Lidocika, la fel ca orice sclav al rutinei cotidiene, de mult nu mai avea nevoie de niciun ceas. Adică nici nu avea de ce să alerge şi să se înghesuie. Şi, cu toate acestea, eleva slăbuţă, stângace, din clasa întâi, nu numai că o împinsese cu toată puterea într-o parte, o mai şi călcase cu putere pe picior – pe picior! – pe talpa preţioasă a celei mai bune eleve a şcolii, mică, tare, chinuită de parcă era a Rusalcăi pe care un povestitor de basme rău, impotent, o făcuse să meargă ani în şir pe tăişurile cuţitelor. Fără nicio iubire – pur şi simplu de dragul plăcerii proprii, neputincioase.

Fetele de la balet se puteau împinge în pauze, puteau sări ca nişte capre, se puteau fugări aşa cum fac de regulă copiii şi chiar se puteau lua la harţă, dar picioarele, picioarele erau ceva sfânt. Erau instrumentul de lucru la care putea atenta numai o rivală scoasă din minţi de invidie, dar atunci se foloseau podelele, care erau şterse cu ceva alunecos (ca tu, vrăjitoareo, să-ţi rupi gâtul), şi sticlă pisată băgată în poante – şi nu e vorba de

nicio anecdotă, ci de nişte becuri perfect reale, pisate până rămânea din ele un praf extrem de fin, ca o pudră. O trecere în diagonală pe scenă şi degetele vii, omeneşti, se transformă în nişte pernuţe însângerate pentru nişte ace cu gămălie invizibile. Lidocikăi îi fusese suficientă o singură dată pentru a căpăta pentru totdeauna obiceiul de a pipăi pantofii pe balet pe dinăuntru – cu o mişcare rapidă, aproape medicinală, de palpare. La fel de maşinal şi de precaut începuse să-şi controleze toată încălţămintea: papucii de acasă, pantofii fără toc (pentru a nu supune la efort piciorul chinuit) care semănau cu nişte cizme grosolane din blană.

Lidocika o apucă fermă de urechea fierbinte, transparentă, pe eleva vinovată din clasa întâi şi o trase încet, dar sensibil. De fapt, totul fusese în zadar, pentru că eleva de clasa întâi nu observase nimic – nici picioarele strivite ale prinţesei, nici gestul punitiv al aceleiaşi prinţese. De fapt, ea era ca un mic zombi: moale, fără voinţă şi concentrată total într-un punct invizibil, dar extrem de dureros. Lidocika o urmări mecanic pe elevă din priviri şi acul de gheaţă care străpunsese odinioară destinul Galinei Petrovna pătrunse cu acelaşi efort liniştit, foşnind, prin pânza vieţii Lidocikăi, unind cele două broderii pe care nu avea cine să le admire.

Pe coridor, legănându-şi geanta sport, mergea un zeu. Era tot numai din aramă, aur şi lapte. Din aramă de culoare închisă, aur cald şi lapte condensat. Ca un tort din Ulm, îşi spuse cutremurată Lidocika şi o elevă de clasa întâi, lipindu-şi obrazul arzător de şoldul ei, bâigui cu o voce plângăreaţă – priviţi, priviţi, el e...

— Cine? întrebă Lidocika, simţind acut că lumea obişnuită, pe care o considera, chiar dacă aşa de odioasă, totuşi durabilă, se răstoarnă cu o mişcare incredibilă, lină, rotundă, dovedindu-se că în tot acest timp fusese pusă aiurea şi chinuitor cu susul în jos.

— Vitkovski, răspunse eleva de clasa întâi. Aleksei Vitkovski, a fost transferat la noi de la Moscova.

Lidocika dădu din cap de parcă înţelesese şi, după ce o îndepărtă pe fetiţa vrăjită, se porni în urma zeului care primise un nume, fără să observe că în jurul ei cad fără zgomot, încet, nişte cioburi şi se rup nişte legături şi cusături invizibile. Ea făcu câţiva paşi pe care nu-i mai ţinu minte, dar foarte importanţi, deoarece, pentru prima dată în numeroşii ani din liceu, ea făcea ceva între aceste ziduri – pur şi simplu se mişca – din voinţa sa, nu a altora. Dar atunci lesa, desfăşurată la maximum, se opri şi Lidocika rămase pe loc. Niciun cutremur al lumii – inclusiv apocalipsul şi prima iubire – nu puteau să fie o scuză, dacă era vorba să întârzie la lecţia de dans clasic.

Lidocika, obosită ca o iapă, dădu din cap şi o luă înapoi.

Ea nu tolera nicio întârziere, Ninel' Danilovna. Ninel' cea Mare, o prim-balerină legendară din Ensk acum un milion de ani, o Odetă divină, o Odilie diabolică, iar acum pur şi simplu o bătrână îndesată şi rea, cu degete de fier şi cu un gât tot din fier. Trebuia să vezi cu ce gest fragil, incredibil, tânăr şi minunat îşi îndrepta smocul de păr roşu de la henna de pe ceafa ei grasă, denivelată, cu ce lovitură fină, de foc, îndesa la loc omoplaţii neîngrijiţi şi genunchii elevelor sale, speriate pe vecie. Rândurile egale de gâturi febrile, degetele palide ce se înfigeau în bară, ochii rotunzi, tremurând de încordare. Bluzele jerpelite, de lână, jambierele groase cu buclele lor căzute stau sărăcăcioase, grămadă, într-un colţ – un şic jalnic, modă de liceu, hainele de repetiţii trebuiau să fie jerpelite, era o gură de libertate abia observabilă, care nu interesa pe nimeni, un drept modest la autodeterminare.

În acelaşi scop deţinuţii îşi taie venele cu lingurile din închisoare. Mai bine ar încerca nişte

exerciţii la bară sau încălzirea de la parter.

— *Grand battement jetté*! răcni Ninel' şi marionetele îşi ridicară supuse extremităţile inferioare. Poziţia cinci, dreptul în faţă – două *jetté* înainte, *piqué*, închidere. Două *jetté* în lateral, *piqué*, închide în spate. Două *jetté* în spate, *piqué*, închide. Două *balançoire* încete şi două rapide, închidere în spate şi – *en dedans*. Lindt! începu deodată să urle Ninel', astfel încât până şi elevele din clasa a şaptea, obişnuite cu orice, tresăriră. Strânge-ţi curul, unde a plecat aşa? Şi ce-i cu spatele ăsta? Nu e spate, ci o albie!

Acompaniatoarea, o bătrână mică, semănând cu o păpuşă smochinită pe care toţi o considerau mecanică, se opri, punându-şi mâinile pe claviatură şi privind în faţă cu nişte ochi goi, indiferenţi. Lidocika tresări din cauza loviturii puternice şi, fără a înceta să zâmbească, îşi îndreptă ascultătoare spinarea şi aşa extrem de întinsă. Între omoplaţi, pe pielea goală începu să pâlpâie amprenta viu colorată, clară, a palmei profesorale. Fetiţele se uitară una la alta pe ascuns, bucuroase – Ninel' nu o pocnise din clasa a patra pe cea mai bună elevă din şcoală şi întoarcerea ruşinoasă a Lidocikăi în turma celor obişnuite promitea multe schimbări minunate.

— Încă o dată, *grand battement jetté*! Unuuuu! Aruncaţi piciorul cu talpa, idioatelor, cu talpa, nu cu şoldul! Doamne, cu cine îmi consum eu nervii? Păi voi trebuia să fi fost sugrumate încă din faşă!

De data aceasta piciorul Lidocikăi zbură în sus cum se cuvine, mai sus decât al celorlalte. Dar asta nu mai avea importanţă. După oră, Ninel' o chemă pe Lidocika. Eşti bine? întrebă ea şi, cu o mână stângace, neobişnuită cu alintul, pipăi fruntea lac de sudoare a Lidocikăi. Lidocika dădu din cap da, sunt bine.

Dar nu era aşa – lumea din faţa ochilor ei plutea şi se legăna întruna, irizând nuanţe de auriu şi arămiu, arămiu şi lapte.

Sărmana Lidocika, crescută în lumea unei neiubiri mari, absolute, îşi spuse mai întâi că se îmbolnăvise. Neliniştea aceasta febrilă, emoţia aceasta care se instalase în partea de jos a pântecelui, ce se rotea mereu, trăncăneala asta nemăsurată, mobilitatea ciudată, când nu poţi să-ţi ţii pe loc mâinile agitate – oare asta nu era o boală? Palmele umede, ca gheaţa, obrajii arzând, insomnie, un hohot mic, neurastenic pe fundul căruia se strecoară clinchetul lacrimilor ce se apropiau – medicul liceului, rumen şi cu burtă mare, ca un critic de-al lui Puşkin, pipăia cu nişte degete pricepute, lipsite de suflet, fiecare articulaţie a Lidocikăi, de parcă era un ţigan care cântărea mârţoaga potrivită. Îi prescrise valeriană.

— Dumneavoastră, Lidia Borisovna, sunteţi foarte sănătoasă. Ei, atât cât poate fi numită sănătoasă neputinţa aceasta a dumneavoastră de la balet. Dar să suferiţi aşa de tare din cauza unui spectacol – se spune că o s-o interpretaţi pe Giselle, nu? Vă felicit, e o mare onoare pentru o absolventă, aşa că uite, nu aveţi de ce să vă chinuiţi, vă rog să mă iertaţi, de fapt, nu merită nici pe dracu'! Luaţi câteva picături înainte de culcare şi totul o să treacă.

Lidocika a luat, dar nu a trecut nimic.

Desigur că, seara, tinctura de rădăcină de valeriană şi oboseala musculară de mulţi ani o făceau să se prăbuşească în patul ei de la cămin, aşa de oficial şi fără suflet, că se ţineau la distanţă de el până şi zânele nocturne, deloc pretenţioase, care presupuneau pe bună dreptate că, pentru nişte vise normale, e nevoie măcar de o picătură microscopică de căldură domestică. Dar, după ce stătea câteva ore cu faţa în jos, pe fundul unui întuneric impenetrabil, aproape de venirea zorilor, Lidocika tresărea, parcă cineva o scutura de umăr cu o mână matură, neliniştită. Deşteptătorul ieftin, cu o feţişoară chinezească pătrată, arăta mereu ora trei noaptea şi câteva minute care nu însemnau

nimic – timpul liniştii universale depline, când iubiţii flămânzi se desprind din îmbrăţişare, criminalii de pe stradă se liniştesc şi până şi bolnavii cei mai incurabili îşi amână agonia până dimineaţă.

Lidocika se aşeza pe pat, îşi întindea pe umeri pledul plin de ştampile şi până dimineaţă se uita drept înainte, fără să vadă nimic, fără să simtă frigul şi afişa un zâmbet slab, care lumina uşor în întuneric.

Aleksei Vitkovski.

Ea îşi pierdea răsuflarea când numele fragil, de gheaţă, imperial, Aleksei, se transforma, printr-o singură mişcare, moale, a buzelor arse de emoţie, într-unul de legendă, moale, Alioşa. Alioşen'ka. De parcă săruţi pe spatele ei cald, bronzat, o chiflă rotundă.

A-lio-şen'-ka.

El era aşa de frumos, că Lidocika nu putea să-l privească mai mult de câteva secunde – aşa cum te uiţi la soare. Imediat începea s-o ia ameţeala şi lumea începea să fie văzută prin nişte pete mari, întunecoase, de foc, care se răceau cu greu. Trebuia să se mulţumească şi cu puţin – cârlionţii de culoare închisă de pe gâtul oacheş, tânăr, aluna de pe obraz, maniera de a ridica uşor sprâncenele, de parcă se minuna. Sprâncenele erau de mătase, strălucitoare, ca o blăniţă de nurcă, dar ochii erau albaştri sau negri? Lidocika nu ştia. Nu îndrăznise să afle. O dată Vitkovski trecuse aşa de aproape pe coridor, că ea îi simţise căldura – aşa de imposibilă şi de dorită, precum existenţa lui Dumnezeu. Lidocika se poticni, pregătindu-se în cele din urmă să spună ceva, dar încă o dată, fără să-şi ridice sprâncenele, trecuse pe lângă el – spatele maiestuos, bărbia ridicată, statură de prinţesă, capabilă să păcălească numai pe cel care nu a învăţat niciodată la un liceu de coregrafie.

De fapt, Lidocika, şi aşa neîncrezătoare în sine, acum, când se îndrăgostise, era pierdută de tot. Nu

avea cu cine să se sfătuiască, nici cu cine să vorbească pur şi simplu – Liusia Jukova alungată din rai, nu răspunsese la niciuna din scrisorile Lidocikăi, îi era ruşine să-i abată pe Ţariovii cei mari de la supravieţuirea cea plină de râvnă, iar copiii – erau pur şi simplu copii. Dădeau puţină forţă, luau în schimb foarte mult timp. Rămăsese Galina Petrovna, dar să vorbească cu ea de iubire? Cu acelaşi succes Lidocika putea să caute compătimire la cutia cu colofoniu în care fetele de la balet, când ieşeau pe scenă, îşi frecau poantele pentru ca nu cumva să alunece într-o altă dimensiune şi să-şi rupă gâtul.

Extrem de greu suporta Lidocika gălăgia nesfârşită, entuziasmantă, din clasă şi de la vestiar – aşa cum se şi cuvine, de noul băiat frumos din clasa mare se îndrăgostiseră imediat toate, de la elevele din clasa întâi până la viitoarele absolvente. Era o adoraţie lacomă, stupidă, isterică, ce apare mereu în nişte comunităţi închise – în gimnazii, în cazărmi, chiar şi în barăci. Discutarea cămăşilor prinţului minunat (ah! azi e îmbrăcat în roz!) şi a originii lui (vă spun, fetelor, tatăl lui e diplomat!) i se părea Lidocikăi o parodie umilitoare a sentimentelor ei. Dreptul de a visa la Vitkovski şi de a-i interpreta privirile, zâmbetele şi chiar gesturile îi aparţinea ei, numai ei. Dar, în ciuda tuturor tentativelor de a păstra măcar aparenţa de independenţă, Lidocika se surprindea mereu că se hrăneşte cu aceleaşi firimituri jalnice de la masa comună, ca şi celelalte – când îşi cosea panglicile la poante, când îşi prindea părul, când stătea la duş în mijlocul celorlalte fete la fel ca ea, nişte schelete mici, umede şi goale, Lidocika inspira cu aviditate fiecare cuvânt, fiecare istorie stupidă – numai să fie vorba despre Aleksei Vitkovski.

Numai oamenii foarte naivi pot să presupună că la balet sunt la modă numai sentimentele exclusiv platonice şi trăirile înalte. Libertatea moravurilor

care domneşte în liceele de coregrafie este scuzată numai prin faptul că cea mai mare parte a elevelor pur şi simplu nu ştie că pe lume mai există şi altceva. Tricourile de balet mulate, dezbrăcarea obişnuită în ochii tuturor, picioarele şi mâinile goale, chinuite, spălatul împreună, modelarea nesfârşită a trupurilor, nu a sufletelor – toate acestea nu lasă loc nici imaginaţiei, nici viselor romantice. Pentru orice persoană de la balet, carnea este pur şi simplu carne, un instrument de lucru care, din când în când, poate fi folosit pentru o împreunare rapidă, amicală, dar nu mai mult. Pentru mai mult, pur şi simplu nu aveai putere. În clasele mari, fetele bârfeau mult despre amanţii pe care şi-i făceau balerinele mari, dar puneau totul pe seama laturii materiale a problemei. De exemplu, nu ştiu cărei fericite cavalerul îi dăruise deodată două perechi de cizmuliţe de piele – unele negre şi altele de culoarea somonului, şi asta era un mare triumf în relaţiile dintre un bărbat şi o femeie. De alte relaţii între bărbaţi şi femei nimeni nu ştia. La fel ca toate celelalte, nici Lidocika nu ştia. Desigur, erau şi piva şi pisălogul, câinele şi pisica, perechi care se pipăiau pe bănci, Ritka Komova, care părăsise liceul din cauza unei pasiuni nebuneşti, de tinereţe, o pagină care zbura pe deasupra băncilor, smulsă din nu ştiu ce carte de medicină cu un desen alb-negru şi o inscripţie înspăimântătoare – penis în secţiune... Priveşte şi dă mai departe. Lidocika se uită şi dădu mai departe. Cu asta se încheiase educaţia ei sexuală.

E adevărat, când au început orele de dans în duet, s-a dovedit că relaţiile pot fi avute şi cu partenerul. În doi era mai simplu să te lupţi pentru un loc în repertoriu, în doi era mai comod să repeţi, la urma urmelor, era partenerul tău şi puteai să nu pierzi timpul cu explicaţii de ce nu se poate să faci copii şi cum să-ţi calmezi un muşchi suprasolicitat. Cele care, din teamă faţă de oameni, nu se lăsau încântate de cizmele de culoarea

somonului şi fanaticele cele mai obtuze îşi alegeau partenerii. Dar nu era nimic omenesc sau aproape nimic în asemenea cupluri. Erau nişte căsătorii dintr-o necesitate productivă. După ce doi adolescenţi slabi, asudaţi, exersaseră ore la rând ridicarea în braţe a partenerului sau aruncarea elevei în poza peştelui, cu rotire, puteai nici să nu-ţi mai faci griji în legătură cu sentimentele romantice. Traumele, căzăturile, mirosurile urâte, sudoarea, saliva, respiraţia întretăiată, mâinile alunecoase ale celuilalt care-ţi pipăiau indiferente trupul – după toate acestea puteai să ajungi în pat cu el numai dacă erai cu adevărat beată. Sau extrem de tristă.

Lidocika îşi dădu seama de asta imediat ce-şi căpătă propriul partener – Lionia Beliaev, un băiat palid, încăpăţânat, nebun după balet şi după propriul fund. Se epuiza ore în şir cu exerciţiile, obţinând o curbură cumva deosebită a feselor şi, chiar când o ridica pe Lidocika ţinând mâna întinsă, tremurând uşor de încordare, învăţase să-şi întoarcă privirea astfel încât să-şi vadă în peretele de oglindă fundul propriu. Atingerile lui, reci şi lipicioase ca grişul, nu-i stârneau nimic Lidocikăi – nici măcar repulsie. O scapă rar – te mulţumeşti şi cu asta.

Cu Vitkovski totul era altfel. Lidocika îl simţea cu tot trupul chiar de la distanţă şi acesta era un sentiment minunat, strălucitor, nervos, care semăna cel mai mult cu durerea produsă de o arsură.

Asta era ceva adevărat. Asta era iubire.

Spre sfârşitul toamnei, Lidocika slăbise aşa de tare, că lucrul acesta fu observat până şi la liceul de coregrafie, dar nimănui nu-i trecu prin minte să se neliniştească – toţi puneau asta pe seama rolului din *Giselle*, a cărei premieră fusese stabilită în cele din urmă la sfârşitul lui ianuarie, astfel că Lidocika, în afară de orele principale şi de repetiţii, mai primise şi ore suplimentare în clasa de băieţi.

Ulanova, cică, nu fusese proastă atunci când repeta cu bărbaţii, de aceea – sari, Lindt, sari, dădea ordine Ninel' cea Mare. Fără un *ballon* mare nu există nicio mare balerină. Lidocika sărea ascultătoare, abia observând gravitaţia şi punându-i în inferioritate pe băieţii cei mai buni săritori şi cu picioare lungi. Încă o oră după cursuri. Încă una. Sala pustie, un *jetté* cu rotire, cu rotire, cu rotire! Sus! Sus! Sus! Ea, lovindu-şi cu un zgomot groaznic poantele, sări pentru ultima oară şi se lăsă apoi fără putere pe bară, relaxându-şi muşchii ce-i bubuiau şi simţind cum îi alunecă printre omoplaţi o dâră de sudoare rece.

— Ce tare, spuse cineva din spate cu o încântare neprefăcută. N-am văzut în viaţa mea ca o fată să sară aşa.

Lidocika se întoarse.

În uşă se afla Vitkovski, cu părul închis la culoare, uşor, cu cămaşa desfăcută la piept, fetelor, cu o cămaşă albă. Astăzi are una albă.

— Te cheamă Lida, nu?

Lidocika dădu din cap.

— Ascultă, aici la voi se bea numai cafea? În Ensk ăsta al vostru?

Lidocika mai dădu o dată din cap şi Vitkovski începu să râdă.

— Mi s-a spus că eşti mută, spuse el vesel. Dar am crezut că mint. Ascultă, arată-mi măcar o cafenea ca lumea, vrei? De la Moscova nu am mai băut un cappuccino, nici n-o să-ţi vină să crezi, încep deja să intru în sevraj. Îmi arăţi?

Lidocika dădu din cap a treia oară şi au început să râdă amândoi, ca nişte copii, tot împungându-se unul pe altul din priviri, fără să se poată abţine, pe nerăsuflate.

Peste o săptămână toţi ştiau că Vitkovski şi Lidocika începuseră să se întâlnească.

Lidocika nici măcar nu era invidiată – pur şi simplu se împăcaseră cu ideea că regina îşi primise

încă o dată dreptul. De parcă ea se chinuia puţin împreună cu toate celelalte, alături de toate celelalte, mai mult decât toate celelalte. De parcă nu exista această toamnă nesfârşită, care era cât pe ce s-o înfulece aproape de tot, împreună cu iubirea ei, neobservată de nimeni, neplânsă, mută. Lidocika însăşi, spre deosebire de ceilalţi, nu se hotăra să creadă în fericirea proprie, e ca în vis, când zbori – zbori doar! – dar ştii foarte bine că nu este adevărat. Pur şi simplu aşa ceva nu poate fi adevărat. Nu are dreptul.

Se plimbau mult împreună – pe aceleaşi străzi şi intersecţii pe care hoinărise cândva Galocika Batalova când era tânără, la braţ cu prinţul ei minunat, din basme, aşa că, dacă te uitai mai cu atenţie, încă mai puteai să vezi ici-colo, de-a valma, urme abia vizibile ale urmelor lor, dar Lidocika, absorbită total de Vitkovski, nu observa nimic, nimic. Se dovedise că avea ochii albaştri. Albaştri, albaştri, de o nuanţă incredibilă, aproape nenaturală, care semăna cu ceea ce apare într-un pahar cu apă în care ai clătit repede o pensulă din păr de nevăstuică, murdară de un albastru ultramarin. Frigul pătrunzător din Ensk îi tot împingea mereu pe Lidocika şi pe Vitkovski în cate o cafenea mică şi în penumbra artificială, luminaţi de mucul aprins al ţigării pe care o împărţeau, ei discutau multă vreme, mai bine zis, vorbea Vitkovski, spre bucuria liniştită a Lidocikăi, despre el, numai despre el.

Ea se hrănea cu aceste povestiri, aşa cum copiii se hrănesc cu un basm auzit pentru prima oară, încă nou-nouţ, cu adevărat fantastic, în care, la fiecare cotitură a subiectului, după fiecare pauză pe care o făcea povestitorul pentru a-şi trage sufletul, apărea o lume minunată, nemaivăzută, care se întipărea imediat chiar în inimă. Află astfel că poveştile despre tatăl diplomat, aşa cum se şi cuvine cu legendele, nu erau numai înflorite, cât mai degrabă deformau realitatea minunată.

Vitkovski chiar se mutase la Ensk din Moscova – o întâmplare nu numai nemaiauzită în liceu, dar chiar unică. Cele mai mari şcoli de coregrafie cu autoritate din ţară – Vaganova din Piter, MGAH din Moscova şi Ensk – îşi urmăreau cu râvnă succesele şi, câteodată, făceau schimb când de scandaluri, când de profesori, când de elevi. Dar absolvenţi de genul lui Aleksei Vitkovski de regulă se străduiau să ajungă la Moscova, nu să plece din Moscova, cât mai aproape de miticul Bolşoi, această Mecca a lumii baletului, renumită prin salariile ei de mizerie, prin obiceiurile animalice şi repertoriul clasic, în care de decenii nu se schimbase nimic – nici primele, nici paşii, nici aplauzele, nici mutrele de porc ale oamenilor politici din loja imperială.

Totuşi Aleksei Vitkovski renunţase la aceste bolţi şi perspective ademenitoare şi se dusese să-şi termine educaţia în domeniul baletului şi al coregrafiei tocmai la Ensk – la liceu se spunea că în urma tatălui său, un funcţionar mare pe care partidul aflat pe atunci la putere, numit „Casa noastră, Rusia”, îl împinsese cu pieptul spre hotarele îndepărtate ale Patriei, pentru a consolida credinţa electoratului de provincie în „reformele economiei de piaţă şi în conservatorismul sănătos”. În realitate, tatăl lui Vitkovski, un coleric ce bea zdravăn şi fost secretar al unuia dintre comitetele raionale din Moscova, aşa de tare îi scosese din sărite pe toţi cu chefurile şi afacerile lui, că pur şi simplu fusese exilat cât mai departe din preajma lor.

Vitkovski, fără să se jeneze deloc, povestea despre acestea cu sinceritatea naivă a unui copil răsfăţat, convins că i se iartă orice faptă rea, chiar şi acelea făcute de către părinţii lui – şi de aceea extrem de incorigibil.

Dar mama? Lidocika îndrepta spre el nişte ochi uriaşi, plini de compătimire. Vitkovski ridică indiferent din umerii puternici – nu o ţinea minte

pe mama sa, îi părăsise sau murise, poveştile la beţie ale tatălui se deosebeau una de alta, rămâneau invariabile numai hohotele de plâns răguşite, nefireşti şi nişte bălţi de vomă ce miroseau acru, care marcau drumul spre dormitor al funcţionarului de partid. De fapt, nu era un tată rău şi, în ciuda urii faţă de tot ce reprezenta baletul, alesese să plece de bunăvoie nu în Krasnodarul însorit, ci acolo unde fiul lui putea să-şi continue studiile idioate.

— Probabil că ţi-e foarte tare dor de ea, nu? întrebă încet Lidocika, având-o în vedere pe mama iubitului ei, care dispăruse aşa de misterios şi îndurând statutul lui de orfan de o mie de ori mai acut decât pe al ei, vechi şi obişnuit, ca un vaccin, şi Vitkovski aprobă hodoronc-tronc, da, e al dracului de rău fără Moscova, aici, la voi, te rog să mă ierţi, e o fundătură aşa de mare, că nu-ţi mai rămâne decât să te spânzuri. Dintr-o înghiţitură termină de băut tulbureala cafenie ce murdărise fundul ceştii şi, cu un pocnet elegant al degetelor, îl chemă pe chelnerul ce se plictisea.

— Te-ai încălzit? o întrebă el pe Lidocika. Mai vrei ceva, da? Ei, atunci mă duc până la toaletă şi după aceea pornim mai departe.

Chelnerul, târşâindu-şi picioarele, veni în cele din urmă până la măsuţa lor şi, rânjind ironic, se uita cum Lidocika privea cu o adoraţie tandră, lacomă, spatele lui Vitkovski ce se îndepărta şi, cu o mână stângace, pe pipăite, scormonea în poşetă după portofel. Ea plătea mereu pentru amândoi în cafenele – şi niciodată nu observă acest lucru, aşa cum nu observă niciodată nici tonul cam obraznic, degajat, nici faptul că Vitkovski, de fapt, nu o întrebase niciodată despre nimic legat de ea sau de viitorul lor comun şi nici măcar nu o atinsese niciodată, deşi Lidocika, cu inima fremătând, deschisă, aştepta în orice moment un sărut.

Ei ieşiră în strada neagră, îngheţată, abia luminată de lumina la fel de îngheţată şi fragilă,

aproape ca un ţurţure, a felinarului.

— Bine, bătrânico, spuse Vitkovski, ridicându-şi ca în filme gulerul impermeabilului, tot ca în filme, cu o căptuşeală în carouri, viu colorată. E timpul să mergem pe la casele noastre. Ei, rămâi cu bine!

— Pe mâine, spuse încet Lidocika, admirând praful argintiu, de zăpadă ce abia îi atingea părul lui închis la culoare şi, fără să se gândească la faptul că acum va trebui să se întoarcă singură în cămin pe străzile şerpuitoare, nocturne, pătrunse de ger, ea chiar că nu observa nimic: nici notele de plată achitate de ea, nici faptul că, de fapt, în fiecare zi îl conduce pe Vitkovski până acasă, nici faptul că ei nu-i spune altfel decât „bătrânică", nici miile de mărunţişuri îngrozitoare, nemiloase, care i-ar fi sfâşiat inima dacă aceasta nu ar fi fost cuprinsă temporar de o orbire înaltă şi divină care adesea este numită iubire.

Anul nou 1988 a fost serbat de Ensk prin nişte anomalii climatice nemaivăzute. La sfârşitul lui decembrie, deodată s-a declanşat un dezgheţ adevărat – cu cele mai adevărate pârâiaşe gălăgioase, cu picuratul leneş, în lumina soarelui, din acoperişuri, şi cu larma pe mai multe voci a vrăbiilor înnebunite de bucurie. Dar deja în primele zile ale lui ianuarie, aceleaşi vrăbii se prăvăleau cu zecile pe trotuarele acoperite de gheaţă – degerate, fragile, înlănţuite de moartea lentă, nocturnă, muzicală. Măturătorii, înfofoliţi în cojoace ciclopice, adunau trupurile uşoare şi le aruncau în coşurile de gunoi şi Lidocikăi i se păru că, dacă-l scuturi uşor la ureche pe micul răposat cu pene, o să auzi neapărat cum sună înăuntrul lui frânturile trilurilor ciripitoare îngheţate.

Până la *Giselle* mai rămăseseră numai câteva săptămâni, dacă e să fim mai exacţi, două şi jumătate, premiera fusese mutată de pe 25 ianuarie pe 1 februarie, şi Lidocika, la auzul datei mult

aşteptate, exclamă numai şi, lipindu-şi palmele de obrajii aprinşi, ieşi în fugă afară, întrerupând repetiţia în mijlocul tactului.

— Nervii, pufni Ninel' cea Mare scuzând-o, luând de pe jos agrafa de păr scăpată de Lidocika, şi prinţul Albert, un dansator lung, matur, din teatrul din Ensk de operă şi balet, după ce-şi încorda picioarele antrenate, febrile, se duse nemulţumit spre fereastră.

— Toţi sunt plini de nervi, toţi, spuse el lung, capricios. Numai eu singur trebuie să trag, ca tata Carlo. Şi, de fapt, n-am mai primit salariul din octombrie!

— Dacă sunt bani puţini, du-te şi fă-te hamal, i-o tăie Ninel', care-l ştia pe prinţ încă de pe când era un elev cu urechi blegi şi cu o frunte plină de coşuri, care-şi desfăcea destul de prost picioarele. Căcăciosule, poate tocmai de aceea o să te ţină minte lumea, că ai dansat la premieră cu Lidocika... Ea dădu din mâna ei grasă, acoperită de pete maronii, bătrâneşti şi, scrâşnind, porni spre uşa în spatele căreia amuţise tropăitul mărunt al lui Giselle ce o luase la fugă. Şi nu mai sta aşa ca un stâlp, exersează. Uite unde era Barîşnikov!

O găsi pe Lidocika în toaleta de fete de la parter – în această oază de lacrimi, tristeţi şi bârfe, preferată de multe generaţii de eleve de la balet. Când o văzu pe Ninel' cea Mare, ea-şi ridică privirea, îşi şterse repede ochii şi lumină closetul scorojit, urât mirositor, cu un zâmbet aşa de incredibil, sfios, că Ninel', aşa de surprinsă, îi zâmbi şi ea.

— Şi totuşi, ce sărită mai eşti şi tu, spuse ea cu o voce bubuitoare, scoţând din buzunar un pachet boţit de ţigări ieftine. Hai, fumează şi linişteşte-te.

Lidocika, sugându-şi obrajii delicaţi, se aplecă asupra focului palid al chibritului şi începu să tuşească recunoscătoare, dându-şi seama de marea onoare ce i se arătase – să fumeze alături de Ninel' Vatra ei imposibilă, pe picior de egalitate, ca un

adult alături de un alt adult, ca o balerină alături de o altă balerină.

— De ce ai fugit aşa, ţi-e frică? întrebă Ninel', suflând pe nări nişte şuvoaie uriaşe de fum, mirosind greu.

Lidocika zâmbi din nou – de data aceasta cu vinovăţie, chiar fără să încerce să mai explice ceva. 1 februarie nu era pur şi simplu ziua premierei, era ziua de naştere a lui Vitkovski. Ziua lui. Lidocika se hotărâse de mult ca pe 1 februarie să-i spună lui Vitkovski că-l iubeşte, dar acum această declaraţie căpăta o semnificaţie deosebită. Nu putea fi o coincidenţă. Era destinul. Destinul care-şi întorsese pentru prima oară spre Lidocika faţa sa de paradă, însorită, plină de bucurie.

— Sunt pregătită, Ninel' Danilovna, spuse ea ferm şi, după ce mai trase încă un fum cu putere, aruncă chiştocul în vasul de toaletă.

— Foarte bine, bufni Ninel', atunci du-te în clasă, o să vin şi eu acum. Ea o petrecu din priviri pe Lidocika, îşi aruncă în acelaşi WC ţigara şi, după ce se mai gândi puţin, îşi ridică fusta largă, dar exact ca de bătrână. Şuvoiul de urină lovi faianţa veche, sovietică, formând o spumă puternică, galbenă. N-o să mă cheme dacă n-o s-o trimit pe fată la Moscova, bolborosi ea. Măcar aşa să ajung şi eu în enciclopedie.

Ninel' se îndreptă, îşi trase în jos fusta şi smulse cu hotărâre lanţul de la WC, ştergând în urma sa toate mâhnirile şi păcatele inimaginabile adunate într-o viaţă lungă, deloc blândă – de fapt, foarte nefericită.

După ce se îmbrăcă repede în vestiarul pustiu, stăpânit de ecou (elevele de la liceu fuseseră trimise în vacanţă, după ce li se poruncise cu severitate să nu uite de exerciţiile zilnice, de parcă le-ar fi putut uita cineva), Lidocika ieşi repede pe scară, căutând din ochi silueta înaltă cunoscută, strânsă pe talia îngustă de cordonul impermeabilului, dar imediat îşi dădu seama –

Vitkovski plecase în vacanţă la Moscova (fără să-şi ia rămas-bun!, fără să-şi ia rămas-bun!). Deci nu va fi nicio întâlnire. Ei, nu-i nimic, nu mai e mult până la 1 februarie. Lidocika îşi strânse mai tare haina de blană şi, simţind cu plăcere foşnetul puternic, de apret, al stratului de gheaţă de sub picioare, o porni grăbită spre cămin.

O să mă bag în plapumă, îşi promise ea, şi o să dorm, o să dorm, o să dorm, iar când o să mă trezesc o să văd că Alioşa a şi venit! Ea strânse prietenos tulpina acoperită de zăpadă a unui brad mare, cunoscut şi începu să râdă, oferindu-şi mănuşile viforului mic, delicat, creat chiar de ea.

— Lidia Borisovna, o strigă cineva din spate. Lida! Staţi puţin!

Lidocika se întoarse, încă zâmbind şi radiind din gropiţa rotundă de pe obrazul oacheş, palid şi din genele umede, care se încurcaseră – ca atunci. Doamne, exact ca atunci, îşi spuse Lujbin, care-şi dăduse seama din nota uimită a zâmbetului Lidocikăi că ea nu-l recunoscuse şi deodată, pierzându-şi echilibrul, alunecă ruşinos pe gheaţa netedă a trotuarului spulberat de vânt.

Revelionul Lidocika îl petrecu împreună cu Ţariovii, după ce o informase din vreme pe Galina Petrovna, care nu se supărase deloc.

— Măcar la ei e ceva de mâncare? Acesta fu singurul lucru de care o întrebă pe Lidocika. Şi Lidocika, ce planificase să pună în practică nu mai puţin de vreo zece pagini din iubita ei Elena Molohoveţ, răspunse sincer:

— S-o găsi ceva.

— Ei, atunci la mulţi ani! îi dori indiferentă Galina Petrovna şi Lidocika spuse şi ea, când deja se auzea tonul:

— Şi eu îţi doresc la fel.

A fost primul revelion fericit din viaţa ei – primul de la ultimul petrecut cu părinţii. După ce au gustat din toate delicatesele şi au cântat toate

cântecele cântate pe la cercurile de amatori, Ţariovii şi Lidocika dormiră câteva ore scurte şi la fel de nebuneşti şi vesele ca şi noaptea de revelion şi, după ce se treziră, îşi dădură seama că afară e o adevărată dimineaţă puşkiniană – însorită, de un alb orbitor, abia atinsă de un ger uşor, vesel.

— Dar ştiţi ce-o să facem noi azi? întrebă Ţariov, căruia peste noapte îi crescuse o barbă incredibilă, aproape ca a unui tâlhar, veselă, uşor albăstruie. Acum o să mergem la casa de vacanţă!

Trebuie să spunem că această casă de vacanţă era numai aşa, un fel de a spune. De fapt, Ţariovii dispuneau de un lot mic din fostul teren arabil al colhozului, secat ireversibil de metodele socialiste de administrare a unei gospodării cu cinci ani înainte de naşterea Lidocikăi. De o parte, cei şase ari ai Ţariovilor erau mărginiţi de o pădurice de pini care se căţărau în trepte pe o movilă nu prea înaltă, iar, pe alta – de fapt, alte părţi pur şi simplu nu mai existau, pentru că terenul fusese împărţit în folosul sărăcimii de la institutul de cercetare care nu avea neam de neamul ei nici bani de garduri, nici spiritul proletar obraznic de a face scandaluri. Şi de aceea Ţariovii, de exemplu, îşi recunoşteau pământul după mica magazie pe care Serghei Vladimirovici o făcuse cu mâna lui din lăzi de proiectile şi pe care o încuia grijuliu cu un lacăt gigantic, aproape de anticariat, de la vreo magazie de cereale.

Mica magazie era destinată inventarului sătesc, dar, la dorinţă, putea adăposti în ea şi un pat pliant gata să primească cu bucurie un drumeţ obosit în sânul său cu arcuri lăsate. De fapt, nu rămăseseră peste noapte la casa de vacanţă a Ţariovilor, de aceea cel mai adesea pe patul pliant erau întinse ciupercile culese aici, în pădurice – mai întâi hribi, apoi roşcovi, iar Ţariovii cei mari, dintr-un obicei moştenit de la rudele lor de la ţară, aveau obiceiul să culeagă exclusiv ciupercile cele mici – cu pălăriuţa nu mai mare de jumătate de unghie, iar

Romka şi Veronicika, plini de un elan originar, smulgeau din rădăcină până şi pâinişoarele gigantice, afânate, mâncate adânc de viermişori conştiincioşi, transparenţi şi acoperite de ace moarte de conifere. Din cauza pâinişoarelor, în familie izbucneau certuri de scurtă durată, dar învingea, se înţelege, experienţa şi autoritatea, iar în piureul de ciuperci şi la saramură intrau numai exemplarele în mod clar potrivite alimentaţiei.

Iarna, în lipsa ciupercilor, nu aveai chiar nimic de făcut la casa de vacanţă, poate numai să faci bradul şi să te joci cu bulgări. Iar Ţariovii, dându-şi seama că până la bradul cel mai apropiat trebuiau să meargă pe pământul nedesţelenit aproape o jumătate de kilometru, au început să se joace cu bulgării. Mai întâi au făcut echipe, dar, prinzând gust, au început să se lupte singuri, fiecare pentru sine, şi Lidocika, gătită cu ocazia plecării la casa de vacanţă cu caţaveica cea veche a lui Romka, având nasturi de tot felul şi un buzunar rupt de tot, striga şi sărea cel mai tare. Trupul uşor, antrenat, pentru prima oară în viaţă nu îi producea durere, ci bucurie, şi, după ce aruncă în adversar un alt bulgăre strălucitor, precis, apucă nu numai să se ferească de următorul proiectil, dar şi să scoată un ţipăt vesel, de indian, pe care îl învăţase de la Veronicika. În faţa unui asemenea pericol, Ţariovii mai întâi au tresărit, dar după aceea s-au unit cu viclenie şi, într-o cohortă familială gălăgioasă, au împins-o pe Lidocika, ce ţipa şi arunca bulgări, într-un troian uriaş. Aaa, aşa, se indignă ea, înecându-se de râs şi încercând să scape, aaa, aşa, toţi împotriva unuia singur! Ei, o să vă arăt eu acum! Şi, după ce făcu repede un bulgăre zdravăn, ea îl aruncă cu elan în Ţariov senior, care interpreta dansul victoriei.

Aşa o văzuse Lujbin pentru prima oară – stând în genunchi în troian, o fetiţă subţirică, aproape inexistentă, îmbrăcată cu un paltonaş scurt de copil, jerpelit, hohotind, cu faţa radioasă, udă de la

zăpadă. Ea aduna cu mănuşile zăpadă şi deodată îşi ridică ochii – incredibili, de un auriu închis la culoare, plini de soare, cu nişte scântei vii, cafenii chiar în adâncul privirii bucuroase, aproape de copil, şi Lujbin simţi deodată că se lovi cu toată puterea, cu faţa, de un perete invizibil, dar impenetrabil, şi în cadrul acesta mut, imobil, care-l cuprinsese, fetiţa îşi luă avânt şi bulgărele, care încă mai păstra forma palmelor ei mici, zbură înainte şi, cât timp el zbură aşa, zbură infinit de mult spre pământ, strălucitor şi rotund, Lujbin îşi dădu seama deodată ce fericit va fi el cu fata asta, ireversibil, nemaiauzit, nemaivăzut şi, simţind gustul buzelor ei şi greutatea pântecului ei însărcinat, el trăi alături de ea o viaţă întreagă, lungă, fericită, aşa cum trăise prima vacanţă de vară din viaţa lui, şi muri exact la o săptămână de la moartea ei, pentru că ea nu trebuia să se întristeze, nu trebuia să rămână singură, şi când bulgărele se înfipse în cele din urmă în umărul lui Ţariov senior care murea de râs, totul era terminat şi decis.

Şi Romka începu să urle bucuros:

— Bună ziua, bună ziua, nene Vania!

Ivan Lujbin era din partea locului, din Ensk, născut în 1961. Se născuse într-o familie sovietică simplă, renumită prin seriozitatea şi borşurile ei, terminase numai cu note de opt o şcoală de periferie ce nu se remarcase chiar prin nimic, făcuse liniştit armata şi fără cele mai mici eforturi vizibile intrase în Institutul Politehnic din Ensk, pe care îl şi terminase – fără o strălucire prea mare, dar cu cinci patente pentru nişte chestii extrem de utile patriei, aşa că, după susţinerea lucrării de diplomă, pentru el mai că nu se luaseră la bătaie două catedre şi jumătate din institutele de proiectare din Ensk.

De fapt, era de înţeles o asemenea vâlvă – era anul 1986 şi chiar noţiunea de „inginer” se transformase de multă vreme într-un sinonim al

unui idiot ratat care-şi tocise pantalonii ieftini, hărtăniţi, într-un institut de cercetare ca vai de lume, care Dumnezeu ştie de câte cincinale tot încearcă să inventeze un lanţ nou pentru rezervorul de apă al closetului sovietic legendar, care curge mereu. Universităţile din toată ţara scoteau ca pe bandă fete fără creier care visau să se mărite imediat şi tineri apatici care se împăcaseră dinainte cu soarta de personaj sărac al unei anecdote populare (aşa, un fel de verigă intermediară între ratatul Vasili Ivanovici şi un ciukcea[48] deja cam debil). Dar Lujbin, liniştit, încet şi parcă puţin adormit, numai prin simpla sa existenţă sale reda cuvântului „inginer" gloria uitată şi meritată.

Lujbin avea un cap foarte cinic, o fire încăpăţânată, o curiozitate de pisică şi nişte mâini absolut incredibile. Nu era dispozitiv pe care el, după ce se gândea puţin, să nu-l pună în funcţiune, dar – şi asta era şi mai important – nu era nicio lege fizică pentru demonstrarea căreia să nu poate să inventeze şi să realizeze o maşinărie zumzăitoare, scârţâitoare sau care să arunce scântei. Deja nu mai era pur şi simplu o raritate, ci un talent evident, deşi unul care nu sărea deloc în ochi. Lui Lujbin i se prorocise un viitor bun în ştiinţă, dar el, după ce se mai gândise puţin, alesese unul dintre institutele de proiectare, nu cel mai de perspectivă din punctul de vedere al creşterii profesionale, dar cel mai generos în prezent – un apartament propriu maximum în jumătate de an şi un salariu mai mult decât cuviincios chiar acum. Acest lucru era important, extrem de important. E adevărat, nu pentru el, ci pentru Olga, dar din moment ce e pentru ea, înseamnă că e şi pentru el. Olga era lucrul cel mai important şi mai bun din viaţa lui Lujbin. Chiar mai mult – era singura femeie, cea mai bună din lume. Alte femei nici nu existau. În orice caz, pentru el.

Lujbin se îndrăgostise de Olga în anul întâi şi, fără să-şi manifeste cumva sentimentele şi studiindu-i cu un calm uimitor toate capriciile şi aventurile infinite, deşi de scurtă durată, aşteptă răbdător absolvirea institutului politehnic – nu pentru că nu avea încredere în sine, ci pentru că voia să-i ofere cu adevărat tot ce era mai bun. Şi imediat ce cartea de muncă a ajuns în seiful institutului de proiectare mult-dorit şi necesar, Lujbin s-a dus mai întâi liniştit la frizerie, apoi la florărie şi în fine la Olga la cămin, unde, cu vocea sa liniştită, deloc expresivă, îi făcu propunerea pe care, el era convins, nu va putea s-o refuze. Şi ea nu a refuzat-o.

Au făcut o nuntă zgomotoasă, scumpă – după gusturile şi standardele Olgăi şi, când ridică vălul deasupra feţei frumoase, emoţionate a miresei, presărat cu strasuri minuscule, înţepătoare, Lujbin nu regretă nicio clipă banii pe care îi cheltuise pentru a-i face această sărbătoare în sala centrală de banchete, pentru o sută cincizeci de invitaţi beţi, mâncăcioşi şi, în cea mai mare parte, necunoscuţi lui. Şi această rochie dantelată, albă ca zăpada, cu trenă, care era dusă de un băieţel de cinci ani pe care Lujbin nu-l cunoştea, într-un costumaş de catifea cusut pentru această ocazie, îngrijorat mai degrabă nu de obligaţiile lui de paj, ci de un muc foarte interesant, verzui, dens, pe care ba îl scotea din nas, ba îl băga cu abilitate la loc, şi de formaţia care ceruse pentru o seară două sute de ruble, şi de aperitivul de nisetru în aspic – toate acestea aveau un preţ neînsemnat în comparaţie cu fericirea ce îi aştepta pe el şi pe Olga.

Peste jumătate de an au primit apartamentul promis, iar peste încă trei luni Lujbin şi-a plătit toate datoriile până la ultimul ban. Olga nici nu a aflat vreodată că pentru asta el îşi luase o normă şi jumătate, plus jumătate de normă de femeie de serviciu şi seara, cu abilitate şi spor, aşa cum făcea totul, spăla pe jos la institutul său de proiectare,

golea coşurile de gunoi şi ştergea pervazurile, fără să înceteze să zâmbească în colţurile gurii sale ferme, puternic îndoite. Şi de ce trebuia să ştie ea? Ce să spun, să speli pe jos. Lujbin ar fi făcut orice pentru soţie, pe cuvânt. Orice. Ar fi ucis, ar fi trădat patria. Pentru Dumnezeu. Ea era patria lui. Olga. Numai ea. Dar pe ea nu ar fi trădat-o în niciun caz.

În 1991 Olga l-a părăsit, aşa cum aruncă oamenii la gunoi un ambalaj lipicios de la îngheţata terminată, şi şi-a luat tălpăşiţa cu un ulan în trecere – fie urmând chemarea uşuratică a numelui său literar, fie căzând cu adevărat pradă farmecului varegului de pe alte meleaguri, un individ frumos, darnic, elegant, cu nişte mustăţi bogate de ofiţer, mereu presărate de ardeiul iute al unei anecdote spuse la moment şi mereu deocheată.

Cât timp soţia îşi făcea bagajele (ulanul aştepta delicat la scară, într-un taxi ce bolborosea neclar), sărind repede cu picioarele frumoase, abile, peste lucrurile care încercau să se salveze, Lujbin stătea tăcut, într-un colţ, pe un taburet ce se rătăcise de undeva, privindu-şi uimit mâinile tremurătoare. Lovitura pe care o primise se dovedise a avea o putere atât de anesteziantă, că Lujbin nu simţea nici măcar durere – numai o nedumerire liniştită, ce se învecina cu nebunia. Ca şi cum coridorul pe care mergea el cu siguranţă, pentru a primi decoraţia meritată pe o pernă de catifea roşie şi vuietul de aprobare generală se terminase deodată cu o piaţetă tăcută, în centrul căreia se înălţa o spânzurătoare neagră, parcă arsă, şi în care se tot învârtea plictisit un călău care nu dormise bine după execuţia de ieri, îmbrăcat într-o pelerină cam murdară, posacă, crepusculară.

Când scârţâi ultimul fermoar la ultima geantă, Lujbin încă mai încerca să priceapă ce nu făcuse cum trebuie, de ce se făcuse vinovat, unde făcuse o greşeală groaznică în urma căreia soţia lui fusese

nevoită să smulgă aşa, într-o clipită, cinci ani de mariaj fericit din viaţa lor – ei, fericit, cum să nu! – absolut fericit. Olga încercă să-şi smulgă trecutul propriu înrădăcinat în acel loc ce intra cu mare greutate în cele trei genţi sport de dimensiuni diferite şi într-un geamantan umflat necuviincios, nu reuşi şi aruncă spre Lujbin o privire ca un fulger, supărată, de un verde-cenuşiu:

— Ajută-mă odată, împrăştiatule! El se sculă ascultător, scoase lucrurile din apartament, le puse cu grijă pe scară. Se întoarse.

— De aici le duc eu, îi permise milostivă Olga, tot încheindu-se, legându-se, înfăşurându-şi în jurul gâtului un fular lung, lung, de un roşu aprins, la Ensk e frig în aprilie, ea are mereu probleme cu gâtul, şi primăvara şi toamna se chinuia cu nişte amigdalite nesfârşite, şi Lujbin, adormit, îi aducea noaptea să bea puţin suc de merişoare strivite, ea bolborosea ceva cu o şoaptă răguşită, fierbinte şi adormea la loc, lipită cu tot trupul de el, fierbinte din cauza temperaturii, imposibil de dorită. Imposibil.

— Olia, spuse el şi se sperie când îşi auzi vocea. Olia, de ce?

Pentru o clipă ea chiar căzu pe gânduri – ochii cenuşii, verzui, bretonul decolorat fără milă, pe obraji străluciri roz de la fular, de la bucurie, de la viaţă, de la bucuria vieţii – şi spuse simplu:

— Pentru că iubesc un alt bărbat.

Lujbin dădu din cap, de parcă înţelese ceva, de parcă într-adevăr era un argument incontestabil, pe care nu avea cum să-l combată, ei, desigur, un alt bărbat, iar el, Lujbin, adică el nici măcar nu e bărbat. Şi în acest moment anestezia încetă să mai acţioneze şi fu cuprins de o durere fizică de o forţă aşa de puternică şi de nestăpânit, că închise automat în urma sa uşa ce scosese o exclamaţie de disperare, trecu automat prin apartamentul pustiu, lovindu-se cu putere de pisica ce prinsese glas (care, cât timp Olga îşi adunase lucrurile, se

ascunsese nu se ştie unde şi nici nu binevoise să iasă să-şi ia rămas-bun) şi numai după ce dădu peste taburetul de pe care se ridicase el în urmă cu câteva minute, abia atunci începu să plângă. Nu pentru că simţea că îi sunt rupte coasele, una câte una, cu un pârâit ordonat, încercând să ajungă încet până la inimă. Ci pentru că se lovise la genunchiul bolnav la care făcuse întindere acum două săptămâni, când el şi Olga ieşiseră în afara oraşului să meargă cu schiurile pe ultima zăpadă grea şi se rătăciseră, iar după aceea s-au întâlnit şi au început să se sărute nebuneşte într-o pădurice în spatele căreia huruiau şi urlau trenurile aproape goale, şi el, lipind-o pe Olga cu spatele de un pin şi pătrunzând impetuos prin scurtă şi pulover, culegea cu buzele, de pe pomeţii delicaţi ai obrajilor ei reci, fulgii de zăpadă ce i se topeau, deja având un gust primăvăratic, deja vii de tot, şi stângace, ca un copil şi şi-a scrântit piciorul, şi Olga tot drumul de întoarcere râdea şi exclama şi se plângea vecinilor de vagon, unor bătrâne vorbăreţe şi plăcute, că acum soţul ei e invalid şi cum să părăseşti o asemenea persoană. N-ai cum să-l părăseşti. Oamenii nu pot înţelege asta.

Când, peste un an, pisica, cu un gest silenţios, scoase de sub canapea o agrafă mică, zgomotoasă, cu o pietricică albastră falsă, Lujbin îşi revenise aşa de bine, că învârti în mână aproape liniştit obiectul acesta feminin ridicol care, nu se ştie de ce, se lipise aşa de tare de casă (sau de Lujbin însuşi) şi voia aşa de mult să rămână, că se băgase în colţul cel mai îndepărtat şi prăfuit şi douăsprezece luni întregi stătuse acolo, temându-se nu numai să-şi tragă sufletul, dar chiar şi să strălucească. Lujbin prinse în agrafă o rază de soare întâmplătoare şi pe perete apăru un curcubeu rapid, ca de jucărie. Douăsprezece luni încercase să-şi uite soţia cu o furie aşa de violentă, că-şi făcuse praf, ireversibil, îşi făcuse praf şi pulbere

până şi propria viaţă. Nu-l mai durea nimic. De fapt, nimic nu-l mai afecta. Deloc.

— Matriona, o să te joci cu asta? întrebă el pisica, dar ea numai îşi mişcă puţin blana cenuşie şi se îndepărtă cu măreţie. Foarte bine, bolborosi Lujbin, foarte bine, cu ea poţi să-ţi răneşti lăbuţa. Şi, cu elan, aruncă agrafa pe ferestruica larg deschisă, ciripitoare, primăvăratică.

La drept vorbind, tocmai pisica era cea care nu-i permitea nici să doarmă, nici să se scrântească, nici să se cufunde într-o paralizie tâmpă, lipsită de bucurie, care frânge aşa de uşor voinţa celor mai puternici ruşi, imediat când se amestecă aici vreo femeie. Pisica trebuia să fie hrănită cu peşte pe care trebuia să-l cumpere înainte şi să-l fiarbă, să-i schimbe apa – într-o cănuţă de porţelan cu toarta spartă – şi ziarele rupte mărunt – într-o tigaie veche, amenajată simplu ca toaletă pentru pisică. Şi mai şi trebuia să stea de vorbă cu pisica – era nevoit, pentru că, de la plecarea Olgăi, ea începuse să zgârie nemiloasă tapetul, să zgârie canapeaua – într-un cuvânt, să-şi manifeste laturile cele mai bune ale caracterului, şi toate aceste griji mărunte, neînsemnate, preocuparea pentru o fiinţă de neînţeles, needucată şi iraţională, de fapt, s-au aşezat ca un mir pe durerea aspră, umană, a lui Lujbin, ungând şi intrând în rănile dureroase. Când a venit timpul, rănile acestea pur şi simplu şi-au aruncat cojile şi sub ele a apărut o piele palidă, slabă, dar perfect netedă şi vie.

Nici nu trecuse un alt an şi Lujbin îşi dădu seama că se înzdrăvenise. Scăpase de asta. Lucrurile cele mai urâte pentru el şi pisică se aflau de-acum în urmă. Imediat ce Lujbin a înţeles acest lucru, a plecat de la institutul său de proiectare, fără să mai asculte răgetul şi miorlăitul directorului, care deplângea pierderea celui mai bun angajat al său. Toţi în jurul lui se ocupau de afaceri, unii chiar reuşeau, iar Lujbin se decise să încerce şi el – la urma urmelor, pierduse deja tot ce

era important pentru el, aşa că pur şi simplu nu mai avea de ce să se teamă. După ce s-a gândit puţin, s-a decis să se ocupe de computere – mai întâi să le cumpere (a fost nevoit să intre din nou în datorii), iar mai apoi şi de asamblarea lor. Pierderea soţiei nu a influenţat deloc deprinderile profesionale ale lui Lujbin, astfel încât produsele asamblate de el se dovedeau nu numai mai ieftine decât cele chinezeşti, dar şi mai bune. La început a făcut mulţi bani, apoi şi mai mulţi, iar peste vreo doi ani Lujbin descoperi cu uimire că e bogat – şi după orice normă, chiar şi după cele capitaliste. Se gândise să renunţe la afacere, dar viermele din sinea sa, flămând, lacom, rău, nu se potolea, şi Lujbin se decise că nu e deloc raţional să abandoneze afacerea pe care tocmai o pusese pe picioare.

De fapt el încă voia să-i demonstreze Olgăi, care dispăruse ireversibil în nu se ştie ce timp şi spaţiu, că e mai bun. Pentru că îşi dăduse de mult seama de ce îl părăsise ea. Îşi dăduse seama, dar oricum nu putea să recunoască în sinea sa. Era vorba numai de bani. Pe care el nu îi avea, pe care îi avea ulanul, de fapt, poate că nici ulanul nu avea, în orice caz, în cantitatea de care avea nevoie Olga, dar banii sunt o forţă. O forţă de care ţineau cont şi femeile, şi bărbaţii. Şi acum şi Lujbin era o parte a acestei forţe.

E adevărat, din cauza asta nu i-a fost mai uşor. Când a murit pisica, Lujbin a rămas singur de tot. Nici afacerea care se dezvolta impetuos, nici fluxul sigur de bani ce se acumulau, nici frecuşurile atractive cu bandiţii, nici primele credite bancare – nimic nu-i aducea uşurare şi nu putea umple golul înfricoşător din sinea sa. Lujbin schimbă biroul şi chiar renova vechiul apartament – o renovare modernă, în stilul high-tech, în urma căreia nu numai că nu mai suporta să doarmă, dar nici măcar să se ducă pe acasă. Lujbin se chinui vreo două săptămâni şi, după ce vându apartamentul, se mută

la birou, în camera de odihnă de cinci metri, care se afla în spatele cabinetului său directorial. O canapea, un fotoliu, un televizor cu video, o toaletă minusculă în care se afla şi un duş, şi o duzină de cămăşi pe umeraş – nu avea altceva. Aşa cum se văzu, nici nu avea nevoie de mai mult. Cămăşile i le ducea la spălătorie secretara, înceată, dar urâtă şi bătrână, iar în ceea ce priveşte comandarea pizzei, învăţase şi Lujbin să facă asta.

Suferea foarte mult din cauza singurătăţii – chiar la modul fizic, aşa cum alţii se chinuie din cauza unei dureri de ani mulţi în articulaţii şi, desigur, se putea scăpa de durerea asta numai prin căldură – feminină sau felină, dar Lujbin, care nu dădea niciun ban pentru sine, nu mai credea nici în femei, nici în pisici. Din moment ce ambele – singurele, cele mai iubite, îl părăsiseră, mai merita oare să aştepte compătimirea celorlalţi?

Prietenii, disperaţi să-i facă cunoştinţă lui Lujbin cu surorile, surorile surorilor şi cu prietenele soţiilor (ei, ce te costă, Vania, vino pur şi simplu, e o fată minunată), au încercat să-l facă să fie interesat măcar de pornografie (că altfel o să te scrânteşti, băiete, te vede Dumnezeu, pur şi simplu o să te scrânteşti!) – din fericire în Ensk apăruse o mare mulţime de chioşcuri, ba chiar şi tarabe întregi cu casete video şi la primul semn jucăuş făcut cu ochiul, vânzătorul scotea cutia necesară din mormanul de filme de acţiune (care vorbeau pe atunci cu un accent clar chinezesc) şi melodrame în care subiectul stângaci, care şchiopăta, era răscumpărat pe deplin de amploarea intrigii şi de numărul de pliuri din rochia eroinei principale. Pornografia costa de două ori mai mult decât un material cinematografic obişnuit, dar şi ea era de fel din anii nouăzeci – absurdă, naivă, cu covoare pestriţe ca fundal şi umbra eternă a operatorului imperturbabil care, chiar în momentul cel mai nepotrivit, se proiecta pe personajele asudate din cauza râvnei sexuale, distrăgându-l

pentru o clipă pe privitorul tulburat şi asudat şi el de la finalul aşa de apropiat şi aşa de previzibil.

Lujbin – ce nu faci de dragul prietenilor – se uita cuminte la zeci de casete vesele cu trupuri goale grosolane pe coperte, dar nu avea nici măcar uşurarea fiziologică atât de aşteptată. Vai! Se dovedea că el dispune de darul înnăscut şi rar de a vedea ceea ce este uman până şi în lucrurile cele mai inumane. În loc să urmărească desfăşurarea repetitivă a subiectului, Lujbin observa când un gest emoţionant, total mecanic şi foarte feminin, cu care actriţa porno îşi îndrepta părul, abia vizibilă din spatele pădurii de membre ridicate, când vreun tânăr frumos, sexi, cu spinarea transpirată de râvnă, care, dintr-o obişnuinţă pe care nu i-o anulase nici măcar o asemenea muncă de rahat, îşi întindea buzele spre buzele partenerei sale – încrezător, aproape delicat, dar ea se îndepărta brusc şi o secundă întreagă ei se priveau speriaţi în ochi, cu o privire total umană, fără să-şi întrerupă în acest timp mişcările animalice, absurde, aproape mecanice ale trupurilor lor.

De vreo două ori, după ce băuse serios, Lujbin, fără să-şi vină în fire, s-a culcat cu nişte fătuci rătăcite, deloc urâte, una chiar îl tot sunase vreo două săptămâni, ademenindu-l cu prăjiturile făcute de ea, sexul gratis şi confortul domestic. Dar Lujbin îşi imagină tot ce se va întâmpla când sexul şi plăcintele se vor termina – va trebui să se scoale, să vorbească despre ceva, să facă ceva, s-o distreze pe femeia prea puţin cunoscută, de fapt, să-i ceară părerea care nu interesa pe nimeni (nici măcar pe ea).

Nu, scutiţi-mă de asta.

Şi, pentru orice eventualitate, renunţă să mai bea.

În anul 1997, la şase ani de la plecarea Olgăi, încă era singur, dar deja se împăcase cu asta. E adevărat, camera de odihnă, sub presiunea prietenilor şi a partenerilor, a fost înlocuită, dar

afacerea se dovedise a fi avantajoasă – pur şi simplu din întâmplare Lujbin cumpără o casă mare la periferia Enskului, părăsită, veche, aşa de cocoşată, de parcă era un om care avea nevoie de îngrijire, încât Lujbin nu se putu abţine şi se apucă de reconstrucţie, de refacere, de renovare – ca o pasăre care se apucase să-şi facă dinainte cuibul – cu mult înainte de a-şi găsi perechea. Casa rezultă a fi extrem de receptivă şi, pe când se ocupa de ea, Lujbin, fără să observe, începu încetişor, milimetru cu milimetru, să-şi recapete inima.

Anul nou 1998 îl întâmpinase nu singur, ci împreună cu casa, şi era un sentiment extrem de plăcut, cald, uitat de mult. La miezul nopţii trecu prin toate camerele, ciocni cu mobila, cu tocurile uşilor şi cu pervazurile, cu un pahar în care apa minerală se manifesta zgomotos, şi se duse la culcare simţindu-se pentru prima oară în mulţi ani puternic, sănătos şi uimitor de tânăr.

Şi a doua zi dimineaţă a văzut-o pentru prima oară pe Lidocika.

A fost începutul unei ere noi. El ştia precis lucrul acesta. Al unei ere noi fericite, care va dura mult, mult, o viaţă întreagă. Şi Lujbin era convins că de data aceasta nu greşea.

A doua întâlnire a lui cu Lidocika şi-o pregătise cu chibzuinţă, aşa cum nu pregătise nicio întâlnire de afaceri. Se duse cu un tort uriaş la Ţariovii pe care îi ştia de o sută de ani – încă din timpul detaşamentelor de muncă studenţeşti, şi aşa de mult întrebă despre Lidocika, încât ei începuseră să schimbe priviri.

— Fata are şaptesprezece ani, Vania, spuse cu o umbră abia perceptibilă în voce Ţariova. Nu ai greşit cumva ora, uşa?

Lujbin tăcu, cântărind ceva în sinea sa, iar mai apoi ferm, de parcă nu discuta cu Ţariovii, ci cu părinţii Lidocikăi, spuse:

— Nu, nu am greşit. Vreau ca ea... Nu, nu aşa. Ea o să fie soţia mea. Şi dacă pentru asta va trebui să aştept un an, zece, douăzeci de ani, nu e nicio problemă.

Ţariovii se priviră.

— Ei, dacă vrei s-o iei de nevastă, spuse Ţariov lung, gânditor. Dacă vrei s-o iei de nevastă, cred că trebuie să bem! Ce zici, Vania?

Lujbin zâmbi – luminos, tulburat, bucuros, aşa cum nu mai zâmbise de mulţi, mulţi ani.

— Să bem, bine aţi mai spus, zise el. E o idee minunată. Votez cu ambele mâini pentru!

Lidocika chiar nu-l recunoscuse pe Lujbin care făcuse de mai multe ori de pază lângă căminul ei. Ea, dacă e să spunem cinstit, şi la prima întâlnire abia de-l reţinuse – ei, a venit o cunoştinţă la Ţariovi, i-a împiedicat să se mai joace cu bulgări, un nene posac, cenuşiu, cu o faţă inexpresivă. Ca un cartof fiert. Lidocikăi cea de şaptesprezece ani i se păruse bătrân de tot, de fapt, ei toţi oamenii mai mari de douăzeci şi cinci de ani i se păreau jalnici şi bătrâni. Lujbin vorbise ceva încet cu Ţariovii, tot uitându-se la Lidocika, fix, cu o expresie aşa de ciudată a ochilor şi a buzelor, că ea se tulburase, aşa cum se tulbura mereu la vederea străinilor. Când el plecă, scârţâind zăpada şi cu mâinile băgate adânc în buzunarele scurtei scumpe, vătuite, Lidocika se bucură şi şi-l scoase imediat pe Lujbin din cap, şi aşa de temeinic, că acum nu-şi mai putea aminti nu numai patronimicul, dar nici măcar prenumele.

— Eeee, spuse ea lung, ajutându-l pe Lujbin să se ridice de pe trotuar. V-aţi lovit?

— Ivan Vasilievici, puteţi să-mi spuneţi pur şi simplu Ivan, se prezentă Lujbin care înţelese imediat starea Lidocikăi.

Îşi dădu seama deodată că o simte la distanţă – dar nu ca bărbat, nu, ci aşa cum, probabil, îşi simte o mamă copilul nou-născut.

— Ţin minte, cum să nu, minţi Lidocika, scuzându-se cu ochii pentru această minciună. Şi chiar nu v-aţi lovit?

— Nu, spuse Lujbin. Deloc. E o întâlnire foarte plăcută, nu? Aici locuiţi?

Lidocika dădu din cap. Pe gene şi pe sprâncene îi străluceau picuri vii, minusculi, de zăpadă ce se topea. Lujbin simţi că i se opreşte respiraţia.

— Serioja, hm, adică Serghei Vladimirovici a spus că sunteţi balerină, nu?

Lidocika începu să râdă.

— Nu, ce spuneţi! E foarte greu să ajungi balerină, nu toată lumea reuşeşte. Este un fel de titlu. Sunt multe dansatoare, balerinele sunt puţine. Eu pur şi simplu învăţ coregrafia.

— Vă place să dansaţi? întrebă Lujbin şi pe chipul Lidocikăi trecu o umbră lungă, întunecată, care-i şterse într-o clipită şi strălucirea din ochi, şi zâmbetul.

— Da, foarte mult, minţi din nou ea, dar de data aceasta nu din politeţe, ci pentru a scăpa de întrebări.

Acum o să plece, îşi dădu seama Lujbin, prinzând febril când o frântură, când alta din conversaţia care se prăbuşea rapid.

— Aveţi în curând premiera, nu e aşa? Nu mă prea pricep, la drept vorbind, dar aş fi vrut, dacă se poate…

El desfăcu jalnic mâinile, fără să ştie ce să mai spună. Ochii Lidocikăi se încălziră puţin.

— Sigur că se poate, spuse ea. Spectacolul e pe 1 februarie, cred că mai sunt bilete. Dar, dacă doriţi, pot să vă fac rost de o invitaţie.

— O să cumpăr! o asigură Lujbin. Neapărat o să cumpăr un bilet.

Dar Lidocika nu zâmbi.

— La revedere, spuse ea şi porni spre uşa căminului, încercând să nu observe că Lujbin o priveşte. Să doarmă, să doarmă. Să se bage sub

plapumă şi să doarmă. Şi când o să mă trezesc, Alioşa va fi deja aici!

Noaptea, în ajunul premierei, Lidocika nu dormise şi toată ziua, până seara, nu putu să-şi calmeze vena cea care-i tresărea sub pleoapa stângă – primul vestitor al viitorului tic serios, asta nu e nimic, nu e nimic, Lidocika, lucrul cel mai important este să nu te încurci, tot turuia Ninel' cea Mare, aranjându-i cu mâna ei părul Lidocikăi în cabina de machiaj. Lidocika, gârbovită, galbenă, ca un om grav bolnav abia externat din spital, dădea din cap, fără să priceapă vreo vorbă. Din oglindă o privea o păpuşă înfricoşătoare din ceară care-şi ridica cu greutate genele false, uriaşe, ca nişte fluturi. Premiera nu o emoţiona deloc – Lidocika se temea cel mai mult de faptul că n-o să-l vadă pe Vitkovski. Te iubesc, te iubesc, teiubescteiubescteiubescteiubesc, bolborosea ea în sinea sa, repetând.

Clipi becul „pe scenă" şi Ninel' îi îndreptă corsajul Lidocikăi. Gata, du-te, fetiţo. Cu Dumnezeu înainte. Lidocika se sculă. Numai să nu te încurci, bine? gemu încă o dată, implorator, Ninel' cea Mare, scormonind în geanta mare după flaconul de validol. N-o să mă încurc, promise Lidocika şi tare, călcând apăsat cu poantele, porni în culisele din stânga.

Primul act îl dansă minunat, astfel încât musafirii de la Moscova, invitaţi de Ninel' cea Mare, care stăteau în locurile cele mai bune de privit din cel mai bun rând, îşi strângeau încântaţi buzele, de parcă striveau pe cerul gurii nişte bobiţe delicate, pocnitoare, de icre negre. Sala era plină – lucru care în teatrul din Ensk nu se mai întâmplase de mult timp, lucru supărător, iar Lidocika era incredibil de expresivă şi aşa de neobişnuit de tehnică, e adevărat, după scena nebuniei, când a zburat în culise, ea a gemut:

— Un lighean!

Dar Ninel' cea Mare se afla la înălţime şi, lucrul cel mai important, la prindere, aşa că Lidocika a vomat de două ori o spumă galbenă în recipientul întins la timp şi publicul şi-a primit înapoi dansatoarea delicată, ce se evapora, bine că mirosul de sudoare şi cel de vomă nu ajung niciodată nici măcar la partener.

Înainte de actul al doilea trebuia să se schimbe – fustă lungă de voal, coafură netedă, prostuţa de la ţară trebuia să se transforme într-o vrăjitoare, dar Lidocika se gândea la cu totul altceva. Vitkovski nu era nicăieri!

— Nu aţi văzut, Ninel' Danilovna..., începu ea şi Ninel' cea Mare era într-o agitaţie continuă, ca un aluat ce dădea pe dinafară.

— Am văzut, am văzut, Lidka, aici sunt toţi de la Bolşoi, toţi cei care trebuie să fie pentru a lua o decizie. „Nu te încrede prea mult, dar nici să nu te vinzi ieftin. Tu ai valoare, acum au înţeles asta, dar trebuie să o înţelegi şi tu. Ninel' oftă febril. Dar când o să pleci, să-ţi aduci aminte de mine, de bătrâna asta! Îmi promiţi?!" Ninel' cea Mare strânse pe neaşteptate capul rotund şi lucios al Lidocikăi la pieptul său moale şi începu să plângă cu lacrimi slabe, nici măcar de copil, ci de căţeluş. Lidocika se smulse din îmbrăţişările sufocante uriaşe şi ieşi în fugă din cabina de machiaj. Ea nu fugea, ci zbura, era purtată pe sus aşa cum poartă vântul o foaie de hârtie de ţigară – fremătau straturile transparente ale fustei, pluteau în faţa ei becurile cu o lumină crepusculară, alergau în urma ei umbrele stafiilor de la balet şi, dacă nu ar fi fost ciocănitul înfricoşător al inimii ei şi al poantelor, Lidocika chiar ar fi crezut că a murit de fapt şi că s-a transformat într-un duh. Judecând după vuietul din sala de spectacole, până la începutul actului al doilea rămăsese foarte puţin timp, Lidocika făcu o cotitură, mai coti o dată şi, în fine, sub scara prăfuită văzu luminiţa unei ţigări de contrabandă şi auzi nişte voci liniştite, pe una dintre ele ar fi

recunoscut-o chiar şi în somn, chiar şi moartă. Ea se opri, îşi potoli respiraţia şi se uită cu atenţie în penumbra înşelătoare.

— Hai, fugi, bătrâne, ieşirea ta urmează în curând, spuse vocea lui Vitkovski, iar luminiţa ţigării se stinse. Lidocika mai făcu un pas în faţă, sperând ca dansatorul nevăzut de ea să n-o observe şi să plece şi imediat îşi miji ochii de groază – o groază aşa de imposibilă, insuportabilă, o asemenea groază pe care n-o poate suporta un om viu. Teiubescteiubescteiubesc, îi tot bubuia în cap, teiubesc, teiubesc, te...

Nu e adevărat, linişteşte-te. Nu e adevărat.

Lidocika deschise ochii. Prinţul Albert şi Vitkovski se sărutau, îi vedea extrem de clar, mai ales ochii închişi ai lui Vitkovski, genele lui de culoare închisă, puţin îndoite, ca ale unei eleve eminente, şi mâna frumoasă, de copil, cu osul pronunţat la încheietură, cu care el mângâia fundul bombat al partenerului Lidocikăi.

— Te iubesc, începu să strige deodată Lidocika aşa de tare, că se sperie şi ea.

Vitkovski tresări şi-şi deschise ochii înceţoşaţi, parcă de o albeaţă ca de lapte proaspăt.

— Ce faci aici, bătrânico? întrebă el tulburat, îndepărtându-l pe prinţ.

Prinţul se întoarse şi-o măsură pe Lidocika cu o privire nemulţumită.

— Ce maniere mai sunt şi astea, spuse el nemulţumit printre dinţi. De ce nu eşti pe scenă? Aduc mucoase de la liceu şi eu trebuie să mă chinui cu ele!

El îl lovi pe gât pe Vitkovski şi trecu pe lângă Lidocika, încordându-şi concomitent nările şi buzele, ca un cal supărat.

Lidocika rămăsese aşa stând sub scară, cu mâinile subţiri căzute, îngropate în fusta aeriană de voal. Gura i se întredeschise involuntar, de parcă avea minţile împrăştiate.

— Ei, bătrânico, ce-i cu tine? Ce, eşti copil? bolborosi Vitkovski, frecându-şi coatele cu palmele şi încruntându-se, de parcă l-ar fi durut insuportabil articulaţiile.

Lidocika tăcu şi repetă singura propoziţie care încă îi mai răsuna în cap:

— Te iubesc.

Pe faţa frumoasă a lui Vitkovski licări pentru o clipă părerea de rău, pentru care, probabil, Dumnezeu le iartă oamenilor multe greşeli. Multe, dar nu pe toate.

— Lid, spuse el, spunându-i pentru prima dată Lidocikăi pe nume.

— Lid, ce-i, tu chiar nu ştiai? Sunt gay, înţelegi. De fapt niciodată nu mi-au plăcut femeile, niciodată în viaţă, mă crezi?

— Dar cum aşa... Şi atunci de ce... cu mine?...

— Tu eşti tare, dansezi bine, Vitkovski zâmbi vinovat cu zâmbetul său aproape de copil, un zâmbet onest. Şi apoi tu eşti singura dintre fete care nu s-a băgat în sufletul meu! Doar mi se face rău de la fete, cum de nu înţelegi?

Lidocika se întoarse ca un automat şi se duse în direcţia scenei.

— Numai să nu-i spui nimănui, bine? strigă Vitkovski în urma ei şi, după ce oftă, mai scoase din pachet încă o ţigară. Oricum o să le spună tuturor. Muierile astea îţi aduc numai belele.

Nu degeaba se spune că deprinderile profesionale se sting ultimele – în actul al doilea Lidocika a dansat la fel de ireproşabil ca şi în primul, iar faţa ei îngheţată, moartă – faţa unui duh mort şi transformat într-o vrăjitoare – a fost remarcată de toţi criticii în cronicile lor – ca o mare găselniţă artistică, neaşteptată, în arsenalul unei balerine aşa de tinere şi care promite aşa de mult. Păcat că nimeni nu a acordat atenţie faptului că Lidocika a ieşit la final, la aplauze, cu aceeaşi faţă moartă, încât prinţul Albert, care-i strângea palma umedă, ca de gheaţă, o împunse pe

neobservate, dar sensibil, cu cotul în coaste. Zâmbeşte, proasto! şuieră el, deschizându-şi într-un rânjet binevoitor gura rujată. Zâm-beş-te! Lidocika nici nu auzi – aşa cum nu auzi nici ovaţiile, nici strigătele de „bravo!”. O cuprinsese o stare ciudată de surzenie şi muţenie care nu-i permitea să-i vadă în cei ce băteau din palme, în sală, nici pe Ţariovii bucuroşi (Veronicika chiar încercase să se urce cu picioarele pe scaun, dar o înghiontiră), nici pe Galina Petrovna, nici pe Lujbin care se strecurase spre scenă cu un coş uriaş de trandafiri albi, la vederea căruia iubitorii de balet mai că nu se înveninaseră – ce grosolănie, ce spuneţi? Ce grosolănie! Lujbin puse coşul chiar la picioarele Lidocikăi, încercă să-i prindă privirea, dar nu reuşi şi imediat începu să se tragă înapoi printre spectatorii care se agitau.

Toţi voiau să vorbească cu Lidocika, să-i ia un interviu, să-i sărute mâna, să-şi exprime încântarea, dar imediat ce a căzut cortina, ea a dispărut, de parcă nici n-ar fi existat, astfel că doritorii fuseseră nevoiţi să se mulţumească cu Ninel’ cea Mare, care, din cauza emoţiei suferite şi a coniacului băut pe ascuns, în cele din urmă crezuse şi ea că despre ea era vorba, că ea, la cei şaptesprezece ani ai ei, dansase aşa de fermecat, aşa de neobosit, aşa de plăcut, primul *Giselle* din viaţa ei.

Lujbin aduse maşina la intrarea de serviciu şi, lăsând motorul pornit, coborî din ea. Era un frig aşa de pătrunzător, aşa de răsunător, că aveai impresia că acest zgomot sonor al gerului este scos de stele, uriaşe, înţepătoare, care atârnau jos deasupra Enskului acoperit de întuneric. Lujbin ştia şi aştepta să iasă Lidocika, de parcă i se spusese dinainte acest lucru, dar oricum ratase momentul apariţiei ei, de parcă nu ea ieşise pe uşă, ci apăruse din aburii cenuşii ai propriei lui respiraţii – subţirică, cu mâinile şi picioarele goale, în rochia albă imponderabilă care, aşa cum i se

păruse, îngheţase în acest ger înfiorător şi începuse şi ea să răsune încetişor, jalnic – precum stelele, aerul, precum inima sa.

Câteva secunde Lujbin se uită la Lidocika de parcă nu-i venea să creadă că e adevărată, dar mai apoi, smulgându-şi din mers scurta sa vătuită, alergă spre ieşirea de serviciu.

Au mers multă vreme prin Enskul acoperit de întuneric în maşină, pur şi simplu plimbându-se, şi Lujbin, pentru prima oară în viaţa lui, se bucură conştient de faptul că el câştigase o mulţime de bani, pentru că în Volvo-ul lui cel nou era cald şi mirosea frumos, scaunele erau confortabile, moi, mângâiau spatele şi o muzică moale, plăcută completa de minute tăcerea. Lidocika tot nu spusese ce se întâmplase, de fapt, nu spusese nimic, dar nici nu plângea, iar după aceea încetase şi să mai tremure aşa de mărunt, iar când se lumină de ziuă chiar începu să se mişte uşor, să se aşeze mai bine, şi Lujbin îşi dădu seama că criza – oricare ar fi fost – trecuse şi putea să spună ceva, lucrul cel mai important era să vadă ce anume. Şi, cu agerimea unui om îndrăgostit şi matur, Lujbin spuse chiar ceea ce trebuia.

— Vreţi să mergem în afara oraşului, Lidia Borisovna? Am o casă minunată, veche. Sunt pini, aerul e proaspăt. O să dormiţi, o să vă liniştiţi, iar după aceea o să vă duc înapoi unde spuneţi.

Lidocika îi aruncă o privire recunoscătoare şi dădu de câteva ori din capul încă încununat cu coroniţa albă ca zăpada, înfricoşătoare, a duhului pe care-l reprezentase. Pinii erau mari, astfel că-i vedea şi fără să deschidă ochii – minunaţi, obraznici, cu trupurile îndesate, roz, înfipte în cerul scund, lăţos, al Enskului. Mirosea a răşină, a zăpadă mare apropiată şi a zorii care veneau, neclari, liniştiţi, plini de lătratul solemn, aproape ca de clopot, al câinilor care se luau la întrecere.

Lidocika, înfofolită până la gât în pledul în carouri, stătea pe terasă. Ea dormise aproape toată ziua, iar, când se trezise, descoperise că fustiţa ei atârna pe un umeraş, iar la picioarele patului se aflau, împăturiţi cu grijă, nişte blugi bărbăteşti şi un pulover. Desigur, va trebui să îndoiţi mânecile, bolborosi Lujbin, tot ţopăind, când ea ieşi în salon, ţinându-şi cu ambele mâini blugii care-i cădeau – iar nădragii, asta o rezolvăm într-o clipită... El scoase de undeva o curea, o sulă, un foarfece uriaş de croitorie şi făcu rapid găurile necesare în curea. Şi după aceea se aşeză în genunchi în faţa Lidocikăi şi, cu un pârâit precis, precaut, tăie blugii astfel încât să nu-i mai atârne pe jos. Mâinile îi tremurau încet, dar vizibil.

Îi dădu Lidocikăi să mănânce supă de carne, tare, fierbinte, şi se scuză multă vreme că e din pachet, dar e fierbinte, Lidia Borisovna, nu prea mă pricep la gătit, vă rog să mă iertaţi, dar mă pricep la toate celelalte, să nu vă îndoiţi. Haideţi să vă arăt, bine? Sigur, aici sunt încă multe lucruri neterminate, dar, în general, în linii mari... Lidocika puse pe masa uriaşă cana şi se uită în jur la bucătăria spaţioasă. Arătaţi-mi, vă rog.

Casa era aproape aşa cum visase ea, poate şi mai frumoasă şi, lucrul cel mai important, aici era linişte, aşa de linişte, că Lidocika crezu deodată că toate evenimentele sunt din secolul trecut şi, de fapt – toată viaţa ei trecută este pur şi simplu un coşmar, o arătare urâtă din care începe încet să-şi revină. Lujbin o ducea dintr-o cameră în alta, tot agitându-şi mâinile şi vorbind pătimaş, iar după aceea scoase pe terasă un balansoar, îi dădu Lidocikăi nişte cizme de pâslă mici, aproape de copil (erau aici, în magazie, nu le-am aruncat, mi-a părut rău de ele) şi a acoperit-o chiar el cu pledul. Staţi aici puţin, respiraţi puţin aer, iar eu o să vă aduc un ceai. Fac bine ceaiul, nu vă neliniştiţi.

Lidocika îşi înfipse o cizmă de pâslă în scândurile terasei şi legăna uşor fotoliul. Ultima

dată fusese iubită când avea cinci ani – de părinţi – şi ea uitase de tot cum este asta. Ţariovii nu se puneau: contaminaţi până peste urechi de morala corectă sovietică, de samizdatul pe jumătate digerat şi de bunătatea înnăscută, ei îi iubeau pe toţi de-a valma – patria, piţigoii, Enskul, pe Soljeniţîn, unul pe altul. Lidocika se pierdea în acest vârtej zaharisit de adoraţie generală de-a valma – era ca şi cum te-ai fi încălzit într-o adunătură de trupuri omeneşti nu prea cunoscute, ce se agitau. Foarte cald, puţin respingător şi total fără destinatar. Dar uite, lui Lujbin îi plăcea tocmai de ea, asta era clar până şi din felul în care îi adusese cana cu ceai, cum se uita la ea cum bea, întinzându-şi involuntar buzele, de parcă se străduia s-o ajute sau se temea că se va frige. El se îngrijea de ea. Şi acest lucru se dovedise a fi un sentiment incredibil – când cineva se îngrijeşte de tine. Un sentiment cald.

Lujbin, parcă atras de aceste gânduri, veni pe terasă.

— Nu aveţi nevoie de nimic? întrebă el. Probabil vi s-a făcut foame, nu? Putem să mergem undeva să luăm cina.

Şi chiar îşi trase capul, de parcă s-ar fi temut de un refuz.

— Ivan Vasilievici, vă rog, duceţi-mă acasă, îl rugă Lidocika.

Lujbin se uită la ea cu o groază aproape animalică – ca un câine vagabond (jigărit, căruia i se vedea carcasa coastelor), care se deprinsese încă de pe când era pui să primească numai ocări şi lovituri grele şi acum nu mai recunoştea o mână blândă de om.

— Acasă? întrebă el răguşit.

— Da, vă rog, repetă Lidocika şi-i întinse mâinile scoase de sub pled.

Lujbin o prinse stângaci şi Lidocika, mecanic, ca la o ridicare, îşi încordă muşchii pentru a-i uşura partenerului soarta lirică deloc uşoară. Ea era

o balerină „comodă” şi nu atârna niciodată în braţele dansatorului ca o povară impersonală, ca un pachet fără voinţă, pentru supă, format din vene, oase şi capron înţepător, electrizat, care trebuia să fie ridicat în mâinile întinse pe culmile zâmbitoare – cât mai aproape de tavanul prăfuit al teatrului, de stelele artificiale şi de mutrele adormite ale celor de la lumini, care deveniseră imuni pentru vecie la valurile nesfârşite de frumos. Dar Lujbin nu remarcă strădania muşchilor Lidocikăi, uimit de imponderabilitatea ei de elf – până şi cu cizmele de pâslă, până şi în pledul ce o înfofolea ca pe o păpuşă, ea abia de cântărea patruzeci şi cinci de kilograme.

— Ce uşurică sunteţi... Ca o floricică, bolborosi Lujbin, strângând-o pe Lidocika la piept, aşa cum e strâns un copil bolnav, slăbit, cu febră, pe jumătate ameţit din cauza temperaturii nemaivăzute din toiul nopţii. Aşa cum îţi trimiţi la spital fetiţa de nouă ani.

Trei paşi până la uşa de la intrare. Patru rânduri de trepte invizibile ale scărilor ce tremurau – în faţă e spatele posac al unui medic obosit, să n-o scăpaţi, să n-o scăpaţi, să... pssst, mai rabdă puţin, soarele meu, acum o să treacă tot. Un picior slab trimis în uşa de la scară – să o sprijiniţi cu umărul, ca să nu se lovească, să nu se agaţe de ceva. Uşa larg deschisă din spatele salvării vechi, pântecele ei de gheaţă, tremurător. Nu mai plânge, iepuraşule, tata e aici. El nu te va părăsi niciodată. N-o să te părăsesc niciodată. Auzi? Niciodată.

Lidocika, de parcă auzise această groază, îl cuprinse deodată pe Lujbin de gât, îşi înfipse nasul undeva între claviculă şi umăr aşa de tare, că el simţea aşa de aproape, aproape pe piele, buzele ei delicate, răcoroase.

— Lidia Bo..., Liduşka, spuse el apăsat, lipind-o mai tare.

O cizmuliţă căzuse încă de pe terasă, cealaltă – în salon, dar niciunul nu observă asta, uimiţi de

faptul că se aflau aşa de aproape unul de altul – acum câteva ore erau total străini unul faţă de altul, nişte persoane care abia se cunoşteau.

Iar după aceea se dovedi că Lujbin avea o sută de mâini şi toate o sută se aflau concomitent peste tot, se încurcau în nasturi, în mâneci, în nişte bretele neaşteptate. Şi tot timpul bâiguia ceva – fetiţa mea, fetiţă, fetiţă, fetiţa mea – cu buze moi, fierbinţi, şi buzele erau şi ele peste tot, astfel încât Lidocikăi, care, pentru o clipă, îşi mijise ochii, i se păru că Lujbin acum o va înghiţi pur şi simplu – o va suge cu un zgomot încet, ca de ventuză, ca pe o macaroană plină de sos gras, de la brânză. Ea vru să încerce să-l ajute, dar sincer nu ştia ce trebuie să facă şi de aceea simplu, ca un copil, ridica mâinile şi-şi îndoia genunchii pentru a-i fi mai comod să-i scoată hainele care nu se mai terminau, dar Lujbin tot bolborosea – fetiţă, fetiţă, – şi atunci hainele de pe amândoi se terminară în cele din urmă şi Lidocika simţi deodată, cu toată pielea sa, trupul gol al unui străin – fierbinte, greu, din loc în loc neplăcut de înţepător, de parcă era de lână.

De groază şi surprindere, ea deschise ochii şi văzu la un milimetru de faţa sa, faţa lui Lujbin, aproape înnebunită din cauza unei tensiuni pe care ea n-o înţelegea, cu buzele umflate, de parcă erau neclare, revărsate. Lidocika prinse cu privirea un rid uriaş pe fruntea umedă, părul scurt roşcat, pupilele oarbe, peria genelor scurte, incolore, saliva ce clocotea în colţul gurii ce i se mişca şi imediat îşi închise din nou ochii, acoperindu-se toată instantaneu de o piele cenuşie, de găină.

— Ţi-e frig? şopti speriat Lujbin, simţind sub palme pielea înfrigurată, tare, a Lidocikăi şi pentru o clipă încetă s-o mai strângă şi s-o mai frământe ca pe un aluat scos de la gheaţă.

Lidocika, fără să-şi deschidă ochii, dădu din cap că nu – cocul de balet, pierzându-şi ultimele agrafe, se revărsă şi buzele lui Lujbin începuseră să scormonească în părul cald, viu, neted ce

mirosea slab a aer cu aromă de pin, a castraveţi proaspeţi şi a firimituri amuzante de tutun, ce te gâdilau. Lujbin scoase o exclamaţie surdă, de parcă se înecase cu mirosul acesta şi începu să se mişte şi mai tare, dar de data aceasta Lidocika prinsese în cele din urmă vectorul strădaniilor lui grăbite şi imediat deveni mai uşor, de parcă în setul dezordonat de mişcări stângace apăruse un desen ce putea fi văzut – monstruos, haotic, totuşi de înţeles. Aproape de dans.

— Dar o să am o casă, îşi spuse hodoronc-tronc Lidocika şi supusă, ca în clasă, îşi desfăcu într-un *plie* genunchii antrenaţi.

Lujbin se ridică puţin deasupra ei pe mâinile întinse, tremurătoare, schimonosit, încordat, înfricoşător, şi Lidocika, încercând o senzaţie respingătoare, sălbatică, de fixitate dată de ceva străin din sinea sa, deodată văzu clar, clar faţa lui Vitkovski – veselă, dragă, minunată, cu o aluniţă mică pe pometele tare, fierbinte – şi nu se putu abţine, începu totuşi să plângă. Atunci Lujbin se încordă, încât Lidocika se sperie că el o să moară şi va trebui să ajungă cumva până în oraş – seară, iarnă, prin nişte munţi şi văi acoperite de zăpadă, ca într-o poveste, albăstrui, liliachii, tăcute de tot. Ea încercă să se elibereze, dar Lujbin, cu o voce ca de copil, aproape plângătoare, gemu – Doamne, nu mai pooot! – şi după aceea tresări, şi încă o dată, încă o dată. Şi Lidocika îşi dădu seama că totul se terminase.

În dormitorul ce se acoperea de întuneric mirosea a transpiraţie şi încă a ceva stătut, necunoscut, ciudat. Lujbin stătea pe marginea patului, cu picioarele atârnând, roşcovane, de parcă avea nişte ciorapi de lână înţepători, şi chiar după spatele lui gol, gârbovit, se vedea clar că se întâmplase ceva îngrozitor. Lidocika, care din nou nu ştia ce trebuie să facă, rămăsese pentru orice eventualitate tot aşa, pe spate, fără să se mişte, îşi şterse numai lacrimile şi-şi împreună genunchii

desfăcuţi – precum un fluture care-şi strânse aripile subţiri, oacheşe.

— Te doare? întrebă Lujbin fără să se întoarcă şi i se adresă pentru prima oară Lidocikăi cu „tu”, de parcă sudoarea şi toate fluidele lor amestecate îi dădeau dreptul la o apropiere deosebită. Avea vocea boţită, ca a unei batiste deloc curate.

Lidocika se ascultă bine: o supăra puţin meniscul traumatizat (aşa e, deja începuse să ningă sau urma dintr-un moment în altul) şi o senzaţie ciudată, rotundă între picioare, de parcă acolo lovea cineva cu toată puterea cu pumnul sau fusese nevoită să călărească mult, o veşnicie întreagă. Să dansezi la concert cu degetele însângerate, strivite până la carne, când prietenele îi presăraseră sticlă în poante, asta a fost dureros. Lidocika îşi aduse aminte de valul de fierbinţeală electrică, vie în care se cufunda până la gleznă cu fiecare salt dantelat şi spuse încet:

— Nu, nu mă doare.

— Te rog să mă ierţi, o rugă Lujbin, de parcă într-adevăr făcuse ceva groaznic. Totul trebuia să fie cu totul altfel. Înţelegi, altfel!

Lidocika tăcu.

Lujbin se întoarse deodată spre ea cu tot trupul, astfel că ea văzu între picioarele lui ceea nu apucase şi nu voise nici să vadă, nici să înţeleagă, şi imediat tresări speriată. El înţelese imediat şi, roşind puternic, trase pe el marginea plăpumii boţite.

— Căsătoreşte-te cu mine, spus el încet. Te implor. Te rog, căsătoreşte-te cu mine.

Nunta s-a făcut în iunie, imediat ce Lidocika a împlinit optsprezece ani (condiţia Galinei Petrovna) şi imediat după examenele de absolvire de la liceu (condiţia lui Lujbin, care o rugase pe Lidocika să nu abandoneze studiile, să ducă treburile până la capăt, iar după aceea „cum doreşti, cum doreşti, draga mea, pe cuvânt”). Lidocika nu avea nicio condiţie – cel puţin una

care să nu poată fi îndeplinită. Desigur, ar fi preferat o cununie liniştită la oficiul stării civile, dar afacerile Galinei Petrovna şi a lui Lujbin cereau respectarea tuturor politeţurilor negustoreşti, aşa încât Lidocika a fost nevoită să suporte şi rochia comandată la Paris, şi limuzinele cu păpuşi, şi Focul veşnic, şi banchetul, iar lui Lujbin îi era silă când îşi amintea de cealaltă nuntă, chiar dacă nu aşa de bogată, dar la fel de aiurea. Dar cel mai mult îl chinuia că Lidocika nu-l iubea. Nu-l iubea, simţea asta. Îşi dădea seama că se grăbise, şi îşi dădea seama şi mai bine că nu avea cum să nu se grăbească. O să mai treacă şi o să te iubească, spuse la oficiul stării civile o femeiuşcă abilă, văzând că Lidocika spune „da" cu nişte buze palide, ce abia i se mişcau. E o minciună, i-o tăie Galina Petrovna cu o asemenea furie, că femeiuşca se trase înapoi, deschizându-şi speriată gura stupidă, rujată inegal. Galina Petrovna, care abia aştepta sfârşitul ceremoniei, se apropie de Lidocika, o trase de mână de parcă voia s-o smulgă şi-i şopti direct în faţă, cu furie, de parcă şuiera.

— Uite ce-i, fetiţo, sunt vinovată în faţa ta, nu mă contrazice, sunt vinovată, şi tu nici nu ştii cât de mult.

Galina Petrovna îşi trase sufletul o clipă şi îi pomeni Lidocikăi de femeia frumoasă la care se dusese după ce-l născuse pe Borik, o proastă, vai, o proastă, şi nu avea cine să-i spună că era o proastă! Doar femeia îi spusese onest – dar de ce nu întrebi cine va plăti, draga mea? Şi, lucrul cel mai important, cu ce? Doar totul cade în spatele copiilor, al nepoţilor. Galina Petrovna îşi închise ochii şi-şi auzi vocea – ei, las să plătească, ce mă priveşte pe mine? Vrăjitoarea începu din nou să râdă în capul ei cu nişte dinţi înfricoşători, egali, şi spuse: uite, bravo, te iubesc!

Lidocika se uită fără să priceapă, palidă, mai palidă decât propria rochie, numai diamantele de la

gâtul şi urechile ei aruncau o lumină vie, răpitoare, de poveste. Galina Petrovna nu se zgârcise, nu se lăcomise – îi dăruise nepoatei la nuntă cele mai bune pietre ale sale. Dar asta nu o făcea să se simtă mai bine.

— Dacă nu vei mai putea să suporţi sau o să vrei pe cineva tânăr, să nu rabzi, auzi? Nu face păcat. Lasă-ţi soţul, trăieşte cum crezi că trebuie.

— Nu înţeleg, recunoscu sinceră Lidocika.

— Nu-i nimic, o să înţelegi în curând, îi promise Galina Petrovna şi pe neaşteptate începu să râdă cu un râs ciudat, scurt, aproape plângând. De parcă i se pusese ca un nod în gât nunta Lidocikăi şi acum nu mai putea să scape de el.

— Şi o să mai primeşti un cadou de la mine, aşteaptă, spuse ea în cele din urmă şi, după ce se întoarse repede, ieşi de la oficiul stării civile.

Când nunta ce nu se mai termina se încheiase în sfârşit, Lujbinii au plecat acasă, în afara oraşului, şi amândoi se simţiră mult mai bine. Vara se dovedise pe neaşteptate a fi frumoasă, caldă, şi Lidocika şi Lujbin, ocupându-se neobosiţi de gospodărie şi de casă, se apropiară cu precauţie, abia atingându-se, unul de altul, astfel că în august Lujbin, când auzi că soţia cântă încetişor la bucătărie, când făcea cina, chiar începu să creadă: Lidocika o să-l îndrăgească nu cândva, în viitor, ci foarte, foarte curând.

Când Galina Petrovna îl chemă prin telefon la ea la bancă, el chiar se pierdu. Lujbin nu avea afaceri în comun cu văduva lui Lindt şi nici nu avea de gând să aibă, din principiu, iar despre sănătate se putea interesa şi prin telefon. Dar nu era deloc înţelept să se certe cu singura rudă a soţiei şi Lujbin, lăsându-şi toate treburile, se duse când şi unde i se poruncise. Galina Petrovna îl aştepta într-un birou uriaş şi Lujbin fu frapat încă o dată de frumuseţea ei, o frumuseţe şi o tinereţe anormale pentru vârsta ei. Nu era deloc plăcut. Alături de ea se învârtea un ins extrem de ager care

semăna cu un tampon hărtănit şi murdărit de un câine.

— Uite, spuse Galina Petrovna fără să-l salute. Un cumpărător pentru casa voastră. Dă bani frumoşi, vrea să se mute din toamnă, adică repede.

— Ce? nu-i veni să-şi creadă urechilor Lujbin. Ce cumpărător? Ce casă?

— Casa voastră, repetă Galina Petrovna. Ce nu e clar aici?

— Şi noi? Lujbin încă nu pricepea nimic.

— Şi voi o să plecaţi la Moscova.

— Dar de ce la Moscova? Lujbin nici măcar nu putu să se enerveze, aşa de aiurea era tot ce se întâmpla.

— La Moscova, Teatrul Bolşoi, idiotule. Galina Petrovna luă de pe masă un teanc de hârtii şi-l scutură. Uite, vezi, laureaţi, delegaţi, nu ştiu ce ebenişti şi alţi oameni de artă. Toţi scriu petiţii – Lida trebuie să danseze, la Bolşoi nu mai ştiu ce să facă pentru ca ea să vină la ei. Are talent, se spune că e uriaş, e o a doua Pavlova, bla, bla, bla. Galina Petrovna mai scutură o dată hârtiile şi tresări dispreţuitoare. Urăsc baletul. E o mizerie. Dar n-ai ce face.

Ea tăcu puţin, amândoi tăceau, numai omul-tampon îşi rodea nervos degetele.

— Se pare că vă ajunge pentru un apartament, dacă o să fie puţin, mai pun şi eu. Şi cu afacerea o să te ajut. Este ultimul meu dar pentru Lida, spuse în cele din urmă Galina Petrovna. Sper că acum mi-am încheiat socotelile cu ea. Gata, eşti liber, fătălăule.

Lujbin se întoarse şi ieşi. Nici el nu îndrăgea baletul. Dar nici nu intenţiona să sugrume talentul soţiei. El vru să se întoarcă la birou, dar se răzgândi şi plecă imediat afară din oraş. Ca de obicei, Lidocika era la bucătăria din care se prelingeau, amestecându-se, valuri lungi de mirosuri tulburătoare.

— Liduşa! începu să strige Lujbin din prag. Eu sunt!

Lidocika ieşi – într-un sarafan scurt, cu obrajii roşii de la aragaz, părea chiar o fetiţă – care optsprezece ani? Cel mult paisprezece.

— Ce-ai venit aşa de devreme? întrebă ea speriată. S-a întâmplat ceva?

— Nu, spuse Lujbin. Mai bine zis, s-a întâmplat, dar e de bine. Galina Petrovna, aşa cum a promis, îţi face un cadou.

Faţa Lidocikăi se schimbă şi mai mult şi Lujbin simţi deodată că face ceva îngrozitor, ireparabil, poate cea mai mare greşeală din viaţa sa.

— Dar ce miroase aşa de frumos? întrebă el. Pur şi simplu te ia ameţeala de la mirosul ăsta.

— Supă imperială şi cârnaţi vienezi, răspunse fără chef Lidocika. Şi ce spune Galina Petrovna? Despre ce cadou e vorba?

Lujbin trase mult aer în piept şi recunoscu:

— Ne mutăm la Moscova. O să dansezi la Bolşoi, acolo te aşteaptă deja, chiar se pregăteşte repertoriul.

Lidocika tăcea, dar faţa îi devenea încet din ce în ce mai palidă, îngheţa ca o mască turnată în ceară, transformându-se în grimasa duhului mort al pădurii, în feţişoara fetiţei cu fusta de balet împietrită pe scara îngheţată a teatrului nocturn. Lui Lujbin chiar i se păru că venea o adiere rece dinspre ea – chiar acea adiere care răsuna în interior.

— Şi casa? întrebă Lidocika.

— Păi casa o s-o vindem, la drept vorbind, poţi s-o consideri ca şi vândută. Mâine o să semnăm hârtiile şi putem să ne facem bagajele.

Lidocika tăcu încă un minut şi spuse apoi cu o voce plată:

— Bine. Dezbracă-te, spală-te pe mâini şi să stăm la masă.

În toiul nopţii, Lidocika se trezi parcă în urma unui ghiont şi multă vreme nu putuse să-şi dea seama ce om se află culcat lângă ea – o ceafă albă, tunsă scurt, un rid adânc pe gât, cearşaful care respira ritmic. Dar casa o recunoscuse imediat, chiar fără să apuce să deschidă ochii. Era exact cea pe care o visase ea, numai că mai frumoasă, chiar dragă. Şi el voia să-şi ia adio de la ea.

Lidocika se aşeză pe pat cu grijă, pipăi cu picioarele papucii – mult prea noi, neobişnuiţi, ca şi pijamaua cu aplicaţie amuzantă, ca şi verigheta, ca şi toată viaţa ei de acum în care îşi pusese atâtea speranţe că, desigur, niciuna nu avea cum să se îndeplinească. Lidocika trecu încet prin camerele întunecate, fără să greşească, fără să se încurce – ştia dinainte pe de rost casa asta şi fără nicio lumină, uite, răşina asta adunată sub palma ei mângâietoare, această scândură a podelei ce scârţâie binevoitor, mirosul acesta – respiraţia adormită şi curată a viitorului ei şi scara de la parter care cânta încetişor, dar curat, ca o veche profesoară de canto care-şi uzase în viaţa ei corzile vocale slăbuţe, dar care e încă îndrăgostită de muzică – inseparabil, sfios, numai pentru ea.

Desigur, Lujbin refăcuse multe lucruri, dar uimitor de abil şi bine, fără să tulbure nici esenţa, nici sufletul casei, şi Lidocika, atunci când trecu prin cele trei camere noi de tot, construite nu demult, se bucură încet de ce soţ demn de laudă are şi de cât de bine a aranjat el totul, mai ales a doua terasă, cea din spate, care dădea chiar în pădure, aşa că se putea, dacă dimineaţa dădeai fuga pe scări, să culegi pentru micul dejun flori din grădină, iar cu timpul poate şi nişte ciuperci pentru o mâncărică de cartofi – doar ei intenţionau să cultive cât mai aproape de scară râşcovi şi gălbiori, şi ce, e chiar foarte simplu, lucrul cel mai important e să ai puţină răbdare şi să nu te complici cu cele albe, ele sunt capricioase şi chiar mor într-o asemenea captivitate convenţională. Şi

mai planifica să aclimatizeze şi nişte veveriţe, Lujbin spunea că sunt o mulţime în pădure, şi Lidocika se neliniştea dinainte că veveriţele vor intra în conflict cu pisicile – se prea poate, chiar şi unul armat, dar copiii se vor bucura mult de veveriţe. Lujbin râdea numai, pentru că nici vorbă nu era deocamdată nici de copii, nici de pisici, dar, Liduşka, nici veveriţele, o să vezi, deocamdată nu se prea înghesuie să vină pe la noi, o să vezi şi tu. Dar să nu te superi, cum terminăm cu modificările imediat o să vină. Toate grămadă. Atunci o să vezi tu ce mai zburătăcesc blana viitoarelor pisici ale tale! Lidocika râdea în schimb, cam stângaci, încă se mai ruşina, şi Lujbin, strângând-o la rândul lui stângaci la piept, bolborosea ca o incantaţie – teiubescdoamnedumnezeulecâtdemultteiubesc. El îi spunea într-un fel amuzant, Liduşka, şi ieşea aproape la fel de blând şi de vesel ca şi Bombonica părinţilor. Desigur, s-ar fi obişnuit cu asta. Chiar aşa, s-ar fi obişnuit, Lujbin era un băiat bun, şi Lidocika se pricepea de minune să distingă ce e bine de ce e rău. Totuşi, nu se căsătorise cu Lujbin, ci cu casa asta.

Lidocika mângâie balustrada proaspăt strunjită, netedă a terasei – caldă, total omenească la pipăit, şi casa oftă, primind mângâierea, gândindu-se la despărţire şi în acelaşi timp împăcându-se cu ea. Nu era întuneric, parcă amurgea, şi Lidocika, stând în amestecul cald, uşor transparent al nopţii neclare, din Nord, deodată începu să plângă – conştient, cum nu mai plânsese de mult. În lumea îngrozitoare a baletului în care crescuse, lacrimile erau lucrul cel mai simplu, cotidian, obişnuit şi de aceea nu aveau practic nicio valoare. La liceu toţi plângeau – de durerea cu care nu reuşiseră să se obişnuiască, de umilinţă, pentru că fără umilinţă nu există balet, de groaza că vor fi exmatriculaţi, de supărare, de furie şi din nou de durere, şi caracterul cotidian al acestor lacrimi le lipsea de orice importanţă şi semnificaţie, transformându-le

într-un act fiziologic obişnuit, care excludea automat şi suferinţa, şi compătimirea. Lacrimile de azi nu erau deloc aşa – grele, încete, erau aşa de adevărate, că Lidocikăi i se păruse că parcă şi fumegă uşor.

Ea plânse multă vreme până ce înţelese că nu are chiar niciun rost – totul e stabilit, de aceea trebuie să se spele, să-şi tragă nasul, să se întoarcă în pat, să rabde până în zori şi să împacheteze cu mâna ei lucrurile, să se pregătească de plecarea la Moscova la care toţi visau şi care pentru Lidocika era pur şi simplu o ilustraţie plată dintr-o carte de copii, care nu însemna nimic, fără suflet, grosolană. Trebuia să continue să trăiască şi să danseze. Doamne, să danseze din nou!

Lidocika se întoarse în casă, intră în baie fără să tulbure nicio scândură a podelei, în baia construită şi aranjată tot de Lujbin – spaţioasă, cu preşuri de ţară, cu un coş împletit pentru rufe şi instalaţii sanitare ultramoderne, care fuseseră proiectate să le imite pe cele de modă veche – numai cada cu marginile ei rotunjite, pe nişte picioare îndoite, costa singură o întreagă avere. Şi aici mai era şi fereastra – o fereastră cu adevărat mare, pe care Lidocika o deschise imediat larg, dându-le voie să intre unor meri bătrâni, sălbăticiţi de tot şi stafiei fostei viitoare livezi pe care se pregătea s-o sădească chiar în primăvara viitoare – meri, peri, neapărat vreo doi pruni şi chiar un vişin – nisipos şi din pâslă, o să ierneze foarte bine, şi dulceaţa e gustoasă, şi pentru plăcinte, iar când o să vină nepoţii... Lidocika se opri şi înconjură baia cu o privire pierdută.

Ce nepoţi?

Peste numai o săptămână aici vor locui nişte oameni străini.

Ea deschise, fără să ştie de ce, dulăpiorul, numără din priviri flaconaşele şi borcănelele – în cea mai mare parte ale lui Lujbin, şi privirea îi căzu asupra aparatului de ras, vechi, încă din

perioada sovietică, cu un mâner greu din fildeş şi cu lame ce se înlocuiau. Şi tata se rădea cândva cu unul ca ăsta. Lidocika zâmbi când văzu slăbiciunea lui Lujbin pentru lucrurile vechi de care îi părea rău, de parcă ar fi fost vii – acesta era încă un punct în care se întâlneau, un teren adormit din care cu timpul putea să crească o creangă frumoasă, puternică. Poate chiar iubire. Dar pentru asta e nevoie de o casă. De casa aceasta. De casa ei.

Lidocika trânti uşa dulăpiorului şi dădu drumul apei calde care lovi puternic şi răguşit fundul cadei. Trebuia să facă baie. Trebuia să plece. Trebuia să danseze. Trebuia. Trebuia. Trebuia. Nici măcar nu-i trecu prin minte că putea refuza. Pur şi simplu să spună: nu, nu plecăm nicăieri. Eu nu plec. Pur şi simplu nu vreau. Dar Lidocika din copilărie se dusese la balet, unde „nu" se folosea numai în pereche cu imperativul. Nu, o să faci asta! Nu, o să sari. Nu, o să poţi. Nu era deloc acel „nu", dar altele Lidocika pur şi simplu nu ştia.

Îşi scoase pijamaua şi se uită la reflexia ei în oglinda mare, aproape până în tavan, cu nişte ochi reci, evaluatori, de parcă examina un om străin, neplăcut – tălpile întoarse, mâinile osoase, muşchii grosolani ai pulpelor, supţi de foame şi exerciţii, muşchii puternici, uscaţi, ai unui atlet sub o piele urâtă, galbenă. Un agregat de producere a unor mişcări aiurea ale trupului. Un monstru. O proastă. O proastă jalnică, monstruoasă.

Ea chiar nu vedea nimic, lucru care-l înnebunea pe Lujbin şi-i făcea pe alţi bărbaţi s-o petreacă cu nişte ochi speriaţi de încântare – nici pieptul abia vizibil, dar aşa de minunat, nici aluniţele de pe gâtul înalt, fragil, nici părul ondulat, strâns sus, nici linia umerilor – curată şi expresivă, precum ultimele versuri ale lui Gheorghi Ivanov, cel care murea deja lipsit de speranţă, cu amărăciune. Trimite-mi castraveţi muraţi şi, dacă găseşti, nişte

scrumbie rusească. George te roagă foarte mult. Îi este mai rău.

Lidocika se sprijini mecanic de marginea chiuvetei ca de bara de la balet şi trupul ei, instruit, total străin şi pe care îl ura, luă imediat poza cunoscută, astfel încât Lidocika nu înţelese nici ea cum se îndreptase şi mai mult şi, cu o abilitate mecanică stăpânită de demoni, deodată făcu incredibil de elegant şi de repede un *battement tendu* cu poziţia întâi şi a cincea în toate direcţiile, iar mai apoi aruncă într-o parte un *grand battement* şi din nou înţepeni în faţa oglinzii cu o faţă plăcută ca de ceară, de parcă aştepta aplauze. Ea făcuse astea aşa de repede, că se sperie şi ea, de parcă într-adevăr, pentru prima oară în viaţa ei, simţi asupra propriei persoane o putere îngrozitoare, demonică, exterioară, capabilă în orice moment s-o îndoaie în sensul cel mai propriu al cuvântului. Până şi trupul, educat în robia pe care o ura aşa de mult, era împotriva ei. Asta era îngrozitor. Cu adevărat îngrozitor.

Lidocika deschise din nou dulăpiorul, cu mâinile tremurătoare desfăcu aparatul de ras al lui Lujbin şi scutură în palmă lama, liliachie, cu inscripţia „Leningrad” şi nişte pete mici ruginii pe marginea cea mai ascuţită, aproape invizibilă, periculoasă. Perniţele degetelor deveniră imediat umede şi reci.

— Foarte bine, spuse Lidocika repede, temându-se să nu se răzgândească. Demult trebuia s-o fac. N-o să mergem la nicio Moscovă. O să mergem mai bine la Leningrad. „Leningrad, Leningrad, cumpără-ţi un brad! Verde! Argintiu! Alb! Alege-l pe oricare!” Ea îşi miji ochii şi chiar începu să şuiere încetişor, dar nu o durea deloc. Asta e tot, se linişti ea, pentru că nimeni nu mai era s-o liniştească. Asta e tot. Şi, fără să-şi deschidă ochii, se întinse repede în cada aproape umplută.

Apa caldă plescăia în jurul gâtului – de parcă mângâia pielea cu nişte palme goale, netede. Încheieturile mâinilor şi ale picioarelor o gâdilau, aproape plăcut, pe fereastra deschisă pătrundea, în valuri slabe, un vânticel abia simţit, blând, chiar de vară, şi împreună cu vânticelul, din când în când, pătrundea o oboseală moale, ca după o plimbare lungă, de o zi întreagă, prin pădure, când părul e plin de lumina soarelui şi de ace uscate de conifere, iar mâna e îngreunată de coşul mare, care scârţâie uşor, plin cu ciuperci pe care trebuie să apuce să le spele şi să le cureţe până la lăsarea întunericului, pentru ca mâine să prăjească o oală întreagă – cu nucşoară, pătrunjel şi smântână, iar ochii i se lipesc, genele sunt aşa de grele, în cap i se învârte un miros aşa de greu – de pădurice jilavă, de ferigi, de scoarţă de copac încinsă în soare, nu, nu dormi, nu dormi, oare o gospodină bună se duce în dormitor fără să-şi termine treburile de la bucătărie?

Cutiţaşul, alunecând din degetele tremurătoare, zăngăni pe fundul căzii şi Lidocika, după ce tresări speriată, se trezi.

Era lumină de tot şi, nu se ştie de ce, frig. Ea îşi puse repede pijamaua pe corpul ud, neascultător, pipăi orbeşte uşa şi se pomeni că se află nu pe coridorul aşteptat, acoperit cu lambriuri aurii ce miroseau fin, ci în pragul unei camere total necunoscute – goale, albe şi cumva nelocuite, de parcă era imediat după zugrăvit. În faţă mai era o uşă şi Lidocika, mai mult uimită decât speriată, se grăbi să se ducă spre ea, lăsând pe podeaua uşor acoperită de praf nişte urme goale, umede. Exact, era după zugrăveală. Uite şi muncitorii ăştia! Nici măcar nu au măturat pe jos!

Uşa se deschisese uşor, ca şi prima, şi Lidocika, după ce făcu un pas, îşi dădu seama că această cameră nu se deosebeşte deloc de precedenta: aceeaşi capră pătată de var, aflată într-un colţ, nişte pereţi la fel de netezi, fără urmă de fereastră, şi

aceeaşi uşă în faţă, identică. O uşă nouă, frumoasă, de import. Faţă de stejar. Furnituri aurii. Iar în spatele acestei uşi o alta şi o alta. O anfiladă.

Lidocika grăbi pasul, dar camerele nu se schimbau, pluteau, se deschideau una după alta luminoase, goale, identice. Nu înfricoşătoare, nu. Pur şi simplu ciudate, şi de aceea neplăcute. Lidocika încercă să le numere, dar se încurcă repede şi de aceea pur şi simplu mergea întruna, spărgând aerul cu umerii, la fel de neted, de luminos şi de nelocuit ca şi celelalte.

Când deschise o altă uşă ea simţi deodată că începuse să obosească şi imediat, de parcă oboseala aceasta putea să se materializeze, observă că praful din cameră devenise şi mai mult, şi capra parcă se întunecase şi căzuse într-o rână. Lidocika se opri şi se uită în jur, de parcă voia să întrebe pe cineva dacă putea să se abată de la traseu. Dar nu era nimeni în spate şi – cât vedea cu ochii – se zăreau, micşorându-se din ce în ce mai mult şi îndepărtându-se, uşi larg deschise. Lidocika se apropie cu grijă de capră, atinse scândurile ce scârţâiau, uscate, şi abia acum, în apropiere, văzu că pereţii, mai înainte văruiţi, netezi, se acoperiră de nişte crăpături abia observabile, extrem de fine, ca o pânză de păianjen.

Lidocika se mai uită o dată în jur şi simţi că părul îi era răsfirat de laba liniştită a groazei ce o cuprindea. Ea voia să strige, să cheme pe cineva, dar îşi imagină că vocea ei, amuţind, se va rostogoli prin camerele nesfârşite, surde, şi tăcu, încercând să se convingă din toate puterile să se liniştească. Sunt pur şi simplu nişte camere. Multe camere. Eu dorm pur şi simplu. Chiar aşa, dorm. Dar ea, desigur, nu dormea.

Lidocika mai atinse încă o dată capra zugravilor şi din ea căzu, zăngănind uşor, un cui îndoit jalnic, cu floarea roşcovană ruginită. Ea se aplecă pentru a-l lua şi chiar tresări când văzu mâna întinsă spre

cui – o mână slabă, învelită în pielea uscată, ridată pe oase, o mână de femeie bătrână.

Mâna ei.

Alergă prin câteva camere, cu ochii mijiţi, pe pipăite, fără să audă nimic, în afară de şuieratul din bronhiile sale. Cineva bătea surd şi înfricoşător în uşă, inima i se zbătea surd şi înfricoşător în tâmple şi în gât, şi Lidocikăi i se păru că, odată cu fiecare pas devine din ce în ce mai mare, dar trupul, dimpotrivă, se usucă, se strânge, se transformă într-o mumie, într-o păpuşă compactă, dură, în putregai.

În cele din urmă nu mai avu ce să respire şi Lidocika se opri şi deschise ochii. Camera era aceeaşi, numai că şi mai veche. Praful, în vălătuci mari, silenţioşi, se afla prin colţuri, caprei, cu un pârâit neauzit, i se rupse un picior şi ea, cu un oftat încet, exact ca de om, căzu în genunchi. Lidocika îşi pipăi febrilă faţa, părul, dar nu pricepu nimic şi din nou îşi ridică mâinile spre ochi – da. Nu i se păruse. Ea îmbătrânise. Cu fiecare cameră. Cu fiecare pas. Se făcuse mai bătrână. Nu, chiar nu îmbătrânise. Murea.

Lidocika înţelese deodată extrem de clar acest lucru şi groaza ce o urmărise aşa de multă vreme, aşa de insistent, groaza de a nu îmbătrâni dispăru imediat, de parcă singurul lucru care putea înghiţi coşmarul acesta era bătrâneţea însăşi, şi când ea a venit pur şi simplu nu mai ai de ce să-ţi fie frică. Lidocika stătu puţin, fără să ştie ce să facă mai departe, dar după aceea deodată prinse curaj şi se duse mai departe, înainte, punându-şi încet tălpile grele, monstruoase – tălpi de balerină profesionistă, care, cu fiecare pas, se schimbau din ce în ce mai mult, se transformau pur şi simplu în picioarele goale, urâte ale unei femei bătrâne. Ea nu se mai întoarse, pentru că era ceva în spate, Lidocika simţea foarte bine acest lucru, şi acest ceva, nevăzut, dar simţit, o presa greu şi leneş, o tot împingea înainte. Îi era greu să meargă – vedea

din ce în ce mai prost, pe mâini îi apăreau din ce în ce mai mult petele cafenii ale bătrâneţii, pe mâinile ridate de tot, jalnice, tremurătoare, era din ce în ce mai puţină lumină, totul îşi pierdea din ce în ce mai mult contururile şi când capra din colţ deveni definitiv un morman de gunoi putrezit, Lidocika îşi dădu seama că uşa din faţa ei e ultima.

Acum o să mor – îşi spuse ea complet liniştită şi cu ultimele puteri apăsă clanţa veche, înnegrită de vechime. Strada strălucea – umedă şi neagră, ca o acadea linsă de lemn-dulce.

Pe stâlpul gros al luminii felinarului tremura burniţa strălucitoare, mirosea a ploaie căzută nu demult, a gogoşi calde şi a cafea tare, făcută într-un ibric fierbinte de aramă. De după colţ apăru o maşină, scrâşni pe caldarâmul umed, strălucitor, reflectând pe marginile rotunjite flash-urile scurte de neon, ferestrele ce pluteau şi cuvântul „Cafenea” ce clipea cu tubuleţele lui roz, îndoite. Pe trotuar trecu în fugă o ceată de adolescente cu impermeabile scurte, gălăgioase, o fată din margine o atinse pe Lidocika cu umărul ei umed şi, în loc să se scuze, zâmbi larg. Dinţii sclipiră – şi ei erau umezi, rotunzi şi netezi, ca nişte pietricele mici, de pe plajă, din copilărie. De la Marea Neagră.

Lidocika zâmbi automat ca răspuns, dar fetele, strângându-şi genunchii îmbrăcaţi în dresuri, deja dispăreau după colţ, luând cu ele un nor de larmă grăbită, aproape copilăroasă şi o fericire aproape perceptibilă fizic. Lidocika le petrecu cu privirea şi imediat îşi dădu seama că se află pe o stradă total necunoscută – vie, la optsprezece ani, într-o pijama galbenă cu un motan burtos, brodat puţin mai sus de inimă, şi vântul îi pune cu grijă pe spate, din când în când, mâna îngheţată, umedă. E toamnă, îşi spuse Lidocika, fără să se mire de nimic. E toamnă timpurie. Sau primăvară târzie. Dar la noi e vară.

O mai depăşi un trecător, un bărbat masiv, cărunt, cu un câine mare ciobănesc în lesă. Câinele o împunse o clipă pe Lidocika, cu botul lui de piele, bucuros. Cum de nu ţi-e ruşine? bărbatul îşi certă încet câinele şi o linişti pe Lidocika – nu vă temeţi. Nu muşcă. Nu mă tem, răspunse Lidocika şi se întinse să mângâie câinele pe capul mare, ca al unui copil, cald, dar câinele se trase la o parte cu demnitate şi mâna Lidocikăi rămase atârnând în aer – tânără, subţire, plină de sânge puternic, viu, fierbinte.

— Bombonica! Vocea, puţin încordată de emoţie, aproape uitată, totuşi incredibil de dragă la modul fizic, pluti pe strada umedă, lovindu-se ca o mingiuţă de asfalt, de stâlpii felinarelor, de pereţii umezi, parcă şi ei cuprinşi de frisoane.

— Bombonica!

Lidocika îşi întoarse febril capul – chiar aşa, pe trotuar alerga spre ea, întinzându-şi spre ea mâinile, în formă de cruce veselă, pentru îmbrăţişare, o femeie scundă, cu părul creţ, într-un impermeabil subţirel, scârţâitor, de un bleu-cenuşiu, aproape de celofan, exact la fel ca... Lidocika făcu un pas înainte, strângându-şi la piept mâinile strânse, necredincioase, de parcă încerca să acopere privirea motanului brodat.

— Mamă, răspunse ea cu o voce răguşită, mută. Mamă.

Papucii de casă, care se impregnaseră cu umezeala nopţii, clefăiau încet, dar clar.

— Mămică!

— Bombonica!

Se îmbrăţişară aşa de tare, că era cât pe ce să cadă, Lidocika se lovi tare la umăr şi nici nu remarcă, ciocnindu-se de parcă era oarbă, ca un copil, de căldura cunoscută, tandră, unică, obrajii mamei, lobul urechii mamei, purpuriu, aproape transparent, cu un cerceluş simplu de aur, care mereu avea obiceiul să se piardă, râsul mamei, mirosul mamei, neobişnuit, drag, care nu voia

nicicum să moară, care plecase deja din memorie, dar care încă multă vreme mai trăise în dulapul de mult ocupat de Ţariovi, Lidocika uneori întredeschidea pe ascuns uşile şi, mijindu-şi ochii, inspira tot dintr-odată – durere, dor, urmele ce dispăreau, ultimele molecule ale propriei copilării, dar asta rar, foarte, foarte rar. Ea se temea să inspire tot mirosul mamei şi să rămână singură de tot, singură definitiv. Mămică, mămică, Doamne, mămica, dar cum am trăit eu fără tine, cum am trăit eu aşa tot acest timp!...

Mama când o săruta unde se nimerea cu buzele ei fierbinţi, vesele, când se oprea şi o pipăia, de parcă Lidocika picase de la nu ştiu ce înălţime îngrozitoare şi acum trebuia să se asigure că totul e întreg – şi oasele, şi muşchii, şi ligamentele, şi că ciorapii au rămas întregi. Uite, bravo, numai să ai grijă să nu te mai urci în pod! Îmi promiţi? Ce slăbuţă te-ai făcut, şopti mămica spre Lidocika undeva, în claviculă, cu o voce tulburată de lacrimile ce se apropiau. Eşti jigărită de tot. Numai oasele ţi-au rămas. Lidocika voia să spună ceva, dar nu putea – şi amândouă au început deodată să plângă şi să râdă în acelaşi timp, aşa cum ştiu să facă numai femeile, şi s-au apucat din nou să se îmbrăţişeze una pe alta şi să se strângă, uitând de tot că se află în mijlocul străzii, repetând mereu: Ei, ce mai faci? Ce mai faci? Doamne! Mămica! Bombonica! Ce-ai făcut fără mine? Dar tu? Dar tu? Ce-ai făcut?

Se liniştiră aproape în acelaşi timp – de parcă se deconectaseră simultan una de la cealaltă şi Lidocika simţi imediat că îngheţase. Ea îşi scutură umerii şi mămica imediat o îmbrăţişă, o trase spre ea – sub aripa ei, sub poalele impermeabilului căptuşit pe dinăuntru cu aceeaşi căldură pe care încă o ţinea minte, căldura care-i era dragă, tandră, puţin cam sufocantă. Pani Walewska. Un flaconaş de sticlă uimitor de albastră, avea pe el un cap creţ, al frumoasei poloneze aşa de uşuratice. Lidocika

inspiră mirosul simplu, numai din doi paşi, îşi miji ochii cu încântare, se strânse cu tot trupul – aşa de tare, pentru a nu-şi da seama unde bate inima ei şi unde a mamei. Fetiţa mea, spuse mămica bucuroasă şi-şi frecă obrazul de părul Lidocikăi. Să mergem mai repede. Şi lui tata îi este foarte dor.

— Tata? Lidocika ieşi de sub impermeabil, se trase la o parte, se uită neîncrezătoare, de parcă era micuţă, de parcă privea de jos în sus, deşi acum era la acelaşi nivel cu mama. Mă rog, Lidocika era puţin mai înaltă chiar. Cum, tata? Oare şi el...

Lidocika voi să spună „şi el a murit", dar nu putu. Era imposibil să creadă asta. Nici măcar acum. Nici măcar aici.

— Ei, da, tata. Mămica ridică uimită sprâncenele, dar după aceea înţelese deodată şi scoase trist o exclamaţie şi, când îşi acoperi gura cu mâinile, licări verigheta cunoscută, grosuţă, ca un butoiaş, cu un briliant gălbui înfipt în aluatul auriu. Şi cum, bunica nu ţi-a spus nimic?

Lidocika dădu din cap, nu, nimic. Adică, desigur, îi spusese că tata plecase. La lucru. Oare nu e aşa? Doar el îmi trimitea felicitări la toate sărbătorile. Lidocika îşi aduse aminte de cutia în care punea cu grijă cartonaşele desenate cu flori, ursuleţi şi baloane. Nişte timbre viu colorate. Scrisul mare, grăbit. „Draga mea fetiţă! Te felicit! Să înveţi bine, să asculţi de bunica. Tăticul tău." Cerneala era când albastră, când neagră. O ştampilă neinteligibilă. Nicio adresă a expeditorului. Niciodată.

Mămica începu din nou să exclame.

— Ei, nu, ce felicitări? El chiar a plecat, numai că... Ei, da, aproape imediat după înmormântarea mea. Îţi imaginezi, s-a întors la Adler, ei, acolo unde am fost la mare, mai ţii minte? E adevărat, camera noastră era deja ocupată, dar cumva... De fapt, i s-a permis să rămână peste noapte la vecini, şi el, prostul... Of, ce l-am mai ocărât, nici nu-ţi imaginezi! Să te lase singură de tot! Dar ce era de

făcut? A fost găsit abia dimineaţa. Îţi dai şi tu seama. Era târziu.

— Şi atunci cum e cu banii? întrebă Lidocika, încă nevenindu-i să creadă. Banii. Doar tata îmi trimitea bani în fiecare lună. Galina Petrovna mi-a arătat. Pe carnetul de cec. După aceea i-a transferat pe toţi la banca ei, aşa că nu s-a pierdut nimic, nicio copeică, nici măcar când a fost criza.

— De aceea nu s-a pierdut nimic, că erau banii ei, îi explică mămica. Ea era cea care ţi-i trimitea. De fapt, desigur, e ciudat că nu ţi-a spus nimic, deşi... Mămica se gândi o clipă, dar mai apoi îşi scutură veselă capul buclat. Poate că aşa e mai bine. Cine să mai ştie? Ei, să mergem, Doamne, că o să te uzi de tot. O să ne povesteşti mie şi tatei tot, tot, tot.

— Ca în copilărie? întrebă Lidocika. Să vă spun cu toate detaliile?

— Cu toate detaliile, începu să râdă mămica. Nu ştim nimic despre tine! Că doar aici totul e ca la voi. Ziarele mint, la televizor se dau numai seriale. Sunt veşti numai de la cunoştinţe. Şi tot să le aştepţi, cunoştinţele astea! Şi apoi nu toţi spun adevărul, îţi dai şi tu seama, unii pur şi simplu bârfesc aşa, ca să bârfească! Uite, de exemplu, când... A, dar ce să mai vorbim? Hai mai bine să mergem acasă.

— Acasă, repetă Lidocika, fără să-i vină a crede.

Acasă. În sfârşit acasă.

Mămica o cuprinse din nou pe după umeri, o trase spre ea şi strada nocturnă imediat dispăru într-o parte, tremurând, şi după aceea chiar îşi pierdu contururile de tot, se umflă, uite, uite e gata să se transforme şi, ca un melc, să alunece pe obraz. Faţa mamei se deformă şi ca pentru o clipă, se crăpă pe la cusăturile invizibile, deveni monstruoasă, străină – pentru o clipă deveni chiar inumană.

Lidocika, tresărind, se trase la o parte.

— Ce-i, Bombonico? întrebă blând mămica şi Lidocika, ştergându-şi repede umezeala, încercă să zâmbească. Deodată fu cuprinsă din interior de nişte frisoane mărunte, nesfârşite. Era numai în pijama. Seară. Într-un loc necunoscut. În ploaie. La drept vorbind, ce-i asta? Unde e? Ce e? Cum a ajuns aici?

Nu se mai uita la mama. Îi era frică.

— Bombonica.

Lidocika tăcea, privind drept înainte. În cafeneaua de vizavi se trânti uşa. Pe caldarâm pluti lin un autobuz luminat, plin de oameni ce gesticulau silenţioşi, ca într-un film mut.

— Bombonica!

În vocea mamei, chiar în adâncul ei, începu să răsune nemulţumirea subţire, albăstruie ca oţelul, ca de fiecare dată când Lidocika nu o asculta.

— Nici să nu te gândeşti să te duci undeva, spuse liniştit Lazăr Lindt, scuturându-şi umbrela şi închizând-o, acoperită de picături vii ca de mercur. Semăna aşa de mult cu propria fotografie, că Lidocika nici nu se miră. Mămica. Tata. Acum uite-l şi pe el. Ea se întreba dacă putea să-i spună „bunicul” lui Lindt sau dacă, aşa cum se întâmplase şi cu Galina Petrovna, trebuia să respecte nu ştiu ce etichetă.

Lindt începu să râdă, de parcă îi citise aceste gânduri, şi, după ce se ridică pe vârful picioarelor, o sărută pe Lidocika pe obraz. Venea dinspre el miros de cafea – adevărată, tare, cu spumă şi cu un beţişor de scorţişoară.

— Despre ce etichetă vorbeşti, spuse el. De fapt, degeaba ai făcut toate astea. Hai, întinde-o mai repede acasă.

— Acasă, răspunse mămica precum un ecou şi Lidocika păşi automat spre ea, încă temându-se să se uite la ea. Totuşi, se duse spre mămica. Lindt se încruntă şi, cu o mişcare neobişnuit de tânără, rapidă, îi tăie calea.

— Am spus să te întorci. Zât! Să nu te mai văd pe aici!

În spatele lui licări, foşnind, ceva albastru şi Lindt, încruntat, îşi desfăcu mâinile, împiedicând-o pe mamă să treacă.

— Hai, mai repede, o grăbi el pe Lidocika. Ce, nu ştii unde e casa ta?

— Nu, răspunse onest Lidocika. Nu ştiu.

— Întoarce-te înapoi, îi porunci Lindt.

Şi Lidocika se întoarse.

În spatele ei era o fereastră. O fereastră obişnuită de la parterul casei bătrâne – deşi, desigur, trebuia să fie o uşă – chiar aceea, ultima, către care mersese, pe când îmbătrânise, prin anfiladele visului său. În spatele geamului, pe pervaz, pe partea despre care Lidocika ştia sigur că nu era nimic, în afară de un şir de camere goale, ce îmbătrâneau, stăteau, luminaţi ca de sărbătoare, ca la teatru, nişte copii. Un băiat şi o fetiţă. Între ei o diferenţă de un an. Fetiţa avea vreo şapte ani şi avea un nas cârn şi nişte buclişoare frumuşele, în care, ca o libelulă pe o floare, poposise, mare, cu buline, o panglică. Fetiţa îi tot spunea supărată ceva băiatului, masiv, greoi, posac, într-o cămaşă cam strâmtă, multicoloră, şi din felul în care băiatul asculta neatent şi supărat era clar că el, în ciuda obrajilor puternici şi a avantajului înălţimii, e totuşi mai mic, poate cu un an întreg, dar nu are de gând să se împace cu acest lucru, nu, nu are de gând! Fetiţa îl împunse nemulţumită cu pumnul în umărul rotund şi, parcă simţind privirea Lidocikăi, privi atentă în întunericul din spatele ferestrei – încordată, serioasă, ca o fată mare.

— Cine e? întrebă speriată Lidocika.

Lindt pufni sec în spatele ei.

— Ei, ce să spun, zise el. Gândeşte-te şi tu. Dă-ţi seama.

Lidocika se uită mai bine şi, de parcă cineva roti un tub de carton al unui caleidoscop, feţele copiilor se divizară în trăsăturile cunoscute

distincte: buclele ca de smoală ale lui Lindt, zâmbetul mămicii, fruntea pătrată a lui Lujbin, gropiţa ei pe obrazul băiatului, care aparţinuse înainte Galinei Petrovna, iar, înainte de asta, cine mai ştie cui, unei persoane al cărei nume nu-l cunoştea, uitată de mult, dar oricum dragă. Sângele, amestecându-se, pulsa în salturi în tâmplele Lidocikăi, în încheieturi, trecând în pieptul băiatului, umplând cu o lumină roz intensă buzele şi pleoapele fetiţei, pulsând concomitent în milioane de vene – trecute, viitoare, prezente.

Sunt nepoţii mei, îşi dădu seama deodată Lidocika. Încă nu s-a terminat totul. În niciun caz. Totul continuă. Dar atunci? Şi de ce? Ea făcu un pas spre fereastră, de parcă se pregătea să ciocănească, dar imediat în spatele ei mămica începu să strige înfricoşător.

— Nu te las! Nu, nu te las! Bombonica!

Lidocika se întoarse.

— Mai repede, spuse Lindt, ei, hai, mai repede.

Ceva pulsa din toate puterile în mâinile lui, smulgându-se, ceva groaznic, nu mămica, nu, dar Lindt, rânjind, îl ţinea cu putere, foarte tare, aşa că Lidocika simţi cum i se încordează muşchii sub pielea uscată, cum o strâng mâinile puternice bărbăteşti şi cum totul în jurul ei se umple de lumină, sens şi un pleoscăit solemn. Apa, grea, caldă, deja nu mai curgea prin ea, şi de pe ea, hai, hai, mai repede, începu să strige Lindt, o ţin eu, întoarce-te, hai, întoarce-te, şi Lidocika, luându-şi avânt, cu două mâini, lovi în sticla ferestrei, astfel încât totul în jur îngheţă parcă pentru o clipă, dar mai apoi explodă şi se sparse într-un milion de cioburi pârâitoare, strălucitoare, şi ea alergă în urma copiilor ce râdeau, înapoi, în camere – care acum erau cu adevărat vii, pline de oameni minunaţi, de câini prietenoşi şi de mobilă veche, plăcută. Totul mirosea din ce în ce mai puternic a mastică, a plăcintă cu mere şi a crengi de ienupăr şi lumina se apropia din ce în ce mai repede –

orbitoare, compactă, lăptoasă, plină de o asemenea bucurie, că Lidocika începu şi ea să râdă, dar lumina se apropia din ce în ce mai mult până ce o lovi în faţă cu palma ei puternică, fierbinte, şi încă o dată. Şi încă o dată. Şi încă o dată.

— Ei, hai! începu să strige Lujbin foarte aproape, chiar deasupra urechii. Ei, hai, fetiţă, hai!

Şi Lidocika îşi deschise ochii.

Lujbin stătea în genunchi deasupra ei şi faţa lui – nici măcar nu era palidă, albăstruie – tresărea, se mişca toată: îi pulsau buzele schimonosite, bărbia, îi tresărea obrazul mutilat de un tic.

— Tu, spuse el, de parcă nu-şi dădea seama, de parcă nu credea că Lidocika îşi revenise, că de fapt putuse să încerce să plece. Tu...

Lidocika vru să răspundă, dar buzele nu o ascultau, foşneau, foşneau, curgea în canalizare apa plină de sângele ei şi, nu se ştie de ce, o durea foarte tare spatele, şi, mai puţin, dar îndelungat, îşi simţi amorţite gleznele şi încheieturile mâinilor, înfăşurate strâns într-un cearşaf rupt fâşii, totuşi bravo lui, a fost deştept. Vania. Şi-a dat seama. A salvat-o... A salvat-o... Mulţumesc.

Lujbin se aplecă, încercă să audă ce spune şi Lidocika, încordându-şi vocea din toate puterile, şopti:

— Eu... Eu... Vreau...

— Ce vrei, Liduşka? Lujbin îi ridică uşor umerii. Să bei puţin? Poate nişte apă? Acum o să vină salvarea, mai rabdă puţin, draga mea. Vine acum. Chiar acum.

Lidocika dădu din cap încăpăţânată şi termină de spus în cele din urmă.

— Vreau să rămân aici, spuse ea ferm şi se minună şi ea, pentru că niciodată în viaţa ei nu vorbise aşa, niciodată în viaţa ei nu voise nimic pentru ea, nu îndrăznise şi iată că era aşa de simplu, trebuia numai să tragă puternic aer în piept şi să spună. Pur şi simplu să spună. Vreau să rămân aici, repetă Lidocika şi Lujbin înţelese imediat

despre ce vorbeşte – despre casă, despre el însuşi, despre toată viaţa care, din clipa aceasta, a devenit în fine, pentru totdeauna, a lor, comună, una pentru amândoi, aşa cum voia şi el, şi acum voia şi ea, Lidocika. Ea făcuse alegerea ei, pentru prima dată cineva îl alegea pe el, uite-aşa, conştient, cu adevărat, şi Lujbin, sufocându-se de recunoştinţă, începu să plângă, cu faţa afundată în pântecele Lidocikăi, supt, aproape ca de copil, dar care deja ascundea în adâncurile aurii un capitol deocamdată necitit de nimeni şi necunoscut încă, următorul.

În faţa porţii ţipă scurt salvarea, nemulţumită de solicitarea aşa de matinală, şi un medic cenuşiu din cauza oboselii din zori încercă să stingă în scrumiera arhiplină un chiştoc fumat până la filtrul de carton, plin de salivă, dar rată. Doamne, ia uită-te, ce mai palat, Vasia, şi totuşi burjuilor ăstora, ca să vezi, nu le arde de viaţă, îi urăsc pe sinucigaşii ăştia, e al patrulea caz săptămâna asta, şi sunt numai isterici adevăraţi, i-aş trimite pe toţi la balamuc, pe cuvânt, fără drept de corespondenţă, şi măcar dacă vreun porc şi-ar tăia venele cum trebuie, nu de-a curmezişul, ci pe lung, pe lung, pe lung, dar nu, să-i salvezi pentru salariul ăsta, pe porcii ăştia, ei, bine, hai, frânează, uite aşa, cu spatele, intră cu spatele, că altfel nu putem să băgăm targa.

Medicul sări din salvarea care strivi cu roata globurile aurii puse chiar de Marusia şi porni spre casă – pe aceeaşi alee pe care se dusese cândva la fermecătoare tinerica Galina Petrovna, şi totul era adevărat, în sfârşit totul se descâlcise, se desfăcuse şi se reunise la loc – de data aceasta pentru totdeauna: şi iubirea, care a rătăcit aşa de mult prin povestea asta, care aşa de multă vreme nu a reuşit să-şi intre în ritm, şi casa aceasta, şi aerul rece, înmiresmat, şi soarele rotund şi roz ce se ridica din spatele pinilor la fel de roz, aşa de uriaş, încât undeva, departe, departe, începu să râdă de bucurie Lazăr Lindt.

Începu să râdă şi sărută mâna caldă, mică, nemuritoare a Marusiei.

Observații

[←1]

De la *lavr*, „laur”, „dafin”.

[←2]

Denumire colocvială pentru URSS; de la abrevierea *sovdep* – Sovietul deputaţilor.

[←3]

Abreviere pentru *Moskovski Gosudarstvennîi Universitet*, Universitatea de Stat din Moscova.

[←4]

Expresie din romanul *Idiotul* de Fiodor Mihailovici Dostoievski.

[←5]

Fragment din povestirea lui Gheorghi Ivanov, *Dezintegrarea atomului* (1938).

[←6]

În limba rusă *pitat'*, „a hrăni”, *vranî/ voronî*, „corbi”.

[←7]

La ruşi este obiceiul ca, de Paşti, rostind cuvintele tradiţionale, *Hristos a înviat* şi *Adevărat a înviat*, oamenii să se sărute.

[←8]

Unitate de măsură egală cu 16,38 kg.

[←9]

Unitate de măsurare a greutăţii echivalentă cu 0,453 g.

[←10]

[10] Piaţă celebră din Rusia prerevoluţionară.

[←11]

Vodcă „de criză”, de numai 30 de grade, apărută în anul 1923, la iniţiativa primului-ministru de atunci, A.I. Rîkov.

[←12]

Unitate de măsură echivalentă cu 1,092 hectare.

[←13]

Merzavcik, „ticălos mic”, era chiar numele unei sticle mici de vodcă.

[←14]

A.N. Afanasiev (1826-1871), unul dintre cei mai mari culegători de tradiţii populare ruse, renumit printr-o colecţie monumentală de basme fantastice şi nuvelistice.

[←15]

Abreviere pentru Institutul Central de Aerodinamică.

[←16]

Cunoaşterea! Ce nume poartă
Ăst prunc şi unde mi-i?
Puţinii care au cunoscut ceva şi-au fost
Destul de deşucheaţi ca să o spună,
Descoperindu-şi gândul şi simţirea,
Au fost sau răstigniţi, sau arşi de vii.
(traducere de Lucian Blaga, ESPLA, 1955)

[←17]

„Burghez”, peiorativ (din rus. *burjus*) (*n. red.*)

[←18]

În limba rusă, Malcik-Plohiş, personaj al basmului lui Arkadi Gaidar, *Poveste despre Secretul Militar, despre Malcişa-Kibalciş şi cuvântul lui ferm.*

[←19]

Cel mai mare motor de căutare din Rusia, cu o cotă de piaţă de peste 60% (*n. red.*).

[←20]

Magazin alimentar de lux din Moscova şi Petersburg, celebru din perioada imperială.

[←21]

Nu-a pământeşti nici hrana şi nici băutura
Ăstu-i scrântit, pe care-ardorile tot mai departe îl mână.
Că-i nebun, îşi dă el însuşi seama.
Şi cerului el cele mai frumoase stele-i cere,
Pământului suprema, ultima plăcere.
Apropiere nu-i şi nicio depărtare
Să-i mulţumească pieptul ars de frământare.
(traducere de Lucian Blaga, ESPLA, 1955)

[←22]

Unitate de măsură echivalentă cu 1,068 km.

[←23]

Iuri Borisovici Levitan (1914-1983), crainic, voce legendară a radioului sovietic.

[←24]

E vorba de poezia lui Boris Pasternak.

[←25]

Binecuvântat eşti Tu, Doamne, Dumnezeul nostru, Împăratul universului, Judecătorul celor drepţi.

[←26]

Subofiţer de cavalerie, la cazaci (*n. red.*).

[←27]

Plantă otrăvitoare din familia ranunculaceelor, folosită ca plantă medicinală (*n. red.*).

[←28]

Abreviere pentru Uniunea Tineretului Comunist (*n. red.*).

[←29]

Una dintre cele mai vechi reviste săptămânale din Rusia (*n. red.*).

[←30]

Un fel de colţunaşi cu carne.

[←31]

Gleb Aleksandrovici Strijenov (1929–1985), actor sovietic.

[←32]

Protagonist al romanului revoluţionar *Tăunul* al scriitoarei irlandeze Ethel Liliao Voynich (1897).

[←33]

Belomor/ Belomorkanal – marcă de ţigări ruseşti, ieftine şi foarte tari.

[←34]

Circar sovietic celebru.

[←35]

Ţuică, alcool făcut în gospodărie (*n. red.*).

[←36]

În mitologia cultă rusă, zeu al iubirii şi al căsătoriei.

[←37]

„Moscova roşie”, parfum emblematic al epocii sovietice.

[←38]

Versuri dintr-o poezie a lui A.S. Puşkin din anul 1829.

[←39]

Indicativul primei bombe atomice sovietice.

[←40]

Afacerist, nou îmbogăţit apărut în urma declanşării Noii Politici Economice (NEP) – schimbare de orientare în economia sovietică în deceniul al doilea al secolului XX.

[←41]

SMERŞ – abreviere de la „Moarte spionilor”, denumire a mai multor organizaţii de contraspionaj din URSS în perioada celui de-al Doilea Război Mondial.

[←42]

Doctor, erou al unui ciclu de poezii pentru copii scrise de Kornei Ciukovski.

[←43]

Basm în versuri al lui A.S. Puşkin.

[←44]

Patinatoare sovietică din anii ’80.

[←45]

Trimitere la Duminica sângeroasă din 22 ianuarie 1905, când s-a declanşat prima revoluţie rusă.

[←46]

Medicament având în componenţa diazepamul (*n. red.*).

[←47]

Spital de boli contagioase (*n. red.*).

[←48]

Populaţie siberiană în zona estică a Siberiei; colocvial, om prost.

Table of Contents

Capitolul 1
    Bombonica
Capitolul 2
    Marusia
Capitolul 3
    Lazăr
Capitolul 4
    Galocika
Capitolul 5
    Galina Petrovna
Capitolul 6
    Lidocika
Observații

Table of Contents

Capitolul 1 2
Bombonica 2
Capitolul 2 25
Marusia 25
Capitolul 3 62
Lazăr 62
Capitolul 4 149
Galocika 149
Capitolul 5 183
Galina Petrovna 183
Capitolul 6 273
Lidocika 273
Observații 414